

En ny viltförvaltningslagstiftning

Slutbetänkande av Jaktlagstiftningsutredningen

Stockholm 2025

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2025:125

SOU och Ds finns på [regeringen.se](https://www.regeringen.se) under Rättsliga dokument.

Svara på remiss – hur och varför
Statsrådsberedningen, SB PM 2021:1.

Information för dem som ska svara på remiss finns tillgänglig på [regeringen.se/remisser](https://www.regeringen.se/remisser).

Layout: Kommittéservice, Regeringskansliet

Omslag: Åtta45

Tryck och remisshantering: Åtta45, Stockholm 2025

ISBN 978-91-525-1451-1 (tryck)

ISBN 978-91-525-1452-8 (pdf)

ISSN 0375-250X

Till statsrådet Peter Kullgren

Regeringen beslutade den 25 januari 2024 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av lagstiftningen på jaktområdet. Syftet med översynen är att få till stånd dels en modern lagstiftning med tydlig systematik och moderna bestämmelser för långsiktigt hållbar jakt och viltvård, dels ett förbättrat genomförande av EU-rättsliga regler på jaktområdet och ett säkerställande av att genomförandet inte avser andra arter än dem som omfattas av EU-reglerna (dir. 2024:11). Den 23 januari 2025 beslutade regeringen att förlänga utredningstiden till den 31 december 2025 och att vissa delar i de ursprungliga direktiven ska lämnas som ett delbetänkande senast den 7 april 2025 (dir. 2025:6).

Som särskild utredare förordnades rättschefen på Statens fastighetsverk Mats Wiberg den 1 februari 2024.

Som experter i utredningen förordnades den 14 maj 2024 ämnesrådet Jacob Wichmann (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet), kanslirådet Camilla Frisch (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet), kanslirådet Lina Oskarsson (Klimat- och näringslivsdepartementet), numera enhetschefen Olov Hallquist (Länsstyrelsen i Jämtlands län), juristen Ellen Blind (Sametinget), jur. kand. Sandra Hamilton (Sveriges jordägareförbund), miljöjuristen Anna Sandström (Världsnaturfonden WWF), avdelningschefen Roland Saitzkoff (Skogsindustrierna), förbundsjuristen Ola Wälimaa (Svenska jägareförbundet), numera tf. enhetschefen Hanna Ek (Naturvårdsverket), strategen i biologisk mångfald Jörgen Sundin (Naturskyddsföreningen), näringspolitiske experten Anders Wetterin (Lantbrukarnas riksförbund), experten i skogsbruk och klimat Sofia Backéus (Lantbrukarnas riksförbund Skogsägarna) och förbundsordföranden Solveig Larsson (Jägarnas riksförbund).

Kammarrättsassessorn Erik Ljungquist anställdes som huvudsekreterare den 18 april 2024. Biträdande avdelningschefen Gunilla

Ewing Skotnicka anställdes som sekreterare den 22 april 2024. Som sekreterare i utredningen anställdes även viltjuristen Andreas Ahlén den 1 september 2024. Gunilla Ewing Skotnicka tog över som huvudsekreterare den 1 september 2025 i samband med att Erik Ljungquist fick en ny tjänst och minskade sin tjänstgöringsgrad i utredningen till 10 procent.

Utredningen har antagit namnet Jaktlagstiftningsutredningen (LI 2024:01).

Delbetänkandet *Vissa förändringar av jaktlagstiftningen* (SOU 2025:32) överlämnades den 2 april 2025. Härmed överlämnas slutbetänkandet *En ny viltförvaltningslagstiftning* (SOU 2025:125). Förslagen i slutbetänkandet är den särskilde utredarens. Samtliga experter i utredningen står inte bakom förslagen i alla delar. Uppdraget är med detta slutfört.

Stockholm i januari 2026

Mats Wiberg

Gunilla Ewing Skotnicka
Andreas Ahlén
Erik Ljungquist

Innehåll

Förkortningar	15
Sammanfattning	17
1 Författningsförslag.....	25
1.1 Förslag till viltförvaltningslag	25
1.2 Förslag till lag om ändring i brottsbalken	51
1.3 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	52
1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1070) om handel med sälprodukter.....	54
1.5 Förslag till lag om ändring i kustbevakningslagen (2019:32)	55
1.6 Förslag till viltförvaltningsförordning.....	57
1.7 Förslag om ändring i artskyddsförordningen (2007:845) ...	128
2 Utredningens uppdrag och arbete.....	131
2.1 Utredningens uppdrag.....	131
2.2 Utredningens arbete	132
3 En ny viltförvaltningslagstiftning	133
3.1 Inledning	133
3.2 Några utgångspunkter	133

3.3	En ny lagstiftning på jaktområdet med tydligare struktur och modernare bestämmelser	134
3.3.1	Det behövs en ny lag och en ny förordning som gäller för jakt och viltförvaltning	134
3.3.2	Språk och indelning.....	136
3.4	Normgivning på den mest ändamålsenliga nivån	138
3.4.1	Översikt av normgivningsmakten.....	138
3.4.2	Det obligatoriska lagområdet	139
3.4.3	Det delegeringsbara lagområdet	140
3.4.4	Regeringens normgivningskompetens grundad på regeringsformen.....	142
3.4.5	Myndighetsutövning.....	143
3.5	Valet mellan lag och förordning	143
3.6	Vissa närliggande förordningar bör föras in i viltförvaltningslagen	144
3.6.1	Utgångspunkter	144
3.6.2	Två förordningar bör föras in i viltförvaltningslagstiftningen	145
4	Viltförvaltningens syfte	149
4.1	Bakgrund.....	149
4.2	Viltförvaltningens syfte.....	151
4.2.1	Bevara och främja	151
4.2.2	Främja ett hållbart brukande	152
4.2.3	Begränsa skador och olägenheter orsakade av vilt... ..	154
5	Termer och definitioner	157
5.1	Inledning	157
5.2	Vilt.....	157
5.3	Viltförvaltning	158
5.4	Jakt.....	159
5.5	Avlivning.....	160
5.6	Jakträtt.....	161

5.7	Jakträttshavare.....	161
5.8	Olika former av jakt.....	162
5.8.1	Allmän jakt.....	163
5.8.2	Populationsreglerande jakt	163
5.8.3	Skyddsjakt.....	164
5.8.4	Forskningsjakt	165
5.8.5	Jakt av naturvårdsskäl.....	165
5.8.6	Eftersök.....	166
5.9	Jaktmedel.....	167
5.10	Jaktmetod	168
5.11	Påskjutning.....	169
5.12	Olika grupper av viltarter	170
5.12.1	Inhemsk viltart.....	170
5.12.2	Fågelart som tillfälligt förekommer naturligt i landet	171
5.12.3	Främmande viltart	172
5.12.4	Unionsrättsligt skyddade viltarter.....	173
5.12.5	Stora rovdjur	175
5.13	Miniminivå.....	175
5.14	Gynnsam bevarandestatus för en viltart.....	176
6	Genomförande av naturvårdsdirektiven	177
6.1	Inledning	177
6.2	Förenklad populationsreglerande jakt på varg	178
6.2.1	Skyddsjakt på varg	182
6.3	Rovdjursförvaltningsområden och miniminivåer för vissa stora rovdjur	185
6.4	Rullstolsburna personers möjlighet till jakt från motordrivet fordon	187
6.5	Att förstöra bävers dammbyggnad eller hydda.....	191
6.6	Skyddsjakt på enskilda initiativ enligt bilaga 4 till förordningen	192

6.7	Ändringar i artskyddsförordningen	198
7	Övriga ändringar som berör lagnivån.....	199
7.1	Grundläggande bestämmelser inom viltförvaltningen	199
7.1.1	Viltet ska visas hänsyn och får inte ofredas eller skrämmas	199
7.1.2	Jaktens genomförande och eftersök vid jakt m.m. ..	201
7.1.3	Fastighetsägarens medgivande för utsättning av vilt.....	202
7.2	Jakträtt och jakt på någon annans jaktområde.....	203
7.2.1	Jakträtt på en väg.....	203
7.3	Olika former av jakt och bemyndiganden om jakt och begränsningar av jakten	204
7.4	Jaktledare.....	207
7.5	Reglering om förvaltning av älg och kronhjort	208
7.5.1	Allmän jakt på älgkalv.....	210
7.6	Jaktmedel, hjälpmedel och jaktmetoder.....	210
7.7	Motordrivna fortskaffningsmedel	214
7.7.1	Förbud mot motordrivna fortskaffningsmedel vid jakt	214
7.7.2	Transport av skjutvapen med motordrivet fordon i terräng	215
7.8	Eftersök vid viltolycka	216
7.9	Avlivning av vilt	217
7.9.1	Myndighets rätt att avliva vilt.....	217
7.9.2	Avlivning av vilt av djurskyddsskäl.....	219
7.10	Skyddsjakt på myndighets initiativ med stöd av lagen	220
7.11	Bemyndigande om vilt som tillfaller staten och provtagning	223
7.12	Viltförvaltningsavgiften och viltförvaltningsfonden.....	224
7.13	Kunskapskrav för viss jakt och jakt med vissa jaktmedel...	226
7.14	Vilt i hägn och tillsyn	227

7.14.1	Tillstånd att hålla vilt i hägn.....	227
7.14.2	Tillsyn över hållande av vilt i hägn	231
8	Övriga ändringar som enbart berör förordningsnivån	233
8.1	Jakttider och översyn av jakttider och liknande.....	233
8.1.1	Undantag från jakttider för stora rovdjur	234
8.2	Föreskrifter om populationsreglerande jakt på vissa sälar ..	235
8.3	Definition av vakt- och smygjakt.....	236
8.4	Skyddsjakt	237
8.4.1	Ytterligare regionalisering av beslut om skyddsjakt.....	237
8.4.2	Andra ändringar som rör skyddsjakt.....	238
8.5	Ingrepp i vilts bon och att ta eller förstöra vilda fåglars ägg...	240
8.6	Villkor i beslut om jakt	241
8.7	Anmälan av jaktresultat m.m.....	243
8.8	Länsstyrelsens rapportering om jakt och jaktresultat.....	244
8.9	Användning av hund vid jakt	245
8.10	Vilt som tillfaller staten och provtagning av vilt.....	247
8.11	Forskningsjakt	251
8.12	Jakt av naturvårdsskäl	252
8.13	Utsättning av vilt	254
8.14	Förvaltningsplaner för vilt.....	256
8.15	Rovdjursinventering	257
8.16	Återbetalning av viltförvaltningsavgift.....	258
8.17	Reglering om jägarregistret	258
9	Straffrättslig översyn	261
9.1	Inledning	261
9.2	Arbetet mot jaktbrottslighet.....	261

9.2.1	Brottsbekämpning på jaktområdet	261
9.2.2	Tillsyn på jaktområdet	262
9.3	Straff och administrativa sanktioner i jaktlagstiftningen ...	263
9.4	Blankettstraffbud.....	266
9.4.1	Blankettstraffbud fylls ut genom hänvisning till andra bestämmelser	266
9.4.2	Normgivningsreglerna om blankettstraffbud	267
9.4.3	Ett urval av Högsta domstolens praxis om blankettstraffbud	267
9.4.4	Jaktlagen innehåller ett otillåtet blankettstraffbud.....	271
9.5	En översyn av brott mot fredningsbestämmelsen	274
9.5.1	Behovet av översyn	274
9.5.2	Fallet Untorparn	274
9.5.3	Straffansvaret för brott mot fredningsbestämmelsen medför dubbelkriminalisering	276
9.6	Straffbestämmelserna i viltförvaltningslagen.....	277
9.6.1	Det behövs en ny straffbestämmelse för jaktbrott.....	277
9.6.2	Jaktbrott med fängelse i straffskalan	278
9.6.3	Bötesbrottslighet.....	280
9.6.4	Sammanfattning	281
10	Sanktionsväxling.....	283
10.1	Inledning	283
10.2	Valet mellan straff och sanktionsavgift	283
10.2.1	Europakonventionens förbud mot dubbel lagföring och dubbla straff samt rätten till en rättvis rättegång.....	283
10.2.2	Europarådets rekommendation om administrativa sanktioner	285
10.2.3	Principer för kriminalisering och avkriminalisering	285
10.2.4	Riktlinjer och principer för sanktionsavgifter.....	289

10.3	Sanktionsavgifter bör användas i fler fall vid mindre allvarliga överträdelser	291
10.4	Utgångspunkter för ett system med sanktionsavgifter	294
10.4.1	Ett effektivt och rättssäkert system	294
10.4.2	Dubbla sanktioner	294
10.4.3	Urvalet av bestämmelser	297
10.4.4	Vilka överträdelser ska omfattas av sanktionsavgifter?	299
10.4.5	Strikt ansvar	300
10.5	Utformning av ett system med sanktionsavgifter	301
10.5.1	Bemyndigande i lag.....	301
10.5.2	Avgiftens storlek	302
10.5.3	Undantag från skyldigheten att betala avgift.....	303
10.5.4	Att inte upphöra med överträdelser och att begå upprepade överträdelser	305
10.5.5	Ansvariga myndigheter	306
10.5.6	Den avgiftsskyldige ska få tillfälle att yttra sig innan beslut om sanktionsavgift fattas	307
10.5.7	Tidpunkt för verkställbarhet och betalning av avgiften	308
10.5.8	Verkställighet får ske enligt utsökningsbalken när ett beslut om sanktionsavgift har fått laga kraft.....	309
10.5.9	Preskription och bortfallande av avgift	309
10.5.10	Överklagande	310
11	Överklagande m.m.....	311
11.1	Inledning	311
11.2	Möjligheterna att överklaga beslut enligt jaktlagstiftningen	311
11.3	Överklagande av beslut enligt viltförvaltningslagen	314
11.3.1	Beslut enligt viltförvaltningslagen ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol	314
11.3.2	Miljöorganisationer ska ges rätt att överklaga beslut om jakt på unionsrättslig skyddade arter...	317

11.3.3	Beslut om populationsreglerande jakt på varg eller järv ska kunna ändras efter att beslutet har överklagats.....	320
11.4	Skyndsam handläggning av mål om miniminivåer för stora rovdjur	322
11.5	Besluts verkställbarhet	323
12	Ett kompletterat sekretesskydd.....	325
12.1	Allmänt om införande av en ny sekretessbestämmelse.....	325
12.2	Sekretessens innebörd.....	326
12.3	Sekretessbestämmelsernas uppbyggnad.....	326
12.4	Allmänt om skaderekvisiten	327
12.5	Överföring av sekretess.....	328
12.6	Sekretessen för att motverka att vapen kommer till brottslig användning kompletteras	329
12.7	Rätten att meddela och offentliggöra uppgifter bör inte inskränkas	332
12.8	Det behöver inte införas sekretessbrytande bestämmelser	332
13	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	333
13.1	Ikraftträdande	333
13.2	Övergångsbestämmelser	334
14	Konsekvensanalys	337
14.1	Inledning	337
14.2	Konsekvenser för enskilda	338
14.2.1	Jägare, fastighetsägare och andra privatpersoner ..	338
14.2.2	Företag.....	340
14.3	Konsekvenser för staten.....	342
14.3.1	Naturvårdsverket	343

14.3.2	Länsstyrelserna	345
14.3.3	Sveriges domstolar	349
14.3.4	Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten	350
14.3.5	Naturhistoriska riksmuseet och Statens veterinärmedicinska anstalt	350
14.3.6	Kammarkollegiet	351
14.4	Det brottsbeivrande och brottsförebyggande arbetet	351
14.5	Integritetsanalys	352
14.6	Förslagets överensstämmelse med EU-rätten	352
15	Författningskommentar	353
15.1	Förslaget till viltförvaltningslag	353
15.2	Förslaget till lag om ändring av Brottsbalken	421
15.3	Förslaget till lag om ändring av offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	422
15.4	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1070) om handel med sälprodukter	424
15.5	Förslag till lag om ändring i kustbevakningslagen (2019:32)	424
15.6	Förslaget till viltförvaltningsförordning	426
15.7	Förslag om ändring i artskyddsförordningen (2007:845) ...	485
 Bilagor		
Bilaga 1	Kommittédirektiv 2024:11	487
Bilaga 2	Kommittédirektiv 2025:6	497

Förkortningar

art- och habitatdirektivet	Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter
Bernkonventionen	Europarådets konvention om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö
BrB	brottsbalken (1962:700)
dir.	kommittédirektiv
EES	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
EU	Europeiska unionen
fågeldirektivet	Europaparlamentets och Rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar
HFD	Högsta förvaltningsdomstolen eller Högsta förvaltningsdomstolens årsbok
naturvårdsdirektiven	art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet
NFS	Naturvårdsverkets författningssamling
NJA	Nytt juridiskt arkiv (rättsfall från Högsta domstolen)
OSL	offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
prop.	regeringens proposition

RF	regeringsformen (1974:152)
RÅ	Regeringsrättens årsbok, fram till 2011, från 2012 HFD
SLU	Sveriges lantbruksuniversitet
SOU	Statens offentliga utredningar
TF	tryckfrihetsförordningen (1949:105)

Sammanfattning

Uppdraget

Enligt direktiven är utredningens huvuduppdrag att göra en översyn av lagstiftningen på jaktområdet och utarbeta förslag till en ny lagstiftning. Syftet med översynen är att få till stånd dels en modern lagstiftning med tydlig systematik och moderna bestämmelser för långsiktigt hållbar jakt och viltvård, dels ett förbättrat genomförande av EU-rättsliga regler på jaktområdet. Bakgrunden är att jaktlagstiftningen i dag har beskrivits vara svåröverskådlig, ha brister i tydlighet samt inte vara helt i överensstämmelse med EU-rätten och rätten till domstolsprövning i Europakonventionen.

Utredningen har också i uppdrag att ta ställning till vissa i direktiven utpekade frågor såsom om den straffrättsliga regleringen behöver ändras och om regleringen om överklagbarhet behöver ändras.

Genom ett tilläggsdirektiv beslutades om förlängd tid för uppdraget. Det beslutades också att utredningen ska lämna ett delbetänkande som omfattar frågorna om genomförande av naturvårdsdirektiven, flerartsförvaltning av klövvilt, jaktsabotage samt jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon, inklusive nödvändiga författningsförslag. I april 2025 överlämnade utredningen ett delbetänkande, SOU 2025:32 *Vissa förändringar av jaktlagstiftningen*, i enlighet med tilläggsdirektivet.

Utredningens förslag

En ny viltförvaltningslagstiftning

Utredningen föreslår en ny viltförvaltningslag och en ny viltförvaltningsförordning med tydligare struktur och modernare bestämmelser som ska ersätta nuvarande jaktlag och jaktförordning. Namnen

på författningarna som föreslås speglar bredden av innehållet i lagstiftningen på ett tydligare sätt. Samtidigt placerar de jakten i ett sammanhang som en central del av viltförvaltningen. Utredningen föreslår också att förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn samt förordningen (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer ska föras in i viltförvaltningslagstiftningen. Förslagen i slutbetänkandet bygger vidare på förslagen i delbetänkandet.

Utredningen föreslår att viltförvaltningen ska syfta till att bevara och främja de inhemska viltarterna, främja ett hållbart brukande av vilt som resurs samt begränsa skador och olägenheter orsakade av vilt. Dessa delar av syftet kan vara förenliga med varandra i vissa situationer men motstridiga i andra situationer och behöver då balanseras mot varandra. Den föreslagna regleringen av viltförvaltningens syfte avser att underlätta tolkningen av övriga bestämmelser i lagstiftningen. Utredningen föreslår vidare att centrala termer i lagstiftningen definieras. T.ex. föreslås definitioner för olika former av jakt, jaktmedel, jaktmetoder och olika grupper av viltarter. Definitionerna gör lagstiftningen lättare att förstå och tillämpa. Utredningens huvudsakliga förslag i viltförvaltningslagstiftningen beskrivs nedan.

Förslag som rör genomförandet av naturvårdsdirektiven

Utredningen föreslår att en ny bestämmelse om populationsreglerande jakt på varg (det som i dag kallas licensjakt på varg) med färre kriterier ska införas i viltförvaltningsförordningen. Förslaget gör det enklare och mer flexibelt att förvalta vargpopulationen. Förslaget möjliggörs av att skyddsstatusen för varg i art- och habitatsdirektivet ändrades i juni 2025 från en strikt skyddad art till en skyddad art som får bli föremål för förvaltningsåtgärder. Utredningen föreslår också en möjlighet att ändra beslut om populationsreglerande jakt på varg som har överklagats. Förslagen bör underlätta för myndigheternas arbete med rovdjursförvaltningen och för dem som påverkas negativt av vargpopulationen. Vad avser skyddsjakt på varg bedömer utredningen att en mer omfattande översyn krävs för det fall att nuvarande bestämmelser ska ändras. Eftersom frågan aktualiserats först i utredningens slutfas har en sådan översyn inte kunnat genomföras. Samtidigt bedömer utredningen att det finns goda skäl för det nuvarande systemet för att genomföra naturvårdsdirektiven i svensk rätt i fråga

om skyddsjakt och för att bevara det. Utredningen föreslår därför ingen ändring i fråga om kriterierna för skyddsjakt på varg.

Utredningen föreslår även justerade regler om miniminivåer för vissa stora rovdjur. Förslaget avser hur miniminivåer får föreslås och beslutas, att de ska ses över vart sjätte år, att de kan förenas med verkställighetsförordnande och att ärenden om miniminivåer ska handläggas skyndsamt i domstol om de överklagas. Förslagen bör förenkla processerna och arbetet med miniminivåer i rovdjursförvaltningen.

Utredningen föreslår vidare ändringar av reglerna som handlar om skyddsjakt på enskilda initiativ bl.a. för att de ska leva upp till kraven i naturvårdsdirektiven¹. Förslagen som återfinns i bilaga 4 till viltförvaltningsförordningen innebär i viss utsträckning högre krav för att genomföra sådan skyddsjakt på unionsrättsligt skyddade viltarter. Det kan försvåra möjligheterna att förebygga skador och olägenheter. Samtidigt föreslår utredningen också ändringar som förtydligar regelverket, t.ex. när det gäller bostäder, och det kan leda till att fler använder sig av möjligheterna till sådan skyddsjakt.

Förslag som rör genomförandet av jakt och avlivning

Utredningen föreslår en reglering om jaktledare för viss populationsreglerande jakt. Genom förslaget förtydligas rollerna för jaktledare och övriga jägare som deltar i jakten och det slås samtidigt fast att jaktledaren inte tar över den enskilde jägarens ansvar för att följa viltförvaltningslagen eller beslut som har meddelats med stöd av lagen. Det bör underlätta genomförandet av och regelefterlevnaden vid den sortens jakt. Utredningen lämnar också förslag som förbättrar förutsättningarna för fastighetsägare och jakträttshavare att tillvarata sina rättigheter. Det rör t.ex. möjligheterna att tillgodogöra sig kött från klövvilt som har dödats eller avlivats av någon annan på det egna jaktområdet.

Förslag från både delbetänkandet och i detta betänkande möjliggör och ställer tydligare krav på en etisk hantering av vilt som behöver avlivas av t.ex. djurskyddsskäl för att minska viltets lidande. Utredningen föreslår vidare en förenkling av möjligheterna för rullstolsburna personer med bestående rörelsehinder att jaga från stillastående motordrivna fordon. Förslaget gör det enklare för den gruppen att

¹ Art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet.

jaga på lika villkor som andra jägare genom en minskad administrativ hantering.

Utredningen föreslår en särskild bestämmelse som förtydligar Kammarkollegiets möjlighet att återbetala medel till någon när inbetalningen av viltförvaltningsavgiften (det som i dag kallas viltvårdsavgiften) har varit uppenbart felaktig. För jägare bör förslaget innebära en ökad tydlighet och en trygghet i att veta att man kan få tillbaka sina pengar om man t.ex. har betalat in för mycket av misstag.

Utökad regionalisering och utökade befogenheter för länsstyrelsen

Utredningen föreslår utökade möjligheter till skyddsjakt på myndighets initiativ med stöd av lagen som syftar till att förbättra hanteringen av betydande skaderisker som beror på hybrider, förrymt vilt eller illegalt utsatt vilt. Förslaget syftar också till att begränsa risken för utbrott av allmänfarliga djursjukdomar. Förslaget ger länsstyrelsen bättre verktyg och ett utökat ansvar för att hantera dessa risker, vilket är ett allmänt intresse.

En ytterligare regionalisering av beslut om skyddsjakt enligt viltförvaltningsförordningen föreslås också av utredningen. Det innebär bl.a. att delegeringen av skyddsjakt på stora rovdjur tas bort och syftar till att förtydliga rollerna och förenkla administrationen. I praktiken är det ärenden om skyddsjakt på örn som blir ett nytt ansvarsområde för länsstyrelsen enligt förslaget eftersom ärenden om skyddsjakt på andra stora rovdjur regelbundet har delegerats till länsstyrelserna.

Utredningen föreslår även ändrade regler i fråga om tillstånd för att hålla vilt i hägn som syftar till att förbättra kontrollen över hållande i hägn av främmande viltarter och vilt som inte tillhör den lokala faunan. Det syftar också till att förtydliga gränsdragningen mellan djurskyddslagstiftningen och viltförvaltningslagstiftningen när det gäller jakt på vilt i hägn. Förslaget innebär ett tydligare regelverk och ger länsstyrelsen utökade befogenheter och ett ansvar för tillsynen. På flera sätt bör förslaget underlätta för länsstyrelsernas arbete eftersom dagens regelverk är svårtillämpat.

När det gäller jakt av naturvårdsskäl föreslår utredningen att länsstyrelsen ska få ett breddat mandat att besluta om jakt utifrån flera olika behov som handlar om bevarande eller att minska vilt

lidande. För länsstyrelsens del innebär förslaget att myndigheten får bättre verktyg i sin verksamhet.

Utredningen föreslår vidare ändringar när det gäller vilt som tillfaller staten och provtagning av vilt som syftar till att förtydliga och förenkla regelverket, bl.a. för att underlätta för berörda myndigheter. Förslaget innebär att länsstyrelsen eller Naturvårdsverket kan besluta att visst vilt eller prover från vilt som dödas vid jakt ska tillfalla staten. I dag hanteras sådant vilt av myndigheterna utan att det räknas som statens vilt.

Förbättrade bestämmelser om straff och sanktionsavgifter

I den nya viltförvaltningslagen föreslår utredningen att straffbestämmelsen för jaktbrott ska anges med fullständiga brottsbeskrivningar och utan hänvisningar till andra bestämmelser. Straffbestämmelsen för överträdelser som inte ska kunna straffas med fängelse föreslås dock likt i dag utformas som blankettstraffbud. På detta sätt delas de straffvärda handlingarna upp i två bestämmelser. För de mest klandervärda beteendena för vilka fängelse ingår i straffskalan formuleras brottsbeskrivningar som är materiellt fullständiga. I den andra straffbestämmelsen, som enbart har böter i straffskalan, kriminaliseras överträdelser av utpekade föreskrifter enligt viltförvaltningslagen, t.ex. myndighetsföreskrifter på området. Förslagen syftar till att undanröja problem med otillåtna blankettstraffbud och dubbelkriminalisering.

Utredningen lämnar förslag på bestämmelser som möjliggör en sanktionsväxling som innebär att mindre allvarliga överträdelser på viltförvaltningsområdet avkriminaliseras och i stället sanktioneras genom ett system med sanktionsavgifter. Det föreslagna systemet syftar till att möjliggöra en snabbare och effektivare hantering av mindre allvarliga överträdelser. Vilka överträdelser som närmare bör omfattas av en sanktionsväxling bör utredas och föreslås av berörda myndigheter och sedan beslutas av regeringen.

Tydligare reglering om överklagande

För att regelverket om överklagande av beslut enligt viltförvaltningslagen ska stämma överens med rätten till domstolsprövning av civila rättigheter behöver beslut som rör jakt och närliggande frågor kunna överklagas till domstol. Utredningen föreslår mot den bakgrunden att fler beslut enligt viltförvaltningslagstiftningen ska kunna överklagas jämfört med vad som i dag är tillåtet enligt jaktlagstiftningen samt att de beslut som i dag överklagas till Naturvårdsverket i stället ska överklagas till förvaltningsrätt. De föreslagna ändringarna innebär också att regelverket blir enklare att tillämpa. Ideella miljöorganisationer har i praxis ansetts ha rätt att överklaga överklagbara domar och beslut om jakt på viltarter som skyddas av unionsrätten med hänvisning till Århuskonventionen. Utredningen föreslår därför att ideella miljöorganisationers rätt att överklaga regleras i viltförvaltningslagen så att regleringen stämmer överens med praxis.

Ett stärkt sekretesskydd

Det finns behov av att skydda uppgifter om jägare som registreras hos länsstyrelsen för att minska risken för kartläggning av var vapen kan finnas och för stölder av vapen som kan användas i brottslig verksamhet. Utredningen föreslår därför ett utökat sekretesskydd för uppgifter som hänför sig till olika register som länsstyrelsen använder inom viltförvaltningen.

Genomförande och ikraftträdande

Den nya viltförvaltningslagen och viltförvaltningsförordningen samt följdändringar i flertalet andra författningar föreslår utredningen ska träda i kraft den 1 juli 2027, i samband med ett nytt jaktår.² Vissa övergångsbestämmelser föreslås också för att underlätta hanteringen av beslut och överträdelser från tiden före ikraftträdandet.

² Perioden 1 juli–30 juni.

Förslagets konsekvenser

Förslaget på en ny viltförvaltningslagstiftning har en genomarbetad struktur och är tydligare och modernare i sin utformning jämfört med den nu gällande jaktlagstiftningen. Syftet är att underlätta för de som berörs av lagstiftningen. Det bör generellt göra det enklare att tillämpa lagstiftningen för berörda enskilda, företag, organisationer och myndigheter.

Konsekvenser för jägare, fastighetsägare och företag

Sammantaget medför förslaget på en ny viltförvaltningslagstiftning bättre förutsättningar och ett tydligare regelverk för jägare, fastighetsägare och berörda företag, även om några av förslagen i viss utsträckning innebär högre krav eller inskränkningar. Förslaget leder bl.a. till förenklade regler för beslut om populationsreglerande jakt på varg, vilket underlättar för de som berörs negativt av vargpopulationen, samt större möjligheter till skyddsjakt på myndighets initiativ för att begränsa betydande skaderisker orsakade av visst vilt. Det leder också till större möjligheter att genomföra jakt på lika villkor och förbättrade förutsättningar för fastighetsägare och jakträttshavare att tillvarata sina rättigheter. Förslaget bör också innebära förbättrad kontroll över hållande i hägn av främmande vilt och vilt som inte tillhör den lokala faunan, vilket är positivt för berörda runt omkring. Förslaget bör vidare underlätta för renägare och samebyar genom de regler som föreslås om möjligheter att ändra beslut om populationsreglerande jakt på järv trots att besluten har överklagats samt de föreslagna reglerna om rovdjursinventering.

Konsekvenser för staten

Bland myndigheterna är det länsstyrelserna, Naturvårdsverket och domstolarna som berörs mest av förslaget i fråga om resurser.

För länsstyrelsernas del innebär förslaget på en ny viltförvaltningslagstiftning utökade befogenheter och ett utökat ansvar i linje med regionaliseringen av viltförvaltningen samtidigt som ett tydligare och mindre komplicerat regelverk bör underlätta arbetet med att tillämpa det. Sammantaget bör arbetsinsatserna öka i viss utsträckning, men

ändå kunna hanteras inom befintliga ramar. Bedömningen är dock osäker och den beror på antalet ansökningar om jakt enligt de föreslagna bestämmelserna och vilken sorts situationer som rör allmänna intressen som länsstyrelsen behöver agera i. Det är därför viktigt att regeringen följer utvecklingen och har dialog med länsstyrelserna för att bedöma om ytterligare resurser behövs.

För Naturvårdsverkets del bör förslaget på en ny viltförvaltningslagstiftning medföra arbete med att ta fram nya och revidera befintliga föreskrifter och även med vägledning. Samtidigt kan flera av förslagen innebära att Naturvårdsverkets arbetsinsats kan minskas i viss utsträckning. Sammantaget bedöms arbetsinsatserna kunna öka till viss del och minska till viss del och totalt kunna hanteras inom befintliga ramar. Det finns samtidigt en viss osäkerhet i den bedömningen.

Det är svårt att med någon säkerhet bedöma hur många mål som kan tillkomma hos domstolarna till följd av utredningens förslag. Samtidigt saknas anledning att anta att det kommer att handla om någon markant måltillströmning. Den eventuella kostnadsökningen med anledning av förslagen bedöms därför kunna rymmas inom Sveriges domstolars nuvarande anslagsram. Det är dock av vikt att regeringen följer utvecklingen och den eventuella kostnadsökningen för domstolarna.

Övriga konsekvenser

Sammantaget bedöms utredningens förslag medföra vissa positiva brottsförebyggande och brottsbeivrande effekter. Den föreslagna ändringen i sekretessbestämmelsen till skydd för uppgifter i vissa register hos länsstyrelsen kan medföra att integritetsskyddet för enskilda som förekommer i sådana register stärks. Utredningens förslag bedöms vara i överensstämmelse med EU-rätten.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till viltförvaltningslag

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 kap. Tillämpningsområde, syfte och definitioner

Tillämpningsområde och syfte

1 § Denna lag gäller viltförvaltningen, rätten till jakt och genomförandet av jakt inom svenskt territorium och Sveriges ekonomiska zon samt frågor som har samband med det.

Lagen gäller också i de fall som anges särskilt i fråga om

1. jakt från svenskt fartyg på det fria havet utanför den ekonomiska zonen, och
2. jakt från svenskt luftfartyg över det fria havet utanför den ekonomiska zonen.

2 § Viltet ska förvaltas i syfte att

- bevara och främja de inhemska viltarterna, de fågelarter som tillfälligt förekommer naturligt i landet och viltets livsmiljöer,
- främja ett hållbart brukande av viltet som en resurs, och
- begränsa skador och olägenheter orsakade av vilt särskilt med hänsyn till trafiken, tamdjurshållningen, jordbruket, skogsbruket och fisket.

¹ Jfr rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2025/1237 samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 (kodifierad version) om bevarande av vilda fåglar, i lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1010.

3 § Utöver bestämmelserna i denna lag finns även bestämmelser i andra författningar i fråga om skyddet av och hänsynen till viltet och dess livsmiljöer.

Bestämmelser om att tillstånd krävs för vissa verksamheter och åtgärder finns i 7 kap. 28 a–29 b §§ miljöbalken.

Definitioner

Vilt och viltförvaltning

4 § Med vilt avses i denna lag däggdjur och fåglar av arter som lever i vilda populationer.

5 § Med viltförvaltning avses i denna lag

- jakt, avlivning av vilt, hantering och tillvaratagande av vilt som är dött, åtgärder som ger viltet stöd samt åtgärder för att förhindra skador av vilt,
- arbete med mål, planering, samverkan, beslut, genomförande och uppföljning i förvaltningen av viltet, samt
- inventering och övervakning av vilt.

Viltförvaltningen genomförs på lokal, regional och nationell nivå.

Jakt och avlivning

6 § Med jakt avses i denna lag

- att döda eller fånga vilt,
- att försöka döda eller fånga vilt, och
- att i sådant syfte söka efter, spåra eller förfölja vilt.

Till jakt räknas även

- att söka efter, spåra eller förfölja vilt inför avlivning av djurskyddsskäl, och
- att göra ingrepp i vilts bon och att ta eller förstöra vilda fåglars ägg.

7 § Med avlivning avses i denna lag

- att döda vilt på uppdrag av en myndighet till följd av en nödliknande situation, eller
- att av djurskyddsskäl döda ett påträffat vilt som lider. Avlivning räknas inte som jakt.

Jakträtt och jakträttshavare

8 § Med jakträtt avses i denna lag rätt att jaga och rätt till vilt som har dödats, avlivats, påträffats dött eller fångats.

9 § Med jakträttshavare avses i denna lag den som har jakträtt enligt denna lag eller den som genom upplåtelse har hela eller den aktuella delen av jakträtten.

Om samernas rätt att jaga finns särskilda bestämmelser i rennäringslagen (1971:437).

Olika former av jakt

10 § Med allmän jakt avses i denna lag jakt

- under författningsreglerad jakttid utan andra kriterier än jakttid och i vissa fall jaktmetod,
- utan särskilt beslut eller antalsbegränsning, och
- som är en del i att reglera viltpopulationen och kan möjliggöra att viltet används som resurs.

11 § Med populationsreglerande jakt avses i denna lag jakt efter särskilt beslut som innebär att viltpopulationens storlek och sammansättning regleras och som kan möjliggöra att viltet används som resurs.

12 § Med skyddsjakt avses i denna lag jakt som får genomföras efter att kriterier för att förhindra skador, olägenheter eller risker har uppfyllts.

13 § Med forskningsjakt avses i denna lag jakt som får genomföras efter att kriterier om vetenskapliga behov av jakt har uppfyllts.

14 § Med jakt av naturvårdsskäl avses i denna lag jakt som får genomföras efter att kriterier som avser att skydda eller bevara vilda djur, växter eller livsmiljöer har uppfyllts.

15 § Med eftersök avses i denna lag jakt på vilt som har skadats vid jakt eller som har varit inblandat i en sammanstötning med ett motordrivet eller spårbundet fordon.

Jaktmedel, jaktmetoder och påskjutning

16 § Med jaktmedel avses i denna lag redskap eller annat medel med vilket vilt fångas eller dödas. Till jaktmedel räknas även redskap eller substans som placeras i eller på det redskap med vilket vilt fångas eller dödas och som har en avgörande betydelse för användningen av det redskapet.

17 § Med jaktmetod avses i denna lag en metod

- för att fånga eller döda vilt,
- för att söka efter, spåra eller förfölja vilt för att fånga eller döda det, eller
- för att göra ingrepp i vilts bon eller för att ta eller förstöra vilda fåglars ägg.

18 § Med påskjutning avses i denna lag när skott har avlossats mot ett vilt och det inte kan konstateras att viltet har dött men heller inte uteslutas att viltet har träffats.

Olika grupper av viltarter

19 § Med en inhemsk viltart avses i denna lag en viltart som är etablerad i landet eller i Sveriges ekonomiska zon och som även var det innan år 1800 eller som därefter har etablerat sig naturligt.

20 § Med fågelart som tillfälligt förekommer naturligt i landet avses i denna lag en fågelart som under en del av sin flyttcykel eller på annat sätt tillfälligt förekommer naturligt i landet eller i Sveriges ekonomiska zon.

21 § Med främmande viltart avses i denna lag en viltart som efter år 1800 genom mänsklig aktivitet

- har etablerat sig, eller
- introduceras i landet eller i Sveriges ekonomiska zon.

Med främmande viltart avses dock inte viltarter som fanns i landet eller i Sveriges ekonomiska zon innan år 1800, försvann och efter det har återintroducerats. Med främmande viltart avses inte heller myskoxe.

22 § Med unionsrättsligt skyddade viltarter avses i denna lag

- fågelarter som naturligt förekommer inom EU-medlemsstaternas europeiska territorium,
- björn, varg, järv, lodjur, fjällräv, utter, buskmus, hasselmus, bäver, skogsmård, iller, skogshare, gråsäl, knubbsäl, vikare, myskoxe, samt
- valar, fladdermöss och viltarter i övrigt som i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845) har markerats med N, n eller F.

23 § Med stora rovdjur avses i denna lag björn, varg, järv, lodjur och kungsörn.

Miniminivå

24 § Med miniminivå avses i denna lag det antal individer av björn, varg, järv eller lodjur som förvaltningen ska syfta till att inte underskrida.

Gynnsam bevarandestatus för en viltart

25 § Med bevarandestatus för en viltart avses i denna lag summan av de faktorer som påverkar den berörda arten och som på lång sikt kan påverka den naturliga utbredningen och mängden hos dess populationer.

En viltarts bevarandestatus ska anses gynnsam när

- uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö,

- artens naturliga eller hävdbetingade utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid, och

- det finns och sannolikt kommer att fortsätta att finnas en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer ska bibehållas på lång sikt.

2 kap. Grundläggande bestämmelser inom viltförvaltningen

Fredning, hänsyn, skrämsel och lockande

1 § Viltet är fredat och får endast jagas om det följer av denna lag eller av beslut som har meddelats med stöd av lagen. Viltet får avlivas endast om det följer av denna lag eller annan lag. När viltet är fredat, gäller fredningen också dess ägg och bon.

2 § Var och en ska visa viltet hänsyn. Viltet får inte ofredas eller förföljas i andra fall än då det följer av denna lag eller av beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Förbudet i första stycket hindrar dock inte att fastighetsägaren genomför lämpliga åtgärder i syfte att motverka skador av vilt, om sådana skador inte kan motverkas på annat lämpligt sätt.

Åtgärder enligt andra stycket får för de viltarter regeringen föreskriver även genomföras av länsstyrelsen på någon annans fastighet.

3 § Det är inte tillåtet att utan lov skrämma eller mota vilt från någon annans jaktområde förutom i de fall som avses i 2 §. Det är inte heller tillåtet att utan lov locka vilt från någon annans jaktområde genom utfodring eller på något annat sätt.

Jaktens genomförande och eftersök vid jakt m.m.

4 § Jakten ska genomföras så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara. Motvarande gäller när vilt avlivas med stöd av denna lag.

5 § Om vilt har skadats vid jakt, ska jägaren snarast genomföra de åtgärder som behövs för att viltet ska kunna spåras upp och dödas. Åtgärderna ska genomföras även om viltet tagit sig in på någon annans jaktområde.

Om björn, varg, järv, lodjur, älg, dovhjort, kronhjort, rådjur, vildsvin eller mufflonfår har skadats vid jakt på ett jaktområde och tar sig in på någon annans jaktområde, ska jägaren se till att jakträttshavaren där eller fastighetsägaren snarast underrättas. Om jakträttshavaren eller fastighetsägaren endast kan nås med svårighet, får Polismyndigheten underrättas i stället.

Utfodring av vilt

6 § Länsstyrelsen får i enskilda fall besluta om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn, om det behövs för att förebygga eller minska risken för trafikolyckor med vilt eller risken för att viltet orsakar allvarliga skador på egendom.

Beslutet ska avse ett visst begränsat område och vara tidsbegränsat.

Utsättning av vilt och vilt i hägn

7 § Vilt får inte sättas ut i frihet om inte annat följer av denna lag eller av beslut som har meddelats med stöd av lagen. Fastighetsägarens medgivande krävs för att sätta ut vilt i frihet om inte annat följer av denna lag eller av beslut som har meddelats med stöd av lagen.

8 § Den som håller vilt i vilthägn eller liknande anläggning ska se till att viltet är betryggande instängt för att förhindra att det rymmer.

Bemyndiganden

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om åtgärder för att motverka skador av vilt som får genomföras även om viltet ofredas.

10 § Regeringen får meddela föreskrifter om vad förbud mot eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn enligt 6 § första stycket får omfatta.

11 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från förbudet att sätta ut vilt i frihet i 7 §. Den myndighet som regeringen bestämmer får i enskilda fall besluta om undantag från förbudet att sätta ut vilt i frihet. Föreskrifterna och besluten får medge undantag från kravet på fastighetsägarens medgivande för att sätta ut vilt i frihet.

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att vilt inte får hållas i hägn eller liknande anläggning utan särskilt tillstånd, och

2. krav för att få sådant tillstånd samt särskilda krav för sådan verksamhet.

3 kap. Jakträtt och jakt på någon annans jaktområde

1 § Fastighetsägaren har jakträtten på den mark som hör till fastigheten, om inte annat följer av andra stycket eller av 2 § eller 3 §. Rätten till vilt som har dödats, avlivats, påträffats dött eller fångats på fastigheten kan tillfalla annan enligt denna lag eller genom beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Vid jordbruksarrende har arrendatorn jakträtten på den arrenderade marken, om inte annat har avtalats.

Om samernas rätt att jaga finns särskilda bestämmelser i rennäringslagen (1971:437).

2 § Staten har jakträtten på den mark som vid utgången av juni 1992 ingick i kronoparken Tullgarn och angränsande kronoegendomar samt kronoegendomarna på Eriksö i Stockholms och Södermanlands län, kronoparken Karlsby i Östergötlands län, kronoegendomen Ottenby kungsladugård i Kalmar län, kronoparken Halle- och Hunneberg i Västra Götalands län, kronoparken Haddebo i Örebro län, kronoparken Grönbo i Örebro och Västmanlands län samt kronoparken Kloten i Örebro, Västmanlands och Dalarnas län.

3 § Jakträtten på en väg tillkommer den som har jakträtten på den angränsande fastigheten.

Går vägen i gränsen mellan fastigheter med olika ägare och en eller båda av dem äger vägmarken, har var och en av dem jakträtten på den del av vägen som ingår i den egna fastigheten.

Går vägen i gränsen mellan fastigheter med olika ägare och ingen av dem äger vägmarken, har var och en av dem jakträtten på vägen.

4 § På allmänt vatten, som gränsar till en fastighets strand, har fastighetsägaren jakträtten upp till etthundra meter från strandlinjen. Om detta skulle medföra att flera fastighetsägare får jakträtt på samma vattenområde, ska var och en av dem ha jakträtten på den del av området som är närmast hans eller hennes strand. På annat allmänt vatten och på klippor och öar, som inte hör till någon fastighet, får jakt genomföras endast efter anmälan av en medborgare i Sverige, en EU-medborgare eller en EES-medborgare.

5 § I Sveriges ekonomiska zon får jakt genomföras endast efter anmälan av en medborgare i Sverige, en EU-medborgare eller en EES-medborgare.

6 § På en samfällighet får bara delägarna jaga och jakten får bara genomföras för egna behov. Har delägarna inom samfällighetens förvaltning kommit överens om eller beslutat om något annat, får de dock utöva jakträtten i enlighet med överenskommelsen eller beslutet.

Överlåtelse av jakträtt m.m.

7 § Jakträtt som innehas av någon annan än fastighetsägaren får inte överlåtas eller upplåtas utan samtycke från fastighetsägaren. Om jakträtten ingår i ett jordbruksarrende får dock jakträtten överlåtas eller upplåtas utan samtycke från fastighetsägaren.

Första stycket gäller också övergång av jakträtten genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller liknande förvärv.

Upplåtelse av jakträtt i vissa fall

8 § Vid jakträttsupplåtelse på viss tid som är minst ett år, ska avtalet alltid sägas upp för att det ska upphöra att gälla vid avtalstidens utgång. Avtalet ska, om inte längre uppsägningstid har avtalats, sägas upp senast sex månader före avtalstidens utgång.

Om ett avtal som avses i första stycket inte sägs upp inom rätt tid anses det förlängt på tid som motsvarar upplåtelseiden, dock längst fem år.

Ett avtal som slutits på obestämd tid ska, om inte längre uppsägningstid har avtalats, sägas upp för att upphöra att gälla vid det månadsskifte som inträffar närmast sex månader efter uppsägningen.

Uppsägning ska göras på det sätt som gäller för uppsägning enligt 8 kap. 8 § jordabalken.

9 § Om jakträtt har upplåtits genom avtal mot ersättning gäller, utöver vad som följer av 7 kap. jordabalken om nyttjanderätt i allmänhet, vad som sägs i 8 §.

Bestämmelserna i 8 § gäller dock inte upplåtelser med stöd av rennäringslagen (1971:437). För upplåtelser som ingår i arrende eller hyra gäller särskilda bestämmelser i 8–12 kap. jordabalken. Förbehåll som strider mot 8 § är utan verkan.

Rätt till skyddsjakt på någon annans jaktområde

10 § Skyddsjakt på enskilds initiativ på någon annans jaktområde får genomföras

1. i en bostad, trädgård eller på en gård,
2. i en handelsträdgård, yrkesmässig fruktodling eller plantskola, eller
3. på mark som den enskilde äger eller arrenderar.

Skyddsjakt enligt första stycket får endast genomföras i den utsträckning det anges i föreskrifter som regeringen bestämmer.

11 § Skyddsjakt på enskilds initiativ på stora rovdjur för att skydda tamdjur eller vilt i hägn får genomföras på någon annans jaktområde om förutsättningarna för sådan jakt är uppfyllda. Åtgärder för att skrämma bort sådana stora rovdjur får också genomföras på någon annans jaktområde.

Bemyndiganden

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om jakt på sådant annat allmänt vatten och sådana klippor och öar som avses i 4 § andra stycket eller i enskilda fall besluta om villkor för sådan jakt.

13 § Regeringen får meddela föreskrifter om inskränkning av jakt-rättshavarens rätt att behålla vilt vid skyddsjakt på enskilds initiativ som avses i 10 §.

14 § Regeringen får meddela föreskrifter om att jakt på björn, varg, järv, lodjur eller sälar får genomföras på någon annans jaktområde.

4 kap. Jakten och begränsningar av jakten

1 § Jakt får genomföras som

- allmän jakt,
- populationsreglerande jakt,
- skyddsjakt,
- forskningsjakt,
- jakt av naturvårdsskäl,
- eftersök,
- jakt på vilt i hägn eller liknande anläggning, eller
- jakt som innebär att söka efter, spåra eller förfölja vilt inför avlivning av djurskyddsskäl

enligt denna lag eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

2 § För viss populationsreglerande jakt krävs en jaktledare enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av denna lag. Om sådan jakt genomförs av en ensam jägare anses denne vara jaktledaren.

Jaktledaren ska ansvara för att organisera jakten samt för att hålla sig uppdaterad om och informera jaktdeltagarna om tilldelning och säkerhet. Jaktledaren tar inte över den enskilde jägarens ansvar för att följa denna lag eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Älgförvaltningsområden och älgförvaltningsplaner

3 § I ett län där det förekommer älg ska den myndighet som regeringen bestämmer besluta om att inrätta älgförvaltningsområden. Ett älgförvaltningsområde ska omfatta en i huvudsak egen älgpopulation och ska så långt det är möjligt vara sammanhängande.

För ett älgförvaltningsområde ska den myndighet som regeringen bestämmer inrätta en älgförvaltningsgrupp för frågor om inriktning och samråd.

Älgförvaltningsgruppen ska upprätta en älgförvaltningsplan för området som ska innehålla mål för älgförvaltningen. Den myndighet som regeringen bestämmer prövar om älgförvaltningsplanen kan godkännas.

Populationsreglerande jakt på älg och områden för älgjakt

4 § Populationsreglerande jakt på älg får genomföras efter ett särskilt beslut av länsstyrelsen inom områden som länsstyrelsen har registrerat som älgskötselområden eller tilldelningsområden för älgjakt.

5 § Ett älgskötselområde ska vara lämpat för älgjakt och vara av sådan storlek att det medger en avskjutning av vuxna älgar av den omfattning som regeringen bestämmer. Länsstyrelsen får vägra att registrera ett område som älgskötselområde om området inte uppfyller kraven. Länsstyrelsen får besluta att avregistrera ett område som inte uppfyller kraven, eller om förvaltningen inte genomförs i enlighet med denna lag eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

6 § Ett tilldelningsområde för älgjakt ska vara av sådan storlek och beskaffenhet i övrigt att det är lämpat för älgjakt. Länsstyrelsen får vägra att registrera ett område som tilldelningsområde eller besluta om avregistrering, om områdets beskaffenhet inte medger en avskjutning av minst en älgkalv om året.

Populationsreglerande jakt på kronhjort och områden för kronhjortsjakt

7 § Populationsreglerande jakt på kronhjort får genomföras efter ett särskilt beslut av länsstyrelsen inom områden som länsstyrelsen har registrerat som kronhjortsskötselområden.

8 § Ett kronhjortsskötselområde ska ha sådan storlek och arrondering att det medger förvaltning av en i huvudsak egen kronhjortspopulation. Länsstyrelsen får vägra att registrera ett område som kron-

hjärtsskötselområde eller besluta om avregistrering, om området inte uppfyller dessa krav.

9 § I Skåne län gäller, i stället för 7 §, att populationsreglerande jakt på kronhjort får genomföras efter ansökan och ett beslut av länsstyrelsen inom ett tilldelningsområde för kronhjortsjakt. Tilldelningsområdet ska vara beläget inom ett kronhjortsområde som länsstyrelsen har inrättat för att förvalta den ursprungliga svenska underarten av kronhjort.

Rovdjursförvaltningsområden och miniminivåer

10 § Det ska finnas rovdjursförvaltningsområden för förvaltningen av stora rovdjur. De län som regeringen bestämmer ingår i de olika rovdjursförvaltningsområdena.

11 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska fastställa miniminivåer för de stora rovdjursarter som regeringen bestämmer för varje rovdjursförvaltningsområde och om regeringen bestämmer det för länen inom rovdjursförvaltningsområdena.

Miniminivåerna ska fastställas inom ramen för de nationella målen för respektive art, så att det nationella referensvärdet i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för respektive art inte underskrids och med beaktande av arternas naturliga utbredningsområden.

Fördelningen av miniminivåer för respektive art ska ses över minst en gång vart sjätte år.

Jakt i Sveriges ekonomiska zon

12 § I Sveriges ekonomiska zon får endast jakt på sälar genomföras.

Förbud mot jakt på valar på det fria havet

13 § Valar får inte jagas från svenskt fartyg eller luftfartyg på det fria havet utanför Sveriges ekonomiska zon.

Bemyndiganden

14 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om

1. tider och jaktmetoder för allmän jakt,
2. skyddsjakt,
3. populationsreglerande jakt,
4. jaktledare vid populationsreglerande jakt enligt 2 §, och
5. jakt på vilt i hägn eller liknande anläggning.

Föreskrifter om allmän jakt på älg enligt första stycket 1 får inte avse områden som länsstyrelsen har registrerat för älgjakt och enbart avse jakt på älgkalv.

15 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om

1. älgförvaltningsområden, älgförvaltningsgrupper, älgskötselområden och tilldelningsområden för älgjakt,
2. kronhjortsskötselområden, kronhjortsområden och tilldelningsområden för kronhjortsjakt, samt
3. avgift för registrering av älgskötselområden och tilldelningsområden för älgjakt.

16 § Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om miniminivåer enligt 11 §.

17 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att jakt med skjutvapen på vissa viltarter endast får genomföras under vissa tider av dygnet och då under vissa förutsättningar.

18 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet i fråga om

1. vilt som har dödats eller påskjutits under jakt,
2. vilt som har skadats under jakt,

3. jaktresultat efter populationsreglerande jakt på älg och kronhjort, och
4. fågelbon samt ägg eller fågelungar som har flyttats.

5 kap. Användning av jaktmedel, motordrivna fortskaffningsmedel och hundar vid jakt

1 § Endast de vapen och jaktmedel i övrigt som är tillåtna enligt denna lag eller beslut som har meddelats med stöd av lagen får användas vid jakt.

2 § Det är inte tillåtet att befinna sig på någon annans jaktområde med fångstredskap eller med vapen som kan användas för jakt utan jakträttshavarens medgivande.

Förbudet i första stycket gäller inte

1. på vägar som är upplåtna för allmänheten,
2. om det är nödvändigt för att nå det egna jaktområdet, eller
3. om det sker i lovliga ärenden.

3 § Jakt får inte genomföras från eller med hjälp av motordrivna fortskaffningsmedel eller andra motordrivna anordningar.

4 § Jakt med hund som förföljer vilt får inte genomföras så att drevet huvudsakligen går på någon annans jaktområde.

5 § Ytterligare bestämmelser om tillsyn över hundar i marker där det finns vilt, finns i lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter.

Bemyndiganden

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilka vapen och andra jaktmedel som får och inte får användas vid jakt,
2. att fångstredskap ska vara av godkänd typ och att avgift ska betalas för den provning som behövs för sådant typgodkännande, samt
3. tillstånd och andra villkor för att använda vapen, fångstredskap och andra jaktmedel.

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om jaktmetoder och om vilka jaktmetoder som inte får användas vid jakt.

8 § Regeringen får meddela föreskrifter om förbud mot att använda transportmedel vid jakt samt om undantag från förbudet i 3 § om att jakt inte får genomföras från eller med hjälp av motordrivna fortskaffningsmedel eller andra motordrivna anordningar.

Regeringen får meddela föreskrifter som förbjuder eller ställer upp särskilda villkor för att medföra skjutvapen vid färd med motordrivna fortskaffningsmedel.

9 § Ytterligare bestämmelser om transport av skjutvapen finns i vapenlagen (1996:67).

10 § Regeringen får meddela föreskrifter om att hund ska finnas tillgänglig vid jakt för att kunna spåra upp skadat vilt.

6 kap. Jakt och avlivning av allmänintresse och vilt som tillfaller staten

Eftersök vid viltolycka

1 § Om ett vilt har varit inblandat i en sammanstötning med ett motorfordon eller med ett spårbundet fordon, får den myndighet som regeringen bestämmer genomföra de åtgärder som behövs för att viltet ska kunna spåras upp, dödas och hanteras.

Åtgärderna får genomföras på någon annans jaktområde. Den ansvariga myndigheten får även ge någon annan i uppdrag att genomföra åtgärderna.

Myndighets rätt att avliva vilt och avlivning av djurskyddsskäl

2 § Den myndighet som regeringen bestämmer får genomföra de åtgärder som behövs för att avliva vilt som orsakar avsevärd skada eller som kan antas vara farligt för människors säkerhet om det inte finns någon annan lämplig lösning som myndigheten eller någon annan kan genomföra.

Den myndighet som regeringen bestämmer får av djurskyddsskäl avliva moderlösa årsungar av de viltarter och under de förutsättningar som regeringen bestämmer.

Åtgärder enligt första eller andra stycket får genomföras på någon annans jaktområde. Den ansvariga myndigheten får genomföra de åtgärder som behövs för att hantera vilt som har avlivats. Den ansvariga myndigheten får även ge någon annan i uppdrag att genomföra åtgärderna.

3 § Om ett frilevande vilt påträffas i ett sådant tillstånd att det snarast bör avlivas av djurskyddsskäl, får var och en avliva viltet även om det är fredat eller om det avlivas på någon annans jaktområde.

Om ett frilevande vilt kan antas vara i ett sådant tillstånd att det snarast bör avlivas av djurskyddsskäl, får jakträttshavaren genomföra de åtgärder som behövs för att söka efter, spåra eller förfölja viltet trots bestämmelsen om fredning.

Skydds jakt på myndighets initiativ

4 § Den myndighet som regeringen bestämmer får besluta om skydds jakt för att

1. begränsa betydande risker för trafikolyckor eller för allvarliga skador av vilt till följd av en viltpopulations storlek,
2. begränsa risken för utbrott av en allmänfarlig djursjukdom,
3. begränsa betydande skaderisker till följd av förekomsten av en främmande viltart,
4. begränsa betydande skaderisker till följd av förekomsten av en hybrid mellan olika viltarter eller mellan vilt och tamdjur, eller
5. begränsa betydande skaderisker till följd av förekomsten av vilt som har rymt eller satts ut illegalt.

Den myndighet som regeringen bestämmer får besluta att skydds jakt enligt första stycket får genomföras på någon annans jaktområde och att vilt som dödas eller fångas eller ägg som tas vid sådan skydds jakt ska tillfalla någon annan än jakträttshavaren.

Skydds jakt enligt första stycket får avse unionsrättsligt skyddade viltarter endast om det inte finns några andra lämpliga lösningar och skydds jakten inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för artens population i dess naturliga utbredningsområde.

Bemyndiganden

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att vilt får

1. jagas för att märkas eller undersökas eller för att genomföra andra åtgärder i vetenskapligt syfte,
2. jagas för att skydda eller bevara vilda djur, växter eller livsmiljöer,
3. jagas för återinplantering eller återinförande av en viltart, och
4. fångas för att märkas eller undersökas eller för att genomföra andra åtgärder utifrån behov inom viltförvaltningen som ett led i att skydda eller bevara vilt.

Föreskrifter enligt första stycket får också avse insamling av vilda fåglars ägg. Föreskrifterna får innebära att jakten kan genomföras på någon annans jaktområde och att vilt och ägg genom beslut tillfaller någon annan än jakträttshavaren.

6 § Regeringen får föreskriva att vilt som fångas, dödas, avlivas eller påträffas dött ska tillfalla staten för att skydda hotade eller särskilt värdefulla viltarter och för att kunna säkerställa att exemplar av arterna finns tillgängliga för forskning, undervisning, miljöövervakning och viltövervakning.

Regeringen får meddela föreskrifter om provtagning av vilt som fångas eller dödas vid jakt, för forskning, miljöövervakning och viltövervakning och att de delar som behövs för provtagning tillfaller staten.

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet i fråga om

1. vilt som har varit inblandat i en sammanstötning med ett motorfordon,
2. vilt som har varit inblandat i en sammanstötning med ett spårbundet fordon,
3. vilt som har avlivats, som någon har försökt avliva eller som har förföljts för att avlivas, och
4. vilt som tillfaller staten.

7 kap. Avgifter, kunskapskrav och tillsyn

Viltförvaltningsavgift

1 § Den som jagar ska betala en avgift per jaktår (viltförvaltningsavgift) med de undantag som regeringen bestämmer. Viltförvaltningsavgiften betalas för att främja viltförvaltningen eller andra liknande ändamål som är förenliga med syftet med denna lag.

2 § Viltförvaltningsavgifterna ska bilda en fond (viltförvaltningsfonden) som efter regeringens bestämmande får användas för de i 1 § angivna ändamålen.

Kunskapskrav

3 § För viss sorts jakt eller jakt med vissa jaktmedel krävs att den som jagar ska ha genomgått en särskild utbildning enligt föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av denna lag.

4 § Bestämmelser om teoretiskt och praktiskt prov som krav för tillstånd till innehav av jaktvapen finns i vapenlagstiftningen.

Tillsyn

5 § Jaktkontrollanter utövar tillsyn över att denna lag och att beslut som har meddelats med stöd av lagen följs.

Inom Sveriges ekonomiska zon utövar dock Kustbevakningen tillsyn.

6 § Den myndighet som regeringen bestämmer får utse jaktkontrollanter.

Jaktkontrollanter får förordnas att med stöd av 8 kap. 7 § ta egendom i beslag.

7 § Länsstyrelsen utövar, trots det som anges i 5 §, tillsyn

1. över att beslut enligt 2 kap. 6 § om utfodring av vilt följs, och
2. över hållandet av vilt i hägn eller liknande anläggning.

Länsstyrelsen får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen enligt första stycket. Förelägganden får förenas med vite.

Bemyndiganden

8 § Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om

1. viltförvaltningsavgiften enligt 1 §, och
2. skyldighet för den som jagar att betala en särskild avgift för vilt som dödas i strid med vad som gäller enligt ett beslut om populationsreglerande jakt.

Regeringen får meddela föreskrifter om att även avgifterna enligt första stycket 2 ska tillfalla viltförvaltningsfonden.

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om utbildningskrav enligt 3 §.

8 kap. Straff m.m.

Straff

1 § För jaktbrott döms till böter eller fängelse i högst ett år den som med uppsåt eller grov oaktsamhet

1. olovligen jagar på annans jaktområde eller där tillägnar sig vilt,
2. vid jakt som genomförs med stöd av en myndighets beslut enligt denna lag bryter mot en för jakten väsentlig bestämmelse i beslutet,
3. tillägnar sig vilt som tillfaller staten, eller
4. jagar val från svenskt fartyg eller luftfartyg på det fria havet utanför Sveriges ekonomiska zon.

För jaktbrott döms även den som med uppsåt eller oaktsamhet

1. jagar vilt som det inte enligt denna lag eller beslut i det enskilda fallet enligt lagen är tillåtet att jaga,
2. vid jakt använder motordrivna fortskaffningsmedel eller annan motordriven anordning på ett sätt som inte är tillåtet, eller
3. jagar med otillåtna jaktmedel eller med jaktmedel som används eller har modifierats på ett sätt som inte är tillåtet.

2 § Om ett jaktbrott är att anse som grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska särskilt beaktas

1. om det avsåg ett hotat, sällsynt eller annars särskilt skyddsvärt vilt,
2. om det har utförts vanemässigt eller i större omfattning,

3. om det utförts med otillåten hjälp av ett motordrivet fortkaffningsmedel eller någon annan motordriven anordning, eller
4. om det utförts med en särskilt plågsam jaktmetod.

3 § Till böter döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet

1. bryter mot 2 kap. 2 § första stycket eller 3 kap. 6 §,
2. underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet enligt 3 kap. 4 § andra stycket eller 5 § eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 4 kap. 14 § 1 eller 6 kap. 7 § 1 eller 4 om gärningen inte är belagd med straff i lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott,
3. bryter mot 2 kap. 4 § om gärningen inte är belagd med straff i brottsbalken,
4. underlåter att fullgöra skyldighet enligt 2 kap. 5 §,
5. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 5 kap. 10 §, 4 kap. 17 § eller 5 kap. 8 § andra stycket,
6. bryter mot 2 kap. 7 §, 5 kap. 2 § första stycket eller 7 kap. 1 § eller mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 2 kap. 12 § eller 7 kap. 9 §, eller
7. bryter mot 5 kap. 4 §.

Den som med uppsåt bryter mot 2 kap. 3 § första stycket döms till böter.

I ringa fall ska inte dömas till ansvar enligt denna paragraf.

4 § Den som obehörigen tar befattning med vilt, ägg eller bon som han eller hon vet eller har skäligen anledning att anta har dödats eller åtkommits genom jaktbrott döms för jakthäleri till böter eller fängelse i högst ett år.

Om brottet är att anse som grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska särskilt beaktas sådana omständigheter som anges i 2 § andra stycket 1 och 2.

Till ansvar enligt denna paragraf döms inte om gärningen är belagd med straff i miljöbalken.

5 § För försök eller förberedelse till grovt jaktbrott enligt 2 § eller grovt jakthäleri enligt 4 § andra stycket döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

Straffbestämmelsernas förhållande till vite och sanktionsavgift

6 § Det ska inte dömas till ansvar eller beslutas om sanktionsavgift enligt denna lag för en gärning som omfattas av ett föreläggande om vite, om gärningen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.

Det ska inte dömas till ansvar enligt 1 eller 3 § om gärningen kan leda till sanktionsavgift enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 1 §.

Särskild rättsverkan

7 § Påträffas någon på bar gärning då han eller hon begår jaktbrott, får vilt, ägg, bon och sådan egendom som enligt 9 § kan antas bli förverkad eller som kan antas ha betydelse för utredning om brottet tas i beslag av jakträttshavaren eller av någon som företräder honom eller henne. Samma befogenhet har särskilt förordnade jaktkontrollanter och behöriga kustbevakningstjänstemän.

Om egendom har tagits i beslag, ska anmälan om detta skyndsamt göras till Polismyndigheten eller åklagaren. Den polisman eller åklagare som tar emot en sådan anmälan om beslag ska genomföra samma åtgärder som om han eller hon själv gjort beslaget.

En kustbevakningstjänsteman som tagit egendom i beslag ska anmäla beslaget till undersökningsledaren eller åklagaren.

För att undvika att vilt som har tagits i beslag förstörs, får viltet efter värdering säljas på lämpligt sätt.

8 § Om någon har begått ett jaktbrott eller jakthäleri, ska vilt, ägg och bon som han eller hon kommit över genom brottet förverkas, om det inte är uppenbart oskäligt. I stället för viltet kan dess värde helt eller delvis förverkas. Även andra vinster från ett sådant brott ska förverkas, om det inte är uppenbart oskäligt.

9 § Jaktmedel, motordrivna fortkaffningsmedel och annan egendom som har använts som hjälpmedel vid ett jaktbrott eller jakthäleri får förverkas, om det behövs för att förebygga brott eller om det annars finns särskilda skäl. Detsamma gäller egendom som varit avsedd att användas som hjälpmedel vid ett sådant brott, om brottet har fullbor-

dats eller om förfarandet har utgjort ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse.

I stället för egendomen får dess värde helt eller delvis förverkas.

10 § I fråga om förverkad egendom gäller särskilda bestämmelser om förfarandet med sådan egendom i den mån inte annat följer av 7 § fjärde stycket eller en föreskrift som har meddelats med stöd 13 eller 14 §.

Domsrätt

11 § Svensk domstol är behörig att döma över brott enligt denna lag som har begåtts inom Sveriges ekonomiska zon även om det inte finns domsrätt enligt 2 kap. 3 § brottsbalken.

12 § Har ett brott enligt denna lag begåtts i Sveriges ekonomiska zon, får åtal för brottet väckas vid den tingsrätt vars domkrets är närmast den plats där brottet begicks.

Bemyndiganden

13 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får föreskriva i vilka fall som vilt som har förverkats ska tillfalla jakträtts-havaren.

14 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från de särskilda bestämmelserna som avses i 8 § i fråga om vilt, ägg eller bon som behövs för forsknings-ändamål eller av någon annan särskild anledning inte bör säljas på det sätt som anges i bestämmelserna.

9 kap. Sanktionsavgifter m.m.

Sanktionsavgifter

1 § Regeringen får meddela föreskrifter om att en sanktionsavgift ska betalas av den som underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet eller betala avgift enligt denna lag.

Sanktionsavgifternas storlek

2 § Sanktionsavgifterna ska uppgå till minst 1 000 kronor och högst 50 000 kronor. I de föreskrifter som avses i 1 § ska avgifternas storlek framgå. När regeringen meddelar föreskrifter om avgiftens storlek ska hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är och till betydelsen av den bestämmelse som överträdelsen avser.

Undantag från avgiftsskyldigheten

3 § En sanktionsavgift ska tas ut även om överträdelsen inte är uppsåtlig eller oaktsam.

Sanktionsavgift ska inte tas ut om det är oskäligt. Vid denna prövning ska det särskilt beaktas

1. om överträdelsen berott på sjukdom som medfört att den avgiftsskyldige inte förmått att på egen hand göra det som han eller hon varit skyldig att göra och inte heller förmått att ge någon annan i uppdrag att göra det,

2. om överträdelsen annars berott på en omständighet som den avgiftsskyldige varken kunnat förutse eller borde ha förutsett och inte heller kunnat påverka, eller

3. vad den avgiftsskyldige gjort för att undvika överträdelsen.

Sanktionsavgift ska inte heller tas ut vid ringa överträdelser.

Tillfälle till yttrande

4 § Innan myndigheten beslutar om sanktionsavgift ska den som avgiften ska tas ut av få tillfälle att yttra sig.

Preskription

5 § Sanktionsavgift får inte beslutas om den som avgiften ska tas ut av inte har fått tillfälle att yttra sig inom två år från den dag då överträdelsen ägde rum.

Verkställighet

6 § Ett beslut om sanktionsavgift får verkställas enligt utsökningsbalken när det har fått laga kraft.

Sanktionsavgiften ska tillfalla staten.

7 § En beslutad sanktionsavgift faller bort till den del beslutet inte har verkställts inom fem år från det att beslutet fått laga kraft.

Ansvariga myndigheter

8 § Den myndighet som regeringen bestämmer beslutar om sanktionsavgift.

10 kap. Överklagande, handläggning i domstol och verkställbarhet

Överklagande

1 § Beslut enligt denna lag överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Miljöorganisationers rätt att överklaga

2 § Överklagbara domar och beslut om jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter får överklagas av en ideell förening eller en annan juridisk person som

1. har till huvudsakligt ändamål att tillvarata naturskydds- eller miljöskyddsintressen,
2. inte är vinstdrivande,
3. har bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år, och
4. har minst 100 medlemmar eller på annat sätt visar att verksamheten har allmänhetens stöd.

Den som vill överklaga med stöd av först stycket ska göra det innan tiden för överklagande har gått ut för parterna och sakägarna.

Handläggning i domstol

3 § Mål om jakt på stora rovdjur och om fastställande av miniminivåer för stora rovdjur ska handläggas skyndsamt.

Verkställighetsförordnande

4 § En myndighet får bestämma att dess beslut enligt denna lag ska gälla omedelbart, även om det överklagas. Detta gäller dock inte beslut om sanktionsavgift.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.
 2. Genom lagen upphävs jaktlagen (1987:259).
 3. Beslut som har fattats med stöd av jaktlagen (1987:259) ska fortfarande gälla.
 4. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet.
 5. I fråga om överträdelse som skett före ikraftträdandet ska äldre föreskrifter tillämpas.

1.2 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om brottsbalken att 2 kap. 4 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

4 §¹

Särskilda bestämmelser om svensk domstols behörighet att döma över vissa brott som har begåtts utanför Sverige finns i

1. 29 kap. 13 § miljöbalken,
2. 14 § lagen (1966:314) om kontinentalsockeln,
3. 10 kap. 10 § lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg,
4. 5 § lagen (1982:963) om rymdverksamhet,
5. 51 a § jaktlagen (1987:259), 5. 8 kap. 11 § viltförvaltningslagen (2027:00),
6. 17 § lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon,
7. 49 § fiskelagen (1993:787),
8. 5 § lagen (1995:732) om skydd för gravfriden vid vraket efter passagerarfartyget Estonia,
9. 13 kap. 11 § luftfartslagen (2010:500),
10. 17 kap. 2 § radio- och tv-lagen (2010:696),
11. 2 § lagen (2012:179) om straff för olovlig befattningsmed klusterammunition, och
12. 17 § lagen (2014:406) om straff för vissa internationella brott.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

¹ Senaste lydelse 2022:667.

1.3 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs i fråga om offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) att 18 kap. 16 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 kap.

16 §¹

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till vapenregister enligt vapenlagen (1996:67), om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att skjutvapen enligt vapenlagen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin kommer till brottslig användning.

Sekretess gäller, under motsvarande förutsättning som anges i första stycket, hos

1. Kammarkollegiet och Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till *jaktkortsregistret*,

2. Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till *jägarexamensregistret*,

3. en länsstyrelse för uppgift som hänför sig till register över verksamheter för livsmedelskontroll, och

4. Polismyndigheten för uppgift som hänför sig till registret över uppdragstagare inom Nationella viltolycksrådet.

1. Kammarkollegiet och Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till *jägarregistret*,

2. Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till *register över uppgifter om jaktresultat, försök att avliva vilt, förföljande för att avliva vilt och flytt av fågelbon som omfattas av anmälningsskyldighet*,

3. en länsstyrelse för uppgift som hänför sig till register över verksamheter för livsmedelskontroll, *områden som har registrerats för jakt på älg eller kronhjort, vilt-hägn, småviltsjakt på statens mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen eller uppgifter om jaktresultat som omfattas av anmälningsskyldighet*, och

¹ Senaste lydelse 2024:142.

Sekretessen enligt första stycket gäller inte för uppgift i vapenregister om namn och adress för den som har tillstånd att driva handel med skjutvapen, yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition eller ta emot skjutvapen för översyn eller reparation eller för uppgifter i registret över auktoriserade sammanslutningar för jakt eller målskytte. Sekretess gäller inte heller för uppgift i vapenregister om vilka typer av vapen som omfattas av ett tillstånd att driva handel med skjutvapen, yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition eller att ta emot skjutvapen för översyn eller reparation.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

1.4 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1070) om handel med sälprodukter

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2011:1070) om handel med sälprodukter att 8 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §¹

Till böter döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1007/2009 genom att saluföra sälprodukter i strid mot artikel 3 i förordningen.

Om gärningen är att anse som ringa ska inte dömas till ansvar.

Till ansvar enligt denna lag döms inte om gärningen är belagd med straff i *jaktlagen* (1987:259) eller lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

Till ansvar enligt denna lag döms inte om gärningen är belagd med straff i *viltförvaltningslagen* (2027:00) eller lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

¹ Senaste lydelse 2011:1070.

1.5 Förslag till lag om ändring i kustbevakningslagen (2019:32)

Häri genom föreskrivs i fråga om kustbevakningslagen (2019:32) att 3 kap. 2 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

2 §¹

Kustbevakningens direkta brottsbekämpning omfattar brott som rör

1. skyddslagstiftning i

a) lagen (2004:487) om sjöfartsskydd,

b) skyddslagen (2010:305), och

c) lagen (2016:319) om skydd för geografisk information,

2. sjötrafik och sjösäkerhet i

a) lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn,

b) lagen (1983:294) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän flottled,

c) mönstringslagen (1983:929),

d) sjölagen (1994:1009),

e) lagen (1994:1776) om skatt på energi,

f) lagen (1998:958) om vilotid för sjömän,

g) fartygssäkerhetslagen (2003:364),

h) lagen (2006:263) om transport av farligt gods,

i) barlastvattenlagen (2009:1165), och

j) lagen (2021:626) om förarbevis för vattenskoter,

3. vattenförorening och miljö i

a) 10 kap. 1 § lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg, och

b) 29 kap. 1 § första stycket 1 miljöbalken i fråga om utsläpp från fritidsfartyg, samt 29 kap. 2–2 b §§, 4 § första stycket 1 j i fråga om otillåten hantering av ammunition som innehåller bly, 4 a § och 8 § första stycket 12 och 13 samma balk,

4. överträdelser av fiske- och jaktlagstiftning i

4. överträdelser av fiske- och viltförvaltningslagstiftning i

¹ Senaste lydelse 2024:755.

- a) *jaktlagen* (1987:259),
 - a) *viltförvaltningslagen* (2027:00),
- b) *fiskelagen* (1993:787),
- c) *lagen* (1994:1709) om EU:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken, och
- d) *vapenlagen* (1996:67),
- 5. *forntinnen och vrak i*
 - a) 2 kap. *kulturmiljölagen* (1988:950), och
 - b) *lagen* (1995:732) om skydd för gravfriden vid vraket efter passagerarfartyget *Estonia*,
- 6. *Sveriges maritima zoner i*
 - a) *lagen* (1966:314) om kontinentalsockeln, och
 - b) *lagen* (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon,
- 7. *trafikbrottslagstiftning i 4 och 4 a §§ lagen* (1951:649) om straff för vissa trafikbrott, och
- 8. *tullagstiftning i*
 - a) *inregränslagen* (1996:701),
 - b) *lagen* (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd,
 - c) *lagen* (2000:1225) om straff för smuggling,
 - d) *lagen* (2006:1329) om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff eller tortyr, m.m., och
 - e) *tullagen* (2016:253).

Brott som har begåtts i Sveriges maritima zoner omfattas alltid av den direkta brottsbekämpningen.

Regeringen får meddela föreskrifter om att ytterligare brott med endast böter i straffskalan ska ingå i den direkta brottsbekämpningen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

1.6 Förslag till viltförvaltningsförordning

Härigenom föreskrivs¹ följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om viltförvaltningen och genomförandet av jakt inom svenskt territorium och Sveriges ekonomiska zon samt frågor som har samband med det.

2 § Denna förordning är meddelad med stöd av

- 2 kap. 2 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 4 kap. 10 §,
- 2 kap. 9 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 4 kap. 7 §,
- 2 kap. 10 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 2 kap. 14 §,
- 2 kap. 11 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 6 kap. 8 och 12 §§ och 11 kap. 1, 2, 4–6 och 8 §§,
- 2 kap. 12 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 9 kap. 1–3 och 6 §§,
- 3 kap. 12 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 5 kap. 16 §,
- 3 kap. 13 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 4 kap. 6 §,
- 3 kap. 14 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 4 kap. 3 och 4 §§,
- 4 kap. 5 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 2 kap. 6 §,
- 4 kap. 10 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 3 kap. 2 §,
- 4 kap. 14 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 2 kap. 1–3, 5, 11, 13, 15 och 16 §§, 3 kap. 7–15, 18 och 21 §§, 4 kap. 1–4, 6–9 och 11 §§, 5 kap. 3, 4 och 6 §§ samt 9 kap. 4 §,
- 4 kap. 15 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 2 kap. 4, 7–10, 12 och 16 §§,
- 4 kap. 16 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 3 kap. 4 och 5 §§,
- 4 kap. 17 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 5 kap. 1, 2 och 14 §§,
- 4 kap. 18 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 5 kap. 8–12 §§,

¹ Jfr rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2025/1237 samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 (kodifierad version) om bevarande av vilda fåglar, i lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1010.

- 5 kap. 6 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 6 kap. 1–13 §§,
- 5 kap. 7 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 6 kap. 3 och 14 §§,
- 5 kap. 8 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 7 kap. 1–7 §§,
- 5 kap. 9 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 8 kap. 5 och 6 §§,
- 6 kap. 1 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 10 kap. 2 §,
- 6 kap. 2 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 10 kap. 3 §,
- 6 kap. 5 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 5 kap. 3 och 5 §§ och 11 kap. 1–4 och 7 §§,
- 6 kap. 6 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 3 kap. 19 §, 4 kap. 4 § och 10 kap. 5 och 6 §§,
- 6 kap. 7 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 10 kap. 1, 4, 7 och 8 §§,
- 7 kap. 2 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 10 kap. 10 § och 13 kap. 8 §,
- 7 kap. 8 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 13 kap. 1–4 §§,
- 7 kap. 9 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 5 kap. 15 §,
- 8 kap. 13 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 14 kap. 4 §,
- 8 kap. 14 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 14 kap. 5 §,
- 9 kap. 1 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 14 kap. 6 och 7 §§,
- 9 kap. 2 § viltförvaltningslagen (2027:00) i fråga om 14 kap. 6 och 7 §§,
- 16 § andra stycket lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter i fråga om 8 kap. 1–4 och 7–9 §§,
- 8 kap. 11 § regeringsformen i fråga om 3 kap. 20 §, 10 kap. 17–19 §§, 12 kap. 17 §, 13 kap. 12 § och 14 kap. 8 §, samt
- 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.

3 § Ord och uttryck som används i denna förordning har samma betydelse som i viltförvaltningslagen (2027:00).

2 kap. Allmän jakt och förvaltning av klövvilt

Allmän jakt

1 § Allmän jakt är tillåten under de tider av jaktåret (1 juli–30 juni) som anges för olika slags vilt och för olika delar av landet i bilaga 1. I vissa fall är allmän jakt enbart tillåten med de jaktmetoder som anges i bilaga 1.

Första stycket och bilaga 1 omfattar rätt att göra ingrepp i vilda däggdjurs bon, förutom när det gäller bäver.

Första stycket och bilaga 1 omfattar inte rätt att göra ingrepp i vilda fåglars bon eller att ta eller förstöra vilda fåglars ägg.

2 § Att förstöra bävers dammbyggnad, men inte hydda, omfattas av allmän jakt under tiden 1 maj–30 september.

Populationsreglerande jakt på älg och områden för älgjakt

3 § Populationsreglerande jakt på älg är tillåten under de tider som anges i bilaga 2.

Vid populationsreglerande jakt på älg ska det finnas en jaktledare.

4 § Det ska finnas en skötselplan för ett älgskötselområde. Länsstyrelsen ska pröva frågan om planen kan fastställas för att jakt ska kunna genomföras med stöd av skötselplanen.

5 § Länsstyrelsen ska årligen besluta om populationsreglerande jakt inom registrerade tilldelningsområden för älgjakt. Länsstyrelsen ska i beslutet ange den tillåtna avskjutningen. Beslutet får också innehålla villkor för jakten om det finns särskilda skäl.

6 § Ett älgskötselområde ska medge en avskjutning av minst tio vuxna älgar om året eller minst fem vuxna älgar, om det finns särskilda skäl.

7 § Den som ansöker om registrering av älgskötselområde eller av tilldelningsområde för älgjakt ska betala en avgift till länsstyrelsen enligt föreskrifter som meddelas av Naturvårdsverket.

Älgförvaltningsområden och älgförvaltningsgrupper

8 § Länsstyrelsen ska besluta om att inrätta älgförvaltningsområden och älgförvaltningsgrupper enligt 4 kap. 3 § viltförvaltningslagen (2027:00). Ett älgförvaltningsområde får inrättas utan hinder av en länsgräns. Länsstyrelsen prövar om en älgförvaltningsplan kan godkännas enligt samma bestämmelse.

9 § Om ett älgförvaltningsområde berör fler än ett län, ska beslutet om att inrätta området respektive älgförvaltningsgruppen fattas av länsstyrelsen i det län där huvuddelen av området ska ligga. Samma länsstyrelse prövar om en älgförvaltningsplan kan godkännas för ett sådant älgförvaltningsområde.

10 § En älgförvaltningsgrupp ska bestå av sex ledamöter, varav tre utses på förslag av markägarnas organisationer och tre på förslag av jägarernas organisationer. Inom älgförvaltningsområden där medlemmar i en sameby har rätt till jakt enligt 25 § rennäringslagen (1971:437) ska dock en av de ledamöter som företräder jaktintresset utses på förslag av Sametinget. Till ordförande i älgförvaltningsgruppen ska länsstyrelsen utse en av de ledamöter som företräder markägarintresset.

Om älgförvaltningsgruppen inte är enig om ett beslut, ska omröstning genomföras. Vid omröstning ska den mening gälla som omfattas av mer än hälften av ledamöternas röster. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Populationsreglerande jakt på kronhjort

11 § Populationsreglerande jakt på kronhjort är tillåten under de tider som anges i bilaga 3.

Vid populationsreglerande jakt på kronhjort ska det finnas en jaktledare.

12 § Det ska finnas en skötselplan för ett kronhjortskötselområde. Länsstyrelsen ska pröva frågan om planen kan fastställas för att jakt ska kunna genomföras med stöd av skötselplanen.

13 § Länsstyrelsen i Skåne län får efter ansökan besluta om populationsreglerande jakt på kronhjort inom tilldelningsområden för kron-

hjortsjakt. Länsstyrelsen ska i beslut om sådan jakt ange den tillåtna avskjutningen. Beslutet får också innehålla villkor för jakten om det finns särskilda skäl.

Utfodring av klövvilt

14 § Beslut enligt 2 kap. 6 § viltförvaltningslagen (2027:00) om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn får endast omfatta utfodring av klövvilt. Ett sådant beslut får dock även omfatta utfodring av annat vilt, om utfodringen sker på ett sådant sätt att klövvilt kan nyttja fodret.

Beslutet får inte omfatta utfodring i form av saltstenar, viltåkrar eller foder som placeras på åtelplatser för att genomföra åteljakt.

Bemyndiganden

15 § Länsstyrelsen får meddela föreskrifter om en begränsning av jakttiden för allmän jakt för en viss viltart eller för populationsreglerande jakt på älg eller kronhjort om det behövs med hänsyn till snö-, is- eller temperaturförhållanden.

16 § Naturvårdsverket får meddela ytterligare föreskrifter om

1. älgförvaltningsområden, älgförvaltningsgrupper, älgskötselområden och tilldelningsområden för älgjakt,
2. kronhjortsskötselområden, kronhjortsområden och tilldelningsområden för kronhjortsjakt, samt
3. populationsreglerande jakt på älg och kronhjort samt om jaktledare vid sådan jakt.

3 kap. Förvaltning av stora rovdjur och vissa sälar

Rovdjursförvaltningens syfte

1 § Rovdjursförvaltningen syftar till att de stora rovdjuren ska finnas i så stort antal att arterna långsiktigt finns kvar i den svenska faunan och att rovdjuren kan sprida sig till sina naturliga utbredningsområden. Detta syfte ska uppnås i en sådan takt som främjar sam-

existensen mellan människor och dessa arter samtidigt som skador och olägenheter förebyggs och begränsas.

Rovdjursförvaltningsområden och samverkansråd

2 § I rovdjursförvaltningsområdena ingår följande län.

1. Norra rovdjursförvaltningsområdet omfattar Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

2. Mellersta rovdjursförvaltningsområdet omfattar Stockholms, Uppsala, Västra Götalands, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Dalarnas och Gävleborgs län.

3. Södra rovdjursförvaltningsområdet omfattar Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Skåne och Hallands län.

3 § Det ska finnas ett samverkansråd för varje rovdjursförvaltningsområde för samverkan mellan länsstyrelserna inom området i frågor om förvaltning av de stora rovdjuren. Samverkansråden ska också samverka med varandra i sådana frågor. I samverkansråden för Norra rovdjursförvaltningsområdet och Mellersta rovdjursförvaltningsområdet ska företrädare för Sametinget ingå.

Miniminivåer för vissa stora rovdjur

4 § Länsstyrelsen ska lämna förslag till samverkansrådet inom sitt rovdjursförvaltningsområde på miniminivåer för björn, järv och lodjur i länet samt för varg i rovdjursförvaltningsområdet. Varje samverkansråd ska med utgångspunkt i länsstyrelsernas förslag lämna förslag till Naturvårdsverket på miniminivåer för björn, varg, järv och lodjur i sitt rovdjursförvaltningsområde samt för björn, järv och lodjur i respektive län som ingår i rovdjursförvaltningsområdet.

Förslagen får inte innebära att det nationella referensvärdet i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för respektive art underskrids och behöver beakta arternas naturliga utbredningsområden.

5 § Efter förslag från samverkansråden ska Naturvårdsverket fastställa miniminivåer för björn, varg, järv och lodjur i respektive rovdjursförvaltningsområde och för björn, järv och lodjur i respektive län inom rovdjursförvaltningsområdena.

En miniminivå underskrids om antalet individer av arten, vid den period under året som inventeringsresultatet eller uppskattningen av populationen enligt 12 kap. 4 § avser, är lägre än den miniminivå som har fastställts för arten.

Övergripande riktlinjer för rovdjursförvaltningen

6 § Samverkansråden ska med beaktande av de fastställda miniminivåerna och rovdjursförvaltningsplanerna som anges i 12 kap. 2 § utforma långsiktiga övergripande riktlinjer för rovdjursförvaltningen i rovdjursförvaltningsområdet.

Populationsreglerande jakt på vissa stora rovdjur

7 § Beslut om populationsreglerande jakt på björn, järv eller lodjur får fattas om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,
2. jakten inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för artens population i dess naturliga utbredningsområde,
3. jakten är lämplig med hänsyn till populationens storlek och sammansättning,
4. jakten genomförs selektivt, och
5. jakten genomförs under strängt kontrollerade förhållanden. Ett beslut om jakt enligt första stycket får utformas och förenas med villkor som är ändamålsenliga med hänsyn till de olägenheter som förekomsten av täta rovdjurspopulationer orsakar.

8 § Beslut om populationsreglerande jakt på varg får fattas om

1. jakten inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för artens population i dess naturliga utbredningsområde,
2. jakten genomförs selektivt, och
3. jakten genomförs under kontrollerade förhållanden.

Ett beslut om jakt enligt första stycket får utformas och förenas med villkor som är ändamålsenliga med hänsyn till de olägenheter som förekomsten av täta rovdjurspopulationer orsakar.

9 § Naturvårdsverket får besluta om populationsreglerande jakt på björn, järv eller lodjur med stöd av 7 § samt på varg med stöd av 8 §. Naturvårdsverket får överlämna till länsstyrelserna i ett rovdjursförvaltningsområde att besluta om populationsreglerande jakt på björn, järv eller lodjur med stöd av 7 § samt på varg med stöd av 8 §, under förutsättning att antalet individer av arten i rovdjursförvaltningsområdet överstiger de fastställda miniminivåerna enligt 5 §. Under tiden som överlämnandet gäller kan Naturvårdsverket inte besluta om sådan jakt.

10 § Vid populationsreglerande jakt på björn, varg, järv och lodjur ska det finnas en jaktledare.

Jakttider för populationsreglerande jakt på vissa stora rovdjur

11 § Jakttiden i ett beslut om populationsreglerande jakt på björn ska vara minst 30 dagar inom perioden från den 21 augusti till den 15 oktober. I de delar av Norrbottens län som ligger ovanför odlingsgränsen ska jakttiden i stället vara minst 20 dagar inom perioden från den 21 augusti till den 30 september.

12 § Jakttiden i ett beslut om populationsreglerande jakt på järv ska vara hela perioden från den 1 oktober till den 31 december.

13 § Jakttiden i ett beslut om populationsreglerande jakt på lodjur i norra rovdjursförvaltningsområdet ska vara hela perioden från den 1 mars till den 15 april. I övriga delar av landet ska jakttiden vara hela perioden från den 1 mars till den 31 mars.

14 § Jakttiden i ett beslut om populationsreglerande jakt på varg ska vara hela perioden från den 2 januari till och med den 15 februari.

15 § Länsstyrelsen får besluta om att jakttiden för populationsreglerande jakt på stora rovdjur enligt 11, 12, 13 eller 14 § förkortas eller förlängas med högst två dagar.

Naturvårdsverket får efter ansökan av en länsstyrelse besluta om undantag från jakttiderna i 11, 12, 13 eller 14 § för populationsreglerande jakt på stora rovdjur.

Naturvårdsverkets uppföljning när det gäller vissa stora rovdjur

16 § Naturvårdsverket ska fortlöpande bedöma om beslut om populationsreglerande jakt på stora rovdjur efter delegation enligt 9 § andra stycket försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för någon av arternas populationer i deras naturliga utbredningsområden eller om möjligheten att besluta om sådan jakt annars utnyttjas i för stor omfattning. Om Naturvårdsverket bedömer att så är fallet, får myndigheten ändra eller återkalla en sådan delegation.

17 § Naturvårdsverket ska fortlöpande bedöma om möjligheten till skyddsjakt på enskilda initiativ på björn, varg, järv eller lodjur eller annan skyddsjakt på de arterna försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för någon av arternas populationer i deras naturliga utbredningsområden eller annars används i för stor omfattning. Om Naturvårdsverket bedömer att så är fallet ska myndigheten genast anmäla detta till regeringen.

Populationsreglerande jakt på vissa sälar

18 § Naturvårdsverket får besluta om populationsreglerande jakt på gråsäl eller knubbsäl om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,
2. jakten inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för artens population i dess naturliga utbredningsområde,
3. jakten är lämplig med hänsyn till populationens storlek och sammansättning,
4. jakten genomförs selektivt, och
5. jakten genomförs under strängt kontrollerade förhållanden. Ett beslut om jakt enligt första stycket får utformas och förenas med

villkor som är ändamålsenliga med hänsyn till de olägenheter som förekomsten av täta sälpopulationer orsakar.

19 § När Naturvårdsverket fattar ett beslut om populationsreglerande jakt på gråsäl eller knubbsäl får myndigheten bestämma om provtagning av dödat vilt för forskning, miljöövervakning eller viltövervakning och att de delar som behövs för provtagning tillfaller staten.

Bemyndiganden

20 § Naturvårdsverket får meddela verkställighetsföreskrifter om samverkansråd för rovdjursförvaltningsområdena och miniminivåer.

Om rennäringen berörs ska Naturvårdsverket låta Sametinget yttra sig innan föreskrifterna meddelas.

21 § Naturvårdsverket får meddela ytterligare föreskrifter om populationsreglerande jakt på björn, varg, järv, lodjur, gråsäl och knubbsäl samt om jaktledare enligt 10 §.

4 kap. Skyddsjakt

Skyddsjakt på klövvilt och vissa andra vilda däggdjur

1 § Länsstyrelsen får efter ansökan av den som riskerar att drabbas av skada besluta om skyddsjakt på andra vilda däggdjur än unionsrättsligt skyddade viltarter om

1. vilt orsakar skada eller riskerar att orsaka skada,
2. det behövs för att förhindra skada, och
3. varken möjligheterna till allmän jakt, populationsreglerande jakt eller skyddsjakt på enskilds initiativ är tillräckliga för att förhindra skada.

Ett beslut som avses i första stycket får även avse rätt att göra ingrepp i vilts bon.

Skydds jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter

2 § Länsstyrelsen får efter ansökan av den som riskerar att drabbas av skada besluta om skydds jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter, förutom sälar, om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för artens population i dess naturliga utbredningsområde

1. av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön,

2. av hänsyn till flygsäkerheten, eller

3. för att förhindra allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom.

I beslut som avses i första stycket får även avse rätt att göra ingrepp i vilts bon eller förstöra vilda fåglars ägg.

3 § Länsstyrelsen får när det gäller stora rovdjur besluta om skydds jakt enligt 2 § även

1. om någon skada inte har inträffat om det finns en stor sannolikhet för att allvarlig skada kommer att uppstå, eller

2. på eget initiativ.

I beslut om skydds jakt på stora rovdjur enligt 2 § får länsstyrelsen medge att jakten genomförs på annans jaktområde.

4 § Naturvårdsverket får efter ansökan av den som riskerar att drabbas av skada eller på eget initiativ besluta om skydds jakt på gråsäl, knubbsäl eller vikare om kriterierna i 2 § är uppfyllda.

Naturvårdsverket får besluta om sådan skydds jakt även om någon skada inte har inträffat om det finns en stor sannolikhet för att allvarlig skada kommer att uppstå. I beslut om skydds jakt på sälar får Naturvårdsverket medge att jakten genomförs på någon annans jaktområde.

När Naturvårdsverket fattar ett beslut om skydds jakt på sälar får myndigheten bestämma om provtagning av dödat vilt för forskning, miljöövervakning eller viltövervakning och att de delar som behövs för provtagning tillfaller staten.

Skydds jakt på myndighets initiativ med stöd av viltförvaltningslagen

5 § Naturvårdsverket får besluta om skydds jakt på myndighets initiativ på främmande viltart enligt 6 kap. 4 § första stycket 3 viltförvaltningslagen (2027:00).

Länsstyrelsen får besluta om skydds jakt på myndighets initiativ i övrigt enligt samma bestämmelse.

Skydds jakt på enskilds initiativ

6 § Jakträttshavare får genomföra skydds jakt på enskilds initiativ under de tider och förutsättningar som anges i bilaga 4 del a. Vidare får sådan skydds jakt genomföras på någon annans jaktområde under de tider och förutsättningar som anges i bilaga 4 del b.

Ingrepp får göras i vilts bon och vilda fåglars ägg får förstöras vid skydds jakt enligt första stycket under de förutsättningar som anges i respektive punkt i bilaga 4 del a och b.

För unionsrättsligt skyddade viltarter krävs även att det inte finns någon annan lämplig lösning för att skydds jakt ska få genomföras enligt bilaga 4 del a 12–24 och del b 5.

7 § Om björn, varg, järv eller lodjur angriper tamdjur eller om det finns skäl原因 att befara ett sådant angrepp, får åtgärder genomföras för att skrämja bort rovdjuret.

Ägare eller vårdare av ett tamdjur får genomföra de åtgärder som behövs för att som skydds jakt på enskilds initiativ döda björn, varg, järv eller lodjur för att skydda tamdjuret

1. när rovdjuret angriper och skadar tamdjuret eller om det är uppenbart att ett sådant angrepp är omedelbart förestående,

2. om det finns skäl原因 att befara ett angrepp på tamdjuret och dödandet sker i omedelbar anslutning till att rovdjuret har angripit och skadat eller dödat tamdjur, eller

3. om rovdjuret befinner sig inom inhägnat område avsett för skötsel av tamdjuret och det finns skäl原因 att befara ett angrepp där.

Rovdjuret får bara dödas när det inte går att skrämja bort rovdjuret eller på något annat lämpligt sätt avbryta eller avvärja angreppet.

Skyddsjakt enligt andra stycket 3 får, när det gäller lodjur, genomföras även för att skydda vilt som hålls i vilthägn eller liknande anläggning med tillstånd enligt 9 kap. 2 §.

8 § Skyddsjakt på enskilds initiativ enligt 7 § andra–fjärde styckena får även genomföras av annan som handlar på uppdrag av ägaren eller vårdaren för att skydda

1. hund som används vid jakt i jaktlag,
2. tamdjur som befinner sig inom inhägnat område avsett för skötsel av tamdjuret, eller
3. vilt som hålls i vilthägn eller liknande anläggning med tillstånd enligt 9 kap. 2 §.

Detsamma gäller när uppdrag saknas men den som genomför skyddsjakten har skälig anledning att anta att ett sådant skulle ha lämnats om det funnits möjlighet till det.

9 § Inom nationalparker är skyddsjakt på enskilds initiativ enligt 7 § endast tillåten för att förhindra angrepp på ren.

Länsstyrelsens rätt att genomföra åtgärder för att motverka skador av visst vilt

10 § Länsstyrelsen får genomföra lämpliga åtgärder enligt 2 kap. 2 § andra stycket viltförvaltningslagen (2027:00) på någon annans fastighet i syfte att motverka att skador orsakas av björn, varg, trana, gäss eller svanar.

Bemyndiganden

11 § Naturvårdsverket får meddela ytterligare föreskrifter om skyddsjakt på stora rovdjur.

5 kap. Begränsningar av jakten och skyldighet att anmäla jakt och jaktresultat

Begränsningar av tid på dygnet för jakt med skjutvapen

1 § För jakt med skjutvapen på änder, gäss, björn, varg, järv, lodjur, älg, dovhjort, kronhjort och rådjur gäller följande begränsningar.

1. Bläsand, gräsand, ejder, knipa, kricka, sjöorre, storskrake, vigg, bläsgås, grågås, kanadagås, sädgås och vitkindad gås får bara jagas från och med en timme före solens uppgång till och med en timme efter solens nedgång.

2. Björn får bara jagas under tiden från och med en timme före solens uppgång till och med två timmar före solens nedgång.

3. Varg, järv, lodjur, älg, dovhjort, kronhjort och rådjur får bara jagas från och med en timme före solens uppgång till och med en timme efter solens nedgång. Under timmen efter solens nedgång får jakten endast genomföras som smygjakt eller vaktjakt enligt definitionerna i bilaga 1.

2 § Länsstyrelsen får i enskilda fall besluta om undantag från 1 §. Om flera län är berörda prövas frågan av länsstyrelsen i det län där huvuddelen av det berörda jaktområdet ligger.

I de fall Naturvårdsverket beslutar om jakt prövar Naturvårdsverket frågan om undantag från 1 §.

Villkor i beslut om jakt

3 § I beslut om populationsreglerande jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter och i beslut om skyddsjakt, forskningsjakt och jakt av naturvårdsskäl ska det anges

1. vilka viltarter, antalet individer och vilken slags vilt som får dödas eller fångas,

2. vilken tid och i vilket område som jakten får genomföras,

3. vilka andra jaktmedel eller jaktmetoder som får användas än de som annars är tillåtna,

4. de villkor som i övrigt behövs för att så långt som möjligt undvika skador eller olägenheter av betydelse för de berörda viltarternas populationer,

5. den kontroll som kommer att ske,

6. vilka uppgifter i fråga om jaktresultat som behöver anmälas, utöver det som redan krävs enligt denna förordning, och hur anmälan görs, samt

7. de villkor i övrigt som behövs.

4 § I ett beslut om skyddsjakt på myndighets initiativ med stöd av 6 kap. 4 § viltförvaltningslagen (2027:00) ska det utöver villkoren i 3 § även anges

1. om skyddsjakten ska genomföras av jakträttshavare som har åtagit sig det eller av särskilt utsedda jägare på någon annans jaktområde, och

2. om vilt som dödas eller fångas vid skyddsjakten ska tillfalla jakträttshavaren, staten eller någon annan.

5 § I ett beslut om forskningsjakt och jakt av naturvårdsskäl ska det utöver villkoren i 3 § även anges

1. om jakten får genomföras på någon annans jaktområde, och

2. om vilt som fångas eller ägg som samlas in vid jakten ska sättas ut igen och om det får genomföras utan fastighetsägarens medgivande, eller

3. om vilt som dödas eller fångas eller ägg som samlas in vid jakten ska tillfalla någon annan än jakträttshavaren.

Skyldighet att anmäla jakt

6 § Den som avser att genomföra populationsreglerande jakt på varg, järv eller lodjur ska anmäla det till jägarregistret. Naturvårdsverket får i enskilda fall besluta om undantag från anmälningsskyldigheten.

7 § Anmälan om jakt på allmänt vatten enligt 3 kap. 4 § andra stycket eller inom Sveriges ekonomiska zon enligt 3 kap. 5 § viltförvaltningslagen (2027:00) ska göras till jägarregistret.

Skyldighet att anmäla jaktresultat

8 § Jaktledaren ska ansvara för att jaktresultatet av populationsreglerande jakt på kronhjort eller älg anmäls till länsstyrelsen inom två veckor efter jakttidens utgång. Om en älg har dödats under populationsreglerande jakt ska dock jaktledaren ansvara för att detta anmäls inom två veckor efter att älgen dödades.

Den som vid allmän jakt har dödat älgkalv eller kronhjort ska ansvara för att det anmäls till länsstyrelsen inom två veckor efter jakttidens utgång. Den som vid skyddsjakt har dödat älg eller kronhjort ska ansvara för att det anmäls till länsstyrelsen inom två veckor efter det att viltet dödades.

9 § Den som vid populationsreglerande jakt har dödat eller påskjutit björn, varg, järv eller lodjur ska ansvara för att detta anmäls till länsstyrelsen utan dröjsmål och senast inom en timme.

Den som vid skyddsjakt har dödat eller påskjutit björn, varg, järv eller lodjur ska ansvara för att detta anmäls till länsstyrelsen utan dröjsmål och senast samma dag. Detta gäller dock inte vid skyddsjakt på enskilds initiativ på stora rovdjur.

10 § Den som vid populationsreglerande jakt eller skyddsjakt har dödat eller påskjutit gråsäl, knubbsäl eller vikare ska ansvara för att detta anmäls till Naturvårdsverket utan dröjsmål och senast efterföljande dag.

11 § I en anmälan enligt 8–10 §§ ska det anges

1. var och när viltet dödades eller påsköts,
2. vilket kön viltet har, om det är möjligt att fastställa,
3. namn och kontaktuppgifter till den som har dödat eller påskjutit viltet i fråga om björn, varg, järv, lodjur och sälar, och
4. för älg och kronhjort, om det dödade viltet är en årskalv.

Skyldighet att anmäla vissa dödade eller påskjutna stora rovdjur efter rovdjursangrepp m.m.

12 § Den som genom skyddsjakt på enskilds initiativ som avses i 4 kap. 7 och 8 §§ har dödat eller påskjutit ett stort rovdjur för att skydda tamdjur eller vilt i hägn ska snarast möjligt anmäla händelsen

till länsstyrelsen. Rovdjuret får inte flyttas utan medgivande från länsstyrelsen.

Anmälan ska innehålla uppgifter om var och när rovdjuret döddes eller påsköts och om vilket eller vilka tamdjur eller vilt som skyddades.

Länsstyrelsen ska anmäla händelsen till Polismyndigheten, om det finns misstanke om brott.

Skyldighet för myndigheter att rapportera uppgifter

13 § Länsstyrelsen ska till Naturvårdsverket rapportera uppgifter om de beslut om jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter som myndigheten har fattat och de uppgifter om jaktresultat som myndigheten tagit emot efter besluten om jakt. Om uppgifter om jaktresultat saknas ska länsstyrelsen efterfråga uppgifterna.

Länsstyrelsen ska till Naturvårdsverket rapportera uppgifter om de anmälningar om dödade eller påskjutna stora rovdjur som myndigheten har tagit emot enligt 12 §.

Bemyndiganden

14 § Länsstyrelsen får meddela föreskrifter om undantag från begränsningar av tiden på dygnet som jakt med skjutvapen får genomföras enligt 1 §.

15 § Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om eller i beslut om jakt ange utbildningskrav för viss sorts jakt och jakt med vissa jaktmedel.

16 § Länsstyrelsen får meddela föreskrifter om, eller i beslut i det enskilda fallet meddela villkor för, jakt på sådant allmänt vatten och sådana klippor och öar som avses i 3 kap. 4 § andra stycket viltförvaltningslagen (2027:00) om det är motiverat med hänsyn till naturvården, turismen eller friluftslivet. Föreskrifterna eller villkoren får avse ett visst område eller en viss tid.

6 kap. Vapen, andra jaktmedel och begränsning av jaktmetoder

Vapen och andra jaktmedel

1 § Vid jakt får vapen och andra jaktmedel användas endast i den utsträckning, på det sätt och enligt de krav som anges i denna förordning eller i föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av förordningen.

2 § Vid jakt med skjutvapen får vapnet inte gillras, fjärrstyras eller på annat sätt avfyras på avstånd från jägaren.

3 § Det är förbjudet att fånga eller döda vilt av unionsrättsligt skyddade arter

1. med de jaktmedel eller jaktmetoder som anges i bilaga 5 del a, eller
2. med andra jaktmedel eller jaktmetoder som inte är selektiva och som lokalt kan medföra att populationen av arten försvinner eller utsätts för en allvarlig störning.

Jakt på dalripa och fjällripa får dock genomföras med hjälp av snaror norr om 58° nordlig bredd.

4 § Den myndighet som beslutar om jakten får besluta om undantag från förbudet i 3 § och bilaga 5 del a att använda halvautomatiska vapen med magasinkapacitet som överstiger två patroner, om det är fråga om skyddsjakt eller populationsreglerande jakt på björn. Beslut enligt första stycket får bara meddelas om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,
2. det inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för artens population i dess naturliga utbredningsområde, och
3. undantaget är lämpligt med hänsyn till populationens storlek och sammansättning samt tillämpas selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

Om flera län är berörda av beslutet och beslutet fattas av länsstyrelsen, prövas frågan av länsstyrelsen i det län där huvuddelen av det berörda jaktområdet ligger.

5 § Länsstyrelsen får efter ansökan i det enskilda fallet utöver 4 § besluta om användning av andra jaktmedel än vad som följer av denna förordning om det finns särskilda skäl. I fråga om bekämpningsmedel gäller i stället 10 §.

I fråga om unionsrättsligt skyddade viltarter ska i ett beslut enligt första stycket, som rör ett jaktmedel som är förbjudet enligt bilaga 5, anges

1. vilka viltarter som berörs,
2. vilka jaktmedel och metoder som får användas,
3. vilken tid och vilket område som avses,
4. de villkor som i övrigt behövs för att så långt som möjligt undvika skador eller olägenheter av betydelse för de berörda viltarternas populationer,
5. den kontroll som kommer att ske, och
6. de villkor i övrigt som behövs.

Fångstredskap

6 § Fångstredskap ska vara av godkänd typ för att få användas.

Ett fångstredskap av en typ som har prövats i ett annat EU-land, Turkiet eller ett EFTA-land som har undertecknat EES-avtalet får dock användas om produkten uppnår en djurskydds- och säkerhetsnivå likvärdig den svenska. Den som importerar ett sådant fångstredskap ska anmäla det till Naturvårdsverket om redskapet inte redan har anmälts.

7 § Naturvårdsverket prövar efter samråd med Statens jordbruksverk frågor om godkännande av fångstredskap. Naturvårdsverket är behörig myndighet för fångstredskap enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/515 av den 19 mars 2019 om ömsesidigt erkännande av varor som är lagligen saluförda i en annan medlemsstat och om upphävande av förordning (EG) nr 764/2008.

8 § Vilt som har fångats i fångstredskap ska vid vittjningstillfället omedelbart dödas eller sättas ut i frihet utan att det krävs fastighetsägarens medgivande.

Första stycket gäller inte vid fångst i vilthägn eller liknande anläggning av den viltart som tillståndet för anläggningen avser.

Vid dödande av vilt som har fångats med fångstredskap gäller inte bestämmelserna om jaktmedel.

Bekämpningsmedel

9 § Bekämpningsmedel får användas för att döda mullvadar, andra sorkar än bisam, lämlar, råttor, skogsmöss och husmöss, om medlet har godkänts för sådan användning enligt

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG,

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012 av den 22 maj 2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocidprodukter, eller

3. förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel.

10 § Länsstyrelsen får i enskilda fall besluta att ett godkänt bekämpningsmedel som avses i 9 § får användas för att döda vilda fåglar som orsakar allvarliga skador eller olägenheter för människors hälsa.

Om flera län är berörda provas frågan av länsstyrelsen i det län där huvuddelen av det berörda jaktområdet ligger.

Beslut som rör unionsrättsligt skyddade viltarter

11 § I fråga om unionsrättsligt skyddade viltarter får föreskrifter eller beslut enligt 5 §, 10 §, eller 12 § första stycket 1 och 2 denna förordning, som rör ett jaktmedel som är förbjudet enligt bilaga 5, meddelas endast om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,

2. det inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för de berörda arterna populationer i deras naturliga utbredningsområden, och

3. föreskriften eller beslutet behövs av något sådant skäl som anges i 4 kap. 2 § eller 10 kap. 1 eller 4 §.

Bemyndiganden

12 § Naturvårdsverket får

1. meddela föreskrifter om användning av andra jaktmedel än vad som följer av denna förordning,

2. i enskilda fall besluta om undantag från kravet i 6 § att fångstredskap ska vara av godkänd typ och meddela föreskrifter om när sådana undantag får beviljas, och

3. meddela föreskrifter eller i enskilda fall besluta om undantag från kravet i 8 § att fångat vilt omedelbart ska avlivas eller sättas ut i frihet.

13 § Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om

1. tillstånd, anmälan eller andra villkor för användande av fångstredskap,

2. befogenhet för länsstyrelsen att i enskilda fall ge tillstånd till användande av vissa fångstredskap,

3. typgodkännande och fångstredskap enligt 6 och 7 §§, och

4. att den som ansöker om godkännande av fångstredskap ska betala en avgift.

14 § Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om

1. åtling för jakt vid åtelplatser som har anordnats för ändamålet,

2. att åtel inte får användas vid viss jakt eller vid jakt efter visst vilt,

3. användandet av belysning vid jakt,

4. användandet av vapentillbehör som inte är jaktmedel vid jakt, och

5. jaktmetoder för att ta eller förstöra vilda fåglars ägg.

7 kap. Motordrivna fortskaffningsmedel vid jakt

Tillåten användning av motordrivna fortskaffningsmedel vid jakt

1 § Trots bestämmelsen i 5 kap. 3 § viltförvaltningslagen (2027:00) får

1. jakt genomföras från båt försedd med motor under förutsättning att motorn varit avstängd minst en minut,

2. motordrivet fordon användas vid jakten av den som genomför skyddsjakt på uppdrag av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet, och

3. motordrivet fordon användas vid jakt i vilthägn eller liknande anläggning på den viltart som tillståndet för anläggningen avser.

Första stycket 2–3 gäller inte vid jakt som avser unionsrättsligt skyddade viltarter.

Förbud mot fångst eller dödande av unionsrättsligt skyddade viltarter från transportmedel

2 § I fråga om unionsrättsligt skyddade viltarter är det förbjudet att för fångst eller dödande använda transportmedel på ett sådant sätt som anges i bilaga 5 del b.

Rullstolsburna personers jakt från motordrivet fordon

3 § Trots bestämmelsen i 5 kap. 3 § viltförvaltningslagen (2027:00) eller 2 § får en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder jaga från ett motordrivet fordon under förutsättning att motorn är avstängd och fordonet inte är i rörelse.

Om jakten avser unionsrättsligt skyddade viltarter får jakten påbörjas när minst fem minuter förflutit sedan motorn stängts av.

Beslut om undantag

4 § Utöver vad som följer av 1 och 3 §§ får den myndighet som beslutar om jakten besluta om undantag från förbudet i 5 kap. 3 § viltförvaltningslagen (2027:00) eller 2 § om det finns särskilda skäl.

Om flera län är berörda och det är länsstyrelsen som beslutar om undantag, prövas frågan av länsstyrelsen i det län där huvuddelen av det berörda jaktområdet ligger.

I fråga om unionsrättsligt skyddade viltarter får undantag medges endast om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,
2. det inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för de berörda arterna populationer i deras naturliga utbredningsområden, och

3. undantaget behövs för att en sådan begränsad jakt som avses i 3 kap. 5 § ska kunna genomföras eller behövs av något sådant skäl som anges i 4 kap. 2 § eller 10 kap. 1 eller 4 §§.

5 § I fråga om unionsrättsligt skyddade viltarter ska den beslutande myndigheten i ett beslut enligt 4 § ange

1. vilka viltarter som berörs,
2. vilka motordrivna fortkäffningsmedel eller transportmedel som undantaget avser,
3. vilken tid och vilket område som avses,
4. de villkor som i övrigt behövs för att så långt som möjligt undvika skador eller olägenheter av betydelse för de berörda arternas populationer,
5. den kontroll som kommer att ske, samt
6. de villkor i övrigt som behövs.

Skjutvapen vid färd med motordrivet fordon i terräng

6 § Skjutvapen får inte medföras vid färd med motordrivet fordon i terräng.

Första stycket gäller inte

1. bevakningspersonal, militär personal, polisman eller kustbevakningstjänsteman under tjänsteutövning,
2. vid sådan jakt som genomförs med stöd av 1 §,
3. vid sådan jakt som genomförs av rullstolsburen person med stöd av bestämmelserna i 3 § första stycket,
4. när undantag medgetts eller beslut meddelats med stöd av 4 §, eller
5. vid sådan transport av dödat vilt som genomförs med stöd av 1 § andra stycket 5 terrängkörningsförordningen (1978:594).

Bemyndigande

7 § Länsstyrelsen får i enskilda fall eller genom föreskrifter medge undantag från förbudet mot att medföra skjutvapen vid färd med motordrivet fordon i terräng om det behövs för renskötseln eller om det annars finns särskilda skäl.

8 kap. Användning av hund vid jakt, jaktträning och jaktprov

1 § Trots 16 § första stycket lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter, får hundar som är lämpande för respektive jaktändamål användas vid jakt, jaktträning eller jaktprov enligt bilaga 6 av jakträttshavaren eller av en annan person med jakträttshavarens medgivande.

Trots de tider som anges i bilaga 6 får hund användas vid all jakt för spårning eller apportering av skadat eller dödat vilt.

2 § Trots 16 § första stycket lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter, får hundar som är lämpade för ändamålet användas för jaktträning och jaktprov under hela året i gryt som är särskilt iordningställda för ändamålet.

3 § En hund som vid jakt, jaktträning eller jaktprov beter sig olämpligt med hänsyn till viltet ska snarast kopplas. Jakt, jaktträning eller jaktprov med hund ska genomföras på ett sådant sätt att viltet inte utsätts för onödiga påfrestningar med hänsyn till väderförhållanden eller hundens egenskaper eller beteende.

Användning av hund inom jordbruket för att hindra att vilt skadas

4 § Trots 16 § första stycket lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter, får en hund användas inom jordbruket för att hindra att vilt kommer till skada.

Krav på tillgång till hund vid jakt

5 § Om ett vilt påskjuts vid jakt på björn, varg, järv, lodjur, älg, kronhjort, dovhjort, rådjur, mufflonfår eller vildsvin ska en hund som är särskilt tränad i att spåra upp skadat vilt vara på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen om inte viltet har dödats, påträffats dött eller konstaterats vara oskadat innan dess.

6 § En hund som kan apportera eller markera skjutna fåglar ska medföras vid jakt på ringduva, gäss eller änder. Vid jakt på andra vilda fåglar ska en sådan hund medföras under tiden mellan solens nedgång och en timme före solens uppgång. Skyldigheten att medföra hund gäller inte om jakten genomförs på snötäckt mark, från båt på öppet vatten eller vid havskust med hjälp av konstgjorda fåglar.

Bemyndigande m.m.

7 § Om det behövs till skydd för viltet eller av annat särskilt skäl, får länsstyrelsen trots 16 § första stycket lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter och 1 § meddela föreskrifter om

1. att hundar som förföljer vilt inte får användas vid jakt på älg, kronhjort, dovhjort, rådjur, mufflonfår eller vildsvin,

2. att hundar ska hållas under sådan tillsyn att de hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt också under annan tid än 1 mars–20 augusti,

3. att hundar ska hållas kopplade.

Har länsstyrelsen meddelat föreskrifter som avses i första stycket 2 till skydd för visst vilt, får dock hundar som inte driver eller förföljer sådant vilt användas för jakt enligt föreskrifter som meddelas av länsstyrelsen.

8 § Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om ytterligare undantag från 16 § första stycket lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter. Naturvårdsverket får även besluta om sådana undantag i beslut om delegering enligt 3 kap. 6 § andra stycket.

Om Naturvårdsverket inte har meddelat föreskrifter eller beslut om sådana undantag, får länsstyrelsen i enskilda fall besluta om undantag.

9 § Jordbruksverket får efter samråd med Naturvårdsverket meddela föreskrifter om hur sådana gryt som avses i 2 § ska vara utformade.

9 kap. Vilt i hägn

Tillstånd för att hålla vilt i hägn

1 § Vilt får hållas i ett hägn eller liknande anläggning i mer än 48 timmar endast efter tillstånd av länsstyrelsen.

Kravet på tillstånd gäller dock inte vilt som hålls i anläggning för offentlig förevisning av djur.

2 § Länsstyrelsen får efter ansökan ge tillstånd till att hålla vilt i hägn eller liknande anläggning i mer än 48 timmar om

1. hägnet eller anläggningen uppfyller de krav som Naturvårdsverket har föreskrivit,

2. riskerna för biologisk mångfald samt skogs- och jordbruk om vilt tar sig ut ur hägnet eller anläggningen är acceptabla, och

3. det inte finns förhöjd risk för spridning av smittsamma sjukdomar.

Länsstyrelsen får i tillståndet besluta om de villkor som behövs för att uppfylla kriterierna i första stycket, för att uppfylla syftena med viltförvaltningen enligt 1 kap. 2 § viltförvaltningslagen (2027:00) eller för att viltet inte ska utsättas för onödigt lidande. Tillståndet får vara tidsbegränsat.

3 § Länsstyrelsen får återkalla tillstånd att hålla vilt i hägn eller liknande anläggning om

1. kraven i Naturvårdsverkets föreskrifter eller villkoren för tillståndet inte följs,

2. viltet inte hanteras enligt kraven i viltförvaltningslagen (2027:00),

3. hägnet eller anläggningen inte sköts på rätt sätt, eller

4. hägnet eller anläggningen ger upphov till sådana risker som ska förhindras genom 2 § första stycket 2 eller 3.

Om ett tillstånd återkallas ska innehavaren avlägsna eller döda viltet som hålls i hägnet eller anläggningen.

Jakt på vilt i hägn

4 § Inom ett hägn eller anläggning som omfattas av tillstånd för hållande av vilt enligt 2 § får vilt av den art som tillståndet avser jagas trots bestämmelserna om fredning. Inom en anläggning som omfattas av tillstånd för hållande av fåglar som är vilt enligt 2 § får ägg plockas trots bestämmelserna om fredning.

Första stycket gäller inte om viltet anses hållas av människan.

Andra bestämmelser om vilt i hägn och vilthägn

5 § Bestämmelser om djurskydd för vilt som anses hållas av människan och om märkning och avlivning av sådant vilt m.m. i finns i djurskyddslagen (2018:1192) och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Bestämmelser om krav på tillstånd för att uppföra vilthägn i områden där allmänheten får färdas fritt finns i miljöbalken.

Bemyndigande

6 § Naturvårdsverket får efter samråd med Jordbruksverket meddela ytterligare föreskrifter om att hålla vilt i hägn eller liknande anläggning enligt 2 kap. 12 § 1 och 2 viltförvaltningslagen (2027:00) samt om länsstyrelsens prövning av ärenden om tillstånd för att hålla vilt i hägn eller liknande anläggning.

10 kap. Viltolyckor, avlivning av vilt och vilt som tillfaller staten

Viltolyckor

1 § Har björn, varg, järv, lodjur, älg, kronhjort, dovhjort, rådjur, utter, vildsvin, mufflonfår eller örn varit inblandat i en sammanstötning med ett motorfordon, är fordonets förare skyldig att snarast möjligt märka ut olycksplatsen och underrätta Polismyndigheten.

Har ett sådant vilt varit inblandat i en sammanstötning med ett spårbundet fordon ska infrastrukturförvaltaren underrätta Polismyndigheten och ange var olycksplatsen är lokaliserad.

2 § Har Polismyndigheten underrättats om att det har inträffat en sammanstötning mellan ett fordon och ett vilt av en art som anges i 1 § eller 5 §, får myndigheten genomföra de åtgärder som behövs för att viltet ska kunna spåras upp, dödas och hanteras eller uppdra åt någon annan att göra det enligt 6 kap. 1 § viltförvaltningslagen (2027:00). Polismyndigheten ska om möjligt underrätta berörd jakträttshavare eller fastighetsägare om beslutet.

Avlivning av vilt

3 § Polismyndigheten ska vara ansvarig myndighet enligt 6 kap. 2 § första stycket viltförvaltningslagen (2027:00) och får avliva vilt som orsakar avsevärd skada eller som kan antas vara farligt för människors säkerhet och genomföra reglerade åtgärder eller ge motsvarande uppdrag till någon annan.

Polismyndigheten ska vara ansvarig myndighet enligt 6 kap. 2 § andra stycket viltförvaltningslagen (2027:00) och får avliva moderlös årsunge av älg, kronhjort, dovhjort, rådjur, mufflonfår eller vildsvin av djurskyddsskäl och genomföra reglerade åtgärder eller ge motsvarande uppdrag till någon annan. Detsamma gäller för moderlös årsunge av björn och sälar om det inte finns någon annan lämplig lösning.

4 § Den som har avlivat älg, kronhjort, dovhjort, rådjur, vildsvin eller mufflonfår av djurskyddsskäl med stöd av 6 kap. 3 § viltförvaltningslagen (2027:00) ska informera jakträttshavaren för att möjliggöra att viltet används som resurs.

Vilt som tillfaller staten

5 § Vilt av följande arter eller artgrupper som fångas, dödas, avlivas eller påträffas dött när det är fredat tillfaller staten.

1. Björn, varg, järv, lodjur, fjällräv, utter, valar,
2. fiskguse, bivråk, tornuggla, hökuggla, berguv, fjälluggla, lappuggla, slaguggla, örnar, glador, falkar, kärrhökar, och
3. rördrom, lunnefågel, salskrake, svarthalsad dopping, skärfläcka, gråspett, vittryggig hackspett, mellanspett, kungsfiskare, blåkråka, härfågel, sommargylling, fjällgås, skräntärna, svarttärna och storkar.

6 § Den myndighet som beslutar om jakt får även besluta att vilt av arterna eller artgrupperna i 5 § som fångas eller dödas under jakten tillfaller staten i stället för jakträttshavaren för de syften som anges i 6 kap. 6 § viltförvaltningslagen (2027:00). Myndigheten får också besluta om provtagning av sådant vilt som fångas eller dödas under jakten för forskning, miljöövervakning eller viltövervakning och att de delar som behövs för provtagning tillfaller staten.

Stora rovdjur som har dödats vid skyddsjakt på enskilds initiativ enligt 4 kap. 7 eller 8 § för att skydda tamdjur eller vilt i hägn tillfaller staten.

7 § Den som har påträffat ett dött vilt av sådan art eller artgrupp som anges i 5 §, har avlivat ett sådant vilt eller vid annat tillfälle än vid tillåten jakt har dödat eller fångat ett sådant vilt ska snarast möjligt anmäla händelsen till Polismyndigheten, utom i fall som avses i 5 kap. 12 §.

Får en ägare av en fastighet veta att ett sådant vilt har påträffats eller fångats på fastigheten, är fastighetsägaren skyldig att förvissa sig om att en anmälan har gjorts eller själv göra en anmälan. En arrendator och en jakträttshavare har samma skyldighet som fastighetsägaren.

8 § En anmälan enligt 7 § ska innehålla uppgifter om viltets art samt var och när viltet har påträffats, avlivats, dödats eller fångats.

Ersättning vid eftersök vid viltolycka

9 § Polismyndigheten prövar frågor om ersättning för Polismyndighetens kostnader för eftersök vid viltolycka som avses i 2 § och om ersättning till den som har agerat på Polismyndighetens uppdrag vid eftersök vid viltolycka.

Ersättning vid hantering av vilt som tillfaller staten

10 § Ersättning får lämnas ur viltförvaltningsfonden för

1. Polismyndighetens kostnader för att eftersöka, spåra, döda, avliva eller fånga vilt som tillfaller staten, och

2. kostnader med anledning av en anmälan om vilt som tillfaller staten enligt 7 §.

Ersättning ur fonden får även lämnas till den som på Polismyndighetens uppdrag har hanterat vilt som tillfaller staten på det sätt som anges i första stycket.

Polismyndigheten prövar frågor om ersättningen.

Myndigheternas hantering av vilt som tillfaller staten

11 § När Polismyndigheten har tagit emot en anmälan om vilt som tillfaller staten enligt 7 § ska myndigheten se till att viltet hanteras enligt föreskrifter som har meddelats av Naturvårdsverket. Detsamma gäller länsstyrelsen när myndigheten

1. har tagit emot en anmälan om ett stort rovdjur som har dödats eller påskjutits vid skydds jakt på enskilds initiativ för att skydda tamdjur eller vilt i hägn enligt 5 kap. 12 §, eller

2. har beslutat att vilt som fångas eller dödas vid jakt eller delar av sådant vilt ska tillfalla staten.

När Naturvårdsverket har beslutat att vilt som fångas eller dödas vid jakt eller delar av sådant vilt ska tillfalla staten ska myndigheten se till att viltet eller delarna hanteras.

12 § Statens veterinärmedicinska anstalt ska för forskning, undervisning, miljöövervakning eller viltövervakning ta emot och hantera vilt som tillfaller staten om

1. viltet behövs för att utreda brott eller misstanke om sjukdom, eller

2. viltet är av arterna björn, varg, järv eller lodjur, förutom exemplar som har behandlats för att bevara dem.

13 § Naturhistoriska riksmuseet ska för forskning, undervisning, miljöövervakning eller viltövervakning ta emot och hantera vilt som tillfaller staten om

1. det är preparerade exemplar som har behandlats för att bevara dem, eller

2. det är vilt av andra arter än björn, varg, järv och lodjur.

Första stycket gäller inte i fråga om vilt som behövs för att utreda brott eller misstanke om sjukdom.

14 § Om vilt som tillfaller staten överlämnas till Statens veterinärmedicinska anstalt, Naturhistoriska riksmuseet eller en institution för forskning eller undervisning ska kostnaderna för överlämnandet ersättas av mottagaren.

15 § Den myndighet som förfogar över vilt som tillfaller staten får låna ut, sälja, överlåta utan ersättning eller låta destruera viltet enligt föreskrifter som har meddelats av Naturvårdsverket.

16 § Om ingen annan myndighet har befogenhet att besluta om hur vilt som tillfaller staten ska hanteras får Naturvårdsverket besluta om det, inklusive besluta om hantering av viltet enligt 15 §.

Naturvårdsverket får framställa krav på skadestånd när det gäller statens vilt som har varit föremål för brott enligt viltförvaltningslagen (2027:00).

Bemyndiganden

17 § Naturvårdsverket får efter samråd med Polismyndigheten meddela ytterligare föreskrifter om eftersök vid viltolycka, men inte om Polismyndighetens medverkan.

18 § Naturvårdsverket får efter samråd med den myndighet som prövar frågor om sådan ersättning meddela ytterligare föreskrifter om ersättning enligt 9 och 10 §§ vid eftersök vid viltolycka och vid hantering av vilt som tillfaller staten.

19 § Naturvårdsverket får meddela ytterligare föreskrifter om

1. vilt som tillfaller staten, och
2. beslut enligt 6 §. Innan föreskrifterna meddelas ska Naturvårdsverket samråda med Havs- och vattenmyndigheten om föreskrifterna rör viltarter som lever i hav eller vatten.

11 kap. Forskningsjakt, jakt av naturvårdsskäl och utsättning av vilt

Forskningsjakt

1 § Naturvårdsverket får efter ansökan besluta om forskningsjakt på vilt för märkning, undersökning eller andra åtgärder som genomförs i vetenskapligt syfte. Jakten får också avse insamling av vilda fåglars ägg. Beslutet får innebära att viltet eller äggen sätts ut igen efter att märkning, undersökning eller andra åtgärder är klara.

Beslutet får innebära att jakten genomförs på någon annans jaktområde och att vilt eller ägg tillfaller någon annan än jakträttshavaren. Den som har fått ett sådant beslut ska informera jakträttshavaren om jakten innan den påbörjas. Om beslutet gäller varg ska även fastighetsägaren informeras.

När det gäller unionsrättsligt skyddade viltarter får jakt enligt första stycket endast beslutas om det inte finns någon annan lämplig lösning och jakten inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för artens population i dess naturliga utbredningsområde.

2 § Den som har Naturhistoriska riksmuseets uppdrag att ringmärka vilda fåglar får utan särskilt beslut fånga vilda fåglar för märkning och undersökning på annans jaktområde som forskningsjakt. Den som ringmärker vilda fåglar ska informera jakträttshavaren innan fångstredskap sätts ut.

När märkning och undersökning av en vild fågel är klar ska fågeln sättas ut i frihet igen utan att det krävs fastighetsägarens medgivande.

Jakt av naturvårdsskäl

3 § Länsstyrelsen får efter ansökan eller på eget initiativ besluta om jakt av naturvårdsskäl på vilt om det behövs

1. för att skydda eller bevara vilda djur, växter eller livsmiljöer, och

2. för återinplantering eller återinförande av en viltart eller för den uppfödning som krävs för detta.

Beslut om jakt enligt första stycket får också avse insamling av vilda fåglars ägg. Beslutet får innebära att jakten genomförs på någon annans jaktområde och att vilt eller ägg tillfaller någon annan än

jakträttshavaren. Den som har fått ett sådant beslut ska informera jakträttshavaren om jakten innan den påbörjas.

När det gäller unionsrättsligt skyddade viltarter får jakt enligt första stycket endast beslutas om det inte finns någon annan lämplig lösning och jakten inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för artens population i dess naturliga utbredningsområde.

4 § Naturvårdsverket eller den till vilken myndigheten uppdrar detta får

1. för ändamål inom viltförvaltningen, som är ett led i att skydda eller bevara varg, fånga en varg på någon annans jaktområde för att märka, undersöka eller behandla vargen och därefter sätta ut den i frihet igen utan att det krävs fastighetsägarens medgivande, och

2. i syfte att åstadkomma en ökad genetisk variation i vargpopulationen fånga en varg på någon annans jaktområde för att flytta den till en annan plats.

En förutsättning för att en åtgärd enligt första stycket ska få genomföras är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att det inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för artens population i dess naturliga utbredningsområde. Fastighetsägaren och jakträttshavaren till det jaktområde där vargen fångas ska underrättas om åtgärden.

Utsättning av vilt

5 § Naturvårdsverket får efter ansökan besluta om undantag i det enskilda fallet från förbudet mot att sätta ut vilt i frihet i 2 kap. 7 § viltförvaltningslagen (2027:00) om

1. det behövs av bevarandeskäl eller av annat särskilt skäl,
2. utsättningen i sig bedöms som lämplig, och
3. utsättningen inte medför oacceptabla risker för omgivningen.

Beslut enligt första stycket får innebära att vilt sätts ut i frihet utan fastighetsägarens medgivande.

6 § Naturvårdsverket eller den till vilken myndigheten uppdrar detta får sätta ut varg i frihet i syfte att åstadkomma en ökad genetisk variation i vargpopulationen efter medgivande av jakträttshavaren.

Bemyndiganden

7 § Naturvårdsverket får meddela ytterligare föreskrifter om jakt av naturvårdsskäl enligt 6 kap. 5 § första stycket 2 och 3 viltförvaltningslagen (2027:00).

8 § Naturvårdsverket får meddela ytterligare föreskrifter om undantag från förbudet att sätta ut vilt i frihet i 2 kap. 7 § viltförvaltningslagen (2027:00), inklusive föreskrifter om att sätta ut visst vilt utan särskilt beslut. Föreskrifterna får medge undantag från kravet på fastighetsägarens medgivande för att sätta ut vilt i frihet.

12 kap. Förvaltningsplaner för vilt, rovdjursinventering och viltförvaltningsdelegationer

Förvaltningsplaner

1 § Naturvårdsverket ska för varje ny förvaltningsperiod upprätta en nationell förvaltningsplan för björn, varg, järv, lodjur, vildsvin respektive storskarv. En förvaltningsperiod motsvarar den tid en viss nationell förvaltningsplan gäller. Naturvårdsverket får även upprätta nationella förvaltningsplaner för andra viltarter för att uppfylla behov inom viltförvaltningen.

Havs- och vattenmyndigheten ska, efter samråd med Naturvårdsverket, för varje förvaltningsperiod upprätta en nationell förvaltningsplan för gråsäl, knubbsäl respektive vikare.

Nationella förvaltningsplaner ska vara vägledande för länsstyrelsernas arbete inom viltförvaltningen.

2 § Länsstyrelsen ska upprätta en rovdjursförvaltningsplan för länet med beaktande av de nationella förvaltningsplanerna för de stora rovdjuren.

Rovdjursförvaltningsplanen ska innehålla förvaltningsmål för förekomsten av björn, järv och lodjur i länet. Med förvaltningsmål avses den storlek på populationen för en art som förvaltningen i länet syftar till att långsiktigt nå och bibehålla under förvaltningsplanens giltighetstid.

Rovdjursinventering

3 § Länsstyrelsen ska varje år undersöka populationsstorlek och utbredning för varg, järv, lodjur, fjällräv och kungsörn i länet (rovdjursinventering).

Inom renskötselområdet ska länsstyrelsen dessutom varje år efter samråd med berörda samebyar undersöka populationernas storlek och utbredning för varg, järv och lodjur som förekommer inom samebyns svenska betesområde och om arterna förekommer regelbundet eller tillfälligt inom området. Länsstyrelsen ska även efter samråd med berörda samebyar undersöka om björn eller kungsörn förekommer inom samebyns svenska betesområde.

Resultaten av rovdjursinventeringarna ska lämnas till Naturvårdsverket.

4 § Naturvårdsverket ska varje år granska och fastställa inventeringsresultat för varg, järv, lodjur, fjällräv och kungsörn. Om väderförhållanden har orsakat betydande hinder för inventeringen av en art i ett visst område, ska Naturvårdsverket i stället göra en uppskattning av artens population och dess utbredning i det berörda området.

Naturvårdsverket ska minst en gång vart femte år göra en uppskattning av populationen av björn och dess utbredning.

Viltförvaltningsdelegationer och deras uppgifter

5 § En viltförvaltningsdelegation är ett organ inom länsstyrelsen för samverkan och beslut om övergripande riktlinjer i frågor som rör viltförvaltningen inom länet.

6 § En viltförvaltningsdelegation ska besluta om övergripande riktlinjer för

1. viltförvaltningen inom länet,
2. skötsel av älgpopulationen och i förekommande fall för skötsel av kronhjorts-, dovhjorts- och vildsvinspopulationerna,
3. populationsreglerande jakt och skyddsjakt inom länet, och
4. bidrag och ersättning enligt viltskadeförordningen (2001:724).

7 § En viltförvaltningsdelegation ska pröva frågor om godkännande av

1. de förslag till miniminivåer för björn, varg, järv och lodjur som länsstyrelsen enligt 3 kap. 3 § ska lämna till samverkansrådet, och
2. den rovdjursförvaltningsplan för länet som ska upprättas enligt 2 §.

8 § Ärenden vid viltförvaltningsdelegationen bereds av anställda vid länsstyrelsen i samråd med ordföranden för viltförvaltningsdelegationen.

9 § En viltförvaltningsdelegation är beslutför när ordföranden och minst tre fjärdedelar av de andra ledamöterna är närvarande.

Om delegationen inte är enig om ett beslut, ska omröstning genomföras. Vid omröstning ska den mening gälla som omfattas av mer än hälften av ledamöternas röster. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

10 § Den som vill anmäla avvikande mening enligt 30 § första eller andra stycket förvaltningslagen (2017:900) i en fråga som en viltförvaltningsdelegation ska pröva ska göra det innan sammanträdet med delegationen avslutas.

11 § Det ska föras protokoll över viltförvaltningsdelegationens sammanträden.

Viltförvaltningsdelegationens sammansättning

12 § Landshövdingen är ordförande i viltförvaltningsdelegationen. Vid landshövdingens frånvaro ska landshövdingens ställföreträdare vara ordförande i delegationen.

13 § En viltförvaltningsdelegation består, utöver ordföranden, av

1. fem ledamöter som är politiska företrädare och som utses efter förslag av regionen,
2. en ledamot som har särskild kunskap i frågor om trafiksäkerhet och illegal jakt och som utses efter förslag av Polismyndigheten,
3. en ledamot som representerar jakt- och viltförvaltningsintresset,
4. två ledamöter som representerar naturvårdsintresset,

5. en ledamot som representerar friluftssintresset,
6. en ledamot som representerar ägare och brukare av jordbruksmark,
7. en ledamot som representerar lokalt näringsliv och turism,
8. en ledamot som representerar skogsnäringen, och
9. en ledamot som representerar natur- och ekoturismföretagen.

Ledamöterna i första stycket 3–9 ska utses efter förslag av den eller de berörda intresseorganisationerna i länet.

I län med en rennäringsdelegation ska en av de politiska företrädarna enligt första stycket 1 utses efter samråd med Sametinget.

14 § Utöver det som anges i 13 § ska en delegation i ett län med

1. yrkesfiske ha en ledamot som representerar yrkesfisket,
2. fäbodbruk ha en ledamot som representerar fäbodbruket,
3. rennäringsdelegation ha en ledamot som representerar rennär-

ingen, och

4. rennärning ha en ledamot som utses efter samråd med Sametinget.

Ledamöterna i första stycket 1–3 ska utses efter förslag av den eller de berörda intresseorganisationerna i länet.

15 § För varje ledamot ska det finnas en ersättare. Det som i 13 och 14 §§ sägs om ledamöter gäller även för deras ersättare.

16 § Länsstyrelsen utser ledamöter och ersättare i delegationen. När ledamöterna och ersättarna utses ska en jämn könsfördelning eftersträvas.

Ledamöterna och ersättarna ska vara folkbokförda i länet eller, när det är fråga om rennäringsutövare, vara medlemmar i en sameby som är registrerad hos Sametinget. De ska utses för en uppdragsperiod som inte är längre än fyra år. När perioden löpt ut för en ledamot eller ersättare, får han eller hon utses för en ny period. Om en ledamot eller ersättare avgår, ska en ny ledamot eller ersättare utses för återstoden av perioden.

Bemyndiganden

17 § Naturvårdsverket får meddela

1. ytterligare föreskrifter om hur rovdjursinventering ska genomföras, och
2. verkställighetsföreskrifter om länsstyrelsernas rovdjursförvaltningsplaner.

Om rennäringen berörs ska Naturvårdsverket låta Sametinget yttra sig innan föreskrifterna meddelas.

13 kap. Avgifter, jaktkort, viltförvaltningsfonden och jägarregistret

Avgifter

1 § Viltförvaltningsavgiften enligt 7 kap. 1 § viltförvaltningslagen (2027:00) ska vara 490 kronor. Viltförvaltningsavgiften ska betalas in till Kammarkollegiet. Skyldigheten att betala viltförvaltningsavgift gäller inte för den som genomför

1. forskningsjakt,
2. eftersök vid viltolyckor,
3. skyddsjakt på enskilds initiativ på ett stort rovdjur med stöd av 4 kap. 7 eller 8 §, eller
4. skyddsjakt på enskilds initiativ med stöd av de punkter eller underpunkter i bilaga 4 som markerats med *.

Avgift behöver inte heller betalas av den som vid jaktårets början är under arton år och vid samma tidpunkt inte har tillstånd att inneha skjutvapen för jaktändamål.

2 § Kammarkollegiet får återbetala medel som någon betalat enligt 1 § om det visar sig att inbetalningen har varit uppenbart felaktig.

3 § Har fler älgar dödats än vad som följer av ett beslut om populationsreglerande jakt i ett tilldelningsområde för älgjakt, ska en särskild avgift betalas till länsstyrelsen.

Avgiften uppgår till 7 000 kronor för en vuxen älg och 3 000 kronor för en kalv. Avgift enligt första stycket ska inte betalas om viltet eller dess värde förklaras förverkat, eller om det är uppenbart oskäligt att kräva ut en avgift.

4 § Avgifterna som betalas till länsstyrelsen enligt 3 § ska tillfalla viltförvaltningsfonden. Länsstyrelsen ska överföra medlen till Kammarkollegiet.

Jaktkort

5 § Jaktkort tillhandahålls av Naturvårdsverket.

Ett jaktkort ska innehålla uppgifter om den betalandes namn, personnummer och adress samt om den betalande har anmält sig för sådan jakt som kräver särskild anmälan. För den som saknar personnummer ska födelsedatum anges.

6 § Den som jagar ska ha med sig sitt jaktkort.

Ett jaktkort gäller som bevis för att viltförvaltningsavgiften har betalats.

Viltförvaltningsfonden

7 § Viltförvaltningsfonden förvaltas av Kammarkollegiet.

Kammarkollegiet ska bokföra influtna viltförvaltningsavgifter och de medel som länsstyrelsen har överfört enligt 4 § på viltförvaltningsfonden.

8 § Naturvårdsverket får använda medel ur viltförvaltningsfonden för att se till att åtgärder utförs som

1. avser uppföljning och övervakning av viltpopulationerna,
2. syftar till att minska lidandet för trafikskadat vilt, eller
3. bidrar till en adaptiv klövviltsförvaltning.

Regeringen beslutar hur mycket medel ur viltförvaltningsfonden Naturvårdsverket ska få använda för att se till att sådana åtgärder utförs.

9 § Ytterligare bestämmelser om användningen av viltförvaltningsfondens medel finns i 9 kap. 10 § samt i förordningen (1980:896) om viltvårdsområden och förordningen (2021:12) om vissa bidrag ur viltförvaltningsfonden.

Jägarregistret

10 § Naturvårdsverket ska med hjälp av automatiserad behandling föra register över vilka personer som har

1. betalat viltförvaltningsavgift,
2. avlagt prov som ingår i jägarexamen, och
3. anmält sig för sådan jakt som kräver särskild anmälan.

I ärenden om tillstånd att inneha jaktvapen ska Naturvårdsverket på begäran av Polismyndigheten lämna uppgifter om avlagt prov som ingår i jägarexamen. Uppgifterna får lämnas ut på medium för automatiserad behandling.

11 § Jägarregistret ska ha till ändamål att

1. redovisa vilka personer som har betalat viltförvaltningsavgift,
2. redovisa vilka personer som har anmält sig för sådan jakt som kräver särskild anmälan, och
3. underlätta handläggningen av ansökningar om att inneha skjutvapen eller ammunition.

Jägarregistret får användas för att underlätta utskick av information från statliga myndigheter till jägarerna.

Bemyndiganden

12 § Naturvårdsverket får meddela ytterligare föreskrifter om jägarregistret.

14 kap. Tillsyn, förverkat vilt och sanktionsavgifter

Tillsyn

1 § Jaktkontrollant förordnas av länsstyrelsen i det län där han eller hon har sin hemvist. Förordnandet får omfatta ett eller flera län.

2 § Jaktkortet ska på uppmaning visas för en polisman, jaktkontrollant, naturvårdsvakt, tillsynsman i nationalpark eller naturreservat, kustbevakningstjänsteman, fastighetsägaren eller jakträttshavaren.

En kustbevakningstjänsteman får ge en sådan uppmaning som framgår av första stycket även på land i anslutning till de områden som anges 1 kap. 4 och 5 §§ kustbevakningslagen (2019:32).

Förverkat vilt

3 § I viltförvaltningslagen (2027:00) finns bestämmelser om beslag av vilt och om försäljning av sådant vilt.

4 § Vilt, ägg eller bon som har förverkats tillfaller jakträttshavaren, om jakten har genomförts med tillåtna jaktmedel och under den tid när jakt på viltet var tillåten.

5 § Vilt, ägg eller bon som har förverkats och som inte tillfaller jakträttshavaren får efter beslut av Naturvårdsverket överlämnas till Naturhistoriska riksmuseet, en institution för forskning eller undervisning eller någon annan mottagare som myndigheten bestämmer efter samråd med mottagaren.

Domstol som har beslutat om förverkande av vilt ska skicka en kopia av domen eller beslutet till Naturvårdsverket.

Sanktionsavgifter

6 § Om en sanktionsavgift har beslutats för en överträdelse och den avgiftsskyldige därefter inte upphör med överträdelsen, ska en ny avgift för överträdelsen tas ut som ska vara dubbelt så stor som det belopp som anges i den bestämmelse som ligger till grund för att påföra sanktionsavgiften. Varje ny avgift får dock tas ut med högst 50 000 kronor.

En ny avgift enligt första stycket får beslutas endast om den avgiftsskyldige har fått skäligen tid att genomföra rättelse.

7 § Om en sanktionsavgift har beslutats för en överträdelse och den avgiftsskyldige därefter inom två år från beslutet upprepar en sådan överträdelse, ska en avgift för den nya överträdelsen tas ut som ska vara dubbelt så stor som det belopp som anges i den bestämmelse som ligger till grund för att påföra sanktionsavgiften. Varje ny avgift får dock tas ut med högst 50 000 kronor.

Bemyndiganden

8 § Polismyndigheten får meddela föreskrifter om förordnande och utbildning av jaktkontrollanter och om deras utrustning.

15 kap. Överklagande, handläggning i domstol samt verkställighet och ändring av beslut

Överklagande

1 § I 40 § förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Handläggning i domstol

2 § Mål om jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter ska handläggas skyndsamt.

Verkställighetsförordnande

3 § Polismyndigheten, länsstyrelsen och Naturvårdsverket får förordna att beslut enligt denna förordning ska gälla utan hinder av att det har överklagats.

När en myndighet får ändra ett beslut som har överklagats

4 § Ett beslut om populationsreglerande jakt på varg eller järv som har överklagats får ändras av den myndighet som har meddelat det som första instans även om överklagandet och övriga handlingar i ärendet har överlämnats till den högre instans som ska pröva överklagandet.

16 kap. Övrigt

Översyn av jakttider m.m.

1 § Naturvårdsverket ska minst en gång vart sjätte år se över jakttider och uppräkningsgrupper av viltarter i denna förordning och vid behov föreslå ändringar till regeringen.

Yttrande om jakt från Havs- och vattenmyndigheten

2 § Innan Naturvårdsverket fattar beslut om jakt på viltarter som lever i hav eller vatten enligt denna förordning ska myndigheten låta Havs- och vattenmyndigheten yttra sig.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2027.
 2. Genom förordningen upphävs
 - a) jaktförordningen (1987:905),
 - b) förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn, samt
 - c) förordningen (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer.
 3. Beslut som har fattats med stöd av jaktförordningen (1987:905), förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn eller förordningen (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer ska fortfarande gälla.
 4. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet.

Bilaga 1

Tider för allmän jakt

Ord och uttryck i bilagan

I denna bilaga avses med

vaktjakt: jakt som genomförs genom att jägaren väntar och söker efter viltet på en och samma plats vid åtlar eller viltets betesplatser, bo-platser, viltstigar eller liknande för att där döda viltet med skjutvapen, utan att åtgärder genomförs för att sätta viltet i rörelse.

smygjakt: jakt som genomförs genom att jägaren söker efter viltet och smyger mot viltet eller plats där viltet kan finnas för att komma så nära att viltet går att döda med skjutvapen, utan att åtgärder genomförs för att sätta viltet i rörelse.

gränsälvsområdet: Torne, Muonio och Könkämä älvar, där dessa utgör gräns mot Finland samt längs dessa älvsträckor ett område på 200 meters bredd räknat från älv- respektive sjöstrand.

inlandsområde: allt område på större avstånd från salt eller bräckt vatten än 500 meter.

kustområde: allt salt eller bräckt vatten samt allt område inom 500 meter från sådant vatten.

Tider för allmän jakt

Slag av vilt	Område	Jakttid
--------------	--------	---------

1)

Fälthare	Hela landet	1 sept.–28 (29) feb.
Skyddsjakt, se bilaga 4 del a) punkt 3 och del b) punkt 3.		

2)

Skogshare	Gotlands län Hallands län Jönköpings län Kalmar län Kronobergs län Skåne län Södermanlands län Västra Götalands län Östergötlands län	1 sept.–15 feb.
	Övriga delar av landet	1 sept.–28 (29) feb.

3)

Bäver	Dalarnas län Gävleborgs län Västernorrlands län Jämtlands län Västerbottens län Norrbottens län	1 okt.–15 maj
	Övriga delar av landet	1 okt.–10 maj

4)

Rödräv	Blekinge län Skåne län Hallands län	1 aug.–28 (29) feb.
	Värmlands län Örebro län Dalarnas län utom Älvdalens kommun Gävleborgs län	1 aug.–31 mars

Slag av vilt	Område	Jakttid
Rödräv	Dalarnas län: Älvdalens kommun	1 aug.–15 april
	Västernorrlands län Jämtlands län Västerbottens län Norrbottens län	1 aug.–15 april
	Övriga delar av landet	1 aug.–15 mars
	Skyddsjakt, se bilaga 4 del a) punkterna 5, 7 och del b) punkt 1.	

5)

Iller	Hela landet	1 sept.–28 (29) feb.
Skyddsjakt, se bilaga 4 del a) punkt 23 och del b) punkt 5.		

6)

Skogsmård	Värmlands län	1 sept.–31 mars
	Dalarnas län	
	Gävleborgs län	
	Västernorrlands län	
	Jämtlands län	
	Västerbottens län	
	Norrbottens län	
	Övriga delar av landet	1 sept.–28 (29) feb.
Skyddsjakt, se bilaga 4 del a) punkterna 23, 24 och del b) punkt 5.		

7)

Grävling	Hela landet	1 aug.–31 jan.
Skyddsjakt, se bilaga 4 del a) punkterna 6, 8 och del b) punkt 1.		

8)

Vildsvin, utom sugga som följs av randiga eller bruna små kulingar	Hela landet	1 april–31 jan.
--	-------------	-----------------

Slag av vilt	Område	Jakttid
Vildsvin – årsunge	Hela landet	1 juli–30 juni
Skyddsjakt, se bilaga 4 del a) punkt 2 och del b) punkt 2.		

9)

Dovhjort – alla djur	Hela landet	1–20 okt. och 16 nov.–28 (29) feb.
Dovhjort – hornbärande djur och årskalv	Hela landet	1–30 sept. endast smyg- eller vaktjakt
Dovhjort – hind och årskalv	Hela landet	21 okt.–15 nov. och under perioden 1–31 mars endast smyg- eller vaktjakt
Skyddsjakt, se bilaga 4 del a) punkt 10.		

10)

Kronhjort – alla djur	Skåne län (utanför kron- hjortsområden)	8 okt.–31 jan.
Kronhjort – årskalv	Hela landet utom Skåne län (utanför kronhjorts- skötselområden)	16 aug.–31 jan. (under perioden 16 aug.–30 sept. endast smyg- eller vaktjakt)
Jakt i kronhjortsområde och kronhjortsskötselområde, se bilaga 3.		
Skyddsjakt, se bilaga 4 del a) punkterna 10 och 11.		

11)

Älgkalv	Utanför älgskötselområden och tilldelningsområden för älgjakt	Jakten får pågå i fem dagar. Jakttidens början är samma som i det älgförvalt- ningsområde i vilket jakten ska genom- föras, enligt bilaga 2.
Skyddsjakt, se bilaga 4 del a) punkt 9.		

Slag av vilt	Område	Jakttid
--------------	--------	---------

12)

Rådjur – hornbärande	Hela landet	16 aug.–30 sept. och 1 maj–15 juni endast smyg- eller vaktjakt
Rådjur – kid	Hela landet	1–30 sept. endast smyg- eller vaktjakt
Rådjur – alla djur	Hela landet	1 okt.–31 jan.

13)

Bläsgås	Skåne län	1 okt.–31 jan.
Skyddsjakt, se bilaga 4 del a) punkt 12.		

14)

Grågås och kanadagås	Hela landet utom gränsälvsområdet i Norrbottens län	11 aug.–31 jan.
	Norrbottens län: gränsälvsområdet	20 aug. kl. 11:00–31 jan.
Skyddsjakt, se bilaga 4 del a) punkt 12 och 18.		

15)

Bläsand, gräsand och kricka	Gotlands län Blekinge län Skåne län	21 aug.–31 dec.
	Dalarnas län Gävleborgs län Västernorrlands län Jämtlands län Västerbottens län Norrbottens län: länet utom gränsälvsområdet	25 aug.–30 nov.
	Norrbottens län: gränsälvsområdet	20 aug. kl. 11:00–30 nov.
	Övriga delar av landet	21 aug.–30 nov.
Bläsand och kricka	Övriga delar av landet	21 aug.–30 nov.
Gräsand	Övriga delar av landet	21 aug.–31 dec.

Slag av vilt	Område	Jakttid
--------------	--------	---------

16)

Knipa och storskrake	Hela landet utom gränsälvsområdet i Norrbottens län	21 aug.–31 jan.
	Norrbottens län: gränsälvsområdet	20 aug. kl. 11.00–31 jan.

17)

Sjöorre	Hela landet	21 sept.–31 jan.
---------	-------------	------------------

18)

Vigg	Hela landet utom gränsälvsområdet i Norrbottens län	21 aug.–31 jan.
	Norrbottens län: gränsälvsområdet	20 aug. kl. 11.00–31 jan.

19)

Dalripa och fjällripa	Dalarnas län: Älvdalens kommun Jämtlands län	25 aug.–28 (29) feb.
	Dalarnas län: övriga delar av länet Västerbottens och Norrbottens län: nedanför lappmarksgränsen	25 aug.–15 feb.
	Västerbottens och Norrbottens län: ovanför lappmarksgränsen	25 aug.–15 mars
	Värmlands län Gävleborgs län Västernorrlands län	25 aug.–15 nov.

Slag av vilt	Område	Jakttid
--------------	--------	---------

20)

Järpe	Norrbottens län Västerbottens län Jämtlands län Västernorrlands län Gävleborgs län Dalarnas län Värmlands län	25 aug.–15 nov.
-------	---	-----------------

21)

Orre och tjäder	Östergötlands län Jönköpings län Kronobergs län Kalmar län Blekinge län Hallands län Västra Götalands län	25 aug.–30 sept.
	Övriga delar av landet utom Gotlands län och Skåne län	25 aug.–15 nov.

22)

Orrtupp och tjädertupp	Östergötlands län Jönköpings län Kronobergs län Kalmar län Blekinge län Hallands län Västra Götalands län	1–31 jan.
	Skåne län	1–15 sept. och 1–31 jan.
	Övriga delar av landet utom Gotlands län	16 nov.–15 feb.

Slag av vilt	Område	Jakttid
--------------	--------	---------

23)

Rapphöna	Hela landet	16 sept.–30 nov.
----------	-------------	------------------

24)

Fasan	Hela landet	1 okt.–31 jan.
-------	-------------	----------------

25)

Morkulla	Hela landet	11 sept.–31 dec.
----------	-------------	------------------

26)

Fiskmås	Hela landet	11 aug.–28 (29) feb.
---------	-------------	----------------------

Skydds jakt, se bilaga 4 del a) punkterna 12 och 13.

27)

Gråtrut	Hela landet	1 aug.–31 mars
---------	-------------	----------------

Skydds jakt, se bilaga 4 del a) punkterna 12 och 13.

28)

Ringduva	Dalarnas län Gävleborgs län Västernorrlands län Jämtlands län Västerbottens län Norrbottens län	1 aug.–31 dec.
	Övriga delar av landet	16 aug.–31 dec.

Skydds jakt, se bilaga 4 del a) punkterna 12 och 16.

29)

Nötskrika	Hela landet	21 aug.–10 mars
-----------	-------------	-----------------

Slag av vilt	Område	Jakttid
--------------	--------	---------

30)

Kaja, kråka och skata	Västernorrlands län Jämtlands län Västerbottens län Norrbottens län	16 juli–30 april
	Övriga delar av landet	1 juli–15 april

Skyddsjakt, se bilaga 4 del a) punkterna 12 och 13.

Slag av vilt	Område	Jakttid
--------------	--------	---------

31)

Råka	Skåne län Hallands län	21 juli–31 jan.
------	---------------------------	-----------------

Skyddsjakt, se bilaga 4 del a) punkt 13.

Bilaga 2

Tider för populationsreglerande jakt på älg

Län	Kommun	Jakttid
Värmlands län	Torsby kommun	1 sept.–31 jan.
Dalarnas län	Malung-Sälens kommun, Orsa kommun, Rättviks kommun, Älvdalens kommun och de delar av Mora kommun som ligger norr om sjön Siljan och de delar av kommunen som ligger norr om väg 45 väster om tätorten Mora	1 sept.–31 jan.
Gävleborgs län	Ljusdals kommun, Ovanåkers kommun, Hudiksvalls kommun och Nordanstigs kommun	1 sept.–31 jan.
Västernorrlands län		1 sept.–31 jan.
Jämtlands län		1 sept.–31 jan.
Västerbottens län		1 sept.–31 jan.
Norrbottens län		1 sept.–31 jan.
Övriga delar av landet		8 okt.–31 jan.

Jaktens starttid

I ett älgförvaltningsområde där skilda tider gäller för jakttidens början ska den länsstyrelse som har inrättat älgförvaltningsområdet besluta vilken dag jakten ska börja så att jaktstarten blir densamma i hela älgförvaltningsområdet.

Länsstyrelserna i Värmlands, Dalarnas och Gävleborgs län får besluta att jakten ska börja den 1 september i fler delar av länet än vad som anges i första stycket om det kan öka möjligheterna att nå beslutade mål inom länet avseende skadenivåer på skog och trafik orsakade av älg.

Uppehåll i jakttiden

Om möjligheterna att uppnå beslutade mål inom länet avseende skadenivåer på skog och trafik orsakade av älg inte försvåras, får länsstyrelsen i län där jakten ska börja den 1 september besluta om uppehåll i jakten om en period om högst 14 dagar under älgens parningstid.

För områden som är belägna i Jämtlands län på renbetesfjällen, i Västerbottens län ovanför odlingsgränsen och i Malå sameby samt i Norrbottens län ovanför lappmarksgränsen får länsstyrelsen i respektive län besluta om uppehåll i jakten om det behövs med hänsyn till renskötseln eller snöförhållanden.

Skyddsjakt, se bilaga 4 del a) punkt 9.

Bilaga 3

Tider för populationsreglerande jakt på kronhjort

Skåne län, inom kronhjortsområden	
Inom kronhjortsområdena ska länsstyrelsen besluta jakttiden till en eller flera perioder under tiden 8 okt.–31 jan.	
Övriga delar av landet, inom kronhjortsskötselområden	
Kronhjort – hjort	8 okt.–31 jan.
Kronhjort – hind och årskalv	16 aug.–28 (29) feb. Under perioden 16 aug.–30 sept. och 1–28 (29) feb. endast smyg- eller vaktjakt enligt definitionerna i bilaga 1.
Skyddsjakt, se bilaga 4 del a) punkterna 10 och 11.	

Bilaga 4

I denna bilaga anges i
del a)

- jakträttshavarens rätt till skyddsjakt på enskilda initiativ på viltarter som inte är unionsrättsligt skyddade
- jakträttshavarens rätt till skyddsjakt på enskilda initiativ på unionsrättsligt skyddade viltarter

del b)

- skyddsjakt på enskilda initiativ på annans jaktområde på viltarter som inte är unionsrättsligt skyddade
- skyddsjakt på enskilda initiativ på annans jaktområde på unionsrättsligt skyddade viltarter

Markering med * innebär att skyddsjakt med stöd av punkten eller delpunkten inte omfattas av skyldigheten att betala viltförvaltningsavgift enligt 13 kap. 1 § första stycket 4.

Del a)

Jakträttshavarens rätt till skyddsjakt på enskilda initiativ på viltarter som inte är unionsrättsligt skyddade

Vissa av dessa viltarter omfattas av allmän jakt under delar av året.

1)

Axishjort, bisam, bison, frett, guldfleckig mangust, mink, mufflonfår, mårdhund,	får jagas för att förhindra skador orsakade av främmande viltarter	1 juli–30 juni.
--	--	-----------------

1) Forts.

röd muntjak, sikahjort, stenmård, strimmig skunk, sumpbäver, svartsvansad präriehund, tvättbjörn, vildkanin, vitsvanshjort och wapitihjort		
--	--	--

2)*

Ekorre, mullvad, råttor, husmus, skogsmöss, näbbmus, sorkar, lämlar och vildsvin	får jagas 1. om viltet kommer in i bo- stad, trädgård eller på en gård för att där förhindra skada eller annan olägenhet 2. i en anläggning för att där förhindra skada eller annan olägenhet 3. på mark med jordbruks- grödor eller yrkesmässig träd- gårdsodling för att där för- hindra skada 4. om jakten genomförs på särskilt uppdrag av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet	1 juli–30 juni.
--	--	-----------------

3)*

Fälthare	får jagas 1. om viltet kommer in i bostad, trädgård eller på en gård för att där förhindra skada eller annan olägenhet 2. i en anläggning för att där förhindra skada eller annan olägenhet 3. på mark med jordbruksgrödor eller yrkesmässig trädgårdsodling, i handelsträdgård, i anläggning för yrkesmässig fruktodling eller i plantskola för att där förhindra skada 4. om jakten genomförs på särskilt uppdrag av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet	1 mars–31 aug.
----------	--	----------------

4)

Hermelin och vessla	får jagas 1. om viltet kommer in i bostad, trädgård eller på en gård för att där förhindra skada eller annan olägenhet * 2. i en anläggning för att där förhindra skada eller annan olägenhet * 3. inom område för viltuppfödning, hönsgård eller liknande anläggning samt inom ett avstånd av 200 meter från sådana anläggningar för att där förhindra skada 4. om jakten genomförs på särskilt uppdrag av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet *	1 juli–30 juni.
---------------------	---	-----------------

5)

Rödräv	får jagas 1. om viltet kommer in i bostad, trädgård eller på en gård för att där förhindra skada eller annan olägenhet * 2. i en anläggning för att där förhindra skada eller annan olägenhet * 3. inom område för viltuppfödning, hönsgård eller liknande anläggning samt inom ett avstånd av 200 meter från sådana anläggningar för att där förhindra skada 4. för att förhindra skada på ungar av tamdjur inom område för uppfödning av tamdjur eller på renkalvar i renskötselområdets kalvningsland 5. om den förekommer tillfälligt på öar eller klippor i vattnet för att förhindra skada på vilda djur 6. om jakten genomförs på särskilt uppdrag av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet *	1 mars–31 juli.
--------	---	-----------------

6)

Grävling	får jagas 1. om viltet kommer in i bostad, trädgård eller på en gård för att där förhindra skada eller annan olägenhet * 2. i en anläggning för att där förhindra skada eller annan olägenhet * 3. på mark med jordbruksgrödor eller yrkesmässig trädgårdsodling för att där förhindra skada * 4. inom område för viltuppfödning, hönsgård eller liknande anläggning samt inom ett avstånd av 200 meter från sådana anläggningar för att där förhindra skada 5. om den förekommer i viltägn för att där förhindra skada 6. om den förekommer tillfälligt på öar eller klippor i vattnet för att förhindra skada på vilda djur 7. om jakten genomförs på särskilt uppdrag av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet *	1 feb.–31 juli.
----------	--	-----------------

7)

Årsunge av rödrev	får jagas för att förhindra skada på vilda djur	1 mars–31 juli.
-------------------	---	-----------------

8)

Årsunge av grävling	får jagas för att förhindra skada inom lantbruket eller på vilda djur	1 feb.–31 juli.
---------------------	---	-----------------

9)

Årskälv av älg	som uppträder vid fält med oskördad gröda får jagas för att där förhindra skada, om länsstyrelsen inte föreskrivit annat,	1 aug.– jakttidens början i älgförvaltningsområdet enligt bilaga 2.
----------------	---	---

10)

Årskälv av dov- och kronhjort	som uppträder vid fält med oskördad gröda får jagas för att där förhindra skada	1 juli–15 april.
-------------------------------	---	------------------

11)

Årskälv av kronhjort	får jagas om kronhjort orsakar stamskada på barrträd	1 juli–15 april.
----------------------	--	------------------

Jakträttshavarens rätt till skyddsjakt på enskilda initiativ på unionsrättsligt skyddade viltarter

Vissa av dessa viltarter omfattas av allmän jakt under delar av året.

12)

Bläsgås, fiskmåsar, grågås, gråtrut, havstrut, kaja, kanadagås, kråka, ringduva, skrattmåsar, skata, tamduva, korp, storskarv och vitkindad gås	som uppträder vid flygplatser får jagas med hänsyn till flygsäkerheten	1 juli–30 juni.
---	--	-----------------

13)*

Gråsparv, pilfink, korp, björktrast, fiskmå, s, gråtrut, havstrut, kaja, kråka, råka, skata, skrattmå s och tamduva	får jagas 1. i ladugårdar, livsmedelslager eller andra anläggningar för att där förhindra allvarlig skada på bo- skap eller gröda eller med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet 2. på mark med jordbruksgrö- dor eller som används till yrkes- mässig trädgårdsodling för att där förhindra allvarlig skada 3. om jakten genomförs på sär- skilt uppdrag av den eller de kom- munala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälso- skyddsområdet och med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet	1 juli–30 juni.
---	--	-----------------

14)

Stare och koltrast	får jagas inom trädgård eller an- läggning för yrkesmässig bär- eller fruktodling samt inom ett avstånd av 200 meter från sådana anläggningar för att där förhin- dra allvarlig skada	1 juli–30 juni.
-----------------------	--	-----------------

15)

Korp	får jagas, 1. för att förhindra allvarlig skada på ungar av tamdjur inom område för uppfödning av tam- djur eller på renkalvar i rensköts- selområdets kalvningsland 2. inom område för viltupp- födning, hönsgård eller liknande anläggning samt inom ett avstånd av 200 meter från sådana anlägg- ningar för att där förhindra all- varlig skada	1 juli–30 juni.
------	---	-----------------

16)

Ringduva	som uppträder i flock om minst fem individer får jagas i yrkesmässiga odlingar för att där förhindra allvarlig skada i:	
	Dalarnas län, Gävleborgs län, Västernorrlands län, Jämtlands län, Västerbottens län och Norrbottens län	1 jan.–31 juli.
	övriga delar av landet	1 jan.–15 aug.

17)

Sädgås	som uppträder i flock om minst fem individer får jagas vid fält med oskördad gröda för att där förhindra allvarlig skada, i Blekinge län och Skåne län	21 april–20 feb.
--------	--	------------------

18)

Grågås, kanadagås och vitkindad gås	1. som uppträder i flock om minst fem individer får jagas vid fält med oskördad gröda för att där förhindra allvarlig skada 2. får jagas med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet	1 juli–30 juni.
---	---	-----------------

19)

Trana	som uppträder i flock om minst fem individer får jagas vid fält med oskördad gröda för att där förhindra allvarlig skada	1 aug.–30 sept. och 1 april–30 maj.
-------	--	---

20)

Sångsvan	som uppträder i flock om minst fem individer får jagas vid fält med oskördad gröda för att där förhindra allvarlig skada	1 okt.–31 mars.
----------	--	-----------------

21)

Storskarv	får jagas för att förhindra allvarlig skada, dock inte närmare än 300 meter från boplatz för skarv, havsörn eller fiskgjuse	
	1. vid fasta och rörliga fiskeredskap (inte handredskap) samt inom ett avstånd av 300 meter från sådana redskap	1 aug.–28 (29) feb.
	2. vid fiskodling och utsättningsplatser (inom sju dygn innan och sju dygn efter utsättnings-tillfälle) samt inom ett avstånd av 300 meter från sådana områden	1 juli–30 juni.
	3. i fredningsområden för fisk	1 aug.–28 (29) feb.

22)*

Fågelbo samt ägg eller ungar	får flyttas om allvarlig skada orsakas av att fågel byggt bo i ett hus eller en gård eller med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet	1 juli–30 juni.
------------------------------	--	-----------------

23)

Iller och skogsmård	får jagas 1. om viltet kommer in i bostad, trädgård eller på en gård för att där förhindra allvarlig skada på egendom eller med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet * 2. i en anläggning för att där förhindra allvarlig skada på egendom eller med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet * 3. om jakten genomförs på särskilt uppdrag av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet och med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller för att förhindra allvarlig skada på egendom * 4. får jagas inom område för viltuppfödning, hönsgård eller liknande anläggning samt inom ett avstånd av 200 meter från sådana anläggningar för att där förhindra allvarlig skada	1 mars–31 aug.
---------------------	---	----------------

24)

Skogsmård	får jagas om viltet förekommer tillfälligt på öar eller klippor i vattnet för att förhindra skada på vilda djur	1 mars–31 aug.
-----------	---	----------------

Del b)

Skyddsjakt på enskilds initiativ på annans jaktområde
på viltarter som inte är unionsrättsligt skyddade

1)*

Rödräv, grävling, mårdhund, hermelin, mink, vessla, ekorre, mullvad, råttor, husmus, skogsmöss, sorkar, lämlar och vildkanin	som kommer in i bostad, trädgård eller på en gård får jagas där och behållas av den som bor där eller har en trädgård för att förhindra skada eller annan olägenhet	1 juli–30 juni.
---	---	-----------------

2)*

Vildsvin	som kommer in i trädgård eller på en gård får jagas där, men inte behållas, av den som bor där eller har en trädgård för att förhindra skada eller annan olägenhet	1 juli–30 juni.
----------	--	-----------------

3)*

Fälthare	får jagas i en handelsträdgård, yrkesmässig fruktodling eller plantskola och behållas av den som har en sådan verksamhet för att förhindra skada	1 juli–30 juni.
----------	--	-----------------

4)

Vildkanin	får jagas 1. i en handelsträdgård, yrkesmässig fruktodling eller plantskola av den som har en sådan verksamhet för att där förhindra skada och sedan behållas * 2. av den som äger eller arrenderar mark för att där förhindra skador orsakade av främmande viltarter och sedan behållas	1 juli–30 juni.
-----------	---	-----------------

**Skyddsjakt på enskilds initiativ på annans jaktområde
på unionsrättsligt skyddade viltarter**

5)*

Iller och skogsmård	som kommer in i bostad, trädgård eller på en gård får jagas där och behållas av den som bor där eller har en trädgård för att förhindra allvarlig skada eller med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet	1 juli–30 juni.
---------------------	--	-----------------

Bilaga 5

Del a)

Förbjudna jaktmedel och jaktmetoder för fångst eller dödande av unionsrättsligt skyddade viltarter

Förbuden i denna bilaga gäller unionsrättsligt skyddade viltarter. Undantag från denna bilaga regleras i 6–7 kap. i denna förordning. I 5 kap. viltförvaltningslagen (2027:00) och 6–8 kap. i denna förordning samt i föreskrifter som meddelas av Naturvårdsverkets regleras vad som gäller för jaktmedel och jaktmetoder generellt för allt vilt.

Icke-selektiva medel

Förbjudna jaktmedel eller jaktmetoder för fångst eller dödande av vilda fåglar

- Användning av snaror, lim, krokar, bandspelare och elektriska eller elektroniska anordningar med förmåga att döda eller förlama.
- Användning av blindade eller lemlästade levande fåglar som lockfåglar.
- Användning av artificiella ljuskällor, speglar, anordningar för belysning av målet eller siktanordningar för mörkerskytte vari elektronisk bildförstärkare eller bildomvandlare ingår.
- Användning av sprängämnen.
- Användning av nät eller fällor eller användning av beten som innehåller gift eller bedövningsmedel.
- Användning av halv- eller helautomatiska vapen med magasin som rymmer mer än två patroner.

Förbjudna jaktmedel eller jaktmetoder för fångst eller dödande av unionsrättsligt skyddade däggdjur

- Användning av blindade eller lemlästade djur som levande lockbete.
- Användning av bandspelare.
- Användning av elektriska eller elektroniska anordningar med förmåga att döda eller förlama.
- Användning av artificiella ljuskällor.
- Användning av speglar eller andra bländande anordningar.

- Användning av anordningar för belysning av målet.
- Användning av nattriktmedel med elektronisk bildförstärkare eller bildomvandlare.
- Användning av sprängämnen.
- Användning av nät med icke-selektivt utförande eller icke-selektiv användning av nät.
- Användning av fällor med icke-selektivt utförande eller icke-selektiv användning av fällor.
- Användning av armborst.
- Användning av gift eller beten som innehåller gift eller bedövningsmedel.
- Gasning eller utrökning.
- Användning av halv- eller helautomatiska vapen med magasinskapacitet som överstiger två patroner.

Del b)

Transportmedel

Transportmedel från vilka fångst eller dödande av vilda fåglar inte får ske

- Flygplan och motordrivna fordon.
- Båtar som framförs med högre hastighet än fem kilometer i timmen.

Transportmedel från vilka fångst eller dödande av unionsrättsligt skyddade däggdjur inte får ske

- Flygplan.
- Motorfordon i rörelse.

Bilaga 6.**Tider när hundar får användas vid
jakt, jaktträning eller jaktprov**

Hund som		
a) förföljer		
björn	får användas i hela landet utom Norrbottens län ovanför odlingsgränsen	21 aug.–15 okt.
björn	får användas i Norrbottens län ovanför odlingsgränsen	21 aug.–30 sept.
grävling	får användas i hela landet	21 aug.–31 jan.
järv	får användas i hela landet	1 sept.–30 nov. eller den senare tidpunkt då jakten har avlysts genom beslut.
dovhjort, kronhjort eller rådjur	får användas i hela landet	1 okt.–31 jan.
lodjur	får användas i hela landet	1 feb.–15 mars eller den senare tidpunkt då jakten har avlysts genom beslut.
mink, mårddhund eller tvättbjörn	får användas i hela landet	1 aug.–15 april.
rödräv	får användas i hela landet	21 aug.–28 (29) feb.
varg	får användas i hela landet	1 dec.–15 jan. eller den senare tidpunkt då jakten har avlysts genom beslut.
vildsvin	får användas i hela landet	1 aug.–31 jan.

Hund som

a) förföljer (forts.)

älg	får användas i hela landet	21 aug.–31 jan.
övriga vilda däggdjur	får användas i hela landet	21 aug.–28 (29) feb. eller den tidigare tidpunkt då jakten ska vara avslutad.

Hund som

b) jagar

fågel utan att förfölja vilt	får användas i Värmlands län, Dalarnas län, Gävleborgs län, Västernorrlands län, Jämtlands län, Västerbottens län, och Norrbottens län	16 aug.–30 april.
	får användas i övriga delar av landet	16 aug.–15 april.
hare, vildkanin eller rödräv utan att förfölja vilt	får användas i hela landet	21 aug.–28 (29) feb.

c) brukas vid jakt under jord på

vildkanin, mårhund, mink, stenmård eller tvättbjörn	får användas i hela landet	1 juli–30 juni.
rödräv, skogsmård eller grävling	får användas i hela landet	under allmän jakt enligt bilaga 1 samt under skyddsjakt enligt bilaga 4.

1.7 Förslag om ändring i artskyddsförordningen (2007:845)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om artskyddsförordningen (2007:845) att 4 och 4 a §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §²

Det är förbjudet att

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar,
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon,
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma, och
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningssperiod, om inte störningen saknar betydelse för att
 - a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
 - b) återupprätta populationen till den nivå.

Förbudet gäller inte jakt efter fåglar. I fråga om sådan jakt finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).

Förbudet i första stycket gäller inte jakt eller andra åtgärder som genomförs med stöd av viltförvaltningslagen (2027:00) eller viltförvaltningsförordningen (2027:00). I fråga om sådan jakt eller andra åtgärder finns bestämmelser med motsvarande innebörd i dessa författningar.

¹ Jfr rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2025/1237 samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 (kodifierad version) om bevarande av vilda fåglar, i lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1010.

² Senaste lydelse 2022:928.

4 a §³

Det är förbjudet att, i fråga om sådana vilt levande djurarter som har markerats med N eller n i bilaga 1,

1. avsiktligt fånga eller döda djur,
2. avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder,
3. avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och
4. skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.

Förbudet gäller alla levnadsstadier hos djuren.

Förbudet gäller inte jakt efter däggdjur. I fråga om sådan jakt finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).

Förbudet i första och andra stycket gäller inte jakt eller andra åtgärder som genomförs med stöd av viltförvaltningslagen (2027:00) eller viltförvaltningsförordningen (2027:00). I fråga om sådan jakt eller andra åtgärder finns bestämmelser med motsvarande innebörd i dessa författningar.

Förbudet gäller inte heller fiske. I fråga om fiske finns bestämmelser med motsvarande innebörd i förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.

Denna förordning träder i kraft 1 juli 2027.

³ Senaste lydelse 2022:928.

2 Utredningens uppdrag och arbete

2.1 Utredningens uppdrag

Utredningens uppdrag framgår av direktiven (dir. 2024:11 och dir. 2025:6), se *bilaga 1–2*.

Enligt dir. 2024:11 ska utredaren göra en översyn av lagstiftningen på jaktområdet. Syftet med översynen är att få till stånd dels en modern lagstiftning med tydlig systematik och moderna bestämmelser för långsiktigt hållbar jakt och viltvård, dels ett förbättrat genomförande av EU-rättsliga regler på jaktområdet och ett säkerställande av att genomförandet inte avser andra arter än dem som omfattas av EU-reglerna. Utredaren ska bl.a. utarbeta förslag till en ny jaktlag och en ny jaktförordning, förbättra genomförandet i svensk rätt av EU:s regelverk på jaktområdet och ta ställning till om den straffrättsliga regleringen i jaktlagstiftningen behöver ändras. Utredaren ska även ta ställning till om regleringen av överklagbarhet av beslut behöver ändras och lämna nödvändiga författningsförslag som är förenliga med Sveriges EU-rättsliga åtaganden och annan internationell rätt.

I dir. 2025:6 beslutades förlängd tid för uppdraget till och med den 31 december 2025. Det beslutades också att utredningen ska lämna ett delbetänkande som omfattar frågorna om genomförande av naturvårdsdirektiven, flerartsförvaltning av klövvilt, jaktsabotage samt jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon, inklusive nödvändiga författningsförslag.

2.2 Utredningens arbete

Arbetet i utredningen påbörjades i april 2024. Den 2 april 2025 överlämnade utredningen ett delbetänkande, SOU 2025:32 *Vissa förändringar av jaktlagstiftningen*, i enlighet med tilläggsdirektivet. Arbetet i utredningen fram till delbetänkandet beskrivs i avsnitt 2.2 i delbetänkandet. Nedan beskrivs utredningens arbete efter det.

Arbetet i utredningen har fokuserat på regelverket om jakt och viltförvaltning, både på problem med dagens regelverk och möjligheter inom ramen för ett nytt regelverk med tydligare systematik och modernare bestämmelser.

Arbetet har bedrivits i nära samarbete med de experter som regeringen har förordnat. Utredningen har haft ytterligare fem sammanträden efter delbetänkandet och totalt tio sammanträden. Vid sidan av sammanträdena har utredningen haft kontakt med experterna för fördjupning i vissa frågor.

I juni 2025 hade utredningen ett möte med Lantbrukarnas riksförbund. Utredningen har även haft flera möten med Naturvårdsverket. I november 2025 hade utredningen ett möte med Nationellt centrum för djurvälstånd vid Sveriges lantbruksuniversitet.

Utredningen har samrått med utredningen om en ny jakt- och viltvårdsmyndighet (LI 2023:06) som lämnade sitt betänkande SOU 2025:50 *En ny nationell myndighet för viltförvaltningen* den 7 maj 2025.

3 En ny viltförvaltningslagstiftning

3.1 Inledning

Enligt direktiven ska utredningen ta fram en ny lagstiftning på jakt- och viltförvaltningsområdet och lämna förslag på en ny lag och en ny förordning med tydlig och enkel systematik samt moderna och lättillämpade bestämmelser om jakt och viltvård. Förslagen ska utformas så att de är lätta och kostnadseffektiva att tillämpa för verksamhetsutövare, myndigheter och allmänheten, men även så att regleringen sker på den mest ändamålsenliga nivån, dvs. i lag, förordning eller myndighetsföreskrifter.

Utredningen ska även analysera om det är ändamålsenligt att föra in bestämmelser från författningar som anknyter till jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905) i syfte att öka tydligheten och skapa en enhetlig jaktlagstiftning som är lätt att överblicka och tillämpa.

3.2 Några utgångspunkter

I detta slutbetänkande behandlas de delar av det ursprungliga uppdraget (dir. 2024:11) som inte behandlades i utredningens delbetänkande (SOU 2025:32). Förslagen i slutbetänkandet bygger vidare på förslagen i delbetänkandet.

Enligt utredningens direktiv är syftet med översynen (utöver att förbättra genomförande av EU-rättsliga regler på jaktområdet) att få till stånd en modern lagstiftning med tydlig systematik och moderna bestämmelser för långsiktigt hållbar jakt och viltvård. Utredningen har i enlighet med det fokuserat arbetet på att få till stånd en modern, begriplig och lättläst lagstiftning på området. Utredningen har inte, utöver de sakområden som särskilt utpekats i direktiven, gjort någon fullständig analys av samtliga bestämmelser i dagens jaktlagstiftning.

I de delar där det har framkommit att lagstiftningen är otydlig eller på annat sätt bristfällig lämnas dock förslag på förändringar.

Naturvårdsverket är ansvarig jakt- och viltmyndighet på nationell nivå. I den rollen ansvarar Naturvårdsverket för frågor om jakt och vilt enligt jaktlagstiftningen och medverkar till att främja brukandet av viltet som resurs. Utredningen om en ny jakt- och viltvårdsmyndighet har i betänkandet *En ny nationell myndighet för viltförvaltning* (SOU 2025:50) föreslagit att regeringen inrättar en ny nationell myndighet för viltförvaltning med namnet Viltförvaltningsmyndigheten. Enligt förslaget ska den nya myndigheten ta över samtliga uppgifter som Naturvårdsverket i dag har inom viltförvaltningen.

Det är ännu inte klart om en ny Viltförvaltningsmyndigheten kommer att inrättas och vilket ansvarsområde den i så fall ska ha. I det här slutbetänkandet är därför utgångspunkten nuvarande förhållanden, dvs. att Naturvårdsverket fortsatt är nationell myndighet med ansvar för jakt- och viltfrågor. Om Viltförvaltningsmyndigheten inrättas och tar över Naturvårdsverkets roll som nationell jakt- och viltmyndighet kan flera av de förslag som lämnas i det här delbetänkandet i stället komma att gälla för den nya myndigheten.

I de författningsförslag som lämnas i detta slutbetänkande där det anges ”enligt denna lag”, ”beslut i det enskilda fallet enligt lagen” eller liknande avses även viltförvaltningsförordningen eller myndighetsföreskrifter som ytterst har meddelats med stöd av lagen respektive beslut som har meddelats med stöd av förordningen eller myndighetsföreskrifter som i sin tur meddelats med stöd av den nya lagen.

3.3 En ny lagstiftning på jaktområdet med tydligare struktur och modernare bestämmelser

3.3.1 Det behövs en ny lag och en ny förordning som gäller för jakt och viltförvaltning

Förslag: En ny viltförvaltningslag och en ny viltförvaltningsförordning ska ersätta nuvarande jaktlag och jaktförordning.

Regler om jakt och viltvård finns i dag främst i jaktlagen och i jaktförordningen. Jaktlagen började gälla 1987 men bygger i stora delar på en lagstiftning från 1930-talet. I jaktlagen finns de civilrättsliga

reglerna om jakträtt och de grundläggande krav som ställs på viltvården och jakten. Kompletterande regler finns huvudsakligen i jaktförordningen och i Naturvårdsverkets föreskrifter.

Regelverket på jaktområdet har förändrats vid olika tillfällen men inget samlat grepp har tagits över struktur och innehåll. Bestämmelserna om jakt på lag-, förordnings- och föreskriftsnivå är invecklade och det finns inte någon tydlig linje i vad som regleras på vilken nivå. Detaljer finns såväl i lag som i förordning och föreskrifter.

De åtgärder som Sverige har vidtagit för att genomföra EU-rätten i samband med och efter EU-medlemskapet 1995, har lett till en struktur som är komplicerad och svåröverskådlig. Fågeldirektivet¹ samt art- och habitatdirektivet² (naturvårdsdirektiven) har bl.a. genomförts i jaktförordningen, med en delvis ny systematik i förordningen som följd, men även i annan reglering.

Ett behov av att modernisera jaktlagstiftningen och att få till stånd regelförenklingar har konstaterats i tidigare utredningar och lagstiftningsarbeten.³ Utredningen om de stora rovdjuren kom i sitt betänkande fram till att jaktlagen och jaktförordningen borde ses över i förenklande syfte samtidigt som ett samlat grepp tas för att införliva de aktuella EU-reglerna.⁴ I propositionen *En ny rovdjursförvaltning* noterade regeringen att jaktlagstiftningen var gammal och att jaktformerna delvis hade ändrats samt att det kunde finnas ett behov av en översyn av jaktlagen och aviserade att man avsåg att komma tillbaka till denna fråga.⁵ Riksdagen har i ett tillkännagivande anfört bl.a. att en utredning bör tillsättas med uppdrag att se över jaktlagstiftningen i syfte att lägga fram en ny jaktlag med ett enkelt regelverk, en tydlig systematik och moderna bestämmelser.⁶

De många revisionerna av jaktlagen och jaktförordningen har inneburit att det finns många bestämmelser som inte nödvändigtvis är införda i en lämplig eller ändamålsenlig författning eller ordning i en författning. Att genomföra den här utredningens förslag genom ändringar och att föra in nya bestämmelser i de nuvarande strukturerna skulle innebära att författningarna blir ännu mer svår genom-

¹ Europaparlamentets och Rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar.

² Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

³ Se t.ex. SOU 2012:22 s. 145 ff.

⁴ SOU 2007:89 s. 46.

⁵ Prop. 2008/09:210 s. 59.

⁶ Bet. 2021/22:MJU16, rskr. 2021/22:178.

trängliga. Genom att ta fram nya författningar kan de utformas på ett sådant sätt att framtida ändringar på ett enklare sätt än i dag kan flyta in i en befintlig systematik. Därtill bedömer utredningen att vissa förordningar på viltförvaltningsområdet bör föras in i den nya viltförvaltningslagstiftningen (se avsnitt 3.6). Att föra in andra förordningar i jaktlagstiftningens nuvarande struktur är svårt.

Sammantaget finns det ett stort behov av att se över jaktlagstiftningen i syfte att arbeta fram ett regelverk som är modernt, mer förutsägbart och enklare att tillämpa än vad som gäller i dag. För att uppnå det bedömer utredningen, i enlighet med direktiven, att jaktlagen och jaktförordningen bör upphävas och ersättas med ett nytt regelverk på området. Utredningen anser att de nya författningarna bör heta ”viltförvaltningslagen” och ”viltförvaltningsförordningen”. De namnen speglar bredden av innehållet i lagstiftningen på ett tydligare sätt. Samtidigt placerar de jakten i ett sammanhang som en central del av viltförvaltningen.

I de följande kapitlen 4–11 lämnar utredningen förslag på olika ändringar och förtydliganden som en ny viltförvaltningslagstiftning innebär i förhållande till dagens jaktlagstiftning. Bestämmelser som flyttas över utan ändring i sak till den nya lagstiftningen och justeringar som enbart avser språkliga ändringar behandlas inte särskilt i betänkandet. När det i betänkandet anges att en föreslagen bestämmelse motsvarar en bestämmelse i jaktlagstiftningen avses att det är den föreslagna bestämmelsens motsvarighet. Den föreslagna bestämmelsen kan omfatta ändringar i förhållande till bestämmelsen som den motsvarar och ändringarna beskrivs i så fall närmare.

3.3.2 Språk och indelning

Förslag: Språket som i dag används i jaktlagen och jaktförordningen ska justeras och moderniseras. Centrala termer ska definieras i viltförvaltningslagen.

Viltförvaltningslagen och viltförvaltningsförordningen ska vara indelade i kapitel.

De nya författningarna bör utformas ur ett medborgarperspektiv, vilket ställer krav på att författningarna är begripliga, lättlästa och lättillgängliga även för personer utan juridiska förkunskaper. All-

mänheten ska genom att läsa författningarna kunna få en rättvisande bild av hur jakten, viltförvaltningen och närliggande frågor är reglerade. För att viltförvaltningslagen och -förordningen ska vara lättlästa, moderna och stringenta föreslås ett stort antal språkliga och redaktionella ändringar i förhållande till nu gällande författningar. Som exempel har ”skall” genomgående bytts ut mot ”ska” och ”jakt-tillsynsman” bytts ut mot det könsneutrala ”jaktkontrollant”. För att underlätta läsbarheten bör även centrala termer för viltförvaltningslagstiftningen definieras. Termerna i viltförvaltningslagen behandlas i kap. 5.

Några språkliga överväganden i förslaget till ny viltförvaltningslagstiftningen bör nämnas särskilt.

- Termen vilt är grundläggande i lagstiftningen. En justering av definition föreslås i avsnitt 5.2. Förslaget innebär att vilt avser däggdjur och fåglar av arter som lever i vilda populationer. Termen vilt kan språkligt avse både en individ och en grupp av individer av dessa arter, t.ex. allt vilt generellt. Termen används på båda sätten i förslaget. Det framgår av sammanhanget vilken betydelse som avses.
- Termerna bestånd och stam har bytts ut mot den modernare och mer vetenskapliga termen population. Det kan avse såväl en nationell som en regional eller lokal population och den mer konkreta innebörden framgår av sammanhanget.
- *Vilt som fällt*s har bytts ut mot *vilt som dödat*s. *Vilt som omhändertagits* har bytts ut mot *vilt som fångats*. Förändringarna förenklar och ökar enhetligheten i språket som används. När vilt som dödat eller fångats används syftar det oftast på resultatet av jakt. I vissa fall avses dock även åtgärder som faller utanför definitionen av jakt⁷ och det kan även avse fredat vilt. När vilt som avlivats används syftar det på resultatet av en avlivning enligt definitionen som föreslås i avsnitt 5.5. När vilt som påträffats dött används avses fallvilt som dött av andra orsaker än jakt eller avlivning.
- När vilt skrivs i singular i lagstiftningen, t.ex. älg, avses i regel arten. När vilt skrivs i plural, t.ex. sälar, avses i regel artgruppen (som när det gäller sälar som förekommer i Sverige omfattar arterna gråsäl, knubbsäl och vikare).

⁷ Se avsnitt 5.4.

Från ett medborgarperspektiv är det inte bara viktigt att lagstiftningen är lättläst utan också att de som har att tillämpa regelverket på ett enkelt sätt kan lokalisera regelverkets olika områden och enskilda bestämmelser. Viltförvaltningslagen och viltförvaltningsförordningen bör därför delas in i kapitel. En sådan indelning underlättar även framtida ändringar. I utredningens förslag har kapitlen en gemensam struktur, där centrala bestämmelser för det område som kapitlet gäller kommer först och bemyndigandena för regeringen eller förvaltningsmyndigheter generellt är samlade tillsammans i slutet. I förslaget används även mellanrubriker för att öka överskådligheten.

3.4 Normgivning på den mest ändamålsenliga nivån

I arbetet med en ny viltförvaltningslagstiftning, särskilt i fråga på vilken konstitutionell nivå en föreskrift ska ges, behöver normgivningsreglerna i regeringsformen (RF) beaktas. I detta avsnitt redogörs därför kortfattat för normgivningsmakten. Det handlar inte om en fullständig redogörelse, utan fokus ligger på de områden som är mest relevanta för den nya viltförvaltningslagen.

3.4.1 Översikt av normgivningsmakten

Normgivningsmakten, dvs. rätten att besluta om rättsregler, regleras främst i 8 kap. RF. Där anförts normgivningsmakten på olika områden åt riksdagen och regeringen samt, efter delegation, till förvaltningsmyndigheter och kommuner. Endast dessa offentliga organ kan utöva normgivningsmakt i regeringsformens mening.

Enligt regeringsformen kan det organ som har anförtrots normgivningskompetens inte delegera denna utan uttryckligt lagstöd eller stöd i bemyndiganden. Regeringsformen ger inte något uttömmande svar på hur normgivningskompetensen är fördelad mellan riksdag och regering. Den fördelning som primärt framgår av regeringsformen gör skillnad mellan två områden. Riksdagens primärområde, som också kallas det primära lagområdet, och regeringens primärområde.

Det primära lagområdet framgår dels av 8 kap. 2 § RF, dels genom ett antal bestämmelser i andra kapitel i regeringsformen. Regeringens primärområde framgår av 8 kap. 7 § RF och omfattar verkställighet

av lag samt föreskrifter som inte enligt grundlag ska meddelas av riksdagen. Det senare området brukar också kallas restkompetensen.

Det primära lagområdet delas i sin tur upp i två huvudsakliga områden, det obligatoriska, där ingen delegering av normgivningskompetens är möjlig, och det fakultativa, där möjlighet till delegation finns. Normgivningsmaktens fördelning inom det delegeringsbara området är beroende av i vilken utsträckning riksdagen utnyttjar möjligheten till delegation och, i nästa led, i vilken utsträckning regeringen utnyttjar utfärdade bemyndiganden. Vad som påverkar regeringens primärområde är vidare bestämmelsen i 8 kap. 8 § RF av vilken framgår att riksdagen är oförhindrad att stifta lagar även inom områden där regeringen får meddela föreskrifter. Med det följer också att riksdagen genom lag kan upphäva föreskrifter som meddelats av regeringen.

3.4.2 Det obligatoriska lagområdet

De ämnesområden som enligt regeringsformen uttryckligen faller inom riksdagens normgivningskompetens utgör det primära lagområdet. Den del av det primära lagområdet där föreskriftsrätt inte kan delegeras till regeringen eller något annat organ brukar, som ovan nämnts, kallas det obligatoriska lagområdet.

Enligt 8 kap. 2 § första stycket 1 RF meddelas föreskrifter om enskildas personliga ställning samt om deras personliga och ekonomiska förhållanden inbördes genom lag. Genom den bestämmelsen förs i stort sett hela den civilrättsliga normgivningen till det obligatoriska lagområdet. Delegering är i princip utesluten på det civilrättsliga området med undantag för vad som föreskrivs i 8 kap. 4 § RF om moratorium, dvs. anstånd med att fullgöra förpliktelser. Delegering är däremot i stor utsträckning möjlig i ämnen som faller under 8 kap. 2 § första stycket 2 RF, som gäller betungande offentligrättsliga föreskrifter. Det är därför av vikt att skilja frågorna som behandlas i de olika bestämmelserna åt.

En vedertagen definition är att en regel som kan åberopas av en enskild gentemot en annan enskild är civil- eller privaträttslig medan en regel som kan åberopas av eller mot en representant för det allmänna är offentligrättslig. Avgörande för om en regel kategoriseras som civilrättslig eller offentligrättslig blir med detta synsätt vilken

rättsföljd eller sanktion som är knuten till regeln. Om sanktionen är en rätt för en enskild att kräva skadestånd av en annan enskild är regeln civilrättslig. Om en regel däremot är sanktionerad av t.ex. ett straffstadgande eller att en tillsynsmyndighet kan gripa in med förbud är regeln offentligrättslig.⁸ Vissa regler kan dock innehålla både offentligrättsliga som civilrättsliga drag samt rättsföljder av olika karaktär. I sådana fall är det svårt att tydligt avgöra om en regel är offentligrättslig eller civilrättslig.

Enligt 8 kap. 2 § första stycket 2 RF ska föreskrifter om förhållandet mellan enskilda och det allmänna, som gäller skyldigheter för enskilda eller i övrigt avser ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden, meddelas genom lag. Genom den bestämmelsen förs betungande offentligrättsliga föreskrifter till det obligatoriska lagområdet. Exempel på sådana föreskrifter är föreskrifter om brott och rättsverkan av brott, skatt till staten, betungande avgifter, rekvisition, inskränkningar i äganderätten och exekutionsrätten. Utanför lagkravet faller föreskrifter om förhållandet mellan enskilda och det allmänna som är gynnande eller framstår som neutrala. Dessa omfattas i huvudsak av regeringens primärområde.

När det gäller termen skyldigheter bör detta omfatta förpliktelser att företa eller underlåta vissa handlingar. Vad som avses är ensidigt bestämda skyldigheter som den enskilde inte kan anses frivilligt ha underkastat sig. Termen ingrepp syftar på att tåla ingrepp i den enskilda rättssfären. En tolkning av begreppet ingrepp ska göras utifrån redan gällande föreskrifter. En föreskrift som i och för sig förbättrar situationen för en enskild men som endast avser en förändring av en äldre ingripande reglering är också att anse som ett ingrepp.

3.4.3 Det delegeringsbara lagområdet

Inom det delegeringsbara lagområdet kan riksdagen överlåta delar av sin normgivningskompetens. Delegationsmöjligheterna är i huvudsak begränsade till vissa i grundlagen angivna områden. Övriga områden som faller inom det primära lagområdet men utanför de uppräknade tillhör därför det obligatoriska lagområdet. Riksdagens bemyndiganden ska som huvudregel ges i lag och rikta sig till regeringen. I sam-

⁸ Eka, Hirschfeldt, Jermsten och Svahn Starrsjö, *Regeringsformen*, andra upplagan, Karnov group AB s. 359.

band med att riksdagen bemyndigar regeringen att meddela föreskrifter i ett visst ämne kan riksdagen också medge regeringen att i sin tur bemyndiga en förvaltningsmyndighet att meddela föreskrifter i ämnet. Den metoden kallas subdelegation och regleras i 8 kap. 10 § RF.

Den mest omfattande bestämmelsen om delegering finns i 8 kap. 3 § RF. I paragrafen regleras riksdagens möjlighet att delegera normgivningsmakt till regeringen på det offentlighetsrättsliga området. I paragrafen räknas de ämnen upp som *inte* kan delegeras, vilket innebär att huvudregeln är att delegation av rätten att meddela offentlighetsrättsliga föreskrifter är tillåten om inte regeringsformen uttryckligen förbjuder det. Enligt bestämmelsen får föreskrifter om annan rättsverkan av brott än böter (t.ex. fängelse), skatt utom tull på införsel av varor, eller konkurs eller utsökning inte delegeras.

Enligt andra stycket kan dock riksdagen i lag föreskriva även annan rättsverkan av brott än böter för överträdelse av en föreskrift som meddelas av regeringen med stöd av ett bemyndigande i den lagen. En sådan föreskrift, som alltså kan sanktionera överträdelser av en förordning meddelad av regeringen med fängelse, brukar betecknas blankettstraffsbud (se vidare i avsnitt 9.4).

Skatter, som faller inom riksdagens primära lagområde, omfattas således av delegationsförbud vilket betyder att det krävs lagform och riksdagsbeslut. Betungande avgifter faller också inom riksdagens primära lagområde, men det finns med stöd av 8 kap. 3 § RF möjlighet att delegera sådana avgifter till regeringen och förvaltningsmyndigheter. Betungande avgifter kan vidare delas in i två kategorier, avgifter av tvångskaraktär och sanktionsavgifter. De senare intar en särställning genom att de utan att innebära en påföljd för brott ändå innebär påföljder för en otillåten handling eller underlåtenhet.⁹ Avgifter som inte är betungande, dvs. frivilliga avgifter, faller inom ramen för regeringens restkompetens och kan delegeras av regeringen till förvaltningsmyndigheter. Eftersom olika delegationsregler gäller för skatter och avgifter måste i alla lagstiftningsärenden där riksdagen avser att delegera normgivningsmakt klargöras om det är fråga om en skatt eller en avgift. Gränsdragningen i fråga om en påлага är en skatt eller avgift alternativt en betungande eller frivillig avgift är flytande och får bedömas från fall till fall.¹⁰

⁹ Eka, Hirschfeldt, Jermsten och Svahn Starrsjö, *Regeringsformen*, andra upplagan, Karnov group AB, s. 372.

¹⁰ Se vidare i utredningens delbetänkande SOU 2025:32 s. 125 ff.

3.4.4 Regeringens normgivningskompetens grundad på regeringsformen

Genom 8 kap. 7 § RF tillförsäkras regeringen en direkt rätt att besluta om föreskrifter. Föreskrifträtten omfattar dels föreskrifter om verkställighet av lag, dels föreskrifter som inte enligt grundlag ska beslutas av riksdagen (restkompetensen). Regeringen kan inom sitt primärområde utan begränsningar delegera normgivningskompetens till underlydande myndigheter enligt 8 kap. 11 § RF.

Med *verkställighetsföreskrifter* avses dels tillämpningsföreskrifter av rent administrativ karaktär, dels föreskrifter som i och för sig kompletterar en lag i materiellt hänseende men inte tillför något väsentligt nytt. Verkställighetsföreskrifter får inte innebära att den enskilde utsätts för ytterligare åligganden eller ingrepp. Rätten att meddela verkställighetsföreskrifter är inte begränsad till vissa ämnesområden och innefattar alltså även frågor vars huvudsakliga reglering hänförs till det obligatoriska lagområdet.¹¹ När verkställighetsföreskrifter meddelas avseende ämnen som faller inom det obligatoriska lagområdet bör den bestämmelse som ska kompletteras av verkställighetsföreskrifter vara relativt detaljerad. I annat fall skulle regeringens föreskrifter kunna bli för ingripande och inkräkta på det obligatoriska lagområdet.¹²

Regeringens normgivningsmakt med stöd av *restkompetensen* definieras i 8 kap. 7 § första stycket 1 RF genom en negativ metod. Kompetensen omfattar sådana föreskrifter som inte enligt grundlag ska meddelas av riksdagen. Av 8 kap. 2 § RF kan det motsatsvis utläsas att offentligt rättsliga föreskrifter som inte gäller förhållandet mellan enskilda och det allmänna utan är av intern natur, dvs. om de statliga myndigheternas organisation, arbetsuppgifter och inre verksamhetsformer faller utanför riksdagens primärområde. Dessa hör alltså till regeringens restkompetens. Vidare bör till restkompetensen även räknas föreskrifter som avser förhållanden mellan enskilda och det allmänna, men som inte är betungande för den enskilde utan gynnande eller neutrala.

¹¹ Se prop. 1973:90 s. 211.

¹² SOU 2008:42 s. 37 f.

3.4.5 Myndighetsutövning

Med begreppet myndighetsutövning avses utövning av befogenhet att bestämma om förmån, rättighet, skyldighet, disciplinär bestraffning eller annat jämförbart förhållande.¹³ Det handlar alltså om beslut som är uttryck för samhällets maktbefogenheter i förhållande till enskilda. Beslutet har sin grund i offentligrättslig reglering, fattas ensidigt, är bindande och den enskilde befinner sig i beroendeställning i förhållande till beslutsfattaren. Det är i många fall svårt att avgöra om en uppgift innefattar myndighetsutövning eller inte.

Förvaltningsuppgifter som innefattar myndighetsutövning får enligt 12 kap. 4 § RF endast överlämnas åt privaträttsliga subjekt och enskilda individer med stöd av lag. Inom viltförvaltningen kan förvaltningsuppgifter som innefattar myndighetsutövning i vissa fall behöva överlämnas till enskilda, t.ex. vid eftersök av vilt till följd av en trafikolycka.

3.5 Valet mellan lag och förordning

Bedömning: Om det är osäkert om en föreskrift kan ges på lägre nivå än lag bör föreskriften genomföras på lagnivå.

Föreskrifter som är av grundläggande betydelse för viltförvaltningen bör genomföras på lagnivå.

För att avgöra om en föreskrift om viltförvaltning bör ges i lag, förordning eller myndighetsföreskrifter behöver det bedömas om den hör till det obligatoriska lagområdet, kan delegeras till regeringen eller en förvaltningsmyndighet eller hör till regeringens primärområde. Vid sådana bedömningar är det därför viktigt att skilja frågorna och områdena som behandlas i de olika bestämmelserna i 8 kap. RF åt. I många fall kan det dock vara svårt att avgöra till vilket område en föreslagen reglering hör. Det gäller t.ex. i fråga om en föreskrift är civilrättslig eller offentligrättslig.

Utredningen bedömer att i de fall när det är osäkert om en föreskrift om viltförvaltning hör till det obligatoriska eller delegerings-

¹³ För en fördjupad redogörelse kring begreppet myndighetsutövning och dess konsekvenser, se Hellners & Malmqvist, *Förvaltningslagen med kommentarer*, tredje upplagan, Norstedts Juridik, 2010, s. 25 ff. och Ragnemalm, *Förvaltningsprocessrättens grunder*, tionde upplagan, Jure förlag, 2014 s. 41 ff.

bara lagområdet eller till regeringens primärområde bör en försiktighetsprincip iakttas, i syfte att säkerställa att föreskriften inte i strid med regeringsformen föreslås ges på för låg nivå. Ett sådant synsätt innebär exempelvis att om det finns skäl som talar för att en föreskrift ska ses både som en offentligrättslig och civilrättslig reglering bör föreskriften finnas i lag, eftersom civilrätten hör till det obligatoriska området. Försiktighet bör även iakttas i frågor om överlämnande av myndighetsutövning åt enskilda.

Att en föreskrift *får* ges i förordning eller myndighetsföreskrifter innebär inte att den i alla fall *bör* ges på lägre nivå än lag. Det kan i vissa situationer finnas skäl att föra in en föreskrift i lag, även om den skulle kunna beslutas av regeringen till följd av att den hör till det delegeringsbara området eller regeringens primärområde. Det kan t.ex. i fråga om bestämmelser som är centrala för viltförvaltningen eller av grundläggande betydelse för lagstiftningen av tydlighets- och strukturskäl vara mer ändamålsenligt att föreskriften finns i lag än i förordning.

Vid delegation av normgivningskompetens från riksdagen till regeringen och subdelegation från regeringen till en förvaltningsmyndighet är det viktigt att bemyndigandena i lag och förordning är tydliga och sammanhängande. Bemyndigandena i jaktlagen och jaktförordningen är i vissa fall otydliga eller bristfälliga. Dessa otydligheter bör åtgärdas i de nya författningarna.

3.6 Vissa närliggande förordningar bör föras in i viltförvaltningslagen

3.6.1 Utgångspunkter

I direktiven anges att utredningen ska analysera om det är ändamålsenligt att föra in bestämmelser från författningar som anknyter till jaktlagen och jaktförordningen i lagstiftningen i syfte att öka tydligheten och skapa en enhetlig lagstiftning som är lätt att överblicka och tillämpa.

I det här avsnittet analyseras om följande förordningar bör föras in i den nya viltförvaltningslagstiftningen:

- förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn,
- förordningen (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer,
- förordningen (2021:12) om vissa bidrag ur viltvårdsfonden, och
- viltskadeförordningen (2001:724).

I analysen beaktas bl.a. sambanden mellan förordningarna och den viltförvaltningslagstiftning som föreslås och hur omfattande förordningarna är.

3.6.2 Två förordningar bör föras in i viltförvaltningslagstiftningen

Förslag: Förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn samt förordningen om viltförvaltningsdelegationer ska föras in i viltförvaltningslagstiftningen.

Förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn

Förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn reglerar centrala delar av förvaltningen av de stora rovdjuren. Den innehåller bestämmelser om rovdjursförvaltningsområden, samverkansråd, miniminivåer, regionala förvaltningsplaner och inventering. Det finns ett starkt samband mellan förordningens bestämmelser och bestämmelserna i den föreslagna viltförvaltningslagstiftningen. Minimnivåerna och resultatet av inventeringen är t.ex. grunden för om Naturvårdsverket kan delegera rätten att besluta om populationsreglerande jakt på de stora rovdjuren till länsstyrelserna. Vidare finns i förslaget till viltförvaltningsförordning ett kapitel som omfattar förvaltningsplaner. Förordningen omfattar tio bestämmelser vilket är ett hanterligt antal. Utredningen bedömer sammantaget att bestämmelserna i förordningen bör föras in i den viltförvaltningslagstiftning som föreslås.

Förordningen om viltförvaltningsdelegationer

Förordningen om viltförvaltningsdelegationer reglerar delegationernas beslutsmandat, sammansättning och arbetssätt. Bestämmelserna om beslutsmandat har ett starkt samband med den viltförvaltningslagstiftning som föreslås och rovdjursförvaltningen eftersom det rör jakt, förvaltning, miniminivåer och regionala rovdjursförvaltningsplaner. Förordningen omfattar 14 bestämmelser vilket är ett hanterligt antal bestämmelser.

Vid länsstyrelserna finns ett flertal delegationer som är särskilda organ för t.ex. beslutsfattande och samverkan. Det finns flera separata förordningar som reglerar sådana delegationer. Det förekommer vidare att regleringen som rör en delegation finns i regelverket på sakområdet, t.ex. i förordningen (2006:1068) om tillståndsplikt för vissa kampsportsmatcher. I förordningen (2017:868) med länsstyrelseinstruktion finns endast övergripande och inte detaljerad reglering om delegationerna.

Mot bakgrund av det starka sambandet mellan bestämmelserna om viltförvaltningsdelegationernas beslutsmandat och den viltförvaltningslagstiftning som föreslås, bör de bestämmelserna i förordningen föras in i den nya lagstiftningen. En möjlig reglering är att endast bestämmelserna om beslutsmandat förs in i viltförvaltningslagstiftningen samtidigt som övriga bestämmelser är kvar i en separat förordning. Utredningen bedömer att det skulle göra regleringen om viltförvaltningsdelegationerna mindre överskådlig. Utredningen föreslår därför att samtliga bestämmelser i förordningen om viltförvaltningsdelegationer ska föras in i viltförvaltningslagstiftningen.

Viltskadeförordningen och förordningen om vissa bidrag ur viltvårdsfonden

Viltskadeförordningen reglerar bidrag för att förebygga viltskador och ersättningar för viltskador till företag och enskilda. Den innehåller 24 bestämmelser och många är detaljerade och handlar om bidrag, ersättningsnivåer, återbetalning och villkor för statsstöd.

Förordningen om vissa bidrag ur viltvårdsfonden reglerar bidrag till ideella organisationer för att främja viltvården eller andra liknande ändamål som är förenliga med syftet med jaktlagen. Den innehåller

30 bestämmelser och många är detaljerade och handlar om krav på mottagare, ansökningar, bidrag, återrapportering och återkrav.

Det är vanligt att förordningar reglerar bidrag till ideella organisationer, företag och enskilda. En av anledningarna är att det ofta krävs en detaljerad reglering för att bidragen ska gå till rätt sorts mottagare och ändamål samt för att förebygga och hantera bidragsfusk. Både viltskadeförordningen och förordningen om vissa bidrag ur viltvårdsfonden har denna karaktär och de innehåller många och detaljerade bestämmelser. Även om det finns samband mellan förordningarna och den viltförvaltningslagstiftning som föreslås skulle en sammanslagning innebära en alltför omfattande och detaljerad bidragsreglering i den föreslagna viltförvaltningsförordningen. Det skulle inte leda till ett överskådligt regelverk. Utredningen bedömer därför att dessa förordningar inte ska föras in i den viltförvaltningslagstiftning som föreslås. Vissa följdändringar behövs dock i förordningen om vissa bidrag ur viltvårdsfonden.

4 Viltförvaltningens syfte

4.1 Bakgrund

Viltförvaltning som begrepp är i viss mån svårdefinierat. Inom begreppet ryms nämligen en mängd olika åtgärder och insatser, både praktiska och administrativa. Med viltförvaltning avses den jakt som genomförs på en mängd olika viltarter och som ofta är en förutsättning för att uppnå viltförvaltningens syfte. De vanligaste formerna för jakt är allmän jakt och det som enligt förslaget till ny viltförvaltningslag kallas populationsreglerande jakt på klövvilt. Denna del av viltförvaltningen sköts vanligen av enskilda jakträttshavare som tillsammans bidrar till att nå viltförvaltningens syfte. Den enskilde jakträttshavarens arbete med att exempelvis stödutfordra vilt under vintern eller jaga små rovdjur för att stärka den lokala skogshönspopulationen kallas för viltvård och är också en del av viltförvaltningen. Begreppet viltvård ryms således inom begreppet viltförvaltning även om begreppet viltvård enligt utredningens förslag inte längre finns med i lagtexten. På lokal nivå återfinns även den skyddsjakt som av fastighetsägare genomförs för att skydda skörd eller skog och som i många fall kan genomföras på enskilds initiativ utifrån de särskilda kriterier som gäller för den typen av jakt.

Med viltförvaltning avses även det riktade arbete som samhällets olika aktörer genomför för att på ett långsiktigt och hållbart sätt vårda, tillvarata och styra naturresursen vilt mot uppsatta mål. Här återfinns bl.a. Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas arbete med att exempelvis besluta om jakt eller om förutsättningar för jakt. Det kan röra sig om fastställande av miniminivåer för stora rovdjur, beslut om skydds- och licensjakt¹ eller fastställande av en älgförvaltningsplan. Här återfinns även den inventering som löpande görs för att fastställa populationsstorleken för en viss art. Även organisatio-

¹ Den jakt som utredningen föreslår ska benämnas populationsreglerande jakt.

ner med fokus på jakt är en viktig del i viltförvaltningen. Organisationerna bedriver bland annat viltövervakning, kvalificerade utbildningar för jägare samt information om praktisk jakt och förvaltning av vilt.

Viltförvaltning genomförs således på olika sätt, med olika avsikter och på olika nivåer i samhället både lokalt, regionalt, nationellt och i samarbete med andra länder. Gemensamt för dessa nivåer är dock att viltet förvaltas och att denna förvaltning genomförs inom det ramverk av regler som tillsammans utgör viltförvaltningens gränser.

Viltförvaltning och ekosystemen

Viltarterna lever i samspel med sin livsmiljö och med andra arter i naturen. Vid förvaltning av viltet krävs inte bara en kunskap om den enskilda art som ska förvaltas utan även om det ekologiska sammanhang arten är en del av. Kunskap om viltets ekologiska sammanhang är grundläggande för en aktiv och välfungerande förvaltning. Viltförvaltningen behöver därför vara ekosystembaserad för att fungera på ett sätt som såväl gynnar det enskilda viltet som den omgivning viltet lever i.²

Viltarterna bidrar med olika ekosystemtjänster.³ Dessa ekosystemtjänster spänner över en stor mängd områden och betyder olika mycket för olika människor. En avgörande ekosystemtjänst som viltet bidrar med är att upprätthålla den biologiska mångfalden som är en förutsättning för ekosystemens funktion och förmåga att ge ekosystemtjänster. Den biologiska mångfalden ger i sin tur människor möjlighet att uppleva naturen på olika sätt genom exempelvis friluftsliv och olika former av naturturism. En annan viktig ekosystemtjänst är den jakt som viltet möjliggör. Jakten erbjuder rekreation och naturupplevelser men även viltkött och andra viltprodukter. Jakten kan även bidra till populationsbegränsning av vissa arter vilket i sin tur leder till mindre skador inom exempelvis jord- och skogsbruk eller i trafiken.

De olika viltpopulationernas storlek och sammansättning påverkar betydelsen av ekosystemtjänsterna. Höga tätheter av vissa viltarter innebär ökade kostnader eller andra negativa effekter som stora vilt-

² Naturvårdsverket, Strategi för svensk viltförvaltning 2022–2029, s. 4.

³ Rapport 6889 – Viltets ekosystemtjänster – En kunskapssammanställning – ISBN 978-91-620-6889-9.

populationer kan få på exempelvis jord- och skogsbruk. För låga tätheter av viltarter minskar å andra sidan möjligheten att använda viltet som resurs genom exempelvis upplevelser av viltet eller jakt. Det är därför viktigt att viltförvaltningen strävar efter tätheter av vilt som ger den bästa samlade nyttan av de olika ekosystemtjänsterna. I viltförvaltningen sätts exempelvis mål för älgtätheten i ett visst område och de beslut som fattas styr hur stor avskjutningen ska vara för att nå de uppsatta målen. Förvaltning av älg fyller på så vis flera funktioner, dels den möjlighet till jakt som älgen erbjuder, dels en begränsning av de skador som älgar orsakar på grödor och skog.

4.2 Viltförvaltningens syfte

Förslag: Syftet med viltförvaltningen ska vara att bevara och främja de inhemska viltarterna, främja ett hållbart brukande av vilt som resurs samt begränsa skador och olägenheter orsakade av vilt.

Utredningens bedömning är att viltförvaltningens syfte går att dela in i tre olika delar, bevara, bruka och begränsa skador av vilt. Dessa tre delar ska inte betraktas som fristående utan koppling till varandra. I stället behöver de tre delarna av syftet balanseras mot varandra i viltförvaltningen på ett sätt som gör att skador minimeras samtidigt som viltet bevaras och kan brukas på ett hållbart sätt. Förslaget på reglering om viltförvaltningens syfte avser att underlätta tolkningen av övriga bestämmelser i den lagstiftning som föreslås.

4.2.1 Bevara och främja

Utöver att vilt bidrar med olika ekosystemtjänster har viltet, som är en del av Sveriges fauna ett egenvärde i sig. Livskraftiga viltpopulationer är dessutom grunden för brukande av vilt och tillgången på livsmiljöer är avgörande för viltarters fortlevnad. Åtgärder för ökad variation lokalt och i landskapet som helhet kan öka förutsättningarna för en mångfald av arter att förekomma i stabila populationer och på ett sådant sätt att de kan samspela med varandra och leverera ekosystemtjänster. Det gäller såväl jaktbara som andra arter. Främmande viltarter som riskerar att bli invasiva eller som på andra sätt kan ställa

till med skador i ekosystemen behöver hindras att etablera och sprida sig i landet. Spridning av sjukdomar och parasiter hos vilt som kan leda till negativ påverkan på människor, tamdjur eller vilda djurpopulationer behöver övervakas, förebyggas och bekämpas.

I arbetet med att bevara och främja vilt finns en mängd olika åtgärder som kan göras både lokalt, regionalt och nationellt. På lokal nivå kan exempelvis olika viltvårdsåtgärder som stödutfodring, predatorjakt eller anläggande av viltvatten vara ett sätt att bevara och främja viltet. Genom sådana insatser ökar även möjligheterna till jakt på den egna fastigheten då jaktbart vilt gynnas. Att markägaren och jakträttshavaren genom särskilda åtgärder ska sörja för att viltet får skydd och stöd framgår i dag av 4 § andra stycket jaktlagen (1987:259). Genom den nu föreslagna skrivningen om att en del av syftet med viltförvaltningen är att viltet ska bevaras och främjas, fångas den nuvarande bestämmelsen upp i denna del.

På regional och nationell nivå bidrar exempelvis skötselplaner för älg och kronhjort eller beslut om miniminivåer av stora rovdjur till att berörda viltpopulationer bevaras och behålls på en nivå att möjligheter till jakt finns och skador samtidigt hålls nere utan att populationerna hotas. Ett bra exempel är förvaltningen av den ursprungliga svenska underarten av kronhjort i Skåne som i början av 1900-talet var nära utrotning men som i dag nått en populationsnivå som möjliggör jakt.⁴

Viltpopulationer och deras livsmiljöer är föränderliga. Det ställer krav på att viltförvaltningens mål och åtgärder anpassas i relation till dessa förändringar. Att viltförvaltningen genomförs adaptivt, dvs. att den hela tiden utvecklas genom ny kunskap och anpassas till förändringar som sker i naturen, ökar chanserna för att nå de mål som satts upp inom förvaltningen. Dessa mål kan både handla om upprätthållande av gynnsam bevarandestatus för en viss art eller populationsbegräsning av en annan.

4.2.2 Främja ett hållbart brukande

Med hållbart brukande av vilt avses olika former av tillvaratagande av viltresursen. Det kan vara jakt, förädling av kött och andra animaliska produkter men även upplevelser kopplade till förekomst av ex-

⁴ Regional förvaltningsplan för kronhjort (kronvilt), nominatunderarten 2023–2026, s. 5.

exempelvis rovdjur och vilda fåglar. Brukande ska därmed ses som det hållbara nyttjandet av några av de ekosystemtjänster som viltarterna tillhandahåller (se avsnitt 4.1 om viltförvaltningen och ekosystemen). Det andra stycket som återfinns i 4 § jaktlagen handlar bl.a. om att markägaren och jakträttshavaren ska anpassa jakten efter tillgången på vilt. En hörnsten i hållbart brukande kopplat till jakt är att det är överskottet av det jaktbara viltet som skördas, dvs. jagas.⁵ Ett sådant synsätt, tillsammans med tillgång till livskraftiga livsmiljöer, är avgörande för de inhemska viltarternas fortlevnad. De delar av 4 § jaktlagen som rör markägarens och jakträttshavarens ansvar i denna del återfinns således i den föreslagna punkten om att främja ett hållbart brukande av vilt.

På nationell nivå innebär att främja ett hållbart brukande av vilt exempelvis att Naturvårdsverket i sin verksamhet ska medverka till och beakta möjligheten att främja brukande av vilt som resurs i olika delar av verksamheten och inom sina ansvarsområden. Det kan praktiskt handla om att exempelvis förenkla administrativa rutiner i ärenden av återkommande karaktär för att underlätta ett hållbart brukande av vilt. Naturvårdsverket ska vidare stödja berörda organisationer i arbetet med att främja jämställdhet och bred representation av människor i sammanhang som rör viltet. Kvinnor utgör fortfarande en liten del av den aktiva jägarkåren. Under jaktåret 2020–2021 ökade andelen kvinnor som jagar med nio procent och nio procent av de som löste statligt jaktkort 2023 var kvinnor.⁶ Även länsstyrelserna bör i sina verksamheter arbeta på ett liknande sätt som Naturvårdsverket i relation till att främja ett hållbart brukande av vilt.

Med begreppet hållbart brukande avses även att viltpopulationerna ska vara hållbara i relation till den påverkan en viss art kan få lokalt, regionalt eller nationellt. För stora populationer av en viss art kan orsaka obalanser i ekosystem, störningar för samhället, ekonomisk skada och påverka markanvändningen negativt, exempelvis inom skogs- och jordbruket. Det leder till att åtgärder kan behöva vidtas för att främja ett hållbart brukande av ett visst vilt som en resurs. Balansen mellan de tre delarna av syftet med viltförvaltningen är viktig. De bestämmelser i den föreslagna lagstiftningen som rör skyddsjakt på myndighets initiativ och utfodringsförbud är exempel på verk-

⁵ <https://jagareforbundet.se/var-verksamhet/sa-tycker-jagareforbundet/viltvardekosystemtjansterhallbarhet/>.

⁶ <https://www.naturvardsverket.se/om-oss/aktuellt/nyheter-och-pessmeddelanden/2024/augusti/farre-loser-jaktkort--men-kvinnors-okade-jaktintresse-haller-i-sig/>.

tyg som kan användas för att främja ett hållbart brukande av vilt i relation till stora populationer, se mer om detta i avsnitt 7.10.

4.2.3 Begränsa skador och olägenheter orsakade av vilt

Täta populationer av framför allt klövvilt, stora rovdjur, sälar och stora fåglar kan orsaka obalanser i ekosystem, störningar för samhället, ekonomisk skada och påverka markanvändningen negativt. Även enstaka individer av en art kan orsaka liknande problem, exempelvis de skador som uppkommer när enstaka rovdjur angriper tamdjur.

Det är viktigt att viltförvaltningen vilar på vetenskaplig grund och att kvalitetssäkrade metoder används. Beprövad erfarenhet, traditionell kunskap och dokumenterade observationer kan bidra till ledning när forskningsresultat saknas. Exempel på traditionell kunskap är samernas kunskap om renskötsel, jakt och fiske. Även t.ex. jord- och skogsbrukare, fäbodbrukare, skärgårds-, fjäll- och skogsbönder, skärgårds- och insjöfiskare och jägare kan vara bärare av traditionell kunskap.⁷

Metoderna för att inventera, dokumentera och värdera skador av vilt behöver vara väl utvecklade och accepterade för att möjliggöra samsyn och avvägda åtgärder. Kunskap om varför skador uppkommer är viktigt för att kunna vidta rätt åtgärder. Det är även viktigt med insikt om att människor, vid sidan om materiella skador och störningar, också kan uppleva oro och minskad livskvalitet kopplat till vissa vilt, bl.a. stora rovdjur. Det är därför viktigt att berörda myndigheter informerar och sprider kunskap om exempelvis arters beteende.

I 4 § jaktlagen återfinns i dag kravet på att viltet bland annat ska vårdas i syfte att ”främja en med hänsyn till allmänna och enskilda intressen lämplig utveckling av viltstammarna”. Detta krav ska enligt utredningen finnas kvar men återfinns i den av utredningen föreslagna bestämmelsen som anger delen av syftet att begränsa skador och olägenheter av vilt vid sidan om delarna av syftet att bevara och att hållbart bruka. Viltpopulationernas utveckling och storlek är en viktig komponent för att begränsa skador och olägenheter av vilt och då särskilt i de av utredningen utpekade områden där vilt vanligen orsakar skador, exempelvis jord- och skogsbruk. Majoriteten av dessa

⁷ Prop. 2004/05 150 s. 225.

utpekade områden rör de skador som orsakas av klövvilt men ett särskilt utpekat område rör tamdjurshållning där i stället stora rovdjur orsakar skador. Begreppet tamdjur omfattar även arten ren varför rennäringen är att betrakta som en särskilt utpekad näring.

Utredningen menar att olika åtgärder kan krävas för att begränsa de skador och olägenheter som orsakas av vilt. Både den nuvarande jaktlagstiftningen, och den av utredningen föreslagna viltförvaltningslagen, ger olika möjligheter för den enskilde markägaren att förhindra skador på gröda, skog eller tamdjur. En markägare kan exempelvis vidta åtgärder i form av skrämsel för att förhindra skador och då i första hand kopplade till gröda och skog. Vid risk för rovdjursangrepp av unionsrättsligt skyddade viltarter kan åtgärder genomföras för att skrämja bort rovdjuret, något som även är ett krav innan ett visst rovdjur kan dödas i samband med ett angrepp eller förestående angrepp på tamdjur eller vilt i hägn.⁸ Utredningen har även i delbetänkandet Vissa förändringar av jaktlagstiftningen lämnat förslag på förenklad skyddsjakt på icke unionsrättsligt skyddade viltarter.⁹

Bland de viktigaste åtgärderna för att begränsa de skador och olägenheter som orsakas av vilt är allmän jakt och det som enligt förslaget till ny viltförvaltningslag kallas populationsreglerande jakt (i dag licensjakt). Både allmän jakt och populationsreglerande jakt kan i förebyggande syfte begränsa skador orsakade av vilt genom att begränsa populationsstorleken för en viss art. Inom exempelvis älgförvaltningen finns goda möjligheter till att planera hur stor avskjutningen av älg ska vara i ett visst område och balansera avskjutningen mot de skador som kan förväntas i området.

När allmän jakt och populationsreglerande jakt inte räcker till kan skyddsjakt minska eller förebygga akuta skador orsakade av vilt. Den enskilde fastighetsägaren kan, när förutsättningarna för det är uppfyllda, på enskilds initiativ genomföra skyddsjakt för att förebygga eller minska skador på sin fastighet. Även den skyddsjakt som länsstyrelsen efter ansökan från enskild kan besluta om och som enligt utredningens förslag i avsnitt 4.2.3 i delbetänkandet förenklas, kan bidra till att förebygga eller minska risken för skador.

På myndighets initiativ kan beslut med stöd av 7 § jaktlagen¹⁰ fattas för att minska skador orsakade av vilt i de områden där lokalt stora

⁸ Se 28 § jaktförordningen (1987:905).

⁹ Vissa förändringar av jaktlagstiftningen, SOU 2025:32 s. 57 ff.

¹⁰ Bestämmelsen motsvaras av den föreslagna 6 kap. 4 § viltförvaltningslagen.

populationer av klövvilt förekommer. Utfodringsförbud kan beslutas av länsstyrelserna som ett sätt att förebygga eller minska risken för trafikolyckor med vilt eller risken för att viltet orsakar allvarliga skador på egendom. Utfodring medför att viltet koncentreras till utfodringsplatserna, vilket i sin tur påverkar skog och åkermark såväl i närheten av utfodringsplatserna som i de områden som viltet passerar på sin väg dit.¹¹ Länsstyrelsen kan även genomföra olika typer av skrämselåtgärder för att förebygga skador. Sådana åtgärder genomförs t.ex. för att förhindra skador på gröda orsakade av stora fåglar som gäss och trana.

¹¹ Prop. 2020/21:183 s. 16.

5 Termer och definitioner

5.1 Inledning

Utredningen har i uppdrag att lämna förslag på en ny lag och en ny förordning med tydlig och enkel systematik samt moderna och lätt-tillämpade bestämmelser om jakt och viltvård. De nya författningarna bör vara begripliga, lättlästa och lättillgängliga även för personer utan juridiska förkunskaper eller särskilda kunskaper om viltförvaltning. För att underlätta läsbarheten bör centrala termer för viltförvaltningslagstiftningen definieras. Utredningen föreslår därför i avsnitt 3.3.2 att sådana definitioner tas in i viltförvaltningslagen. I detta kapitel utvecklas motiven till och beskrivningar av de definitioner som utredningen föreslår.

5.2 Vilt

Förslag: Vilt ska i viltförvaltningslagen avse däggdjur och fåglar av arter som lever i vilda populationer.

Den föreslagna definitionen baseras på den definition som används i dag i 2 § jaktlagen (1987:259). I dagens definition anges att med vilt avses vilda däggdjur och fåglar. I den föreslagna definitionen förtydligas att det är arterna som sådana som ska leva i vilda populationer för att omfattas av definitionen och inte de enskilda individerna av en art. Vilt omfattar inte förvildade populationer av tamdjur som har rymt eller satts ut som t.ex. katter. De vilda populationerna av däggdjur och fåglar i landet anses inte tillhöra någon. Vilt omfattar även vilt av främmande viltarter som lever i vilda populationer någon annanstans i världen.¹ Till vilt räknas också vilt som hålls i hägn.

¹ Jfr RÅ 2002 ref. 37, det s.k. strutsfallet.

5.3 Viltförvaltning

Förslag: Viltförvaltning ska i viltförvaltningslagen avse

- jakt, avlivning av vilt, hantering och tillvaratagande av vilt som är dött, åtgärder som ger viltet stöd samt åtgärder för att förhindra skador av vilt,
- arbete med mål, planering, samverkan, beslut, genomförande och uppföljning i förvaltningen av viltet, samt
- inventering och övervakning av vilt.

Viltförvaltningen genomförs på lokal, regional och nationell nivå.

Utredningen föreslår en ny definition av viltförvaltning. Viltförvaltning föreslås vara en bred term. Den bör omfatta jakt, avlivning av vilt, hantering och tillvaratagande av vilt som är dött, åtgärder som ger viltet stöd samt åtgärder för att förhindra skador av vilt. Åtgärder som ger viltet stöd och t.ex. predatorjakt kallas också för viltvård, men det är en snävare term än viltförvaltning. Olika former av jakt kan ha olika syften och inriktning, vilket utvecklas i avsnitt 5.8. Åtgärder för att förhindra skador av vilt kan vara t.ex. skrämsel, att sätta upp stängsel, jakt och avlivning. Viltförvaltning bör även omfatta allt det arbete som görs i förvaltningen av viltet med mål, planering, samverkan, beslut, genomförande och uppföljning. Sådant arbete genomförs av t.ex. jägare, fastighetsägare och myndigheter. Vidare bör viltförvaltning omfatta inventering och övervakning av vilt. Viltforskning bör generellt inte vara en del av viltförvaltningen, men bidrar med viktigt kunskapsunderlag till viltförvaltningen. Den forskningsjakt som kan behövas för forskningen bör ses som viltförvaltning när det gäller själva jakten. Arbetet med att analysera och dra slutsatser av resultatet från forskningsjakten bör inte ses som viltförvaltning.

Viltförvaltning på lokal nivå genomförs t.ex. på den enskilda fastigheten eller i ett skötselområde. På regional nivå arbetar t.ex. jägarförbunden, viltförvaltningsdelegationerna och länsstyrelserna med viltförvaltning. På nationell nivå arbetar både organisationer och myndigheter med viltförvaltning. Viltförvaltning genomförs

också genom samarbete med t.ex. förvaltande myndigheter i Norge och Finland både på regional och nationell nivå.

5.4 Jakt

Förslag: Jakt ska i viltförvaltningslagen avse

- att döda eller fånga vilt,
- att försöka döda eller fånga vilt, och
- att i sådant syfte söka efter, spåra eller förfölja vilt.

Till jakt ska även räknas

- att söka efter, spåra eller förfölja vilt inför avlivning av djurskyddsskäl, och
- att göra ingrepp i vilts bon och att ta eller förstöra fåglars ägg.

Den föreslagna definitionen av jakt motsvarar 2 § andra meningen jaktlagen. Ett par tillägg har gjorts i förhållande till dagens definition. Det bör förtydligas att jakt även omfattar att försöka döda eller fånga vilt. Alla försök behöver inte leda till att vilt dödas eller fångas. Det föreslås även att till jakt räknas att söka efter, spåra eller förfölja vilt inför avlivning av djurskyddsskäl. Ett skäl för att det räknas som jakt är att bara jakträttshavaren får vidta sådana åtgärder. Ett annat skäl är den kompetens som krävs för en sådan insats. Om en jakträttshavare sedan påträffar viltet och bedömer att det behöver avlivas av djurskyddsskäl räknas själva avlivningen inte som jakt. Det utvecklas under förslaget på definition av termen avlivning. I likhet med i dag bör definitionen av jakt omfatta att göra ingrepp i vilts bon och att ta eller förstöra fåglars ägg. Uttrycket vilts bon syftar som tidigare på alla slags boplatser och vad därtill hör, t.ex. de dammbyggnader som hör till bävrars hyddor.

5.5 Avlivning

Förslag: Avlivning ska i viltförvaltningslagen avse

- att döda vilt på uppdrag av en myndighet till följd av en nödliknande situation, eller
- att av djurskyddsskäl döda ett påträffat vilt som lider.

Avlivning ska inte räknas som jakt.

Utredningen föreslår en ny definition av avlivning. Definitionen förtydligar att avlivning inte räknas som jakt. Jämfört med hur termen avlivning används i jaktlagen i dag är definitionen snävare. Förslaget innebär att avlivning avser att döda vilt på uppdrag av en myndighet i nödliknande situationer. I dag har Polismyndigheten rollen att ge sådana uppdrag. Inte heller att genomföra de åtgärder som behövs för att avliva sådant vilt, t.ex. att söka efter, spåra eller förfölja det, räknas som jakt eftersom det inte räknas upp i definitionen av jakt. Förslaget innebär också att avlivning avser att av djurskyddsskäl döda ett påträffat vilt som lider. Det kan avse avlivning av moderlösa årsungar på uppdrag av en myndighet² och om var och ens rätt, inte bara jakträttshavarens rätt, att avliva vilt som påträffas i ett sådant tillstånd att det snarast bör avlivas av djurskyddsskäl.³ Det handlar ofta om skadat eller sjukt vilt. Vid dessa olika situationer gäller inte samma begränsningar som vid jakt, t.ex. när det gäller jaktmedel. Sammantaget motiverar det att avlivning har en egen definition och inte räknas som jakt.

² Det som i dag regleras i 30 § jaktförordningen (1987:905).

³ Det som i dag regleras i 40 c § jaktförordningen.

5.6 Jakträtt

Förslag: Jakträtt ska i viltförvaltningslagen avse rätt att jaga och rätt till vilt som har dödats, avlivats, påträffats dött eller fångats.

Den föreslagna definitionen motsvarar delar av 10 § första stycket jaktlagen. Vissa språkliga förändringar har gjorts. Uttrycket *rätt att tillgodogöra sig vilt* har ersatts med *rätt till vilt*. I jakträtten ingår rätten till vilt som har dödats, avlivats, påträffats dött eller fångats. Det gäller både vid jakt och i andra sammanhang. Att det gäller vid jakt är underförstått i 10 § jaktlagen i dag och förtydligas nu. Jakträtten regleras i 3 kap. viltförvaltningslagen. Samernas jakträtt regleras i rennäringslagen (1971:437).

5.7 Jakträttshavare

Förslag: Jakträttshavare ska i viltförvaltningslagen avse den som har jakträtt enligt viltförvaltningslagen eller den som genom upplåtelse har hela eller den aktuella delen av jakträtten.

Om samernas rätt att jaga finns särskilda bestämmelser i rennäringslagen.

Utredningen föreslår en ny definition av jakträttshavare. Jakträttshavare enligt viltförvaltningslagen är den som har jakträtt direkt med stöd av lagen. Det kan vara fastighetsägaren, en jordbruksarrendator, den som har jakträtt på en väg och i vissa fall staten. Jakträttshavare kan även avse den som har jakträtt till följd av en upplåtelse av hela eller den aktuella delen av jakträtten. Om bestämmelsen som innehåller termen jakträttshavaren t.ex. avser skyddsjakt på enskilda initiativ är den aktuella delen av jakträtten den som avser rätt till skyddsjakt på den aktuella viltarten. Om bestämmelsen som innehåller termen jakträttshavaren t.ex. reglerar att jakträttshavaren ska underrättas om vilt som avlivats eller eftersöks och dödas på dennes jaktområde är den aktuella delen av jakträtten den som avser rätt till sådant vilt.

Om samernas rätt att jaga finns särskilda bestämmelser i rennäringslagen. Det innebär att de som omfattas av de aktuella bestäm-

melserna i den lagen också har rätt till jakt under de förutsättningar som anges.

5.8 Olika former av jakt

Det finns termer för några olika former av jakt i dag, men inte för alla. Exempelvis finns i dag termerna skyddsjakt, jakt under allmänna jakttider (allmän jakt) och licensjakt. Att det inte finns en mer heltäckande terminologi gör att hänvisningar till paragrafer ofta behöver användas i stället för termer i lagstiftningen. Det bidrar till att lagstiftningen är svår att läsa. Det försvårar också kommunikation om jakt. De vanligaste jaktformerna bör därför ha egna termer som är beskrivande och definieras i viltförvaltningslagen. Definitionerna bör skilja de olika jaktformerna från varandra så att de inte är överlappande. Följande jaktformer bör definieras i viltförvaltningslagen:

- allmän jakt,
- populationsreglerande jakt,
- skyddsjakt,
- forskningsjakt,
- jakt av naturvårdsskäl, och
- eftersök.

Utöver dessa jaktformer finns också jakt på vilt i hägn eller liknande anläggning och att söka efter, spåra eller förfölja vilt inför avlivning av djurskyddsskäl. Dessa jaktformer omfattas av definitionen av jakt och behöver inte definieras särskilt.

5.8.1 Allmän jakt

Förslag: Allmän jakt ska i viltförvaltningslagen avse jakt

- under författningsreglerad jakttid utan andra kriterier än jakttid och i vissa fall jaktmetod,
- utan särskilt beslut eller antalsbegränsning, och
- som är en del i att reglera viltpopulationen och kan möjliggöra att viltet används som resurs.

Utredningen föreslår en ny definition av allmän jakt. Uttrycket jakt under allmänna jakttider förekommer i jaktlagstiftningen redan i dag. Allmän jakt föreslås avse jakt som genomförs under författningsreglerad jakttid, utan särskilt beslut om jakt och utan antalsbegränsning. Det finns inte heller några andra kriterier i lagstiftningen för allmän jakt än jakttid och i vissa fall jaktmetod. Jakttiden kan skilja sig åt för olika delar av landet och för olika slags vilt som handjur, hondjur och årsungar. Viltarter kan omfattas av allmän jakt utifrån bl.a. en bedömning att bevarandet av arterna inte påverkas negativt av jakten och att det är förenligt med naturvårdsdirektiven. Allmän jakt är en del i att reglera populationerna av dessa arter, även om det sker i olika stor utsträckning för olika viltarter. Regleringen av viltpopulationerna kan bidra till att minska risken för skador av vilt över större områden i ett landskapsperspektiv. Allmän jakt kan möjliggöra att viltet används som resurs, även om det inte krävs att viltet används som resurs i varje enskilt fall.

5.8.2 Populationsreglerande jakt

Förslag: Populationsreglerande jakt ska i viltförvaltningslagen avse jakt efter särskilt beslut som innebär att viltpopulationens storlek och sammansättning regleras och som kan möjliggöra att viltet används som resurs.

Utredningen föreslår en ny definition. Termen populationsreglerande jakt ersätter de tidigare termerna licensjakt och jakt under särskild jakttid och är en mer beskrivande term. Populationsreglerande jakt

föreslås avse jakt som får genomföras efter särskilt beslut som innebär att viltpopulationens storlek och sammansättning regleras. Regleringen av populationens storlek kan innebära att populationen tillåts växa men med en lägre tillväxttakt än annars, att populationen hålls stabil eller att populationen minskas. Det kan också innebära olika strategier i olika geografiska områden. Regleringen av populationens storlek och sammansättning sker genom att beslutet som rör jakt styr antalet djur som omfattas av jakten och ibland även i vilken utsträckning jakten omfattar han- och hondjur (vuxna djur) och ungdjur. Populationsreglerande jakt kan möjliggöra att viltet används som resurs, även om det inte krävs att viltet används som resurs i varje enskilt fall. Det kan finnas mer specifika syften med populationsreglerande jakt, t.ex. att minska risken för skador av vilt över större områden i ett landskapsperspektiv. Det kan i lagstiftningen även finnas särskilda kriterier eller krav på registrerade områden för att populationsreglerande jakt ska vara möjlig. Den jakt som motsvarar populationsreglerande jakt används i dag på älg, kronhjort, björn, varg, järv, lodjur, gråsäl och knubbsäl.

5.8.3 Skyddsjakt

Förslag: Skyddsjakt ska i viltförvaltningslagen avse jakt som får genomföras efter att kriterier för att förhindra skador, olägenheter eller risker har uppfyllts.

Utredningen föreslår en ny definition. Termen skyddsjakt används i jaktlagstiftningen i dag. Skyddsjakt föreslås avse jakt som får genomföras efter att kriterier i lagstiftningen för att förhindra skador, olägenheter eller risker har uppfyllts. Skyddsjakt får genomföras på enskilds initiativ direkt med stöd av författning och utan föregående myndighetsbeslut. I sådana fall anges tiden när jakt är möjlig och kriterierna för jakten i författning. Skyddsjakt kan också genomföras efter ansökan eller på myndighets initiativ. Då föregås jakten av ett myndighetsbeslut om skyddsjakt efter att myndigheten har bedömt att kriterierna för jakten i författning har uppfyllts. I myndighetsbeslutet specificeras sedan jakttiden och övriga villkor för skyddsjakten. Skyddsjakt har ofta fokus på lokala eller akuta skador m.m. och skador m.m. orsakade av ett enskilt vilt eller ett mindre antal

individer. Även om vilt som dödas under skyddsjakt kan användas som resurs är sådant användande av underordnad betydelse i förhållande till att förhindra skador, olägenheter eller risker.

5.8.4 Forskningsjakt

Förslag: Forskningsjakt ska i viltförvaltningslagen avse jakt som får genomföras efter att kriterier om vetenskapliga behov av jakt har uppfyllts.

Utredningen föreslår en ny definition. Forskningsjakt förekommer inte som term i dag i jaktlagstiftningen, men termen används ändå i viss utsträckning i t.ex. jaktbeslut. Forskningsjakt föreslås avse jakt som får genomföras efter att kriterier i lagstiftningen om vetenskapligt behov av jakt har uppfyllts. Här avses vetenskapliga behov i bred bemärkelse och det omfattar även behov inom t.ex. viltövervakningen och miljöövervakningen. Viltövervakning respektive miljöövervakning ger lägesbeskrivningar av tillståndet för viltpopulationerna respektive i miljön och de bygger på återkommande, systematiskt upplagda undersökningar. Ofta föregås jakten av ett myndighetsbeslut som anger de närmare villkoren för forskningsjakten. Det förekommer också forskningsjakt som får genomföras direkt med stöd av författning. Det gäller för ringmärkning av fåglar på uppdrag av Naturhistoriska riksmuseet. Den forskningsjakten innebär att viltet fångas in, undersöks och märks för att sedan sättas ut igen.

5.8.5 Jakt av naturvårdsskäl

Förslag: Jakt av naturvårdsskäl ska i viltförvaltningslagen avse jakt som får genomföras efter att kriterier som avser att skydda eller bevara vilda djur, växter eller livsmiljöer har uppfyllts.

Utredningen föreslår en ny definition. Jakt av naturvårdsskäl förekommer inte som term i dag i jaktlagstiftningen, men det finns bestämmelser om sådan jakt.⁴ Jakt av naturvårdsskäl föreslås avse jakt

⁴ T.ex. 31 § jaktförordningen om återinplantering eller återinförande av en art.

som får genomföras efter att kriterier i lagstiftningen har uppfyllts som avser att skydda eller bevara vilda djur, växter eller livsmiljöer. Det kan t.ex. handla om beslut om jakt som behövs inom ramen för ett åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP) eller för att fånga in och flytta varg för att åstadkomma en ökad genetisk variation i vargpopulationen. Ett annat exempel är för att återinplantera eller återinföra en art genom att fånga in exemplar av arten och att flytta dem till en annan plats. Jakt av naturvårdsskäl bör omfatta jakt på vilt utifrån kriterier för att skydda eller bevara både vilt av den aktuella arten och vilda djur och växter av andra arter. Jakt av naturvårdsskäl bör avse jakt som ett led i skydd och bevarande av vilda djur, växter och livsmiljöer i bred bemärkelse. Det bör även omfatta jakt som får genomföras efter att kriterier som avser behov av att fånga in vilt inom viltförvaltningen har uppfyllts när det är ett led i skyddet och bevarandet. Sådan jakt kan innebära att vilt fångas in och märks, t.ex. förvaltningsmärkning av varg.

Jakt av naturvårdsskäl omfattar inte enligt förslaget jakt på främmande arter som omfattas av bestämmelser om skyddsjakt. Det omfattar inte heller enligt förslaget predatorkontroll som omfattas av bestämmelser om allmän jakt eller skyddsjakt.

5.8.6 Eftersök

Förslag: Eftersök ska i viltförvaltningslagen avse jakt på vilt som har skadats vid jakt eller som har varit inblandat i en sammanstötning med ett motordrivet eller spårbundet fordon.

Utredningen föreslår en ny definition. Termen eftersök förekommer i jaktförordningen (1987:905) i dag, men definieras inte särskilt. I den föreslagna definitionen förtydligas att eftersök ska räknas som jakt. Eftersök kan genomföras som jakt dels på vilt som har skadats vid jakt (eftersök vid jakt), dels på vilt som har varit inblandat i en viltolycka i trafiken (eftersök vid viltolycka). Eftersök vid jakt är en del av jakten och ska genomföras när vilt har skadats under jakten. Eftersök vid viltolycka bör också betraktas som jakt bl.a. med hänsyn till att det endast är jägare med särskild utbildning som får sådana uppdrag. Eftersök får genomföras på någon annans jaktområde. Vid eftersök får vidare andra jaktmedel och jaktmetoder än som annars

är tillåtna vid jakt användas. Det regleras både på lagnivå⁵ och genom Naturvårdsverkets föreskrifter⁶.

5.9 Jaktmedel

Förslag: Jaktmedel ska i viltförvaltningslagen avse redskap eller annat medel med vilket vilt fångas eller dödas.

Till jaktmedel ska även räknas redskap eller substans som placeras i eller på det redskap med vilket vilt fångas eller dödas och som har en avgörande betydelse för användningen av det redskapet.

Utredningen föreslår en ny definition. Jaktmedel är en term som används i jaktlagstiftningen i dag, men det finns ingen definition. Definitionen är särskilt viktig eftersom jaktmedel som huvudregel är förbjudna, men kan vara tillåtna enligt reglering. Utredningen föreslår en ganska snäv definition av jaktmedel för att förbudet mot att använda jaktmedel inte ska bli för omfattande eller svårtolkat. Vid behov kan något som inte är ett jaktmedel ändå förbjudas genom en särskild reglering som förbjuder en jaktmetod med t.ex. ett visst hjälpmedel.

Förslaget definierar jaktmedel som redskap eller annat medel med vilket vilt fångas eller dödas. Exempel är vapen, fångstredskap, bekämpningsmedel, gift, gas och sprängämne. Förslaget definierar även jaktmedel som redskap eller substans som placeras i eller på det redskap med vilket vilt fångas eller dödas och som har en avgörande betydelse för användningen av det redskapet. Det kan t.ex. vara ett mörkerriktmedel eller ammunition. Även bete som används i fångstredskap räknas som jaktmedel.

Hjälpmedel som används fritt i förhållande till jaktmedlet är inte att betrakta som jaktmedel enligt utredningens förslag. Det kan t.ex. vara en kikare, en konstgjord fågel eller rörlig belysning. Inte heller hjälpmedel som används för att göra ingrepp i bon eller för att ta eller förstöra fåglars ägg räknas som jaktmedel. Det kan t.ex. vara en spade, en grävmaskin eller ett par arbetshandskar. Det kan dock finnas reglering om att en jaktmetod med hjälp av ett visst hjälpmedel inte

⁵ Se 26 a och 28 §§ jaktlagen.

⁶ 7 kap. Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2023:8) om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt.

är tillåten. Att rörlig belysning räknas som hjälpmedel i stället för jaktmedel är en ändring jämfört med dagens reglering och avsikten är att förbättra systematiken i regelverket och att definitionen av jaktmedel ska hållas snäv. Samma begränsningar som i dag bör dock gälla för rörlig belysning.

5.10 Jaktmetod

Förslag: Jaktmetod ska i viltförvaltningslagen avse en metod

- för fånga eller döda vilt,
- för att söka efter, spåra eller förfölja vilt för att fånga eller döda det, eller
- för att göra ingrepp i viltets bon eller för att ta eller förstöra fåglars ägg.

Utredningen föreslår en ny definition. Termen jaktmetod används i jaktlagstiftningen, men det finns ingen definition. Jaktmetoderna är som huvudregel tillåtna, men kan vara förbjudna eller begränsade genom reglering eller villkor i beslut, inkl. bestämmelsen om att jakten ska genomföras så att vilt inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara. Om jaktmetoden går ut på att använda sig av ett visst jaktmedel kan jaktmedlet i sin tur vara förbjudet.

En jaktmetod föreslås definieras som en metod för att fånga eller döda vilt. Ett exempel är jakt med hjälp av fångstredskap. Metoden för att fånga eller döda viltet kan lyckas eller inte lyckas. En jaktmetod föreslås också vara en metod för att söka efter, spåra eller förfölja vilt för att fånga eller döda det. Det utgår från motsvarande del av definitionen av jakt.

Några exempel på jaktmetoder är vaktjakt, smygjakt, lockjakt, löshunds jakt och åteljakt. Vid vaktjakt väntar jägaren på en lämplig plats och söker efter viltet för att kunna döda det. Vid smygjakt söker jägaren efter viltet och smyger mot viltet eller plats där viltet kan finnas för att kunna döda det.⁷ När jaktmetoden sker med hjälp av något som lockar viltet så startar själva jakten när någon t.ex. har

⁷ Heltäckande definitioner av vaktjakt och smygjakt föreslås i viltförvaltningsförordningen.

gillrat ett fångstredskap som lockar viltet för att fånga det eller när någon söker efter, spårar eller förföljer viltet med hjälp av det som lockar viltet för att fånga eller döda viltet. Det finns både aktiva och passiva sätt att locka vilt.

En jaktmetod föreslås vidare vara en metod för att göra ingrepp i vilts bon eller för att ta eller förstöra fåglars ägg. Det kan handla om att t.ex. gräva i vilts bon eller punktera fågelägg.

5.11 Påskjutning

Förslag: Påskjutning ska i viltförvaltningslagen avse när skott har avlossats mot ett vilt och det inte kan konstateras att viltet har dött men heller inte uteslutas att viltet har träffats.

Utredningen föreslår en ny definition på lagnivå. Termen påskjutning förekommer i jaktförordningen i dag t.ex. när det handlar om olika anmälningsskyldigheter, men det finns ingen definition i förordningen. Det finns en definition av påskjutning i Naturvårdsverkets föreskrifter.⁸ Den föreslagna definitionen bygger på den som finns i Naturvårdsverkets föreskrifter. Vissa justeringar har gjorts för att öka tydligheten.

Påskjutning avser när skott har avlossats mot ett vilt och det inte kan konstateras att viltet har dött men heller inte uteslutas att viltet har träffats. Om viltet senare dödas eller man senare kan utesluta att viltet har träffats så är det inte längre en påskjutning. Oftast avlossas skrämselskott inte mot ett vilt och det kan även uteslutas att viltet har träffats. Man får dock bedöma det aktuella händelseförloppet för att avgöra om det är en påskjutning eller inte. Olika krav som uppstår vid påskjutning skiljer sig från kravet på eftersök vid jakt.⁹ Det kravet uppkommer när vilt har skadats vid jakt.

⁸ 1 kap. 4 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2022:4) om förvaltning av stora rovdjur.

⁹ Se 28 § jaktlagen.

5.12 Olika grupper av viltarter

I jaktlagstiftningen finns i dag både termer som syftar på och beskrivningar som avser olika grupper av viltarter. Det finns en reglering om främmande viltarter¹⁰, men den har visat sig svår att tillämpa. Vidare är beskrivningarna av de viltarter som omfattas av skydd enligt naturvårdsdirektiven eller som har motsvarande skydd långa och krångliga och de upprepas i många bestämmelser. Denna ordning gör lagstiftningen svår att läsa. Termer och definitioner för de vanligast förekommande grupperna av viltarter bör därför införas i viltförvaltningslagen. Utredningen föreslår definitioner för följande termer:

- inhemsk viltart,
- fågelart som tillfälligt förekommer naturligt i landet,
- främmande viltart,
- unionsrättsligt skyddade viltarter, och
- stora rovdjur.

5.12.1 Inhemsk viltart

Förslag: Inhemsk viltart ska i viltförvaltningslagen avse en viltart som är etablerad i landet eller i Sveriges ekonomiska zon och som även var det innan år 1800 eller som därefter har etablerat sig naturligt.

Utredningen föreslår en ny definition. Termen används bl.a. i 1 kap. 2 § viltförvaltningslagen som handlar om viltförvaltningens syften och motsvarande uttryck (viltart som tillhör landets viltbestånd) används även i jaktlagen utan att definieras. Ett av viltförvaltningens syften är att bevara och främja dessa arter. Definitionen är formulerad så att främmande viltarter inte anses vara inhemska. Inte heller utdöda viltarter anses vara inhemska enligt denna lag. Viltarter som genom mänsklig aktivitet etablerade sig innan år 1800 anses som in-

¹⁰ 25 § jaktförordningen.

hemska.¹¹ Ett vanligt exempel är dovhjort. Vildsvin är ett exempel på en art som var etablerad innan år 1800 och nu är det igen efter återintroduktion. Vildsvin räknas också som en inhemsk viltart. Viltarter som i nutid etablerar sig naturligt i landet eller i Sveriges ekonomiska zon räknas också som inhemska. Även om en etablering sker p.g.a. Klimatförändringarna räknas det som en naturlig etablering utan människans hjälp.¹²

5.12.2 Fågelart som tillfälligt förekommer naturligt i landet

Förslag: Fågelart som tillfälligt förekommer naturligt i landet ska i viltförvaltningslagen avse en fågelart som under en del av sin flyttcykel eller på annat sätt tillfälligt förekommer naturligt i landet eller i Sveriges ekonomiska zon.

Utredningen föreslår en ny definition. Uttrycket används bl.a. i 1 kap. 2 § viltförvaltningslagen som handlar om viltförvaltningens syften och användes även i jaktlagen utan att definieras. Bakgrunden till att formuleringen finns med i lagstiftningen är att skyddet av arter enligt fågeldirektivet även ska avse fågelarter som bara tillfälligt förekommer naturligt i landet. Sådana arter är alltså inte etablerade i landet. Ett av viltförvaltningens syften är att bevara och främja även dessa arter. I definitionen lyfts det fram att fågelarter som tillfälligt förekommer naturligt i landet eller i Sveriges ekonomiska zon kan göra det som en del av sin flyttcykel eller på annat sätt. Definitionen omfattar inte främmande viltarter. De förekommer inte naturligt i landet.

¹¹ Motsvarande definition av inhemska arter använder SLU när de tar fram rödlistan, med undantag för tillägget om Sveriges ekonomiska zon. <https://www.slu.se/artdatabanken/rodlstade-arter/fragor-och-svar-rodlstning/>.

¹² Jfr artikel 2.1–2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter.

5.12.3 Främmande viltart

Förslag: Främmande viltart ska i viltförvaltningslagen avse en viltart som efter år 1800 genom mänsklig aktivitet

- har etablerat sig, eller
- introduceras i landet eller i Sveriges ekonomiska zon.

Främmande viltart ska dock inte avse viltarter som fanns i landet eller i Sveriges ekonomiska zon innan år 1800, försvann och efter det har återintroducerats.

Främmande viltart ska inte heller avse myskoxe.

Utredningen föreslår en ny definition. Främmande viltart används i jaktförordningen. Det finns en särskild definition som avser främmande viltart för skydds jakt på myndighets initiativ enligt 8 § jaktlagen (se 25 § jaktförordningen). Den definitionen är delvis svår att tillämpa och definitionen har därför formulerats om.

Den föreslagna definitionen följer generellt hur främmande arter definieras vetenskapligt där ett kriterium är att arten genom mänsklig aktivitet har etablerat sig efter år 1800.¹³ Samtliga viltarter som räknas upp som främmande viltarter i bilaga 4 till viltförvaltningsförordningen är främmande viltarter enligt definitionen, t.ex. mufflonfår, vitsvanshjort och vildkanin. Arten vildkanin har visserligen aktivt introducerats av människan innan år 1800, men den etablerade sig först efter år 1800. Den räknas därför som en främmande viltart.

Främmande viltarter avser också viltarter som genom mänsklig aktivitet i nutid introduceras i landet och det kan röra sig om en individ eller flera av arten. Den mänskliga aktiviteten kan i samtliga fall vara både avsiktlig och oavsiktlig. Det kan också röra sig om arter som genom mänsklig aktivitet har introducerats till ett grannland och sedan spridit sig vidare hit. Ett bra sätt att få mer information om hur olika arter klassas är att söka upp arten på SLU:s webbsida Artfakta.¹⁴ Där anges om en art klassas som främmande eller inte och man kan också läsa om artens historik och utbredning.

¹³ Se bl.a. hur SLU klassificerar främmande arter när de tar fram rödlistan, <https://www.slu.se/artdatabanken/rodlstade-arter/fragor-och-svar-rodlstning/#d5>.

¹⁴ www.artfakta.se.

Vildsvin är ett exempel på en art som fanns innan år 1800, utrotades och efter det har återintroducerats. Den räknas därför inte som en främmande viltart. Myskoxe är en främmande art ur ett vetenskapligt perspektiv, men bör inte vara det enligt denna lagstiftning eftersom arten har ansetts skyddsvärd enligt artskyddsförordningen.

En undergrupp av främmande arter är invasiva främmande arter. Det är främmande arter som bedöms utgöra en särskild risk för den inhemska biologiska mångfalden och relaterade ekosystemtjänster. De finns med i en särskild förteckning och omfattas av en EU-förordning¹⁵ och en svensk förordning¹⁶ om invasiva främmande arter där det finns särskilda förbud och förpliktelser att vidta åtgärder. Alla invasiva främmande viltarter är också främmande viltarter enligt viltförvaltningslagen, t.ex. bisam, mårddhund, amerikansk kopparand, nilgås, sibirisk jordekorre och tvättbjörn. Även om invasiva främmande viltarter inte är uttryck som förekommer i viltförvaltningslagstiftningen så innehåller lagstiftningen bestämmelser som är viktiga för att kunna utrota eller begränsa dessa arter genom jakt.

5.12.4 Unionsrättsligt skyddade viltarter

Förslag: Unionsrättsligt skyddade viltarter ska i viltförvaltningslagen avse

- fågelarter som naturligt förekommer inom EU-medlemsstaternas europeiska territorium,
- björn, varg, järv, lodjur, fjällräv, utter, buskmus, hasselmus, bäver, skogsmård, iller, skogshare, gråsäl, knubbsäl, vikare, myskoxe, samt
- valar, fladdermöss och viltarter i övrigt som i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845) har markerats med N, n eller F.

Utredningen föreslår en ny definition. Termen unionsrättsligt skyddade viltarter förekommer inte i jaktlagstiftningen i dag, men motsvarande uppräkningslista finns med i flera bestämmelser i jaktförordningen. Definitionen avser att förenkla den sortens bestämmelser

¹⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/2014 av den 22 oktober 2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter.

¹⁶ Förordning (2018:1939) om invasiva främmande arter.

så att uppräkningsen inte behöver upprepas. De unionsrättsligt skyddade viltarterna omfattar sådana viltarter som har ett skydd på EU-nivå enligt art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet samt järv och mysköxe. Vissa av viltarterna har ett striktare skydd.¹⁷ Andra viltarter finns med i särskilda bilagor i direktiven som innebär att de får bli föremål för förvaltningsåtgärder, t.ex. jagas, i enlighet med nationell lagstiftning.¹⁸ Vissa av dessa viltarter omfattas av allmän jakt under delar av året.

Den första punkten omfattar alla vilda fågelarter som naturligt förekommer inom EU-medlemsstaternas europeiska territorium. Det är samtliga fågelarter som omfattas av fågeldirektivet.

Den andra punkten omfattar vilda uppräknade däggdjursarter som finns i Sverige och som omfattas av art- och habitatdirektivet för att de finns med i bilaga IV eller V till direktivet. Även om en art flyttas från IV till V i art- och habitatdirektivet så behöver inte definitionen ändras eftersom det fortfarande är en unionsrättsligt skyddad viltart. I strecksatsen finns även med arter som finns i Sverige och har ett motsvarande skydd p.g.a. en nationell bedömning (mysköxe) eller ett internationellt åtagande (järv enligt Bernkonventionen). Att arterna räknas upp särskilt underlättar läsningen av bestämmelsen.

Den tredje punkten omfattar valar, fladdermöss och viltarter i övrigt som i bilaga 1 till artskyddsförordningen har markerats med N (motsvarar bilaga IV till AHD), n (skydd p.g.a. nationell bedömning eller internationellt åtagande) eller F (motsvarar bilaga V till AHD). Det är alltså valar eller fladdermöss som omfattas av art- och habitatdirektivet eller motsvarande skydd. Det är också viltarter som omfattas av art- och habitatdirektivet men som inte finns i Sverige i dag. Även däggdjursarter som senare läggs till i någon av kategorierna N, n eller F i bilagan till artskyddsförordningen, för att de får ett skydd, omfattas av strecksatsen.

¹⁷ Vilda däggdjursarter som omfattas av bilaga IV till art- och habitatdirektivet och de vilda fågelarter som inte finns med i bilaga II till fågeldirektivet.

¹⁸ Bilaga II till fågeldirektivet och bilaga V till art- och habitatdirektivet.

5.12.5 Stora rovdjur

Förslag: Stora rovdjur ska i viltförvaltningslagen avse björn, varg, järv, lodjur och kungsörn.

Utredningen föreslår en ny definition i viltförvaltningslagen. Det är samma definition som används i förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn. De skulle vara möjligt att låta sälar ingå i termen stora rovdjur. De är marina rovdjur av större storlek. En sådan lösning är dock mindre ändamålsenlig eftersom flera av dagens system utgår från definitionen som används i förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn. Det rör t.ex. förvaltningsplaner, politiska mål och inventeringssystem.

5.13 Minimnivå

Förslag: Minimnivå ska i viltförvaltningslagen avse det antal individer av björn, varg, järv eller lodjur som förvaltningen ska syfta till att inte underskrida.

Utredningen föreslår en definition av minimnivå förs in i viltförvaltningslagen. Det motsvarar definitionen som i dag finns i 4 § förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn. Endast språkliga justeringar har gjorts. Definitionen behövs i lagen eftersom den övergripande regleringen om minimnivåer för vissa stora rovdjur föreslås på lagnivå.

5.14 Gynnsam bevarandestatus för en viltart

Förslag: Bevarandestatus för en viltart ska i viltförvaltningslagen avse summan av de faktorer som påverkar den berörda arten och som på lång sikt kan påverka den naturliga utbredningen och mängden hos dess populationer.

En viltarts bevarandestatus ska anses gynnsam när

- uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö,
- artens naturliga eller hävdbetingade utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid, och
- det finns och sannolikt kommer att fortsätta att finnas en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer ska bibehållas på lång sikt.

Utredningen föreslår en ny definition i viltförvaltningslagen av bevarandestatus för en viltart och när den anses gynnsam. Den motsvarar definition av bevarandestatus för en art som 2024 infördes i 16 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Den definitionen motsvarar i sin tur definitionen i art- och habitatdirektivet.¹⁹ Formuleringen *hävdbetingade utbredningsområde* syftar på viltarter, t.ex. vissa vilda fåglar, som har ett särskilt utbredningsområde till följd av hävd, dvs. bete eller slätter.

För olika former av jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter är det ett kriterium i både dagens och den föreslagna lagstiftningen att jakten inte får försvåra upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för artens population i dess naturliga utbredningsområde. Kriteriet kommer från de berörda artiklarna i naturvårdsdirektiven. Att införa en definition av bevarandestatus för en viltart och när den anses gynnsam ändrar inte det kriteriet. I art- och habitatdirektivet finns både det nämnda kriteriet och den längre definitionen med.

¹⁹ Artikel 1 i) i art- och habitatdirektivet.

6 Genomförande av naturvårdsdirektiven

6.1 Inledning

Det ingår i utredningens uppdrag att förbättra genomförandet av EU-rättsliga regler på jaktområdet. De EU-direktiv som avses är främst de s.k. naturvårdsdirektiven, dvs. art- och habitatdirektivet¹ och fågeldirektivet². I tilläggsdirektiven till utredningen angavs att frågan om förbättrat genomförande av EU-rättsliga regler på jaktområdet skulle redovisas i delbetänkandet. Sådana förslag lämnades i delbetänkandet i SOU 2025:32, *Vissa förändringar av jaktlagstiftningen*.

Efter att utredningen lämnade delbetänkandet har en förändring genomförts av art- och habitatdirektivet som innebär att varg har klassats om från en strikt skyddad art till en art som får bli föremål för förvaltningsåtgärder. Den juridiska ändringen består av att varg har flyttats från direktivets bilaga IV till bilaga V. Ändringen när det gäller varg i art- och habitatdirektivet innebär att det är möjligt att förenkla populationsreglerande jakt på varg (i dag licensjakt) i svensk lagstiftning. Den frågan hanteras i detta kapitel. I kapitlet behandlas också vissa frågor som rör genomförandet av naturvårdsdirektiven som är en del av den generella översynen av lagstiftningen. De har inte enkelt kunnat brytas ut och hanteras i delbetänkandet. Frågorna rör miniminivåer för de stora rovdjuren, rullstolsburna personers möjlighet till jakt från motordrivna fordon, att förstöra bävers dammbyggnad eller hydda och förslaget om skyddsjakt på enskilda initiativ enligt bilaga 4 till viltförvaltningsförordningen.

¹ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 (kodifierad version) om bevarande av vilda fåglar.

Vissa av förslagen i detta kapitel innebär förenklingar av regelverket. De föreslås när det är möjligt enligt naturvårdsdirektiven och de utformas på ett sätt som bedöms ändamålsenligt även utifrån nationella förhållanden. Andra förslag innebär ytterligare krav jämfört med dagens reglering. Sådana förslag lämnas om naturvårdsdirektiven innehåller krav som saknar motsvarighet i gällande svensk lagstiftning. I uppdraget ingår att lämna författningsförslag som är förenliga med Sveriges EU-rättsliga och andra internationella åtaganden.

6.2 Förenklad populationsreglerande jakt på varg

Förslag: Populationsreglerande jakt på varg får inte försvåra upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för artens population i dess naturliga utbredningsområde. Populationsreglerande jakt på varg ska genomföras selektivt och under kontrollerade förhållanden.

Den 5 juni 2025 ändrades skyddsstatusen för varg i art- och habitatdirektivet från strikt skyddad art till skyddad art som får bli föremål för förvaltningsåtgärder. På grund av den förändrade skyddsstatusen finns varg numera i direktivets bilaga V och omfattas bl.a. av artikel 14 i art- och habitatdirektivet. Av art- och habitatdirektivet följer att samtliga åtgärder som vidtas i enlighet med direktivet ska syfta till att bibehålla eller återställa gynnsam bevarandestatus för samtliga arter av vilda djur som omfattas av direktivet (artikel 2.2). Direktivet kräver att medlemsstaterna övervakar bevarandestatusen för de arter som omfattas av direktivet (artikel 11). Arter som finns uppräknade i bilaga V får bli föremål för förvaltningsåtgärder. Av artikel 14.1 följer att om en medlemsstat – mot bakgrund av den övervakning som avses i artikel 11 – anser det nödvändigt, så måste medlemsstaten vidta åtgärder för att säkerställa att insamling³ i naturen av exemplar av de arter av vilda djur och växter som finns förtecknade i bilaga V och exploatering av dessa är förenligt med bibehållandet av en gynnsam bevarandestatus för dem. I artikel 14.2 ges exempel på åtgärder som kan behöva vidtas för att säkerställa att en art bibehåller en gynnsam bevarandestatus.

³ Termen ”insamling” omfattar både fångst och dödande av vilda djur, se mål C-674/17 punkt 32.

Ett beslut om licensjakt på varg utifrån nuvarande regler i jaktförordningen (1987:905) ställer krav på att det inte ska finnas någon annan lämplig lösning och att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. I kriteriet annan lämplig lösning återfinns kravet på att ett visst syfte måste uppnås med jakten. Det kan exempelvis handla om att förbättra möjligheterna för fårnäringen eller att minska risken för angrepp på hundar vid löshundsjakt.⁴ Jakten måste dessutom vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt ske selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.⁵ Den jakt som får genomföras med stöd av artikel 14 i art- och habitatdirektivet saknar de krav som finns i artikel 16 i art- och habitatdirektivet på att det ska finnas en annan lämplig lösning, att jakten är lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning samt att jakten ska ske selektivt⁶ och under strängt kontrollerade förhållanden. Däremot ställs krav på att den jakt som genomförs med stöd av artikel 14 ska vara förenlig med bibehållandet av en gynnsam bevarandestatus för arten. Det är således inte möjligt att genomföra populationsreglerande jakt på varg med stöd av artikel 14 om vargen inte har gynnsam bevarandestatus.⁷

Utredningen förslag är mot denna bakgrund att en bestämmelse införs i viltförvaltningsförordningen som bättre speglar vargens nya skyddsstatus och därför har som primärt krav att ett beslut om populationsreglerande jakt inte får försvåra upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus hos artens population i dess naturliga utbredningsområde. För att säkerställa detta är utredningens förslag vidare att det i bestämmelsen särskilt framgår krav på att jakten genomförs selektivt och under kontrollerade förhållanden. Utredningens bedömning är att båda kriterierna har en tydlig koppling till gynnsam bevarandestatus.⁸ Kriterierna ska enligt utredningen betraktas som en konkretisering av kravet på att gynnsam bevarandestatus inte får äventyras och inte som ytterligare krav därutöver. Kravet på selektivitet kan exempelvis innebära att jakten riktas mot vissa individer eller vissa grupper av individer. Ett sådant kriterium säkerställer att ex-

⁴ HFD 2016 ref. 89, avsnitt 5.6.3.

⁵ Det är ett genomförande av artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet.

⁶ Krav på selektivitet finns även i artikel 15 art- och habitatdirektivet men rör då jaktmedel och jaktmetoder. Artikel 15 är genomförd genom jaktförordningens 10 a § och bilaga 5.

Artikel 15 föreslås i viltförvaltningsförordningen genomföras genom 6 kap. 3 § och bilaga 5.

⁷ Mål C-629/23, p. 38.

⁸ Jfr HFD 2016 ref. 89 avsnitt 5.5.3.

empelvis invandrade vargar och deras avkommor, med för vargpopulationen viktiga gener inte dödas, något som kan få stor effekt på vargens bevarandestatus. Med kontrollerande förhållanden avses att villkoren för jakten är tydliga, vilket exempelvis betyder att de krav som föreslås i 5 kap. 3 § viltförvaltningsförordningen ska finnas med i beslutet, samt att en jaktledare ska utses och närvara när jakten genomförs, se avsnitt 7.4. Det kan också handla om krav på anmälan av dödade och påskjutna vargar och villkor om avlysning av jakten när ett visst antal individer har dödats eller påskjutits. Sådan kontroll minskar risken för överskjutningar eller att fel individer dödas.

I den nuvarande bestämmelsen om licensjakt på varg i jaktförordningen finns krav på att jakten ska vara lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning. Uttrycket lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning motsvarar kriteriet i artikel 16 art- och habitatdirektivet som ställer krav på att enbart jakt i begränsad omfattning och i en begränsad mängd får tillåtas.⁹ En förutsättning för att ett jaktuttag, dvs. det antal vargar som får dödas enligt ett beslut om licensjakt, ska anses vara i begränsad omfattning och i begränsad mängd är att jaktuttaget inte försämrar den gynnsamma bevarandestatusen hos den aktuella arten.¹⁰ Mängden får inte heller medföra en betydande negativ inverkan på det berörda beståndets struktur, även om mängden i sig inte försvårar upprätthållandet av artens gynnsamma bevarandestatus i dess naturliga utbredningsområde.¹¹ För att uppfylla kriteriet krävs att olika bedömningar och begränsningar i jakten görs som ofta kopplar till gynnsam bevarandestatus för arten. Det kan då röra sig om att freda genetisk värdefulla individer men även att medlemsstaten exempelvis har nationella bestämmelser som hindrar att inte för många reproduktiva honor dödas.¹²

Utredningens förslag är att kriteriet om att jakten ska vara lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning tas bort men att en bedömning av jaktens påverkan på populationens utveckling fortfarande behöver göras i den del jaktuttaget riskerar att påverka gynnsam bevarandestatus för vargen. Den bedömningen får göras inom ramen för bedömningen av jaktens påverkan på gynnsam bevarandestatus för vargen och det kan krävas nationell vägledning från Naturvårdsverket i hur denna bedömning bör göras.

⁹ HFD 2016 ref. 89 avsnitt 5.3.3.

¹⁰ HFD 2016 ref. 89 avsnitt 5.3.3.

¹¹ HFD 2023 not. 39 p. 26.

¹² HFD 2023 not. 39 p. 28.

Utredningens bedömning är att den föreslagna bestämmelsen kommer att göra det enklare och mer flexibelt att förvalta vargpopulationen. Bestämmelsen innebär exempelvis att den beslutande myndigheten inte är bunden av kriteriet att det ska saknas annan lämplig lösning och ett visst syfte med jakten för att kunna besluta om jakt. Den beslutande myndigheten kan därför exempelvis besluta om jakt med stöd av bestämmelsen för att uppfylla olika behov inom viltförvaltningen som den nuvarande regleringen inte så tydligt ger stöd för. Ett sådant behov skulle kunna vara att underlätta för en genetiskt viktig vargindivid att överleva i det område som den flyttas till genom att mindre genetiskt viktiga vargindivider dödas och samtidigt bidra till att skapa acceptans hos de boende i området för en sådan flytt.

Även inom kriteriet att jakten ska vara lämplig med hänsyn till stammens storlek och sammansättning ryms flera avvägningar som inte behöver bedömas eller motiveras i ett beslut om populationsreglerande jakt med stöd av bestämmelsen. Det är mycket vanligt att ett beslut om licensjakt på varg med stöd av nuvarande regelverk överklagas. Den föreslagna bestämmelsen påverkar inte möjligheten att överklaga ett beslut om populationsreglerande jakt, men ett beslut baserat på bestämmelsen har färre kriterier för en domstol att ta ställning till.

Den förenkling som bedöms följa av den nya bestämmelsen påverkar inte den struktur och de rutiner som byggts upp kring den nuvarande regleringen av licensjakten på varg och som även liknar övrig jakt på stora rovdjur. Det kommer exempelvis fortsatt att krävas att en anmälan görs för att kunna jaga och att jakten genomförs under en särskild jakttid. Eftersom det är centralt i bestämmelsen att jakten inte riskerar gynnsam bevarandestatus för vargen i dess naturliga utbredningsområde kommer Naturvårdsverkets vägledning i form av exempelvis beskattningsmodeller¹³ fortsatt vara viktig.

Utredningen bedömer sammantaget att den föreslagna förenklingen av populationsreglerande jakt på varg är förenlig med art- och habitatdirektivet samtidigt som den är utformad på ett sätt som är ändamålsenligt och lämpligt även utifrån nationella förhållanden. En viktig del i den bedömningen är att den föreslagna populationsreglerande jakten fortsatt kan genomföras en gång om året utifrån

¹³ Beskattningsmodeller används för att säkerställa att lämpliga jaktuttag (beskattning) görs i relation till regionala förvaltningsmål och utan att de olika arternas populationer riskerar att hamna under det nationella referensvärdet för populationsstorlek.

myndigheternas bedömningar av hur ett jaktuttag påverkar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för vargen.

6.2.1 Skyddsjakt på varg

Av artikel 11 i art- och habitatdirektivet framgår att medlemsstaterna ska övervaka bevarandestatusen för de arter som omfattas av direktivet, bl.a. varg. Varje år undersöker länsstyrelserna vargpopulationens storlek och utbredning inom ramen för rovdjursinventeringen och Naturvårdsverket granskar och fastställer inventeringsresultatet.¹⁴ Av artikel 14 i art- och habitatdirektivet framgår att medlemsstaterna ska, om det anses nödvändigt mot bakgrund av den övervakning som avses i artikel 11, vidta åtgärder för att säkerställa att jakt på de arter av vilt som finns förtecknade i bilaga V är förenligt med bibehållandet av en gynnsam bevarandestatus för dem. Med stöd av artikel 14 kan medlemsländerna välja att exempelvis ha bestämmelser som reglerar under vilka perioder som jakt får genomföras, att jakten ska ta hänsyn till bevarandet av berörda populationer samt ha ett system med krav på tillstånd för jakt eller att ha särskilda kvoter för jakten. Bestämmelser av detta slag syftar till att redan vid genomförandet av direktivet införa ett system som säkerställer artens gynnsamma bevarandestatus. Det är som ett sådant genomförande av artikel 14 som utredningen föreslår en förenklad populationsreglerande jakt på varg.

Även fågeldirektivet ställer olika krav på möjligheten att genomföra jakt och då kopplat till olika perioder av året i relation till artens biologi. De fågelarter som anges i bilaga II i fågeldirektivet får exempelvis med hänsyn tagen till deras populationsnivå, geografiska spridning och reproduktion inom unionen jagas i enlighet med nationell lagstiftning (artikel 7). Bestämmelsen genomförs i Sverige genom att svensk lagstiftning tillåter allmän jakt på vissa av fågelarterna som anges i bilaga II. Jakt på vilda fåglar som anges i bilaga II till fågeldirektivet får inte genomföras under häckningens olika stadier eller under uppfödningssäsongen (artikel 7). Samtidigt får skyddsjakt med stöd av artikel 9 i fågeldirektivet genomföras på samma arter under perioder när arterna normalt sett är fredade, exempelvis under häcknings- och uppfödningssperioder. Skyddsjakten förutsätter att krite-

¹⁴ 8 och 9 §§ förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

rier för jakten, som genomför artikel 9 i fågeldirektivet, har uppfyllts. Det är förenligt med fågeldirektivet att på detta sätt ha allmän jakt på vissa fågelarter under särskilda perioder och samtidigt tillåta skyddsjakt på samma arter under de perioder när allmän jakt inte får genomföras.

Det är på detta sätt som fågeldirektivet har genomförts i svensk rätt i fråga om skyddsjakt och det görs ingen skillnad på vilken artikel som arten omfattas av i fågeldirektivet. Det förhåller sig på samma sätt med skyddsjakt i förhållande till art- och habitatdirektivet. Artikel 16 i art- och habitatdirektivet, som i nationell rätt i dag bl.a. genomförs i 23 a § jaktförordningen (föresättningar för skyddsjakt), reglerar undantag från både artikel 12 och 14 i det direktivet. Exempel på arter som finns i bilaga V i art- och habitatdirektivet och omfattas av denna sorts reglering är bäver, iller och skogsmård. De omfattas av allmän jakt under en viss tid på året och kan övrig tid bli föremål för skyddsjakt när kriterierna, som genomför art- och habitatdirektivets artikel 16, är uppfyllda.

Beslut om forskningsjakt och jakt av naturvårdsskäl är två andra kategorier av jakt som i denna utredning föreslås genomföra artikel 16 i de fall när jakten omfattar sådana viltarter som omfattas av art- och habitatdirektivet. Sådan jakt är inte heller begränsad till en viss tid på året utan kan genomföras hela året efter en myndighets beslut.

Det har inom ramen för utredningens arbete lyfts fram att förenklade kriterier för skyddsjakt på varg kombinerat med mekanismer för att hantera det totala jaktuttagets påverkan på populationen är ett möjligt sätt att genomföra artikel 14 i art- och habitatdirektivet. Det kan inte uteslutas att det är möjligt att utforma en sådan reglering som är förenlig med art- och habitatdirektivet. Det skulle dock vara ett helt nytt sätt att genomföra artikel 14 i förhållande till artikel 16 jämfört med i dag och bygger inte vidare på det befintliga nationella systemet. En sådan systemförändring förutsätter en omfattande genomlysning av hela genomförandet av artikel 14 i förhållande till artikel 16 utifrån flera perspektiv, såväl bevarandekologi och viltförvaltning som juridik. En sådan genomlysning har inte varit möjlig att genomföra inom ramen för denna utredning.

Utredningen bedömer därutöver att det finns goda skäl för det nuvarande systemet för att genomföra naturvårdsdirektiven i svensk rätt och för att bevara det. Jakt under t.ex. parnings-, häcknings- och

uppfödningstider bör omfattas av högre ställda krav. Det bör även beaktas att skyddsjakt i viss utsträckning kan betraktas som en rättighet som den enskilde har när kriterierna är uppfyllda. Det innebär att det är svårare att styra och bedöma de sammantagna konsekvenserna av skyddsjakt jämfört med t.ex. populationsreglerande jakt.

Utredningens bedömning är att skyddsjakt är ett viktigt verktyg i förvaltningen av vargpopulationen för att minska antal angrepp och skador orsakade av varg. Naturvårdsverket har på uppdrag av regeringen nyligen uppdaterat myndighetens riktlinjer för beslut om skyddsjakt på stora rovdjur för att göra det enklare att besluta om skyddsjakt. Naturvårdsverket konstaterade att ett ökat antal beslut om skyddsjakt är en sannolik konsekvens av de uppdaterade riktlinjerna samt att fler rovdjur än i dag kommer att fällas på skyddsjakt.¹⁵

Utredningens sammantagna bedömning är att kriterierna för skyddsjakt inte påverkas av att vargen är placerad i art- och habitatdirektivets bilaga V i det system för skyddsjakt som byggts upp nationellt för att genomföra direktivet. Det nationella systemet för skyddsjakt stämmer överens med de krav som följer av art- och habitatdirektivet. Att den nationella vargförvaltningen sannolikt kommer att bli mer individbaserad än tidigare förstärker ytterligare denna bedömning.¹⁶ Utredningen anser att det nationella systemet för skyddsjakt har kriterier som säkerställer att vargens gynnsamma bevarandestatus inte hotas samtidigt som systemet möjliggör beslut om skyddsjakt på varg när ett sådant beslut behövs och ny vägledning har nyligen förenklat möjligheterna för skyddsjakt på stora rovdjur.

¹⁵ NV-05515-23, Uppdaterade riktlinjer för beslut om skyddsjakt på stora rovdjur s. 5.

¹⁶ NV-08852-24, Ytterligare förvaltningsåtgärder för varg s. 4.

6.3 Rovdjursförvaltningsområden och miniminivåer för vissa stora rovdjur

Förslag: Den grundläggande regleringen om rovdjursförvaltningsområden och miniminivåer ska finnas i viltförvaltningslagen. Minimnivåerna ska ses över minst vart sjätte år för respektive art av stort rovdjur.

Förslagen på och beslut om miniminivåer får inte innebära att det nationella referensvärdet i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för respektive art underskrids och behöver beakta arternas naturliga utbredningsområden.

Regeringen ska få meddela ytterligare föreskrifter om miniminivåer.

Miniminivåerna för björn, varg, järv och lodjur är en del i systemet som möjliggör en regionalisering av rovdjursförvaltningen. Samtliga arter av stora rovdjur är unionsrättsligt skyddade viltarter. Varg har under 2025 gått från att vara en strikt skyddad art till att vara en skyddad art som får bli föremål för förvaltningsåtgärder. Minimnivåerna kan på ett övergripande plan sägas vara en del av att genomföra Sveriges skyldigheter enligt art- och habitatdirektivet. Det är dock inte någon specifik artikel i direktivet som genomförs och därför finns en större frihet i hur utformningen av reglerna om miniminivåer ska se ut.

Rovdjursförvaltningsområdena och miniminivåerna är grundläggande inom rovdjursförvaltningen och påverkar t.ex. beslut om licensjakt på stora rovdjur.¹⁷ Utredningen föreslår därför att den generella regleringen om rovdjursförvaltningsområden och miniminivåer, som i dag finns i förordning (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn, tas in i viltförvaltningslagen.

I dag krävs att miniminivåerna ses över minst vart femte år (6 §). Utredningen föreslår att en översyn ska göras minst vart sjätte år. Det stämmer bättre överens med artikel 17 i art- och habitatdirektivet (den s.k. artikel 17-rapporteringen). Enligt artikeln ska medlemsstaterna skicka information till EU-kommissionen om genomförandet av direktivet vart sjätte år. Utredningen föreslår också att det ska förtydligas att det är fördelningen av miniminivåer för res-

¹⁷ Den jakt som utredningen föreslår ska benämnas populationsreglerande jakt.

pektive art som ska ses över minst vart sjätte år. Översynen av miniminivåerna behöver alltså inte göras samtidigt för samtliga arter även om det finns fördelar att hålla ihop processerna. Om miniminivåerna för en art har ändrats tidigare än för andra arter får de kommande översynerna genomföras vid olika tidpunkter för de olika arterna om det bedöms som mer ändamålsenligt.

Genom propositionen En hållbar rovdjurspolitik¹⁸ infördes en regionalisering av rovdjursförvaltningen. Miniminivåerna har sedan dess fastställts så att de tillsammans motsvarar det nationella referensvärdet och motsvaras av stora rovdjur som har inventerats eller bedömts finnas. Det är en uttolkning av kravet att Naturvårdsverket ska fastställa miniminivåerna inom ramen för de nationella målen för respektive art och med beaktande av arternas naturliga utbredningsområden.¹⁹ Ett grundläggande nationellt mål inom rovdjurspolitiken är att de stora rovdjuren ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus. Det nationella referensvärdet i fråga om populationsstorlek är det lägsta antalet av en art som måste finnas nationellt för att arten ska anses ha gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet. Naturvårdsverket anger i sin vägledning om miniminivåer att "[m]iniminivåer är ett sätt för förvaltningen att omsätta de nationella referensvärdena för gynnsam bevarandestatus till den regionala nivån. De nationella referensvärdena för antal och utbredning är utgångspunkten för hela miniminivåprocessen."²⁰

Innan 2022 fanns det inga författningskrav som styrde förslagen på miniminivåer från länsstyrelserna och samverkansråden, vilket då gjorde miniminivåprocesserna mer komplicerade. Genom en ändring 2022 infördes kravet att förslagen på miniminivåer inte får innebära att upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för arterna i deras naturliga utbredningsområden försvåras.²¹ Även med det nya kravet har det förekommit att samverkansråden har lämnat förslag på miniminivåer som tillsammans har varit lägre än det nationella referensvärdet.

Mot denna bakgrund föreslår utredningen att kraven på förslag på och beslut om miniminivåer förtydligas. Det ska framgå att de inte får innebära att det nationella referensvärdet i fråga om populations-

¹⁸ Prop. 2012/13:191.

¹⁹ 5 § andra stycket förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

²⁰ *Naturvårdsverkets vägledning om översyn av miniminivåer för varg 2025*, diarienummer NV-25-011918.

²¹ 4 § tredje stycket förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

storlek för gynnsam bevarandestatus för respektive art underskrids och att de behöver beakta arternas naturliga utbredningsområden. Det är ett motiverat förtydligande i relation till hur bestämmelserna om miniminivåer tillämpas i dag och leder till en mer precis reglering. Den nya regleringen föreslås träffa både länsstyrelsernas och samverkansrådets förslag på miniminivåer och Naturvårdsverkets fastställande av miniminivåer. Förändringen avser att underlätta framtida miniminivåprocesser. Förändringen är förenlig med art- och habitatdirektivet eftersom det finns en viss frihet i hur reglerna om miniminivåer utformas. Vid beslut om jakt på de stora rovdjuren finns i utredningens förslag fortfarande kriteriet kvar att jakten inte får försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus vilket är ett kriterium som i de fallen krävs enligt artikel 14 och 16 i art- och habitatdirektivet.

Utredningen föreslår vidare att regeringen ska få meddela ytterligare föreskrifter om miniminivåer. Regleringen på lagnivå behöver fyllas ut av reglering på förordningsnivå. Det rör t.ex. vilka arter av stora rovdjur som ska ha miniminivåer och på vilken geografisk nivå, vilka förslag på miniminivåer som ska lämnas och när miniminivåerna anses underskridas. Denna reglering finns i dag i förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn. På samma sätt som i dag bör Naturvårdsverket kunna meddela verkställighetsföreskrifter om miniminivåer, samverkansråden för rovdjursförvaltningsområdena och länsstyrelsernas rovdjursförvaltningsplaner. I dag framgår det bemyndigandet av 10 § förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

6.4 Rullstolsburna personers möjlighet till jakt från motordrivet fordon

Förslag: En rullstolsburen person med bestående rörelsehinder ska få genomföra jakt på allt vilt från ett stillastående motordrivet fordon.

Den nuvarande regleringen

Enligt art- och habitatdirektivet är jakt på unionsrättsligt skyddade däggdjur förbjudet från motorfordon i rörelse.²² Det finns däremot inget förbud mot att jaga från stillastående motorfordon. Enligt fågeldirektivet är jakt på vilda fåglar från motordrivna fordon förbjudet.²³

Av jaktförordningen framgår att en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder får jaga vilda däggdjur från ett motordrivet fordon under förutsättning att motorn är avstängd.²⁴ Om jakten avser vilda fåglar eller björn, varg, järv, lo, utter, mård, iller, bäver, skogshare, fladdermöss eller sådant annat vilt som har markerats med N, n eller F i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845) krävs dock att tillstånd i det enskilda fallet har meddelats av Naturvårdsverket eller länsstyrelsen.²⁵ Det finns således redan i dag en möjlighet för en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder att med hjälp av ett motordrivet fordon genomföra jakt. Skillnaden är att det för vissa arter krävs ett tillstånd för att få jaga från ett motordrivet fordon. Den beslutande myndighetens prövning av en ansökan om tillstånd begränsas till att bedöma om sökanden har ett bestående rörelsehinder.

Jakt från ett motordrivet fordon genomförs främst från terrängmotorfordon såsom s.k. fyrhjulingar och snöskotrar. Huvudregeln enligt terrängkörningslagen (1975:1313) är att körning i terräng med ett motordrivet fordon för annat ändamål än jordbruk eller skogsbruk är förbjuden i hela landet. Förbudet gäller terrängkörning på barmark och i vissa fall på snötäckt jordbruks- och skogsmark.²⁶ I terrängkörningsförordningen (1978:594) finns bestämmelser om undantag från förbudet att köra motordrivet fordon i terräng. Länsstyrelsen får, om det finns särskilda skäl, besluta om undantag från terrängkörningsförbudet i enskilda fall.²⁷ Det krävs vanligen inget tillstånd för att köra snöskoter på snötäckt mark i terräng men även för denna typ av fordon finns begränsningar i var de får köras. Det finns exempelvis olika regleringsområden i fjällen där enbart körning

²² Artikel 15 Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 (kodifierad version) om bevarande av vilda fåglar.

²³ Artikel 8 p. 2 Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 (kodifierad version) om bevarande av vilda fåglar.

²⁴ 20 a § första stycket jaktförordningen.

²⁵ 20 a andra stycket och 20 b §§ jaktförordningen.

²⁶ 1 § terrängkörningslagen.

²⁷ 12 § terrängkörningsförordningen.

på särskilda leder är tillåtna. Utöver de statliga regleringsområdena kan kommuner beslutat om kommunala regleringsområden med särskilda bestämmelser om var snöskoter får köras.²⁸

Förenkling av rullstolsburna personers möjlighet till jakt

En rullstolsburen person med bestående rörelsehinder har behov av ett motordrivet fordon för att förflytta sig i terrängen till den plats där jakten är tänkt att genomföras på. En rullstolsburen person med bestående rörelsehinder borde vanligen ha små möjligheter att lämna eller kliva av det motordrivna fordonet. Oavsett om det är fågeljakt eller jakt på vilda däggdjur som genomförs blir det motordrivna fordonet ett redskap för en person som är rullstolsburen med bestående rörelsehinder att nå en plats och där genomföra jakt. En plats som övriga jägare kan nå till fots. Ett motordrivet fordon är således en förutsättning för att en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder ska kunna genomföra jakt på lika villkor som övriga jägare.

Fågeldirektivets ordalydelse kan ge intrycket av att bestämmelserna inte medger jakt från ett motordrivet fordon på fåglar även i de fall jakten bedrivs från ett fordon med avstängd motor. En strikt bokstavstolkning måste dock anses leda till ett orimligt resultat när det är fråga om en mycket begränsad personkrets som är beroende av ett motordrivet fordon för att kunna ta sig fram till platsen för jakten och svårligen kan kliva av från fordonet. I stället bör möjligheterna att göra en syftestolkning av fågeldirektivet undersökas. Det är i det sammanhanget relevant att beakta att Bernkonventionen från 1979 (Konventionen om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö), som av EU genomförts i gemenskapslagstiftningen bl.a. genom fågeldirektivet, förbjuder jakt från ”motordrivna fortskaffningsmedel i rörelse” både vad gäller däggdjur och fåglar.²⁹ En jämförelse bör också göras med art- och habitatdirektivet som inte förbjuder jakt från stillastående motorfordon.

En förutsättning för en syftestolkning av fågeldirektivet bör vara att jakten kan anses förenlig med direktivets och det särskilda förbudets syften. Direktivet syftar till att bevara samtliga fågelarter som naturligt förekommer inom medlemsstaternas europeiska territo-

²⁸ 15 § terrängkörningsförordningen.

²⁹ Näringsdepartementet 2017-12-14, Promemorera ändringar i jaktförordningen i syfte att underlätta för rullstolsburna personer med bestående rörelsehinder att jaga, s. 16.

rium. Syftet med förbudet att jaga från motordrivet fordon torde vara att jakten inte ska bli för effektiv eller störa känsliga arter. Utredningens bedömning är att jakt som genomförs av rullstolsburna personer med bestående rörelsehinder inte är eller kommer kunna vara omfattande eftersom det rör sig om en mycket liten grupp jägare. Sannolikt är sådan jakt mindre effektiv än den jakt som genomförs utan användning av ett motordrivet fordon. Sådan jakt bedöms inte heller få någon annan påverkan på en viltpopulation än den jakt som kan genomföras av en person som inte är rullstolsburen och som bedöms vara förenlig med fågeldirektivet. Den aktuella jakten bör alltså inte strida mot fågeldirektivets eller förbudets syften. Utredningens bedömning är mot den bakgrunden att fågeldirektivet, utifrån sitt syfte, bör tolkas så att det inte begränsar en person som är rullstolsburen med bestående rörelsehinder från att genomföra jakt från ett motordrivet fordon som är stillastående. Utredningen föreslår därför att en bestämmelse införs i viltförvaltningsförordningen som ger en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder rätt att genomföra jakt på allt vilt från ett stillastående motordrivet fordon utan krav på särskilt tillstånd enligt viltförvaltningslagstiftningen.

De krav som i dag ställs på den enskilde för att få jaga från ett stillastående motordrivet fordon i terräng är av sådant slag att detta vid behov kan styrkas genom exempelvis ett läkarintyg vid en eventuell kontroll. Utredningens bedömning är att den föreslagna bestämmelsen blir en förenkling för både den enskilde och för länsstyrelserna i relation till nuvarande regerverk eftersom förslaget innebär att det inte längre krävs ett beslut från en myndighet om undantag från lagstiftningen som rör jakt och viltförvaltning för att en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder ska få jaga vilda fåglar och unionsrättsligt skyddade däggdjursarter från ett motordrivet fordon. Den föreslagna bestämmelsen innebär att rullstolsburna kan genomföra jakt på lika villkor som övriga jägare.

Den föreslagna bestämmelsen påverkar dock inte att en prövning av den rullstolsburnes möjlighet att köra ett motordrivet fordon i terräng fortfarande behövs utifrån terrängkörningslagen. Samtidigt innebär den föreslagna bestämmelsen att en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder kan genomföra jakt från en stillastående snöskoter, i de områden snöskoter får köras, utan ytterligare tillstånd. Det finns i dag olika typer av undantag från terrängkörningslagen i terrängkörningsförordningen. En förändring av terrängkör-

ningsförordningen skulle kunna ge rullstolsburna möjlig att köra motordrivna fordon i terräng utan särskilt tillstånd.

6.5 Att förstöra bävers dammbyggnad eller hydda

Förslag: Att förstöra bävers dammbyggnad under perioden maj till september ska regleras som allmän jakt. Det strängare kriteriet för beslut om skyddsjakt ska tas bort när det handlar om att förstöra bävers dammbyggnad eller boplats under oktober till april.

Den svenska populationen av bäver omfattas av bilaga V till art- och habitatdirektivet och är en art som får bli föremål för förvaltningsåtgärder. Både bävers hydda och det som hör till, t.ex. en dammbyggnad, räknas som bävers bon. Att göra ingrepp i någon av dessa räknas därför som jakt enligt jaktlagstiftningen.³⁰ I dag finns en särskild reglering kring att förstöra bävers dammbyggnad och boplats i 29 § jaktförordningen om länsstyrelsens beslut om skyddsjakt. Länsstyrelsen får besluta om skyddsjakt för att förstöra bävers boplats och dammbyggnad. Om beslutet avser perioden oktober till april får sådan skyddsjakt bara medges om det är absolut nödvändigt för att förhindra allvarliga skador.³¹ Det är ett strängare kriterium än det som gäller vanligtvis eftersom skyddsjakt generellt får beviljas för att förhindra allvarlig skada.³² Under perioden maj till september får i stället bävers dammbyggnad förstöras utan särskilt myndighetsbeslut och utan att några särskilda kriterier är uppfyllda.³³ Det omfattar dock inte rätt att förstöra bävers boplats. Det kan sägas vara en slags skyddsjakt på enskilds initiativ utan andra kriterier än jakttiden.

Regleringen följer inte systematiken i övrigt som gäller för skyddsjakt. Under delar av året gäller för sådan skyddsjakt strängare krav än för annan skyddsjakt. Under andra delar av året gäller inga ytterligare kriterier för sådan skyddsjakt än jakttiden. Samtidigt finns ett behov av en reglering som gör det möjligt att ta bort bäverdammar under maj till september. Den nämnda bestämmelsen används ofta för att avlägsna bäverdammar som t.ex. hotar infrastruktur som väg

³⁰ Se kommentaren till 2 § jaktlagen (1987:259).

³¹ 29 § tredje stycket jaktförordningen.

³² 23 a § jaktförordningen.

³³ 29 § fjärde stycket jaktförordningen.

eller järnväg. Maj till september är den tid på året som bäver har bedömts påverkas minst av att en dammbyggnad rivs, även om det kan innebära att bävern och dess ungar kan tvingas byta boplat. En dammbyggnad som reglerar vattennivån vid bäverhyddan är samtidigt av stor betydelse för bäverns möjligheter att överleva vintern på ett normalt sätt. Det är bakgrunden till behovet av en restriktiv reglering under oktober till april.

Mot denna bakgrund föreslår utredningen att regleringen som gör det möjligt att ta bort bäverdammar under maj till september ska göras om från skyddsjakt till allmän jakt. Det gör det tydligare varför inga särskilda kriterier behöver vara uppfyllda för att genomföra jakten. Sådan jakt faller in under utredningens förslag på definition av allmän jakt. Utredningen föreslår vidare att det strängare kriteriet som gäller under oktober till april ska tas bort. De vanliga kriterierna för skyddsjakt³⁴ bedöms vara tillräckliga även under den perioden. Den föreslagna regleringen bedöms vara förenlig med art- och habitatdirektivet. Den allmänna jakten inklusive möjligheten att förstöra bävers dammbyggnad under maj till september kan ses som ett genomförande av artikel 14. Skyddsjakten ses som ett genomförande av artikel 16. Förslaget att ta bort det strängare kriteriet som gäller under oktober till april innebär ett mer direktivsnära genomförande av artikel 16.

6.6 Skyddsjakt på enskilds initiativ enligt bilaga 4 till förordningen

Förslag: I viltförvaltningslagen ska endast den övergripande regleringen om skyddsjakt på enskilds initiativ på någon annans jaktområde finnas. Den ska även möjliggöra sådan jakt i en bostad. Regeringen ska få meddela föreskrifter om att visst vilt får behållas vid sådan skyddsjakt.

Regleringen som rör skyddsjakt på enskilds initiativ i viltförvaltningsförordningen och bilaga 4 ska ändras på följande sätt:

- Jakträttshavarens rätt till skyddsjakt ska regleras i bilagans del a och skyddsjakt på annans jaktområde i bilagans del b.

³⁴ Jfr 23 a § jaktförordningen.

- I bilagans del b ska det anges vilket vilt som får behållas. Vildsvin ska inte få behållas, men fälthare ska få behållas.
- Bilagan ska även delas upp i skydds jakt på viltarter som inte är unionsrättsligt skyddade och skydds jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter.
- För de unionsrättsligt skyddade viltarterna ska kriterierna för skydds jakt justerats så att de stämmer överens med naturvårdsdirektiven.
- I bilagans del a ska jakttiden för iller, skogsmård, fälthare, rödräv och grävling anpassas utifrån jakttiden för allmän jakt.
- I de punkter i bilagan som möjliggör skydds jakt på en gård och i en trädgård ska även möjlighet till skydds jakt i en bostad införas där det är relevant.
- I bilagans del a ska mårhund, mink och vildkanin styrkas i andra punkter än den som avser skydds jakt på främmande viltarter.
- Skydds jakt på rödräv, hermelin, vessla, iller och skogsmård ska inte omfatta jakt på mark med jordbruksgrödor eller som används för yrkesmässig trädgårdsodling för att där förhindra skada.
- Undantag från kravet på att betala viltförvaltningsavgift ska i bilagan markeras med * vid de relevanta punkterna och delpunkterna. Undantag från kravet ska även gälla för flytt av fågelbon samt ägg eller fågelungar.

Den nuvarande regleringen och utredningens förslag

I såväl jaktlagen (1987:259) som jaktförordningen finns en detaljerad regleringen av skydds jakt på enskilds initiativ med specificerade jakttider. I lagen regleras på ett detaljerat sätt när skydds jakt på enskilds initiativ får genomföras på någon annans jaktområde. I 26 § och bilaga 4 till jaktförordningen regleras både jakträttshavarens rätt till skydds jakt på enskilds initiativ och sådan skydds jakt som kan genomföras på någon annans jaktområde med delvis över-

lappande punkter. I bilaga 4 specificeras jakttider och kriterier för de olika arterna. Bilaga 4 gör ingen åtskillnad mellan unionsrättsligt skyddade viltarter och övriga viltarter. Uppgifter om jakt på de unionsrättsligt skyddade viltarterna och resultatet av jakten behöver enligt naturvårdsdirektiven anmälas till myndigheterna för att de ska kunna rapportera till EU-kommissionen. Kriterierna för skyddsjakt på de unionsrättsligt skyddade viltarterna i bilaga 4 stämmer inte helt överens med naturvårdsdirektiven. Det finns även överlapp mellan jakttiderna för jakträttshavrens skyddsjakt i bilaga 4 och jakttiderna som gäller för allmän jakt. Sammantaget kan regleringen beskrivas som allt för detaljerad på lagnivå, ostrukturerad och delvis otydlig. Den saknar vidare tillräcklig anpassning till naturvårdsdirektiven och till jakttiderna för allmän jakt.

Utredningen föreslår därför en rad ändringar för att ge regleringen en bättre systematik, tydlighet samt koppling till naturvårdsdirektiven och regleringen om allmän jakt. De olika förslagen motiveras nedan.

Endast övergripande reglering i viltförvaltningslagen

I viltförvaltningslagen bör endast den övergripande regleringen om skyddsjakt på enskilda initiativ på någon annans jaktområde finnas. I lagen bör det anges på vilka platser som sådan skyddsjakt får genomföras. I tillägg till dagens reglering bör det i lagen anges att jakten även kan genomföras i en bostad. Det bör avse en bostad i bred bemärkelse och även t.ex. fritidshus, under bostaden och på bostadens tak. I lagen bör det också anges att sådan skyddsjakt endast får genomföras i den utsträckning det framgår av de föreskrifter som regeringen bestämmer. Regeringen bör vidare bemyndigas att meddela föreskrifter om att visst vilt får behållas vid sådan skyddsjakt.

En uppdelning av bilaga 4 i två delar

Jakträttshavarens rätt till skyddsjakt bör regleras i bilaga 4 del a och skyddsjakt på annans jaktområde i del b. I bilagans del b bör det anges vem som får genomföra jakten och, som i dag, under vilka förutsättningar. Det innebär att det endast är punkterna i bilaga 4 del b som

möjliggör skyddsjakt på enskilds initiativ på någon annans jaktområde. Sådan skyddsjakt är inte möjlig med stöd av bilaga 4 del a.

I bilagans del b bör det vidare anges vilket vilt som får behållas. Vildsvin bör inte få behållas, men fälthare bör få behållas. Dessa olika förslag avser att förtydliga och separera regleringen som gäller för jakträttsvarare respektive personer som får jaga på annans jaktområde. I dag får vildsvin behållas om det jagas på annans jaktområde med stöd av bilaga 4 till jaktförordningen. Med tanke på det värde som vildsvinskött har bedömer utredningen att vildsvin inte längre bör få behållas. Utredningen bedömer vidare att fälthare i likhet med flera andra mindre viltarter kan få behållas om det jagas på någon annans jaktområde med stöd av bilaga 4.

Anpassning till kriterierna enligt naturvårdsdirektiven

Bilaga 4 bör även delas upp i skyddsjakt på viltarter som inte är unionsrättsligt skyddade och skyddsjakt på unionsrättsligt skyddade viltarter. För de unionsrättsligt skyddade viltarterna bör kriterierna för skyddsjakt justerats så att de stämmer överens med naturvårdsdirektiven. Förslaget avser att se till att regleringen lever upp till kraven enligt naturvårdsdirektiven. Kriterierna i bilaga 4 behöver motsvara kriterierna i artikel 9 i fågeldirektivet och artikel 16 i art- och habitatdirektivet. Vidare föreslås kravet på att det inte finns någon annan lämplig lösning tas in i bestämmelsen i förordningen.

Många av de platser och situationer när skyddsjakt på enskilds initiativ får genomföras med stöd av bilaga 4 är tydligt avgränsade. Det kan exempelvis röra sig om rätt att jaga i eller i anslutning till vissa byggnader eller särskilda områden som fält eller flygplatser. De i bilaga 4 uppräknade platserna och situationerna är typiskt sådana när skador orsakade av vilt uppstår och när annan lämplig lösning än jakt vanligen saknas. Kravet på att det inte ska finnas någon annan lämplig lösning skyddsjakt leder dock till att den enskilde jägaren i första hand måste försöka lösa den uppkomna situationen på annat sätt än att döda viltet. Utredningens bedömning är att annan lämplig lösning främst handlar om att försöka skrämma viltet när det är möjligt. Om skrämselförsök har gjorts utan att få den önskade effekten kan viltet ofta dödas.

Skyddsjakt på enskilda initiativ på de unionsrättsligt skyddade viltarter som finns med i bilaga 4 bedöms inte försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus och en förnyad bedömning görs vid varje jakttidsöversyn.

Anpassning av jakttiden till viss jakttid för allmän jakt

I bilagans del a bör jakttiden för iller, skogsmård, fälthare, rödrev och grävling anpassas utifrån jakttiden för allmän jakt. För fåglar som omfattas av allmän jakt bör dock inte jakttiden i bilaga 4 anpassas. Det beror på att bilaga 4 möjliggör ingrepp i bon och att fåglars ägg förstörs. Det kan jakträttshavaren inte göra under allmän jakt på fåglar. Anpassningen av jakttiden för jakträttshavarens rätt till skyddsjakt på vissa arter i bilaga 4 till jakttiden för allmän jakt kan underlätta. Anpassningen förtydligar vilken tid på året som jakt kan genomföras utan att några kriterier är uppfyllda och utan att någon anmälan kommer att behövas, dvs. då det är allmän jakt. Upplysningar bör också tas in i de aktuella avsnitten av bilagan som hänvisar till att vissa av arterna kan omfattas av allmän jakt. Om en punkt i bilaga 4 del a omfattar flera av dessa viltarter föreslås jakttiden anpassas utifrån den tid då samtliga arter omfattas av allmän jakt. Det innebär att jakttiden för allmän jakt är längre för någon eller några av arterna. För iller och skogsmård som omfattas av bilaga V till art- och habitatdirektivet är den allmänna jakten under en viss tid på året ett genomförande av artikel 14.

Förtydligande om skyddsjakt i en bostad i vissa fall

I de punkter i bilagan som möjliggör skyddsjakt på en gård och i en trädgård bör även möjligheten till skyddsjakt i en bostad införas där det är relevant. Det bör avse bostad i bred bemärkelse på det sätt som beskrivs ovan. Tillägget är ett förtydligande av uttrycket på en gård och förtydligar att det är möjligt med t.ex. fällor för råttor och möss i bostäder.

Vissa viltarter bör strykas i vissa punkter

I bilagens del a bör mårddhund, mink och vildkanin endast finnas kvar i punkten om skydds jakt på främmande viltarter. Det beror på att jakträttshavaren får jaga sådant vilt eftersom de är främmande vilt enligt den punkten. Arterna behöver då inte omfattas av andra punkter som har särskilda kriterier för skydds jakten. I del b av bilagan behöver dock arterna vara kvar eftersom jakt på främmande viltarter generellt inte är tillåten på någon annans jaktområde. Skydds jakt på rödrev, hermelin, vessla, iller och skogsmård bör vidare inte omfatta jakt på mark med jordbruksgrödor eller som används för yrkesmässig trädgårdsodling för att där förhindra skada. Dessa små rovdjur orsakar generellt inte skada på mark med jordbruksgrödor eller som används till yrkesmässig trädgårdsodling. De äter i huvudsak bara animalier.

Undantag från kravet på att betala viltförvaltningsavgift

Undantag från kravet på att betala viltförvaltningsavgift bör i bilagan markeras med * vid de relevanta punkterna och delpunkterna. Bestämmelsen som reglerar undantagen föreslås hänvisa till punkterna och delpunkterna som är markerade med * i bilaga 4. Undantag från kravet på att betala viltförvaltningsavgift bör även gälla för flytt av fågelbon samt ägg eller fågelungar. Den punkten har samma karaktär som de andra punkterna som omfattas av undantag och förändringen gör därför regleringen mer enhetlig.

Sammanfatta beskrivning av ändringarna

De föreslagna ändringarna syftar till att ge regleringen en bättre systematik, tydlighet samt koppling till naturvårdsdirektiven och regleringen om allmän jakt. Bilagan bör inledas med en kort beskrivning av dess innehåll för att öka tydligheten. Bilaga 4 får med förslagen fler punkter än i dag eftersom vissa punkter har behövt delas upp. Vissa punkter har även slagits samman. Den föreslagna strukturen i bilaga 4 underlättar regler om anmälningsplikt och framtida förenklingar. Det kan också behövas ytterligare vägledning till begreppen i bilagan.

6.7 Ändringar i artskyddsförordningen

Förslag: Artskyddsförordningens regler om fridlysning av vilt ska inte gälla för jakt eller andra åtgärder som genomförs med stöd av viltförvaltningslagen eller viltförvaltningsförordningen.

I artskyddsförordningen finns bestämmelser om fridlysning av vilt.³⁵ I bestämmelserna finns ett förbud mot att bl.a. fånga, döda eller störa bl.a. vilt. Av bestämmelserna framgår i dag att förbudet att fånga, döda eller störa m.m. inte gäller vid jakt och att det i fråga om jakt finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen och jaktförordningen.

Utredningens bedömning är att bestämmelserna i artskyddsförordningen som reglerar fridlysning av vilt ska ändras så att hänvisningen görs till den föreslagna lagen och förordningen, dvs. viltförvaltningslagen och viltförvaltningsförordningen. Det bör även förtydligas i artskyddsförordningen att fridlysning utöver jakt, inte gäller vid andra åtgärder som genomförs med stöd av viltförvaltningslagen eller viltförvaltningsförordningen, exempelvis avlivning och störning av vilt. Utredningens bedömning är att det underlättar både för myndigheter och enskilda att enbart ha ett regelverk att förhålla sig till när jakt m.m. genomförs. Ändringen är möjlig eftersom genomförandet av naturvårdsdirektiven säkerställs genom båda regelverken. Följande justerade formulering som upplyser om det bör därför också finnas i bestämmelserna: *I fråga om sådan jakt eller andra åtgärder finns bestämmelser med motsvarande innebörd i dessa författningar.*

³⁵ 4 och 4 a §§ artskyddsförordningen.

7 Övriga ändringar som berör lagnivån

I det här kapitlet hanteras vissa frågor som inte pekats ut särskilt i utredningens direktiv. Förslagen är en följd av den allmänna översynen av jaktlagstiftningen. I kapitlet samlas de förslag som rör ändringar på lagnivå eller på både lag- och förordningsnivå.

7.1 Grundläggande bestämmelser inom viltförvaltningen

7.1.1 Viltet ska visas hänsyn och får inte ofredas eller skrämmas

Förslag: Var och en ska visa viltet hänsyn. Vilt ska kunna förföljas vid andra tillfällen än vid jakt som framgår av lagen eller beslut som har meddelats med stöd av lagen. Länsstyrelsen ska ges möjlighet att vidta lämpliga åtgärder på någon annans fastighet i syfte att motverka att skador orsakas av björn, varg, trana, gäss eller svanar. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om åtgärder för att motverka skador av vilt som får genomföras även om viltet ofredas.

Att viltet ska visas hänsyn är en viktig del i viltförvaltningen. Bakgrunden är att mänsklig påverkan på viltet kan ske även när syftet inte är jakt eller andra former av brukande av vilt, t.ex. vid terrängkörning, transport på vatten eller vid idrottstävlingar. Viltet behöver ro under alla delar av året men särskilt under uppfödning- och parningstid. Olika mänskliga aktiviteter i naturen kan påverka viltet och en särskild bestämmelse som skyddar viltet och som ställer krav

på att var och en ska visa viltet hänsyn är nödvändig att ha i viltförvaltningslagen på samma sätt som i jaktlagen (1987:259). Utredningens bedömning är att kravet i den föreslagna bestämmelsen om att var och en ska visa viltet hänsyn räcker för att omfatta alla de typer av aktiviteter som kan störa viltet, allt från att människor rör sig i skogen till mer organiserade aktiviteter i form av idrottstävlingar eller liknande. Det behövs därför inte som i dag en särskild reglering kring idrottstävlingar och liknande.

I dag får vilt enbart ofredas vid jakt eller för att motverka skador av vilt. Den föreslagna bestämmelsen möjliggör att vilt ofredas eller förföljs även i andra fall om det följer av viltförvaltningslagen eller av beslut som har meddelats med stöd av lagen. I bestämmelsen förtydligas att vilt kan ofredas, skrämmas eller förföljas vid andra tillfällen än vid jakt eller för att förhindra skador av vilt, exempelvis vid jaktträning eller jaktprov med hund.

Inom uttrycket att ofreda vilt ryms inte sådana handlingar där någon tillfälligt skrämmer bort vilt som befinner sig i närheten och som orsakar olägenhet. Det innebär inte heller att personen bryter mot skyldigheten att visa viltet hänsyn. Det handlar då om situationer då enskilda av olika anledningar kan behöva mota eller schasa vilt, som där orsakar olägenhet, från sitt direkta närområde. Med detta avses vardagliga situationer, t.ex. där vilda fåglar som är närgångna schasas från ett cafébord eller en parkbänk. Det kan även röra sig om de tillfällen då exempelvis rådjur motas från rabatten på en tomt som inte nödvändigtvis ägs av den som befinner sig på tomten. De handlingar som då omfattas är sådana som görs av enskilda utan större reflektion, som att vifta med handen eller ta några steg mot viltet.

Av den föreslagna bestämmelsen framgår att fastighetsägaren får genomföra lämpliga åtgärder i syfte att motverka skador av vilt. Detta inbegriper även att någon annan kan göra det åt fastighetsägaren på dennes uppdrag. Med lämpliga åtgärder avses olika typer av skrämse- åtgärder. Det kan exempelvis röra sig om ljud- eller ljusskrämmor.

En möjlighet bör införas för länsstyrelsen att vidta lämpliga åtgärder på någon annans fastighet i syfte att motverka att skador orsakas av björn, varg, trana, gäss eller svanar. Regleringen behövs för att möjliggöra för länsstyrelsen att inom ramen för sitt arbete med viltförvaltning t.ex. skrämma bort vissa stora rovdjur som uppehåller sig nära tamdjur eller bebyggelse eller vissa vilda fåglar som uppehåller sig vid fält med grödor.

Utredningen föreslår slutligen att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska ges möjlighet att meddela ytterligare föreskrifter om åtgärder för att motverka skador av vilt som får genomföras även om viltet ofredas. Det kan t.ex. handla om att skrämma viltet. Föreskrifterna kan både avse åtgärder som fastighetsägaren och andra får genomföra. Förslaget utvecklar bemyndigandet som i dag finns i 5 § tredje stycket jaktlagen.

7.1.2 Jaktens genomförande och eftersök vid jakt m.m.

Förslag: Om vilt har skadats vid jakt, ska jägaren snarast genomföra de åtgärder som behövs för att viltet ska kunna spåras upp och dödas. Åtgärderna ska genomföras även om viltet tagit sig in på någon annans jaktområde. För vissa viltarter har jägaren en skyldighet att underrätta jakträttshavaren eller fastighetsägaren i sådana situationer.

Avlivning av vilt ska genomföras så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara. Viltet får endast avlivas om det följer av denna lag eller annan lag.

Den skyldighet som i dag finns för jägaren att snarast vidta de åtgärder som behövs för att viltet ska kunna spåras upp och avlivas får även genomföras på någon annans jaktområde. Detta framgår däremot inte uttryckligen av jaktlagstiftningen. En ny bestämmelse som förtydligar att eftersök ska genomföras även om viltet tagit sig in på någon annans jaktområde ska därför införas i viltförvaltningslagen. Den jägare som skadskjutit ett vilt kan själv spåra upp och döda viltet eller vidtala någon annan att göra det.

Eftersök vid jakt är en del av jakten. Vid jakten får endast de vapen och jaktmedel i övrigt användas som regeringen föreskriver. Precis som i dag får vid eftersök annars otillåtna jaktmedel och jaktmetoder användas, t.ex. motorfordon och lampor, vilket följer av skrivningen i bestämmelsen om att jägaren snarast ska genomföra de "åtgärder som behövs" för att spåra upp och döda viltet. Bestämmelsen ska i denna del läsas som att jägaren får använda de jaktmedel och jaktmetoder som krävs för att förkorta viltets lidande.

Av bestämmelsen framgår vilka arter som jägaren är skyldig att underrätta jakträttshavaren eller fastighetsägaren om i de fall ett sådant vilt har skadats vid jakt på ett jaktområde och viltet därefter tagit sig in på någon annans jaktområde. De arterna motsvarar de som återfinns i 40 § jaktförordningen (1987:905) (sammanstötning med motorfordon) med undantag för utter och örn. De i bestämmelsen uppräknade arterna är arter som jakt ofta riktas mot vilket resulterar i ett ökat antal eftersök kopplat till arterna. Flera av arterna har ökat i antal sedan den jaktlagens tillkomst varför en uppdatering av bestämmelsen är nödvändig. I relation till arter har i bestämmelsen "hjort" ersatta av kronhjort och dovhjort.

När vilt avlivas med stöd av dagens bestämmelser gäller samma regler som vid jakt i fråga om att det ska genomföras så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och att människor och egendom inte utsätts för fara. Utredningens bedömning är att en bestämmelse ska införas i viltförvaltningslagen som förtydligar att avlivning ska jämföras med jakt i dessa avseenden så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och att människor och egendom inte utsätts för fara.¹ En bestämmelse bör även införas som förtydligar att viltet endast får avlivas om det följer av viltförvaltningslagen eller av annan lag. Andra lagar som har bestämmelser om avlivning av vilt är exempelvis djurskyddslagen (2018:1192)² och reglerna om nöd i brottsbalken (1962:700).

7.1.3 Fastighetsägarens medgivande för utsättning av vilt

Förslag: Fastighetsägarens medgivande ska krävas för att sätta ut vilt i frihet om inte annat följer av viltförvaltningslagen eller beslut som har meddelats med stöd av lagen. De olika bestämmelserna i lagen och förordningen som möjliggör undantag från kravet på fastighetsägarens medgivande anger det uttryckligen.

Regleringen i fråga om krav på fastighetsägarens medgivande för att vilt ska få sättas ut i frihet är inte tydlig i dagens jaktlagstiftning. I något fall framgår kravet uttryckligen.³ I övrigt regleras inte frågan.

¹ Det finns även bestämmelser om djurskydd i djurskyddslagen och djurplågeri i brottsbalken.

² Se 5 kap. 1 § djurskyddslagen.

³ 41 § tredje stycket jaktförordningen.

Åtgärden att sätta ut vilt i frihet bör ur ett civilrättsligt perspektiv vara en del av äganderätten till en fastighet. När det är möjligt med undantag från förbudet i lagstiftningen att sätta ut vilt i frihet bör det därför anses krävas fastighetsägarens medgivande. Utredningen föreslår att det införs en särskild bestämmelse i viltförvaltningslagen som förtydligar detta. Om det är så att fastighetsägaren i vissa fall i dag inte har tillfrågats inför utsättning av vilt kommer den föreslagna bestämmelsen innebära att en ändrad hantering behövs, t.ex. genom att frågan regleras i jakträttsupplåtelser för den som vill sätta ut vilt för jakt.

Det finns vidare situationer när det är befogat med undantag från kravet på fastighetsägarens medgivande. På flera ställen i viltförvaltningslagstiftningen föreslås jakt kunna medges på någon annans jaktområde. Om sådan jakt t.ex. innebär att ett vilt fångas in för undersökning och märkning bör viltet sedan kunna sättas ut i frihet igen utan fastighetsägarens medgivande. Om jakt på någon annans jaktområde genomförs med hjälp av fångstredskap och fel vilt fångas in i redskapet bör viltet kunna sättas ut i frihet igen utan fastighetsägarens medgivande. Det kan således röra situationer där samma vilt fångas och sedan släpps på samma fastighet. Utredningen föreslår mot den bakgrunden tillägget att fastighetsägarens medgivande krävs om inte annat följer av lagen eller beslut som har meddelats med stöd av lagen. Utredningen föreslår också att de olika bestämmelserna i lagen och förordningen som möjliggör undantag från kravet på fastighetsägarens medgivande uttryckligen anger det.

7.2 Jakträtt och jakt på någon annans jaktområde

7.2.1 Jakträtt på en väg

Förslag: En bestämmelse som förtydligar när någon har jakträtt på en väg ska införas i viltförvaltningslagen.

I fråga om vägar görs i dag undantag från regeln om fastighetsägarens jakträtt för det fall någon äger en väg utan att samtidigt äga angränsande mark. Jakträtten på vägen tillkommer då inte dess ägare utan i stället ägaren eller ägarna av den angränsande marken. Vanligen ägs vägen av ägaren eller ägarna till angränsande mark och frågan om vem

som har jakträtt avgörs då av fastighetsägarens jakträtt på den angränsande fastigheten. Går vägen i gränsen mellan två fastigheter så har antingen båda fastighetsägarna jakträtt över hela vägområdets bredd – det gäller när en tredje person äger vägen – eller var och en av fastighetsägarna jakträtt bara på den del av vägområdet som ingår i den egna fastigheten. I den föreslagna bestämmelsen görs en förtydligande uppräknings av de situationer där någon kan ha jakträtt på en väg.

7.3 Olika former av jakt och bemyndiganden om jakt och begränsningar av jakten

Förslag: Jakt får genomföras som allmän jakt, populationsreglerande jakt, skyddsjakt, forskningsjakt, jakt av naturvårdsskäl, eftersök, jakt på vilt i hägn eller liknande anläggning eller jakt som innebär att söka efter, spåra eller förfölja vilt inför avlivning av djurskyddsskäl enligt lagen eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om jakttider och jaktmetoder för allmän jakt och om populationsreglerande jakt, skyddsjakt, jakt av naturvårdsskäl samt jakt på vilt i hägn eller liknande anläggning. Regleringen om förvaltningsmärkning av vilt ska justeras för att det ska kunna räknas som jakt av naturvårdsskäl. Föreskrifter om forskningsjakt och jakt av naturvårdsskäl får innebära att jakten genomförs på någon annans jaktområde och att vilt som dödas eller fångas och ägg som tas tillfaller någon annan än jakträttshavaren.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att jakt med skjutvapen på vissa viltarter endast får genomföras under vissa tider på dygnet och då under vissa förutsättningar. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet i fråga om jaktresultat efter populationsreglerande jakt på älg och kronhjort.

Utredningen föreslår en ny bestämmelse som reglerar vilka olika former av jakt som får genomföras och att sådan jakt regleras närmare i lagen eller beslut som har meddelats med stöd av lagen. Det omfattar även föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen

och beslut som har meddelats med stöd av sådana föreskrifter. De olika jaktformerna är inte överlappande. Syftet med bestämmelsen är att förtydliga regleringen kring jakt på lagnivå så att det inte bara är genom bemyndiganden som det framgår vilka olika former av jakt som är möjliga enligt lagstiftningen. Bestämmelsen använder termer från definitionerna för jakt och olika former av jakt i 1 kap. viltförvaltningslagen. Syftet med termerna och definitionerna är att förtydliga och förenkla regleringen.

Utredningen föreslår vidare att bemyndigandena för att meddela föreskrifter om jakt förtydligas och förenklas. När det gäller allmän jakt bör bemyndigandet avse både jakttider och jaktmetoder eftersom de båda regleras i bilaga 1 till jaktförordningen och regleringen föreslås finnas kvar. Det bör även förtydligas att bemyndigandet omfattar jakt på vilt i hägn eller liknande anläggning eftersom sådan jakt är tillåten året om och nu definieras som en egen jaktform. När det gäller skyddsjakt och populationsreglerande jakt bör bemyndigandena avse jakten och inte som i dag tillstånden eller besluten om jakt. Föreskrifter som avser beslut om jakt blir generellt krångliga att utforma och svåra att förstå. Utredningen bedömer att det inte behövs bemyndiganden i fråga om eftersök eller jakt som innebär att söka efter, spåra eller förfölja vilt inför avlivning av djurskyddsskäl.

Utredningen föreslår ett bemyndigande i viltförvaltningslagen att meddela föreskrifter om jakt av naturvårdsskäl. Bemyndigandet bör omfatta jakt för att skydda eller bevara vilda djur, växter eller livsmiljöer, vilket i dag räknas som skyddsjakt.⁴ Bemyndigandet bör också omfatta jakt för återinplantering eller återinförande av en viltart. Den regleringen är i dag en del av regleringen om jakt i vetenskapligt syfte.⁵ Utredningen föreslog i delbetänkandet en reglering som möjliggör förvaltningsmärkning av vilt genom ett bemyndigande på lagnivå och en särskild bestämmelse om förvaltningsmärkning av varg på förordningsnivå.⁶ Dessa bestämmelser bör justeras för att förvaltningsmärkningen ska kunna räknas som jakt av naturvårdsskäl. Utredningen föreslår därför att formuleringen *som ett led i att skydda eller bevara vilt respektive varg* läggs till i bestämmelserna.

Bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om forskningsjakt och jakt

⁴ 23 a § jaktförordningen.

⁵ 24 § jaktlagen och 31 § jaktförordningen.

⁶ SOU 2025:32, *Vissa förändringar av jaketlagstiftningen*, avsnitt 4.4.

av naturvårdsskäl bör ange att föreskrifterna får innebära att jakten kan genomföras på någon annans jaktområde och att vilt som dödas eller fångas och ägg som tas kan tillfalla någon annan än jakträtts-havaren. Av 24 § jaktlagen framgår i dag att föreskrifter om jakt för vetenskapliga ändamål får innebära att jakten kan genomföras på någon annans jaktmark. Samma behov kan även finnas när det gäller jakt av naturvårdsskäl, varför motsvarande reglering även bör gälla för sådan jakt. Det kan vidare förekomma behov vid både forsknings-jakt och jakt av naturvårdsskäl att behålla vilt eller ägg för t.ex. ytterligare undersökningar, forskning eller utsättning av vilt. Det bör förtydligas i bemyndigandet att det är möjligt att meddela föreskrifter om det.

Utredningen bedömer att det finns ytterligare ett par bemyndiganden som rör begränsningar av jakt som bör förtydligas. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör få meddela föreskrifter om att jakt med skjutvapen på vissa viltarter endast får genomföras under vissa tider på dygnet och då under vissa förutsättningar. Det motsvarar bemyndigandet i 30 § tredje stycket jaktlagen. Det bör förtydligas att bemyndigandet rör jakt med skjutvapen *på vissa viltarter* som endast får genomföras under vissa tider på dygnet och att jakten då får genomföras *under vissa förutsättningar*, t.ex. enbart med vissa jaktmetoder. Regleringen på förordningsnivå rör både begränsning av tiden på dygnet för jakt med skjutvapen på vissa viltarter och att jakten under viss del av den tiden bara får genomföras som vakt- eller smygjakt.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör vidare få meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet i fråga om jaktresultat efter populationsreglerande jakt på älg och kronhjort. Det motsvarar bemyndigandet i 26 § första stycket 1 jaktlagen om vilt som har fällt under jakt. Det bör förtydligas att anmälningsskyldigheten kan avse jaktresultatet och inte enbart vilt som fällt eller dödats. Ett jaktresultat kan också vara att inget vilt dödades under jakten. Vid populationsreglerande jakt på älg och kronhjort har länsstyrelsen inom ramen för förvaltningen behov av att få in information om jaktresultatet i sin helhet och inte enbart information om vilt som dödats.

7.4 Jaktledare

Förslag: Jaktledare krävs vid populationsreglerande jakt på älg, kronhjort, björn, lodjur, järv och varg. Jaktledaren ska ansvara för att organisera jakten samt för att hålla sig uppdaterad om och informera jaktdeltagarna om tilldelning och säkerhet. Jaktledaren ska inte ta över den enskilde jägarens ansvar för att följa lagen eller beslut som har meddelats med stöd av lagen. Naturvårdsverket får meddela ytterligare föreskrifter om jaktledare.

I dag krävs en jaktledare vid jakt på älg och kronhjort inom skötselområden och licensområden samt vid licensjakt på stora rovdjur. Sådan jakt genomförs ofta av flera jägare tillsammans. Det finns behov av att organisera och koordinera jakten och att se till att den blir säker när den genomförs av flera tillsammans. Det är bakgrunden till kraven på jaktledare. Kraven framgår i dag av Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2011:7) om jakt efter älg och kronhjort⁷ och av länsstyrelsernas beslut om licensjakt på stora rovdjur.

Utredningen bedömer att systemet med jaktledare för viss jakt är ändamålsenligt, men att det övergripande bör regleras på lagnivå för att öka tydligheten och rättssäkerheten. Utredningen föreslår därför en reglering i viltförvaltningslagen om att jaktledare krävs för viss populationsreglerande jakt och vad jaktledarens ansvar är på övergripande nivå. Jaktledaren bör ansvara för att organisera jakten samt för att hålla sig uppdaterad om och informera jaktdeltagarna om tilldelning och säkerhet. En viktig begränsning bör samtidigt vara att jaktledaren inte tar över den enskilde jägarens ansvar för att följa lagen eller beslut som har meddelats med stöd av lagen. Det bör också förtydligas att om sådan jakt genomförs av en ensam jägare anses denne vara jaktledaren.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör vidare kunna meddela ytterligare föreskrifter eller besluta om när det krävs en jaktledare och jaktledarens ansvar. I viltförvaltningsförordningen bör det regleras att det krävs en jaktledare vid populationsreglerande jakt på älg, kronhjort, björn, lodjur, järv och varg. Naturvårdsverket föreslås få meddela ytterligare föreskrifter om jaktledare vid sådan jakt.

⁷ Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2011:7) om jakt efter älg och kronhjort, 48, 54 och 61 §§.

7.5 Reglering om förvaltning av älg och kronhjort

Förslag: Den övergripande regleringen om älgförvaltningsområden, kronhjortsskötselområden och kronhjortsområden ska finnas på lagnivå. Regeringen och Naturvårdsverket ska få meddela ytterligare föreskrifter om dessa områden och om älgförvaltningsgrupper. De ska också få meddela föreskrifter om älgskötselområden och tilldelningsområden för älgjakt samt om avgifter för registrering av sådana områden. Regeringen ska få bestämma vilken avskjutning av vuxna älgar som ett älgskötselområde ska medge.

Länsstyrelsen ska pröva frågan om en skötselplan för ett älgskötselområde eller kronhjortsskötselområde kan fastställas för att jakt ska kunna genomföras med stöd av skötselplanen. Länsstyrelsen ska årligen besluta om populationsreglerande jakt på älg inom tilldelningsområden för älgjakt. Länsstyrelsen i Skåne län får efter ansökan besluta om populationsreglerande jakt på kronhjort inom tilldelningsområden för kronhjortsjakt. Besluten om sådan jakt i tilldelningsområden får innehålla villkor för jakten om det finns särskilda skäl.

Regleringen om förvaltning av älg och kronhjort återfinns i dag i jaktlagen, jaktförordningen och Naturvårdsverkets föreskrifter. Det är främst regleringen av älgskötselområden och licensområden för älgjakt som regleras på lagnivå. Utredningen föreslår att även älgförvaltningsområden, kronhjortsskötselområden och kronhjortsområden ska regleras på lagnivå utan att regleringen ändras i sak. Innehållet i förvaltningen av älg och kronhjort är, utöver vissa utpekade frågor, avgränsat från utredningen uppdrag. Den föreslagna regleringen på lagnivå bidrar till en ökad enhetlighet och motiveras av att regleringen styr möjligheterna till jakt på älg och kronhjort.

Utredningen föreslår att termen licensområden byts ut mot tilldelningsområden i samband med att termen licensjakt ersätts med populationsreglerande jakt. Tilldelningsområden är en mer beskrivande term som syftar på att länsstyrelsen beslutar om jakttilldelningen för dessa områden.

Bestämmelsen om registrering av kronhjortsskötselområden i viltförvaltningslagen bör, för att öka tydligheten, utformas på samma sätt som den om älgskötselområden som anger när länsstyrelsen får vägra att registrera och får avregistrera ett skötselområde. Av 4 §

jaktförordningen framgår att ett område som har sådan storlek och arrondering att det medger vård av en i huvudsak egen kronhjortsstam av länsstyrelsen får registreras som kronhjortsskötselområde. Utredningen bedömer att det även får anses ge länsstyrelsen rätt att vägra att registrera och att avregistrera ett kronhjortsskötselområde.

Bestämmelsen om populationsreglerande jakt på kronhjort i Skåne län i viltförvaltningslagen bör innehålla ett par förtydliganden jämfört med 4 § jaktförordningen. Den bör förtydliga att kronhjortsområden inrättas för att förvalta den ursprungliga svenska underarten av kronhjort.⁸ Det är orsaken till att förvaltningen av kronhjort sker på ett annat sätt i Skåne län jämfört med i övriga delar av landet. Bestämmelsen bör också förtydliga att jakten får genomföras efter ansökan och beslut av länsstyrelsen. Det framgår i dag av Naturvårdsverkets föreskrifter.⁹

Den utökade regleringen på lagnivå bör åtföljas av utökade bemyndiganden för regeringen och Naturvårdsverket att meddela föreskrifter om de olika sortens områden som finns i förvaltningen av älg och kronhjort och om avgifter för registrering av älgskötselområden och tilldelningsområden för älgjakt. Sådana bemyndiganden behövs för motsvarande reglering som den som i dag finns på förordningsnivå och i Naturvårdsverkets föreskrifter.

Utredningen föreslår att det ska vara regeringen som helt bestämmer vilken avskjutning av vuxna älgar som ett älgskötselområde ska medge för att kunna registreras. I dag anges huvudregeln i jaktlagen och undantaget i jaktförordningen. Syftet med förändringen är att underlätta för ändringar av regleringen i förordningen om det behövs t.ex. p.g.a. förändringar av älgpopulationens storlek.

I Naturvårdsverkets föreskrifter finns i dag reglering av länsstyrelsens fastställande av skötselplaner för älgskötselområden och kronhjortsskötselområden samt om länsstyrelsens beslut om jaktlicenser i det som i dag kallas licensområden. Utredningen föreslår att denna reglering på övergripande nivå tas in i viltförvaltningsförordningen. Det förtydligar regleringen och klargör förutsättningarna för populationsreglerande jakt på älg och kronhjort. Den mer detaljerade regleringen bör även fortsatt finnas i Naturvårdsverkets föreskrifter.

⁸ Se Länsstyrelsen i Skåne län, *Regional förvaltningsplan för kronhjort (kronvilt)*, *Nominatunderarten 2023–2026*.

⁹ 59–61 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2011:7) om jakt efter älg och kronhjort.

7.5.1 Allmän jakt på älgkalv

Förslag: Bemyndigandet att meddela föreskrifter om allmän jakt i viltförvaltningslagen ska begränsas så att det, när det gäller älg, enbart kan avse jakt på älgkalv och inte kan avse områden som länsstyrelsen har registrerat för älgjakt.

Jakt på älgkalv utanför områden för älgjakt ska flyttas från bilaga 2 till bilaga 1 viltförvaltningsförordningen och räknas som allmän jakt.

Jakt på älg utanför områden som länsstyrelsen har registrerat för älgjakt får i dag endast avse älgkalv och jakttiden är enbart fem dagar. Det avser att skapa incitament för att registrera mark i ett älgskötselområde eller ett licensområde för älgjakt. Utredningen föreslår att denna jakt nu ska räknas som allmän jakt eftersom det är jakt utan föregående beslut och utan antalsbegränsning som styrs av tiden för jakt. Det motsvarar dagens reglering av jakt på kronhjortskalv utanför skötselområden, som är allmän jakt. I jaktlagen finns begränsningar när det gäller jakt på älg utanför områden som länsstyrelsen har registrerat för älgjakt.¹⁰ Sådan jakt får endast avse älgkalv. Motsvarande begränsning bör nu föras in i bemyndigandet för regeringen att meddela föreskrifter om allmän jakt. Det innebär att systemet med populationsreglerande jakt på älg bevaras.

7.6 Jaktmedel, hjälpmedel och jaktmetoder

Förslag: Det ska inte vara tillåtet att befinna sig på någon annans jaktområde med fångstredskap eller med vapen som kan användas för jakt.

Jakt med hund som förföljer vilt får inte genomföras så att drevet huvudsakligen går på någon annans jaktområde.

Av 35 § jaktlagen framgår att det med fångstredskap eller vapen som kan användas för jakt inte är tillåtet att ta vägen över annans jaktområde. Utredningens bedömning är att en bestämmelse ska införas i viltförvaltningslagen om att det inte är tillåtet att befinna

¹⁰ 33 § fjärde stycket jaktlagen.

sig, även kortvarigt, på någon annans jaktområde. Uttrycket ”att ta vägen över” kan antyda att det krävs att någon faktiskt korsar hela eller delar av ett jaktområde för att bestämmelsen ska vara tillämplig och att det då inte skulle räcka med att exempelvis enbart stå på någons mark.

Av bestämmelsen ska även framgå att det är tillåtet att röra sig på annans jaktområde med vapen eller fälla om det sker på vägar som är upplåtna för allmänheten, om det är nödvändigt för att nå det egna jaktområdet eller om det sker i lovliga ärenden. Begreppet lovliga ärenden är tänkt att fånga upp situationer som är svåra att förutse i förväg. Exempel på uppenbart lovliga ärende är de åtgärder som genomförs med stöd av bestämmelser i 2 och 6 kapitlet viltförvaltningslagen som rör eftersök och skyddsjakt. Bestämmelsen har inget krav på att en hund som medförs ska vara kopplad. I dag finns ett sådant krav när någon tar vägen över någon annans jaktområde. Utredningens bedömning är att vid vissa lovliga ärenden, exempelvis eftersök och skyddsjakt, kan hunden inte hållas kopplad. I stället får 16 § lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter fånga upp de situationer där någon har lovliga ärenden men inte rätt enligt jaktlagen att ha hunden lös.

Av 32 § jaktlagen framgår att jakt med drivande hund inte får ske på ett område som är så beskaffat att det kan *förutses* att drevet huvudsakligen kommer att gå fram över annans jaktområde.

Utredningens bedömning är att en bestämmelse ska införas i viltförvaltningslagen om att jakt med hund som förföljer vilt inte får genomföras så att drevet *huvudsakligen går på* någon annans jaktområde. Utredningens bedömning är att ordet ”förutses” bör tas bort och att det som förbjuds i bestämmelsen är att hunden faktiskt huvudsakligen driver på någon annans jaktområde. Både den nuvarande och den föreslagna bestämmelsen är förenade med straff om de inte följs. För att det ska vara tydligt för den enskilde när bestämmelsen gäller bör hundens faktiska beteende vara mer intressant än vad som kan förutses. Det finns olika typer av hundar som även inom rasen kan skilja sig åt från varandra varför en bedömning av om ett drev i förväg kan förutses gå på någon annans jaktområde är svårt att göra. Det är då även svårt att bedöma när någon brutit mot den nuvarande bestämmelsen. I den föreslagna bestämmelsen tas således inte hänsyn till vad som kan förutses av jägaren, exempelvis i relation till storleken på den mark jakten genomförs på eller hundens bete-

ende, utan enbart om drevet huvudsakligen går på någon annans jaktområde eller inte.

Förslag: Vilka specifika jaktmedel som ska tillåtas samt begränsningar i användandet av belysning ska regleras i Naturvårdsverkets föreskrifter.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om tillstånd och andra villkor för att använda vapen, fångstredskap och andra jaktmedel.

Den som importerar ett fångstredskap av en typ som har prövats i ett annat EU-land, Turkiet eller ett EFTA-land som har undertecknat EES-avtalet ska anmäla det till Naturvårdsverket.

Bestämmelser om att vid jakt tillåta elektronisk bildförstärkare, elektronisk bildomvandlare, värmekamera samt fast och rörlig belysning återfinns i dag på förordningsnivå. Utredningens bedömning är att vilka specifika jaktmedel, dvs. elektronisk bildförstärkare, elektronisk bildomvandlare och värmekamera, som ska tillåtas samt begränsningar i användandet av belysning i stället ska regleras i Naturvårdsverkets föreskrifter. Utvecklingen inom området jaktmedel har på senare år gått fort framåt och det finns därför ett värde i att den nationella viltmyndigheten ges möjlighet att hålla regelverket kring dessa uppdaterade och välvägdade i relation till viltförvaltningen.

Utredningens bedömning är att en förtydligande bestämmelse ska införas i viltförvaltningslagen om att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer ska bemyndigas att föreskriva om tillstånd och andra villkor för att använda vapen, fångstredskap och andra jaktmedel. I viltförvaltningsförordningen finns bestämmelser om att jägaren vid jakt med skjutvapen inte får gillra, fjärrstyra eller på annat sätt avfira vapnet på avstånd. Det finns även bestämmelser om hur vilt som fångats i fångstredskap ska hanteras vid vittjningstillfället. Båda dessa bestämmelser baseras på detta bemyndigande.

Utredningen bedömning är att en ny reglering ska införas som ställer krav på att den som importerar ett fångstredskap av en typ som har prövats i ett annat EU-land, Turkiet eller ett EFTA-land som har undertecknat EES-avtalet ska anmäla det till Naturvårdsverket om redskapet inte redan har anmälts. I dag saknas krav på att en särskilt utpekad är skyldig att anmäla ett sådant fångstredskap,

vilket gör regleringen otydlig. Den som importerar ett fångstredskap kan både vara den som gör det för att släppa ut det på marknaden eller för att använda det själv.

Förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om jaktmetoder och om vilka jaktmetoder som inte får användas vid jakten. Naturvårdsverket ska få meddela föreskrifter om åtling och om användandet av belysning eller vapentillbehör som inte är jaktmedel vid jakt. Bestämmelsen om att åtel får användas vid jakt ska tas bort.

I dag finns en allmänt hållen huvudregel om jaktmetoder i 27 § jaktlagen. Där föreskrivs att jakten ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara. Det finns även mer specifika föreskrifter om jaktmetoder som bl.a. rör att jakt inte får genomföras från motordrivna fortskaffningsmedel och begränsningar av användandet av belysning vid jakt. Den föreslagna bestämmelsen ger regeringen en uttrycklig möjlighet att föreskriva om olika jaktmetoder och hur de får användas samt en möjlighet att begränsa vissa jaktmetoder. Sådana begränsningar föreslås bl.a. i viltförvaltningsförordningens bilaga 5.

Den föreslagna definitionen av jaktmedel¹¹ innebär att åtlar inte räknas som jaktmedel. I stället för regeringens bemyndigande om jaktmedel kan det föreslagna bemyndigande om jaktmetoder utgöra stödet för Naturvårdsverkets bemyndigande att föreskriva om användandet av åtel m.m.¹² Genom regleringen och den föreslagna definitionen av jaktmedel behövs inte den nuvarande bestämmelsen i jaktförordningen om att åtel får användas vid jakt eftersom jaktmetoder generellt är tillåtna och den bör därför tas bort.

Naturvårdsverket bör vidare få meddela föreskrifter om användandet av belysning eller vapentillbehör som inte är jaktmedel vid jakt. Behovet av ett bemyndigande om belysning beskrivs tidigare under detta avsnitt. Användandet av vapentillbehör regleras i dag i Naturvårdsverkets föreskrifter som förtydligar vilka vapentillbehör som får användas vid jakt eftersom de annars kan vara förbjudna som jaktmedel. Föreskrifterna är meddelade med stöd av bemyndigandet om

¹¹ 1 kap. 16 § viltförvaltningslagen.

¹² 15 § 4–5 jaktförordningen.

jaktmedel. Den föreslagna snävare definitionen av jaktmedel innebär att vissa vapentillbehör inte anses vara jaktmedel. Det innebär att Naturvårdsverket behöver ett bemyndigande för att hantera de nuvarande föreskrifterna som i delar kommer att kunna upphävas eftersom de inte längre behövs.

7.7 Motordrivna fortskaffningsmedel

7.7.1 Förbud mot motordrivna fortskaffningsmedel vid jakt

Förslag: Motordrivna fortskaffningsmedel eller andra motordrivna anordningar får inte användas vid jakt, varken från eller med hjälp av. Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från förbudet och om förbud mot att använda transportmedel vid jakt.

Den myndighet som beslutar om en viss jakt ska få besluta om undantag från förbudet om det finns särskilda skäl.

I dagens regelverk finns en uppräkningslista av olika situationer när motordrivna fortskaffningsmedel eller andra motordrivna anordningar inte får användas vid jakt. Utredningens bedömning är att det inte behöver framgå av bestämmelsen de olika situationer då motordrivna fortskaffningsmedel eller andra motordrivna anordningar inte får användas vid jakt. I stället anser utredningen att det räcker med en bestämmelse som slår fast att motordrivna fortskaffningsmedel eller andra motordrivna anordningar inte får användas vid jakt (se definition av jakt i 1 kap. 6 § viltförvaltningslagen), varken från eller med hjälp av. Den föreslagna bestämmelsen täcker alla de nuvarande uppräknade situationerna. Bestämmelsens innebörd är således oförändrad mot vad som gäller i dag. Om motordrivna anordningar används vid andra situationer än jakt kan det exempelvis bryta mot förbudet mot att ofreda vilt. Förbudet i bestämmelsen gäller förfaranden som har betydelse för jaktens förlopp och där motordrivna fortskaffningsmedel eller anordningar används under själva jakten. Det finns däremot inte några hinder mot att använda motordrivna fortskaffningsmedel före och efter jakten eller under avbrott i jakten. Motordrivna anordningar omfattar exempelvis drönare men även motorsågar vars buller kan användas för att avleda

viltets uppmärksamhet. Utredningens bedömning är att den som söker efter exempelvis spår eller spillning efter ett vilt även söker efter själva viltet. Det betyder att jakt genomförs om ett vilt spåras under jakt i syfte att fånga eller döda viltet.

Utredningens bedömning är att regeringen ska få meddela föreskrifter om undantag från förbudet och om förbud mot att använda transportmedel vid jakt. Det ska även vara möjligt för den myndighet som beslutar om viss jakt att besluta om undantag från förbudet om det finns särskilda skäl. Det finns vissa tillfällen då motordrivna fortskaffningsmedel är nödvändiga för att genomföra jakt på ett effektivt sätt, exempelvis vid olika typer av skyddsjakt. Det finns vidare behov av särskild reglering om förbud mot transportmedel vid jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter motsvarande de som i dag finns i bilaga 5 till jaktförordningen. Utredningen lämnar även förslag på att undantag från förbudet ska ges för rullstolsburna personer med bestående rörelsehinder så att dessa ska kunna genomföra jakt på lika villkor, se avsnitt 6.4.

7.7.2 Transport av skjutvapen med motordrivet fordon i terräng

Förslag: Skjutvapen får inte medföras vid färd med motordrivet fordon i terräng utom vid vissa tillfällen.

Det är viktigt att en bestämmelse som reglerar när skjutvapen får medföras vid färd med motordrivet fordon i terräng finns i viltförvaltningsförordningen. Att ha möjlighet att medföra skjutvapen vid färd med motordrivet fordon i terräng kan exempelvis vara nödvändigt vid myndigheters tjänsteutövning, för att genomföra skyddsjakt eller inom renskötseln. Motordrivna fordon i terräng kan däremot även missbrukas för att exempelvis genomföra illegal jakt. Utredningens bedömning är därför att en bestämmelse ska införas i viltförvaltningsförordningen som ställer upp ett generellt förbud mot att medföra skjutvapen vid färd med motordrivet fordon i terräng samt undantag från detta. Det motsvarar delar av 22 § jaktförordningen. Den föreslagna bestämmelsen räknar upp vissa tillfällen som utgör undantag från huvudregeln. Det bör även som i dag finnas en möjlighet för länsstyrelsen att i det enskilda fallet eller genom föreskrifter medge

undantag förbudet om det behövs för renskötseln eller om det annars finns särskilda skäl.

Av 22 § jaktförordningen framgår att om ett skjutvapen förvaras i ett motordrivet fortskaffningsmedel får det inte finnas ammunition i vapnets patronläge eller magasin. Utredningens bedömning är att bestämmelser om hur vapen ska förvaras vid transport m.m. redan finns i vapenlagen samt i polismyndighetens föreskrifter. Enligt 5 kap. 4 § vapenlagen (1996:67) ska den som skickar eller transporterar ett skjutvapen, ammunition eller ljuddämpare vidta betryggande åtgärder för att förhindra att någon obehörig kommer åt egendomen. Vapnet ska vara oladdat och, i den utsträckning det är lämpligt, isärtaget och nerpackat.

Utredningens bedömning är att den reglering som följer av vapenlagen är mer anpassad till de vapen som numera används vid jakt. Majoriteten av dagens jaktvapen har exempelvis magasin som kan tas ur vapnet och placeras i en ficka eller liknande. Om det fortfarande finns ammunition kvar i ett sådant magasin har ingen betydelse vid förflyttning under jakt och det är heller inte otillåtet enligt vapenlagen. Regleringen om att det inte får finnas ammunition i vapnets magasin har sannolikt sitt ursprung i en tid då vapen hade så kallade fasta magasin, som inte gick att dela från själva vapnet. Det är i dag inte lika vanligt med fasta magasin och den skrivning som finns i vapenlagen om att vapnet ska vara oladdat fångar på ett bättre sätt upp det som behöver regleras. Den del av 22 § viltförvaltningsförordningen som avser förbud mot ammunition i vapens patronläge eller magasin i motordrivna fortskaffningsmedel bör därför inte tas med i viltförvaltningsförordningen. Det innebär en förenkling och modernisering av regelverket.

7.8 Eftersök vid viltolycka

Förslag: Eftersök vid viltolycka får genomföras på annans jaktområde. Den myndighet eller uppdragstagare som genomför eftersök vid viltolycka ska ha rätt att genomföra de åtgärder som behövs för att viltet ska kunna spåras upp, dödas och hanteras.

Systemet med eftersök vid viltolyckor är viktigt för att minska viltets lidande och risken för ytterligare trafikolyckor. Av definitionen av eftersök framgår att eftersök räknas som jakt. Det beror bl.a. på den kompetens som krävs för att genomföra eftersök vid viltolycka. Regleringen i viltförvaltningslagen bör förtydligas i förhållande till nuvarande reglering så att det framgår att ett eftersök vid viltolycka får genomföras på någon annans jaktområde. En befogenhet bör också införas som innebär att myndigheten eller en uppdragstagare, utöver att genomföra de åtgärder som behövs för att viltet ska kunna *spåras upp och dödas*, även får genomföra de åtgärder som behövs för att viltet ska kunna *hanteras*. Befogenheten syftar till att underlätta hanteringen av dödat vilt vid eftersök vid viltolycka. Dödat vilt tillfaller enligt huvudregeln jakträttshavaren. Om det t.ex. inte går att få tag på jakträttshavaren eller denne har svårt att eller inte vill behöva hantera det dödade viltet bör myndigheten eller en uppdragstagare ges möjlighet att genomföra de åtgärder som behövs för en annan hantering. Det omfattar även att viltet kan tillfalla någon annan än jakträttshavaren.

7.9 Avlivning av vilt

7.9.1 Myndighets rätt att avliva vilt

Förslag: Den myndighet som regeringen bestämmer eller en uppdragstagare ska få genomföra de åtgärder som behövs för att avliva vilt och hantera avlivat vilt. Åtgärder ska få genomföras på någon annans jaktområde. Myndigheten eller en uppdragstagare ska få genomföra lämpliga åtgärder som är mindre långtgående än att avliva viltet. Polismyndigheten ska vara den ansvariga myndigheten enligt viltförvaltningsförordningen.

Möjligheten att fånga in moderlösa årsungar av vissa arter ska tas bort som ett uttryckligt alternativ. Uppräkningen av vilka arter av moderlösa årsungar som får avlivas av djurskyddsskäl i viltförvaltningsförordningen ska utökas med björn och sälar.

I dag regleras Polismyndighetens rätt att låta avliva vilt som orsakar avsevärd skada eller som kan antas vara farligt för människors säkerhet i 9 § jaktlagen. Det är en viktig reglering som behöver komplet-

teras och göras mer flexibel i vissa avseenden. Det saknas skäl att redan på lagnivå peka ut ansvarig myndighet. Först i viltförvaltningsförordningen bör Polismyndigheten anges som ansvarig myndighet. Det bör vidare förtydligas att myndigheten eller en uppdragstagare har möjlighet att genomföra lämpliga åtgärder som är mindre långtgående än att avliva viltet. Det kan t.ex. vara att skrämma bort vilt som orsakar avsevärd skada.

Det bör förtydligas att myndigheten eller en uppdragstagare får genomföra de åtgärder som behövs för att avliva vilt i de aktuella situationerna. Det kan t.ex. omfatta att söka efter, spåra eller förfölja viltet för att avliva det. Sådana åtgärder räknas inte som jakt eftersom de inte räknas upp i definitionen av jakt. Det bör även förtydligas att åtgärder som avlivning och skrämsel får genomföras på någon annans jaktområde. En befogenhet bör införas som innebär att myndigheten eller en uppdragstagare får genomföra de åtgärder som behövs för att hantera vilt som har avlivats. Befogenheten syftar till att underlätta hanteringen av viltet. Avlivat vilt tillfaller enligt huvudregeln jakträttshavaren. Om det t.ex. inte går att få tag på jakträttshavaren eller denne har svårt att eller inte vill behöva hantera det avlivade viltet bör myndigheten ges möjlighet att genomföra de åtgärder som behövs för en annan hantering. Det omfattar även att viltet kan tillfalla någon annan än jakträttshavaren.

Polismyndighetens rätt att avliva moderlösa årsungar av vissa viltarter av djurskyddsskäl regleras i dag i 30 § jaktförordningen. Regleringen behöver justeras och kompletteras i vissa avseenden. Den övergripande regleringen av myndighetens rätt att avliva moderlösa årsungar av vissa viltarter av djurskyddsskäl bör flyttas ihop med övrig reglering av myndighets rätt att avliva vilt i viltförvaltningslagen. Syftet med flytten är att förtydliga att avlivning av moderlösa årsungar får ske på någon annans jaktområde och att myndigheten får hantera sådant avlivat vilt. Vilka viltarter som omfattas av regleringen bör även fortsatt anges på förordningsnivå för att behålla flexibiliteten. Möjligheten att fånga in moderlösa årsungar bör tas bort som ett uttryckligt alternativ eftersom det kan vara mindre lämpligt att fånga in vilt och sätta det i t.ex. djurparker eller vilthägn.

Uppräkningen av vilka arter av moderlösa årsungar som får avlivas av djurskyddsskäl i viltförvaltningsförordningen bör utökas med björn och sälar. Det förekommer att moderlösa årsungar av dessa arter behöver hanteras och de är lite större viltarter som kan vara svårare och

ibland farligare att hantera. Det krävs vidare att det saknas andra lämpliga lösningar för att avliva björn och sälar eftersom de är unionsrättsligt skyddade viltarter.

7.9.2 Avlivning av vilt av djurskyddsskäl

Förslag: Jakträttshavaren får genomföra de åtgärder som behövs för att söka efter, spåra eller förfölja ett vilt som kan antas vara så skadat eller i ett sådant tillstånd att det snarast bör avlivas av djurskyddsskäl.

Den som har avlivat älg, kronhjort, dovhjort, rådjur, vildsvin eller mufflonfår av djurskyddsskäl ska informera jakträttshavaren.

I delbetänkandet föreslog utredningen en ny bestämmelse i jaktlagen som genom ett nytt andra stycke omfattar jakträttshavarens rätt att söka efter, spåra och förfölja vilt för avlivning av djurskyddsskäl.¹³ Motsvarande bestämmelse bör tas in i viltförvaltningslagen med mindre justeringar.

Avlivande enligt bestämmelsens första stycke, vilken motsvarar den nuvarande 40 c § jaktförordningen, räknas inte som jakt enligt den föreslagna definitionen av avlivning. Skälet är att viltet lider och att avlivningen är något som var och en får genomföra. Då gäller inte samma krav på jaktmedel som vid jakt. Att söka efter, spåra eller förfölja vilt enligt andra stycket räknas dock som jakt enligt definitionen av jakt. Skälet till det är att det bara är jakträttshavaren som får genomföra åtgärderna. När jägaren har kommit fram till viltet får en förnyad bedömning göras av vilket tillstånd viltet är i enligt första stycket och viltet får då avlivas om kriterierna för det är uppfyllda. Den fasen räknas inte som jakt utan som avlivning. Andra stycket bör mot denna bakgrund justerats för att öka tydligheten kring att andra jaktmedel och metoder än vad som annars är tillåtna vid jakt får användas. Det bör förtydligas genom formuleringen att jakträttshavaren *får genomföra de åtgärder som behövs*.

Vilt som avlivas med stöd av bestämmelsen tillfaller jakträttshavaren enligt huvudregeln eller staten om det träffas av bestämmelsen om statens vilt. En skyldighet bör införas för den som har

¹³ Avsnitt 4.5 i SOU 2025:32, Vissa förändringar av jaktlagstiftningen.

avlivat klövvilt av djurskyddsskäl att informera jakträttshavaren för att möjliggöra att viltet kan användas som resurs. Genom lantmäteriets webbtjänst går det att ta reda på vem som är fastighetsägare. Via fastighetsägaren är det möjligt att få reda på vem som är jakträttshavare. Den som har avlivat vilt som tillfaller staten (t.ex. de stora rovdjuren) har en skyldighet att anmäla det till Polismyndigheten enligt förslaget till 10 kap. 7 § viltförvaltnings-förordningen.

7.10 Skydds jakt på myndighets initiativ med stöd av lagen

Förslag: Regleringen av skydds jakt på myndighets initiativ med stöd av lagen ska föras samman. Regleringen ska utökas med möjlighet att besluta om skydds jakt för att:

- begränsa risken för utbrott av en allmänfarlig djursjukdom,
- begränsa betydande skaderisker som beror på förekomsten av en främmande viltart,
- begränsa betydande skaderisker som beror på förekomsten av en hybrid mellan olika viltarter eller mellan vilt och tamdjur, eller
- begränsa betydande skaderisker som beror på förekomsten av förrymt eller illegalt utsatt vilt.

Naturvårdsverket ska besluta om skydds jakt på myndighets initiativ med stöd av lagen när det gäller främmande viltarter. Länsstyrelsen ska besluta om skydds jakt på myndighets initiativ med stöd av lagen i övrigt.

Skydds jakt på myndighets initiativ med stöd av jaktlagen regleras i dag i 7 och 8 §§ jaktlagen samt i delar av 23 a § och i 24 och 25 §§ jaktförordningen. Det är skydds jakt som Naturvårdsverket eller länsstyrelsen kan initiera av olika angelägna intressen. Den nuvarande regleringen är svåröverskådlig. Det finns också flera angelägna intressen som inte på ett tydligt sätt omfattas av bestämmelserna. Regleringen bör därför föras samman i viltförvaltningslagen och förtydligas. Vissa kompletterande bestämmelser behövs även i viltförvaltningsförord-

ningen. Vidare bör regleringen utökas med ett antal nya eller förtydligade skäl för skyddsjakt som motiveras och beskrivs nedan.

Ett nytt skäl bör införas som möjliggör skyddsjakt för att begränsa risken för utbrott av en allmänfarlig djursjukdom. Regleringen kan tillämpas redan innan det finns ett misstänkt fall av en allmänfarlig djursjukdom, men då det ändå är befogat att begränsa risken för utbrott. Regleringen är tänkt att komplettera bestämmelserna i epizootilagen (1999:657) om att bl.a. förebygga eller bekämpa allmänfarliga djursjukdomar som kan spridas genom smitta bland djur eller från djur till människa (epizootiska sjukdomar). Epizootilagen kan tillämpas först när det finns ett misstänkt fall av en allmänfarlig djursjukdom. Regleringen föreslogs 2019 av Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Statens veterinärmedicinska anstalt.

Regleringen av skyddsjakt på myndighets initiativ på främmande viltarter bör förtydligas. I dag regleras det i 8 § jaktlagen och 25 § jaktförordningen. Regleringen bör föras samman till en bestämmelse för att förenkla och förtydliga den. Uttrycket främmande viltart bör användas. Det definieras som en viltart som efter år 1800 genom mänsklig aktivitet har etablerat sig eller introduceras i landet eller i Sveriges ekonomiska zon. Det avser dock inte viltarter som har funnits innan år 1800 och efter dess har återintroducerats. Det omfattar inte heller myskoxe. Samtliga viltarter som räknas upp som främmande viltarter bilaga 4 till jaktförordningen räknas även som främmande viltarter enligt definitionen. Det innebär att mufflonfår nu föreslås falla in under bestämmelsen till skillnad från den nuvarande bestämmelsen i 25 § jaktförordningen.

En främmande viltart bör kunna omfattas av ett beslut om skyddsjakt om förekomsten av den innebär en betydande skaderisk. När det gäller invasiva främmande viltarter bör förekomsten av dem i regel innebära en betydande skaderisk. Vildsvin räknas inte som främmande vilt eftersom arten har återintroducerats och omfattas inte av bestämmelsen, på samma sätt som tidigare. Även om myskoxe ur ett biologiskt perspektiv är en främmande viltart i Sverige omfattas den inte av regleringen eftersom den i artskyddsförordningen har fått motsvarande skydd som arterna som omfattas av naturvårdsdirektiven.

Ännu ett nytt skäl bör införas som förtydligar möjligheten till skyddsjakt på myndighets initiativ för att begränsa betydande skaderisker som beror på förekomsten av en hybrid mellan olika viltarter

eller mellan vilt och tamdjur. Hybrider mellan vilt och tamdjur bör räknas som vilt eftersom de åtminstone delvis är vilt. Regleringen liknar den som gäller för främmande viltarter och hanterar liknande risker och även risken för fortsatt hybridisering som kan påverka bevarandet av de inhemska viltpopulationerna negativt. Förekomsten av en hybrid bör ofta ses som en betydande skaderisk, t.ex. när det gäller hybrider mellan varg och hund eller hybridfalkar. I vissa fall behöver inte förekomsten av hybrider innebära betydande skaderisker som t.ex. när det gäller hybrider mellan skogshare och fälthare. Det är den beslutande myndigheten som får göra bedömningen om skaderisken.

Ytterligare ett nytt skäl bör införas som möjliggör skyddsjakt för att begränsa betydande skaderisker som beror på förekomsten av förrymt eller illegalt utsatt vilt. Regleringen avser att begränsa samma risker som skyldigheten att hålla vilt i viltägn betryggande instängt (nuvarande 41 a § jaktförordningen) och förbudet mot att sätta ut vilt i frihet (nuvarande 41 § jaktförordningen). Tillämpningen av bestämmelsen förutsätter att det förrymda eller illegalt utsatta viltet kan identifieras och särskiljas från övrigt vilt i området. Det bör finnas en rimlig tidsgräns för hur länge bestämmelsen kan anses tillämplig. Bestämmelsen bör i regel endast gälla för det vilt som har rymt eller släppts ut illegalt och inte dess avkomma.

I ett andra stycke i den föreslagna bestämmelsen förtydligas att den myndighet som regeringen bestämmer får besluta att sådan skyddsjakt även får genomföras på någon annans jaktområde och att vilt som dödas eller fångas eller ägg som tas vid skyddsjakten ska tillfalla någon annan än jakträttshavaren. Detta är ingrepp i enskilda ekonomiska förhållanden som bör regleras på lagnivå. Det utvecklar formuleringen om att skyddsjakten kan genomföras av särskilt utsedda jägare och ersätter formuleringen om hur det ska förfaras med djur. Ytterligare reglering om villkoren för denna sorts beslut om skyddsjakt föreslås på förordningsnivå.

Ett tredje stycke i den föreslagna bestämmelsen motsvarar hänvisningen i 23 a § till 24 och 25 §§ jaktförordningen. Stycket innebär att samtliga kriterier för undantag enligt naturvårdsdirektivens skydd av arter föreslås gälla för skyddsjakt på myndighets initiativ på viltarter som omfattas av direktiven.

Utredningen föreslår att Naturvårdsverket ska besluta om skyddsjakt på myndighets initiativ med stöd av lagen när det gäller främ-

mande viltarter, på samma sätt som i dag. Utredningen föreslår att länsstyrelsen ska besluta om skyddsjakt på myndighets initiativ med stöd av lagen i övrigt. Förslaget innebär att Naturvårdsverkets beslutande roll snävas in och endast omfattar beslut om skyddsjakt på främmande arter. Sådana beslut kan ofta behöva avse flera län och passar därför på nationell nivå. Länsstyrelsens beslutande roll föreslås utökas på motsvarande sätt i linje med regionaliseringen av viltförvaltningen och rovdjursförvaltningen. Länsstyrelsen kan bl.a. fatta beslut när det gäller hybrider, stora rovdjur och sälar.

Den föreslagna regleringen möjliggör sammantaget skyddsjakt på myndighets initiativ för fler angelägna intressen. Uttrycken som används i bestämmelsen, ”betydande risker för trafikolyckor eller för allvarliga skador” och ”betydande skaderisker”, innebär att det krävs mer för att motivera denna sorts skyddsjakt än för skyddsjakt efter ansökan eller på enskilds initiativ enligt bilaga 4. Skälet till det är dels att jakten kan genomföras på annans jaktområde när det gäller samtliga viltarter och även utan jakträttshavarens samtycke, dels att myndigheternas insatser bör begränsas till fall då det rör sig om angelägna intressen. Samtidigt är detta ett viktigt och starkt verktyg för myndigheterna i viltförvaltningen. I dag används inte 7 och 8 §§ jaktlagen i så stor utsträckning och särskilt inte på annans jaktområde. En ökad användning är ett sätt för myndigheterna att uppfylla och balansera de olika syftena med viltförvaltningen.

7.11 Bemyndigande om vilt som tillfaller staten och provtagning

Förslag: Regeringen får meddela föreskrifter om att vilt som fångas, dödas, avlivas eller påträffas dött ska tillfalla staten för att skydda hotade eller särskilt värdefulla viltarter och för att kunna säkerställa att exemplar av arterna finns tillgängliga för forskning, undervisning, miljöövervakning och viltövervakning.

Regeringen får meddela föreskrifter om provtagning av vilt som fångas eller dödas vid jakt för forskning, miljöövervakning och viltövervakning och att de delar som behövs för provtagning tillfaller staten.

Utredningen föreslår att bemyndigandet att meddela föreskrifter om vilt som tillfaller staten förtydligas och moderniseras. Föreskrifterna som kan meddelas innebär att jakträttshavarens äganderätt till vilt som fångas, dödas, avlivas eller påträffas dött begränsas till förmån för allmänna intressen. Föreskrifterna kan också innebära att en myndighet i beslut om jakt kan bestämma att vilt som dödas eller fångas under jakten ska tillfalla staten. Bemyndigandet bör moderniserats så att dagens terminologi används. Uttrycket *för att skydda utrotningshotade, sällsynta eller särskilt värdefulla djurarter och tillförsäkra vetenskapen och undervisningen djur av sådana arter* bör ersättas med *för att skydda hotade eller särskilt värdefulla viltarter och för att kunna säkerställa att exemplar av arterna finns tillgängliga för forskning, undervisning, miljöövervakning och viltövervakning*. Den föreslagna formuleringen förtydligar att det inte är nödvändigt att forskningen m.m. i varje fall behöver exemplar av de berörda viltarterna utan att regleringen handlar om att kunna säkerställa att exemplar finns tillgängliga för forskning m.m. Vissa språkliga justeringar bör också göras i bestämmelsen. Termen omhändertas bör bytas ut mot fångas för att bättre stämma överens med terminologin i lagstiftningen i övrigt.

Ett förtydligat bemyndigande bör också införas som möjliggör föreskrifter om provtagning av vilt som fångas eller dödas vid jakt för forskning, miljöövervakning och viltövervakning och att de delar som behövs för provtagning tillfaller staten. I jaktförordningen anges i dag på flera stället att den myndighet som beslutar om jakt också kan besluta om hur det ska förfaras med dödat vilt. Bl.a. kan en myndighet besluta om provtagning av vilt som behövs för viltövervakningen. Det är denna sorts föreskrifter som möjliggörs med det förtydligande bemyndigandet.

7.12 Viltförvaltningsavgiften och viltförvaltningsfonden

Förslag: Viltvårdsavgiften och viltvårdsfonden ska byta namn till viltförvaltningsavgiften och viltförvaltningsfonden.

De avgifter som krävs av de som dödat vilt i strid med vad som gäller enligt beslut om viss populationsreglerande jakt ska tillfalla viltförvaltningsfonden.

I dag gäller att den som jagar är skyldig att betala en viltvårdsavgift som gäller för ett jaktår.¹⁴ Avgifterna ska bilda viltvårdsfonden som får användas efter regeringens bestämmande för att främja viltvården eller andra liknande ändamål som är förenliga med syftet med jaktlagen.¹⁵ Utredningen föreslår att viltvårdsavgiften och viltvårdsfonden ska byta namn till viltförvaltningsavgiften och viltförvaltningsfonden. Syftet är att bättre spegla lagstiftningens tillämpningsområde. Det hänger samman med bytet av namn på lagstiftningen och definitionen av viltförvaltning. Flera av de insatser som ideella organisationer genomför och som finansieras med viltvårdsfonden i dag beskrivs bättre av termen viltförvaltning än med den smalare termen viltvård.

Fondens medel kan även finansiera viltforskning som inte är en del av viltförvaltningen, men som är ett liknande ändamål som är förenligt med lagens syfte. Viltvårdsfonden används i dag för bl.a. finansiering av viltforskning. Regeringen bör som tidigare kunna bestämma om användningen av fondens medel utifrån de i lagen angivna ändamålen. Det innebär att regeringen både kan fatta enskilda beslut och meddela föreskrifter om användningen av viltförvaltningsfonden.

Utredningen föreslog i delbetänkandet att älgvårdsfonderna ska avvecklas som en följd av förslaget om slopade fällavgifter för älg. Den särskilda avgiften för att döda älg i strid mot en licens föreslogs dock finnas kvar. Utredningen föreslår att denna sorts avgifter framöver i stället ska tillfalla viltförvaltningsfonden för att fortsatt kunna användas för att främja viltförvaltningen och andra likande ändamål som är förenliga med syftet med lagen. Det kräver ett bemyndigande i viltförvaltningslagen och en särskild bestämmelse i viltförvaltningsförordningen.

¹⁴ 49 § jaktförordningen.

¹⁵ 41 § jaktlagen.

7.13 Kunskapskrav för viss jakt och jakt med vissa jaktmedel

Förslag: För viss sorts jakt eller jakt med vissa jaktmedel krävs att den som jagar ska ha genomgått en särskild utbildning enligt föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen. Naturvårdsverket ska kunna meddela föreskrifter om eller i beslut om jakt ange sådana krav på utbildning.

Det finns i dag krav på viss utbildning för jakt på säl från båt enligt beslut om säljakt och för jakt med vissa fångstredskap enligt Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2018:3) om användande av fångstredskap. Regleringen bör förtydligas både i lag och förordning för att möjliggöra krav på sådana utbildningar som anses befogade för viss sorts jakt eller jakt med vissa jaktmedel. Eftersom de krav som ställs för att få jaga i dag är utbildningskrav används inte längre formuleringen från 40 § första stycket jaktlagen om *skyldighet att avlägga prov i fråga om kunskaper och skjutförmåga*. Kraven på viss utbildning kommer kunna finnas både i föreskrifter och i beslut om jakt som Naturvårdsverket har meddelat. Naturvårdsverkets föreskrifter kommer även kunna avse jakt som länsstyrelsen beslutar om eller som genomförs utan föregående beslut med stöd av lagstiftningen.

De övriga delar som regleras i 40 § jaktlagen som avser bemyndigande att meddela föreskrifter om bl.a. avgift och överlämnande åt sammanslutning att anordna prov eller utbildning har inte ansetts nödvändiga att ha kvar. En sådan reglering kan också innebära problem i förhållande till den fria rörligheten för tjänster och tjänstedirektivet. Den fria rörligheten för tjänster och tjänstedirektivet innebär bl.a. att medlemsstaterna i EU behöver ge tjänsteutövare likvärdiga möjligheter att erbjuda tjänster och inte får ge någon aktör ensamrätt att tillhandahålla tjänster. Att tillhandahålla kurser är ett exempel på en tjänst.

I viltförvaltningslagen bör vidare finnas en upplysningsbestämmelse som anger att bestämmelser om teoretiskt och praktiskt prov som krav för tillstånd till innehav av jaktvapen finns i vapenlagstiftningen. Bakgrunden till upplysningen är att kraven på jägarexamen, som omfattar både ett teoretiskt prov och praktiska skjutprov, för att få tillstånd att inneha jaktvapen baseras på regler i vapenlagstift-

ningen (2 kap. 4 § jaktförordningen) och inte på jaktlagstiftningen eller viltförvaltningslagstiftningen. Eftersom jägarexamen och tillstånd till att inneha jaktvapen är centrala för jakten bidrar en upplysningsbestämmelse till att klargöra hur regelverken förhåller sig till varandra. I viltförvaltningsförordningen föreslås vidare bestämmelser om jägarregistret som hanterar information om de som tagit jägarexamen finnas.

7.14 Vilt i hägn och tillsyn

7.14.1 Tillstånd att hålla vilt i hägn

Förslag: I viltförvaltningsförordningen ska det regleras

- i vilka fall det finns krav på tillstånd för att hålla vilt i hägn,
- vilka kriterier som gäller för tillstånd att hålla vilt i hägn,
- vilka villkor som tillstånden kan förenas med och att tillstånden får vara tidsbegränsade,
- vilka grunder som gäller för att länsstyrelsen ska kunna återkalla tillstånd,
- att innehavaren ska avlägsna eller döda viltet om ett tillstånd återkallas, och
- att vilt som omfattas av tillstånd får jagas inom hägn förutom om viltet anses hållas av människan.

Bemyndigandet för Naturvårdsverket att meddela föreskrifter ska inte omfatta registrering av vilthägn eller registrering och märkning av vilt som hålls i vilthägn.

Den nuvarande regleringen av hållande av vilt i hägn eller liknande anläggning i jaktlagstiftningen är kortfattad och omfattar två bestämmelser med materiellt innehåll (8 och 41 a §§ jaktförordningen) och ett bemyndigande till Naturvårdsverket att meddela föreskrifter (42 § jaktförordningen). Regleringen innehåller få detaljer trots att den ställer krav på tillstånd samt möjliggör villkor i tillstånd och återkallande av tillstånd. Syftet med tillståndskravet är att hindra att t.ex.

främmande vilt eller vilt av arter som förekommer i andra delar av landet rymmer från hägn och negativt påverkar de befintliga viltarterna och miljön.¹⁶ Den negativa påverkan kan t.ex. ske genom det som viltet äter, konkurrens om födan, genom spridning av sjukdomar och genom hybridisering. Samtidigt som det finns risker med hållande av visst vilt i hägn finns det fördelar med att kunna hålla vilt i hägn för företag och enskilda. Dagens grundläggande krav om att hålla vilt i hägn bör tas in i viltförvaltningslagen. Kravet är att den som håller vilt i vilthägn eller liknande anläggning ska se till att viltet är betryggande instängt för att förhindra att det rymmer. Regleringen kring hållande av vilt i hägn i övrigt bör utvecklas och förtydligas i viltförvaltningsförordningen för att bättre uppnå sitt syfte och för att det ska vara tydligt vad som gäller. De olika förslagen motiveras och beskrivs nedan.

När det krävs tillstånd att hålla vilt i hägn

I viltförvaltningsförordningen bör det anges i vilka fall det finns krav på tillstånd för att hålla vilt i hägn. Vilt får endast hållas i hägn eller likande anläggning i mer än 48 timmar efter tillstånd av länsstyrelsen. Tillståndskravet regleras i dag i 41 a § första stycket jaktförordningen. Att det gäller för mer än 48 timmar framgår av 2 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:20) om vilthägn och inhägnader för handelsträdgårdar m.m. för att förebygga skador av hare. I samma bestämmelse regleras också avgränsningen att kravet på tillstånd inte gäller för vilt som hålls i anläggning för offentlig förevisning av djur. Regleringen från föreskrifterna bör tas in i förordningen för att öka tydligheten. Tillståndskravet för att hålla vilt i hägn gäller även främmande vilt som lever i vilda populationer någon annan stans i världen.¹⁷

Kriterier för att få tillstånd att hålla vilt i hägn

I viltförvaltningsförordningen bör det anges vilka kriterier som gäller för tillstånd att hålla vilt i hägn. I jämförelse med 41 a § jaktförordningen bör fler kriterier anges. Hägnet eller anläggningen ska upp-

¹⁶ Se prop. 1986/87:58 s. 29.

¹⁷ Se rättsfallet RÅ 2002 ref. 37 om hållande av strutsar i hägn.

fylla de krav som Naturvårdsverket föreskriver. Det kan bl.a. vara tekniska krav på utformningen av hägnet eller anläggningen. Vidare ska riskerna för biologisk mångfald samt för skogs- och jordbruk om vilt tar sig ut ur hägnet eller anläggningen vara acceptabla. Det är ett förslag på ett nytt krav som hämtar sitt innehåll från syftet med tillståndskravet.

Sist så ska det inte finnas förhöjd risk för spridning av smittsamma sjukdomar. Det baseras på kravet som gäller i dag med avgränsningen att det inte ska finnas förhöjd risk. En risk för spridning av smittsamma sjukdomar torde i princip alltid finnas. Det bestämmelsen tar sikte på är att förhindra hållande av vilt i hägn som innebär en förhöjd risk för spridning av smittsamma sjukdomar. Det kan ha att göra med vilken viltart som man vill hålla i hägnet, var viltet kommer ifrån eller om vilt eller tamdjur i området är särskilt känsliga för sjukdomar.

Villkor som kan finnas i tillstånd att hålla vilt i hägn

I viltförvaltningsförordningen bör det anges vilka villkor som tillstånd att hålla vilt i hägn kan förenas med. Jämfört med 41 a § andra stycket jaktförordningen bör regleringen preciseras så att det närmare anges vilken sorts villkor som får anges. Det har hänt att tillstånd att hålla vilt i hägn förenas med djurskyddsvillkor och det är frågor som i stället regleras i djurskyddslagstiftningen. Villkoren som får anges ska ha att göra med viltförvaltningslagstiftningen. Det kan vara villkor som behövs för att uppfylla kriterierna för att tillståndet ska kunna ges. Det kan också vara villkor som behövs för att uppfylla syftena med viltförvaltningen. Det kan vidare vara villkor som behövs för att viltet inte ska utsätta för onödigt lidande och t.ex. röra hundanvändning i hägnet. Slutligen bör tillstånden kunna vara tidsbegränsade.

Återkallande av tillstånd att hålla vilt i hägn

I viltförvaltningsförordningen bör det anges vilka grunder som gäller för att länsstyrelsen ska kunna återkalla tillstånd att hålla vilt i hägn. Jämfört med 41 a § första stycket jaktförordningen bör regleringen utvecklas. Tillståndet får återkallas om kraven i Naturvårdsverket föreskrifter eller villkoren i tillståndet inte följs. Tillståndet får också

återkallas om viltet inte hanteras enligt viltförvaltningslagen, t.ex. om det utsätts för onödigt lidande. Det är en formulering som bättre speglar viltförvaltningslagen. Den tidigare formuleringen om att viltet inte sköts på rätt sätt kunde föra tankarna mer till djurskyddslagstiftningen som är en separat reglering. Tillståndet får även återkallas om hägnet eller anläggningen inte sköts på rätt sätt och det motsvarar en formulering som finns i dag. Tillståndet får vidare återkallas om anläggningen ger upphov till sådana risker som tas upp i kriterierna för att ge tillstånd.

I viltförvaltningsförordningen bör det anges att innehavaren ska avlägsna eller döda viltet om ett tillstånd återkallas. Det förekommer i dag att vilthägn blir av med tillstånden, men att viltet ändå fortsätter att hållas i hägnet eller sätts ut från hägnet. Reglerna avser att förtydliga vad som gäller om ett tillstånd att hålla vilt i hägn eller liknande anläggning återkallas.

Jakt på vilt i hägn

I viltförvaltningsförordningen bör det anges att vilt som omfattas av tillstånd får jagas inom hägn förutom om viltet anses hållas av människan. Det bör också förtydligas att inom en anläggning som har tillstånd för hållande av fåglar som är vilt får ägg plockas trots bestämmelserna om fredning. Jämfört med 8 § jaktförordningen bör bestämmelsen justerats så att kravet på hägnet eller anläggning knyts till tillståndet för hägnet och att jakten kan genomföras på den art som tillståndet gäller för. Det är möjligt att hägnet kan passa för fler arter än tillståndet gäller för och bestämmelsen så som den är utformad i 8 § jaktförordningen får därför en för vid innebörd.

Jakt på vilt i hägn bör inte vara möjlig om viltet anses hållas av människan. Det är förslag på en ny reglering och avsikten är att avgränsa regleringens tillämpningsområde i för hållande till djurskyddslagstiftningen och Statens jordbruksverks särskilda regler om slakt och avlivning. Det regelverket gäller för djur, inklusive vilt, som anses hållas av människan.¹⁸ Rättsfallet RÅ 1977 ref. 110 innebär att vilt i hägn som är beroende av människan för mat och tillsyn och som inte har tillräckligt stora utrymmen för att leva fritt och hitta sin egen mat anses hållas av människan och omfattas av djurskyddslagstift-

¹⁸ Se 2 § första stycket djurskyddslagen.

ningen. Annat vilt i hägn anses inte hållna av människan (även om de hålls i hägn) och omfattas då inte av djurskyddslagstiftningen. De anses leva fritt i hägnet under liknande förhållanden som vilda djur¹⁹ och man bör kunna ta hänsyn till att även vilda djur kan stödutfodras på vintern. Det är denna sorts vilt som bör kunna jagas i hägnet eller anläggningen med stöd av viltförvaltningslagstiftningen.

Det bör också tas i en upplysningsbestämmelse i viltförvaltningsförordningen som hänvisar till ytterligare reglering om vilt i hägn i djurskyddslagstiftningen och vilthägn i miljöbalken. Bestämmelser om djurskydd för vilt som anses hållas av människan, om märkning och avlivning av sådant vilt m.m. finns i djurskyddslagen och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Bestämmelser om krav på tillstånd för att uppföra vilthägn i områden där allmänheten får färdas fritt finns i miljöbalken. En sådan bestämmelse finns i 12 kap. 11 § miljöbalken.

Bemyndigande att meddela föreskrifter om att hålla vilt i hägn

I 42 § jaktförordningen finns ett bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela föreskrifter om olika frågor som har samband med att hålla vilt i hägn. Utredningen föreslår att bemyndigandet förenklas och att de delar som numera hanteras enligt djurskyddslagstiftningen eller annan närliggande lagstiftning tas bort för att undvika en dubbelreglering. Delarna som bör tas bort är registrering av vilthägn och registrering och märkning av vilt som hålls i vilthägn.

7.14.2 Tillsyn över hållande av vilt i hägn

Förslag: Länsstyrelsen ska utöva tillsyn över hållande av vilt i hägn eller liknande anläggning.

Utredningen föreslår att länsstyrelsens tillsyn ska utökas till att även omfatta hållande av vilt i hägn eller liknande anläggning. Det är ett problem i dag att det inte finns någon myndighet som kan utöva tillsyn och meddela förelägganden när det gäller hållande av vilt i hägn

¹⁹ Se även Statens jordbruksverks information om jakt på och avlivning av hägnat vilt, <https://jordbruksverket.se/djur/ovriga-djur/hagnat-vilt#slakt-avlivning-och-hantering-av-doda-djur>.

och kraven i denna lagstiftning. T.ex. förekommer det att tillståndet för ett vilthägn återkallas, men att viltet ändå hålls kvar i hägnet. I dag finns det ingen tillsynsmyndighet som kan hantera den situationen så vida inte viltet far illa och ett ingripande kan göras enligt djurskyddslagstiftningen. Det är länsstyrelsen som i dag utövar tillsyn över vilt som anses hållas av människan enligt djurskyddslagstiftningen och över vilthägn enligt miljöbalken. Det är därför ändamålsenligt att utöka länsstyrelsens tillsyn till att omfatta även hållande av vilt i hägn enligt viltförvaltningslagstiftningen. Det möjliggör tillsyn inom ett område där verktygen har varit otillräckliga för att hantera om någon bryter mot regelverket. Frågor kring behov av tillsynsavgift har inte hanterats inom utredningen och kan ses över vid behov.

Länsstyrelsens tillsyn enligt viltförvaltningslagstiftningen är enligt förslaget begränsat till beslut om utfodringsförbud och hållande av vilt i hägn. Tillsynen i övrigt enligt lagstiftningen utövas av jaktkontrollanter och Kustbevakningen.

8 Övriga ändringar som enbart berör förordningsnivån

I det här kapitlet hanteras vissa frågor som inte pekas ut särskilt i utredningens direktiv. Förslagen är en följd av den allmänna översynen av jaktlagstiftningen. I kapitlet samlas de förslag som enbart rör ändringar på förordningsnivå.

8.1 Jakttider och översyn av jakttider och liknande

Förslag: De jakttider som regleras i författning ska samlas i viltförvaltningsförordningen. Översynen av jakttider ska omfatta jakttiderna samt uppräkningsarter av viltarter och grupper av viltarter i viltförvaltningsförordningen.

De flesta jakttider som regleras i författning finns i dag i jaktförordningen (1987:905). Det finns jakttider för olika former av jakt i bilaga 4 i förordningen. När det gäller licensjakt på stora rovdjur regleras dock jakttiderna i Naturvårdsverkets föreskrifter.¹ Denna reglering på olika nivåer gör att det är svårt att få en överblick över jakttiderna. Det leder också till att jakttiderna när det gäller licensjakt på de stora rovdjuren inte omfattas av översynen av jakttider som sker vart sjätte år eftersom den endast omfattar jakttiderna i jaktförordningen.²

De jakttider som regleras i författning bör samlas i viltförvaltningsförordningen. Det gör regelverket enklare och mer överskådligt. Det gör också att översynen av jakttider omfattar samtliga jakttider som regleras i författning.

¹ Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2022:4) om förvaltning av stora rovdjur.

² Se 2 § tredje stycket jaktförordningen.

Bestämmelsen om översyn av jakttider infördes 2018. Den första översynen som genomfördes enligt bestämmelsen ledde till förslag som lämnades till regeringen 2020. Naturvårdsverket ska lämna förslag till regeringen utifrån nästa översyn senast 2026. Systemet med en regelbunden översyn av jakttider har visat sig fungera bra. Det finns en delaktighet för berörda intresseorganisationer som kan lämna förslag och delta i en beredningsgrupp. Preliminära förslag på nya jakttider skickas också på remiss.

Utöver jakttiderna finns det även andra bestämmelser som också kan behöva ses över regelbundet. Det gäller särskilt bestämmelser som innehåller uppräkningsav viltarter eller grupper av viltarter. Den sortens bestämmelser kan behöva ändras utifrån biologiska förhållanden eller för att nya typer av situationer har uppkommit när det gäller viltarter som behöver hanteras. Dessa olika förhållanden och situationer kan också förändras över tid. Mot denna bakgrund föreslår utredningen att översynen av jakttider även ska omfatta uppräkningsav viltarter och grupper av viltarter i viltförvaltningsförordningen. Det rör t.ex. uppräkningsav vilt som tillfaller staten och moderlösa årsungar som kan avlivas av djurskyddsskäl.

8.1.1 Undantag från jakttider för stora rovdjur

Förslag: Länsstyrelsen ska i sina beslut om populationsreglerande jakt på stora rovdjur kunna förkorta eller förlänga jakttiden med högst två dagar. Naturvårdsverket ska efter ansökan av en länsstyrelse kunna besluta om undantag från jakttiderna för populationsreglerande jakt på stora rovdjur.

Jakttider för stora rovdjur regleras i dag i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2022:4) om förvaltning av stora rovdjur. Naturvårdsverket får i enskilda fall göra undantag från föreskrifterna vilket även omfattar jakttiden för stora rovdjur. Det finns i förvaltningen av stora rovdjur ett behov av att ibland förlänga eller förkorta jakttiden. Det kan exempelvis handla om att snöförhållanden inte gör det möjligt att genomföra jakt på ett effektivt sätt. Utredningens förslag är att jakttiderna för stora rovdjur ska regleras på förordningsnivå. Det finns därför ett behov av en bestämmelse som gör det möjligt att göra undantag från de jakttider som föreslås i viltförvaltningsförord-

ningen. Utredningen förslag är att en bestämmelse ska införas som ger länsstyrelsen möjlighet att förkorta eller förlänga jakttiden på stora rovdjur med två dagar. Jakttiderna för stora rovdjur har bestämts utifrån de olika rovdjurens biologiska förutsättningar och utgångspunkten är att jakten sker samtidigt i olika län. Det bör därför finnas tydliga skäl för att förlänga eller förkorta jakttiden. Ett utrymme för länsstyrelsen att ändra jakttiden två dagar bör mot denna bakgrund anses rimligt. Behövs beslut som ändrar jakttiden mer än två dagar bör Naturvårdsverket som i dag kunna besluta om undantag från jakttiderna utan begränsningen om två dagar. Vid sådana beslut krävs fördjupade bedömningar i fråga om rovdjurens biologiska förutsättningar och behovet av samordning av jakten över flera län.

8.2 Föreskrifter om populationsreglerande jakt på vissa sälar

Förslag: Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om populationsreglerande jakt på gråsäl och knubbsäl.

Utredningen föreslår att bemyndigandet för Naturvårdsverket att meddela föreskrifter om populationsreglerande jakt (som i dag kallas licensjakt) på björn, varg, järv, lodjur utökas till att även omfatta gråsäl och knubbsäl. Det möjliggör för föreskrifter som kan skapa förutsägbarhet och underlätta beslutsfattandet. Ingen förändring föreslås när det gäller beslutande myndighet och det är därför Naturvårdsverket som beslutar om populationsreglerande jakt på gråsäl och knubbsäl.

8.3 Definition av vakt- och smygjakt

Förslag: Vaktjakt ska i viltförvaltningsförordningen avse jakt som genomförs genom att jägaren väntar och söker efter viltet på en och samma plats vid åtlar eller viltets betesplatser, boplatser, viltstigar eller liknande för att där döda viltet med skjutvapen, utan att åtgärder genomförs för att sätta viltet i rörelse.

Smygjakt ska i viltförvaltningsförordningen avse jakt som genomförs genom att jägaren söker efter viltet och smyger mot viltet eller plats där viltet kan finnas för att komma så nära att viltet går att döda med skjutvapen, utan att åtgärder genomförs för att sätta viltet i rörelse.

I både jaktförordningen och den viltförvaltningsförordning som föreslås finns termerna vakt- och smygjakt. Vakt- och smygjakt är två olika typer av jaktmetoder som ofta används tillsammans. I båda förordningarna återfinns termerna när det handlar om begränsningar i vilka jaktmetoder som får användas under vissa tider på dygnet och under vissa tider på året. Inom termen vaktjakt ryms även vakjakt, som innebär vaktjakt som vanligen genomförs vid åtel och ofta under dygnets mörka timmar. Utredningens bedömning är att en definition av respektive jaktmetod är nödvändig i viltförvaltningsförordningen så att den enskilde ska veta vilken typ av jakt som får genomföras och för att det finns ett straffrättsligt ansvar för den som använder fel jaktmetod i förhållande till respektive bestämmelse.

Det finns en begränsning i båda definitionerna som föreslås om att jakten ska genomföras utan att åtgärder genomförs för att sätta viltet i rörelse. Det som avses är bl.a. att göra en åtskillnad från de jaktmetoder då hundar används lösa eller i band för att exempelvis stöta, driva eller förfölja vilt för att en jägare ska kunna döda det. Definitionerna hindrar inte att hund medförs vid jakten för att vara till hjälp med syn, lukt och hörsel för att lokalisera viltet eller för att vara på plats för ett eventuellt eftersök eller liknande. Med termen åtgärder avses även andra åtgärder för att sätta viltet i rörelse, exempelvis människor som bildar drev och därigenom motar viltet mot jägare.

8.4 Skydds jakt

8.4.1 Ytterligare regionalisering av beslut om skydds jakt

Förslag: Länsstyrelsen ska få besluta om skydds jakt enligt kriterier i viltförvaltningsförordningen när det gäller samtliga viltarter utom sälar. Naturvårdsverkets roll att besluta om och få delegera möjligheten att besluta om skydds jakt på stora rovdjur ska tas bort. Naturvårdsverket ska fortlöpande bedöma om skydds jakt på stora rovdjur försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus eller annars används i för stor omfattning och ska om så är fallet anmäla det till regeringen.

I dag är det Naturvårdsverket som har den primära befogenheten att besluta om skydds jakt på stora rovdjur och sälar med stöd av jaktförordningen.³ Den befogenheten kan sedan delegeras till länsstyrelserna när det gäller de stora rovdjuren.⁴ Det finns inte några kriterier som ska vara uppfyllda för denna delegering och delegation till länsstyrelserna beslutas återkommande. När det gäller övriga viltarter är det länsstyrelsen som beslutar om skydds jakt med stöd av jaktförordningen.⁵

Utredningen föreslår att länsstyrelsen ska kunna besluta om skydds jakt på de stora rovdjuren utan någon delegation från Naturvårdsverket. Det är i linje med regionaliseringen av viltförvaltningen och rovdjursförvaltningen att ta bort steget med delegation och den extra administration som det innebär. Förslaget är en förenkling av regelverket. Det finns samtidigt skäl att Naturvårdsverket som nationell myndighet i nuläget fortsätter att vara beslutande myndighet för skydds jakt på sälar enligt förordningen eftersom besluten kan behöva omfatta ett antal län. När det gäller skydds jakt på sälar på myndighets initiativ med stöd av lagen föreslår dock utredningen att länsstyrelsen ska vara beslutande myndighet.⁶ Sådana beslut berör sällan mer än ett län.

En följd av att beslut om skydds jakt på de stora rovdjuren föreslås beslutas direkt av länsstyrelsen utan delegation är att Naturvårdsverkets uppföljning när det gäller skydds jakt på stora rovdjur

³ 23 b § jaktförordningen.

⁴ 24 a § jaktförordningen.

⁵ 29 § jaktförordningen.

⁶ Se vidare i avsnitt 7.10.

inte längre kan leda till att en delegation ändras eller återkallas. Uppföljningen av länsstyrelsens beslut om skyddsjakt bör därför sammanföras med uppföljningen av skyddsjakt på stora rovdjur på enskilds initiativ. Om skyddsjakten på björn, varg, järv eller lodjur försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus eller annars används i för stor omfattning ska Naturvårdsverket genast anmäla det till regeringen för att möjliggöra åtgärder. Ett förtydligande i den föreslagna bestämmelsen om att det ska röra sig om *för stor omfattning* i stället för *stor omfattning* bör göras eftersom det är så den nuvarande bestämmelsen rimligen uppfattas redan i dag. Samma förtydligande bör även göras när det gäller Naturvårdsverkets uppföljning av länsstyrelsernas beslut om populationsreglerande jakt på stora rovdjur efter delegation.

8.4.2 Andra ändringar som rör skyddsjakt

Förslag: Det ska förtydligas att det räknas som skyddsjakt på enskilds initiativ att under angivna förutsättningar döda stora rovdjur för att skydda tamdjur eller vilt i hägn från rovdjursangrepp m.m. Vid sådan skyddsjakt ska andra jaktmedel och jaktmetoder än som annars är tillåtna vid jakt få användas.

I jaktförordningen finns en reglering om under vilka förutsättningar vissa stora rovdjur får dödas för att skydda tamdjur eller vilt i hägn från rovdjursangrepp m.m.⁷ I bestämmelserna i sig anges inte att det rör sig om skyddsjakt på enskilds initiativ, men bestämmelserna finns under den rubriken i förordningen och i 49 § anges att skyldighet att betala viltvårdsavgift inte gäller ”sådan jakt som avses i 28 §”. Utredningen föreslår att det ska förtydligas att det räknas som skyddsjakt på enskilds initiativ att utifrån de angivna förutsättningarna döda stora rovdjur för att skydda tamdjur eller vilt i hägn från rovdjursangrepp m.m. Det bidrar till ett tydligare regelverk.

Det bör vidare förtydligas att ägare och vårdare av tamdjur får *genomföra de åtgärder som behövs* för att döda det stora rovdjuret när övriga förutsättningar är uppfyllda. Formuleringen *genomföra de åtgärder som behövs* innebär att andra jaktmedel och jaktmetoder

⁷ 28–28 b §§ jaktförordningen.

får användas än de som annars är tillåtna vid skyddsjakt. Formuleringen innebär också att skjutvapen får användas vid andra tider på dygnet än annars. Det innebär att den delen av 28 b § jaktförordningen inte behöver tas in i viltförvaltningsförordningen. I avsnitt 8.10 hanteras vidare frågan om att stora rovdjur som har dödats med stöd av dessa bestämmelser tillfaller staten.

Under utredningen har frågan lyfts fram om huruvida även andra tamdjur än ren bör kunna skyddas från rovdjursangrepp m.m. i nationalparker. Även den frågan regleras i dag i 28 b §. I bestämmelsen infördes möjligheten att skydda ren i nationalparker 2021 utifrån ett förslag från Naturvårdsverket. Eftersom det var så pass nyligen som bestämmelsen fick sin nuvarande utformning och det föregicks av ett förslag från den berörda nationella expertmyndigheten bedömer utredningen inte att det finns skäl i nuläget att se över frågan igen.

Förslag: Regeln om fångst och flytt av duvhök för att skydda fåglar som är uppfödda för att sättas ut för jakt ska tas bort.

I dag finns en regel om fångst och flytt av duvhök för att skydda fåglar som är uppfödda för att sättas ut för jakt.⁸ Utredningen föreslår att den regeln tas bort för att förenkla regelverket och skapa enhetlighet i fråga om kriterierna för skyddsjakt. Innan fåglarna sätts ut bör samma kriterier som för övrig skyddsjakt gälla. Sådan skyddsjakt kan både innebära att en duvhök får flyttas eller dödas, vilket går längre än dagens bestämmelse. Efter att fåglarna har satts ut kan de inte längre skyddas som egendom enligt kriterierna för skyddsjakt. Frågan om huruvida skyddsjakt på duvhök för att skydda uppfödning av fåglar för utsättning bör omfattas av bilaga 4 kan vidare hanteras inom jakttidsöversynen.

⁸ 29 § femte stycket jaktförordningen.

8.5 Ingrepp i vilts bon och att ta eller förstöra vilda fåglars ägg

Förslag: Regleringen om ingrepp i vilts bon och att ta eller förstöra vilda fåglars ägg ska förtydligas så att det uttryckligen framgår när dessa åtgärder får genomföras.

Naturvårdsverket ska få meddela föreskrifter om jaktmetoder för att ta eller förstöra vilda fåglars ägg.

Regleringen om ingrepp i vilts bon och att ta eller förstöra vilda fåglars ägg kan bitvis vara svår att förstå i den nuvarande utformningen. När det gäller att ta eller förstöra vilda fåglars ägg finns en uttrycklig reglering i bestämmelserna om allmän jakt, skyddsjakt efter myndighets beslut, skyddsjakt på enskilda initiativ och jakt för forskningsändamål.⁹ När det gäller vilda däggdjurs bon är regleringen inte uttrycklig. Att det är tillåtet framgår i stället av de olika bestämmelserna om jakt tillsammans med definitionen av jakt som anger att till jakt räknas att göra ingrep i viltets bon.¹⁰ Det framgår också indirekt av bestämmelsen om användnings av hund vid jakt som anger att hund får användas under jord vid jakt på visst vilt under allmän jakt eller som skyddsjakt på enskilda initiativ.¹¹ Att hund används under jord innebär att den kan göra ingrepp i vilts bon under s.k. grytjakt.

Utredningen föreslår att regleringen förtydligas så att det uttryckligen framgår när dessa åtgärder får genomföras. Syftet är att förtydliga det som redan gäller så att regelverket är enklare att förstå.

När det gäller skyddsjakt på enskilda initiativ enligt bilaga 4 föreslås formuleringen att åtgärderna kan genomföras ”under de förutsättningar som anges i respektive punkt i bilaga 4 del a och b”. Det förtydligar att de olika kriterierna i punkterna behöver vara uppfyllda. Det förtydligar också att åtgärden att göra ingrepp i vilda fåglars bon och att förstöra vilda fåglars ägg omfattas av flera punkter i bilagan och inte bara den som avser att flytta vilda fåglars bon samt ägg eller ungar. Det behöver samtidigt noteras att åtgärderna inte får genomföras när det gäller storskarv enligt bilaga 4 eftersom sådan skyddsjakt inte får genomföras närmare än 300 meter från boplatz för skarv.

⁹ 2, 23 a, 26 och 32 §§ jaktförordningen.

¹⁰ 2 § jaktlagen.

¹¹ 16 § c jaktförordningen.

Det framgår av definitionen av jaktmedel att det som används för att göra ingrepp i vilts bon räknas som hjälpmedel och inte som jaktmedel. Det framgår vidare av definitionen av jaktmetod att den omfattar metoder för att ta eller förstöra vilda fåglars ägg. Sådana metoder regleras i dag främst genom villkor i beslut om jakt. Utredningen föreslår vidare att Naturvårdsverket ska få meddela föreskrifter om jaktmetoder för att ta eller förstöra vilda fåglars ägg. Det finns ett behov av att även mer generellt kunna styra sådana jaktmetoder och när de kan användas. Två metoder som diskuteras mycket är prickning och oljering av ägg. Det kan t.ex. finnas behov av att reglera hur länge efter att ägg har lagts som de metoderna får användas.

8.6 Villkor i beslut om jakt

Förslag: En särskild bestämmelse ska reglera vilka villkor som ska anges i beslut om populationsreglerande jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter och i beslut om skyddsjakt, forskningsjakt och jakt av naturvårdsskäl. Kravet på villkor om jaktmedel och jaktmetoder ska justeras. Ett nytt krav på villkor om anmälan av jaktresultat ska införas. Ett krav på de villkor som behövs i övrigt ska också införas.

När det gäller forskningsjakt och jakt av naturvårdsskäl ska det även införas krav på villkor som gäller om någon av de särskilda beslutsbefogenheterna för sådan jakt har använts.

Det finns i dag en bestämmelse som reglerar villkor i beslut om jakt i jaktförordningen.¹² Bestämmelsen innehåller hänvisningar till en lång rad bestämmelser, vilket gör den svårläst. Uppräkningen av bestämmelser bör i förenklingssyfte ersättas av att de berörda jaktformerna räknas upp i stället. Frågan om villkor i beslut som bara avser undantag när det gäller jaktmedel eller jaktmetoder bör vidare regleras i de kapitel som avser jaktmedel eller jaktmetoder. Utredningen föreslår att ett krav på villkor justeras och att två nya läggs till för att göra bestämmelsen mer ändamålsenlig.

Kravet på villkor för jaktmedel och jaktmetoder bör justeras. I stället för *medel och metoder som får användas* bör anges *vilka*

¹² 9 b § jaktförordningen.

andra jaktmedel eller jaktmetoder som får användas än de som annars är tillåtna utifrån de föreskrifter som Naturvårdsverket har meddelat i frågan. Den nuvarande formuleringen har ibland lett till onödigt långa beslut eftersom regleringen i lagstiftningen om jaktmedel och jaktmetoder är ganska omfattande. Vidare har formuleringen lett till osäkerhet kring vad som gäller om jaktmedel och jaktmetoder som får användas enligt jaktlagstiftningen inte anges i beslutet. Den nya formuleringen gör att gällande regler inte behöver upprepas samtidigt som det finns utrymme för undantag i enlighet med befogenheter i förordningen och utifrån Naturvårdsverkets föreskrifter.

Ett nytt krav på villkor om anmälan av jaktresultat bör införas. Den bör avse krav på anmälan av jaktresultat utöver det som redan gäller enligt förordningen. Det kan behövas för rapportering enligt naturvårdsdirektiven. Ett krav på de villkor som behövs i övrigt bör också införas. Ett sådant krav förtydligar befogenheten att meddela ytterligare villkor. I det fall det finns behov av villkor som inskränker jaktmedel eller jaktmetoder i ett beslut kan sådana villkor meddelas med stöd av den befogenheten.

När det gäller forskningsjakt och jakt av naturvårdsskäl bör det även införas krav på villkor som gäller om någon av de särskilda beslutsbefogenheterna för sådan jakt har använts. Det bör anges om jakten får genomföras på någon annans jaktområde, om vilt som fångas eller ägg som samlas in vid jakten ska sättas ut igen eller om vilt som dödas eller fångas eller ägg som samlas in vid jakten ska tillfalla någon annan än jakträttshavaren. Villkoren kan i vissa fall även medge att delar av vilt eller ägg, t.ex. de delar som behövs för provtagning, tillfaller någon annan än jakträttshavaren, vilket i så fall bör anges.

8.7 Anmälan av jaktresultat m.m.

Förslag: Det ska vara jaktledaren som ansvarar för att jaktresultat efter populationsreglerande jakt på kronhjort och älg samt om en älg har dödats under sådan jakt anmäls till länsstyrelsen. Vid allmän jakt eller skydds jakt på älg eller kronhjort ska den som dödade viltet ha ansvar för anmälan till länsstyrelsen.

Den som vid populationsreglerande jakt har dödat eller påskjutit björn, varg, järv eller lodjur ska ansvara för att det anmäls till länsstyrelsen senast inom en timme. Den som vid populationsreglerande jakt eller skydds jakt har dödat eller påskjutit gråsäl, knubbsäl eller vikare ska ansvara för att det anmäls till Naturvårdsverket senast efterföljande dag.

Anmälan om dödade eller påskjutna stora rovdjur vid skydds jakt på enskilds initiativ ska även innehålla uppgifter om vilket eller vilka tamdjur eller vilt som skyddades.

I jaktförordningen finns det flera bestämmelser om skyldighet att anmäla jaktresultat, inklusive dödat eller påskjutet vilt. Bestämmelserna avser älg, kronhjort, stora rovdjur och sälar. Olika tidsfrister anges för när jaktresultaten ska anmälas. I de flesta bestämmelserna anges vem som ska anmäla jaktresultatet, men inte när det gäller jakt på älg inom registrerade områden.

Utredningen förslår att det ska vara jaktledaren som ska ansvara för att jaktresultat efter populationsreglerande jakt på kronhjort och älg samt om en älg har dödats under sådan jakt anmäls till länsstyrelsen. Förslaget avser att underlätta administrationen kring anmälningarna. Den som jagar ensam under populationsreglerande jakt anses själv vara jaktledaren. Det kan vara någon annan som genomför anmälningarna på jaktledarens uppdrag. Det är vanligt att jaktresultatet rapporteras gemensamt för ett helt skötselområde. Ansvaret bör dock vara utpekat och ligger enligt förslaget på jaktledaren. Utredningen föreslår även att den som har dödat älg eller kronhjort under allmän jakt eller skydds jakt ska ha ansvar för att det anmäls till länsstyrelsen. Det blir en tydligare reglering jämfört med i dag när ansvaret ligger på jakträttshavaren. Det kan ju både finnas en ursprunglig jakträttshavare och någon som denne har upplåtit jakträtten till. Det gör också regleringen mer lik den som gäller i fråga om stora rovdjur och sälar.

Utredningen föreslår också den som vid populationsreglerande jakt har dödat eller påskjutit björn, varg, järv eller lodjur ska ansvara för att det anmäls till länsstyrelsen utan dröjsmål och senast inom en timme. Det är en förändring som ligger i linje med kraven i Naturvårdsverkets föreskrifter om besluten om jakt och syftar till att jakten ska ske under kontrollerade former.¹³

När det gäller sälar föreslår utredningen att den som vid populationsreglerande jakt eller skyddsjakt har dödat eller påskjutit gråsäl, knubbsäl eller vikare ska ansvara för att det anmäls till Naturvårdsverket utan dröjsmål och senast efterföljande dag efter. En skillnad är att bestämmelsen nu föreslås omfatta skyddsjakt på vikare. Det är befogat eftersom sådana beslut kan omfatta flera län och ett större antal vikare. En annan skillnad är att anmälan enligt förslaget ska göras senast dagen efter att en säl dödat eller påskjutits jämfört med dagens krav som är senast närmaste vardag efter samma tidpunkt. Kravet bidrar till att jakten genomförs under kontrollerade former och möjliggörs av att anmälningarna numera sker digitalt.

I dag regleras vad en anmälan om dödade stora rovdjur vid skyddsjakt på enskilds initiativ ska innehålla i 37 § jaktförordningen. Anmälan ska omfatta uppgifter om var och när djuret dödades. Enligt ett förslag i delbetänkandet ska även påskjutna stora rovdjur anmälas. Utöver denna ändring bör en anmälan även innehålla uppgifter om vilket eller vilka tamdjur eller vilt som skyddades. Det ger länsstyrelsen som tar emot anmälan en mer komplett bild av vad som har hänt och möjliggör för länsstyrelsen att agera i situationen.

8.8 Länsstyrelsens rapportering om jakt och jaktresultat

Förslag: Det ska införas en samlad reglering om skyldighet för länsstyrelsen att till Naturvårdsverket rapportera uppgifter om beslut om jakt och jaktresultat som avser unionsrättsligt skyddade viltarter. Skyldigheten att rapportera ska även omfatta anmälningar som länsstyrelsen fått om stora rovdjur som påskjutits eller dödades för att avvärja angrepp på tamdjur m.m. Om uppgifter om jaktresultat saknas ska länsstyrelsen efterfråga uppgifterna.

¹³ Se 6 kap. 1 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2022:4) om förvaltning av stora rovdjur.

Utredningen föreslår en samlad reglering om skyldighet för länsstyrelsen att till Naturvårdsverket rapportera uppgifter om beslut om jakt och jaktresultat när det gäller unionsrättsligt skyddade viltarter. Skyldigheten omfattar beslut om populationsreglerade jakt, skyddsjakt och jakt av naturvårdsskäl. Skyldigheten omfattar inte allmän jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter eftersom sådan jakt inte föregås av något särskilt beslut. Skyldigheten att rapportera bör även omfatta anmälningar som länsstyrelsen fått om stora rovdjur som påskjutits eller dödats för att avvärja angrepp på tamdjur m.m. Länsstyrelsen bör vidare efterfråga uppgifter om jaktresultat om de saknas för att säkerställa att de kommer in.

Kraven på rapportering behövs för att Sverige ska kunna leva upp till rapporteringskrav i naturvårdsdirektiven (Habides-rapporteringen). En samlad reglering kan förenkla och förtydliga. I dag återfinns regleringen på flera olika ställen och regleringen behöver också kompletteras. Den föreslagna bestämmelsen ersätter kraven som nu finns i 24 § tredje stycket och 29 § sjätte stycket jaktförordningen.

Länsstyrelsen ska rapportera uppgifterna till Naturvårdsverket. I praktiken sker rapporteringen i en databas som EU-kommissionen tillhandahåller och som Naturvårdsverket hanterar för Sveriges räkning. Krav på Naturvårdsverket att rapportera finns i en mer övergripande bestämmelse om internationell rapportering i 4 § 4 förordning (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket.

Förslaget innebär inte någon ny hantering av personuppgifter eftersom det inte är sådana uppgifter som ska rapporteras in av länsstyrelsen. Det som ska rapporteras är i stället uppgifter om jakten och jaktresultatet.

8.9 Användning av hund vid jakt

Förslag: Bilaga 6 till viltförvaltningsförordningen ska reglera de tider på året som hund får användas vid jakt, jaktträning eller jaktprov.

En hund ska *vara* på plats inom högst två timmar från påskjutning av ett vilt i stället för att *kunna vara* på plats.

Hund ska få användas inom jordbruket för att hindra att vilt kommer till skada.

Utredningen anser att de bestämmelser som rör hundar i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen är ändamålsenliga och föreslår därför enbart vissa förtydliganden och mindre ändringar i de nya bestämmelserna.

Utredningens bedömning är att en bilaga 6 ska införas i viltförvaltningsförordningen som reglerar de tider på året hund får användas av jakträttshavaren eller av en annan person med jakträttshavarens medgivande vid jakt, jaktträning eller jaktprov. Bilagan motsvarar 16 § jaktförordningen. Ett förtydligande bör göras i viltförvaltningsförordningen om att bilaga 6 även gäller vid jaktprov. Begreppet jaktprov omfattas i nuvarande regelverk antingen av jakt eller jaktträning. Om jaktprovet genomförs på ett sätt så att vilt dödas eller avses dödas betraktas det som jakt. Om jaktprovet genomförs på ett sätt att vilt inte dödas och inte heller avses dödas betraktas det som jaktträning. I den föreslagna bilaga 6 görs en uppdelning mellan jaktträning och jaktprov för att öka tydligheten. I det föreslagna regelverket är ett jaktprov att jämställa med jaktträning vilket betyder att vilt inte dödas och inte heller avses dödas under jaktprovet. Till skillnad från jaktträningen innebär jaktprovet dock ett test som bedöms. Om vilt dödas eller avses dödas vid prov med hundar bör det precis som enligt nuvarande regelverk anses vara jakt.

Utredningens bedömning är vidare att en hund ska vara på plats inom högst två timmar från en påskjutning vilket förtydligas genom ordet "vara". I dag gäller i stället att en hund ska *kunna* vara på plats. Att kunna ha en hund på plats är inte samma sak som att en hund faktiskt är på plats. Bestämmelsen har en stark koppling till de krav som finns på att jägaren ska genomföra eftersök vid jakt. Bestämmelsen ställer krav på att en hund ska vara på plats inom högst två timmar från påskjutningen. Bestämmelsen ställer inga krav på att den enskilde jägaren själv äger hunden. Kravet är enbart att en hund ska vara på plats. Begreppet påskjutning definieras i 1 kap. 18 § viltförvaltningslagen. Med påskjutning avses att skott har avlossats mot ett vilt och det inte kan konstateras att viltet har dött men heller inte uteslutas att viltet har träffats. Om man senare kan utesluta att viltet har träffats, eller konstaterar att det faktiskt har träffats och dött, finns inte längre något krav på att en hund ska finnas på plats inom högst två timmar.

Utredningen bedömning är att det ska vara möjligt att använda hund inom jordbruket för att hindra att vilt kommer till skada. Precis

som i nuvarande regel¹⁴ är slätter fortfarande ett exempel på en situation som bestämmelsen i viltförvaltningsförordningen är tänkt att träffa även om det inte uttryckligen anges som exempel.

Utredningens bedömning är att det inte ska vara tillåtet att med stöd av den aktuella bestämmelsen använda hund för viltvårdsändamål. Med viltvård avses exempelvis jakt vilket betyder att det skulle vara fritt fram att använda hund vid många olika tillfällen som är svåra att överblicka. Vid de tillfällen hund får användas för viltvårdsändamål omfattas aktiviteten därför av de bestämmelserna som reglerar användandet av hund vid jakt m.m.

8.10 Vilt som tillfaller staten och provtagning av vilt

Förslag: Den myndighet som beslutar om jakt ska få besluta att vilt av vissa arter ska tillfalla staten om de fångas eller dödas under jakten. Beslutsmyndigheten ska också få besluta om provtagning av visst vilt som fångas eller dödas under jakten och att de delar som behövs för provtagning tillfaller staten. Stora rovdjur som har dödats vid skydds jakt på enskilds initiativ för att skydda tamdjur eller vilt i hägn ska tillfalla staten.

Den reglering om statens vilt som särskilt rör älg och hjort ska tas bort.

Följande myndigheters ansvar och befogenheter när det gäller statens vilt ska regleras i viltförvaltningsförordningen:

- Polismyndigheten,
- länsstyrelsen,
- Naturvårdsverket,
- Statens veterinärmedicinska anstalt, och
- Naturhistoriska riksmuseet.

Bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela ytterligare föreskrifter om vilt som tillfaller staten ska förenklas och utökats till att avse beslut om att vilt tillfaller staten vid jakt.

¹⁴ 17 § första stycket jaktförordningen.

Att andra mottagare än Statens veterinärmedicinska anstalt, Naturhistoriska riksmuseet eller en institution för forskning eller undervisning ska stå för kostnaderna för att vilt som tillfaller staten överlämnas ska inte regleras i förordningen.

I jaktförordningen regleras att vilt av ett antal uppräknade viltarter tillfaller staten om det omhändertas, påträffas dött eller dödas när det är fredat.¹⁵ Vidare får den myndighet som beslutar om jakt i vissa fall bestämma hur man ska förfara med vilt som dödas under jakten.¹⁶ Det har varit oklart om ett beslut om att förfara med vilt som dödas under jakt kan innebära att viltet blir statens vilt och vilket lagstöd som finns för det. Utredningen föreslår att regleringen ändras så att den blir enklare och tydligare.

Det bör införas en möjlighet för den myndighet som beslutar om jakt att besluta att vilt ska tillfalla staten om de fångas eller dödas under jakten. Det bör gälla sådant vilt som finns med på listan över vilt som tillfaller staten i vissa sammanhang. Vidare bör beslutsmyndigheten också få besluta om provtagning av sådant vilt om det fångas eller dödas under jakten. Vid beslut om provtagning bör de delar som behövs för provtagningen tillfalla staten. Motsvarande beslut om provtagning bör också vara möjliga för Naturvårdsverket vid beslut om jakt på sälar. Eftersom sälar inte ingår i listan över vilt som tillfaller staten direkt med stöd av författning under vissa förutsättningar behövs en särskild reglering kring provtagning av sälar. De föreslagna bestämmelserna bör ersätta regleringen om beslut om hur man ska förfara med vilt som fångas eller dödas under jakt.

Det bör förtydligas att stora rovdjur som har dödats för att skydda tamdjur eller vilt i hägn från rovdjursangrepp m.m. under de angivna förutsättningarna tillfaller staten. Det anses gälla redan i dag. Förtydligandet behövs mot bakgrund av att sådant dödande av stora rovdjur räknas som skydds jakt och att utredningen bedömer att det bör innebära att de stora rovdjuren inte anses vara fredade i de fallen. Utredningen föreslår därför ett sådant förtydligande.

I delbetänkandet föreslog utredningen att myskoxe, älg och hjort skulle strykas i listan över statens vilt.¹⁷ Utredningen föreslår nu att den ytterligare reglering som särskilt rör älg och hjort som statens vilt

¹⁵ 33 § jaktförordningen.

¹⁶ 24 d § första och andra stycket, 24 e § första stycket och 29 § andra stycket jaktförordningen.

¹⁷ Se avsnitt 4.7 i SOU 2025:32, *Vissa förändringar av jaktlagstiftningen*.

ska tas bort för att regleringen ska stämma överens med det tidigare förslaget. Det rör en del av bestämmelsen om skyldigheten att anmäla vilt som tillfaller staten till Polismyndigheten.¹⁸ Det rör också en del av bestämmelsen om ersättning ur viltvårdsfonden för kostnader för hantering av statens vilt.¹⁹

Myndigheternas ansvar och befogenheter när det gäller vilt som tillfaller staten

När vilt har tillfallit staten har flera olika myndigheter roller i den fortsatta hanteringen av viltet. Det finns både myndigheter som ansvarar för praktisk och administrativ hantering och myndigheter som ansvarar för hantering som syftar till att tillförsäkra forskning, undervisning, miljöövervakning eller viltövervakning exemplar av arterna. All hantering har det övergripande syftet att skydda hotade eller särskilt värdefulla viltarter. Regleringen av myndigheternas ansvar och befogenheter är dock inte heltäckande på förordningsnivå. Bristerna lyfts även fram av utredningen om en ny jakt- och viltvårdsmyndighet.²⁰ Stora delar av regleringen av myndigheternas roller finns i dag i Naturvårdsverkets föreskrifter.²¹ Utredningen föreslår därför att en reglering av ansvar och befogenheter för de berörda myndigheterna tas in i viltförvaltningsförordningen.

Det bör tas in en reglering om Polismyndighetens, länsstyrelsens och Naturvårdsverkets skyldighet att se till att vilt eller delar av vilt som tillfaller staten hanteras efter en anmälan eller en myndighets beslut. Till skillnad mot dagens reglering bör uttrycket *tas om hand* bytas ut mot det mer övergripande uttrycket *hanteras*. Naturvårdsverkets föreskrifter bör vidare kunna avse hela förloppet och inte endast omhändertaget vilt. Länsstyrelsens roll bör även omfatta vilt eller delar av vilt som myndigheten har beslutat ska tillfalla staten vid jakt. Naturvårdsverket bör ha motsvarande roll när det gäller beslut som myndigheten har fattat om att vilt eller delar av vilt ska tillfalla staten vid jakt. Det bör främst röra beslut om sälar.

En bestämmelse bör tas in som reglerar Statens veterinärmedicinska anstalts roll och ansvar när det gäller vilt som tillfaller staten.

¹⁸ Slutet av 36 § första stycket jaktförordningen.

¹⁹ Den sista delen av andra stycket i 40 a § jaktförordningen.

²⁰ Se 8.4 SOU 2025:50, *En ny nationell myndighet för viltförvaltning*.

²¹ Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2019:5) om vilt som tillfaller staten.

Myndigheten bör hantera vilt som behövs för utredning om brott eller misstanke om sjukdom. Myndigheten bör också hantera vilt av arterna björn, varg, järv eller lodjur, med undantag för preparerade exemplar som har behandlats för att bevara dem. Innehållet i förslaget motsvarar vad som i dag gäller enligt Naturvårdsverkets föreskrifter.²²

En bestämmelse bör vidare tas in som reglerar Naturhistoriska riksmuseets roll och ansvar när det gäller vilt som tillfaller staten. Myndigheten bör hantera vilt som är preparerade exemplar som har behandlats för att bevara dem. Myndigheten bör också hantera vilt av andra arter än björn, varg, järv och lodjur. Innehållet i förslaget motsvarar vad som i dag gäller enligt Naturvårdsverkets föreskrifter.²³

Det bör även regleras att myndigheter som förfogar över vilt som tillfaller staten får låna ut, sälja, överlåta utan ersättning eller låta destruera viltet enligt Naturvårdsverkets föreskrifter. Det är en ny bestämmelse som föreslås som hämtar delar av sitt innehåll från Naturvårdsverkets föreskrifter.²⁴ En bestämmelse bör också reglera en subsidiär roll för Naturvårdsverket att besluta om hur vilt som tillfaller staten ska hanteras. Naturvårdsverkets befogenhet finns i dag i 38 § jaktförordningen. En skillnad är att Naturvårdsverket enligt förslaget får fatta beslut om de andra myndigheterna inte har befogenhet att fatta beslut. Syftet är att förtydliga de olika myndigheternas roller och att inte ha kvar överlappande befogenheter.

Det bör även införas en bestämmelse om Naturvårdsverkets roll att ange anspråk på skadestånd om vilt som tillfaller staten har varit föremål för brott enligt viltförvaltningslagen, såsom jaktbrott. Ordningen är den som tillämpas av åklagare och generellt enligt praxis. Det har dock förekommit rättsfall där länsstyrelsen har angett krav på skadestånd. Förslaget syftar till att renodla myndigheternas roller och förtydliga dem.

Bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela ytterligare föreskrifter om vilt som tillfaller staten bör förenklats och utökats till att avse beslut om att vilt tillfaller staten vid jakt.

Att andra mottagare än Statens veterinärmedicinska anstalt, Naturhistoriska riksmuseet eller en institution för forskning eller undervisning ska stå för kostnaderna för att vilt som tillfaller staten överlämnas

²² 8 och 11 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2019:5) om vilt som tillfaller staten.

²³ 9 och 10 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2019:5) om vilt som tillfaller staten.

²⁴ 12 och 13 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2019:5) om vilt som tillfaller staten.

bör inte regleras direkt i förordningen. Det är mer ändamålsenligt att den frågan hanteras i det enskilda fallet i beslut eller avtal om att låna ut, sälja eller utan ersättning överlåta vilt som tillfaller staten.

8.11 Forskningsjakt

Förslag: Naturvårdsverket får efter ansökan besluta om forskningsjakt. Naturvårdsverket kan besluta att jakten får genomföras på någon annans jaktområde och att vilt eller ägg i vissa fall kan sättas ut igen eller tillfalla någon annan än jakträttshavaren. Den som har fått ett sådant beslut ska informera jakträttshavaren.

Den som ringmärker vilda fåglar ska informera jakträttshavaren innan fångstredskap sätts ut.

Utredningen föreslår en generell bestämmelse i viltförvaltningsförordningen som reglerar kriterierna för att Naturvårdsverket ska kunna besluta om forskningsjakt. Bestämmelsen bör omfatta forskningsjakt som kan innebära att vilt dödas²⁵, forskningsjakt som kan innebära att vilt fångas för märkning och undersökning²⁶ samt forskningsmärkning m.m. av varg²⁷. De nuvarande separata bestämmelserna har stora likheter och eftersom det nu har föreslagits en möjlighet för Naturvårdsverket att förvaltningsmärka varg behövs inte längre en separat bestämmelse om forskningsmärkning m.m. av varg.

I den generella bestämmelsen bör formuleringen från bemyndigandet i jaktlagen och viltförvaltningslagen användas om jakt för *märkning, undersökning eller andra åtgärder som genomförs i vetenskapligt syfte*. Det bör ersätta dagens formulering i jaktförordningen om jakt *om det behövs för forsknings- och utbildningsändamål*. Formuleringen från bemyndigandet i lagen täcker bredden av den jakt som behövs på ett tydligare sätt. Det är också så naturvårdsdirektiven kan tolkas enligt EU-kommissionens vägledning även om formuleringen i direktiven är forsknings- och utbildningsändamål.

I bestämmelsen bör det också förtydligas att det krävs en ansökan, att Naturvårdsverket kan besluta att jakten får genomföras på någon annans jaktområde och att vilt eller ägg i vissa fall kan sättas ut igen

²⁵ Delar av 31 § jaktförordningen.

²⁶ 32 § andra stycket jaktförordningen.

²⁷ Delar av 32 a § jaktförordningen.

eller tillfalla någon annan än jakträttshavaren. Det bör krävas att den som har fått ett sådant beslut ska informera jakträttshavaren om jakten innan den påbörjas. Även delar av vilt eller ägg, t.ex. de delar som behövs för provtagning, bör efter beslut kunna tillfalla någon annan än jakträttshavaren. Frågan om ersättning till t.ex. jakträttshavaren regleras inte särskilt, men kan ändå bli aktuell.

Även ringmärkning räknas som forskningsjakt. Den som har Naturhistoriska riksmuseets uppdrag att ringmärka vilda fåglar får utan särskilt beslut fånga vilda fåglar för märkning och undersökning på annans jaktområde. Det är samma ordning som gäller i dag.²⁸ Utredningen föreslår att jakträttshavaren ska underrättas om ringmärkningen innan fångstredskap sätts ut och inte bara som i dag om fångstredskap lämnas utan omedelbar tillsyn. Det är lämpligt att jakträttshavaren i samtliga fall får information om verksamheten. Det bör vidare förtydligas att en fågel ska sättas ut igen efter att märkning och undersökning är klara. Förtydligandet är viktigt i förhållande till förbudet att sätta ut vilt i viltförvaltningslagen.

8.12 Jakt av naturvårdsskäl

Förslag: Länsstyrelsen får efter ansökan eller på eget initiativ besluta om jakt av naturvårdsskäl. Länsstyrelsen kan besluta att jakten får genomföras på någon annans jaktområde och att vilt eller ägg i vissa fall kan tillfalla någon annan än jakträttshavaren. Jakträttshavaren ska i sådana fall få information om jakten.

Naturvårdsverket ska kunna meddela ytterligare föreskrifter om jakt av naturvårdsskäl.

Utredningen föreslår en bestämmelse i viltförvaltningsförordningen som reglerar länsstyrelsens möjlighet att efter ansökan eller på eget initiativ besluta om jakt av naturvårdsskäl. Det bör vara en sammanslagning av regleringen om jakt för att skydda och bevara vilda djur, växter eller livsmiljöer²⁹ och om jakt för återinplantering eller återinförande av en art³⁰. En skillnad som föreslås är att beslutsmandatet gäller för länsstyrelsen även när det gäller jakt för återinplantering

²⁸ 32 § första stycket jaktförordningen.

²⁹ I dag är det ett av skälen för skyddsjakt enligt 23 a § första stycket 4 jaktförordningen.

³⁰ Delar av 31 § jaktförordningen.

eller återinförande av en art. I dag har Naturvårdsverket det beslutsmandatet. Förändringen ligger i linje med regionaliseringen av viltförvaltningen. En viktig del av sådana beslut handlar om hur den lokala och regionala populationen påverkas, vilket länsstyrelsen har goda förutsättningar att bedöma. Frågan om vilt får sättas ut i bevarandesyfte bör även fortsatt prövas av Naturvårdsverket.

Beslutsmandatet för länsstyrelsen bör även utökats och myndigheten bör kunna besluta om jakt av naturvårdsskäl både efter ansökan och på eget initiativ samt på någon annans jaktområde i fråga om samtliga arter. Det bör vidare förtydligas att jakt av naturvårdsskäl kan innebära att vilt eller ägg tillfaller någon annan än jakträttshavaren. Det är lämpligt att det införs ett krav på att jakträttshavaren ska få information om verksamheten i de fall jakten får genomföras på någon annans jaktområde eller att vilt eller ägg tillfaller någon annan än jakträttshavaren. Frågan om ersättning till t.ex. jakträttshavaren regleras inte särskilt, men kan ändå bli aktuell.

Ett bredare beslutsmandat motiveras av länsstyrelsens behov av att kunna fatta flera olika sorters beslut som avser flera olika arter i fråga om jakt av naturvårdsskäl. Det kan handla om t.ex. beslut som behövs för åtgärdsprogram för hotade arter, beslut om jakt på vilt som är skadat eller i ett sådant tillstånd att det behöver dödas av djurskyddsskäl, beslut om att fånga in vilt som skadas eller riskerar att skadas vid skogsbrand eller stora oljeutsläpp samt beslut att fånga in och vid behov döda skadat eller sjukt vilt som riktar sig till rehabiliteringsanläggningar för skadat och sjukt vilt. Enligt förslaget kan länsstyrelsens beslut alltså avse jakt på vilt för att skydda eller bevara både vilt av den aktuella arten och vilda djur och växter av andra arter.

Eftersom beslutsmandatet föreslås utökas både enligt denna bestämmelse och när det gäller skyddsjakt på myndighets initiativ med stöd av viltförvaltningslagen bedöms det inte längre finnas behov av länsstyrelsens nuvarande möjlighet till en selektiv jakt på ett litet antal djur under strängt kontrollerade förhållanden för att tillgodose viltförvaltningen.³¹ Den punkten finns därför inte med i bestämmelsen som föreslås.

Utredningen föreslår vidare att Naturvårdsverket ska kunna meddela föreskrifter om jakt av naturvårdsskäl. Behovet av föreskrifter

³¹ 31 § första stycket 2 jaktförordningen.

beror på att möjligheterna till beslut om sådan jakt har utökats och det delvis är nytt att länsstyrelsen fattar besluten.

8.13 Utsättning av vilt

Förslag: Naturvårdsverket får genom beslut i enskilda fall medge att vilt sätts ut i frihet utifrån angivna kriterier.

Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om undantag från förbudet att sätta ut vilt i frihet, inklusive föreskrifter om att sätta ut visst vilt utan särskilt beslut.

Huvudregeln enligt jaktlagstiftningen är att vilt inte får sättas ut.³² Sedan finns det möjlighet till undantag från förbudet. Bakgrunden till förbudet är riskerna som t.ex. främmande vilt eller vilt av arter som förekommer i andra delar av landet kan innebära i form av negativ påverkan på de inhemska viltarterna, miljön och areella näringar. Den negativa påverkan kan t.ex. ske genom det som viltet äter, konkurrens om födan, genom spridning av sjukdomar och genom hybridisering. Det är i stort samma skäl som de som har motiverat tillståndskravet för att hålla vilt i hägn.

Samma grundläggande ordning med generellt förbud och möjlighet till undantag bör gälla även i viltförvaltningslagstiftningen. Det som behöver utvecklas är regleringen kring undantag för att sätta ut vilt. De överväganden som behöver göras i enskilda fall bör specificeras.

Utredningen föreslår en bestämmelse som reglerar Naturvårdsverkets möjlighet att genom beslut i enskilda fall medge undantag från förbudet mot att sätta ut vilt och kriterierna för sådana beslut. Bestämmelsen som föreslås är ny och utvecklar regleringen i 41 § andra stycket som innehåller en enkel befogenhet att besluta om undantag i enskilda fall. Att den föreslagna bestämmelsen innehåller kriterier förtydligar både för den som vill ansöka om undantag och för den beslutande myndigheten. Det gör det tydligare vilka aspekter det är som ska bedömas.

Enligt en första punkt i den föreslagna bestämmelsen ska utsättningen behövas av bevarandeskäl eller av annat särskilt skäl. Det kan

³² 41 § jaktförordningen.

även omfatta skäl som ligger utanför syftet med viltförvaltningen enligt viltförvaltningslagen t.ex. kan även återintroduktion av utdöda viltarter prövas enligt bestämmelsen som en naturvårdsåtgärd. Vid en bedömning av kriteriet bör det vara särskilt relevant om utsättning av vilt står med i ett åtgärdsprogram för hotade arter och vad berörda myndigheter gör för bedömningar av behovet. Enligt en andra punkt i den föreslagna bestämmelsen ska utsättningen i sig bedömas som lämplig. Här kan faktorer vägas in som handlar om huruvida miljön är tillräckligt bra för att kunna hysa viltarten och även om huruvida det vilt som sätts ut har tillräckliga förutsättningar att överleva. Även frågan om projektet har tillgång till tillräcklig kunskap kan vägas in. Enligt en tredje punkt i den föreslagna bestämmelsen ska utsättningen inte medföra oacceptabla risker för omgivningen. Det kan handla om t.ex. risker för den biologiska mångfalden, risker för skogsbruk och jordbruk och risker för spridning av smittsamma sjukdomar.

På samma sätt som i dag bör Naturvårdsverket få meddela föreskrifter om undantag från förbudet att sätta ut vilt i frihet.³³ Det bör förtydligas att föreskrifterna kan innebära att visst vilt får sättas ut utan särskilt beslut mot bakgrund av den reglering som föreslås i viltförvaltningsförordningen med kriterier för undantag från förbudet i enskilda fall. Redan i dag har Naturvårdsverket meddelat föreskrifter om att visst vilt får sättas ut i frihet utan särskilt beslut. Det rör utsättning av vissa fåglar för jakt och utsättning av vilt efter rehabilitering.³⁴

³³ 41 § andra stycket jaktförordningen.

³⁴ 6 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:20) om vilthägn och inhägnader för handelsträdgårdar m.m. för att förebygga skador av hare.

8.14 Förvaltningsplaner för vilt

Förslag: Naturvårdsverket ska för varje förvaltningsperiod upprätta en nationell förvaltningsplan för björn, varg, järv, lodjur, vildsvin respektive storskarv. Naturvårdsverket får upprätta nationella förvaltningsplaner för andra viltarter. Hav- och vattenmyndigheten ska för varje förvaltningsperiod upprätta en nationell förvaltningsplan för gråsäl, knubbsäl respektive vikare.

Nationella förvaltningsplaner ska vara vägledande för länsstyrelsernas arbete inom viltförvaltningen och beaktas när länsstyrelsen upprättar rovdjursförvaltningsplaner.

Förvaltningsplaner är viktiga vägledande dokument för att nå de politiska mål som satts upp för en viltart. Förvaltningsplaner har som syfte att klargöra målen och ramarna för förvaltningen. Planerna bör ange åtgärder för att nå målen, hur den praktiska förvaltningen av en art bör ske och vilken uppföljning som bör genomföras. De bör vara konkreta och bidra till en ökad tydlighet och transparens i förvaltningsarbetet. Förvaltningsplaner anses vidare vara viktiga för att se till att upprätthålla gynnsam bevarandestatus för en del unionsrättsligt skyddade viltarter.

Naturvårdsverket tar fram nationella förvaltningsplaner för olika viltarter, medan länsstyrelserna tar fram regionala förvaltningsplaner. Havs- och vattenmyndigheten tar fram förvaltningsplaner för sälar. Det saknas i dag en reglering av när en förvaltningsplan ska tas fram och uppdateras. Vanligen sker det i dag efter att ett regeringsuppdrag lämnats till Naturvårdsverket eller Havs- och vattenmyndigheten. För att säkerställa en kontinuitet och en tydlighet i vad som förväntas av de olika myndigheterna bedömer utredningen att en bestämmelse ska införas i viltförvaltningsförordningen som förtydligar respektive myndighets ansvar i denna del.

Utredningen föreslår därför att Naturvårdsverket för varje förvaltningsperiod ska upprätta en nationell förvaltningsplan för björn, varg, järv, lodjur, vildsvin respektive storskarv. Hav- och vattenmyndigheten ska för varje förvaltningsperiod upprätta en nationell förvaltningsplan för gråsäl, knubbsäl respektive vikare. Myndigheterna bestämmer själva vilka förvaltningsperioder som är lämpliga och de avgörs av hur långt förvaltningsplanen sträcker sig. Naturvårdsverket

får även upprätta nationella förvaltningsplaner för andra viltarter för att uppfylla behov inom viltförvaltningen.

De nationella förvaltningsplanerna ska vara vägledande för länsstyrelsernas arbete inom viltförvaltningen. Länsstyrelsen ska exempelvis upprätta rovdjursförvaltningsplaner med beaktande av de nationella förvaltningsplanerna för respektive stort rovdjur.

8.15 Rovdjursinventering

Förslag: Länsstyrelsen ska varje år undersöka populationsstorlek och utbredning av fjällräv. Naturvårdsverket ska varje år fastställa inventeringsresultatet för fjällräv. Inom renskötselområdet ska länsstyrelsen dessutom varje år efter samråd med berörda samebyar undersöka populationernas storlek och utbredning för varg, järv och lodjur som förekommer inom samebyns svenska betesområde och om arterna förekommer regelbundet eller tillfälligt inom samebyn.

Av 8 § förordning (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn framgår att länsstyrelsen varje år ska undersöka populationsstorlek och utbredning av varg, järv, lodjur och kungsörn i länet (rovdjursinventeringen). Under utredningens gång har inspel gjorts från Naturvårdsverket om att även fjällräv är en art som borde ingå i rovdjursinventeringen.

Naturvårdsverket har även uppgett att dagens krav på att inventeringen ska undersöka *hur många föryngringar* av en viss art som förekommer inom en samebys svenska betesområde borde ersättas med att undersöka *populationernas storlek* och utbredning för en viss art. För att kunna arbeta vidare med utveckling av resurseffektiva och säkra inventeringsmetoder för stora rovdjur är det viktigt att undanröja juridiska hinder för vilka inventeringsmetoder som kan användas. Genom formuleringen "populationernas storlek" möjliggör man en förändring av metoden i de fall där det är lämpligt, samtidigt som man också öppnar för att behålla den befintliga inventeringsmetoden där så är önskvärt. Utredningens förslag är därför att en bestämmelse införs i viltförvaltningsförordningen som ställer krav på länsstyrelsen att varje år undersöka populationsstorlek och utbredning av varg, järv, lodjur, fjällräv och kungsörn i länet. Natur-

vårdsverket ska varje år granska och fastställa inventeringsresultaten. Länsstyrelsen ska dessutom varje år efter samråd med berörda samebyar undersöka populationernas storlek och utbredning för varg, järv och lodjur som förekommer inom samebyns svenska betesområde och om arterna förekommer regelbundet eller tillfälligt inom samebyn.

8.16 Återbetalning av viltförvaltningsavgift

Förslag: Kammarkollegiet får återbetala medel till någon när inbetalningen av viltförvaltningsavgiften har varit uppenbart felaktig.

En bestämmelse ska införas som ger Kammarkollegiet en möjlighet att återbetala medel till någon när inbetalningen av viltförvaltningsavgiften har varit uppenbart felaktig. Det finns i dagens regelverk ingen bestämmelse som ger Kammarkollegiet rätt att återbetala en felaktigt inbetald avgift. Genom bestämmelsen ges den möjligheten. De situationer där det kan vara aktuellt att återbetala medel till någon är i de fall betalningen varit uppenbart felaktig. Det kan exempelvis röra sig om att någon betalat för fel jaktår, betalat för mycket eller betalat för fel person.

8.17 Reglering om jägarregistret

Förslag: Termen jägarregistret ska användas i regleringen i stället för jaktkortsregistret eller jägarexamensregistret.

Det finns i dag i jaktförordningen en reglering om Naturvårdsverkets registerhållning när det gäller personer som har betalat viltvårdsavgift och avlagt prov som ingår i jägarexamen.³⁵ I regleringen kallas registren jaktkortsregistret och jägarexamensregistret. Motsvarande benämningar förekommer även i annan reglering, t.ex. i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL. Det finns också en skyldighet för den som avser att genomföra licensjakt på varg, järv eller lodjur att anmäla det till jaktkortsregistret.³⁶ I delbetänkandet föreslås även

³⁵ 52 f–i §§ jaktförordningen.

³⁶ 49 § andra stycket jaktförordningen.

att en anmälan ska göras till jaktkortsregistret för att det ska vara möjligt att få jaga på allmänt vatten eller i Sveriges ekonomiska zon.³⁷

I Naturvårdverkets arbete med denna registerhållning använder sig myndigheten av ett system som kallas för jägarregistret. Det omfattar både jaktkortsregistret och jägarexamensregistret. Enskilda jägare använder sig av it-systemet jägarregistret där de kan logga in och hantera frågor om såväl jägarexamen som jaktkort och anmälan om licensjakt.

Utredningen föreslår att termen jägarregistret genomgående ska användas i regleringen i stället för jaktkortsregistret eller jägarexamensregistret. Det blir ett förtydligande av regelverket som stämmer bättre överens med hur hanteringen går till i dag. Följdändringar behöver också göras i de andra författningar som hänvisar till jaktkortsregistret eller jägarexamensregistret. Förändringen som behövs i OSL föreslås tillsammans med övriga ändringar i den lagen som behandlas i avsnitt 12.6.

³⁷ SOU 2025:32, *Vissa förändringar av jaktlagstiftningen*, avsnitt 7.2 och 7.3.

9 Straffrättslig översyn

9.1 Inledning

I direktiven anges att utredningen ska ta ställning till om den straffrättsliga regleringen i jaktlagstiftningen behöver ändras. Utredningen ska bl.a. analysera rättsläget och undersöka i vilken mån jaktlagen (1987:259) innehåller blankettstraffbud som kan antas stå i strid med regeringsformen, ta ställning till om ansvaret för brott mot fredningsbestämmelsen i 3 § jaktlagen bör justeras samt lämna nödvändiga författningsförslag.

9.2 Arbetet mot jaktbrottslighet

9.2.1 Brottsbekämpning på jaktområdet

Ansvaret för brottsbekämpning på jaktområdet fördelas mellan flera olika brottsbekämpande myndigheter. De myndigheter som är relevanta på jaktområdet är Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och i viss mån Kustbevakningen.

De brottsbekämpande myndigheterna har olika uppdrag. Polismyndigheten har, utöver att upptäcka, utreda och lagföra brott, också ett uppdrag att förebygga brott. I Polismyndighetens strategi för myndighetens brottsförebyggande arbete definieras det brottsförebyggande arbetet som en del av det brottsbekämpande arbetet.¹ Åklagarmyndigheten har inte ett brottsförebyggande uppdrag utan ansvarar för att personer som begår brott blir föremål för brottsutredning och lagföring. Kustbevakningen har till uppgift att bedriva sjöövervakning och utföra räddningstjänst till sjöss. Sjöövervakning innebär övervakning av maritima miljöer och omfattar brottsbekämpning samt ordningshållning till sjöss så som kontroll och tillsyn.

¹ Polismyndigheten, PM 2022:12, 2022-06-03.

För allt brottsbekämpande arbete bör gälla att ett framgångsrikt brottsbekämpande arbete i förlängningen även är brottsförebyggande genom att potentiella gärningspersoner avstår från att begå brott på grund av riskerna som är förenade med det.

9.2.2 Tillsyn på jaktområdet

Det är jakttillsynsmän som har det primära ansvaret för tillsyn över efterlevnaden av jaktlagen och de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Jakttillsynsmän förordnas av länsstyrelsen och ett förordnande får omfatta ett eller flera län. Föreskrifter om förordnande och utbildning av jakttillsynsmän och om deras utrustning meddelas av Polismyndigheten.² Jakttillsynsmän får vara utrustade med handfängsel. Eftersom tjänsteutövningen ryms inom ramarna för förstärkt rättskydd enligt 17 kap. 1 § brottsbalken (BrB) kan den som med våld eller hot om våld förgriper sig på en jakttillsynsman fällas för våld eller hot mot tjänsteman. Till jakttillsynsman förordnas t.ex. tjänstemän på länsstyrelsen, fastighetsägare eller medlemmar i jaktvårdsförening. Jakttillsynsmän kan alltså vara myndighetsanställda eller privatpersoner. Umeå universitet anordnar en femdagarsutbildning som syftar till att deltagarna ska få de kunskaper och färdigheter som fordras för att kunna arbeta som jakttillsynsman.

Utredningen har i sitt delbetänkande föreslagit att Kustbevakningen ska ha tillsynsansvaret inom Sveriges ekonomiska zon.³ För tillsyn över att beslut om utfodring av vilt som inte hålls i hägn följs ansvarar enligt jaktlagen länsstyrelsen, som får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen och för att beslut om utfodring ska följas. Sådana förelägganden får förenas med vite (42 a § jaktlagen).

Tillsynsmyndigheterna har olika befogenheter som främst följer av jaktlagstiftningen och vapenlagen (1996:67). Den som jagar ska ha med sig sitt jaktkort, vilket på uppmaning ska visas för bl.a. en jakttillsynsman, kustbevakningstjänsteman eller för den som äger eller innehar marken eller har jakträtten där, 52 § jaktförordningen (1987:905). Vidare får jakträttshavare, jakttillsynsmän och kustbevakningstjänstemän beslagta vilt, jaktredskap, fortskaffningsmedel och annan egendom som har använts som hjälpmedel m.m. från någon

² Se 42 § jaktlagen och 53 § jaktförordningen (1987:905).

³ SOU 2025:32, *Vissa förändringar av jaktlagstiftningen*, s. 160 ff.

som på bar gärning påträffas begå jaktbrott, om egendom kan antas bli förverkad eller kan antas ha betydelse för utredning om brottet. Om egendom har tagits i beslag ska detta anmälas till antingen Polismyndigheten, åklagaren eller förundersökningsledaren, beroende på vem som har gjort beslaget (47 och 49 §§ jaktlagen).

En jakttillsynsman eller kustbevakningstjänsteman får ta hand om vapen, ammunition, vapenmagasin och tillståndsbevis m.m. om det finns en överhängande risk för missbruk. En sådan åtgärd ska skyndsamt anmälas till Polismyndigheten (6 kap. 4 § vapenlagen). En jakttillsynsman eller kustbevakningstjänsteman får även omhänderta skjutvapen som någon medför utan att kunna visa att han eller hon har rätt att inneha vapnet (6 kap. 4 b § vapenlagen).

Jakttillsynen i Sverige har kritiserats för att inte vara tillräckligt omfattande.⁴ Det kan gå flera år utan att Umeå universitet anordnar den särskilda utbildningen för presumtiva jakttillsynsmän. Vidare fanns det år 2020 endast 127 jakttillsynsmän och i tio län fanns det inte någon jakttillsynsman. Enligt uppgifter till utredningen från 19 av 21 länsstyrelser fanns det under våren 2025 cirka 110 jakttillsynsmän i hela landet. Flera län hade inte förordnat någon jakttillsynsman, samtidigt som vissa jakttillsynsmän hade förordnanden som gällde i flera olika län.

9.3 Straff och administrativa sanktioner i jaktlagstiftningen

Straffbestämmelser och annan rättsverkan för överträdelse av jaktlagstiftningen finns i 43–51 §§ jaktlagen.

Med *jaktbrott* avses vissa handlingar som straffbeläggs i 43 § 1–3. Det handlar bl.a. om att olovligen jaga på någon annans jaktområde eller bryta mot vissa bestämmelser som reglerar jakten. För att fällas för jaktbrott enligt första eller tredje punkten krävs uppsåt eller grov oaktsamhet. Gärningar som avses i andra punkten är straffbara redan vid oaktsamhet som inte är grov. Den som gör sig skyldig till jaktbrott ska dömas till böter eller fängelse i högst ett år eller, om gärningen är grov, till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Paragrafen

⁴ Natursidan 2020-06-07, *Antalet jakttillsynsmän halverat på fyra år*, <https://www.natursidan.se/nyheter/antalet-jakttillsynsman-halverat-pa-fyra-ar/>.

innehåller blankettstraffsbud och fylls ut genom hänvisningar till andra bestämmelser i andra och tredje punkten (jfr avsnitt 9.4.1).

Som jaktbrott räknas enligt *första punkten* att olovligen jaga på annans jaktområde eller där tillägna sig vilt eller vid jakt som sker med stöd av licens bryta mot en för jakten väsentlig bestämmelse i licensen. Till ”väsentlig bestämmelse i licensen” hör bestämmelser om det antal djur eller vilket slags djur som får fällas. Som jaktbrott räknas också enligt *andra* och *tredje punkten* jakt efter vilt som är fredat, jakt med otillåtet användande av motorfordon eller annan motordriven anordning, jakt under otillåten tid, jakt med vapen eller andra jaktmedel som är otillåtna, otillåten jakt med drivande hund, överträdelse av bestämmelserna om statens vilt samt jakt efter val under vissa förutsättningar.

Den som gör sig skyldig till jaktbrott ska dömas till böter eller fängelse i högst ett år eller, om gärningen är grov, till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömandet av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om det avsåg ett hotat, sällsynt eller annars särskilt skyddsvärt vilt, om det har utförts vanemässigt eller i större omfattning, om det utförts med otillåten hjälp av ett motordrivet fort-skaffningsmedel eller någon annan motordriven anordning eller om det utförts med en särskilt plågsam jaktmetod (se 44 §).

I 45 § straffbeläggs vissa förfaranden som inte har ansetts vara så allvarliga att fängelse bör ingå i straffskalan. Den som bryter mot paragrafen kan således endast dömas till böter. I ringa fall ska inte dömas till ansvar, vilket innebär att bagatellförseelser är undantagna från straff (se tredje stycket). Paragrafen består av blankettstraffbud som straffbelägger överträdelse mot olika föreskrifter i eller som har meddelats med stöd av jaktlagen.

I *första stycket* anges i sex punkter straffbara överträdelse med krav på uppsåt eller grov oaktsamhet. *Första punkten* avser förbudet att ofreda vilt, hundhållningen samt jakten på samfälligheter. *Andra punkten* gäller underlåtenhet att anmäla vilt som fälls, statens vilt och viltolyckor om gärningen inte är belagd med straff i lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott. *Tredje punkten* gäller brott mot bestämmelsen i 27 § om att jakt ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara om gärningen inte är belagd med straff enligt brottsbalken. Det är vid de allvarligare brotten djurplågeri, allmänfarlig vårdslöshet och framkallande av fara för annan som BrB i stället ska tillämpas.

Fjärde punkten gäller underlåtenhet att söka efter skadskjutet vilt och att underrätta jaktgrannen om skadat vilt som gått in på dennes område. *Femte punkten* avser överträdelse av regler om tillgång till hund för eftersök, nattjaksförbud och om transport och förvaring av skjutvapen i motordrivna forskaffningsmedel. *Sjätte punkten* gäller överträdelse av förbud att med jaktvapen ta väg över annans jaktområde, om utsättning av vilt, hållande av vilt i hägn, kunskapsprov och avgifter. *Andra stycket* föreskriver straffansvar för den som med uppsåt bryter mot förbudet att skrämma eller locka vilt från någon annans jaktområde.

Med *jakthäleri* avses enligt 46 § att obehörigen ta befattning med vilt som man vet eller har skälig anledning anta har dödats eller åtkommits genom jaktbrott. Att ta befattning med djur som dödats genom jaktbrott kan exempelvis handla om att skaffa bort djuret, ta hand om päls eller kött eller att låta sig fotograferas med det dödade djuret för s.k. trofébilder. Den som gör sig skyldig till jakthäleri ska enligt *första stycket* dömas till böter eller fängelse i högst ett år eller, om brottet är grovt, till döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömandet av om brottet är grovt ska enligt *andra stycket* särskilt beaktas brottet avsåg ett hotat, sällsynt eller annars särskilt skyddsvärt vilt och om det har utförts vanemässigt eller i större omfattning. Om gärningen är belagd med straff i miljöbalken ska dock gärningsmannen enligt *tredje stycket* inte dömas för jakthäleri. Den bestämmelsen syftar till att undanröja lagkonkurrens mellan miljöbalken och jaktlagen.

Den som gör sig skyldig till försök eller förberedelse till grovt jaktbrott eller grovt jakthäleri ska döms till ansvar enligt 23 kap. BrB (se 46 a §).

Jaktredskap m.m. och egendom som har använts som hjälpmedel vid ett jaktbrott eller jakthäleri får förverkas, om det behövs för att förebygga brott eller om det annars finns särskilda skäl. Detsamma gäller egendom som varit avsedd att användas som hjälpmedel vid ett sådant brott, om brottet har fullbordats eller om förfarandet har utgjort ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse (se 49 §).

Det finns även vissa administrativa sanktioner på jaktområdet. Om fler älgar faller än vad som följer av en licens ska en sanktionsavgift betalas till länsstyrelsen som uppgår till 7 000 kronor för en vuxen älga och 3 000 kronor för en kalv (52 c § jaktförordningen). Vidare

får en länsstyrelse förena förelägganden som gäller om beslut om utfodring av vilt som inte hålls i hägn med vite (42 a § jaktlagen).

9.4 Blankettstraffbud

Flertalet av jaktlagens straffbestämmelser är s.k. blankettstraffbud, dvs. straffbestämmelser där brottsbeskrivningen fylls ut genom en hänvisning till andra bestämmelser. Enligt utredningens direktiv ska utredningen analysera rättsläget och undersöka i vilken mån jaktlagen innehåller blankettstraffbud som kan antas stå i strid med regeringsformen och lämna förslag på en lösning.

9.4.1 Blankettstraffbud fylls ut genom hänvisning till andra bestämmelser

Med blankettstraffbud avses en straffbestämmelse som inte innehåller all information som behövs för att avgöra vad som är straffbart, utan som fylls ut genom hänvisning till andra bestämmelser. Blankettstraffbud kriminaliserar således överträdelser av normer som finns någon annanstans än i själva straffbestämmelsen. Blankettstraffbud är mycket vanliga inom det specialstraffrättsliga området, men förekommer även i brottsbalken.

Hänvisningen till normer utanför själva straffbudet kan vara mer eller mindre preciserad. De bestämmelser som fyller ut blankettstraffbudet kan finnas i samma författning eller i en separat författning på samma eller lägre konstitutionell nivå. Avseende blankettstraffbud som fylls ut på lägre konstitutionell nivå kan det kan t.ex. vara fråga om en straffbestämmelse i lag som fylls ut av en föreskrift meddelad av regeringen eller en förvaltningsmyndighet. Blankettstraffbud kan i olika avseenden vara problematiska. Det kan t.ex. vara svårt för den enskilde att förstå vad som är straffbelagt. Detta gäller särskilt i de fall det förekommer hänvisningskedjor eller krävs att tillämparen sovrar bland olika föreskrifter för att nå fram till det faktiska innehållet i förbudet eller handlingsregeln. I sådana fall aktualiseras frågan om straffbudet är förenligt med legalitetsprincipen.⁵

⁵ Jfr SOU 2020:13 s. 70.

9.4.2 Normgivningsreglerna om blankettstraffbud

Reglerna i 2 kap. 8 och 20 §§ regeringsformen (RF) innebär att huvudprincipen är att straffbestämmelser med fängelse i straffskalan ska beslutas av riksdagen i lag. Av 8 kap. 3 § första stycket RF framgår att riksdagen kan ge regeringen bemyndigande att meddela föreskrifter i vissa fall. Bemyndigandet omfattar dock inte rätt att meddela föreskrifter om annan rättsverkan av brott än böter. Enligt paragrafens andra stycke kan emellertid riksdagen i lag föreskriva även annan rättsverkan än böter för överträdelse av föreskrift som regeringen meddelar med stöd av bemyndigandet. Denna bestämmelse lättar upp kravet på att straffbestämmelser med fängelse i straffskalan ska beslutas av riksdagen i lag. Det anförda innebär att blankettstraffbud som hänvisar till lag eller regeringsföreskrifter är grundlagsenliga.⁶

Även blankettstraffbud som fylls ut av föreskrifter i EU-förordningar är tillåtna enligt normgivningsreglerna. Detta har Högsta domstolen konstaterat i *NJA* 2007 s. 227. I dessa fall är det nämligen inte fråga om någon delegering av normgivningskompetens. Enligt Högsta domstolen är i stället EU-förordningar snarast att likställas med svensk lag.

De blankettstraffbud som däremot är problematiska när det gäller förenligheten med regeringsformens normgivningsregler är sådana som fylls ut av föreskrifter meddelade på lägre konstitutionell nivå än regeringen, t.ex. föreskrifter meddelade av förvaltningsmyndigheter. Straffbestämmelsen i 40 § första stycket fiskelagen (1993:787), som fylls ut av föreskrifter meddelade på myndighetsnivå, är ett exempel på ett sådant blankettstraffbud. Det är enbart blankettstraffbud av nu angivet slag, dvs. som hänvisar till myndighetsföreskrifter och liknande, som den fortsatta framställningen kommer att behandla.

9.4.3 Ett urval av Högsta domstolens praxis om blankettstraffbud

Högsta domstolen har i avgörandet *NJA* 2005 s. 33 prövat frågan om blankettstraffbuds överensstämmelse med regeringsformen i vissa fall.

Det blankettstraffbud som aktualiserades i rättsfallet var en straffbestämmelse i skogsvårdslagen (1979:429). I denna stadgades böter eller fängelse för den som uppsåtligen eller av oaktsamhet inte full-

⁶ Se SOU 2013:38 s. 597.

gjorde viss anmälningsskyldighet som hade föreskrivits med stöd av en annan bestämmelse i lagen. I sistnämnda bestämmelse angavs att skogsmarkens ägare var skyldig att, enligt föreskrifter som meddelades av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämde, underrätta Skogsvårdsstyrelsen om avverkning som skulle äga rum på dennes mark. I föreskrifter meddelade av Skogsstyrelsen föreskrevs att anmälan till Skogsvårdsstyrelsen skulle göras minst sex veckor innan föryngringsavverkning som omfattade minst 0,5 hektar påbörjades.

I fallet hade skogsavverkning ägt rum på ett omkring fyra hektar stort område trots att inte minst sex veckor hade förflutit från den dag då avverkningsanmälan hade ingetts. Med anledning av detta hade åtal väckts mot en person för oaktsam underlåtelse att fullgöra i skogsvårdslagen föreskriven anmälningsskyldighet, alternativt medhjälp till sådant brott. Den fråga som målet gällde var om fängelse kunde följa på det brott som den tilltalade hade dömts för.

Högsta domstolen påpekade att straffbestämmelsen i skogsvårdslagen var ett exempel på en sådan straffrättslig föreskrift som brukar betecknas blankettstraffsbud och som kännetecknas av att brottsbeskrivningen fylls ut genom en hänvisning till en primär regel på annat ställe i regelverket. I det här fallet hänvisade straffbestämmelsen till såväl bestämmelser i samma lag som till föreskrifter meddelade med stöd av lagen. I det sistnämnda hänseendet gällde hänvisningen föreskrifter i författningar på lägre konstitutionell nivå än lag, nämligen sådana som var meddelade av regeringen eller, efter bemyndigande, förvaltningsmyndighet.

Högsta domstolen konstaterade att bestämmelsen i 8 kap. 7 § andra stycket (numera 8 kap. 3 § andra stycket) RF, som tillåter blankettstraffbud med fängelse i straffskalan, till sin ordalydelse enbart avser föreskrifter som meddelas av regeringen. Det fick anses att regeringsformen inte tillåter att förvaltningsmyndigheter och kommuner fyller ut blankettstraffbud med fängelse i straffskalan på ett sådant sätt att den gärning som straffbeläggs anges helt eller i det väsentliga i deras föreskrifter. Den aktuella bestämmelsen i skogsvårdslagen var därmed enligt Högsta domstolen partiellt grundlagsstridig. Det kunde inte anses förenligt med regeringsformen att tillämpa den på ett sådant sätt att fängelse dömdes ut för ett åsidosättande av en av Skogsstyrelsen meddelad föreskrift. Av detta följde

i sin tur att fängelse i förevarande fall inte kunde anses ingå i straffskalan för det brott som den tilltalade hade dömts för.

Frågan om blankettstraffbud har även berörts av Högsta domstolen i senare rättsfall.

NJA 2006 s. 293 I gällde åtal för otillåten miljöverksamhet. Enligt föreskrifter meddelade av Naturvårdsverket krävdes tillstånd av kommunal nämnd för att yrkesmässigt få använda vissa bekämpningsmedel bl.a. inom skyddsområde för vattentäkt. Föreskrifterna byggde på bemyndiganden som numera meddelas med stöd av miljöbalken. Överträdelse av de aktuella föreskrifterna kunde medföra ansvar enligt bestämmelsen om otillåten miljöverksamhet i miljöbalken. I den bestämmelsen stadgades böter eller fängelse bl.a. för den som med uppsåt eller av oaktsamhet påbörjade eller bedrev en verksamhet utan att ha inhämtat tillstånd som föreskrevs i balken. I målet hade ett bolag hos den kommunala miljö- och hälsoskyddsnämnden sökt tillstånd för att använda fyra olika preparat som bekämpningsmedel inom ett skyddsområde för vattentäkt. Nämnden hade i sitt beslut beviljat tillstånd för två av dessa och avslagit ansökan beträffande övriga två. Trots detta använde bolaget samtliga fyra preparat. Högsta domstolen konstaterade att straffbestämmelsen utgjorde ett blankettstraffbud och att frågan var om fängelse kunde anses ingå i straffskalan

Riksåklagaren gjorde gällande att det inte fanns något stöd för att på grund av bestämmelserna i 8 kap. RF underlåta att fullt ut tillämpa straffskalan i straffbestämmelsen om otillåten miljöverksamhet. Anledningen var att bestämmelsen i regeringsformen tar sikte på generella normer, vilket det inte var fråga om här, eftersom bolaget hade brutit mot ett särskilt tillstånd att använda vissa bekämpningsmedel.

Högsta domstolen uttalade att den av riksåklagaren berörda distinktionen kunde få betydelse exempelvis i sådana fall då regeringen med stöd av bemyndigande i en lag har föreskrivit att viss verksamhet inte får bedrivas utan tillstånd av förvaltningsmyndighet. Om någon åsidosätter en sådan av regeringen meddelad föreskrift antingen på det sättet att han bedriver verksamheten utan tillstånd av myndigheten eller också genom att han överträder villkor med vilka myndigheten har förenat ett tillstånd, avser överträdelsen inte några av myndighet meddelade generella föreskrifter utan ett förvaltningsbeslut. Bestämmelserna i 8 kap. RF hindrar då inte att denne döms

till fängelse för överträdelsen, under förutsättning att det i lag finns bestämmelser om fängelsestraff för brott mot föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Högsta domstolen konstaterade dock att det förbud som bolaget brutit mot – förbudet att använda bekämpningsmedel utan tillstånd inom skyddsområde för vattentäkt – reglerades uteslutande i myndighetsföreskrifter. Regeln som bolaget brutit mot fanns alltså varken i någon lag eller i någon förordning. Det innebär att en förvaltningsmyndighet genom föreskrifter hade fyllt ut blankettstraffstadgandet i miljöbalken på ett sådant sätt att den gärning som åtalet avsåg helt hade angetts i dessa föreskrifter. Fängelse kunde därför inte anses ingå i straffskalan.

NJA 2008 s. 567 rörde straffbestämmelsen om tjänstefel i 20 kap. 1 § BrB. I bestämmelsen straffbeläggs att uppsåtligen eller av oakt-samhet vid myndighetsutövning genom handling eller underlåtenhet åsidosätta vad som gäller för uppgiften. Den fråga som behandlades i målet var om tjänstefelsbestämmelsen med sin hänvisning till ”vad som gäller för uppgiften”, uppfyller regeringsformens principiella krav på att straffbestämmelser med fängelse i straffskalan ska beslutas av riksdagen. Uttryck preciseras nämligen inte närmare i författnings-texten och kan därför behöva fyllas ut av andra normer än lag. Högsta domstolen kom fram till att tjänstefelsbestämmelsen innehåller en fullständig beskrivning av den straffbelagda gärningen. De utfyllande normer som finns i bl.a. myndighetsföreskrifter kan ges betydelse vid prövningen, men de utgör inte en del av själva brottsbeskrivningen. Högsta domstolen ansåg alltså att bestämmelsen om tjänstefel inte utgör ett otillåtet blankettstraffbud.

För en mer utförlig genomgång av Högsta domstolens och Lag-rådets praxis avseende blankettstraffbud, se SOU 2013:38 s. 598 ff. och SOU 2020:13 s. 59 f.

9.4.4 Jaktlagen innehåller ett otillåtet blankettstraffbud

Bedömning: 43 § 2 jaktlagen är ett blankettstraffbud som kan antas stå i strid med regeringsformen.

Av de i avsnitt 9.4.3 ovan redovisade avgörandena framgår sammanfattningsvis att blankettstraffbud med fängelse i straffskalan, som har fyllts ut av myndighetsföreskrifter på så sätt att den gärning som straffbeläggs anges helt eller i det väsentliga i föreskrifter på lägre konstitutionell nivå än av regeringen, inte är tillåtna enligt regeringsformen. Med föreskrifter på lägre konstitutionell nivå än av regeringen avses i första hand föreskrifter meddelade av förvaltningsmyndigheter. I sådana fall anses inte fängelse ingå i straffskalan och en domstol kan därför inte döma till fängelse.

Jaktlagen innehåller flera blankettstraffbud. Dessa finns i 43 §, som gäller jaktbrott, samt 45 § första stycket 1–6 och andra stycket. I avsnitt 9.3 redogörs för paragrafernas innehåll. I detta avsnitt analyseras om något av blankettstraffbuden i jaktlagen kan antas stå i strid med regeringsformen.

43 § 1 jaktlagen

De gärningar som straffbeläggs i bestämmelsen – att jaga eller tillägna sig vilt på annans jaktområde eller bryta mot en väsentlig bestämmelse i ett beslut om licensjakt – fylls inte ut av myndighetsföreskrifter eller liknande. Bestämmelsen är således inte ett otillåtet blankettstraffbud.

43 § 2 jaktlagen

I bestämmelsen straffbeläggs överträdelser mot 3 § eller 31 § första stycket eller mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 29 § 1 eller 30 § första stycket. Fängelse ingår i straffskalan.

Viltet är enligt 3 § fredat och får jagas endast med stöd av jaktlagen eller föreskrift eller beslut enligt lagen. Detsamma gäller enligt 31 § första stycket användning av motordrivna fortskaffningsmedel eller andra motordrivna anordningar vid jakt. Detta innebär att jakt i allmänhet och med hjälp av motordrivna fortskaffnings-

medel m.m. är förbjudet om det inte är uttryckligen tillåtet enligt jaktlagen. Utredningen bedömer att hänvisningarna till 3 § och 31 § är förenliga med regeringsformen, eftersom de gärningar som straffbeläggs således finns i lag. Att det i myndighetsföreskrifter m.m. kan finnas undantag från huvudreglerna att viltet inte får jagas och att motordrivna fortskaffningsmedel inte får användas vid jakt innebär enligt utredningens mening inte att det straffbara beteendet fylls ut i sådana föreskrifter.

Även hänvisningen till bemyndigandet i 29 § 1 för regeringen att meddela föreskrifter om de tider när olika slag av vilt får jagas inom skilda delar av landet bedöms vara förenligt med regeringsformen, eftersom sådana föreskrifter har meddelats i jaktförordningen.

Enligt 30 § första stycket får vid jakt endast användas de vapen och jaktmedel i övrigt som regeringen föreskriver. Regeringen får enligt 52 § överlåta föreskriftsrätten till förvaltningsmyndighet. Det har regeringen gjort genom 10 a § jaktförordningen, är det anges att endast sådana vapen och andra jaktmedel får användas vid jakt som uppfyller de krav som Naturvårdsverket föreskriver. Naturvårdsverket har i sin tur meddelat föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt (NFS 2023:8), som berör vilka jaktmedel som får användas vid jakt. Det här innebär att bestämmelsen genom hänvisningen föreskrifter som har meddelats med stöd av eller 30 § första stycket till straffbelägger överträdelse mot Naturvårdsverkets föreskrifter om vilka vapen m.m. som får användas vid jakt. Bestämmelsen kan därmed antas vara grundlagsstridig eftersom fängelse ingår i straffskalan.

43 § 3 jaktlagen

Genom bestämmelsen straffbeläggs brott mot 32 § eller mot en föreskrift som meddelats med stöd av 25 § eller 29 a §. Att bestämmelsen fylls ut genom 32 § jaktlagen – som föreskriver att jakt med drivande hund inte får ske på ett område som är så beskaffat att det kan förutses att drevet huvudsakligen kommer att gå fram över annans jaktområde – är oproblematiskt eftersom paragrafen finns i lag.

I 25 § jaktlagen föreskrivs att regeringen, för att skydda utrotningshotade, sällsynta eller särskilt värdefulla djurarter och tillförsäkra vetenskapen och undervisningen djur av sådana arter, får föreskriva

att vilt som omhändertas, påträffas dött eller dödas ska tillfalla staten (statens vilt). Regeringen har med stöd av det bemyndigandet genom 33 § jaktförordningen föreskrivit vilka viltarter som tillfaller staten. Enligt 52 § jaktlagen får dock regeringen överlämna åt en förvaltningsmyndighet att meddela sådana föreskrifter som avses i 25 § samma lag, dvs. om statens vilt. Sådana föreskrifter har inte meddelats av någon förvaltningsmyndighet. Naturvårdsverket har dock genom 34, 36, 38 och 40 §§ jaktförordningen rätt att meddela föreskrifter om eftersök i vissa fall av statens vilt, om tillvaratagande av sådant vilt som tillfaller staten och som har skadats eller dödats av annan orsak än påskjutning under legal jakt, om hur statens vilt som har omhändertagits ska hanteras samt om eftersök av statens vilt. Naturvårdsverket har även föreskrivit hur statens vilt som omhändertagits enligt 38 § jaktförordningen ska hanteras samt om eftersök av statens vilt.⁷ Utredningen bedömer dock att regeringen varken har utfärdat 34, 36, 38 eller 40 §§ jaktförordningen med stöd av 25 § jaktlagen, eftersom det bemyndigandet enligt sin ordalydelse endast ger regeringen rätt att föreskrivit vilka viltarter som tillfaller staten. Utredningens bedömning är alltså att det inte har meddelats några myndighetsföreskrifter med stöd av bemyndigandet i 25 § och 52 §.

I 29 a § jaktlagen föreskrivs att regeringen får meddela föreskrifter om förbud mot eller särskilda villkor för jakt från svenskt fartyg eller luftfartyg på eller över det fria havet utanför Sveriges ekonomiska zon. Bestämmelsen har tillkommit för att Sverige ska uppfylla sina åtaganden enligt valfångstkonventionen. Regeringen har också enligt 9 a § jaktförordningen förbjudit jakt efter valar från svenskt fartyg eller luftfartyg på det fria havet utanför Sveriges ekonomiska zon. Det har inte meddelats några föreskrifter på lägre nivå än jaktförordningen med stöd av 29 a § jaktlagen.

Sammantaget bedömer utredningen att 43 § 3 visserligen är ett blankettstraffbud med fängelse i straffskalan, men att bestämmelsen inte fylls ut genom myndighetsföreskrifter och således är grundlagsenligt. Om regeringen skulle välja att utnyttja möjligheten att delegera rätten att föreskriva vilket vilt som ska tillfalla staten till en myndighet och myndigheten meddelar föreskrifter på området, skulle dock blankettstraffbudet stå i strid med regeringsformen.

⁷ Se Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2019:5) om vilt som tillfaller staten.

45 § jaktlagen

Den som bryter mot paragrafen ska dömas till böter. Eftersom fängelse inte ingår i straffskalan bör således blankettstraffbuden i paragrafen i enlighet med Högsta domstolens praxis anses vara förenliga med regeringsformen och därmed tillåtna.

9.5 En översyn av brott mot fredningsbestämmelsen

9.5.1 Behovet av översyn

Fredningsbestämmelsen finns i 3 § jaktlagen. Enligt den paragrafen är viltet fredat och får endast jagas om detta följer av jaktlagen eller av föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen. I 43 § 2 anges att den som bryter mot 3 § döms för jaktbrott.

I utredningens direktiv anges att Högsta domstolens avgörande i NJA 2008 s. 376 (Untorparn) kan tolkas som att en överträdelse av varje villkor som en myndighet ställer upp i ett beslut om licensjakt eller skyddsjakt utgör ett brott mot fredningsbestämmelsen och därmed kan leda till straffansvar enligt 43 § 2 jaktlagen, oavsett villkorets syfte och innebörd. Det skulle innebära att det endast krävs oaktsamhet för att fällas till ansvar, medan övriga överträdelser som är straffbara enligt 43 och 45 §§ jaktlagen kräver åtminstone grov oaktsamhet. Regleringen kan uppfattas som otydlig och det bör utredas vad som bör gälla i fråga om brott mot fredningsbestämmelsen.

9.5.2 Fallet Untorparn

I rättsfallet NJA 2008 s. 376 behandlade Högsta domstolen frågan om det stod i strid med legalitetsprincipen att tolka bestämmelser i jaktlagen på ett sådant sätt att en gärning bestående i att skjuta en björn, kallad Untorparn, vid åtel var straffbar såsom jaktbrott. I fallet hade Naturvårdsverket beslutat om skyddsjakt på björn. Enligt beslutet var det tillåtet att under viss tid jaga ett visst antal björnar i Dalarna, men jakt fick inte ske vid åtel. Under jakten sköts dock Untorparn i strid med beslutet vid en aktiv åtelplats. Högsta domstolen fann att gärningen utgjorde en överträdelse av 3 § jaktlagen och därför var straffbelagd enligt 43 § 2 samma lag. Ett justitieråd var skiljak-

tigt och menade att gärningen, i ljuset av legalitetsprincipen, inte var straffbar.

I domskälen anges att det av ordalydelsen i 3 § följer att det är tillåtet att jaga vilt endast om och i den omfattning undantag har medgivits från det generella jaktförbudet. För det fall att ett beslut om tillstånd till skyddsjakt förenas med ett särskilt angivet villkor för jakten innebär lagens ordalydelse att, om det föreskrivna villkoret inte följs, det generella jaktförbudet kvarstår. En tolkning av lagens ordalydelse innebär således att den i målet aktuella överträdelsen av förbudet mot jakt vid åtel faller under jaktförbudet i 3 § och därmed under straffbestämmelsen i 43 § 2. Enligt Högsta domstolen får en sådan tolkning av 3 § anses ligga i linje med lagstiftarens syfte. Av förarbetena till reglerna om skyddsjakt framgår att Naturvårdsverket generellt har getts stort utrymme att utforma villkor och föreskrifter för jakten efter vad som är påkallat i varje särskilt fall. Det kan knappast ha varit lagstiftarens mening att överträdelser av villkor eller föreskrifter, som har tillkommit som en förutsättning för jakträtten, i vissa fall skulle vara helt utan straffsanktion. För tolkningen att överträdelser av inskränkande villkor i beslut om skyddsjakt generellt innebär en överträdelse av 3 § talar även att det knappast är möjligt att i lagstiftningen föregripa alla olika former av villkor och föreskrifter som kan komma i fråga. Allmänhetens anspråk på tydligt angivna gränser för straffbarheten kan säkerställas genom att villkoren för skyddsjakt anges klart och tydligt i Naturvårdsverkets beslut.

Vidare anges i domskälen att en tolkning av 3 §, som medför att det där stadgade jaktförbudet slår till vid överträdelse av ett i beslutet meddelat villkor rörande jaktmetod, kan tyckas strida mot jaktlagstiftningens systematik. Detta därför att jaktmedel och jaktmetoder inte regleras i 3 § utan i andra straffsanktionerade bestämmelser i jaktlagstiftningen och att det i vissa fall skulle leda till dubbelkriminalisering om överträdelser av dessa bestämmelser skulle falla in även under jaktförbudet i 3 §. Det förhållandet att straffbestämmelsen i 43 § 2 – förutom hänvisningen till 3 § – även hänvisar till bestämmelser i lagen som direkt rör jaktmedel och jaktmetoder men som skulle kunna omfattas av 3 § kan framstå som missvisande. Dessa särskilt angivna bestämmelser gäller emellertid generellt vid jakt och är inte direkt kopplade till enskilda beslut om rätt till jakt eller utformade som inskränkande villkor för ett enskilt tillstånd.

Högsta domstolen bedömde därefter att det som angavs i brottsbeskrivningen – att Untorparn i strid mot beslutet om skyddsjakt jagats vid åtel – var ett brott mot 3 § och straffbelagt enligt 43 § 2.

9.5.3 Straffansvaret för brott mot fredningsbestämmelsen medför dubbelkriminalisering

Bedömning: Straffansvaret för brott mot 3 § jaktlagen medför risker för dubbelkriminalisering samt att en gärning kan bestraffas olika hårt och kräva olika grad av subjektiv täckning beroende på vilken straffbestämmelse som tillämpas.

Huvudregeln i 3 § är att allt vilt är fredat och att jakt endast är tillåten med stöd av jaktlagen eller föreskrift eller beslut enligt den lagen. Ett beslut om jakt, t.ex. skyddsjakt, innebär alltså ett undantag från fredningen. Likt vad Högsta domstolen konstaterade i fallet Untorparn (NJA 2008 s. 376) medför konstruktionen i jaktlagen där överträdelser av 3 § är straffbara risker för dubbelkriminalisering. Som exempel kan en person som jagar en dovhjort utanför den allmänna jakttiden riskera att dömas för jaktbrott enligt 43 § 2, men även för att ha brutit mot 3 § eftersom dovhjorten är fredad utanför den allmänna jakttiden.

Genom dubbelkriminalisering riskerar en gärning att bestraffas olika hårt och kräva olika grad av subjektiv täckning för att vara straffbar, beroende på vilken straffbestämmelse som tillämpas på gärningen. I både 43 § och 45 § anges olika grad av subjektiv täckning för de straffbara gärningarna. I 43 § är straffskalan böter eller fängelse i högst ett år. Samtidigt har 45 § endast böter i straffskalan och ringa gärningar är helt undantagna straff.

9.6 Straffbestämmelserna i viltförvaltningslagen

9.6.1 Det behövs en ny straffbestämmelse för jaktbrott

Bedömning: Straffbestämmelsen för jaktbrott bör anges i viltförvaltningslagen med fullständiga brottsbeskrivningar och utan hänvisningar till andra bestämmelser.

De olika beteenden som i dag utgör jaktbrott straffbeläggs genom 43 §. I avsnitten 9.4.4 och 9.5.3 ovan har utredningen bedömt att 43 § 2 innehåller ett blankettstraffbud som är oförenligt med regeringsformen samt att straffansvaret för brott mot 3 § medför dubbelkriminalisering. Utöver de problemen innehåller 43 § långa hänvisningskedjor som kräver att tillämparen sovrar bland olika föreskrifter för att komma fram till vad för handlingar som bestämmelsen faktiskt straffbelägger. Det framstår därför som olämpligt att använda systematiken i nuvarande 43 § i den nya viltförvaltningslagen när det gäller beteenden som utgör jaktbrott.

Utredningen bedömer i stället att de överträdelser av viltförvaltningslagen som utgör jaktbrott och ska kunna straffas med fängelse formuleras i lagen med fullständiga brottsbeskrivningar och utan hänvisningar till andra bestämmelser. Genom att beskriva i lagen vilka handlingar som är straffbelagda som jaktbrott ger själva straffbestämmelsen den enskilde möjlighet att få insikt i vad som är straffbelagt, även om ytterligare efterforskningar av handlingsnormerna i vissa fall kan behövas.⁸ Om bestämmelsen utformas noggrant kan även de problem som i dag finns i jaktlagstiftningen med dubbelkriminalisering undvikas. En annan positiv aspekt med att formulera en straffbestämmelse med fängelse i straffskalan så materiellt fullständigt att den står på egna ben är att möjliga problem med otillåtna blankettstraffbud inte aktualiseras.⁹

⁸ Jfr NJA 2008 s. 567.

⁹ Jfr SOU 2013:38 s. 621.

9.6.2 Jaktbrott med fängelse i straffskalan

Förslag: För jaktbrott döms till böter eller fängelse i högst ett år den som med uppsåt eller grov oaktsamhet

1. olovligen jagar på annans jaktområde eller där tillägnar sig vilt,
2. vid jakt som sker med stöd av en myndighets beslut enligt denna lag bryter mot en för jakten väsentlig bestämmelse i beslutet,
3. tillägnar sig vilt som tillfaller staten, eller
4. jagar val från svenskt fartyg eller luftfartyg på det fria havet utanför Sveriges ekonomiska zon.

För jaktbrott döms även den som med uppsåt eller oaktsamhet

1. jagar vilt som det inte enligt denna lag eller beslut i det enskilda fallet enligt lagen är tillåtet att jaga,
2. vid jakt använder fortskaffningsmedel eller annan motordriven anordning på ett sätt som inte är tillåtet, eller
3. jagar med otillåtna jaktmedel eller med jaktmedel som används eller har modifierats på ett sätt som inte är tillåtet.

I den nuvarande 43 § straffbeläggs de överträdelser av jaktlagen som har ansetts vara så allvarliga att de bör kunna straffas med fängelse. Som en samlingsbeteckning för dessa allvarligare överträdelser används beteckningen jaktbrott.¹⁰ De gärningar som utgör jaktbrotten innebär generellt att tillägna sig vilt som tillfaller någon annan, att utan tillstånd jaga på annans mark, att jaga vilt som inte alls får jagas samt att jaga med otillåtna jaktmedel eller vissa förbjudna metoder.

Utredningen föreslår att jaktbrott även i den nya viltförvaltningslagen ska gälla som beteckning för de överträdelser som är så allvarliga att fängelse bör kunna utdömas. Liksom i dag bör jaktbrotten samlas i en bestämmelse. Till skillnad från nu gällande 43 §, som är uppdelad i brottsbeskrivningar i första punkten och överträdelser mot föreskrifter i andra och tredje punkten, får den nya bestämmelsen en generell utformning med brottsbeskrivningar. Bestämmelsen

¹⁰ Prop. 1986/87:58 s. 87 f.

begränsas således inte till överträdelser av särskilt angivna föreskrifter. Därtill har de gärningar som kräver i vart fall grov oaktsamhet för att kunna straffas samlats i första stycket. I andra stycket samlas de gärningar som endast kräver oaktsamhet.

Första stycket 1 i den nya bestämmelsen motsvarar nuvarande 43 § 1 första ledet. Brottsbeskrivningarna i första stycket 3–5 samt andra stycket 2–3 motsvarar överträdelser av 31 § första stycket eller 32 § samt föreskrifter som har meddelats med stöd av 25 §, 29 a § eller 30 § första stycket, som i dag straffbeläggs genom 43 § 1 och 3.

Första stycket 2 i den nya bestämmelsen motsvaras till viss del av nuvarande 43 § 1 andra ledet. Den nuvarande bestämmelsen straffbelägger gärningen att vid jakt som sker med stöd av licens bryta mot en för jakten väsentlig bestämmelse i licensen. Det är oklart varför endast beslut om licensjakt och inte t.ex. beslut om skydds-jakt fångas upp. Utredningen anser att det ligger nära till hands att straffbelägga åsidosättanden av bestämmelser som är väsentliga för jakten i alla olika beslut om jakt som en myndighet kan fatta enligt viltförvaltningslagen, t.ex. beslut om skydds-jakt. Genom detta kriminaliseras det oönskade handlingssättet direkt utan att det, likt i målet Untorparn (NJA 2008 s. 376), behöver göras en tillämpning av fredningsbestämmelsen vid överträdelser av väsentliga bestämmelser i jaktbeslut. Vad som är en ”för jakten väsentlig bestämmelse” får bedömas från fall till fall. Enligt utredningens mening bör dock straffbestämmelsen ta sikte hur jakten ska eller får bedrivas. Det kan t.ex. gälla bestämmelser om vilka jaktmetoder eller jaktmedel som enligt jaktbeslutet inte får användas, om rapportering av fäلت vilt eller om hundanvändning. Däremot bör inte överträdelser av bestämmelser i jaktbeslut om vilket vilt som får jagas och när omfattas. Enligt utredningen bör sådana gärningar i stället straffas genom den föreslagna bestämmelsen i andra stycket 1.

Genom andra stycket 1 i den föreslagna bestämmelsen föreslås att den som jagar vilt som det inte enligt föreskrifter eller beslut i det enskilda fallet enligt viltförvaltningslagen är tillåtet att jaga ska kunna dömas för jaktbrott. Bestämmelsen motsvarar i viss mån dagens kriminalisering i 43 § 2 av brott mot 3 § samt föreskrifter som har meddelats med stöd av 29 § 1, dvs. överträdelser av fredningsbestämmelsen eller föreskrifter om allmän jakttid. Den föreslagna bestämmelsen tar sikte på gärningar där någon jagar vilt som överhuvudtaget inte får jagas, alltså jakt på vilt som det inte genom föreskrifter

eller beslut är tillåtet att jaga. Det kan t.ex. handla om jakt utanför allmän jakttid, att fortsätta jaga ett vilt efter att jakttiden i ett särskilt beslut har löpt ut eller skyddsjakt på enskilds initiativ utan att förutsättningarna för sådan jakt är uppfyllda. Bestämmelsen avser inte att träffa situationer där någon jagar ett vilt som visserligen får jagas men gör det med otillåtna jaktmedel eller metoder. Sådana gärningar kan i stället straffas genom andra bestämmelser i viltförvaltningslagen.

Straffskalan för jaktbrott bör likt i dag vara böter eller fängelse i högst ett år. Det har inte framkommit skäl att ändra de krav som i dag ställs i jaktlagen om att handlandet ska ha varit uppsåtligt eller grov oaktsamt alternativt oaktsamt för straffansvar. Vidare bör varken grunderna för att bedöma om ett jaktbrott är att anse som grovt eller straffskalan för grovt jaktbrott ändras.

9.6.3 Bötesbrottslighet

Förslag: Straffbestämmelsen för överträdelser av viltförvaltningslagen som inte ska kunna medföra fängelse ska utformas som ett blankettstraffbud.

Överträdelser mot förbudet att vid jakt med hund som förföljer vilt bedriva jakten så att drevet huvudsakligen går fram över annans jaktområde ska kunna straffas med böter.

I enlighet med utredningens slutsatser i avsnitt 9.6.1 bör straffbestämmelser i första hand utformas som brottsbeskrivningar. Det är emellertid inte alltid möjligt att ange alla former av kriminaliserade överträdelser som brottsbeskrivningar, exempelvis i de fall grundregelverket är omfattande eller detaljerat.¹¹

Den föreslagna viltförvaltningslagstiftningen är detaljerad och kommer utöver lag och förordning att bestå av relativt omfattande föreskrifter på myndighetsnivå. Det framstår därför varken som lämpligt eller möjligt att beskriva alla potentiella regelöverträdelser på bötesnivå i brottsbeskrivningar. Vidare gör sig tydlighetshänsynen inte lika starkt gällande vid bötesbrottslighet som när det handlar om möjlighet att straffa med fängelse.¹² Utredningen bedömer i stället

¹¹ Jfr SOU 2013:38 s. 619 ff. och SOU 2020:13 s. 223 f.

¹² Ds 2017:5 s. 99.

att de straffbara överträdelserna på bötesnivå bör anges i ett blankettstraffbud som hänvisar till de föreskrifter som inte får överträdas. En sådan ordning motsvarar det som i dag gäller för bötesbrottslighet enligt 45 §

I dag är jakt med drivande hund på ett område som är så beskaffat att det kan förutses att drevet huvudsakligen kommer att gå fram över annans jaktområde straffbart såsom jaktbrott och fängelse ingår i straffskalan. Utredningen bedömer att sådana överträdelser mycket sällan kan vara anses vara så allvarliga att fängelse bör ingå i straffskalan. Det finns därför skäl att för att överträdelser mot förbudet i viltförvaltningslagen att genomföra jakt med hund som förföljer så att drevet huvudsakligen går på någon annans jaktområde endast bör kunna straffas med böter.

9.6.4 Sammanfattning

I den nya viltförvaltningslagen bör straffbestämmelsen för jaktbrott anges med fullständiga brottsbeskrivningar och utan hänvisningar till andra bestämmelser. Straffbestämmelsen för överträdelser som inte ska kunna straffas med fängelse kan dock likt i dag utformas som ett blankettstraffbud. På detta sätt delas de straffvärda handlingarna upp i två bestämmelser. För de mest klandervärda beteendena för vilka fängelse bör ingå i straffskalan formuleras en brottsbeskrivning som är materiellt fullständig. I den andra straffbestämmelsen, som enbart har böter i straffskalan, kriminaliseras överträdelser av utpekade föreskrifter enligt viltförvaltningslagen, t.ex. myndighetsföreskrifter på området.

10 Sanktionsväxling

10.1 Inledning

I utredningens direktiv anges att det bör övervägas om straffsanktionerna i någon del bör ersättas med en administrativ sanktion, som vitesförelägganden eller sanktionsavgifter. Vid sådana överväganden behöver behovet, lämpligheten och följderna av en sanktionsväxling analyseras (jfr SOU 2013:38 s. 533–581). Om sanktionsavgifter övervägs bör regeringens riktlinjer för när sanktionsavgifter bör användas och hur de bör vara utformade för att uppfylla rimliga krav på effektivitet och rättssäkerhet beaktas (prop. 1981/82:142 s. 21–26).

10.2 Valet mellan straff och sanktionsavgift

10.2.1 Europakonventionens förbud mot dubbel lagföring och dubbla straff samt rätten till en rättvis rättegång

I Europakonventionen¹ behandlas ett antal fri- och rättigheter. Enligt 2 kap. 19 § regeringsformen får lag eller annan föreskrift inte meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av Europakonventionen. Genom uttrycket ”på grund av” markeras att bestämmelsen även omfattar Sveriges åtaganden enligt de tilläggsprotokoll som Sverige har ratificerat och som har trätt i kraft.

Rätten att inte bli lagförd eller straffad två gånger för samma brott (gärning) regleras i artikel 4.1 i det sjunde tilläggsprotokollet till Europakonventionen (dubbelbestraffnings- eller dubbelprövningsförbudet). Där anges att ingen får lagföras eller straffas på nytt i en brottmålsrättegång i samma stat för ett brott för vilket han eller hon

¹ Europeiska konventionen den 4 november 1950 angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Europakonventionen har kompletterats med olika tilläggsprotokoll.

redan blivit slutligt frikänd eller dömd i enlighet med lagen och rättegångsordningen i denna stat. Med begreppet ”straff” avses här inte bara straff i meningen böter, fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn eller liknande. Även administrativa sanktionsavgifter betraktas som utgångspunkt som straff i Europakonventionens mening.² Dubbelbestraffningsförbudet hindrar inte bara ett andra straff utan även en andra prövning för samma brott, även om personen har frikänts i den första prövningen. Ett förfarande gäller samma brott i den mening som avses i artikel 4.1 i sjunde tilläggsprotokollet om det avser identiska fakta eller fakta som i allt väsentligt är detsamma som beträffande den överträdelse som prövats i det första förfarandet. Lagföringen eller prövningen ska alltså innebära att man prövar den enskildes skuld slutligt. Sådana förfaranden som inte innebär en slutlig prövning av den enskildes skuld är inte hinder för ett andra förfarande.³ En mer utförlig redogörelse av dubbelbestraffningsförbudet finns i prop. 2016/17:22 s. 79 ff.

I artikel 6 i Europakonventionen regleras rätten till en rättvis rättegång. Rätten till en rättvis rättegång vilar på att var och en som är misstänkt eller tilltalad för brott ska betraktas som oskyldig till dess skulden fastställts enligt lag (oskuldspresumtionen) och rätten att närvara vid sin rättegång. Med begreppet brott i artikel 6 avses inte endast anklagelser i brottmål. Även skattetillägg som fastställs i en administrativ process utgör en anklagelse om brott i Europakonventionens mening. Högsta domstolen har vidare uttalat att likheterna mellan skattetillägg och miljöstraffsavgift – såväl vad gäller avgifternas syfte som deras konstruktion – är sådana att även ett påförande av miljöstraffsavgift får anses vara en anklagelse för brott i Europakonventionens mening.⁴

Europadomstolen har i fråga om oskuldspresumtionen uttalat att sådana straffrättsliga presumtioner som strikt ansvar inte är förbjudna men att de måste hållas inom rimliga gränser med hänsyn till vad som står på spel och med beaktande av den tilltalades rätt att försvara sig.⁵ Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna innehåller regler om rätt till domstolsprövning och rättvis rättegång som

² Se t.ex. prop. 2021/22:18 s. 63 och prop. 2021/22:148 s. 166.

³ Jfr prop. 2016/17:22 s. 80 ff. och NJA 2013 s. 502.

⁴ Se Europadomstolens domar den 23 juli 2002 i mål 34619/97, Janosevic mot Sverige, och i mål 36985/97, Västberga Taxi AB och Vulic mot Sverige samt NJA 2004 s. 840.

⁵ Europadomstolens dom den 7 oktober 1988 i mål 10519/83, Salabiaku mot Frankrike.

är mycket lika rätten till en rättvis rättegång enligt Europakonventionen (se artiklarna 47–49).

10.2.2 Europarådets rekommendation om administrativa sanktioner

Europarådets rekommendation nr R (91) 1 om administrativa sanktioner, som antogs den 13 februari 1991, omfattar åtta principer för användningen av administrativa sanktioner. Den riktar sig främst till Europarådets medlemmar, däribland Sverige, men är inte rättsligt bindande.

Principerna i Europarådets rekommendation om administrativa sanktioner är sammanfattningsvis att (1) sanktionernas innehåll och villkoren för att ålägga sanktionerna ska framgå av lag, (2) de ska inte vara möjliga att tillämpa retroaktivt, (3) det ska inte finnas dubbla administrativa sanktioner för samma gärning, om de grundas på en och samma lagregel eller på olika lagregler som har samma skyddsintresse och om en gärning aktualiserar flera administrativa sanktioner, vilka grundar sig på lagstiftning som skyddar olika intressen, ska hänsyn tas till sanktioner som tidigare har påförts för samma gärning, (4) handläggningen ska vara snabb, (5) varje åtgärd som kan leda till en administrativ sanktion riktad mot en viss person ska leda till ett slutligt avgörande, (6) en person som riskerar en administrativ sanktion ska informeras om anklagelserna och de bevis som åberopas till stöd för dessa och han eller hon ska beredas möjlighet och tillräckligt med tid för att besvara anklagelserna, (7) bevisbördan ska ligga på den administrativa myndigheten och (8) det ska vara möjligt att överklaga myndighetens beslut till domstol.

10.2.3 Principer för kriminalisering och avkriminalisering

Kriminalisering innebär att straff föreskrivs för en viss gärning till följd av ett politiskt ställningstagande att en gärning är så förkastlig att den bör vara straffsanktionerad. Kriminaliseringen innebär även en grund för polis, åklagare och domstolar att inom ramen för sina respektive roller i rättsväsendet se till att ett straff eller annan påföljd fastställs för den som har gjort sig skyldig till den kriminaliserade

gärningen.⁶ Det övergripande syftet med straffsystemet är att motverka oönskade beteenden och frammana vissa önskade, dvs. att verka allmänpreventivt.

Åklagarutredningen har behandlat vilka kriterier som bör vara styrande för att en kriminalisering av ett visst beteende ska vara befogad.⁷ Enligt Åklagarutredningen har den straffrättsliga inflationen under många år varit betydande. Utredningen framhöll att kriminalisering bara är en av många metoder för att styra det mänskliga handlandet och att andra sanktionsformer kan vara väl så effektiva och inte sällan enklare att hantera. Straffet, som till skillnad från vissa andra tvångs-ingripanden från samhällets sida i princip saknar reparativ funktion, är att betrakta som det yttersta uttrycket för statens maktutövning. Genom att belägga ett beteende med straff vill lagstiftaren markera, inte bara att ett visst beteende inte är önskvärt ur samhällets synpunkt, utan att det är så klandervärt att det är befogat att staten tillgriper maktmedel mot dem som inte avhåller sig från sådana beteenden. Enligt Åklagarutredningen bör kriminalisering som metod för att styra medborgarnas beteende användas med försiktighet.⁸

Åklagarutredningen anförde även att om straff stadgas för helt bagatellartade förseelser riskerar straffhotet att inte få den tyngd som det är avsett att ha. Om straffbestämmelserna blir så många att rättsväsendets resurser inte räcker till för att beivra ens tillnärmelsevis alla överträdelse finns det dessutom risk för att medborgarna slutar att ta straffhotet på allvar. En sådan utveckling uppenbarligen kunde allvarligt skada tilltron till och respekten för rättsväsendet som sådant.⁹ Sammanfattningsvis angav Åklagarutredningen följande fem kriterier som borde vara uppfyllda för att en kriminalisering ska framstå som befogad, som såväl regeringen som riksdagen i allt väsentligt ställde sig bakom.¹⁰

1. Ett beteende kan föranleda påtaglig skada eller fara.
2. Alternativa sanktioner står inte till buds, skulle inte vara rationella eller skulle kräva oproportionerligt höga kostnader.
3. En straffsanktion krävs med hänsyn till gärningens allvar.

⁶ Prop. 1994/95:23 s. 53.

⁷ Se SOU 1992:61.

⁸ SOU 1992:61 s. 105 f.

⁹ SOU 1992:61 s. 106.

¹⁰ Prop. 1994/95:23 bet. 1994/95:JuU2 och rskr. 1994/95:40.

4. Straffsanktionen ska utgöra ett effektivt medel för att motverka det icke önskvärda beteendet.
5. Rättsväsendet ska ha resurser att klara av den eventuellt ytterligare belastning som kriminaliseringen innebär.

År 2011 fick *Straffrättsanvändningsutredningen* i uppdrag att kartlägga det straffbelagda området. I uppdraget ingick att på nytt analysera och ta ställning till vilka kriterier som bör gälla för att kriminalisering ska anses vara befogad, om det går att vara mer återhållsam med användningen av straffrätt inom främst specialstraffrätten och hur det i så fall ska kunna ske. Utredningen bedömde att åklagartutredningens kriterier, även om de framstår som godtagbara för de flesta, samtidigt också är tämligen vaga och tänjbara. Om viljan att kriminalisera en viss gärning finns, synes det i de flesta fall vara möjligt att argumentera för att kriterierna är uppfyllda. För att bli verkningfulla som redskap för att begränsa användningen av straffrätt ansåg utredningen att kriterierna behövde konkretiseras.¹¹

Straffrättsanvändningsutredningens modell för överväganden om kriminalisering utformades med utgångspunkt i vad som kännetecknar de mest förkastliga eller de mest allvarliga gärningarna. Beteenden som inte innefattar sådana kännetecken, eller som gör det endast i mindre mån, bör som utgångspunkt lämnas utanför straffrätten. Avsikten var att modellen även ska kunna tillämpas vid överväganden om att ta bort straffbestämmelser eller att ersätta straffbestämmelser med bestämmelser om administrativa sanktioner.¹² I utredningens betänkande anges fem grundläggande kriterier för kriminalisering.¹³

1. Kriminaliseringen ska syfta till att värna ett identifierat och konkretiserat intresse som bör skyddas i samhället.
2. Det beteende som lagstiftaren avser att ingripa mot kan orsaka skada eller fara för skada på skyddsintresset.
3. Endast den som har visat skuld – varit klandervärd – bör träffas av straffansvar, vilket innebär att kriminaliseringen inte får äventyra tillämpningen av skuldprincipen.
4. Det får inte finnas något tillräckligt värdefullt motstående intresse.

¹¹ SOU 2013:38 del 2, s. 478.

¹² SOU 2013:38 del 2, s. 479 och 505.

¹³ SOU 2013:38 del 1, s. 20 f.

5. Det får inte finnas någon alternativ metod som är tillräckligt effektiv för att komma till rätta med det oönskade beteendet. Avseende detta kriterium bör följande överväganden göras:
 - Finns det redan en handlingsdirigerande regel som är tillräckligt effektiv för att motverka det oönskade beteendet?
 - Om en handlingsdirigerande regel behöver införas – kan beteendet motverkas tillräckligt effektivt med en regel som inte är repressiv, t.ex. en civilrättslig regel om skadestånd?
 - Om det är nödvändigt att införa en repressiv handlingsdirigerande regel för att motverka det oönskade beteendet ska i första hand vite, sanktionsavgift eller återkallelse av tillstånd övervägas. Straff bör väljas i sista hand.

Straffrättsanvändningsutredningen bedömde att det för beteenden som sanktioneras genom s.k. förvaltningsrättsliga stödkriminaliseringar i specialstraffrätten generellt finns anledning att överväga om inte sanktionsavgift, indragning av tillstånd eller vite har bättre handlingsdirigerande förmåga än straff, särskilt på s.k. förvaltningsrättsliga stödkriminaliseringar. Med begreppet förvaltningsrättsliga stödkriminaliseringar avses bestämmelser som straffbelägger överträdelser av bl.a. krav på tillstånd, anmälan eller registrering för att t.ex. få bedriva viss verksamhet.¹⁴ Utredningen underströk att det förhållandet att ett straffbud kan betecknas som en s.k. förvaltningsrättslig stödkriminalisering självklart inte ensamt är avgörande för om det är lämpligt att sanktionsväxla. Vid övervägande av sanktionsväxling finns det beträffande varje enskild reglering ytterligare aspekter som måste beaktas.¹⁵

Straffrättsanvändningsutredningen angav vidare att framför allt följande omständigheter bör beaktas vid valet av repressiv metod.¹⁶

- De beteenden som i första hand bör komma i fråga att motverka med administrativa sanktioner är sådana överträdelser som kan betecknas som ringa eller av s.k. normalgrad och där straffsanktionen i dag är begränsad till böter.

¹⁴ SOU 2013:38 del 2, s. 547 ff.

¹⁵ SOU 2013:38 del 2, s. 550.

¹⁶ SOU 2013:38 del 1, s. 15 och del 2, s. 534 ff.

- Metodernas olika funktioner och syften samt vilken metod som framstår som mest effektiv behöver beaktas. Effektivitetshänsynen kan avse både vilken metod som har bäst förmåga att avhålla från det oönskade beteendet och vilken metod som innebär lämpligast resursanvändning. På områden där överträdelser i stor utsträckning upptäcks och utreds av en annan myndighet än de brottsutredande myndigheterna, kan det innebära lämpligare resursanvändning att låta denna också meddela beslut om sanktionsavgift.
- I fråga om sådana gärningar som bör komma i fråga för sanktionsväxling är möjligheterna att använda straffprocessuella tvångsmedel redan i dag mycket begränsade. Behovet av att använda straffprocessuella tvångsmedel bör därför inte lägga hinder i vägen för behövliga sanktionsväxlingar.
- Möjligheterna att utomlands verkställa i Sverige utdömda bötesstraff är relativt goda. I fråga om vite och sanktionsavgifter framstår däremot möjligheterna till verkställighet utomlands som mycket begränsade, vilket kan tala mot en sanktionsväxling.

Enligt utredningen finns det anledning att generellt överväga om inte sanktionsavgift har bättre handlingsdirigerande förmåga än straff i fråga om överträdelser av förvaltningsrättsliga skyldigheter, såsom skyldigheter att ange vissa förhållanden eller anmälan för att få bedriva viss verksamhet.

10.2.4 Riktlinjer och principer för sanktionsavgifter

En sanktionsavgift är en ekonomisk sanktion som åläggs en fysisk eller juridisk person på grund av ett rättsstridigt beteende. Sanktionsavgifter påförs för redan inträffade överträdelser och är alltså, till skillnad från viten men i likhet med straff, i huvudsak en tillbakaverkande sanktion. För att fastställa sanktionsavgifter används ofta schabloner. Det är normalt tillsynsmyndigheten eller en domstol som beslutar om sanktionsavgift. Ansvaret är vanligtvis strikt, dvs. skyldigheten att betala en avgift uppkommer när ett regelbrott objektivt kan konstateras oavsett om uppsåt föreligger. Sanktionsavgifter används oftast för överträdelser av mindre allvarligt slag, alltså för

sådana som, om de hade hanterats inom det straffrättsliga systemet, skulle ha haft ett förhållandevis lågt straffvärde.

Regeringen behandlade frågan om när sanktionsavgifter bör användas och hur de bör vara utformade för att uppfylla rimliga krav på effektivitet och rättssäkerhet under förarbetena till bestämmelsen om förverkande i 36 kap. 4 § brottsbalken.¹⁷ Man ställde då upp ett antal riktlinjer för utformningen av system med sanktionsavgifter. Dessa riktlinjer har antagits av riksdagen.¹⁸ Regeringen har vidare i en skrivelsen *En tydlig rättssäker och effektiv tillsyn*, som gällde generella bedömningar för hur en tillsynsreglering bör vara utformad, anfört att utformningen av en sanktionsavgift bör uppfylla de riktlinjer som fastslogs i propositionen.¹⁹ Regeringen har också hänvisat till dessa riktlinjer i en rad lagstiftningsarbeten, bl.a. i fråga om sanktioner vid brott mot djurskyddslagstiftningen²⁰ och vid införandet av sanktionsavgifter i fiskelagen (1993:787).²¹

I riktlinjerna anförs att ett avgiftssystem kan erbjuda en ändamålsenlig lösning i fall där regelöverträdelser är särskilt frekventa eller speciella svårigheter föreligger att beräkna storleken av den vinst eller besparing som uppnås i det särskilda fallet. Andra fall anges vara när den ekonomiska fördelen av en isolerad överträdelse genomsnittligt sett kan bedömas som låg, samtidigt som samhällets behov av skydd på det aktuella området är så framträdande att inte bara den ekonomiska fördelen i det särskilda fallet utan redan utsikten till vinst eller besparing bör neutraliseras. Avgifter bör enligt riktlinjerna vidare få förekomma endast inom speciella och klart avgränsade rättsområden.

När det gäller avgiftens storlek anförs att bestämmelserna om beräkning av avgiftsbeloppet bör konstrueras så att de utgår från ett mätbart moment i den aktuella överträdelsen, en parameter, som gör det möjligt att förutse och fastställa hur stor avgiften ska bli i det särskilda fallet. Vidare bör det enligt riktlinjerna, beroende på det aktuella rättsområdets natur, särskilt prövas om uppsåt eller oaktsamhet ska förutsättas för avgiftsskyldighet eller om denna skyldighet ska bygga på strikt ansvar.

För att en konstruktion med strikt ansvar ska vara försvarbar från rättssäkerhetssynpunkt bör förutsättas att det finns starkt stöd för

¹⁷ Prop. 1981/82:142.

¹⁸ Bet. 1981/82:JuU53 och rskr. 1981/82:328.

¹⁹ Skr. 2009/10:79 s. 46

²⁰ Djurskyddslagen (2018:1192) och föreskrifter meddelade med stöd av den lagen.

²¹ Se prop. 2021/22:18 s. 37 och prop. 2007/08:107 s. 13 f.

en presumtion om att överträdelser på området inte kan förekomma annat än som en följd av uppsåt eller oaktsamhet. Särskilda undantag från det strikta ansvaret kan vara nödvändiga även i dessa fall med hänsyn till förhållanden inom avgiftens användningsområde eller till reglernas utformning i övrigt. Sådana undantag bör så långt som möjligt vara preciserade så att det inte föreligger någon tvekan om deras räckvidd. Det konstateras också att åläggande av avgiftsskyldighet i viss utsträckning kan överlämnas till de administrativa myndigheter som är verksamma på det aktuella området. I vissa fall är det emellertid lämpligt att överlämna denna prövning till de allmänna domstolarna. Det gäller främst när avgiftsskyldigheten görs beroende av huruvida överträdelserna skett av uppsåt eller oaktsamhet och när reglerna är utformade på sådant sätt att det finns utrymme för betydande skönsmässiga bedömningar.

10.3 Sanktionsavgifter bör användas i fler fall vid mindre allvarliga överträdelser

Bedömning: Mindre allvarliga överträdelser på viltförvaltningsområdet bör avkriminaliseras och sanktioneras genom sanktionsavgifter.

I jaktlagen (1987:259) kan en skiljelinje dras mellan de straffbestämmelser som kriminaliserar överträdelser av bestämmelser som är centrala för jakten, t.ex. avseende jaktmedel eller vilket vilt som får jagas, och förvaltningsrättsliga stödkriminaliseringar som bl.a. straffbelägger underlåtelse att anmäla vilt som har fällts.²² I enlighet med åklagar- och straffrättsanvändningsutredningarnas kriterier bör straff som utgångspunkt förbehållas förfaranden som kan orsaka påtaglig skada eller fara. Som redan har konstaterats i avsnitt 10.2.4 är en utgångspunkt att det är överträdelser av mindre allvarlig karaktär som bör kunna bli föremål för ett system med sanktionsavgifter. Hit hör i regel de förvaltningsrättsliga stödkriminaliseringarna. Många överträdelser av regler på jaktområdet kan enskilt sett inte betraktas som så allvarliga eller antas leda till sådan skada eller fara att det är absolut påkallat med en straffsanktion. Vidare kan det ifrågasättas om straff-

²² SOU 2013:38 s. 703 f.

sanktionen är ett effektivt verktyg för att motverka mindre allvarliga överträdelser. Det är ovanligt att överträdelser på jaktområdet beivras och det kan antas att detta särskilt gäller de överträdelser som kan beskrivas som mindre allvarliga.

Under perioden 2020–2024 anmäldes det i genomsnitt knappt 400 brott mot jaktlagen per år.²³ Under samma period avgjordes knappt 80 mål i tingsrätterna där brottsmisstankarna jaktbrott (43 § jaktlagen) eller förseelse mot jaktlagen (45 § jaktlagen) förekom.²⁴ När det, som i nuläget, alltså i praktiken sällan är förknippat med en sanktion att begå överträdelser mot jaktlagstiftningen ligger det nära till hands att anta att det gällande sanktionssystemet har påtagliga brister i avseendet att det ska vara handlingsdirigerande och effektivt.²⁵ Om överträdelser kan passera utan konsekvens riskerar den nya viltförvaltningslagens trovärdighet att urholkas. För att allmänheten ska ha förtroende för lagstiftningen krävs alltså effektiva sanktioner, även för de mindre allvarliga överträdelserna.

Vid en jämförelse med Åklagarutredningens kriterier för kriminalisering kan det konstateras att mindre allvarliga överträdelser på jaktområdet i stor utsträckning faller utanför det område där kriminalisering framstår som befogat. Straffets symbolvärde och de signaler som detta ger ska inte heller underskattas. Ett straff och dess följdverkningar, t.ex. att förekomma i belastningsregistret, kan ha en stigmatiserande effekt som bör undvikas så långt det går. Det kan ifrågasättas om det är önskvärt att en gärningsman klandras på det sätt som är fallet när det är fråga om en överträdelse med mycket lågt straffvärde. Förutom att det kan antas att behovet av att beivra mindre allvarliga överträdelser på ett effektivt sätt inte i tillräcklig utsträckning tillgodoses genom straffsanktioner finns det alltså även anledning ifrågasätta om det är lämpligt att kriminalisera mindre allvarliga överträdelser i viltförvaltningslagen.

Även när det gäller de mindre allvarliga överträdelserna är det dock viktigt att reglerna på området följs. Det finns flertalet regler i den föreslagna viltförvaltningslagen där sanktionsavgifter kan vara ändamålsenliga. Det bör i de allra flesta fall vara jaktkontrollanterna (som i dag benämns jakttillsynsmän), länsstyrelserna, Kustbevakningen och Naturvårdsverket som upptäcker när en överträdelse har skett.

²³ Uppgifter hämtade från Brottsförebyggande rådet den 12 maj 2025.

²⁴ Uppgift till utredningen från Domstolsverket den 12 maj 2025.

²⁵ Jfr Ds 2017:5 s. 128 ff.

För att de myndigheterna ska kunna säkerställa efterlevnaden av lagstiftningen krävs att de har tillräckliga möjligheter att vidta åtgärder när regelverket inte följs. De möjligheter som i dag står till buds vid överträdelser mot jaktlagstiftningen är i princip att åtalsanmäla (se avsnitt 9.3).

Ett system med sanktionsavgifter som beslutas av tillsynsmyndigheter eller andra lämpliga berörda förvaltningsmyndigheter innebär i regel en snabbare och effektivare hantering och därmed också ett reellt hot om påföljd om reglerna inte följs. Jämfört med om en överträdelse med lågt straffvärde är straffsanktionerad, vilket alltså ofta innebär att överträdelsen är lågt prioriterad hos polis och åklagare med långa utredningstider som följd, kan hotet om en snabbt påförd sanktionsavgift antas medföra en större benägenhet att följa reglerna.²⁶

Administrativa sanktioner i stället för straff är också en effektivare metod ur ett resursanvändningsperspektiv. När överträdelser i praktiken i stor utsträckning upptäcks och utreds av en annan myndighet än de brottsutredande myndigheterna kan det vara en lämpligare resursanvändning att låta den myndigheten också påföra sanktioner för dessa. Vidare har t.ex. länsstyrelserna specialkunskap på viltförvaltningsområdet som inte alltid finns hos polis och åklagare och som innebär att utredningen blir mer kvalitativ. Jämfört med om polis, åklagare och domstol måste engageras är förfarandet med en administrativ sanktion att vara billigare, enklare och snabbare.

Sammantaget anser utredningen att det finns tungt vägande skäl att i den nya viltförvaltningslagen genomföra en sanktionsväxling som innebär att vissa mindre allvarliga överträdelser avkriminaliseras och i stället omfattas av ett system med sanktionsavgifter. En sådan sanktionsväxling innebär också att särskilt utpekade förvaltningsmyndigheter kommer att pröva de mindre allvarliga överträdelserna, och att resurser frigörs hos de brottsbekämpande myndigheterna så att deras fokus i stället kan ligga på de mest förkastliga gärningarna på viltförvaltningsområdet.

²⁶ Jfr Ds 2017:5 s. 107.

10.4 Utgångspunkter för ett system med sanktionsavgifter

10.4.1 Ett effektivt och rättssäkert system

Syftet med att genom sanktionsväxling införa sanktionsavgifter är att uppnå ett effektivt, proportionellt och avskräckande system som innebär ett snabbare och enklare förfarande än det nuvarande straffrättsliga och kan leda till en högre grad av beivrande.

Sanktionsavgifter är dock att betrakta som ett straff i Europakonventionens mening. Detta innebär, förutom att ett system med sanktionsavgifter måste uppfylla de krav som ställs på rättssäkerheten i artikel 6 i konventionen, även att andra hänsyn som framgår av konventionen måste tas. Europarådet har vidare antagit en rekommendation för sanktionsavgifter där flera aspekter tas upp som bör beaktas.²⁷ Dessa krav på ett rättssäkert system bör vara vägledande vid utformningen av ett sanktionsavgiftssystem (se avsnitt 10.2.2).

10.4.2 Dubbla sanktioner

Förslag: En överträdelse som kan leda till sanktionsavgift ska inte kunna leda till straff.

Det ska inte dömas till ansvar eller beslutas om sanktionsavgift för en gärning som omfattas av ett föreläggande om vite, om gärningen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.

Dubbelbestraffningsförbudet i Europakonventionens sjunde tilläggsprotokoll ställer krav på att den som en gång blivit dömd eller frikänd av domstol för ett brott ska vara skyddad mot nytt åtal och ny dom i samma sak (se avsnitt 10.2.1). Europadomstolens tolkning av konventionsbegrepp som ”straff” och ”brottmålsrättegång” innebär att förbudet mot dubbelbestraffning kan var tillämpligt även när något av de två förfarandena, eller båda, avser åtgärder eller sanktioner som inte betecknas som straff enligt den nationella rätten, såsom exempelvis administrativa sanktioner och viten.²⁸

²⁷ Europarådets rekommendation nr R(91)1 om administrativa sanktioner som antogs den 13 februari 1991.

²⁸ Ds 2017:5 s. 111 f.

Att påföra både ett straff och en sanktionsavgift för samma överträdelse kan alltså strida mot dubbelbestraffningsförbudet. Två parallella förfaranden som utmynnar i en administrativ avgift och ett straff för samma gärning är dock inte alltid att betrakta som två straff. Om det finns ett tillräckligt nära materiellt och tidsmässigt samband mellan förfarandena kan förfarandena som helhet vara att betrakta som ett straff. En sådan ordning strider därmed inte mot dubbelbestraffningsförbudet. Som exempel kan nämnas att en person kan bli straffad enligt trafikbrottslagen²⁹ och få indraget körkort för samma rattfyllerigärning utan att detta är att betrakta som två straff för samma gärning, eftersom de båda förfarandena anses vara en del av samma straff.

Som redan konstaterats bör de sanktionsavgifter som här föreslås betraktas som ett straff i Europakonventionens mening. Sanktionsavgifterna är vidare inte tänkta att komplettera det nuvarande straffet eller utgöra en sanktion för någon annan aspekt av överträdelserna. Sanktionsavgifterna är tvärtom endast ett annat sätt att beivra vissa av de överträdelser som nu omfattas av det straffrättsliga systemet i jaktlagen. Om ett straff och en sådan sanktionsavgift som här föreslås skulle påföras för samma gärning skulle det därför strida mot dubbelbestraffningsförbudet. Ett bötes- eller fängelsestraff och sådana sanktionsavgifter som här föreslås får alltså inte utgå för samma gärning.

Det är i slutändan upp till de beslutsfattande instanserna att beakta dubbelbestraffningsförbudet och att inte på nytt straffa någon för ett brott denne redan har blivit straffad för. Vid införande av den ny viltförvaltningslagen är det rimliga dock att dubbelbestraffningsförbudet beaktas på så sätt att risken för dubbel bestraffning undviks. Hur dubbelbestraffningsförbudet bör hanteras i lagstiftningen var föremål för överväganden i Straffrättsanvändningsutredningen. Där drogs slutsatsen att man med åtalbegränsningsregler, jämkningsregler, inskränkning av anmälningsskyldighet osv. kan försöka se till att dubbelbestraffningsförbudet inte överträds i praktiken, men en sådan uppbyggnad av regelverket gör att detta blir svårt att överblicka och besvärligt att tillämpa. Vidare anfördes att det bör vara möjligt för den enskilde att kunna förutse om ett visst beteende leder till straff eller avgift. Utredningen förordade därför att när sanktionsavgift införs

²⁹ Lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott.

för beteenden som redan är straffbelagda, bör dessa beteenden avkriminaliseras i motsvarande mån.³⁰

För att sanktionerna i viltförvaltningslagen inte ska hamna i konflikt med dubbelbestraffningsförbudet bör sanktionssystemet utformas så att det går en tydlig skiljelinje mellan å ena sidan straff och å andra sidan sanktionsavgifter, vilket alltså förordas av Straffrättsanvändningsutredningen. De överträdelser som ska ingå i viltförvaltningslagens system med sanktionsavgifter bör således avkriminaliseras. En sådan ordning innebär också en god förutsebarhet för den enskilde. I bl.a. fiskelagen, djurskyddslagen (2018:1192) och livsmedelslagen (2006:804) hanteras frågan så att det inte ska dömas till straffansvar om gärningen kan leda till sanktionsavgift. I de lagarna finns alltså en tydlig gränsdragning mellan de båda sanktionerna som innebär att överträdelser som kan leda till sanktionsavgift har avkriminaliserats. Utredningen bedömer att en motsvarande bestämmelse bör anges i viltförvaltningslagen.

Eftersom även vite har karaktären av ett straff, och således omfattas av dubbelbestraffningsförbudet i Europakonventionen, bör det även tas in en bestämmelse i viltförvaltningslagen som reglerar förhållandet mellan å ena sidan vite och å andra sidan straff och sanktionsavgift. Enligt Högsta domstolens bedömning i NJA 2013 s. 502 utgör inte bara ett slutligt avgörande ett hinder mot ett andra förfarande utan även en pågående prövning. Detta innebär, när det gäller förhållandet mellan straff och vite samt sanktionsavgift och vite, att den avgörande tidpunkten för när ett hinder mot ett andra förfarande beträffande samma gärning eller överträdelse uppkommer, får anses vara när det inleds en domstolsprocess angående frågan om utdömande om vite. Utredningen anser att detta bör komma till uttryck i bestämmelsen som reglerar förhållandena mellan straff och vite samt sanktionsavgift och vite. Med en sådan ordning kan straff eller sanktionsavgift bestämmas om ett föreläggande har överträtts under förutsättning att myndigheten inte har ansökt om utdömande av vitet. Det kan exempelvis tänkas att ett vitesföreläggande har överträtts men att det inte är aktuellt att ansöka om utdömande av vitet på grund av att något formellt fel har begåtts i handläggningen. I stället kan det då bli aktuellt att använda sig av en sanktionsavgift eller straff. Däremot kan det inte i en sådan situation komma i fråga att i ett senare skede döma ut vitet.

³⁰ SOU 2013:38 s. 546 f.

I fiskelagen, djurskyddslagen och livsmedelslagen stadgas att det inte får dömas till ansvar eller beslutas om sanktionsavgift för en gärning som omfattas av ett föreläggande om vite, om gärningen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet. Bestämmelsen i viltförvaltningslagen bör utformas på samma sätt.

10.4.3 Urvalet av bestämmelser

Bedömning: De regler som ska avkriminaliseras och i stället omfattas av systemet med sanktionsavgifter bör vara de som är mindre allvarliga, är klara och tydliga, som inte fordrar någon långtgående utredning eller bedömning och där överträdelserna kan antas ske med viss omfattning. Reglerna bör vidare vara sådana som typiskt sett mycket sällan leder till allvarliga konsekvenser. Inledningsvis bör ett mindre antal regler omfattas.

Det är i första hand överträdelser av mindre allvarlig karaktär som bör kunna bli föremål för ett system med sanktionsavgifter (se avsnitt 10.2.3 och 10.2.4). Allvarliga överträdelser bör redan av det skälet att de har ett förhållandevis högt straffvärde inte komma i fråga, eftersom det för sådana överträdelser finns ett behov av kriminalisering. Allvarliga överträdelser är också generellt mer svårutredda och bör även av det skälet hanteras av polis och åklagare.

Behovet av effektivare sanktioner gäller särskilt överträdelser som är frekventa, men som inte är prioriterade inom det straffrättsliga systemet. För att systemet med sanktionsavgifter ska få en reell betydelse för att säkerställa att regelverken efterlevs krävs det alltså att de regler som omfattas är sådana där överträdelser begås i viss omfattning. Vid en avkriminalisering av sådana regler mot vilka överträdelserna är många frigörs också resurser från polis och åklagare som kan användas till de mer straffvärda överträdelserna.

Ur rättssäkerhetssynpunkt är det betydelsefullt att reglerna är tydliga för den enskilde och att det är enkelt att förutse vilka överträdelser som kan leda till sanktionsavgift. Det går dock inte att bortse från att ett system med sanktionsavgifter innebär vissa avsteg med avseende på rättssäkerheten i jämförelse med straffsystemet. Som framgår i avsnitt 10.5.5 föreslår utredningen t.ex. att det är de utpekade berörda förvaltningsmyndigheterna, och alltså inte en dom-

stol, som ska besluta om avgifterna. Till detta kommer att systemet ska bygga på snabb handläggning. För att säkerställa ett enkelt och effektivt beslutsfattande krävs att reglerna som omfattas av sanktionsavgifter är klara och tydliga och att de inte innehåller några värderade rekvisit eller annars kräver mer ingående bedömningar eller innefattar ett stort tolkningsutrymme. I vart fall inledningsvis bör systemen inte heller omfatta alltför många bestämmelser. När systemet med sanktionsavgifter har varit i bruk en tid kan det dock övervägas att låta fler regler omfattas av systemen.

I dagens jaktlagstiftning finns det flera överträdelser som – utifrån parametrarna enkelhet och tydlighet – kan vara lämpliga att beivra med sanktionsavgift. Samtidigt kan överträdelser av en sådan regel ibland medföra konsekvenser som innebär att överträdelsen är så straffvärd att den bör omfattas av straffbestämmelser. Exempel på detta kan vara en regel som rör hållande av vilt i viltäggn. En överträdelse av en sådan regel kan vara enkel att konstatera och inte kräva någon ingående bedömning, men en sådan överträdelse kan också innebära en risk för att vilt med potential att störa ekosystemet eller orsaka andra allvarliga skador rymmer. Vidare innebär förslaget i detta betänkande att det inte ska kunna dömas till ansvar enligt straffbestämmelserna i viltförvaltningslagen om gärningen kan medföra sanktionsavgift. Överträdelser av de regler som omfattas av sanktionsavgiftssystemet kommer alltså inte kunna straffas på annat sätt, hur allvarliga överträdelserna än är.

Vid överväganden kring principerna för urvalet av bestämmelser måste man förhålla sig till denna problematik. Utgångspunkten för urvalet av bestämmelser bör vara att undvika att allvarliga ageranden faller utanför straffbestämmelserna, eftersom allvarliga ageranden annars inte kan straffas utifrån det straffvärde som gärningen betingar. Urvalet av bestämmelser måste också ske med beaktande av att systemen inte får uppfattas som godtyckliga. Om en viss överträdelse som medfört allvarliga konsekvenser kan straffas, men inte en annan liknande överträdelse på grund av att denna omfattas av sanktionsavgiftssystemet, finns risk för att förtroendet för regelverket och sanktionerna skadas. Liknande överträdelser behöver beivras på liknande sätt. Det bör inte förekomma att två liknande regler, mot vilka överträdelser kan bedömas som ungefär lika klandervärda, omfattas av olika sanktionssystem.

Mot bakgrund av ovanstående bör reglerna som ska omfattas av sanktionsavgiftssystemen vara sådana där det typiskt sett är högst ovanligt att överträdelser kan förutses bli så allvarliga att de bör kunna straffas med böter eller fängelse. De regler som bör bli aktuella för sanktionsväxling är därför främst förvaltningsrättsliga stödkriminaliseringar. En sådan uppdelning innebär också att systemet erbjuder en förutsebarhet för den enskilde i fråga om vilken typ av överträdelser som kan ge den ena eller den andra effekten.

Sanktionsavgiften som i dag enligt 52 c § jaktförordningen (1987:905) ska betalas i de fall fler älgar fälls än vad som följer av en licens är en del av älgförvaltningen. Frågor om älgförvaltningen omfattas inte av utredningens uppdrag. Utredningen bedömer att den sanktionsavgiften inte bör tas in i det sanktionssystem som föreslås i det här kapitlet.

10.4.4 Vilka överträdelser ska omfattas av sanktionsavgifter?

Inom ramen för det här betänkandet lämnas inte förslag på exakt vilka regler som bör omfattas av sanktionsavgiftssystemet. Detta bör i stället utredas och föreslås av berörda förvaltningsmyndigheter, dvs. Naturvårdsverket, länsstyrelserna och Kustbevakningen (se avsnitt 10.5.5). Det bör sedan vara regeringen som slutligen avgör och i förordning reglerar vilka bestämmelser som omfattas vilka avgiftsnivåer som kan bli aktuella.

De berörda myndigheternas möjligheter att faktiskt upptäcka och konstatera överträdelser är en omständighet som behöver beaktas vid valet av vilka regler som bör omfattas av sanktionsavgiftssystemet. En följd av att överträdelser som i dag är straffsanktionerade i stället omfattas av ett system med sanktionsavgifter är att polis och åklagare inte längre kommer att beivra överträdelserna. Om det inte finns någon reell risk för att överträdelserna upptäcks av myndigheterna i sanktionsavgiftssystemet, innebär det i sin tur att överträdelserna i praktiken inte bara avkriminaliseras utan även helt undantas från sanktioner. Sanktionsväxlingen kan också medföra behov av att förstärka eller förändra tillsynen inom viltförvaltningen. Exempelvis finns det i dag få jakttillsynsmän i förhållande till jaktens omfattning (se avsnitt 9.2.2). Det förhållandet kan medföra små möjligheterna att upptäcka vissa överträdelser som det i och för sig är lämpligt att sank-

tionera med avgifter. Utredningen poängterar dock att det inte finns någon motsättning mellan införandet av sanktionsavgifter och att tillsynen på viltförvaltningsområdet utvecklas och förbättras. En översyn av tillsynen inom viltförvaltningen ligger dock utanför utredningens uppdrag.

Några överträdelser som bör kunna ingå i sanktionsavgiftssystemet är dock underlåtenhet att fullgöra olika former av anmälnings-skyldighet eller underlåtenhet att betala vissa avgifter. Sådana överträdelser utgör i regel inte i sig någon direkt risk för människors säkerhet eller viltets välbefinnande eller innebär kränkningar av enskildas jakträtt. Överträdelserna kan dock försvåra myndigheternas kontroll och möjlighet att göra olika bedömningar och åtgärder. Den typen av överträdelser bör i många fall även vara enkla att konstatera och inte kräva några större utredningsinsatser från den ansvariga myndighetens sida.

10.4.5 Strikt ansvar

Förslag: Sanktionsavgift ska tas ut även om överträdelserna inte har skett uppsåtligt eller av oaktsamhet.

En avgiftsskyldighet som bygger på strikt ansvar bidrar till en förenkling och effektivisering av sanktionssystemet. Inslaget av bedömningar blir även mindre än om det skulle krävas uppsåt eller oaktsamhet. Den ansvariga myndigheten behöver vid strikt ansvar endast observera att en överträdelse har skett och fastställa avgiften enligt den angivna beräkningsgrunden, med beaktande av förutsättningarna för befrielse från avgift.

För att en konstruktion med strikt ansvar ska vara försvarbar från rättssäkerhetssynpunkt bör det dock förutsättas att det finns starkt stöd för en presumtion om att överträdelser på området inte kan förekomma annat än som en följd av uppsåt eller oaktsamhet (se avsnitt 10.2.4). Det kan visserligen inte helt uteslutas att de överträdelser som här kan komma i fråga i enskilda fall kan begås utan att något uppsåt eller någon oaktsamhet kan läggas någon till last. Emellertid tar bestämmelserna på viltförvaltningsområdet normalt sikte på jägare och andra som bör kunna förutsättas ha kunskap om vad som gäller på området. I vart fall bör det i de flesta fall kunna be-

traktas som oäktsamt att inte sätta sig in i reglerna som gäller för det fall att man t.ex. avser att jaga. Det bör därför inte anses föreligga några hinder mot att föreskriva att strikt ansvar ska gälla.

Av Europadomstolens praxis framgår att presumptioner av straffrättslig karaktär ska hållas inom rimliga gränser och att det ska göras en nyanserad och inte alltför restriktiv prövning av befrielsegrunderna i varje enskilt fall.³¹ Detta för att presumptionen ska anses leva upp till det krav på rättssäkerhet som oskuldspresumtionen ger uttryck för. Med hänsyn till vikten av att regelverket i viltförvaltningslagen fungerar och kan upprätthållas genom effektiva sanktioner och till de befrielsegrunder som föreslås i avsnitt 10.5.3 nedan, bör Europadomstolens krav bedömas vara uppfyllt.

Utredningen bedömer sammantaget att det finns förutsättningar för ett sanktionsavgiftssystem som bygger på strikt ansvar.

10.5 Utformning av ett system med sanktionsavgifter

10.5.1 Bemyndigande i lag

Förslag: I viltförvaltningslagen ska det införas ett bemyndigande för regeringen att meddela närmare föreskrifter om sanktionsavgifter.

Det ligger närmast till hands att utgå ifrån att i lag eller förordning ange dels de bestämmelser som ska omfattas av ett system med sanktionsavgifter, dels storleken på avgiften. Ett alternativ hade varit att ge ett bemyndigande till den myndighet som regeringen bestämmer att i föreskrifter reglera detta. En bedömning av om en viss överträdelse ska medföra sanktionsavgift innefattar dock ett övervägande av om överträdelsen ska undantas från det straffsanktionerade området. Det bör därför vara riksdagen eller regeringen som avgör vilka regelbrott som bör omfattas av ett system med sanktionsavgifter. En avgift har därtill vissa likheter med ett bötesstraff och regleringen bör även av den anledningen inte ske på lägre föreskritsnivå än förordning meddelad av regeringen. Det är vidare en fördel ur tydlighetssynpunkt om alla sanktioner finns samlade i lag eller förordning.

³¹ Se Europadomstolens dom den 7 oktober 1988 i mål 10519/83, Salabiaku mot Frankrike samt avsnitt 10.2.1.

I valet mellan reglering i lag eller förordning bör tas i beaktande att reglerna på viltförvaltningsområdet ändras i stor utsträckning och att det därför kommer behöva göras kontinuerliga uppdateringar av bestämmelserna om sanktionsavgift. Utredningen bedömer därför att bestämmelserna om sanktionsavgift bör beslutas av regeringen. Ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om sanktionsavgifter bör därför tas in i lag.

10.5.2 Avgiftens storlek

Förslag: Sanktionsavgiftens storlek ska framgå av regeringens föreskrifter. Storleken ska bestämmas med hänsyn till överträdelsens allvar och betydelsen av den bestämmelse som överträdelsen avser. Avgiften ska uppgå till minst 1 000 kronor och högst 50 000 kronor. Avgiften ska tillfalla staten.

Ett effektivt sanktionsavgiftssystem innebär att ett beslut om sanktionsavgift inte bör kräva några ingående bedömningar. Sanktionsavgift ska dessutom kunna påföras kort tid efter det att överträdelsen ägt rum. För att uppfylla grundläggande rättssäkerhetskrav krävs det också att systemet är förutsägbart. Det måste därför vara enkelt att avgöra med vilket belopp som en avgift ska påföras vid varje enskilt tillfälle. Avgiften bör därför fastställas schablonmässigt. Avgiften bör utgå enligt en på förhand fastställd taxa som regeringen bestämmer i förordning.

Ett schabloniserat system innebär att inte alltför många omständigheter kan beaktas vid fastställandet av avgiften. I flera andra lagstiftningar, såsom i djurskyddslagen och i fiskelagen, stadgas att överträdelsens allvar och betydelsen av den bestämmelse som överträdelsen avser ska beaktas. Med "överträdelsens allvar" avses överträdelsens omfattning och den typiska faran som överträdelsen medför. "Betydelsen av den bestämmelse som överträdelsen avser" tar sikte på bestämmelsen som sådan och dess skyddsintresse. Dessa parametrar bör vara styrande för sanktionsavgifternas storlek även i viltförvaltningslagen.

Vid bestämmandet av max- och minimibelopp för avgiften bör beaktas att de överträdelser som kommer att omfattas av sanktionsavgiftssystemet är av mindre allvarlig karaktär. Överträdelserna skulle

om de varit kvar i det straffrättsliga systemet gett en bötespåföljd. Sanktionsavgiftssystemet är inte tänkt att innebära en mer ingripande reaktion på överträdelser än vad som varit fallet i det straffrättsliga systemet. Samtidigt bör hänsyn tas till att det inom viltförvaltningen finns olika slags aktörer. Både enskilda jägare och företag som bedriver omfattande verksamhet kan komma att omfattas av sanktionsavgiftssystemet. Överträdelsernas allvar kan därför antas variera i hög grad. För att sanktionsavgifterna ska kunna bestämmas till rimliga belopp bör det lägsta beloppet för sanktionsavgift vara 1 000 kronor och det högsta vara 50 000 kronor. I denna bedömning har även beaktats att merparten överträdelser inte kan antas ske som del av näringsverksamhet. Som redan har berörts bör det överlåtas åt Naturvårdsverket, länsstyrelserna och Kustbevakningen att närmare bedöma vilken avgift som ska utgå för olika överträdelser.

10.5.3 Undantag från skyldigheten att betala avgift

Förslag: Sanktionsavgift ska inte tas ut om det är oskäligt att ta ut avgiften. Vid bedömningen av om det är oskäligt att ta ut avgiften ska särskilt beaktas

- om överträdelserna har berott på sjukdom som medfört att den avgiftsskyldige inte förmått att på egen hand göra det som ålegat honom eller henne och inte heller förmått att uppdra åt någon annan att göra det,
- om överträdelserna annars berott på en omständighet som den avgiftsskyldige varken kunnat eller borde ha förutsett och inte heller kunnat påverka, eller
- vad den avgiftsskyldige gjort för att undvika att en överträdelse skulle inträffa.

Sanktionsavgift ska inte tas ut vid ringa överträdelser.

Med hänsyn till det strikta ansvaret bör det finnas en möjlighet till befrielse från avgift när en sådan skulle framstå som orättfärdig. Regler om befrielse från avgift kan utformas antingen så att undantagen klart preciseras med vägledande exempel eller genom allmänt

hållna regler. Klart preciserade regler är lätta att tillämpa men svåra att utforma, eftersom det är svårt att förutse alla situationer där befrielse bör kunna komma i fråga. En regel där det precist anges vilka situationer som avses riskerar att dessutom leda till ett stelt och orättvist resultat eftersom en uppräknings av situationer aldrig kan bli uttömmande. Regeln bör därför vara allmänt hållen.

För att underlätta för de myndigheter som enligt förslaget ska göra bedömningen av om befrielse från avgift ska medges är det dock lämpligt att direkt i lagtexten ge exempel på vissa situationer som ska beaktas. Detta innebär också att en enhetlig tillämpning av regeln säkerställs. Eftersom det rör sig om en exemplifiering kan befrielse även medges om det i andra fall anses vara oskäligt att påföra avgift.

Vid bedömningen av om det är oskäligt att ta ut avgiften bör särskilt beaktas om överträdelsen har berott på sjukdom som har medfört att den avgiftsskyldige inte förmått att på egen hand göra det som ålegat honom eller henne och inte heller förmått att uppdra åt någon annan att göra det. Det ska vidare särskilt beaktas om överträdelsen annars berott på en omständighet som den avgiftsskyldige varken kunnat eller borde ha förutsett eller inte kunnat påverka. Slutligen ska särskilt beaktas vad den avgiftsskyldige har gjort för att undvika att en överträdelse skulle kunna inträffa. Bestämmelsen avser undantagssituationer och utrymmet för att inte påföra avgift är avsett att vara begränsat. För att den avgiftsskyldige inte ska anses ha haft möjlighet att ens uppdra åt någon annan att fullgöra en skyldighet så ska det i praktiken exempelvis handla om ett sjukdomshinder av allvarligt slag.

Med en omständighet som den avgiftsskyldige varken kunnat eller borde ha förutsett eller inte kunnat påverka avses sådana omständigheter som normalt brukar hänföras till "laga förfall". Vid beaktande av om den avgiftsskyldige gjort vad han eller hon har kunnat för att undvika att en överträdelse skulle kunna inträffa kan hänsyn tas till det förhållandet att den avgiftsskyldige faktiskt ansträngt sig för att en överträdelse inte skulle komma att inträffa, men där överträdelsen ändå inträffat på grund av ett i sammanhanget ursäktligt misstag.

Ovanstående är alltså omständigheter som särskilt ska beaktas vid oskälighetsprövningen. Detta hindrar dock inte att även andra omständigheter än sådana som räknas upp i punkterna kan tas med i bedömningen. Tillämpning bör dock vara restriktiv. Som exempel på situationer som inte gör det oskäligt att ta ut avgift är när över-

trädelsen har berott på att den enskilde inte känt till de regler som gäller. Svag ekonomi, tidsbrist, glömska eller dåliga rutiner bör inte heller medföra befrielse från avgift.

Den slutliga bedömningen av i vilka närmare situationer som det är oskäligt att ta ut sanktionsavgift får överlämnas till rättstillämpningen. De föreslagna omständigheterna som särskilt ska beaktas vid bedömningen ligger dock i linje med fiskelagen, livsmedelslagen, djurskyddslagen samt förslagen i betänkandet *En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem* (SOU 2025:14). Enhetliga grunder för befrielse bör vara till nytta vid praxisbildning i frågor om undantag från skyldigheten att betala sanktionsavgift.

Om en överträdelse som kan leda till sanktionsavgift fortfarande hade varit kriminaliserad och bedömts som ringa brott enligt förslaget till 8 kap. 3 § tredje stycket viltförvaltningslagen skulle överträdelsen varit undantagen från straff. Sådana bagatellförseelser bör inte heller leda till sanktionsavgift.

10.5.4 Att inte upphöra med överträdelser och att begå upprepade överträdelser

Förslag: Om den som påförts en sanktionsavgift inte upphör med överträdelsen ska en ny, förhöjd, avgift tas ut för överträdelsen.

Om den som påförts en sanktionsavgift begår samma överträdelse igen ska den nya överträdelsen leda till höjd avgift.

Sanktionsavgifterna ska vara ett effektivt instrument för att förbättra regelefterlevnaden på nu aktuella områden. Om den första sanktionsavgiften inte leder till bättring och överträdelsen upprepas eller fortsätter bör därför en högre avgift kunna beslutas. Avgiften bör fördubblas vid upprepade eller fortsatta överträdelser. Det är emellertid inte rimligt att en överträdelse ska leda till högre sanktionsavgift för den som begått den vid nya överträdelser för all framtid. När det gäller upprepade överträdelser bör därför den högre sanktionsavgiften endast kunna beslutas om en ny överträdelse har skett inom en viss tid efter den första överträdelsen. Denna tid bör vara förhållandevis kort. Två år bör anses vara en väl avvägd tid.

När det gäller en överträdelse som fortsätter efter att sanktionsavgift beslutas bör det innan en ny högre avgift beslutas ges skäligh

tid för rättelse. Det är inte möjligt att generellt bestämma vad som är en skälig tid, utan detta måste bedömas i varje enskilt fall utifrån vilken typ av överträdelse det rör sig om och vad som krävs av den som påförts avgift för att rätta till felet.

10.5.5 Ansvariga myndigheter

Förslag: Den myndighet som regeringen bestämmer ska kunna besluta om sanktionsavgift.

För att sanktionsavgiftssystemet ska vara effektivt krävs att sanktionsavgift beslutas i nära anslutning till att överträdelsen upptäcks. Det bör därför vara en myndighet som har någon form av tillsynsansvar över de områden som omfattas av avgifterna eller på annat sätt ha god insyn i viltförvaltningen samt är väl förtrogen med regelverket och har goda förutsättningar att upptäcka regelöverträdelser som beslutar om sanktionsavgift.

Jakttillsynsmännen, som i dag har det primära tillsynsansvaret, har till uppgift att kontrollera att regelverket inom viltförvaltningen följs. Enligt förslaget till ny viltförvaltningslag kallas dessa jaktkontrollanter och de föreslås även fortsatt ha det primära tillsynsansvaret. Länsstyrelserna, som i dag förordnar jakttillsynsmän, och Kustbevakningen föreslås dock få ansvar för tillsynen över att beslut om utfodring av vilt följs och hållande av vilt i hägn respektive över jakten i Sveriges ekonomiska zon (jfr avsnitt 7.14.2 och 9.2.2). Vidare har Naturvårdsverket i rollen som nationell jakt- och viltmyndighet god insyn i viltförvaltningen. Naturvårdsverket är också väl förtroget med regelverket och bör ha goda förutsättningar att upptäcka regelöverträdelser, t.ex. i samband med rapportering av dödat vilt. Till detta har länsstyrelserna, Kustbevakningen och Naturvårdsverket erfarenhet av att besluta om sanktionsavgifter.

Mot bakgrund av att Naturvårdsverket och länsstyrelserna har delat ansvar för viltförvaltningen samt att jaktkontrollanterna, länsstyrelserna och Kustbevakningen föreslås ha olika former av tillsynsansvar är det lämpligt att regeringen på förordningsnivå tydliggör gränsdragningen mellan myndigheternas befogenhet att meddela sanktionsavgifter. Det bör därmed föreskrivas att regeringen bestämmer vilken eller vilka myndigheter som ska kunna besluta om sank-

tionsavgift. Vid en bedömning av vilka myndigheter som bör kunna besluta om sanktionsavgift kan regeringen beakta vilka myndigheter som har bäst förutsättningar att upptäcka regelöverträdelser och vilka roller de olika myndigheterna har i viltförvaltningen.

Enligt utredningen bör det i första hand vara fråga om Naturvårdsverket, länsstyrelserna och Kustbevakningen som beslutar om sanktionsavgifter. Jakttillsynsmännen (som i förslaget till ny lagstiftning kallas jaktkontrollanter) är enskilda personer som inte alltid är anställda av en myndighet och det är inte ovanligt att jakttillsynsmän är markägare eller medlemmar i jaktvårdsförening. De kan visserligen antas ha god kunskap i lagstiftningen och ha goda förutsättningar att upptäcka regelöverträdelser, men har hittills inte haft i uppgift att besluta om sanktionsavgifter. Det är därför lämpligt att en jaktkontrollant vidareförmedlar sin information om en misstänkt överträdelse till en myndighet, som får bedöma om det finns förutsättningar att besluta om sanktionsavgift. Detta skulle visserligen kunna försämra effektiviteten, men öka förutsättningarna för en likvärdig hantering och en enhetlig praxisutveckling på området.

10.5.6 Den avgiftsskyldige ska få tillfälle att yttra sig innan beslut om sanktionsavgift fattas

Förslag: Innan det beslutas om en sanktionsavgift ska den som beslutet riktar sig mot ges tillfälle att yttra sig.

Förvaltningslagen (2017:900) kommer att bli tillämplig på de ansvariga myndighetens handläggning av ärenden om sanktionsavgifter, om inte bestämmelser som avviker från lagen antas. Enligt förvaltningslagen har en part i ett ärende rätt att ta del av allt material som har tillförts ärendet. Ett ärende får normalt inte avgöras utan att parten har underrättats om allt material av betydelse för beslutet och fått tillfälle att inom en bestämd tid yttra sig över materialet. Från den sistnämnda regeln finns dock flera undantag.

Ett beslut om sanktionsavgift är en ingripande åtgärd för den som påförs avgiften. Den som riskerar sanktionsavgift bör därför utan undantag ges tillfälle att yttra sig över myndighetens utredning. En bestämmelse om detta bör därför föras in i viltförvaltningslagen. Parten ska ges tillfälle att påtala eventuella felaktigheter och omständig-

heter som kan utgöra skäl för befrielse från avgift. Detta är en grundläggande förutsättning för materiellt riktiga avgöranden och systemets legitimitet.

Myndigheten bör skicka den utredningsrapport eller liknande som myndigheten har sammanställt till den som anspråket riktas mot. Av materialet bör framgå vad myndigheten gör gällande har inträffat, de omständigheter som åberopas till stöd för detta och vilken bevisning som finns i ärendet. Vidare bör det i skrivelsen anges att myndigheten avser att påföra en sanktionsavgift och inom vilken tid som den som riskerar sanktionsavgiften har att yttra sig.

10.5.7 Tidpunkt för verkställbarhet och betalning av avgiften

Förslag: Beslut om sanktionsavgifter ska inte kunna gälla omedelbart.

En sanktionsavgift ska förfalla till betalning när beslutet har fått laga kraft.

Det bör övervägas om beslut om sanktionsavgift ska kunna gälla omedelbart eller först när det fått laga kraft. Sanktionsavgiftssystemet ska vara snabbt och effektivt, vilket talar för att ett beslut om sanktionsavgift bör kunna gälla omedelbart. Sanktionsavgiftens karaktär av straff medför krav på hänsyn till den enskildes rättssäkerhet. Ett beslut om sanktionsavgift bör därför bli gällande när det fått laga kraft.

Vidare finns det inte något behov av att införa bestämmelser om betalningsfrist. Syftet med att införa sanktionsavgiftssystemet är att öka effektiviteten i sanktionssystemet. En del i detta är att en sanktion ska kunna påföras så snart som möjligt efter det att en överträdelse har konstaterats föreligga. En ytterligare betalningsfrist efter det att beslutet har fått laga kraft motverkar detta syfte. En bestämmelse om betalningsfrist bör därför inte införas i viltförvaltningslagen. Detta förhindrar dock inte ansvarig myndighet från att i sitt beslut meddela en frist inom vilken betalning ska ske.

Ordningen för hur betalningen ska ske bör närmare regleras av den eller de myndigheter som regeringen bestämmer i föreskrifter. Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om ordningen för hur sanktionsavgifter ska

betalas. Något bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om detta behövs därför inte i lagen.

10.5.8 Verkställighet får ske enligt utsökningsbalken när ett beslut om sanktionsavgift har fått laga kraft

Förslag: Ett beslut om sanktionsavgift ska få verkställas enligt utsökningsbalken när det har fått laga kraft.

Enligt 3 kap. 1 § första stycket 6 utsökningsbalken utgör en förvaltningsmyndighets beslut en verkställbar exekutionstitel endast om det framgår av en särskild föreskrift att beslutet får verkställas. För att indrivning av ett beslut om sanktionsavgift ska kunna ske utan att myndigheten som har beslutat om avgiften behöver vända sig till Kronofogdemyndigheten eller domstol krävs alltså att det i viltförvaltningslagen anges att ett beslut om sanktionsavgift får verkställas enligt utsökningsbalken när det fått laga kraft. En process hos Kronofogdemyndigheten eller i domstol i syfte att få en exekutionstitel kan vara tidskrävande. Det bör därför föreskrivas att ett beslut om sanktionsavgift får verkställas enligt utsökningsbalken när det fått laga kraft.

10.5.9 Preskription och bortfallande av avgift

Förslag: Sanktionsavgift ska inte få beslutas om den som anspråket riktas mot inte har fått tillfälle att yttra inom två år från det att överträdelsen skedde.

En beslutad sanktionsavgift ska falla bort om beslutet inte har verkställts inom fem år från det att beslutet fått laga kraft.

I 35 kap. brottsbalken finns bestämmelser om åtals- respektive påföljdspreskription. Reglerna behövs dels därför att det inte är lika angeläget att beivra överträdelser när en längre tid förflutit, dels därför att det är rimligt att den som har begått en överträdelse vid någon tidpunkt ska kunna inrätta sig efter att det inte blir någon reaktion från samhällets sida i anledning av brottet. Sanktionsavgifterna uppvisar stora likheter med ett bötesstraff. Det bör därför även för sank-

tionsavgifter finnas bestämmelser om under hur lång tid som ansvar kan utkrävas och beslutad avgift kan inkrävas. Sådana bestämmelser finns också beträffande andra sanktionsavgifter, t.ex. i djurskyddslagen och fiskelagen. Tiden för åtalspreskription för ett brott med endast böter i straffskalan är två år och tiden för påföljdspreskription är fem år. Samma preskriptionstider bör gälla för sanktionsavgifterna.

10.5.10 Överklagande

Förslag: Det behövs ingen särskild regel om överklagande av sanktionsavgift.

Sanktionsavgiften har stora likheter med ett bötesstraff. För att kraven på rättssäkerhet ska vara uppfyllda ska ett beslut om att ta ut sanktionsavgift kunna prövas av domstol. Den som har ålagts sanktionsavgift bör därför ha rätt att överklaga beslutet. Eftersom det är fråga om ett förvaltningsbeslut bör beslutet överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det behövs inte någon särskild överklaganderegel, eftersom beslut, med vissa angivna undantag, enligt viltförvaltningslagen föreslås få överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

11 Överklagande m.m.

11.1 Inledning

I jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905) finns i dag bestämmelser som begränsar möjligheterna att överklaga beslut om jakt. Under senare år har dock domstolar i flera olika fall bedömt att beslut om jakt därmed sammanhörande frågor trots vad som anges i jaktlagstiftningen får överklagas till domstol, med hänsyn till rätten till domstolsprövning av civila rättigheter. Enligt direktiven ska utredningen därför föreslå hur en reglering av möjligheten till överklagande av beslut om jakt och därmed sammanhörande frågor kan utformas så att den bättre stämmer överens med rätten till domstolsprövning.

11.2 Möjligheterna att överklaga beslut enligt jaktlagstiftningen

Bedömning: Bestämmelserna i jaktlagen och jaktförordningen som begränsar möjligheterna att överklaga beslut som rör jakt-rätten och närliggande frågor är oförenliga med rätten till domstolsprövning enligt artikel 6.1 i Europakonventionen.

I förvaltningslagen (2017:900) knäses huvudregeln att en myndighets beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol, om beslutet kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt av den som beslutet angår och om det har gått honom eller henne emot (jfr 40–42 §§). Det följer dock av 4 § att om en annan lag eller en förordning innehåller någon bestämmelse som avviker från förvaltningslagen tillämpas den bestämmelsen. Det sistnämnda innebär att om det i lag eller förordning finns en bestämmelse som gäller rätten att överklaga beslut så gäller den bestämmelsen i stället för förvalt-

ningslagen. I jaktlagen och jaktförordningen finns bestämmelser som reglerar möjligheterna att överklaga beslut och som alltså gäller före de allmänna bestämmelserna i förvaltningslagen.

Enligt jaktlagen får endast länsstyrelsens beslut om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt, registrering och avregistrering av licensområde eller älgskötselområde samt förelägganden som behövs för tillsynen och för att beslut om utfodring ska följas överklagas (se 54 §). Besluten överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Ordningen i jaktlagen är alltså att beslut enligt lagen inte får överklagas förutom i vissa särskilt angivna fall.

I jaktförordningen är konstruktionen när det gäller vilka beslut som får överklagas annorlunda jämfört med jaktlagen. Utgångspunkten är att beslut enligt jaktförordningen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Möjligheterna att överklaga beslut begränsas dock i många fall genom 58 § andra stycket. Exempelvis får vissa beslut om registrering av kronhjortsskötselområde, undantag från bestämmelserna om när på dygnet vissa stora rovdjur, fåglar och klövvilt får jagas samt omhändertagande av dött vilt av vissa arter inte överklagas. Inte heller Naturvårdsverkets beslut i ett överklagat ärende får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Som huvudregel överklagas länsstyrelsens beslut till Naturvårdsverket, men det finns flera undantag. Ordningen innebär dock att vissa beslut som länsstyrelsen fattar avseende skyddsjakt, jakt från motordrivna fordon samt inrättande av älgförvaltningsområden överklagas till Naturvårdsverket, vars beslut i det överklagade ärendet inte får överklagas till förvaltningsrätt.

Det finns dock regler i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) som i vissa fall ger rätt till domstolsprövning av myndigheters beslut. Enligt artikel 6.1 Europakonventionen ska var och en, vid prövningen av hans civila rättigheter och skyldigheter eller av en anklagelse mot honom för brott, vara berättigad till en rättvis och offentlig förhandling inom skälig tid och inför en oavhängig och opartisk domstol, som upprättats enligt lag. Genom lagen (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna har Europakonventionen inkorporerats i svensk rätt. Avsikten med inkorporeringen var att medborgarna skulle kunna stödja sig direkt på konventionen

om denna ger dem ett starkare skydd än som följer av annan lagstiftning (se prop. 1993/94:117 s. 39).

Av Europadomstolens praxis följer att artikel 6.1 Europakonventionen är tillämplig under förutsättning bl.a. att det föreligger en reell och seriös tvist, att tvisten gäller en rättighet eller skyldighet som – på åtminstone rimliga grunder – kan hävdas ha sin grund i nationell rätt och att denna rättighet eller skyldighet, vid en på konventionen grundad tolkning kan karaktäriseras som civil.¹

Svenska domstolar har i flera domar bedömt att jakträtten är en civil rättighet och – i strid med överklagandeförbud i jaktlagstiftningen – tagit upp överklagade beslut som rör jakträtt till prövning.

I rättsfallet HFD 2014 not 14 hade en enskild genom delägarskap av en samfällighet jakträtt inom ett naturreservatsområde. Den enskilde hade ansökt om rättsprövning av beslutet att bilda naturreservatet. Högsta förvaltningsdomstolen bedömde att jakträtt är en sådan civil rättighet som omfattas av artikel 6.1 i Europakonventionen och prövade ansökan.

I HFD 2018 ref. 46 hade länsstyrelsen avslagit en fastighetsägars ansökan om skyddsjakt efter älg på fastigheten. Fastighetsägaren överklagade beslutet till Naturvårdsverket som avlog överklagandet och angav att det beslutet inte fick överklagas. Högsta förvaltningsdomstolen bedömde att Naturvårdsverkets beslut om avslag på fastighetsägars ansökan om skyddsjakt rörde en sådan civil rättighet som avses i artikel 6.1 Europakonventionen. Förvaltningsrätten och kammarrätten hade därför gjort rätt som tagit upp fastighetsägars överklagande av Naturvårdsverkets beslut till prövning, trots att det i jaktförordningen föreskrevs att beslutet inte fick överklagas.

Dåvarande Regeringsrätten bedömde i rättsfallet RÅ 2001 ref. 56 att en ansökan från en fastighetsägare om att på den egna fastigheten själv få ta hand om påkört och trafikskadat vilt och att även ombesörja viltvården på fastigheten måste anses röra en sådan civil rättighet som avses i artikel 6:1 Europakonventionen. Fastighetsägaren hade rätt till domstolsprövning av ett beslut av en jaktvårdsområdesförening utan hinder av att beslutet enligt lagen (1938:274) om rätt till jakt inte kunde överklagas.

Kammarrätterna har i flera mål bedömt att beslut om tilldelning av älg (dvs. antal älgar som får skjutas inom ett visst markområde som har registrerats för älgjakt) gäller en civil rättighet som omfattas

¹ Se Europadomstolens dom den 14 september 2017 i målet Károly Nagy mot Ungern, p. 60.

av artikel 6.1 Europakonventionen och som därför får överklagas trots överklagandeförbudet i 54 § jaktlagen.²

Sammanfattningsvis begränsar jaktlagen och jaktförordningen möjligheterna att överklaga beslut om jakt och sammanhörande frågor till domstol. Bestämmelserna som begränsar möjligheterna att överklaga sådana beslut till domstol har dock i praxis åsidosatts vid flera tillfällen på grund av att jakträtten är en sådan civil rättighet som omfattas av rätten till domstolsprövning enligt artikel 6.1 Europakonventionen.

11.3 Överklagande av beslut enligt viltförvaltningslagen

11.3.1 Beslut enligt viltförvaltningslagen ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol

Förslag: Beslut enligt viltförvaltningslagen ska kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

För att regelverket om överklagande av beslut enligt viltförvaltningslagen ska stämma överens med rätten till domstolsprövning av civila rättigheter behöver beslut som rör jakt och närliggande frågor kunna överklagas till domstol (jfr avsnitt 11.2).

Utöver att reglerna i viltförvaltningslagen bör stämma överens med Europakonventionen finns det många generella positiva aspekter med att myndigheters beslut kan överklagas. Det huvudsakliga syftet med att kunna överklaga beslut är att bereda enskilda rättssäkerhet genom att säkerställa en opartisk överprövning av enskilda ärendens lagenlighet samt trygga en riktig, rättvis och likformig tillämpning. Överprövningsinstanserna ska skydda enskilda mot ingripanden som inte är förenliga med svensk rätt och samtidigt medverka till att enskilda kan driva igenom de rättigheter som finns enligt lag.³ Möjlighet att överklaga beslut enligt viltförvaltningslagen kan således utgöra en rättssäkerhetsgaranti för enskilda, ge enskilda tillgång till

² Se bl.a. Kammarrätten i Göteborgs avgörande i mål 1222-22 och Kammarrätten i Sundsvalls avgörande i mål 2681-24.

³ Se prop. 1983/84:120 s. 13, prop. 1997/98:101 s. 48 f., SOU 1994:117 s. 142 och SOU 2024:28 s. 472 f.

ett effektivt rättsmedel samt bidra till ökad legitimitet för viltförvaltningslagen och likformig tillämpning.

Som framgår av avsnitt 11.2 är dagens regelverk och praxis om vilka beslut enligt jaktlagstiftningen som får överklagas och till vilken instans invecklat. Att låta samma regler gälla för överklagande av alla beslut enligt viltförvaltningslagen – med de undantag som framgår nedan i detta avsnitt – bör medföra att lagstiftningen blir enklare att överblicka och mindre komplicerad, vilket är i linje med utredningens direktiv. Det finns således starka skäl till att beslut enligt viltförvaltningslagen generellt bör kunna överklagas.

Det kan diskuteras om Naturvårdsverkets beslut att överlämna till länsstyrelsen att besluta om populationsreglerande jakt (som i dag kallas licensjakt) i vissa fall även fortsättningsvis inte bör kunna överklagas. Utredningen bedömer dock att sådana beslut sällan eller aldrig kan anses angå någon, påverka någon situation samt gå någon emot. Eftersom besluten därmed sällan får överklagas av någon enskild är det inte motiverat att i viltförvaltningslagstiftningen föra in ett förbud mot att överklaga sådana delegationsbeslut.

Överklagande bör ske till allmän förvaltningsdomstol, vilket är utgångspunkten när det gäller överprövning av myndigheters beslut. (jfr 1 § och 30 § förvaltningslagen). Att beslut om jakt och närliggande frågor kan överklagas till domstol är även en förutsättning för att regelverket ska vara förenligt med rätten till domstolsprövning av civila rättigheter enligt Europakonventionen.

I dag överklagas flera av länsstyrelsens beslut till Naturvårdsverket, vars beslut i det överklagande ärendet inte får överklagas. Det systemet bör inte införas i viltförvaltningslagen eftersom det inte är förenligt med rätten till domstolsprövning av civila rättigheter. Det har dock inom utredningens arbete anförts att länsstyrelsens beslut först bör överklagas till Naturvårdsverket, vars beslut sedan skulle kunna överklagas till domstol. Skäl för det skulle vara att Naturvårdsverket har bredare kompetens och kännedom om bl.a. djurs beteenden och EU-rättsliga frågor än länsstyrelsen, vilket i sin tur skulle bidra till ett bättre beslutsunderlag för domstolen. En sådan ordning skulle dock ofrånkomligen innebära längre handläggningstid i överprövningsförfarandet, vilket inte är förenligt med intresset av snabbhet i processen. Ordningen skulle även medföra en större administrativ börda för myndigheter och enskilda samt göra regelverket mer komplicerat. Utredningen bedömer därför att länsstyrelsens beslut

bör överklagas direkt till förvaltningsrätt. Domstolen kan även vid behov med stöd av 24 § första stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) inhämta yttrande över eventuella frågor som kräver särskild sakkunskap från t.ex. Naturvårdsverket.

Ett beslut av en länsstyrelse eller av Naturvårdsverket som överklagas till en förvaltningsrätt ska tas upp av Förvaltningsrätten i Luleå om beslutet gäller jakt efter björn, varg, järv, lodjur eller kungsörn. Detsamma gäller beslut om att vid sådan jakt medge undantag från förbudet att använda vissa jaktmedel och metoder.⁴ Skälen till att sådana ärenden överklagas till en särskild förvaltningsrätt är att det handlar om ett fåtal ärenden som behöver handläggas skyndsamt, samtidigt som det snabbt behöver växa fram en stabil praxis på området.⁵ Det har inte framkommit skäl under utredningens arbete som medför att den ordningen bör ändras. Naturvårdsverkets eller länsstyrelsens beslutet om jakt efter björn, varg, järv, lodjur eller kungsörn eller att vid sådan jakt medge undantag från förbudet att använda vissa jaktmedel och metoder ska således fortsatt överklagas till Förvaltningsrätten i Luleå.

Sammantaget föreslår utredningen att beslut enligt viltförvaltningslagen ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

⁴ Se 7 g § förordningen (1977:937) om allmänna förvaltningsdomstolars behörighet.

⁵ Promemorian *Överprövning av beslut om skyddsjakt och populationsreglerande jakt för vissa rovdjur*, s. 69.

11.3.2 Miljöorganisationer ska ges rätt att överklaga beslut om jakt på unionsrättslig skyddade arter

Förslag: Överklagbara domar och beslut enligt viltförvaltningslagen om jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter ska få överklagas av en ideell förening eller en annan juridisk person som

1. har till huvudsakligt ändamål att tillvarata naturskydds- eller miljöskyddsintressen,
2. inte är vinstdrivande,
3. har bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år, och
4. har minst 100 medlemmar eller på annat sätt visar att verksamheten har allmänhetens stöd.

Överklagande ska göras innan tiden för överklagande har gått ut för parterna och sakägarna.

Huvudregeln i 42 § förvaltningslagen är att ett beslut får överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot. I Konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (Århuskonventionen) finns det dock artiklar som är ägnade att under vissa förutsättningar ge miljöorganisationer rätt överklaga vissa beslut på miljöområdet. Sverige är part till Århuskonventionen och ratificerade konventionen i april 2005. Även EU är part till konventionen och har beslutat om flera rättsakter som genomför konventionens bestämmelser i EU-rätten. Det är bl.a. direktiv 2003/4/EG om allmänhetens tillgång till miljöinformation och direktiv 2003/35/EG om åtgärder för allmänhetens deltagande i utarbetandet av vissa planer och program avseende miljön.

Århuskonventionen ska bidra till att skydda allas rättighet att leva i en miljö som är förenlig med hälsa och välbefinnande. Den bygger på insikten att miljöarbetet måste vara förankrat hos allmänheten och att det kan förbättras genom allmänhetens påverkan på myndigheter och beslutsfattare. Konventionen innehåller regler om att allmänheten ska få ta del av fakta om miljön och få medel att påverka myndighetsbeslut som har inverkan på miljön. Innehållet i konventionen består av delarna allmänhetens rätt att ta del av miljöinfor-

mation som finns hos myndigheter, allmänhetens rätt till delaktighet i beslutsprocesser som har inverkan på miljön och allmänhetens tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor.⁶

Artikel 9.3 i Århuskonventionen avser rätt att få handlingar och underlåtenheter som strider mot den nationella miljölagstiftningen (national law relating to the environment) prövade av domstol eller i administrativ ordning. Artikeln är fristående utan koppling till andra artiklar i konventionen och har till syfte att säkerställa ett effektivt miljöskydd. I termerna handlingar och underlåtenheter innefattas beslut (jfr HFD 2014 ref. 8). Punkten 9.4 anger bl.a. att förfarandena som avses i punkterna 1–3 ska erbjuda tillräckliga och effektiva rättsmedel och vara objektiva, rättvisa, snabba och inte oöverkomligt kostsamma.

I rättsfallet HFD 2015 ref. 79 bedömde Högsta förvaltningsdomstolen att beslut om jakt på en art som skyddas av art- och habitatdirektivet⁷ omfattas av artikel 9.3 i Århuskonventionen. I det senare rättsfallet HFD 2018 ref. 7, som gällde jakt på järv, uttalade Högsta förvaltningsdomstolen att det finns en på konventionen grundad förpliktelse att säkerställa att allmänheten i enlighet med nationell rätt har tillgång till effektiva rättsmedel avseende beslut om jakt på en art som skyddas av art- och habitatdirektivet. I 16 kap. 13 § miljöbalken finns bestämmelser genom vilka ideella föreningar, som har till huvudsakligt syfte att tillvarata naturskydds- eller miljöintressen, under vissa förutsättningar tillerkänns klagorätt. För att säkerställa tillgång till effektiva rättsmedel för allmänheten i enlighet med Århuskonventionen, ansåg Högsta förvaltningsdomstolen att klagorätt bör ges under motsvarande förutsättningar när det gäller beslut enligt jaktförordningen.

Nationella regler får inte utformas så att unionsrättens effektiva miljöskydd äventyras. I den utsträckning det är möjligt måste dessutom nationella domstolar tolka nationell processrätt så att den överensstämmer med målen i artikel 9.3 i Århuskonventionen samt säkerställa ett effektivt domstolsskydd av rättigheterna enligt unionsrätten. Detta för att ge icke-statliga miljöorganisationer möjlighet

⁶ Se prop. 2004/05:65 s. 18 ff.

⁷ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

att väcka talan vid domstol mot ett beslut som kan strida mot unionens miljölagstiftning.⁸

Mot denna bakgrund anser utredningen att det bör anges i viltförvaltningslagstiftningen att ideella föreningar m.fl. har rätt att överklaga överklagbara domar och beslut om jakt på arter som skyddas av unionsrätten. Kriterierna som ska vara uppfyllda för att en miljöorganisation ska kunna ha klagorätt bör, i enlighet med HFD 2018 ref. 7, motsvara kriterierna i 16 kap. 13 § miljöbalken. Vilka arter som omfattas av termen ”unionsrättsligt skyddade viltarter” framgår av 1 kap. 22 § viltförvaltningslagen och beskrivs i avsnitt 5.

Att ge vissa miljöorganisationer rätt att överklaga domar eller beslut om jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter ger upphov till vissa komplikationer för hur överklagandetiden för en miljöorganisation som vill överklaga en dom eller ett beslut ska bestämmas. Utredningen anser att det inte bör krävas att ett beslut eller en dom måste delges miljöorganisationerna och att ett avgörande som har vunnit laga kraft mot sakägarna alltid ska ha vunnit laga kraft också mot en miljöorganisation. För att undvika oklarhet om den avsedda rättsverkan i förhållande till miljöorganisationerna bör det föreskrivas att en miljöorganisation som vill överklaga en dom eller ett beslut med stöd av den särskilda klagorätten för sådana organisationer ska göra det innan tiden för överklagande har gått ut för parterna och sakägarna.⁹ Med sakägare avses en fysisk eller juridisk person som har rätt att överklaga ett beslut eller en dom till följd av att beslutet eller domen angår samt gått denne emot (jfr 42 § förvaltningslagen och 33 § förvaltningsprocesslagen).

När det gäller beslut som riktar sig till en obestämd krets eller ett stort antal personer som behöver delges beslutet, t.ex. beslut om populationsreglerande jakt (dvs. det som i dag kallas licensjakt) på varg, använder sig länsstyrelsen och Naturvårdsverket sig i regel av kungörelsedelgivning. I sådana fall anses kungörelsedelgivning ha skett när två veckor har förflutit från beslutet om kungörelsedelgivning, om kungörande och övriga föreskrivna åtgärder har skett i rätt tid (jfr 49 och 51 §§ delgivningslagen [2010:1932]). En miljöorganisation som vill överklaga ett beslut som har delgetts genom

⁸ Se EU-domstolens avgörande i mål C-240/09, LZ I, punkt 51 (den slovakiska brunbjörnen) och NJA 2012 s. 921.

⁹ Jfr Lagrådets resonemang i prop. 1997/98:45, bilaga 1, s. 490.

kungörelsedelgivning behöver göra det inom tre veckor efter kungörelsedelgivning skett.

11.3.3 Beslut om populationsreglerande jakt på varg eller järv ska kunna ändras efter att beslutet har överklagats

Förslag: Naturvårdsverket och länsstyrelsen ska kunna ändra sina beslut om populationsreglerande jakt på varg eller järv, även om ett beslut har överklagats samt överklagandet och övriga handlingar har överlämnats till överprövningsinstansen.

En allmän förvaltningsrättslig princip är att en myndighet inte får ändra ett beslut som den har fattat om beslutet har överklagats (litis pendens). Bestämmelser om ändring av beslut finns i 37–39 §§ förvaltningslagen. I 37 § anges när ett beslut får ändras och i 38 § när det ska ändras. I 39 § regleras förutsättningarna för att ändra ett beslut som har överklagats, dvs. trots att litis pendens föreligger. Ett sådant beslut får ändras av den myndighet som har meddelat det som första instans enbart i sådana fall som avses i 38 § och bara om överklagandet och övriga handlingar i ärendet ännu inte har överlämnats till den instans som ska pröva överklagandet. Undantag från den huvudregeln kan dock föreskrivas i specialförfattning i enlighet med 4 § förvaltningslagen.

Naturvårdsverket och länsstyrelsen, efter delegering från Naturvårdsverket, får besluta om licensjakt (som i utredningens förslag kallas populationsreglerande jakt) på varg. Det är mycket vanligt att sådana beslut överklagas. Besluten om licensjakt på varg fattas ofta tidig höst och de baseras på de inventeringsresultat som finns tillgängliga då. Besluten omfattar ofta ett visst antal vargar i några utpekade revir. Licensjakten börjar alltid den 2 januari. När jakten närmar sig finns ofta ny information tillgänglig från den inventering av vargpopulationen som inleds den 1 oktober. Mot bakgrund av den nya informationen kan den myndighet som har beslutat om jakt på varg behöva ändra beslutet, t.ex. så att det omfattar samma antal vargar fast i andra revir om det har visat sig att ett revir har tömts eller att det i ett revir finns en genetiskt viktig varg som gör att jakt inte bör genomföras i det reviret. Licensjakt på varg genomförs bara en gång om året och antalet individer som besluten omfattar är avvägda för

att reglera populationen på ett lämpligt sätt. Mot denna bakgrund bedömer utredningen att det inte är ovanligt att det finns trängande behov för Naturvårdsverket och länsstyrelsen att kunna ändra i ett beslut om licensjakt på varg, även efter att beslutet har överklagats till allmän förvaltningsdomstol.

I jaktförordningen finns ingen bestämmelse som kan tillämpas för att ändra beslut om licensjakt på varg i situationen att det ursprungliga beslutet har överklagats. Länsstyrelserna har tidigare grundat ändringar av beslut i sådana situationer på den numera upphävda 23 f § jaktförordningen, där det angavs att ett beslut om licensjakt efter varg får ändras om det behövs med hänsyn till nya omständigheter eller av någon annan särskild anledning. Högsta förvaltningsdomstolen har dock bedömt att 23 f § jaktförordningen inte uttryckligen reglerade förutsättningarna för att beslutsmyndigheten ska få ändra ett beslut som har överklagats. Länsstyrelserna i målet hade därför gjort fel när de ändrade jaktbesluten efter det att besluten hade överklagats och handlingarna i ärendena hade överlämnats till domstol (HFD 2023 ref. 60).

Det finns alltså inte i dag någon bestämmelse i jaktförordningen som kan tillämpas för att ändra beslut om licensjakt på varg när litis pendens föreligger. Med hänsyn till behovet av att kunna ändra beslut i sådana situationer föreslår utredningen att beslut om populationsreglerande jakt på varg ska kunna ändras även om beslutet har överklagats samt överklagandet och övriga handlingar i ärendet har överlämnats till den högre instans som ska pröva överklagandet.

Utredningen bedömer att även beslut om populationsreglerande jakt på järv ska kunna ändras efter att beslutet har överklagats. Resultatet av den årliga inventeringen av järvpopulationen blir tillgänglig för länsstyrelsen först efter att beslut om licensjakt har fattats. Det är inte ovanligt att länsstyrelsen till följd av resultatet av den årliga järvinventeringen får kännedom om nya omständigheter som medför att ett beslutet om licensjakt på järv behöver ändras.

11.4 Skyndsam handläggning av mål om miniminivåer för stora rovdjur

Förslag: Mål i allmän förvaltningsdomstol om fastställande av miniminivåer för stora rovdjur ska handläggas skyndsamt.

För varje rovdjursförvaltningsområde finns det ett samverkansråd för samverkan mellan länsstyrelserna inom rovdjursförvaltningsområdet i frågor om förvaltning av de stora rovdjuren. Länsstyrelserna i samverkansrådet lämnar förslag till samverkansrådet om det antal individer av respektive art som förvaltningen ska syfta till att inte underskrida (miniminivå) när det gäller björn, järv och lo i länet, och varg i rovdjursförvaltningsområdet. Med utgångspunkt i länsstyrelsernas förslag lämnar sedan samverkansrådet förslag till Naturvårdsverket om mininivåer. Naturvårdsverket beslutar därefter om miniminivåer i rovdjursförvaltningsområdena och i vart och ett av länen inom områdena. Naturvårdsverket ska minst en gång vart femte år se över fördelningen av miniminivåerna.¹⁰

Naturvårdsverkets beslut om miniminivåer påverkar hur myndigheterna kan agera i förvaltningen av stora rovdjur. Som exempel får Naturvårdsverket endast överlämna rätten att besluta om licensjakt (som i utredningens förslag kallas populationsreglerande jakt) på en rovdjursart till länsstyrelserna i ett förvaltningsområde under förutsättning att antalet föryngringar i området överstiger den fastställda miniminivån.¹¹ Med stöd av ett sådant överlämnat beslutsmandat kan länsstyrelsen besluta om licensjakt på rovdjursarten. Möjligheterna för Naturvårdsverket att överlämna rätten att fatta beslut om jakt på stora rovdjur till länsstyrelsen och för länsstyrelsen att besluta om licensjakt på stora rovdjur påverkas alltså av beslut om miniminivåer.

Om ett beslut om miniminivåer överklagas till allmän förvaltningsdomstol försvåras olika delar i viltförvaltningen eftersom miniminivåebeslutet under domstolsprocessen inte har vunnit laga kraft. Med hänsyn till den betydelse och påverkan beslut om miniminivåer har på viltförvaltningen bedömer utredningen att mål i allmän förvaltningsdomstol om miniminivåer för stora rovdjur bör hanteras skyndsamt. Mot bakgrund av att Naturvårdsverket vart femte år (i utred-

¹⁰ Se 2–6 §§ förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

¹¹ 24 a § andra stycket jaktförordningen.

ningens förslag vart sjätte år) fattar cirka fem beslut om miniminivåer bör ett skyndsamhetskrav inte påverka domstolarnas verksamhet nämnvärt.

11.5 Besluts verkställbarhet

Förslag: En myndighet ska få bestämma att dess beslut enligt viltförvaltningslagen ska gälla omedelbart, även om det överklagas.

Huvudregeln är att ett beslut som får överklagas inom en viss tid får verkställas först när överklagandetiden har gått ut, om beslutet inte har överklagats, och att beslut som inte får överklagas får verkställas omedelbart (se 35 § förvaltningslagen). Från huvudregeln finns vissa undantag. Ett beslut får alltid verkställas omedelbart om beslutet gäller anställning av någon, om beslutet gäller endast tillfälligt eller kretsen av dem som har rätt att överklaga är så vid eller obestämd att det inte går att avgöra när överklagandetiden går ut. En myndighet får även verkställa ett beslut omedelbart om ett väsentligt allmänt eller enskilt intresse kräver det. Med uttrycket väsentligt allmänt intresse avses sådana angelägna samhällsintressen som exempelvis att upprätthålla allmän ordning och säkerhet och att avvärja fara för någons liv eller hälsa. Med uttrycket väsentligt enskiltintresse avses exempelvis enskildas intresse av skydd för betydande egendomsvärden. Det är bara när dessa intressen, enligt myndighetens bedömning, verkligen kräver att verkställighet sker omedelbart som detta får ske trots att beslutet inte har fått laga kraft.¹² Myndigheten ska dock först noga överväga om det finns skäl att avvakta med att verkställa beslutet på grund av att beslutet medför mycket ingripande verkningar för någon enskild, att verkställigheten inte kan återgå om ett överklagande av beslutet leder till att det upphävs, eller någon annan omständighet som talar för det.

Verkställighetsförordnande bör i första hand förbehållas ärenden där skyndsamma åtgärder krävs för att förhindra skador eller olägenheter. Utredningen bedömer att det finns situationer när det är av vikt att den beslutande myndigheten kan bestämma att ett beslut enligt viltförvaltningslagen ska gälla omedelbart. Det kan t.ex. handla

¹² Se prop. 2016/17:180 s. 326.

om beslut om jakt eller förbud mot utfordring av vilt i syfte att minska risken för trafikolyckor med vilt eller risken för att viltet orsakar allvarliga skador på egendom. Vissa beslut enligt viltförvaltningslagen gäller åtgärder som behöver genomföras kort efter att beslutet har fattats. Det kan handla om skyddsjakt på myndighet initiativ för att skydda den inhemska faunan eller egendom eller hindra spridning av sjukdomar. Om sådana beslut överklagas och inte kan verkställas under överprövningen kan det vilt som orsakar problem ta sig till andra områden och fortsätta orsaka eller orsaka värre problem där. Jakten är ett sätt att förebygga skador eller hantera risker. Om beslutad jakt inte kan genomföras förrän beslutet har vunnit laga kraft, vilket kan ta förhållandevis lång tid, riskerar det förebyggande ändamålet att gå om intet. Utredningen bedömer mot den här bakgrunden att det bör föreskrivas i viltförvaltningslagen att en myndighet får bestämma att dess beslut enligt lagen ska gälla omedelbart, även om det överklagas.

Viltförvaltningslagen innehåller även bestämmelser om sanktionsavgift. Eftersom sanktionsavgifterna har karaktär av straff talar hänsynen till den enskildes rättssäkerhet dock starkt för att en skyldighet att betala en sanktionsavgift inte bör uppkomma innan ett beslut eller, om beslutet överklagas, en dom fått laga kraft. En myndighet bör därmed inte kunna bestämma att ett beslut om sanktionsavgift ska gälla omedelbart.

12 Ett kompletterat sekretesskydd

12.1 Allmänt om införande av en ny sekretessbestämmelse

Enligt 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen (TF) har var och en rätt att ta del av allmänna handlingar. En handling är allmän om den förvaras hos en myndighet och enligt 2 kap. 9 eller 10 § TF anses inkommen till myndigheten eller upprättad där (2 kap. 4 § TF). Med myndighet jämföras riksdagen och en beslutande kommunal församling (2 kap. 5 § TF).

Rätten att ta del av allmänna handlingar får bara inskränkas om det är påkallat av hänsyn till vissa särskilt angivna intressen, bl.a. myndigheters verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn och skyddet för enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden. Inskränkningar i offentlighetsprincipen ska noga anges i en särskild lag eller i annan lag till vilken den lagen hänvisar (2 kap. 2 § TF). Den särskilda lag som åsyftas är offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL.

Vid övervägandet av om en ny sekretessbestämmelse ska införas ska en avvägning mellan behovet av skydd för aktuella uppgifter och styrkan i behovet av insyn i verksamheten göras. Behovet av sekretess för en uppgift är oftast detsamma oavsett i vilket sammanhang uppgiften förekommer. Allmänintresset av insyn kan dock variera beroende på vilken verksamhet det är fråga om. En avvägning mellan sekretess respektive insyn i fråga om en och samma uppgift kan därför utfalla olika hos olika myndigheter respektive i olika verksamheter hos en och samma myndighet (prop. 1979/80:2 del A s. 75 f.). En uppgift som är hemlig i en verksamhet hos en myndighet kan alltså vara offentlig hos en annan myndighet eller i en annan verksamhet hos samma myndighet och tvärtom.

12.2 Sekretessens innebörd

Sekretess innebär ett förbud att röja en uppgift, oavsett om det sker muntligen (tystnadsplikt), genom utlämnande av en allmän handling eller på något annat sätt (3 kap. 1 § OSL). Till den del sekretessen innebär tystnadsplikt innebär den en begränsning av yttrandefriheten enligt regeringsformen och den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Sekretess gäller mot enskilda och mot andra myndigheter samt mellan självständiga verksamhetsgrenar inom myndigheter (8 kap. 1 och 2 §§ OSL). I vissa fall måste dock myndigheter kunna lämna uppgifter för att kunna utföra sina uppgifter. Sekretessregleringen innehåller därför särskilda sekretessbrytande bestämmelser. Dessa har utformats efter en intresseavvägning mellan myndigheternas behov av att utbyta uppgifter och det intresse som den aktuella sekretessbestämmelsen avser att skydda.

12.3 Sekretessbestämmelsernas uppbyggnad

En sekretessbestämmelse består i regel av tre huvudsakliga rekvisit, dvs. förutsättningar för bestämmelsens tillämplighet. Rekvisiten anger sekretessens föremål, sekretessens räckvidd och sekretessens styrka. Sekretessens föremål är den information som kan hemlighållas. Det anges i lagen genom ordet ”uppgift” tillsammans med en mer eller mindre långtgående precisering av uppgiftens art, t.ex. uppgift om enskilds personliga förhållanden eller affärs- och driftförhållanden.

En sekretessbestämmelses räckvidd bestäms normalt genom att det i bestämmelsen preciseras att sekretessen för de angivna uppgifterna bara gäller i en viss typ av ärende, i en viss typ av verksamhet eller hos en viss myndighet. Några få sekretessbestämmelser gäller utan att räckvidden är begränsad. En uppgift kan då hemlighållas oavsett i vilket ärende, i vilken verksamhet eller hos vilken myndighet den förekommer. Ett exempel på detta är reglerna till skydd för enskildas personliga integritet i 21 kap. OSL.

För att offentlighetsprincipen inte ska urholkas är den självklara utgångspunkten vid utformningen av en ny sekretessbestämmelse att inte mer än bara det som är oundgängligen nödvändigt ska sekretessbeläggas för att skydda det intresse som har föranlett bestämmel-

sen. Detta innebär bl.a. att en uppgift inte ska omfattas av sekretess, om man inte kan förutse någon skada som resultat av att den lämnas ut (prop. 1979/80:2 del A s. 78 f.). Av detta skäl är de flesta sekretessbestämmelser försedda med skaderekvisit som bestämmer sekretessens styrka. Man skiljer mellan raka och omvända skaderekvisit. Vid raka skaderekvisit är utgångspunkten att uppgifterna är offentliga och att sekretess bara gäller om det kan antas att en viss skada uppkommer om uppgiften röjs. En del bestämmelser innehåller ett kvalificerat rakt skaderekvisit, vilket innebär att det krävs särskilt mycket för att en uppgift ska vara sekretessbelagd. Det omvända skaderekvisitet har den omvända utgångspunkten, dvs. det uppställer sekretess som huvudregel. Vid ett omvänt skaderekvisit gäller alltså sekretess om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att viss skada uppstår. Sekretessen enligt en bestämmelse kan även vara absolut. En sådan bestämmelse saknar skaderekvisit. Uppgifter som omfattas av bestämmelsen ska hemlighållas utan någon skadeprövning om uppgifterna begärs ut.

Utöver rekvisiten som anger sekretessens föremål, sekretessens räckvidd och sekretessens styrka innehåller många sekretessbestämmelser begränsningar av den tid som sekretessen för uppgifter i allmänna handlingar högst kan gälla. Sekretesstidernas längd varierar beroende på vilket skyddsintresse som har föranlett sekretessen. I ett fåtal sekretessbestämmelser saknas tidsgränser.

12.4 Allmänt om skaderekvisiten

Vid raka skaderekvisit är avsikten att skadebedömningen i huvudsak ska kunna göras med utgångspunkt i själva uppgiften. Det innebär att frågan om huruvida sekretess gäller i första hand inte behöver knytas till en skadebedömning i det enskilda fallet. Avgörande bör i stället vara om uppgiften är av den arten att ett utlämnande typiskt sett kan vara ägnat att medföra skada för det intresse som ska skyddas genom bestämmelsen. Om uppgiften är sådan att den genomsnittligt sett måste betraktas som harmlös ska den alltså normalt vara offentlig. Om uppgiften i stället typiskt sett måste betraktas som känslig är den normalt sekretessbelagd. Genom att avgörande betydelse som regel tillmätts arten av den uppgift som efterfrågas vinner man den fördelen att man sällan behöver frånga den till offentlighetsprincipen

hörande grundsatsen att den som begär ut en uppgift inte ska behöva legitimera sig och ange syftet med framställningen.

Uppgifterna får vid ett omvänt skaderekvisit bara lämnas ut om det står klart att de kan lämnas ut utan att viss skada uppstår. Detta innebär att tillämparen har ett ganska begränsat utrymme för sin bedömning. I praktiken innebär detta att tillämparen många gånger inte kan lämna ut en uppgift som omfattas av en sådan sekretessbestämmelse utan att ha kännedom om mottagarens identitet och om dennes avsikter med uppgifterna.

När det gäller sekretess till skydd för uppgifter om enskilds förhållanden används i regel begreppen ”skada” eller ”men”. När det är fråga om sekretess till skydd för enskilda avses med begreppet ”skada” enbart ekonomisk skada. Begreppet ”men” har givits en mycket vid innebörd. I första hand åsyftas att någon blir utsatt för andras missaktning om hans eller hennes personliga förhållanden blir kända. Redan den omständigheten att vissa personer känner till en för någon enskild känslig uppgift kan i många fall anses tillräckligt för att medföra men. Utgångspunkten för en bedömning av om men föreligger är den berörda personens egen upplevelse. Bedömningen måste dock i viss utsträckning kunna korrigeras på grundval av gängse värderingar i samhället. Enbart det faktum att en person anser att det i största allmänhet är obehagligt att andra vet var han eller hon bor kan t.ex. inte anses innebära men i offentlighets- och sekretesslagens mening. Begreppet ”men” kan i vissa sammanhang även inbegripa ekonomiska konsekvenser för en enskild.

12.5 Överföring av sekretess

När en myndighet tar emot uppgifter från en myndighet överförs normalt inte sekretessen till den mottagande myndigheten. Om en myndighet får en uppgift från en annan myndighet gäller sekretess för uppgiften hos den mottagande myndigheten endast om sekretess följer av en primär sekretessbestämmelse som är tillämplig hos myndigheten eller av en bestämmelse om överföring av sekretess (7 kap. 2 § OSL).

En primär sekretessbestämmelse är en bestämmelse om sekretess som en myndighet ska tillämpa på grund av att bestämmelsen riktar sig direkt till myndigheten eller omfattar en viss verksamhetstyp eller

en viss ärendetyp som hanteras hos myndigheten eller omfattar vissa uppgifter som finns hos myndigheten. En bestämmelse om överföring av sekretess (en sekundär sekretessbestämmelse) innebär att en sekretessbestämmelse som är tillämplig på en uppgift hos en myndighet, ska tillämpas på uppgiften även av en myndighet som uppgiften lämnas till eller som har elektronisk tillgång till uppgiften hos den förstnämnda myndigheten (3 kap. 1 § OSL).

Om en sekretessreglerad uppgift lämnas från en myndighet till en annan gäller sekretess för uppgiften hos den mottagande myndigheten antingen om sekretess följer av en primär sekretessbestämmelse, som är tillämplig hos den mottagande myndigheten, eller om sekretess följer av en bestämmelse om överföring av sekretess. Om ingen av dessa förutsättningar är uppfyllda blir uppgiften offentlig hos den mottagande myndigheten. Motsvarande gäller om en myndighet har direktåtkomst till sekretessreglerade uppgifter hos en annan myndighet (7 kap. 2 § OSL). I det fallet gäller dock en generell bestämmelse om överföring av sekretess (11 kap. 4 § OSL).

12.6 Sekretessen för att motverka att vapen kommer till brottslig användning kompletteras

Förslag: Sekretess ska gälla hos en länsstyrelse för uppgift som hänför sig till register över områden som har registrerats för jakt på älg eller kronhjort, vilthägn, småviltsjakt på statens mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen eller uppgifter om jaktresultat som omfattas av anmälningsskyldighet.

Det har inom ramen för utredningens arbete framkommit att vissa länsstyrelser i dag för register över områden som har registrerats för jakt efter älg eller kronhjort, vilthägn, småviltsjakt på statens mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen eller uppgifter om jaktresultat som omfattas av anmälningsskyldighet. I registren finns namn- och kontaktuppgifter till olika personer som i många fall är jägare, t.ex. företrädare för områden för jakt efter älg- eller kronhjort¹ eller jakträtthavare i sådana områden som har anmält jaktresultat, ägare till vilthägn, jägare som genomför småviltjakt på

¹ Dvs. älgskötselområden, licensområden för älgjakt, älgförvaltningsområden, kronhjorts-skötselområden, kronhjortsområden och licensområden för kronhjortsjakt.

renbetesfjäll samt personer som till följd av anmälningsskyldighet har anmält att björn, varg, järv eller lo har fällts eller påskjutits.

Det är viktigt att uppgifter om jägare hanteras varsamt. Om sådana uppgifter lämnas ut är det möjligt att få veta vem som har skjutvapen, samt på vilken adress de kan finnas. Samtidigt går det med enkla metoder att indirekt få uppgifter om många personers vapeninnehav ur databaserade register som innehåller uppgifter om jägare. Det finns därmed en risk för att vapnen kan komma att stjälas och användas i brottslig verksamhet. Det kan också ske en kartläggning av vilka som innehar vapen i Sverige. Det finns därför behov av att skydda uppgifter om jägare som registreras hos länsstyrelsen.²

Sekretessbehovet behöver dock vägas mot behovet av insyn i den aktuella verksamheten. En grundläggande utgångspunkt är att myndigheternas verksamhet så långt som möjligt ska bedrivas i öppna former. Genom tillgången till information om myndigheternas verksamhet skapas garantier för att de inte missbrukar sin makt. Offentlighetsprincipen är också ägnad att främja allmänhetens förtroende för myndigheterna.

Samtidigt är intresset av att skydda samhället från att vapen hamnar i orätta händer eller att vapeninnehavet i Sverige kartläggs mycket starkt. Utredningen bedömer att skälen för sekretess när det gäller uppgifter i registren om jägare väger tyngre än intresset av insyn. Det saknas dock befintliga sekretessbestämmelser som ger ett tillräckligt skydd för uppgifterna. Det bör därför införas en ny sekretessbestämmelse som omfattar sådana uppgifter hos länsstyrelsen.

I 18 kap. 16 § OSL finns bestämmelser om sekretess som syftar till att motverka att vapen kommer till brottslig användning. Sekretess gäller enligt första stycket för uppgift som hänför sig till vapenregistret. Enligt andra stycket gäller i dag sekretess hos Kammarkollegiet och Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till jaktkortsregistret och jägarexamensregistret, en länsstyrelse för uppgift som hänför sig till register över verksamheter för livsmedelskontroll, och Polismyndigheten för uppgift som hänför sig till registret över uppdragstagare inom Nationella viltolycksrådet. Eftersom dessa bestämmelser också rör uppgifter om jägare och att skyddsintresset är att motverka att vapen kommer till brottslig användning så är det lämpligt att den nya sekretessbestämmelsen tas in i samma paragraf. Efter-

² Jfr prop. 1990/91:130 s. 49 f., prop. 1999/2000:73 s. 62 och 68 och prop. 2023/24:61 s. 11 ff.

som 18 kap. 16 § andra stycket 3 gäller sekretess hos länsstyrelsen bör den nya bestämmelsen tas in i samma punkt.

Det finns, till skillnad mot vad som gäller för t.ex. jägarexamensregistret i jaktförordningen (1987:905), ingen reglering om vilken sorts register som länsstyrelsen ska hålla för att registrera uppgifter om t.ex. vilthägn eller områden som har registrerats för älgjakt. Det är viktigt att möjligheten att sekretessbelägga uppgifter om jägare inte blir beroende av vilken teknisk lösning som en länsstyrelse väljer för att registrera sådana uppgifter. Det gäller särskilt som länsstyrelserna i många fall har vitt skilda behov av att registrera uppgifter om jägare. Det är därför inte lämpligt att i lagtexten precisera i vilket register hos länsstyrelserna som uppgifterna om jägare finns. Det bör mot den bakgrunden i den nya bestämmelsen anges att sekretess ska gälla för uppgifter som hänför sig till länsstyrelsens register över områden som har registrerats för jakt på älg eller kronhjort³, vilthägn, småviltsjakt på statens mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen eller uppgifter om jaktresultat som omfattas av anmälnings-skyldighet.

När det gäller skaderekvisitets styrka är en grundtanke bakom offentlighets- och sekretessregleringen att sekretess inte ska gälla för uppgifter, om det inte verkligen behövs. Skaderekvisitet i 18 kap. 16 § OSL är omvänt, dvs. sekretess gäller om det inte står klart att en uppgift kan röjas utan fara för att skjutvapen enligt vapenlagen (1996:67), ammunition eller ljuddämpare kan komma till brottslig användning. Samma skaderekvisit bör gälla för uppgifter som hänför sig till länsstyrelsens register. Detta eftersom intresset av sekretess är lika starkt i alla register som direkt eller indirekt innehåller uppgifter om vapeninnehav. Utgångspunkten är därmed att uppgifterna i registret är hemliga om det inte står klart att de kan röjas utan fara för att skjutvapen m.m. kan komma till brottslig användning.

Eftersom sekretessen gäller för en uppgift som hänför sig till vissa register följer sekretessen med uppgiften när den lämnas vidare till en annan myndighet. Sekretess för en uppgift som lämnas vidare gäller därmed oavsett hos vilken myndighet som uppgiften finns, dvs. även hos myndigheter som inte ägnar sig åt viltförvaltning eller liknande verksamhet.⁴

³ Enligt förslaget till viltförvaltningslagstiftning är det områden som benämns älgskötselområden, tilldelningsområden för älgjakt, älgförvaltningsområden, kronhjortsskötselområden, kronhjortsområden och tilldelningsområden för kronhjortsjakt.

⁴ Jfr prop. 2023/24:144 s. 365.

12.7 Rätten att meddela och offentliggöra uppgifter bör inte inskränkas

Rätten att meddela och offentliggöra uppgifter enligt 1 kap. 1 och 7 §§ TF har som regel företräde framför förbud att röja en uppgift, dvs. tystnadsplikt. Det kan därför vara tillåtet att lämna en muntlig uppgift för publicering, trots att uppgiften omfattas av sekretess. I vissa fall kan bestämmelser om tystnadsplikt genom bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen ges företräde framför rätten att meddela och offentliggöra uppgifter. Uppgifter som hänför sig till jaktkortsregistret och jägarexamensregistret omfattas i dag av tystnadsplikt, men tystnadsplikten gäller inte framför rätten att meddela och offentliggöra uppgifter.⁵ Inte heller sådana uppgifter som hänför sig till länsstyrelsernas register bör ha företräde framför rätten att muntligen meddela och offentliggöra uppgifter.

12.8 Det behöver inte införas sekretessbrytande bestämmelser

Det har inte identifierats något behov av sekretessbrytande bestämmelser för uppgifter som hänför sig till i länsstyrelsernas register. Sådana uppgifter kan lämnas ut om det står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att skjutvapen enligt vapenlagen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin kommer till brottslig användning. Någon fara för att en enskild ska lida skada eller utsättas för allvarligt men eller att vapen kan komma till brottslig användning bör i normalfallet inte finnas i förhållande till andra myndigheter.⁶ Det finns även möjligheter för myndigheter att lämna sekretessbelagda uppgifter till andra myndigheter i 10 kap. OSL.

⁵ Jfr 18 kap. 19 § OSL.

⁶ Jfr prop. 2023/24:61 s. 15.

13 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

13.1 Ikraftträdande

Förslag: Den nya viltförvaltningslagen och viltförvaltningsförordningen samt följdändringar i flertalet andra lagar ska träda i kraft den 1 juli 2027. Nuvarande jaktlagen (1987:259), jaktförordningen (1987:905), förordningen (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer och förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn ska samtidigt upphöra att gälla.

Om beredningen av utredningens förslag följer normala rutiner skulle de författningsförslag som föreslås kunna träda i kraft den 1 januari 2027. Av flera skäl är det dock bättre att ändringarna träder i kraft något senare, den 1 juli 2027.

När det gäller lagstiftning som rör jakt är det lämpligt att nya och ändrade bestämmelser träder i kraft vid ett halvårsskifte eftersom de då börjar att gälla i samband med att ett nytt jaktår¹ inleds. Att låta förslagen träda i kraft i samband med ett nytt jaktår bör skapa bättre förutsättningar för både myndigheter och enskilda att tillämpa och följa det jakträttsliga regelverket, jämfört med en situation där ändringarna träder i kraft mitt i ett jaktår. Tidpunkten för ikraftträdande bör också väljas så att myndigheter och enskilda har en rimlig tid att förbereda sig från det att beslut är fattat till dess ändringarna träder i kraft. Mot den bakgrunden föreslås att viltförvaltningslagen och viltförvaltningsförordningen ersätter den nuvarande jaktlagen, jaktförordningen, förordningen om viltförvaltnings-

¹ Perioden 1 juli–30 juni.

delegationer och förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn samt träder i kraft den 1 juli 2027.

Även den föreslagna sekretessbestämmelsen för att skydda uppgifter i olika register hos länsstyrelsen bör träda i kraft den 1 juli 2027. Detta för att undvika tillämpningsproblem som kan uppkomma för länsstyrelsen om bestämmelsen träder i kraft mitt i ett jaktår samt för att hålla samman förslagen i detta slutbetänkande.

Sammanfattningsvis föreslås att författningarna ska träda i kraft den 1 juli 2027.

13.2 Övergångsbestämmelser

Förslag: Beslut som har fattats med stöd av jaktlagen eller jaktförordningen ska fortfarande gälla.

Äldre föreskrifter gäller fortfarande för överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet.

I fråga om överträdelse som skett före ikraftträdandet ska äldre föreskrifter tillämpas.

Utredningen föreslår att jaktlagen, jaktförordningen, förordningen om viltförvaltningsdelegationer och förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn ska upphöra att gälla och ersättas av ny lagstiftning. Av allmänna principer följer att viltförvaltningslagen och viltförvaltningsförordningen ska tillämpas omedelbart vid ikraftträdandet. Vidare innebär allmänna principer att myndighetsföreskrifter fortsätter att gälla tills de uttryckligen upphävs och att deras stöd i lag och förordning blir de bestämmelser som ersätter det tidigare stödet.

Utredningen bedömer att det av tydlighetsskäl bör införas övergångsbestämmelser till viltförvaltningslagen och viltförvaltningsförordningen med innebörden att beslut som har fattats med stöd av jaktlagen, jaktförordningen, förordningen om viltförvaltningsdelegationer eller förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn fortfarande gäller. Utredningen anser även att äldre föreskrifter fortfarande bör gälla för överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet. Det innebär bl.a. att beslut som fattats före ikraftträdandet och som ska omprövas eller överprövas i dom-

stol efter ikraftträdandet ska prövas enligt de regler som gällde före ikraftträdandet.

Utredningens förslag innebär bl.a. att vissa överträdelser som tidigare föranlett straffrättslig påföljd fortsättningsvis kan föranleda sanktionsavgift samt förändringar av de straffrättsliga bestämmelserna. Vid tidpunkten för förslagets ikraftträdande kommer vissa redan begångna överträdelser ännu inte ha hunnit beivras. Det framgår av 5 § lagen (1964:163) om införande av brottsbalken att straff ska bestämmas enligt den lag som gällde när gärningen företogs. Detta är dock inte fallet om annan lag gäller när dom meddelas, om den nya lagen leder till frihet från straff eller till lindrigare straff. Vidare skulle ett påförande av sanktionsavgift för en överträdelse som begåtts före ikraftträdandet strida mot retroaktivitetsförbudet i 2 kap. 10 § regeringsformen. De nya reglerna om sanktionsavgifter bör därför inte tillämpas på överträdelser som skett före deras ikraftträdande. Utredningen bedömer mot den bakgrunden att tydlighets-skäl talar för att de nya reglerna inte bör tillämpas på överträdelser som skett före ikraftträdandet.

14 Konsekvensanalys

14.1 Inledning

I detta kapitel analyseras konsekvenserna av utredningens förslag. Konsekvensanalysen görs enligt 14–15 a §§ kommittéförordningen (1998:1474) i den lydelse som utredningen har att beakta samt enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.¹ I detta kapitel redovisas också en integritetsanalys.

Utredningens förslag berör flera statliga myndigheter, bl.a. länsstyrelserna och Naturvårdsverket. Förslagen påverkar även flera enskilda aktörer, t.ex. jägare, fastighetsägare och företag inom främst jordbruk, skogsbruk och djurhållning. Förslagen bedöms inte påverka jämställdheten mellan män och kvinnor, möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen eller den kommunala självstyrelsen.

Enligt direktiven är utredningens huvuduppdrag att göra en översyn av lagstiftningen på jaktområdet och utarbeta förslag till en ny lagstiftning. Syftet med översynen är att få till stånd dels en modern lagstiftning med tydlig systematik och moderna bestämmelser för långsiktigt hållbar jakt och viltvård, dels ett förbättrat genomförande av EU-rättsliga regler på jaktområdet. Utifrån vad som anges i direktiven – att utredningen ska ta fram förslag på en ny lagstiftning på jaktområdet – saknas alternativa lösningar till förslaget att ersätta nuvarande jaktlag och jaktförordning med en ny viltförvaltningslagstiftning. Vissa alternativa lösningar till förslagen om genomförande av naturvårdsdirektiven och överklagande diskuteras dock i respektive kapitel (se kapitel 6 och 11). I korthet skulle konsekven-

¹ Förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning upphävdes den 6 maj 2024 och ersattes av förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. Samtidigt fick 14–15 a §§ kommittéförordningen nya lydelse. Jaktlagstiftningsutredningen tillsattes den 25 januari 2024, dvs. före den 6 maj 2024. Enligt övergångsbestämmelserna till förordningen om konsekvensutredningar och kommittéförordningen gäller därför fortfarande 6 och 7 §§ i den upphävda förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning samt 14–15 a §§ kommittéförordningen i den äldre lydelsen för Jaktlagstiftningsutredningen.

serna av att förslagen inte införs innebära att jaktlagstiftningen fortsatt kommer att vara svåröverskådlig, ha brister i tydlighet samt inte vara helt i överensstämmelse med EU-rätten och rätten till domstolsprövning i Europakonventionen.

Konsekvenserna av förslagen bör kunna utvärderas några år efter ikraftträdandet. Det är först då som det går att analysera om t.ex. förslagen har medfört en sådan ärendeökning hos länsstyrelserna eller Sveriges domstolar att ytterligare medel bör tillskjutas.

14.2 Konsekvenser för enskilda

14.2.1 Jägare, fastighetsägare och andra privatpersoner

Förslaget på en ny viltförvaltningslagstiftning har en genomarbetad struktur och är tydligare och modernare i sin utformning jämfört med den nu gällande jaktlagstiftningen. Syftet är att underlätta för de som berörs av lagstiftningen. Det bör generellt göra det enklare att tillämpa lagstiftningen för jägare, fastighetsägare och andra privatpersoner som berörs.

Förslaget på reglering om jaktledare för viss populationsreglerande jakt syftar till att förtydliga rollerna för jaktledare och övriga jägare som deltar i jakten och samtidigt slå fast att jaktledaren inte tar över den enskilde jägarens ansvar för att följa viltförvaltningslagen eller beslut som har meddelats med stöd av lagen. Det bör underlätta genomförandet av och regelefterlevnaden vid den sortens jakt.

Förslaget att en ny bestämmelse om populationsreglerande jakt på varg ska införas i viltförvaltningsförordningen gör det enklare och mer flexibelt att förvalta vargpopulationen. Utöver det bör förslaget om möjlighet att ändra beslut om populationsreglerande jakt på varg som överklagats ytterligare skapa flexibilitet i förvaltningen av vargpopulationen. Det bör sammantaget underlätta för de som påverkas negativt av vargpopulationen, bl.a. jägare som genomför löshundsjakt.

Förslaget på förenklad möjlighet för rullstolsburna personer med bestående rörelsehinder att jaga från ett stillastående motordrivet fordon gör det enklare för den gruppen att jaga på lika villkor som andra jägare genom minskad administrativ hantering.

Förslagen som rör bilaga 4 till viltförvaltningsförordningen innebär i viss utsträckning högre krav för att genomföra skyddsjakt på enskilds initiativ på unionsrättsligt skyddade viltarter. Det kan för-

svåra möjligheterna att förebygga skador och olägenheter för jakträtts-havare och fastighetsägare. Samtidigt föreslås ändringar som förtydligar regelverket, t.ex. när det gäller bostäder, och det kan leda till att fler använder sig av möjligheterna till sådan jakt. Att vildsvin som jagas genom skydds jakt på enskilds initiativ på någon annans jaktområde inte längre föreslås få behållas av den som jagat förbättrar jakträtts-havarens möjligheter att tillgodogöra sig köttet från vildsvinen. Även förslaget att den som avlivat klövvilt av djurskyddsskäl ska anmäla det till jakträtts-havaren förbättrar jakträtts-havarens möjligheter att tillgodogöra sig köttet från viltet.

Förslaget att det i viltförvaltningslagen ska förtydligas att fastighetsägarens medgivande krävs för att sätta ut vilt om inte annat följer av lagen stärker fastighetsägarens kontroll över vad som sker på den egna fastigheten. Förslagen om forskningsjakt och jakt av naturvårdsskäl innehåller båda krav på att jakträtts-havaren ska få information om jakten i de fall den får genomföras på dennes jaktområde och om vilt eller ägg kommer att tillfalla någon annan än jakträtts-havaren. Detta kan innebära inskränkningar i jakträtten samtidigt som det stärker jakträtts-havarens kontroll över jakt som sker på det egna jaktområdet.

Förslag från både delbetänkandet och detta betänkande möjliggör och ställer tydligare krav på en etisk hantering av vilt som behöver avlivas av t.ex. djurskyddsskäl för att minska viltets lidande. Det uppfattas av många jägare som en positiv förändring.

Förslaget på utökade möjligheter till skydds jakt på myndighets initiativ med stöd av lagen gör det lättare att begränsa betydande skaderisker vilket positivt påverkar fastighetsägare och jägare som påverkas av skaderiskerna av t.ex. allmänfarliga djursjukdomar, hybrider, förrymt vilt eller illegalt utsatt vilt.

Förslaget på ändrade regler i fråga om tillstånd för att hålla vilt i hägn syftar till att förbättra kontrollen över hållande i hägn av främmande vilt och vilt som inte tillhör den lokala faunan. Det bör ha en positiv påverkan på fastighetsägare och jägare som påverkas av risken för skador om sådant vilt rymmer. För de som vill hålla vilt i hägn innebär förslaget ett strängare regelverk att förhålla sig till vilket till viss del kan minska möjligheterna och öka kostnaderna för att hålla vilt i hägn. Samtidigt gynnar förslaget markägare och jägare som riskerar att drabbas av skador och gör det svårare för oseriösa aktörer. Förslaget syftar också till att förtydliga gränsdragningen mellan djur-

skyddslagstiftningen och viltförvaltningslagstiftningen när det gäller jakt på vilt i hägn. Det kan leda till att möjligheterna att jaga vilt i hägn minskar i praktiken jämfört med i dag, men regleringen i djurskyddslagstiftningen gäller redan i dag för denna verksamhet.

Förslaget att ta bort regeln om fångst och flytt av duvhök syftar till att förenkla regelverket och göra det enhetligt i fråga om kriterierna för skyddsjakt. Förslaget kan göra det svårare för jägare som sätter ut fåglar för jakt att skydda dessa när de har satts ut och innebära en viss minskad möjlighet till jakt. Samtidigt innebär förslaget möjlighet att döda duvhökar genom skyddsjakt innan fåglarna har satts ut för jakt vilket går längre än dagens bestämmelse och kan underlätta för verksamheten.

Förslaget om en särskild bestämmelse som förtydligar Kammarkollegiets möjlighet att återbetala medel till någon när inbetalningen av viltförvaltningsavgiften har varit uppenbart felaktig syftar till att göra regelverket mer ändamålsenligt. Redan i dag genomförs sådana återbetalningar, men bestämmelsen förtydligar möjligheten och reglerar när den kan användas. För jägare bör förslaget innebära en ökad tydlighet och en trygghet i att veta att man kan få tillbaka sina pengar om man t.ex. har betalat in för mycket av misstag.

Förslaget på en ny viltförvaltningslagstiftning bedöms sammantaget medföra bättre förutsättningar och ett tydligare regelverk för enskilda som berörs, t.ex. jägare och fastighetsägare, även om några av förslagen i viss utsträckning innebär högre krav eller inskränkningar på det sätt som beskrivs ovan. Förslaget på ny lagstiftning leder bl.a. till en mer flexibel förvaltning av vargpopulationen, större möjligheter att genomföra jakt på lika villkor, förbättrade förutsättningar för fastighetsägare och jakträttshavare att tillvarata sina rättigheter samt förbättrad kontroll över hållande i hägn av främmande vilt och vilt som inte tillhör den lokala faunan.

14.2.2 Företag

Förslaget på en ny viltförvaltningslagstiftning har en genomarbetad struktur och är tydligare och modernare i sin utformning jämfört med den nu gällande jaktlagstiftningen. Syftet är att underlätta för de som berörs av lagstiftningen. Det bör generellt göra det enklare

att tillämpa lagstiftningen för företag inom skogsbruk, jordbruk, djurhållning och viltförvaltning samt för andra företag som berörs.

Förslaget att en ny bestämmelse om populationsreglerande jakt på varg ska införas i viltförvaltningsförordningen gör det enklare och mer flexibelt att förvalta vargpopulationen. Utöver det bör förslaget om möjlighet att ändra beslut om populationsreglerande jakt på varg som överklagats ytterligare skapa flexibilitet i förvaltningen av vargpopulationen. Det bör underlätta för de företag som påverkas negativt av vargpopulationen, exempelvis företag inom fårnäringen.

Förslaget om möjlighet att ändra ett beslut om populationsreglerande jakt gäller även för järv, något som bör underlätta den jakt som genomförs i renkötselområdet. De företag som verkar inom rennäringen, och som påverkas mest av de skador järv kan orsaka, bör påverkas positivt av förslaget.

Förslagen som rör bilaga 4 till viltförvaltningsförordningen innebär i viss utsträckning högre krav för att genomföra skyddsjakt på enskilda initiativ på unionsrättsligt skyddade viltarter. Det kan försvåra möjligheterna att förebygga skador och olägenheter för fastighetsägare och de entreprenörer som denne anlitar. Samtidigt föreslås ändringar som förtydligar regelverket, t.ex. när det gäller bostäder, och det kan leda till att fler använder sig av möjligheterna till sådan jakt.

Förslaget på utökade möjligheter till skyddsjakt på myndighetsinitiativ med stöd av lagen gör det lättare att begränsa betydande skaderisker orsakade av vissa vilt. Det bör få en positiv påverkan på de företag verksamma inom tamdjurshållning, jordbruk eller skogsbruk och som påverkas av skaderiskerna av t.ex. allmänfarliga djursjukdomar, hybrider, förrymt vilt eller illegalt utsatt vilt.

Förslaget på ändrade regler i fråga om tillstånd för att hålla vilt i hägn syftar till att förbättra kontrollen över hållande i hägn av främmande vilt och vilt som inte tillhör den lokala faunan. Det bör ha en positiv påverkan på företag verksamma inom tamdjurshållning, jordbruk eller skogsbruk och som påverkas av risken för skador om sådant vilt rymmer. För de som vill hålla vilt i hägn innebär förslaget ett strängare regelverk att förhålla sig till vilket till viss del kan minska möjligheterna och öka kostnaderna för att bedriva sådan verksamhet. Samtidigt gynnar förslaget andra företagare som riskerar att drabbas av skador och gör det svårare för oseriösa aktörer. Förslaget syftar också till att förtydliga gränsdragningen mellan djurskyddslagstiftningen och viltförvaltningslagstiftningen när det gäller jakt på vilt i

hågn. Det kan leda till att möjligheterna att jaga vilt i hågn minskar i praktiken jämfört med i dag, men regleringen i djurskyddslagstiftningen gäller redan i dag för denna verksamhet.

Förslaget att ta bort regeln om fångst och flytt av duvhök syftar till att förenkla regelverket och göra det enhetligt i fråga om kriterierna för skyddsjakt. Förslaget kan göra det svårare för företag som sätter ut fåglar för jakt att skydda dessa när de har satts ut och det kan innebära en viss minskad lönsamhet i sådan verksamhet. Samtidigt innebär förslaget möjlighet att döda duvhökar genom skyddsjakt innan fåglarna har satts ut för jakt vilket går längre än dagens bestämmelse och kan underlätta för verksamheten.

Förslaget om rovdjursinventering innebär att modernare metoder kan användas för den inventering inom samebyarnas svenska betesområden som samebyarna bidrar till. Förslaget bör underlätta för samebyarna och i viss mån minska kostnaderna när modernare metoder kan användas.

Sammantaget medför förslaget på en ny viltförvaltningslagstiftning bättre förutsättningar och ett tydligare regelverk för företagen, även om några av förslagen i viss utsträckning innebär högre krav på det sätt som beskrivs ovan. Förslaget leder bl.a. till förenklade regler för beslut om populationsreglerande jakt på varg vilket underlättar tamdjurshållning samt större möjligheter till skyddsjakt på myndighets initiativ för att begränsa betydande skaderisker orsakade av visst vilt. Förslaget bör också innebära förbättrad kontroll över hållande i hågn av främmande vilt och vilt som inte tillhör den lokala faunan, vilket är positivt för jordbruk och skogsbruk runt omkring. Förslaget bör vidare underlätta för renägare och samebyar genom de regler som föreslås om möjligheter att ändra beslut om populationsreglerande jakt på järv trots att besluten har överklagats samt de föreslagna reglerna om rovdjursinventering.

14.3 Konsekvenser för staten

Förslaget på en ny viltförvaltningslagstiftning har en genomarbetad struktur och är tydligare och modernare i sin utformning jämfört med den nu gällande jaktlagstiftningen. Syftet är att underlätta för de som berörs av lagstiftningen. Det bör generellt göra det enklare

att tillämpa lagstiftningen i arbetet som rör viltförvaltning på de berörda myndigheterna.

14.3.1 Naturvårdsverket

Förslaget att beslut enligt viltförvaltningslagen generellt ska kunna överklagas till domstol kan medföra ett visst ökat arbete för Naturvårdsverket i form av bl.a. rättidsprövning och domstolsprocesser. Samtidigt tillåts överklagande till domstol redan i dag enligt praxis i flera av de ärendetyper som hanteras av Naturvårdsverket. Skillnaden bör därför inte blir så stor i praktiken. Vidare bör förslaget att vissa av länsstyrelsens beslut inte längre ska överklagas till Naturvårdsverket innebära en lägre administrativ börda för Naturvårdsverket.

Utredningens förslag till sanktionsväxling innebär bl.a. att regeringen får bestämma vilka överträdelser som bör omfattas av sanktionsavgift i stället för böter samt vilka myndigheter som kan besluta om sanktionsavgift. Förslaget kan medföra en ökad arbetsbörda för Naturvårdsverket om regeringen bestämmer att myndigheten ska kunna besluta om sanktionsavgift. Hur mycket arbetsbördan ökar i sådana fall beror dock på hur många och vilka regelöverträdelser som regeringen anser ska omfattas.

Flera olika förslag kommer att innebära att Naturvårdsverket behöver uppdatera sina föreskrifter, t.ex. om användning av mörkerriktmedel och belysning vid jakt. Naturvårdsverket får också enligt olika förslag ta fram nya föreskrifter vilket innebär ett arbete för myndigheten som tar resurser. Det rör t.ex. föreskrifter om jakt av naturvårdsskäl och populationsreglerande jakt på sälar. Det föreslagna regelverket bör också innebära arbete med vägledning för myndigheten. Exempelvis kommer förslaget på en förenklad populationsreglerande jakt på varg sannolikt kräva vägledning i hur de nya kriterierna för sådan jakt bör tolkas.

Förslaget om att utöka översynen av jakttider som Naturvårdsverket genomför vart sjätte år med en översyn av uppräkningsarter av viltarter och grupper av viltarter i viltförvaltningsförordningen syftar till att regelverket ska hållas aktuellt och anpassas efter ändrade förhållanden och behov. Förslaget innebär en något utökad arbetsinsats för Naturvårdsverket.

Förslagen på justerade regler om miniminivåer för vissa stora rovdjur som avser hur de får föreslås och beslutas, att de ska ses över vart sjätte år, att de kan förenas med verkställighetsförordnande och att de ska handläggas skyndsamt i domstol om de överklagas bör förenkla processerna och arbetet med miniminivåer i rovdjursförvaltningen.

Förslaget om att ytterligare regionalisera beslut om skyddsjakt enligt viltförvaltningsförordningen och att ta bort delegeringen av skyddsjakt på stora rovdjur syftar till att förtydliga rollerna och förenkla administrationen. För Naturvårdsverket bör förslaget leda till en viss minskad arbetsinsats för att myndigheten inte längre behöver hantera delegering eller ärenden om skyddsjakt på örn. Två ytterligare förslag som ökar regionaliseringen är förslaget om skyddsjakt på myndighets initiativ med stöd av lagen och förslaget om länsstyrelsens möjlighet att besluta om jakt av naturvårdsskäl. Båda förslagen bör för Naturvårdsverkets del innebära en viss minskning av arbetet eftersom länsstyrelsen delvis tar över Naturvårdsverkets roll.

Förslaget om länsstyrelsen rapportering till Naturvårdsverket om beslut om jakt och jaktresultat som avser unionsrättsligt skyddade viltarter syftar till att Sverige ska kunna leva upp till rapporteringskrav i naturvårdsdirektiven (den s.k. Habides-rapporteringen). För Naturvårdsverkets del bör förslaget innebära en viss minskning av arbetsinsatsen eftersom rapporteringen från länsstyrelserna bör vara mer komplett från början.

Förslaget om ändringar när det gäller vilt som tillfaller staten och provtagning av vilt syftar till att förtydliga och förenkla regelverket, bl.a. för att underlätta för berörda myndigheter. För Naturvårdsverket bör förslaget förenkla arbetet med statens vilt och i viss mån minska kostnaderna även om behovet av att ta fram nya föreskrifter och vägledning initialt kan innebära en arbetsinsats.

Förslaget på kriterier för beslut om utsättning av vilt syftar till att förtydliga de övervägande som behöver göras i enskilda fall för att uppnå regleringens ändamål. För bevarandeprojekt, forskare och andra berörda ökar det förutsägbarheten. För Naturvårdsverket bör förslaget innebära en förenkling av arbetet som beslutsmyndighet som i viss utsträckning kan minska kostnaderna.

Förslaget om nationella förvaltningsplaner för vilt syftar till att förtydliga när de ska eller får upprättas och vilken roll de har för länsstyrelsernas arbete. Förslaget kan innebära en ökad arbetsinsats för

Naturvårdsverket inom ramen för myndighetens egna prioriteringar mot bakgrund av att myndigheten får upprätta förvaltningsplaner för andra än de uppräknade viltarterna utifrån behov inom viltförvaltningen.

Förslaget om rovdjursinventering innebär att Naturvårdsverket ska fastställa inventeringsresultatet för fjällräv och att modernare metoder kan användas för inventeringen inom samebyarnas svenska betesområden. Förslaget bör underlätta för Naturvårdsverket och i viss mån minska kostnaderna när modernare metoder kan användas. Förslaget om inventering av fjällräv bör endast innebära marginellt ökade kostnader och bör kunna hanteras inom befintliga ramar.

För Naturvårdsverkets del bör förslaget på en ny viltförvaltningslagstiftning medföra arbete med att ta fram nya och revidera befintliga föreskrifter och även arbete med vägledning. Samtidigt kan flera av förslagen innebära att Naturvårdsverkets arbetsinsats kan minskas i viss utsträckning. Ett tydligare och mindre komplicerat regelverk bör också generellt underlätta arbetet med att tillämpa det. Sammantaget bedöms arbetsinsatserna kunna öka till viss del och minska till viss del och totalt kunna hanteras inom befintliga ramar. Det finns samtidigt en viss osäkerhet i den bedömningen.

14.3.2 Länsstyrelserna

Förslaget att beslut enligt viltförvaltningslagen generellt ska kunna överklagas till domstol kan medföra ett visst ökat arbete för länsstyrelsen i form av bl.a. rättidsprövning och domstolsprocesser. Samtidigt tillåts överklagande till domstol redan i dag enligt praxis i flera av de ärendetyper som hanteras av länsstyrelsen. Skillnaden bör därför inte blir så stor i praktiken.

Utredningens förslag till sanktionsväxling innebär bl.a. att regeringen får bestämma vilka överträdelser som bör omfattas av sanktionsavgift i stället för böter samt vilka myndigheter som kan besluta om sanktionsavgift. Förslaget kan medföra en ökad arbetsbörda för länsstyrelsen om regeringen bestämmer att myndigheten ska kunna besluta om sanktionsavgift. Hur mycket arbetsbördan ökar i sådana fall beror dock på hur många och vilka regelöverträdelser som regeringen anser ska omfattas.

Den nya sekretessbestämmelsen till skydd för uppgifter i vissa register hos länsstyrelsen kan medföra en något ökad administrativ börda när det gäller arbetet med utlämnande av allmänna handlingar.

Förslaget att en ny bestämmelse om populationsreglerande jakt på varg ska införas i viltförvaltningsförordningen gör det enklare och mer flexibelt att förvalta vargpopulationen. Utöver det bör förslaget om möjlighet att ändra beslut om populationsreglerande jakt på varg som överklagats ytterligare skapa flexibilitet i förvaltningen av vargpopulationen. Det bör underlätta länsstyrelsens arbete med vargförvaltningen. Förslagen på justerade regler om miniminivåer för vissa stora rovdjur som avser hur de får föreslås och beslutas, att de ska ses över vart sjätte år, att de kan förenas med verkställighetsförordnande och att de ska handläggas skyndsamt i domstol om de överklagas bör förenkla processerna och arbetet med miniminivåer i rovdjursförvaltningen.

Förenklad möjlighet för rullstolsburna personer med bestående rörelsehinder att jaga från ett stillastående motordrivet fordon innebär viss minskad administration.

Förslaget att länsstyrelsen ska kunna vidta åtgärder för att motverka skador av vilt på någon annans fastighet ger länsstyrelsen bättre verktyg i sitt arbete med viltförvaltning. Det är inget krav att länsstyrelsen ska vidta sådana åtgärder utan en möjlighet som länsstyrelsen kan prioritera inom ramen för befintliga resurser.

Förslaget på utökade möjligheter till skydds jakt på myndighetsinitiativ med stöd av lagen syftar till att förbättra hanteringen av betydande skaderisker som beror på hybrider, förrymt vilt eller illegalt utsatt vilt. Förslaget syftar också till att begränsa risken för utbrott av allmänfarliga djursjukdomar. Förslaget ger länsstyrelsen bättre verktyg och ett utökat ansvarsområde för att hantera dessa olika risker, vilket är ett allmänt intresse. Utredningen föreslår också att besluten om sådan jakt ska kunna förenas med verkställighetsförordnande, vilket underlättar genomförandet. Förslaget bör underlätta arbetet mot spridningen av smittsamma djursjukdomar som Statens jordbruksverk ansvarar för. För länsstyrelsen del bör förslaget leda till en viss ökad arbetsinsats som ökar kostnaderna. Det är svårt att bedöma omfattningen som delvis beror på hur länsstyrelsen väljer att prioritera och agera eftersom det handlar om skydds jakt som sker på myndighetsinitiativ och inte efter ansökan.

Förslaget på ändrade regler i fråga om tillstånd för att hålla vilt i hägn syftar till att förbättra kontrollen över hållande i hägn av främmande vilt och vilt som inte tillhör den lokala faunan. Det syftar också till att förtydliga gränsdragningen mellan djurskyddslagstiftningen och viltförvaltningslagstiftningen när det gäller jakt på vilt i hägn. Förslaget innebär ett tydligare regelverk och ger länsstyrelsen utökade befogenheter och ett ansvar för tillsynen. På flera sätt bör förslaget underlätta för länsstyrelsernas arbete eftersom dagens regelverk är svårtillämpat. Det föreslagna ansvaret för tillsynen bör innebära ett visst merarbete för länsstyrelsen även om tillsynen bör kunna samordnas med tillsyn enligt djurskyddslagstiftningen och miljöbalken. Samtidigt bör förslaget också underlätta hanteringen av situationer som i dag inte kan lösas, t.ex. om ett tillstånd att hålla vilt i hägn återkallas och personen som håller viltet ändå inte avlägsnar eller dödar viltet och situationen inte kan hanteras med hjälp av djurskyddslagstiftningen.

Förslaget om att ytterligare regionalisera beslut om skyddsjakt enligt viltförvaltningsförordningen och att ta bort delegeringen av skyddsjakt på stora rovdjur syftar till att förtydliga rollerna och förenkla administrationen. I praktiken är det ärenden om skyddsjakt på örn som blir ett nytt ansvarsområde för länsstyrelsen enligt förslaget eftersom ärenden om skyddsjakt på andra stora rovdjur regelbundet har delegerats till länsstyrelserna. För länsstyrelsen bör förslaget innebära en något utökad arbetsinsats som kan hanteras inom befintliga ramar.

Förslaget om länsstyrelsen rapportering till Naturvårdsverket om beslut om jakt och jaktresultat som avser unionsrättsligt skyddade viltarter syftar till att Sverige ska kunna leva upp till rapporteringskrav i naturvårdsdirektiven (den sk. Habides-rapporteringen). Redan i dag finns det krav på att länsstyrelsen ska rapportera i jaktförordningen, men förslaget innebär att dessa krav samlas, förtydligas och kompletteras. Förslaget kan innebära en viss utökad arbetsinsats för länsstyrelsen, men det bör kunna hanteras inom befintliga ramar.

Förslaget om ändringar när det gäller vilt som tillfaller staten och provtagning av vilt syftar till att förtydliga och förenkla regelverket, bl.a. för att underlätta för berörda myndigheter. Förslaget innebär att länsstyrelsen kan besluta att visst vilt eller prover från vilt som dödas vid jakt ska tillfalla staten. I dag hanteras sådant vilt

av myndigheterna utan att det räknas som statens vilt.² Avsikten är inte att förslaget ska leda till ökade kostnader för länsstyrelsen för hantering av vilt och prover av vilt som dödats vid jakt. Länsstyrelserna samarbetar med Naturvårdsverket och Statens veterinärmedicinska anstalt för att se över och att minska kostnaderna för hantering av vilt och prover från vilt som dödats vid jakt samtidigt som nyttan med hanteringen kvarstår.³ Om förslaget ändå medför att kostnaderna ökar kan myndigheterna se över vilka åtgärder som kan vidtas för att hantera det.

Förslaget om jakt av naturvårdsskäl syftar till att länsstyrelsen ska få ett breddat mandat att besluta om jakt utifrån flera olika behov som handlar om bevarande eller att minska vilts lidande. För länsstyrelsens del innebär förslaget att myndigheten får bättre verktyg i sin verksamhet. Förslaget bör också innebära en viss ökad arbetsinsats och därmed ökade kostnader både för att mandatet breddas generellt och för att länsstyrelsen tar över ansvaret för ärenden om återinplantering och återinförande av arter från Naturvårdsverket. I ganska stor utsträckning kan länsstyrelsen styra arbetsinsatsen genom prioriteringar och hur myndigheten väljer att agera eftersom jakten delvis kan beslutas på myndighets initiativ.

Förslaget om rovdjursinventering innebär dels att berörda länsstyrelser ska inventera fjällräv, dels att inventeringen inom samebyarnas svenska betesområden blir mer flexibel och kan genomföras med modernare metoder. Förslaget bör underlätta för de berörda länsstyrelserna och i viss mån minska kostnaderna när modernare metoder kan användas. Förslaget om inventering av fjällräv bör kunna samordnas med annat arbete med rovdjursinventering och hanteras inom befintliga ramar.

För länsstyrelsernas del innebär förslaget på en ny viltförvaltningslagstiftning utökade befogenheter och ett utökat ansvar i linje med regionaliseringen av viltförvaltningen samtidigt som ett tydligare och mindre komplicerat regelverk bör underlätta arbetet med att tillämpa det. Sammantaget bör arbetsinsatserna öka i viss utsträckning, men ändå kunna hanteras inom befintliga ramar. Bedömningen är dock osäker och den beror på antalet ansökningar om jakt enligt de föreslagna bestämmelserna och vilken sorts situationer som rör allmänna intressen som länsstyrelsen behöver agera i. Det är därför

² Se beskrivning i avsnitt 8.3.4–8.3.5 i SOU 2025:50 *En ny nationell myndighet för viltförvaltning*.

³ Avsnitt 8.3.7 i SOU 2025:50 *En ny nationell myndighet för viltförvaltning*.

viktigt att regeringen följer utvecklingen och har dialog med länsstyrelserna för att bedöma om ytterligare resurser behövs.

14.3.3 Sveriges domstolar

Utredningen föreslår att fler beslut enligt viltförvaltningslagen ska kunna överklagas jämfört med vad som i dag är tillåtet enligt jaktlagstiftningen samt att de beslut som i dag överklagas till Naturvårdsverket i stället ska överklagas till förvaltningsrätt. Förslaget kommer sannolikt medföra en ökad måltillströmning och i förlängningen ökade kostnader för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Det är dock svårt att bedöma hur stora de kostnaderna kommer att bli. I dagsläget överklagas endast ungefär 40 beslut till Naturvårdsverket per år, som alltså i stället kommer att landa i förvaltningsrätterna.⁴ Vidare överklagas i dagsläget ungefär 150 beslut om jakt per år direkt till förvaltningsrätt. Att så förhållandevis få beslut om jakt m.m. överklagas i dag indikerar att en utvidgad möjlighet att överklaga beslut enligt viltförvaltningslagen inte kommer att leda till någon större måltillströmning till förvaltningsrätterna.

Utredningens förslag till sanktionsväxling innebär bl.a. att regeringen får bestämma att vissa överträdelser som i dag bestraffas med böter i stället omfattas av ett system med sanktionsavgifter. Förslaget kan medföra något färre brottmål hos de allmänna domstolarna, beroende på vilken sanktionsväxling som regeringen anser ska genomföras. Beslut om sanktionsavgift föreslås dock kunna överklagas vilket i så fall bör medföra fler mål hos de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Den nya sekretessbestämmelsen till skydd för uppgifter i vissa register hos länsstyrelsen kan medföra en något ökad tillströmning av mål om utlämnande av allmän handling till kammarrätterna.

Det är svårt att med någon säkerhet bedöma hur många mål som kan tillkomma hos domstolarna till följd av utredningens förslag. Samtidigt saknas anledning att anta att det kommer att handla om någon markant måltillströmning. Den eventuella kostnadsökningen med anledning av förslagen bedöms därför kunna rymmas inom Sveriges domstolars nuvarande anslagsram. Det är dock av vikt att regeringen

⁴ Uppgift till utredningen från Naturvårdsverket.

följer utvecklingen och den eventuella kostnadsökningen för domstolarna.

14.3.4 Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten

Förslaget att införa ett system med sanktionsavgifter syftar till att mindre allvarliga överträdelser av viltförvaltningslagen ska sanktioneras genom ett administrativt förfarande i stället för genom åtal. Vid en avkriminalisering av sådana mindre allvarliga överträdelser frigörs resurser från polis och åklagare.

De föreslagna justeringarna av reglerna för avlivning av vilt och eftersök vid viltolycka utökar och förtydligar befogenheterna och bör göra arbetet för Polismyndigheten och myndighetens uppdragstagare, t.ex. eftersöksjägare, enklare och mer flexibelt. Det kan också innebära att arbetsinsatserna och kostnaderna ökar något, men det är svårt att förutse och beror främst på vilka situationer som uppstår. Det bör kunna hanteras inom ramarna för de finansieringskällor som påverkas.

Sammantaget medför förslaget på en ny viltförvaltningslagstiftning inte behov av resurstillskott för Åklagarmyndigheten eller Polismyndigheten.

14.3.5 Naturhistoriska riksmuseet och Statens veterinärmedicinska anstalt

Förslaget om ändringar när det gäller vilt som tillfaller staten och provtagning av vilt syftar till att förtydliga och förenkla regelverket, bl.a. för att underlätta för berörda myndigheter. Förslaget innebär att länsstyrelsen och Naturvårdsverket kan besluta att visst vilt eller prover från vilt som dödas vid jakt ska tillfalla staten. I dag hanteras sådant vilt av myndigheterna utan att det räknas som statens vilt.⁵ Avsikten är inte att förslaget ska leda till ökade kostnader för Naturhistoriska riksmuseet och Statens veterinärmedicinska anstalt för hantering av vilt och prover av vilt. Båda myndigheterna samarbetar med Naturvårdsverket och i den utsträckning det behövs även med länsstyrelserna och Havs- och vattenmyndigheten för att se över och att minska kostnaderna för hantering av vilt och prover från vilt

⁵ Se beskrivning i avsnitt 8.3.4–8.3.5 i SOU 2025:50 *En ny nationell myndighet för viltförvaltning*.

samtidigt som nyttan med hanteringen kvarstår.⁶ Om förslaget ändå medför att kostnaderna ökar kan myndigheterna se över vilka åtgärder som kan vidtas för att hantera det.

14.3.6 Kammarkollegiet

Förslaget om en särskild bestämmelse som förtydligar Kammarkollegiets möjlighet att återbetala medel till någon när inbetalningen av viltförvaltningsavgiften har varit uppenbart felaktig syftar till att göra regelverket mer ändamålsenligt. Redan i dag genomförs sådana återbetalningar, men bestämmelsen förtydligar möjligheten och reglerar när den kan användas. För Kammarkollegiets del bör förslaget innebära endast en marginellt ökad arbetsinsats.

14.4 Det brottsbeivrande och brottsförebyggande arbetet

Den föreslagna straffbestämmelsen för jaktbrott innehåller fullständiga brottsbeskrivningar utan hänvisningar till andra bestämmelser. Det kan underlätta arbetet för de brottsbekämpande myndigheterna, domstolarna och jaktkontrollanterna. Att det framgår direkt av bestämmelsen vad som är brottsligt kan även minska risken för att enskilda begår brott, t.ex. på grund av okunskap eller missförstånd, vilket i sin tur kan minska arbetsbelastningen för polis och åklagare något.

Förslaget att införa ett system med sanktionsavgifter innebär en avkriminalisering i syfte att mindre allvarliga överträdelser av viltförvaltningslagen ska sanktioneras genom ett administrativt förfarande i stället för genom åtal. Förslaget bedöms medföra att resurser frigörs hos polis och åklagare.

Sammantaget bedöms utredningens förslag medföra vissa positiva brottsförebyggande och brottsbeivrande effekter.

⁶ Avsnitt 8.3.3 och 8.3.7 i SOU 2025:50 *En ny nationell myndighet för viltförvaltning*.

14.5 Integritetsanalys

Förslagen innebär inte någon ny hantering av personuppgifter jämfört med förslagen i delbetänkandet eller i förhållande till den personuppgiftshantering som redan sker med stöd av den nuvarande jaktlagstiftningen.

Den föreslagna ändringen i sekretessbestämmelsen till skydd för uppgifter i vissa register hos länsstyrelsen kan medföra att integritetsskyddet för enskilda som förekommer i sådana register stärks.

14.6 Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

I kapitel 6 analyseras genomförandet av EU-rättsliga regler på jaktområdet och där lämnas även förslag på hur genomförandet kan förbättras och bli mer direktivsnära. Förslagen bedöms vara i överensstämmelse med art- och habitatdirektivet⁷ och fågeldirektivet⁸. Förslaget om länsstyrelsen rapportering till Naturvårdsverket om beslut om jakt och jaktresultat som avser unionsrättsligt skyddade viltarter syftar till Sverige ska kunna efterleva naturvårdsdirektivens krav på rapportering om undantag från skyddet av arter. Förslaget om justeringar av reglerna om skyddsjakt på enskilda initiativ syftar i delar till att bestämmelserna ska stämma överens med kraven som gäller i naturvårdsdirektiven vid undantag från skyddet av arter.

Sammantaget bedöms utredningens förslag vara i överensstämmelse med EU-rätten.

⁷ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

⁸ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 (kodifierad version) om bevarande av vilda fåglar.

15 Författningskommentar

15.1 Förslaget till viltförvaltningslag

1 kap. Tillämpningsområde, syfte och definitioner

Tillämpningsområde och syfte

1 § Denna lag gäller viltförvaltningen, rätten till jakt och genomförandet av jakt inom svenskt territorium och Sveriges ekonomiska zon samt frågor som har samband med det.

Lagen gäller också i de fall som anges särskilt i fråga om

1. jakt från svenskt fartyg på det fria havet utanför den ekonomiska zonen, och
2. jakt från svenskt luftfartyg över det fria havet utanför den ekonomiska zonen.

I paragrafen anges lagens tillämpningsområde. Den motsvarar 1 § jaktlagen (1987:259) inklusive den ändring som föreslås i delbetänkandet (SOU 2025:32). Vissa termer eller formuleringar har ändrats.

Av *första stycket* framgår att lagen gäller viltförvaltningen, rätten till jakt och genomförandet av jakt samt frågor som har samband med det. Lagen gäller både inom svenskt territorium och inom Sveriges ekonomiska zon. Termen viltförvaltningen används i stället för viltvården. Viltförvaltningen är en bredare term än viltvården som beskriver lagens innehåll. Vad som ingår i viltförvaltningen och vad dess syften är regleras närmare i definitionen av viltförvaltning och 2 §. Lagen omfattar bl. a. civilrättslig reglering av jakträtt och regler för jaktutövningen. Lagen omfattar bestämmelser som genomför delar av EU-direktiv som rör viltförvaltningen, de s.k. naturvårdsdirektiven. Den omfattar också bestämmelser som behövs för att Sverige ska leva upp till internationella åtaganden som rör viltförvaltningen.

Av *andra stycket* framgår att lagen även gäller jakt från svenska fartyg och luftfartyg på eller över det fria havet utanför den ekonomiska zonen när det anges.

- 2 § Viltet ska förvaltas i syfte att
- bevara och främja de inhemska viltarterna, de fågelarter som tillfälligt förekommer naturligt i landet och viltets livsmiljöer,
 - främja ett hållbart brukande av viltet som en resurs, och
 - begränsa skador och olägenheter orsakade av vilt särskilt med hänsyn till trafiken, tamdjurshållningen, jordbruket, skogsbruket och fisket.

Paragrafen anger i vilket syfte som viltet ska förvaltas och den träffar alla som berörs av lagen. Den motsvarar delvis 4 § jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 4.2.

Syftet med viltförvaltningen enligt paragrafen är bevarandet av viltarter, brukandet av vilt som resurs samt begränsandet av de skadorna vilt orsakar. Dessa delar av syftet kan vara förenliga med varandra i vissa situationer men motstridiga i andra situationer och behöver då balanseras mot varandra. Meningen som återfinns i 4 § jaktlagen om att ”främja en med hänsyn till allmänna och enskilda intressen lämplig utveckling av viltstammarna” har tagits bort och ersatts med en mer utvecklad reglering av viltförvaltningens syfte.

Av *första strecksatsen* framgår att viltförvaltningens syfte omfattar att bevara och främja de inhemska viltarterna, de fågelarter som tillfälligt förekommer naturligt i landet och viltets livsmiljöer. Att bevara och främja viltarter omfattar att ge viltet skydd och stöd och att anpassa jakten efter tillgången på vilt.

Av *andra strecksatsen* framgår att viltförvaltningens syfte omfattar att främja ett hållbart brukande av viltet som en resurs. I att främja ett hållbart brukande av vilt återfinns, utöver hållbara jaktuttag, även stödutfodring, predatorjakt eller andra viltvårdsåtgärder. Genom sådana insatser ökar möjligheterna till jakt på den egna fastigheten då jaktbart vilt gynnas. Med begreppet hållbart brukande avses även att viltpopulationerna ska vara hållbara i relation till den påverkan en viss art kan få lokalt, regionalt eller nationellt. För stora populationer av en viss art kan orsaka skador inom exempelvis skogs- och jordbruket vilket leder till att åtgärder kan behöva vidtas för att främja ett hållbart brukande av ett visst vilt som en resurs.

Av *tredje strecksatsen* framgår att viltförvaltningens syfte omfattar att begränsa skador och olägenheter av vilt och pekar särskilt på

de områden där vilt vanligen orsakar skador, exempelvis jord- och skogsbruk. Majoriteten av dessa utpekade områden rör de skador som orsakas av klövvilt men ett särskilt utpekade område rör tamdjurs-hållning där i stället stora rovdjur kan få en påverkan. Termen tamdjur omfattar även arten ren varför rennäringen bör betraktas som en särskilt utpekad näring. När det gäller fisket orsakas skador exempelvis sälar och skarv. I uttrycket begränsa skador och olägenheter ingår även att förebygga skador och olägenheter.

3 § Utöver bestämmelserna i denna lag finns även bestämmelser i andra författningar i fråga om skyddet av och hänsynen till viltet och dess livsmiljöer.

Bestämmelser om att tillstånd krävs för vissa verksamheter och åtgärder finns i 7 kap. 28 a–29 b §§ miljöbalken.

Paragrafen är en upplysningsparagraf som motsvarar 1 § tredje och fjärde stycket jaktlagen. Paragrafen upplyser om andra författningar som rör viltet.

I *första stycket* används formuleringen ”skyddet av och hänsynen till viltet och dess livsmiljöer” i stället för ”skyddet och vården av viltet”. Formuleringen speglar innehållet i de författningar som avses i upplysningen. Författningarna som avses är främst miljöbalken (1998:808) och de författningar som har meddelats med stöd av den lagen såsom artskyddsförordningen (2007:845) och förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. samt skogsvårdslagen (1979:429) och de författningar som har meddelats med stöd av den lagen.

Av *andra stycket* framgår att tillstånd krävs för vissa verksamheter och åtgärder enligt 7 kap. miljöbalken. Det är s.k. Natura 2000-tillstånd som avses.

Definitioner

Vilt och viltförvaltning

4 § Med vilt avses i denna lag däggdjur och fåglar av arter som lever i vilda populationer.

Paragrafen innehåller lagens definition av vilt och motsvarar 2 § första meningen jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Definitionen baseras på definitionen i jaktlagen. Det förtydligas att det är viltarten som sådan som ska leva i vilda populationer för att omfattas av definitionen, inte de enskilda individerna av en art. Vilt omfattar inte förvildade populationer av tamdjur som har rymt eller släppts ut som t.ex. katter. De vilda populationerna av däggdjur och fåglar i landet anses inte tillhöra någon. Vilt omfattar även vilt av främmande viltarter som lever i vilda populationer någon annanstans i världen. Till vilt räknas också vilt som hålls i hägn.

5 § Med viltförvaltning avses i denna lag

- jakt, avlivning av vilt, hantering och tillvaratagande av vilt som är dött, åtgärder som ger viltet stöd samt åtgärder för att förhindra skador av vilt,
- arbete med mål, planering, samverkan, beslut, genomförande och uppföljning i förvaltningen av viltet, samt
- inventering och övervakning av vilt.

Viltförvaltningen genomförs på lokal, regional och nationell nivå.

Paragrafen innehåller lagens definition av viltförvaltning och är ny. Viltförvaltning är ett brett begrepp. Övervägandena finns i avsnitt 5.3.

Av *första stycket, första strecksatsen* framgår att viltförvaltning omfattar jakt, avlivning av vilt, hantering och tillvaratagande av vilt som är dött, åtgärder som ger viltet stöd samt åtgärder för att förhindra skador av vilt. Åtgärder som ger viltet stöd och t.ex. predatorjakt kallas också för viltvård, men det är en snävare term än viltförvaltning. Olika former av jakt kan ha olika syften och inriktning. Åtgärder för att förhindra skador av vilt kan vara t.ex. skrämsel, att sätta upp stängsel, jakt och avlivning.

Av *första stycket, andra strecksatsen* framgår att viltförvaltning omfattar det arbete som sker i förvaltningen av viltet med mål, planering, samverkan, beslut, genomförande och uppföljning. Sådant arbete genomförs av t.ex. jägare, fastighetsägare och myndigheter.

Av *första stycket*, *tredje strecksatsen* framgår att viltförvaltning omfattar inventering och övervakning av vilt. Viltforskning är inte en del av viltförvaltningen, men bidrar med viktigt kunskapsunderlag till viltförvaltningen.

Av *andra stycket* framgår att viltförvaltning genomförs på lokal, regional och nationell nivå. Viltförvaltning på lokal nivå genomförs t.ex. på den enskilda fastigheten eller i ett skötselområde. På regional nivå arbetar t.ex. jägarförbunden, viltförvaltningsdelegationerna och länsstyrelserna med viltförvaltning. På nationell nivå arbetar både organisationer och myndigheter med viltförvaltning. Viltförvaltning genomförs också genom samarbete med t.ex. förvaltande myndigheter i Norge och Finland både på regional och nationell nivå.

Jakt och avlivning

6 § Med jakt avses i denna lag

- att döda eller fånga vilt,
- att försöka döda eller fånga vilt, och
- att i sådant syfte söka efter, spåra eller förfölja vilt.

Till jakt räknas även

- att söka efter, spåra eller förfölja vilt inför avlivning av djurskyddsskäl, och
- att göra ingrepp i vilts bon och att ta eller förstöra vilda fåglars ägg.

Paragrafen innehåller lagens definition av jakt och motsvarar 2 § andra meningen jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.4.

Av *första stycket* framgår att med jakt avses att döda eller fånga vilt. Det förtydligas i förhållande till definitionen i jaktlagen att jakt även omfattar att försöka döda eller fånga vilt. Alla försök behöver inte leda till att vilt dödas eller fångas. Att i något av dessa syften söka efter, spåra eller förfölja vilt räknas också som jakt.

I *andra stycket* anges att till jakt räknas även att söka efter, spåra eller förfölja vilt inför avlivning av djurskyddsskäl. När en jakträtts-havare sedan påträffar viltet och bedömer att det behöver avlivas av djurskyddsskäl räknas själva avlivningen inte som jakt. Se 7 § nedan. Det räknas också som jakt att göra ingrepp i vilts bon och att ta eller förstöra vilda fåglars ägg. Uttrycket vilts bon syftar som tidigare på alla slags boplatser och vad därtill hör, t.ex. de dammbyggnader som hör till bävrars hyddor.

- 7 § Med avlivning avses i denna lag
- att döda vilt på uppdrag av en myndighet till följd av en nödliknande situation, eller
 - att av djurskyddsskäl döda ett påträffat vilt som lider.
- Avlivning räknas inte som jakt.

Paragrafen innehåller lagens definition av avlivning och är ny. Övervägandena finns i avsnitt 5.5.

Paragrafen förtydligar att avlivning inte räknas som jakt. Jämfört med hur termen avlivning används i jaktlagen är definitionen snävare. Avlivning avser att döda vilt på uppdrag av en myndighet i nödliknande situationer. I dag har Polismyndigheten rollen att ge sådana uppdrag. Inte heller att genomföra de åtgärder som behövs för att avliva sådant vilt, t.ex. att söka efter, spåra eller förfölja det, räknas som jakt eftersom det inte räknas upp i definitionen av jakt. Avlivning avser också att av djurskyddsskäl döda ett påträffat vilt som lider. Det kan avse avlivning av moderlösa årsungar på uppdrag av en myndighet och om var och ens rätt, inte bara jakträttshavarens rätt, att avliva vilt som påträffas i ett sådant tillstånd att det snarast bör avlivas av djurskyddsskäl. Det handlar ofta om skadat eller sjukt vilt. Vid dessa olika situationer gäller inte samma begränsningar som vid jakt, t.ex. när det gäller jaktmedel.

Jakträtt och jakträttshavare

- 8 § Med jakträtt avses i denna lag rätt att jaga och rätt till vilt som har dödats, avlivats, påträffats dött eller fångats.

Paragrafen innehåller lagens definition av jakträtt. Den motsvarar delar av 10 § första stycket jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 5.6.

Av paragrafen framgår att jakträtt avser rätt att jaga och rätt till vilt som har dödats, avlivats, påträffats dött eller fångats. Vissa språkliga förändringar görs i förhållande till jaktlagen. Uttrycket ”rätt till vilt” ersätter ”rätt att tillgodogöra sig vilt”. I paragrafen regleras att i jakträtten ingår rätt till vilt som har dödats, avlivats, påträffats dött eller fångats. Det gäller både vid jakt och i andra sammanhang. Att det gäller vid jakt är underförstått i 10 § jaktlagen och förtydligas i paragrafen. Jakträtten regleras i 3 kap. viltförvaltningslagen. Om samernas rätt att jaga finns särskilda bestämmelser i rennäringslagen (1971:437).

9 § Med jakträttshavare avses i denna lag den som har jakträtt enligt denna lag eller den som genom upplåtelse har hela eller den aktuella delen av jakträtten.

Om samernas rätt att jaga finns särskilda bestämmelser i rennäringslagen (1971:437).

Paragrafen innehåller lagens definition av jakträttshavare och är ny. Övervägandena finns i avsnitt 5.7.

Av paragrafen framgår att jakträttshavare enligt viltförvaltningslagen är den som har jakträtt direkt med stöd av lagen. Det kan vara fastighetsägaren, en jordbruksarrendator, den som har jakträtt på en väg och i vissa fall staten. Jakträttshavare kan även avse den som har jakträtt till följd av en upplåtelse av hela eller den aktuella delen av jakträtten. Om bestämmelsen som innehåller termen jakträttshavaren t.ex. avser skyddsjakt på enskilds initiativ är den aktuella delen av jakträtten den som avser rätt till skyddsjakt på den aktuella viltarten. Om bestämmelsen som innehåller termen jakträttshavaren t.ex. reglerar att jakträttshavaren ska underrättas om vilt som avlivats eller eftersöks och dödas på dennes jaktområde är den aktuella delen av jakträtten den som avser rätt till sådant vilt.

Om samernas rätt att jaga finns särskilda bestämmelser i rennäringslagen. Det innebär att de som omfattas av de aktuella bestämmelserna i den lagen också har rätt till jakt under de förutsättningar som anges.

Olika former av jakt

10 § Med allmän jakt avses i denna lag jakt

- under författningsreglerad jakttid utan andra kriterier än jakttid och i vissa fall jaktmetod,
- utan särskilt beslut eller antalsbegränsning, och
- som är en del i att reglera viltpopulationen och kan möjliggöra att viltet används som resurs.

Paragrafen innehåller lagens definition av allmän jakt och är ny. Uttrycket jakt under allmänna jakttider förekommer i jaktlagstiftningen. Övervägandena finns i avsnitt 5.8.1.

Av paragrafen framgår att allmän jakt är jakt som genomförs under författningsreglerad jakttid, utan särskilt beslut om jakt och utan antalsbegränsning. Det finns inte heller några andra kriterier i lagstiftningen för allmän jakt än jakttid och i vissa fall jaktmetod.

Jakttiden kan skilja sig åt för olika delar av landet och för olika slags vilt som handjur, hondjur och årsungar. Allmän jakt är en del i att reglera populationerna av de berörda viltarterna, även om det sker i olika stor utsträckning för olika viltarter. Allmän jakt kan möjliggöra att viltet används som resurs, även om det inte krävs att viltet används som resurs i varje enskilt fall.

11 § Med populationsreglerande jakt avses i denna lag jakt efter särskilt beslut som innebär att viltpopulationens storlek och sammansättning regleras och som kan möjliggöra att viltet används som resurs.

Paragrafen innehåller lagens definition av populationsreglerande jakt och är ny. Populationsreglerande jakt ersätter de tidigare termerna licensjakt och jakt under särskild jakttid. Övervägandena finns i avsnitt 5.8.2.

Av paragrafen framgår att populationsreglerande jakt är jakt som får genomföras efter särskilt beslut som innebär att viltpopulationens storlek och sammansättning regleras. Regleringen av populationens storlek kan innebära att populationen tillåts växa men med en lägre tillväxttakt än annars, att populationen hålls stabil eller att populationen minskas. Det kan också innebära olika strategier i olika geografiska områden. Regleringen av populationens storlek och sammansättning sker genom att beslutet som rör jakt styr antalet djur som omfattas av jakten och ibland även i vilken utsträckning jakten omfattar han- och hondjur (vuxna djur) och ungdjur. Populationsreglerande jakt kan möjliggöra att viltet används som resurs, även om det inte krävs att viltet används som resurs i varje enskilt fall. Det kan i lagstiftningen också finnas särskilda kriterier eller krav på registrerade områden för att populationsreglerande jakt ska vara möjlig.

12 § Med skyddsjakt avses i denna lag jakt som får genomföras efter att kriterier för att förhindra skador, olägenheter eller risker har uppfyllts.

Paragrafen innehåller lagens definition av skyddsjakt och är ny. Termen skyddsjakt används i jaktlagstiftningen. Övervägandena finns i avsnitt 5.8.3.

Av paragrafen framgår att skyddsjakt är jakt som får genomföras efter att kriterier i lagstiftningen för att förhindra skador, olägenheter eller risker har uppfyllts. Skyddsjakt får genomföras på enskilda initiativ direkt med stöd av författning och utan föregående myndighets-

beslut. I sådana fall anges tiden när jakt är möjlig och kriterierna för jakten i författning. Skyddsjakt kan också genomföras efter ansökan eller på myndighets initiativ. Då föregås jakten av ett myndighetsbeslut om skyddsjakt efter att myndigheten har bedömt att kriterierna för jakten i författning har uppfyllts. I myndighetsbeslutet specificeras sedan jakttiden och övriga villkor för skyddsjakten. Skyddsjakt har ofta fokus på lokala eller akuta skador m.m. och skador m.m. orsakade av ett enskilt vilt eller ett mindre antal individet. Även om vilt som dödas vid skyddsjakt kan användas som resurs är sådant användande av underordnad betydelse i förhållande till att förhindra skador, olägenheter eller risker.

13 § Med forskningsjakt avses i denna lag jakt som får genomföras efter att kriterier om vetenskapliga behov av jakt har uppfyllts.

Paragrafen innehåller lagens definition av forskningsjakt och är ny. Forskningsjakt förekommer inte som term i jaktlagstiftningen, men termen används ändå i viss utsträckning i t.ex. jaktbeslut. Övervägandena finns i avsnitt 5.8.4.

Av paragrafen framgår att forskningsjakt är jakt som får genomföras efter att kriterier i lagstiftningen om vetenskapliga behov av jakt har uppfyllts. Här avses vetenskapliga behov i bred bemärkelse och det omfattar även behov inom t.ex. viltövervakningen och miljöövervakningen. Viltövervakning respektive miljöövervakning ger lägesbeskrivningar av tillståndet för viltpopulationerna respektive i miljön och de bygger på återkommande, systematiskt upplagda undersökningar. Ofta föregås jakten av ett myndighetsbeslut som anger de närmare villkoren för forskningsjakten. Det förekommer också forskningsjakt som får genomföras direkt med stöd av författning. Det gäller för ringmärkning av vilda fåglar på uppdrag av Naturhistoriska riksmuseet. Den forskningsjakten innebär att viltet fångas in, undersöks och märks för att sedan sättas ut igen.

14 § Med jakt av naturvårdsskäl avses i denna lag jakt som får genomföras efter att kriterier som avser att skydda eller bevara vilda djur, växter eller livsmiljöer har uppfyllts.

Paragrafen innehåller lagens definition av jakt av naturvårdsskäl och är ny. Jakt av naturvårdsskäl förekommer inte som term i jaktlagstiftningen, men det finns bestämmelser om sådan jakt. Övervägandena finns i avsnitt 5.8.5.

Av paragrafen framgår att jakt av naturvårdsskäl är jakt som får genomföras efter att kriterier i lagstiftningen har uppfyllts som avser att skydda eller bevara vilda djur, växter eller livsmiljöer. Det kan t.ex. handla om beslut om jakt som behövs inom ramen för ett åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP) eller för att fånga in och flytta varg för att åstadkomma en ökad genetisk variation i vargpopulationen. Ett annat exempel är för att återinplantera eller återinföra en art genom att fånga in exemplar av arten och att flytta dem till en annan plats. Jakt av naturvårdsskäl omfattar jakt på vilt utifrån kriterier för att skydda eller bevara både vilt av den aktuella arten och vilda djur och växter av andra arter. Jakt av naturvårdsskäl avser jakt som ett led i skydd och bevarande av vilda djur, växter och livsmiljöer i bred bemärkelse. Det omfattar även jakt som får genomföras efter att kriterier som avser behov av att fånga in vilt inom viltförvaltningen har uppfyllts när det är ett led i skyddet och bevarandet. Sådan jakt kan innebära att vilt fångas in och märks, t.ex. förvaltningsmärkning av varg.

Jakt av naturvårdsskäl omfattar inte jakt på främmande viltarter som omfattas av bestämmelser om skyddsjakt. Det omfattar inte heller predatorkontroll som omfattas av bestämmelser om allmän jakt eller skyddsjakt.

15 § Med eftersök avses i denna lag jakt på vilt som har skadats vid jakt eller som har varit inblandat i en sammanstötning med ett motordrivet eller spårbundet fordon.

Paragrafen innehåller lagens definition av eftersök och är ny. Termen eftersök förekommer i jaktförordningen (1987:905), men definieras inte särskilt. Övervägandena finns i avsnitt 5.8.6.

Av paragrafen framgår att eftersök ska räknas som jakt. Eftersök kan genomföras som jakt dels på vilt som har skadats vid jakt (eftersök vid jakt), dels på vilt som har varit inblandat i en viltolycka i trafiken (eftersök vid viltolycka). Eftersök vid jakt är en del av jakten

och ska genomföras när vilt har skadats under jakten. Eftersök får genomföras på någon annans jaktområde. Vid eftersök får vidare andra jaktmedel och jaktmetoder än som annars är tillåtna vid jakt användas.

Jaktmedel, jaktmetoder och påskjutning

16 § Med jaktmedel avses i denna lag redskap eller annat medel med vilket vilt fångas eller dödas.

Till jaktmedel räknas även redskap eller substans som placeras i eller på det redskap med vilket vilt fångas eller dödas och som har en avgörande betydelse för användningen av det redskapet.

Paragrafen innehåller lagens definition av jaktmedel och är ny. Jaktmedel är en term som används i jaktlagstiftningen, men det finns ingen definition. Jaktmedlen som huvudregel är förbjudna, men kan vara tillåtna enligt reglering. Övervägandena finns i avsnitt 5.9.

Enligt *första stycket* framgår att jaktmedel är redskap eller annat medel med vilket vilt fångas eller dödas. Exempel är vapen, fångstredskap, bekämpningsmedel, gift, gas och sprängämne.

Enligt *andra stycket* framgår att till jaktmedel även räknas redskap eller substans som placeras i eller på det redskap med vilket vilt fångas eller dödas och som har en avgörande betydelse för användningen av det redskapet. Det kan t.ex. vara ett mörkerriktmedel eller ammunition. Även bete som används i fångstredskap räknas som jaktmedel. Hjälpmedel som används fritt i förhållande till jaktmedlet är inte att betrakta som jaktmedel. Det kan t.ex. vara en kikare, en konstgjord fågel eller rörlig belysning. Inte heller hjälpmedel som används för att göra ingrepp i vilts bon eller för att ta eller förstöra vilda fåglars ägg räknas som jaktmedel. Det kan t.ex. vara en spade, en grävmaskin eller ett par arbetshandskar. Det kan dock finnas reglering om att en jaktmetod med hjälp av ett visst hjälpmedel inte är tillåten. Att rörlig belysning räknas som hjälpmedel i stället för jaktmedel är en ändring jämfört med jaktförordningen.

17 § Med jaktmetod avses i denna lag en metod

- för att fånga eller döda vilt,
- för att söka efter, spåra eller förfölja vilt för att fånga eller döda det, eller
- för att göra ingrepp i vilts bon eller för att ta eller förstöra vilda fåglars ägg.

Paragrafen innehåller lagens definition av jaktmetod och är ny. Termen jaktmetod används i jaktlagstiftningen, men det finns ingen definition. Jaktmetoderna är som huvudregel tillåtna, men kan vara förbjudna eller begränsade genom reglering, inkl. bestämmelsen om att jakten ska genomföras så att vilt inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara. Övervägandena finns i avsnitt 5.10.

Av *första strecksatsen* framgår att en jaktmetod är en metod för att fånga eller döda vilt. Ett exempel är jakt med hjälp av fångstredskap. Metoden för att fånga eller döda viltet kan lyckas eller inte lyckas.

Av *andra strecksatsen* framgår att en jaktmetod också kan vara en metod för att söka efter, spåra eller förfölja vilt för att fånga eller döda det. Några exempel är vaktjakt, smygjakt, lockjakt, löshunds jakt och åteljakt. Vid vaktjakt väntar jägaren på en lämplig plats och söker efter viltet för att kunna döda det. Vid smygjakt söker jägaren efter viltet och smyger mot viltet eller plats där viltet kan finnas för att kunna döda det. Vaktjakt och smygjakt definieras i bilaga 1 till viltförvaltningsförordningen.

När jaktmetoden sker med hjälp av något som lockar viltet så startar själva jakten när någon t.ex. har gillrat ett fångstredskap som lockar viltet för att fånga det eller när någon söker efter, spårar eller förföljer viltet med hjälp av det som lockar viltet för att fånga eller döda viltet. Det finns både aktiva och passiva sätt att locka vilt.

Av *tredje strecksatsen* framgår att en jaktmetod är en metod för att göra ingrepp i vilts bon eller för att ta eller förstöra vilda fåglars ägg. Det kan handla om att t.ex. gräva i bon eller punktera fågelägg.

18 § Med påskjutning avses i denna lag när skott har avlossats mot ett vilt och det inte kan konstateras att viltet har dött men heller inte uteslutas att viltet har träffats.

Paragrafen innehåller lagens definition av påskjutning och är ny. Termen påskjutning förekommer i jaktförordningen i dag, men det finns ingen definition i förordningen. Övervägandena finns i avsnitt 5.11. Av paragrafen framgår att påskjutning avser när skott har avlossats mot ett vilt och det inte kan konstateras att viltet har dött men heller inte uteslutas att viltet har träffats. Om viltet senare dödas eller man senare kan utesluta att viltet har träffats så är det inte längre en påskjutning. Oftast avlossas skrämselskott inte mot ett vilt och det kan även uteslutas att viltet har träffats. Man får dock bedöma det

aktuella händelseförloppet för att avgöra om det är en påskjutning eller inte. Olika krav kan uppstå vid påskjutning. Exempel är att en hund ska komma på plats och att anmäla vissa påskjutningar. De kraven skiljer sig från kravet på eftersök vid jakt. Det kravet uppkommer när vilt har skadats vid jakt.

Olika grupper av viltarter

19 § Med en inhemsk viltart avses i denna lag en viltart som är etablerad i landet eller i Sveriges ekonomiska zon och som även var det innan år 1800 eller som därefter har etablerat sig naturligt.

Paragrafen innehåller lagens definition av en inhemsk viltart och är ny. Uttrycket används bl.a. i 2 § om viltförvaltningens syften och motsvarande term (viltart som tillhör landets viltbestånd) används även i jaktlagen utan att definieras. Ett av viltförvaltningens syften är att bevara och främja dessa arter. Övervägandena finns i avsnitt 5.12.1.

Av paragrafen framgår att viltarter som genom mänsklig aktivitet etablerade sig innan år 1800 anses som inhemska. Ett vanligt exempel är dovhjort. Vildsvin är ett exempel på en art som var etablerad innan år 1800 och nu är det igen efter återintroduktion. Vildsvin räknas också som en inhemsk viltart. Viltarter som i nutid etablerar sig naturligt i landet eller i Sveriges ekonomiska zon räknas också som inhemska. Även det sker p.g.a. klimatförändringarna räknas det som en naturlig etablering utan människans hjälp. Främmande viltarter anses inte vara inhemska. Inte heller utdöda viltarter anses vara inhemska enligt denna lag.

20 § Med fågelart som tillfälligt förekommer naturligt i landet avses i denna lag en fågelart som under en del av sin flyttcykel eller på annat sätt tillfälligt förekommer naturligt i landet eller i Sveriges ekonomiska zon.

Paragrafen innehåller lagens definition av fågelart som tillfälligt förekommer naturligt i landet och är ny. Uttrycket används bl.a. i 2 § om viltförvaltningens syften och används i jaktlagen utan att definieras. Ett av viltförvaltningens syften är att bevara och främja även dessa arter. Övervägandena finns i avsnitt 5.12.2.

Av paragrafen framgår att fågelarter som tillfälligt förekommer naturligt i landet eller i Sveriges ekonomiska zon kan göra det som en del av sin flyttcykel eller på annat sätt. Sådana arter är alltså inte

etablerade i landet. Definitionen omfattar inte främmande viltarter. Sådana viltarter förekommer inte naturligt i landet.

21 § Med främmande viltart avses i denna lag en viltart som efter år 1800 genom mänsklig aktivitet

– har etablerat sig, eller

– introduceras i landet eller i Sveriges ekonomiska zon.

Med främmande viltart avses dock inte viltarter som fanns i landet eller i Sveriges ekonomiska zon innan år 1800, försvann och efter det har återintroducerats.

Med främmande viltart avses inte heller myskoxe.

Paragrafen innehåller lagens definition av främmande viltart och är ny. Definitionen skiljer sig från definitionen av främmande viltart i 25 § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 5.12.3.

Av *första stycket* framgår att främmande viltarter är viltarter som genom mänsklig aktivitet har etablerat sig efter år 1800. Exempel på främmande viltarter är mufflonfår, vitsvanshjort och vildkanin. Främmande viltarter avser också viltarter som genom mänsklig aktivitet i nutid introduceras i landet och det kan röra sig om en individ eller flera av arten. Den mänskliga aktiviteten kan i samtliga fall vara både avsiktlig och oavsiktlig. Det kan också röra sig om arter som genom mänsklig aktivitet har introducerats till ett grannland och sedan spridit sig vidare hit. En undergrupp av främmande viltarter är invasiva främmande viltarter. Det är främmande arter som bedöms utgöra en särskild risk för den inhemska biologiska mångfalden och relaterade ekosystemtjänster. Alla invasiva främmande viltarter är också främmande viltarter enligt viltförvaltningslagen, t.ex. bisam, mårddhund, amerikansk kopparand, nilgås, sibirisk jordekorre och tvättbjörn. Även om invasiva främmande viltarter inte är en term som förekommer i viltförvaltningslagstiftningen så innehåller lagstiftningen bestämmelser som är viktiga för att kunna utrota eller begränsa dessa arter genom jakt.

Av *andra stycket* framgår att en art som fanns innan år 1800, utrotades och efter det har återintroducerats inte räknas som en främmande viltart. Vildsvin är ett exempel på en sådan viltart.

Av *tredje stycket* framgår att med främmande viltart inte avses myskoxe. Det gäller enligt viltförvaltningslagen även om myskoxe ses som en främmande art ur ett vetenskapligt perspektiv.

22 § Med unionsrättsligt skyddade viltarter avses i denna lag

- fågelarter som naturligt förekommer inom EU-medlemsstaternas europeiska territorium,
- björn, varg, järv, lodjur, fjällräv, utter, buskmus, hasselmus, bäver, skogsmård, iller, skogshare, gräsäl, knubbsäl, vikare, myskoxe, samt
- valar, fladdermöss och viltarter i övrigt som i bilaga 1 till artskyddsförordningen (2007:845) har markerats med N, n eller F.

Paragrafen innehåller lagens definition av unionsrättsligt skyddade viltarter och är ny. Termen unionsrättsligt skyddade viltarter förekommer inte i jaktlagstiftningen i dag, men motsvarande uppräkningslista finns med i flera bestämmelser i jaktförordningen. Övervägandena finns i 5.12.4.

Den *första strecksatsen* omfattar alla vilda fågelarter som naturligt förekommer inom EU-medlemsstaternas europeiska territorium. Det är samtliga fågelarter som omfattas av fågeldirektivet.

Den *andra strecksatsen* omfattar vilda uppräknade däggdjursarter som finns i Sverige och som omfattas av art- och habitatdirektivet för att de finns med i bilaga IV eller V till direktivet. I strecksatsen finns även med arter som finns i Sverige och har ett motsvarande skydd p.g.a. en nationell bedömning (myskoxe) eller ett internationellt åtagande (järv enligt Bernkonventionen).

Den *tredje strecksatsen* omfattar valar, fladdermöss och viltarter i övrigt, som i bilaga 1 till artskyddsförordningen har markerats med N (motsvarar bilaga IV till art- och habitatdirektivet), n (skydd p.g.a. nationell bedömning eller internationellt åtagande) eller F (motsvarar bilaga V till art- och habitatdirektivet). Det är alltså valar eller fladdermöss som omfattas av art- och habitatdirektivet eller motsvarande skydd. Det är också viltarter som omfattas av art- och habitatdirektivet eller motsvarande skydd men som inte finns i Sverige i dag. Även däggdjursarter som senare läggs till i någon av kategorierna N, n eller F i bilagan till artskyddsförordningen, för att de får ett skydd, omfattas av strecksatsen.

23 § Med stora rovdjur avses i denna lag björn, varg, järv, lodjur och kungsörn.

Paragrafen innehåller lagens definition av stora rovdjur och omfattar björn, varg, järv, lodjur och kungsörn. Det är samma definition som används i förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn. Övervägandena framgår av avsnitt 5.12.5.

Miniminivå

24 § Med miniminivå avses i denna lag det antal individer av björn, varg, järv eller lodjur som förvaltningen ska syfta till att inte underskrida.

Paragrafen innehåller lagens definition av miniminivå. Det motsvarar definitionen i 4 § förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn. Övervägandena finns i avsnitt 5.13.

Av paragrafen framgår att miniminivå är det antal individer av björn, varg, järv eller lodjur som förvaltningen ska syfta till att inte underskrida.

Gynnsam bevarandestatus för en viltart

25 § Med bevarandestatus för en viltart avses i denna lag summan av de faktorer som påverkar den berörda arten och som på lång sikt kan påverka den naturliga utbredningen och mängden hos dess populationer.

En viltarts bevarandestatus ska anses gynnsam när

- uppgifter om den berörda artens populationsutveckling visar att arten på lång sikt kommer att förbli en livskraftig del av sin livsmiljö,
- artens naturliga eller hävdbejingade utbredningsområde varken minskar eller sannolikt kommer att minska inom en överskådlig framtid, och
- det finns och sannolikt kommer att fortsätta att finnas en tillräckligt stor livsmiljö för att artens populationer ska bibehållas på lång sikt.

Paragrafen innehåller lagens definition av en viltarts bevarandestatus samt när den anses gynnsam. Den motsvarar definition av bevarandestatus för en art som 2024 infördes i 16 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Den definitionen motsvarar i sin tur definitionen i art. 1 i) i art- och habitatdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.14.

Av *första stycket* framgår att bevarandestatus för en viltart avser summan av de faktorer som påverkar den berörda arten och som på lång sikt kan påverka den naturliga utbredningen och mängden hos dess populationer.

Av *andra stycket* framgår kriterierna för att en viltarts bevarandestatus ska anses som gynnsam. Formuleringen artens hävdbejingade utbredningsområde syftar på viltarter, t.ex. vissa vilda fåglar, som har ett särskilt utbredningsområde till följd av hävd, dvs. bete eller slåtter.

2 kap. Grundläggande bestämmelser inom viltförvaltningen

Fredning, hänsyn, skrämsel och lockande

1 § Viltet är fredat och får endast jagas om det följer av denna lag eller av beslut som har meddelats med stöd av lagen. Viltet får endast avlivas om det följer av denna lag eller annan lag. När viltet är fredat, gäller fredningen också dess ägg och bon.

Paragrafen innehåller den grundläggande bestämmelsen om att viltet är fredat. Den motsvarar 3 § jaktlagen.

Av paragrafen framgår att viltet är fredat och att viltet endast får jagas om det följer av viltförvaltningslagen eller av beslut som har meddelats med stöd av lagen. Fredningen gäller också viltets ägg och bon. I de fall viltet får jagas enligt lagen eller beslut anses det inte vara fredat. Viltet får endast avlivas om det följer av denna lag eller annan lag. Även i de fall bestämmelser anger att vilt får avlivas anses viltet vara fredat.

2 § Var och en ska visa viltet hänsyn. Viltet får inte ofredas eller förföljas i andra fall än då det följer av denna lag eller av beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Förbudet i första stycket hindrar dock inte att fastighetsägaren genomför lämpliga åtgärder i syfte att motverka skador av vilt, om sådana skador inte kan motverkas på annat lämpligt sätt.

Åtgärder enligt andra stycket får för de viltarter regeringen föreskriver även genomföras av länsstyrelsen på någon annans fastighet.

Paragrafen innehåller grundläggande bestämmelser om att var och en ska visa viltet hänsyn och att viltet får inte ofredas eller förföljas i andra fall än då det följer av viltförvaltningslagen eller av beslut som har meddelats med stöd av lagen. Den motsvarar 5 § jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.1.

Av *första stycket* framgår att var och en ska visa viltet hänsyn och att viltet får inte ofredas eller förföljas i andra fall än då det följer av viltförvaltningslagen eller av beslut som har meddelats med stöd av lagen. De skrivningar som återfinns i 5 § jaktlagen om att hänsyn till viltet ska tas vid idrottstävlingar och annan liknande friluftsvksamhet har tagits bort. Kravet om att var och en ska visa viltet hänsyn omfattar alla de typer av aktiviteter som kan störa viltet, allt från att människor rör sig i skogen till mer organiserade aktiviteter i form av idrottstävlingar eller liknande. Paragrafen innebär att vilt kan ofre-

das eller förföljs om det följer av viltförvaltningslagen eller av beslut som har meddelats med stöd av lagen. Vilt kan således ofredas, skrämmas eller förföljas vid andra tillfällen än vid jakt eller för att förhindra skador av vilt, exempelvis vid jaktträning eller jaktprov med hund.

I *andra stycket* anges att fastighetsägaren, trots första stycket får genomföra lämpliga åtgärder i syfte att motverka skador av vilt, om sådana skador inte kan motverkas på annat lämpligt sätt. Detta innebär även att någon annan kan göra det åt fastighetsägaren på dennes uppdrag. Med lämpliga åtgärder avses olika typer av skrämselåtgärder. Det kan exempelvis röra sig om ljud- eller ljusskrämmor.

Av *tredje stycket* framgår att åtgärder enligt andra stycket får för de viltarter regeringen föreskriver även genomföras av länsstyrelsen på någon annans fastighet. Den närmare regleringen av länsstyrelsens möjligheter att vidta sådana åtgärder finns i 4 kap. 10 § viltförvaltningsförordningen.

3 § Det är inte tillåtet att utan lov skrämma eller mota vilt från någon annans jaktområde förutom i de fall som avses i 2 §. Det är inte heller tillåtet att utan lov locka vilt från någon annans jaktområde genom utfodring eller på något annat sätt.

Paragrafen föreskriver att det inte är tillåtet att utan lov skrämma eller mota vilt från någon annans jaktområde förutom i de fall som avses i 2 kap. 2 §. Det är inte heller tillåtet att utan lov locka vilt från någon annans jaktområde genom utfodring eller på något annat sätt. Den motsvarar 34 § jaktlagen.

Paragrafen rör de situationer då någon skrämmar eller motar vilt från någon annans jaktområde i syfte att genomföra jakt på viltet eller att hindra att jakten genomförs, dvs. avsiktliga handlingar som syftar till att störa eller förhindra jakt på det jaktområdet. Att en person de facto hindrar att jakt genomförs genom att vilt motas eller skräms från någon annans jaktområde men att det sker omedvetet, t.ex. genom bärplockning, omfattas inte av paragrafen. Om personen medvetandegörs om att vilt motas eller skräms från jaktområdet genom bärplockningen eller liknande omfattas man av förbudet och behöver upphöra med aktiviteten.

Jaktens genomförande och eftersök vid jakt m.m.

4 § Jakten ska genomföras så att viltet inte utsätts för onödigt lidande och så att människor och egendom inte utsätts för fara. Motsvarande gäller när vilt avlivas med stöd av denna lag.

Paragrafen föreskriver att jakten ska genomföras på ett sådant sätt att viltet inte utsätts för onödigt lidande och att människor och egendom inte utsätts för fara. Den motsvarar 27 § jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.2. I paragrafen har ett tillägg gjorts i förhållande till 27 § jaktlagen som förtydligar att samma regel som vid jakt även gäller vid avlivning.

5 § Om vilt har skadats vid jakt, ska jägaren snarast genomföra de åtgärder som behövs för att viltet ska kunna spåras upp och dödas. Åtgärderna ska genomföras även om viltet tagit sig in på någon annans jaktområde.

Om björn, varg, järv, lodjur, älg, dovhjort, kronhjort, rådjur, vildsvin eller mufflonfår har skadats vid jakt på ett jaktområde och tar sig in på någon annans jaktområde, ska jägaren se till att jakträttshavaren där eller fastighetsägaren snarast underrättas. Om jakträttshavaren eller fastighetsägaren endast kan nås med svårighet, får Polismyndigheten underrättas i stället.

Paragrafen rör eftersök och ställer krav på jägaren att spåra upp och döda vilt som skadats vid jakt. Den motsvarar 28 § jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.2.

Av *första stycket* framgår att jägaren snarast ska genomföra de åtgärder som behövs för att viltet ska kunna spåras upp och dödas när vilt har skadats vid jakt. Åtgärderna ska genomföras även om viltet tagit sig in på någon annans jaktområde. Ett tillägg har gjorts i förhållande till 28 § jaktlagen i första stycket som förtydligar att eftersök får genomföras på någon annans jaktområde. Den jägare som skadskjutit ett vilt kan själv spåra upp och döda viltet eller vidtala någon annan att göra det. Skrivningen i paragrafen om att jägaren snarast ska genomföra de "åtgärder som behövs" för att spåra upp och döda viltet betyder att annars otillåtna jaktmedel och jaktmetoder får användas vid eftersök, t.ex. motorfordon och lampor. Jägaren får således använda de jaktmedel och jaktmetoder som krävs för att förkorta viltets lidande.

Av *andra stycket* framgår vilka arter som jägaren är skyldig att underrätta jakträttshavaren eller fastighetsägaren om i de fall ett

sådant vilt har skadats vid jakt på ett jaktområde och viltet därefter tagit sig in på någon annans jaktområde.

Utfodring av vilt

6 § Länsstyrelsen får i enskilda fall besluta om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn, om det behövs för att förebygga eller minska risken för trafikolyckor med vilt eller risken för att viltet orsakar allvarliga skador på egendom.

Beslutet ska avse ett visst begränsat område och vara tidsbegränsat.

Paragrafen innehåller bestämmelser om länsstyrelsens rätt att besluta om förbud eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn. Den motsvarar 6 § jaktlagen.

Utsättning av vilt och vilt i hägn

7 § Vilt får inte sättas ut i frihet om inte annat följer av denna lag eller av beslut som har meddelats med stöd av lagen. Fastighetsägarens medgivande krävs för att sätta ut vilt i frihet om inte annat följer av denna lag eller av beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Paragrafen innehåller huvudregeln om att vilt inte får sättas ut i frihet om inte annat följer av lagen eller av beslut som har meddelats med stöd av lagen. Den motsvarar i delar 41 § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.3.

Av paragrafen framgår förutom huvudregeln om att vilt inte får sättas ut i frihet även att fastighetsägarens medgivande krävs för att sätta ut vilt om inte annat följer av lagen eller besluts som har meddelat av lagen. Den delen av paragrafen är ny och grundar sig på att åtgärden att sätta ut vilt i frihet ur ett civilrättsligt perspektiv bör omfattas av äganderätten till en fastighet. Det finns samtidigt situationer när det är befogat med undantag från kravet på fastighetsägarens medgivande. De olika bestämmelserna som möjliggör undantag från kravet på fastighetsägarens medgivande behöver uttryckligen reglera det.

8 § Den som håller vilt i vilthägn eller liknande anläggning ska se till att viltet är betryggande instängt för att förhindra att det rymmer.

Paragrafen reglerar att den som håller vilt i vilthägn eller liknande anläggning ska se till att viltet är betryggande instängt för att förhindra att det rymmer. Den motsvarar 41 a § tredje stycket jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.14.

Syftet med paragrafen är att hindra att t.ex. främmande vilt eller vilt av arter som förekommer i andra delar av landet rymmer från hägn och negativt påverkar de befintliga viltarterna och miljön. Den negativa påverkan kan t.ex. ske genom det som viltet äter, konkurrens om födan, genom spridning av sjukdomar och genom hybridisering. Syftet med paragrafen har förtydligats genom formuleringen ”för att förhindra att viltet rymmer”.

Bemyndiganden

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om åtgärder för att motverka skador av vilt som får genomföras även om viltet ofredas.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela ytterligare föreskrifter om sådana åtgärder för att motverka skador av vilt som får genomföras även om viltet ofredas. Det motsvarar 5 § tredje stycket jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.1.

Bemyndigandet möjliggör ytterligare föreskrifter utöver 2 § om åtgärder för att motverka skador av vilt som får genomföras även om viltet ofredas. Det kan t.ex. handla om att skrämma viltet. Föreskrifterna kan både avse åtgärder som fastighetsägaren och andra får genomföra.

10 § Regeringen får meddela föreskrifter om vad förbud mot eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn enligt 6 § första stycket får omfatta.

Paragrafen innehåller regeringens bemyndigande att meddela föreskrifter om förbud eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn. Den motsvarar 5 § tredje stycket jaktlagen.

11 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från förbudet att sätta ut vilt i frihet i 7 §. Den myndighet som regeringen bestämmer får i enskilda fall besluta om undantag från förbudet att sätta ut vilt i frihet. Föreskrifterna och besluten får medge undantag från kravet på fastighetsägarens medgivande för att sätta ut vilt i frihet.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att vilt trots 7 § får sättas ut i frihet. Den motsvarar den första delen av 36 § jaktlagen.

I paragrafen finns även ett förtydligande om att den myndighet som regeringen bestämmer i enskilda fall får besluta om att vilt får sättas ut i frihet. Föreskrifter som meddelas med stöd av paragrafen kan bl.a. avse vilka överväganden som ska göras vid prövningen i fråga om undantag från förbudet i det enskilda fallet. Det anges också att föreskrifterna och besluten får medge undantag från kravet på fastighetsägarens medgivande för att sätta ut vilt i frihet.

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. att vilt inte får hållas i hägn eller liknande anläggning utan särskilt tillstånd, och
2. krav för att få sådant tillstånd samt särskilda krav för sådan verksamhet.

I paragrafen finns bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att vilt inte får hållas i hägn utan särskilt tillstånd och att särskilda krav ska gälla för sådan verksamhet och för att få tillstånd. Den motsvarar den andra delen av 36 § jaktlagen. Det förtydligas i förhållande till den paragrafen att föreskrifterna enligt andra punkten även kan handla om särskilda krav för att få tillstånd.

3 kap. Jakträtt och jakt på någon annans jaktområde

1 § Fastighetsägaren har jakträtten på den mark som hör till fastigheten, om inte annat följer av andra stycket eller av 2 § eller 3 §. Rätten till vilt som har dödats, avlivats, påträffats dött eller fångats på fastigheten kan tillfalla annan enligt denna lag eller genom beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Vid jordbruksarrende har arrendatorn jakträtten på den arrenderade marken, om inte annat har avtalats.

Om samernas rätt att jaga finns särskilda bestämmelser i rennäringslagen (1971:437).

Paragrafen föreskriver att fastighetsägaren har jakträtten på den mark som hör till fastigheten med de undantag som följer av 2 § eller 3 § viltförvaltningslagen. Den motsvarar 10 § jaktlagen.

Av *första stycket* framgår huvudregeln att fastighetsägaren har jakt-rätt på den marks om hör till fastigheten med de undantag som föl-
jer av 3 kap. 2 § som rör om statens jakträtt samt 3 kap. 3 § som rör
om jakträtt på väg. Av stycket framgår även att vilt som har dödats,
avlivats, påträffats dött eller fångats på fastigheten kan tillfalla annan
enligt viltförvaltningslagen eller genom beslut som har meddelats
med stöd av lagen. I paragrafen har texten ändrats i relation till 10 §
jaktlagen på så vis att den uppräknade av i vilka fall den som har jakt-
rätten har rätt att behålla vilt som är dött har tagits bort. Det följer
i stället av paragrafens första mening eftersom jakträtt är rätt att jaga
men även rätt vilt som har dödats, avlivats, påträffats dött eller fångats.

Av *andra stycket* framgår att arrendatorn vid jordbruksarrende
har jakträtten på den arrenderade marken om inte annat har avtalats.

I *tredje stycket* hänvisas till de särskilda bestämmelser i rennärings-
lagen som rör samernas rätt att jaga.

2 § Staten har jakträtten på den mark som vid utgången av juni 1992 in-
gick i kronoparken Tullgarn och angränsande kronoegendomar samt krono-
egendomarna på Eriksö i Stockholms och Södermanlands län, kronoparken
Karlsby i Östergötlands län, kronoegendomen Ottenby kungsladugård i
Kalmar län, kronoparken Halle- och Hunneberg i Västra Götalands län,
kronoparken Haddebo i Örebro län, kronoparken Grönbo i Örebro och
Västmanlands län samt kronoparken Kloten i Örebro, Västmanlands och
Dalarnas län.

Paragrafen motsvarar 10 a § jaktlagen och rör statens jakträtt på de
i paragrafen uppräknade kronoparkerna och kronoegendomarna.

3 § Jakträtten på en väg tillkommer den som har jakträtten på den angrän-
sande fastigheten.

Går vägen i gränsen mellan fastigheter med olika ägare och en eller båda
av dem äger vägmarken, har var och en av dem jakträtten på den del av vägen
som ingår i den egna fastigheten.

Går vägen i gränsen mellan fastigheter med olika ägare och ingen av dem
äger vägmarken, har var och en av dem jakträtten på vägen.

Paragrafen föreskriver ett undantag från regeln om fastighetsägarens jakträtt för det fall någon äger en väg utan att samtidigt äga angränsande mark. Den motsvarar 11 § jaktlagen. Ett nytt andra stycke har förts in i paragrafen som tillsammans med övriga stycken förtydligar när någon har jakträtt på en väg. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.1.

Av *första stycket* framgår att jakträtten på en väg inte tillkommer dess ägare utan i stället ägaren eller ägarna av den angränsande marken.

Av *andra och tredje stycket* framgår att när vägen går i gränsen mellan två fastigheter så har antingen båda fastighetsägarna jakträtt över hela vägområdets bredd – det gäller när en tredje person äger vägen – eller var och en av fastighetsägarna jakträtt bara på den del av vägområdet som ingår i den egna fastigheten.

4 § På allmänt vatten, som gränsar till en fastighets strand, har fastighetsägaren jakträtten upp till etthundra meter från strandlinjen. Om detta skulle medföra att flera fastighetsägare får jakträtt på samma vattenområde, ska var och en av dem ha jakträtten på den del av området som är närmast hans eller hennes strand.

På annat allmänt vatten och på klippor och öar, som inte hör till någon fastighet, får jakt genomföras endast efter anmälan av en medborgare i Sverige, en EU-medborgare eller en EES-medborgare.

Paragrafen ger strandägare jakträtt på allmänt vatten som ligger 100 meter från strandlinjen. Vad som är allmänt vatten bestäms enligt lagen (1950:595) om gräns mot allmänt vattenområde. Jakten på allmänt vatten disponeras av staten. Den motsvarar 12 § jaktlagen med den ändring som föreslås i delbetänkandet (SOU 2025:32).

Av *första stycket* framgår när fastighetsägaren har jakträtt på allmänt vatten och hur jakträtten fördelas när flera fastighetsägare får jakträtt.

Av *andra stycket* framgår den anmälningsskyldighet som gäller för medborgare i Sverige, en EU-medborgare eller en EES-medborgare för att få genomföra jakt på annat allmänt vatten och på klippor och öar, som inte hör till någon fastighet.

5 § I Sveriges ekonomiska zon får jakt genomföras endast efter anmälan av en medborgare i Sverige, en EU-medborgare eller en EES-medborgare.

Av paragrafen framgår den anmälningsskyldighet som gäller för medborgare i Sverige, en EU-medborgare eller en EES-medborgare för att få genomföra jakt i Sveriges ekonomiska zon. Paragrafen motsvarar 12 a § jaktlagen enligt förslaget i delbetänkandet (SOU 2025:32).

6 § På en samfällighet får bara delägarna jaga och jakten får bara genomföras för egna behov. Har delägarna inom samfällighetens förvaltning kommit överens om eller beslutat om något annat, får de dock utöva jakträtten i enlighet med överenskommelsen eller beslutet.

Paragrafen föreskriver om vem som har rätt att jaga på en samfällighet. Den föreskriver även om vilka möjligheter det finns för delägarna inom samfälligheten att komma överens om vilka som får jaga inom samfälligheten. Den motsvarar 13 § jaktlagen.

Överlåtelse av jakträtt m.m.

7 § Jakträtt som innehas av någon annan än fastighetsägaren får inte överlåtas eller upplåtas utan samtycke från fastighetsägaren. Om jakträtten ingår i ett jordbruksarrende får dock jakträtten överlåtas eller upplåtas utan samtycke från fastighetsägaren.

Första stycket gäller också övergång av jakträtten genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller liknande förvärv.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överlåtelse och övergång av jakträtt. Den motsvarar 14 § jaktlagen.

Av *första stycket* framgår att jakträtt som innehas av någon annan än fastighetsägaren inte får överlåtas eller upplåtas utan samtycke från fastighetsägaren. Jakträtt som ingår i ett jordbruksarrende får däremot överlåtas eller upplåtas utan samtycke från fastighetsägaren.

Av *andra stycket* framgår att det som sägs i första stycket även gäller när jakträtten övergår genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller liknande förvärv.

Upplåtelse av jakträtt i vissa fall

8 § Vid jakträttsupplåtelse på viss tid som är minst ett år, ska avtalet alltid sägas upp för att det ska upphöra att gälla vid avtalstidens utgång. Avtalet ska, om inte längre uppsägningstid har avtalats, sägas upp senast sex månader före avtalstidens utgång.

Om ett avtal som avses i första stycket inte sägs upp inom rätt tid anses det förlängt på tid som motsvarar upplåtelseiden, dock längst fem år.

Ett avtal som slutits på obestämd tid ska, om inte längre uppsägningstid har avtalats, sägas upp för att upphöra att gälla vid det månadsskifte som inträffar närmast sex månader efter uppsägningen.

Uppsägning ska göras på det sätt som gäller för uppsägning enligt 8 kap. 8 § jordabalken.

Paragrafen reglerar jakträttsupplåtelse och uppsägning av sådan upplåtelse i relation till hur lång tid avtal slutits. Den motsvarar 16 § i jaktlagen.

I *första stycket* regleras vad som gäller när jakträttsupplåtelse gjorts på viss tid men minst för ett år.

I *andra stycket* regleras vad som gäller om avtal enligt första stycket inte sägs upp inom rätt tid.

I *tredje stycket* regleras vad som gäller för avtal som slutits på obestämd tid.

I *fjärde stycket* regleras formkraven för en uppsägning med hänvisning till 8 kap. 8 § jordabalken.

9 § Om jakträtt har upplåtits genom avtal mot ersättning gäller, utöver vad som följer av 7 kap. jordabalken om nyttjanderätt i allmänhet, vad som sägs i 8 §.

Bestämmelserna i 8 § gäller dock inte upplåtelser med stöd av rennäringslagen (1971:437). För upplåtelser som ingår i arrende eller hyra gäller särskilda bestämmelser i 8–12 kap. jordabalken.

Förbehåll som strider mot 8 § är utan verkan.

Paragrafen behandlar de fall då jakträtt upplåtits genom avtal mot ersättning. Den motsvarar 15 § i jaktlagen.

I *första stycket* föreskrivs att reglerna i 7 kap jordabalken gäller tillsammans med 8 §.

I *andra stycket* görs ett undantag på så vis att 8 § inte gäller för upplåtelser med stöd av rennäringslagen. I stycket finns även hänvisningar till vad som gäller för upplåtelser som ingår i arrende eller hyra.

Av *tredje stycket* framgår att förbehåll som strider mot 8 § är utan verkan.

Rätt till skyddsjakt på någon annans jaktområde

10 § Skyddsjakt på enskilds initiativ på någon annans jaktområde får genomföras

1. i en bostad, trädgård eller på en gård,
2. i en handelsträdgård, yrkesmässig fruktodling eller plantskola, eller
3. på mark som den enskilde äger eller arrenderar.

Skyddsjakt enligt första stycket får endast genomföras i den utsträckning det anges i föreskrifter som regeringen bestämmer.

Paragrafen innehåller den övergripande regleringen om skyddsjakt på enskilds initiativ på annans jaktområde. I paragrafen anges på vilka platser som sådan skyddsjakt får genomföras om förutsättningarna för sådan jakt är uppfyllda. De närmare förutsättningarna för att kunna genomföra skyddsjakt framgår av bilaga 4 till viltförvaltningsförordningen. Paragrafen motsvarar delar av 23 § jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 6.6.

De viltarter som tidigare framgick av 23 § jaktlagen har flyttats till förordningsnivå. Ett bemyndigande för regeringen att föreskriva om skyddsjakt och om exempelvis vilka arter som omfattas av paragrafen finns i 4 kap. 14 § viltförvaltningslagen. Ett bemyndigande för regeringen att föreskriva om inskränkningar av jakträttshavarens rätt att behålla vilt som dödat finns i 3 kap. 13 § viltförvaltningslagen.

Av *första stycket 1–3* framgår de platser som sådan skyddsjakt får genomföras på. Med bostad avses en bostad i bred bemärkelse. Det betyder att även t.ex. fritidshus omfattas av paragrafen. Jakten begränsas heller inte till insidan av bostad. Även jakt under bostaden och på bostadens tak omfattas av paragrafen. På samma sätt behöver den som har en trädgård nödvändigtvis inte bo på platsen där trädgården är belägen. Det räcker att vederbörande har en trädgård, exempelvis en kolonilott.

Med gård avses dels själva bostadshuset, dels gårdsplanen och de byggnader som traditionellt ramar in gården och gårdsplanen. Det kan då exempelvis röra sig om lador, lidren och hönshus som ligger i anslutning till bostadshuset. Utanför detta område får dock jakten inte genomföras med stöd av paragrafen. Det är således inte möjligt att genomföra jakt på all mark som tillhör gårdens areal, exempelvis omkringliggande gården och skogsmarker.

Av *andra stycket* framgår att skyddsjakt endast får genomföras i den utsträckning det anges i föreskrifter som regeringen bestämmer. Bilagan 4 del b till viltförvaltningsförordningen reglerar jakttider och

kriterier för skyddsjakt på de olika arterna som omfattas av bestämmelsen om skyddsjakt på enskilds initiativ på någon annans jaktområde.

11 § Skyddsjakt på enskilds initiativ på stora rovdjur för att skydda tamdjur eller vilt i hägn får genomföras på någon annans jaktområde om förutsättningarna för sådan jakt är uppfyllda. Åtgärder för att skrämma bort sådana stora rovdjur får också genomföras på någon annans jaktområde.

Paragrafen innehåller den övergripande regleringen om att skyddsjakt på enskilds initiativ på stora rovdjur för att skydda tamdjur eller vilt i hägn får genomföras på någon annans jaktområde om förutsättningarna för sådan jakt är uppfyllda. Paragrafen behandlar även skrämmsel av stora rovdjur på någon annans jaktområde. De närmare förutsättningarna för att kunna genomföra skyddsjakt med stöd av paragrafen framgår av 4 kap. 7 och 8 §§ viltförvaltningsförordningen.

Bemyndiganden

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om jakt på sådant annat allmänt vatten och sådana klippor och öar som avses i 4 § andra stycket eller i enskilda fall besluta om villkor för sådan jakt.

Paragrafen innehåller regeringens bemyndigande att meddela föreskrifter m.m. kopplat till jakt på sådant annat allmänt vatten m.m. som avses i 3 kap. 4 § andra stycket. Den motsvarar 12 § tredje stycket jaktlagen enligt förslaget i delbetänkandet (SOU 2025:32).

13 § Regeringen får meddela föreskrifter om inskränkning av jakträttshavarens rätt till vilt vid skyddsjakt på enskilds initiativ som avses i 10 §.

Paragrafen innehåller regeringens bemyndigande att meddela föreskrifter om inskränkning av jakträttshavarens rätt till vilt vid skyddsjakt på enskilt initiativ som avses i 3 kap. 10 §. Övervägandena finns i avsnitt 6.6.

14 § Regeringen får meddela föreskrifter om att jakt på björn, varg, järv, lodjur eller sälar får genomföras på någon annans jaktområde.

Paragrafen innehåller regeringens bemyndigande att meddela föreskrifter om att genomföra jakt på vissa arter på annans jaktområde. Den motsvarar 23 § andra stycket jaktlagen.

4 kap. Jakten och begränsningar av jakten

- 1 § Jakt får genomföras som
- allmän jakt,
 - populationsreglerande jakt,
 - skyddsjakt,
 - forskningsjakt,
 - jakt av naturvårdsskäl,
 - eftersök,
 - jakt på vilt i hägn eller liknande anläggning, eller
 - jakt som innebär att söka efter, spåra eller förfölja vilt inför avlivning
- av djurskyddsskäl
enligt denna lag eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Paragrafen reglerar vilka olika former av jakt som får genomföras och att sådan jakt regleras närmare i lagen eller beslut som har meddelats med stöd av lagen. Det omfattar även föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och beslut som har meddelats med stöd av sådana föreskrifter. Överväganden finns i avsnitt 7.3.

I paragrafen används termer från definitionerna för jakt och olika former av jakt i 1 kap. viltförvaltningslagen. Termerna och definitionerna förtydligar och förenklar regleringen. De olika jaktformerna är inte överlappande.

- 2 § För viss populationsreglerande jakt krävs en jaktledare enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av denna lag. Om sådan jakt genomförs av en ensam jägare anses denne vara jaktledaren.

Jaktledaren ska ansvara för att organisera jakten samt för att hålla sig uppdaterad om och informera jakttagarna om tilldelning och säkerhet. Jaktledaren tar inte över den enskilde jägarens ansvar för att följa denna lag eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Paragrafen reglerar att jaktledare kan krävas för viss populationsreglerande jakt och vad jaktledarens ansvar är på övergripande nivå. Övervägandena finns i avsnitt 7.4.

Av *första stycket* framgår att för viss populationsreglerande jakt krävs en jaktledare enligt föreskrifter eller beslut som har meddelats med stöd av lagen och att om sådan jakt genomförs av en ensam jägare

anses denne vara jaktledaren. Det finns behov av att organisera och koordinera viss populationsreglerande jakt och att se till att den blir säker när den genomförs av flera tillsammans. Det är bakgrunden till kraven på jaktledare. T.ex. krävs en jaktledare vid det som motsvarar populationsreglerande jakt på älg, kronhjort och stora rovdjur. Det är jakt som ofta genomförs av flera jägare tillsammans.

Av *andra stycket* framgår att jaktledaren ska ansvara för att organisera jakten samt för att hålla sig uppdaterad om och informera jakttagarna om tilldelning och säkerhet. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan meddela ytterligare föreskrifter eller besluta om när det krävs en jaktledare och jaktledarens ansvar. En viktig begränsning är att jaktledaren inte tar över den enskilde jägarens ansvar för att följa lagen eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Älgförvaltningsområden och älgförvaltningsplaner

3 § I ett län där det förekommer älg ska den myndighet som regeringen bestämmer besluta om att inrätta älgförvaltningsområden. Ett älgförvaltningsområde ska omfatta en i huvudsak egen älgpopulation och ska så långt det är möjligt vara sammanhängande.

För ett älgförvaltningsområde ska den myndighet som regeringen bestämmer inrätta en älgförvaltningsgrupp för frågor om inriktning och samråd.

Älgförvaltningsgruppen ska upprätta en älgförvaltningsplan för området som ska innehålla mål för älgförvaltningen. Den myndighet som regeringen bestämmer prövar om älgförvaltningsplanen kan godkännas.

Paragrafen reglerar inrättandet av älgförvaltningsområden och älgförvaltningsgrupper. Den reglerar också älgförvaltningsplaner. Paragrafen motsvarar 3 c § första stycket och 3 d § första stycket jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

Första stycket motsvarar 3 c § första stycket jaktförordningen. Den myndighet som regeringen bestämmer ska inrätta älgförvaltningsområden i län där det förekommer älg. En ändring i förhållande till jaktförordningen är att områdena också så långt det är möjligt ska vara sammanhängande. Det kravet framgår av Naturvårdsverkets föreskrifter och det konkretiserar ett sätt att se till att en älgpopulation inte splittras upp på flera olika älgförvaltningsområden. Kravet innebär att ett älgförvaltningsområde i princip inte får vara uppdelat i olika helt separata delområden där ett annat älgförvaltningsområde

ligger emellan. Den slutliga bedömningen om utformningen av älgförvaltningsområdena får göras av den beslutande myndigheten, som i dag är länsstyrelsen, utifrån bestämmelserna i förordningen och föreskrifter.

Andra och tredje stycket motsvarar 3 d § första stycket jaktförordningen. I stället för länsstyrelsen anges den myndighet som regeringen bestämmer eftersom det är en reglering på lagnivå. Det regleras också att älgförvaltningsgruppen inrättas för frågor om inriktning och samråd inom älgförvaltningen. Vidare regleras det att älgförvaltningsplanen ska innehålla mål för älgförvaltningen inom älgförvaltningsområdet, vilket är det som är styrande inom planen.

Populationsreglerande jakt på älg och områden för älgjakt

4 § Populationsreglerande jakt på älg får genomföras efter ett särskilt beslut av länsstyrelsen inom områden som länsstyrelsen har registrerat som älgskötselområden eller tilldelningsområden för älgjakt.

Paragrafen reglerar att populationsreglerande jakt på älg får genomföras efter ett särskilt beslut av länsstyrelsen inom älgskötselområden eller tilldelningsområden för älgjakt som länsstyrelsen har registrerat. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

Paragrafen motsvarar 33 § första stycket jaktlagen. Båda jaktformerna benämns med termen populationsreglerade jakt i enlighet med definitionen i 1 kap. viltförvaltningslagen. Termen motsvarar i stort det som tidigare benämndes licensjakt. Formuleringarna att jakten får ske med eller utan licens har ersatts med att jakten får genomföras efter ett särskilt beslut av länsstyrelsen. Det stämmer överens med definitionen av populationsreglerande jakt som anger att sådan jakt får genomföras efter särskilt beslut. Frågan regleras vidare i viltförvaltningsförordningen. När det gäller skötselområden sker jakten i enlighet med skötselplanen efter att den har fastställts av länsstyrelsen. Termen tilldelningsområde används i stället för licensområde. I de områdena beslutar länsstyrelsen om tilldelning för den populationsreglerande jakten på älg.

Bestämmelsen i 33 § fjärde stycket jaktlagen reglerar att utanför områden som omfattas av 33 § första stycket får jakt på älg avse endast älgkalv. Denna form av jakt görs om till allmän jakt på älg-

kalv utanför registrerade områden och regleras på förordningsnivå efter bemyndigande.

5 § Ett älgskötselområde ska vara lämpat för älgjakt och vara av sådan storlek att det medger en avskjutning av vuxna älgar av den omfattning som regeringen bestämmer. Länsstyrelsen får vägra att registrera ett område som älgskötselområde om området inte uppfyller kraven. Länsstyrelsen får besluta att avregistrera ett område som inte uppfyller kraven, eller om förvaltningen inte genomförs i enlighet med denna lag eller beslut som har meddelats med stöd av lagen.

Paragrafen anger vad som krävs för att ett område ska kunna registreras som älgskötselområde. Den reglerar också i vilka fall länsstyrelsen får vägra att registrera eller får avregistrera ett älgskötselområde. Paragrafen motsvarar 33 § tredje stycket jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

Den enda ändring som görs jämfört med bestämmelsen i jaktlagen är att det är regeringen som bestämmer vilken avskjutning av vuxna älgar som ett älgskötselområde ska medge.

6 § Ett tilldelningsområde för älgjakt ska vara av sådan storlek och beskaffenhet i övrigt att det är lämpat för älgjakt. Länsstyrelsen får vägra att registrera ett område som tilldelningsområde eller besluta om avregistrering, om områdets beskaffenhet inte medger en avskjutning av minst en älgkalv om året.

Paragrafen anger vad som krävs för att ett område ska kunna registreras som tilldelningsområde för älgjakt. Den reglerar också i vilka fall länsstyrelsen får vägra att registrera eller avregistrera ett tilldelningsområde. Paragrafen motsvarar 33 § andra stycket jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

Paragrafen ändras jämfört med jaktlagen endast på det sättet att termen tilldelningsområde för älgjakt används i stället för licensområde för älgjakt. Förändringen har samband med att termen licensjakt tas bort.

Populationsreglerande jakt på kronhjort och områden för kronhjortsjakt

7 § Populationsreglerande jakt på kronhjort får genomföras efter ett särskilt beslut av länsstyrelsen inom områden som länsstyrelsen har registrerat som kronhjortsskötselområden.

Paragrafen reglerar att populationsreglerande jakt på kronhjort får genomföras efter ett särskilt beslut av länsstyrelsen inom kronhjortsskötselområden som länsstyrelsen har registrerat. Paragrafen motsvarar delar av 4 § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

Jaktformen i paragrafen benämns populationsreglerade jakt i enlighet med definitionen i 1 kap. viltförvaltningslagen. Termen motsvarar i stort det som tidigare benämndes licensjakt. Formuleringen att jakten får ske utan licens har ersatts med att jakten får genomföras efter ett särskilt beslut av länsstyrelsen. Det stämmer överens med definitionen att populationsreglerande jakt som anger att sådan jakt får genomföras efter särskilt beslut. När det gäller skötselområden genomförs jakten i enlighet med skötselplanen efter att den har fastställts av länsstyrelsen.

8 § Ett kronhjortsskötselområde ska ha sådan storlek och arrondering att det medger förvaltning av en i huvudsak egen kronhjortspopulation. Länsstyrelsen får vägra att registrera ett område som kronhjortsskötselområde eller besluta om avregistrering, om området inte uppfyller dessa krav.

Paragrafen anger vad som krävs för att ett område ska kunna registreras som kronhjortsskötselområde. Den reglerar också i vilka fall länsstyrelsen får vägra att registrera eller avregistrera ett kronhjortsskötselområde. Paragrafen motsvarar delar av 4 § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

Paragrafen har samma struktur som 5 § som avser älgskötselområden. Kraven på kronhjortsskötselområden har inte ändrats.

9 § I Skåne län gäller, i stället för 7 §, att populationsreglerande jakt på kronhjort får genomföras efter ansökan och ett beslut av länsstyrelsen inom ett tilldelningsområde för kronhjortsjakt. Tilldelningsområdet ska vara beläget inom ett kronhjortsområde som länsstyrelsen har inrättat för att förvalta den ursprungliga svenska underarten av kronhjort.

Paragrafen reglerar vad som gäller för populationsreglerande jakt på kronhjort i Skåne län i stället för 7 §. Den motsvarar delar av 4 § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

Termen populationsreglerande jakt används i stället för formuleringen jakt under särskild jakttid efter licens. Populationsreglerande jakt på kronhjort i Skåne län får genomföras efter ansökan och ett beslut av länsstyrelsen inom tilldelningsområdena för kronhjortsjakt. Ytterligare ett krav är att tilldelningsområdet ligger inom ett kronhjortsområde som länsstyrelsen har inrättat. Orsaken till att förvaltningen av kronhjort sker på ett annat sätt i Skåne län jämfört med i övriga delar av landet är att förvalta den ursprungliga svenska underarten av kronhjort.

Rovdjursförvaltningsområden och miniminivåer

10 § Det ska finnas rovdjursförvaltningsområden för förvaltningen av stora rovdjur. De län som regeringen bestämmer ingår i de olika rovdjursförvaltningsområdena.

Paragrafen reglerar att landet delas in i rovdjursförvaltningsområden. Den baseras på 2 § i förordningen om förvaltning av björn, järv, varg, lo och kungsörn. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

Den närmare indelningen av län i de olika rovdjursförvaltningsområdena regleras i viltförvaltningsförordningen. Rovdjursförvaltningsområdena och miniminivåerna är grundläggande inom rovdjursförvaltningen och påverkar t.ex. beslut om populationsreglerande jakt på stora rovdjur.

11 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska fastställa miniminivåer för de stora rovdjursarter som regeringen bestämmer för varje rovdjursförvaltningsområde och om regeringen bestämmer det för länen inom rovdjursförvaltningsområdena.

Miniminivåerna ska fastställas inom ramen för de nationella målen för respektive art, så att det nationella referensvärdet i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för respektive art inte underskrids och med beaktande av arternas naturliga utbredningsområden.

Fördelningen av miniminivåer för respektive art ska ses över minst en gång vart sjätte år.

Paragrafen reglerar uppgifterna att fastställa och se över miniminivåerna. Den motsvarar 5 och 6 §§ i förordningen om förvaltning av björn, järv, varg, lo och kungsörn. Rovdjursförvaltningsområdena och miniminivåerna är grundläggande inom rovdjursförvaltningen och påverkar t.ex. beslut om populationsreglerande jakt på stora rovdjur. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

Första stycket motsvarar 5 § första stycket om att miniminivåer ska fastställas av den myndighet och för de arter av stora rovdjur som regeringen bestämmer. Regleringen kompletteras av reglering i viltförvaltningsförordningen som rör vilken myndighet som ska fastställa miniminivåer, vilka arter av stora rovdjur som ska ha miniminivåer och på vilken geografisk nivå.

Andra stycket motsvarar 5 § andra stycket om hur miniminivåerna ska fastställas. Stycket kompletteras med formuleringen att miniminivåerna ska fastställas så att det nationella referensvärdet i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för respektive art inte underskrids. Det är det nationella referensvärdet i fråga om populationsstorlek som rapporteras till EU-kommissionen vart sjätte år enligt art. 17 i art- och habitatdirektivet som avses.

Tredje stycket motsvarar 6 § om översyn av miniminivåer. En översyn ska göras minst vart sjätte år i stället för vart femte år. Det stämmer överens med artikel 17-rapporteringen till EU-kommissionen enligt art- och habitatdirektivet som ska göras vart sjätte år. Det är fördelningen av miniminivåer för respektive art som ska ses över minst vart sjätte år. Översynen av miniminivåerna behöver alltså inte ske samtidigt för samtliga arter även om det finns fördelar att hålla ihop processerna. Om miniminivåerna för en art har ändrats tidigare än för andra arter kan de kommande översynerna ske vid olika tidpunkter för de olika arterna om det bedöms som mer ändamålsenligt.

Jakt i Sveriges ekonomiska zon

12 § I Sveriges ekonomiska zon får endast jakt på sälar genomföras.

Paragrafen reglerar att endast sälar får jagas i Sveriges ekonomiska zon. Den motsvarar förslaget på 12 a § jaktlagen i delbetänkandet SOU 2025:32 om att möjliggöra jakt i den ekonomiska zonen. Det andra stycket från förslaget i delbetänkandet regleras i 3 kap. 5 § viltförvaltningslagen.

Förbud mot jakt på valar på det fria havet

13 § Valar får inte jagas från svenskt fartyg eller luftfartyg på det fria havet utanför Sveriges ekonomiska zon.

Paragrafen innehåller ett förbud mot jakt på valar på det fria havet från svenskt fartyg eller luftfartyg. Förbudet mot att jaga val har tillkommit för att Sverige ska uppfylla sina åtaganden enligt valfångstkonventionen. Paragrafen motsvarar 9 a § jaktförordningen. En följd av att paragrafen placeras i viltförvaltningslagen är att bemyndigandet som finns i 29 a § jaktlagen inte längre behövs.

Bemyndiganden

14 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om

1. tider och jaktmetoder för allmän jakt,
2. skyddsjakt,
3. populationsreglerande jakt,
4. jaktledare vid populationsreglerande jakt enligt 2 §, och
5. jakt på vilt i hägn eller liknande anläggning.

Föreskrifter om allmän jakt på älg enligt första stycket 1 får inte avse områden som länsstyrelsen har registrerat för älgjakt och enbart avse jakt på älgkalv.

Paragrafen innehåller bemyndigande att meddela föreskrifter om tider för allmän jakt, om skyddsjakt, om populationsreglerande jakt, om jaktledare vid populationsreglerande jakt och om jakt i vilthägn eller liknande anläggning. Bemyndigandet motsvarar 29 § 1–3 jaktlagen. Bemyndigandet från 29 § 4 jaktlagen regleras i 5 kap. 10 § viltförvaltningslagen. Den fjärde punkten om jaktledare är ny. Den femte punkten om jakt på vilt i hägn eller liknande anläggning är också ny. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

Första stycket 1 reglerar bemyndigande att meddela föreskrifter om tider och jaktmetoder för allmän jakt. Tiden för allmän jakt kan skilja sig för olika delar av landet, för olika viltarter och för olika slags djur inom samma art, t.ex. handjur, hondjur och ungdjur. Tiden kan också avse allmän jakt som innebär ingrepp i vilts bon eller att ta eller förstöra vilda fåglars ägg. Motsvarande punkt i 29 § jaktlagen har också använts för att meddela föreskrifter om tider för skydds-

jakt på enskilds initiativ, men sådana föreskrifter kan numera meddelas med stöd av andra punkten som är bredare än 29 § 3 jaktlagen.

Första stycket 2 och 3 ändras jämfört med motsvarande punkter i jaktlagen genom att termerna skyddsjakt och populationsreglerande jakt används. Innebörden av termerna framgår av definitionerna i 1 kap. viltförvaltningslagen. Till skillnad från 29 § jaktlagen får föreskrifterna avse jakten som sådan och inte bara tillstånd till sådan jakt. Termen licensjakt har ersatts med den beskrivande termen populationsreglerande jakt.

Första stycket 4 möjliggör föreskrifter om jaktledare vid populationsreglerande jakt enligt 2 §. Föreskrifterna kan t.ex. avse vid vilken sorts jakt det krävs jaktledare och också vad jaktledarens ansvar ska vara på en mer detaljerad nivå. Av 2 § framgår att jaktledaren på övergripande nivå ansvarar för att organisera jakten och för att hålla sig uppdaterad om och informera de som deltar i jakten om tilldelning och säkerhet. En viktig begränsning är att jaktledaren inte tar över den enskilde jägarens ansvar för att följa lagen eller beslut som har meddelats med stöd av lagen. Det framgår också av 2 §.

Första stycket 5 möjliggör föreskrifter om jakt på vilt i hägn eller liknande anläggning. Punkten möjliggör också föreskrifter om att ta fåglars ägg i vilthägn eller liknande anläggning. I dag bör 29 § 1 jaktlagen ha använts för att meddela sådana föreskrifter. Det gäller framför allt 8 § jaktförordningen.

Andra stycket motsvarar 33 § fjärde stycket jaktlagen och reglerar att allmän jakt på älg inte får avse områden som länsstyrelsen har registrerat för älgjakt och enbart avse älgkalv. Denna jakt räknas som allmän jakt vilket skiljer sig från regleringen i jaktlagstiftningen. Ändringen beror på definitionerna av populationsreglerande jakt och allmän jakt. I sak innebär det inte någon förändring. Stycket innebär en begränsning för ändringar kring allmän jakt på älg. Övervägandena i denna del finns i avsnitt 7.5.1.

15 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om

1. älgförvaltningsområden, älgförvaltningsgrupper, älgskötselområden och tilldelningsområden för älgjakt,

2. kronhjortsskötselområden, kronhjortsområden och tilldelningsområden för kronhjortsjakt, samt

3. avgift för registrering av älgskötselområden och tilldelningsområden för älgjakt.

Paragrafen innehåller bemyndigande att meddela ytterligare föreskrifter om olika områden för jakt på älg och kronhjort och älgförvaltningsgrupper. Den möjliggör också föreskrifter om avgift för registrering av älgskötselområden och tilldelningsområden för älgjakt. Ett motsvarande bemyndigande återfinns när det gäller älgskötselområden i 33 § sjätte stycket jaktlagen. Motsvarande bemyndigande till Naturvårdsverket att meddela föreskrifter finns i 7 § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

16 § Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om miniminivåer enligt 11 §.

Paragrafen innehåller ett nytt bemyndigande att meddela ytterligare föreskrifter om miniminivåer. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

I 11 § finns den grundläggande regleringen om miniminivåer. Bemyndigandet möjliggör ytterligare föreskrifter om miniminivåer. De kan bl.a. avse vilka förslag på miniminivåer som ska lämnas, vilken myndighet som ska fastställa miniminivåer för vilka arter och när miniminivåer underskrids.

17 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att jakt med skjutvapen på vissa viltarter endast får genomföras under vissa tider av dygnet och då under vissa förutsättningar.

Paragrafen innehåller bemyndigande att meddela föreskrifter om att jakt med skjutvapen får ske endast under vissa tider av dygnet. Den motsvarar 30 § tredje stycket jaktlagen.

Det förtydligas att föreskrifterna även får ange vissa förutsättningar för jakt med skjutvapen. Exempel på föreskrifter som kan meddelas med stöd av bemyndigandet är förbud att nattetid jaga vissa viltarter och undantag från förbudet. Föreskrifter kan också innebära att jakt under vissa timmar endast får genomföras som smygjakt eller vaktjakt.

18 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet i fråga om

1. vilt som har dödats eller påskjutits under jakt,
2. vilt som har skadats under jakt,
3. jaktresultat efter populationsreglerande jakt på älg och kronhjort, och
4. fågelbon samt ägg eller fågelungar som har flyttats.

Paragrafen innehåller bemyndigande att meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet och motsvarar delar av 26 § jaktlagen med tillägg som föreslås i delbetänkandet (SOU 2025:32). Det rör föreskrifter om anmälningsskyldighet i fråga om vilt som har påskjutits vid jakt och vilt som har skadats vid jakt och även fågelbon samt ägg eller fågelungar som har flyttats. I punkten 3 framgår att föreskrifterna även kan avse jaktresultat efter populationsreglerande jakt på älg och kronhjort. Ett jaktresultat kan också vara att inget vilt dödades under jakten.

5 kap. Användning av jaktmedel, motordrivna fortskaffningsmedel och hundar vid jakt

1 § Endast de vapen och jaktmedel i övrigt som är tillåtna enligt denna lag eller beslut som har meddelats med stöd av lagen får användas vid jakt.

Av paragrafen framgår att endast de vapen och jaktmedel i övrigt som är tillåtna enligt lagen eller beslut som meddelats med stöd av lagen får användas vid jakten. Den motsvarar 30 § första stycket jaktlagen. Bestämmelsen innebär att andra jaktmedel än sådana som är uppräknade i viltförvaltningslagen, viltförvaltningsförordningen eller föreskrifter och beslut som meddelats med stöd av lagen inte får användas vid jakt. Naturvårdsdirektivens bestämmelser om förbud mot att använda vissa jaktmedel vid jakt efter vissa viltarter är genomförda genom vad som föreskrivs i 6 kap. 3 § och bilaga 5 viltförvaltningsförordningen.

2 § Det är inte tillåtet att befinna sig på någon annans jaktområde med fångstredskap eller med vapen som kan användas för jakt utan jakträttshavarens medgivande.

Förbudet i första stycket gäller inte

1. på vägar som är upplåtna för allmänheten,
2. om det är nödvändigt för att nå det egna jaktområdet, eller
3. om det sker i lovliga ärenden.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när det är förbjudet och när det är tillåtet att befinna sig på någon annans jaktområde med fångstredskap eller med vapen som kan användas för jakt. Den motsvarar 35 § jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

Av *första stycket* framgår att det som huvudregel är förbjudet att befinna sig på någon annans jaktområde med fångstredskap eller med vapen som kan användas för jakt utan jakträttshavarens medgivande. Jaktlagens skrivning om att ”ta vägen över” andras jaktområde har ändrats till att ”befinna sig”. Ändringen utgör ingen skillnad i sak men förtydligar att det räcker med att befinna sig, även kortvarigt, på någon annans jaktområde för att bestämmelse ska vara tillämplig.

Av *andra stycket punkterna 1–3* framgår de situationer då det, med undantag från när ett medgivande har lämnats från jakträttshavaren, är tillåtet att befinna sig på någon annans jaktområde med fångstredskap eller med vapen som kan användas för jakt. Av stycket framgår att det är tillåtet att röra sig på annans jaktområde med vapen eller fångstredskap om det sker på vägar som är upplåtna för allmänheten, om det är nödvändigt för att nå det egna jaktområdet eller om det sker i lovliga ärenden. Termen lovliga ärenden är tänkt att fånga upp situationer som är svåra att förutse i förväg. Exempel på uppenbart lovliga ärende är de åtgärder som genomförs med stöd av bestämmelser i 2 och 6 kapitlet viltförvaltningslagen som rör eftersök och skyddsjakt.

Regleringen i 35 § jaktlagen om att hund som medförs ska hållas kopplad har tagits bort. Vid vissa lovliga ärenden, exempelvis eftersök och skyddsjakt kan hunden inte hållas kopplad. I stället får 16 § lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter fånga upp de situationer där någon har lovliga ärenden men inte rätt enligt jaktlagen att ha hunden lös.

3 § Jakt får inte genomföras från eller med hjälp av motordrivna fortskaffningsmedel eller andra motordrivna anordningar.

Paragrafen innehåller ett förbud mot att genomföra jakt från eller med hjälp av motordrivna fortskaffningsmedel eller andra motordrivna anordningar. Paragrafen motsvarar 31 § jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.7.1.

Förbudet gäller förfaranden som har betydelse för jaktens förlopp och där motordrivna fortskaffningsmedel eller motordrivna anordningar används under själva jakten. Det finns däremot inte några hinder mot att använda motordrivna fortskaffningsmedel före och efter jakten eller under avbrott i jakten. Motordrivna fortskaffningsmedel har samma innebörd som i 2 § lagen (2001:559) om vägtrafik-

definitioner. Motordrivna anordningar omfattar exempelvis drönare men även motorsågar vars buller kan användas för att avleda viltets uppmärksamhet.

4 § Jakt med hund som förföljer vilt får inte genomföras så att drevet huvudsakligen går på någon annans jaktområde.

Paragrafen innehåller ett förbud mot jakt med hund när hunden förföljer vilt så att drevet huvudsakligen går på någon annans jaktområde. Den motsvarar 32 § jaktlagen. Paragrafen är ändrad i relation till 32 § jaktlagen på så vis att ordet ”förutses” har tagits bort och att det som förbjuds är att hunden faktiskt huvudsakligen driver på någon annans jaktområde. Tidigare var förbudet att det kunde förutses att drevet huvudsakligen skulle gå på någon annans jaktområde.

5 § Ytterligare bestämmelser om tillsyn över hundar i marker där det finns vilt, finns i lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter.

Paragrafen innehåller en upplysning om att ytterligare bestämmelser om tillsyn över hundar i marker där det finns vilt, finns i lagen om tillsyn över hundar och katter.

Bemyndiganden

6 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilka vapen och andra jaktmedel som får och inte får användas vid jakt,
2. att fångstredskap ska vara av godkänd typ och att avgift ska betalas för den prövning som behövs för sådant typgodkännande, samt
3. tillstånd och andra villkor för att använda vapen, fångstredskap och andra jaktmedel.

Paragrafen innehåller bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter i fråga om vapen, andra jaktmedel och fångstredskap. Paragrafen motsvarar delar av 30 § jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om jaktmetoder och om vilka jaktmetoder som inte får användas vid jakt.

Paragrafen innehåller bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om jaktmetoder och om förbud mot jaktmetoder. Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

Bemyndigandet används bl.a. för att reglera användandet av åtel vid jakt på stora rovdjur samt för de begränsningar i jaktmetoder som följer av bilaga 5 viltförvaltningsförordningen.

8 § Regeringen får meddela föreskrifter om förbud mot att använda transportmedel vid jakt samt om undantag från förbudet i 3 § om att jakt inte får genomföras från eller med hjälp av motordrivna fortskaffningsmedel eller andra motordrivna anordningar.

Regeringen får meddela föreskrifter som förbjuder eller ställer upp särskilda villkor för att medföra skjutvapen vid färd med motordrivna fortskaffningsmedel.

Paragrafen innehåller regeringens bemyndigande att föreskriva om användandet av transportmedel och motordrivna anordningar vid jakt samt föreskriva om hur skjutvapen får medföras vid färd med motordrivna fortskaffningsmedel. Paragrafen motsvarar 31 § andra och tredje stycket jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.7.1.

Första stycket innehåller regeringens bemyndigande att meddela föreskrifter om förbudet mot att använda transportmedel vid jakt samt om undantag från förbudet i 5 kap. 3 § viltförvaltningslagen om att jakt inte får genomföras från eller med hjälp av motordrivna fortskaffningsmedel eller andra motordrivna anordningar. Det finns vissa tillfällen då motordrivna fortskaffningsmedel är nödvändiga för att genomföra jakt på ett effektivt sätt, exempelvis olika typer av skyddsjakt.

Andra stycket innehåller regeringens bemyndigande att meddela föreskrifter som förbjuder eller ställer upp särskilda villkor för att medföra skjutvapen vid färd med motordrivna fortskaffningsmedel.

9 § Ytterligare bestämmelser om transport av skjutvapen finns i vapenlagen (1996:67).

Paragrafen innehåller en upplysning om att ytterligare bestämmelser om transport av skjutvapen finns i vapenlagen.

10 § Regeringen får meddela föreskrifter om att hund ska finnas tillgänglig vid jakt för att kunna spåra upp skadat vilt.

Paragrafen innehåller regeringen bemyndigande att föreskriva om att hund ska finnas tillgänglig vid jakt för att kunna spåra upp skadat vilt. Den motsvarar 29 § 4 jaktlagen.

6 kap. Jakt och avlivning av allmänintresse och vilt som tillfaller staten

Eftersök vid viltolycka

1 § Om ett vilt har varit inblandat i en sammanstötning med ett motorfordon eller med ett spårbundet fordon, får den myndighet som regeringen bestämmer genomföra de åtgärder som behövs för att viltet ska kunna spåras upp, dödas och hanteras.

Åtgärderna får genomföras på någon annans jaktområde. Den ansvariga myndigheten får även ge någon annan i uppdrag att genomföra åtgärderna.

Paragrafen reglerar befogenheter vid eftersök vid viltolycka i trafiken. Paragrafen motsvarar 26 a § jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Av *första stycket* framgår att den myndighet som regeringen bestämmer vid en viltolycka får genomföra de åtgärder som behövs för att viltet ska kunna spåras upp, dödas och hanteras. Av definitionen av eftersök framgår att eftersök räknas som jakt. I stället för Polismyndigheten anges att den myndighet som regeringen bestämmer får genomföra eftersök vid viltolycka. En befogenhet införs som innebär att myndigheten utöver att genomföra de åtgärder som behövs för att viltet ska kunna spåras upp och dödas, även får genomföra de åtgärder som behövs för att viltet ska kunna hanteras. Befogenheten underlättar hanteringen av dödat vilt vid eftersök vid viltolycka. Dödat vilt tillfaller enligt huvudregeln jakträttshavaren. Om det t.ex. inte går att få tag på jakträttshavaren eller denne har svårt att eller inte vill behöva hantera det dödade viltet kan myndigheten genom-

föra de åtgärder som behövs för en annan hantering. Det omfattar även att viltet kan tillfalla någon annan än jakträttshavaren.

Av andra stycket framgår att myndigheten vid ett eftersök vid viltolycka får genomföra åtgärder även på någon annans jaktområde. Det framgår också att myndigheten får ge någon annan i uppdrag att genomföra åtgärderna. Det avser samtliga åtgärder enligt paragrafen och med samma befogenheter som myndigheten. Eftersöksjägare brukar få denna sorts uppdrag.

Myndighets rätt att avliva vilt och avlivning av djurskyddsskäl

2 § Den myndighet som regeringen bestämmer får genomföra de åtgärder som behövs för att avliva vilt som orsakar avsevärd skada eller som kan antas vara farligt för människors säkerhet om det inte finns någon annan lämplig lösning som myndigheten eller någon annan kan genomföra.

Den myndighet som regeringen bestämmer får av djurskyddsskäl avliva moderlösa årsungar av de viltarter och under de förutsättningar som regeringen bestämmer.

Åtgärder enligt första eller andra stycket får genomföras på någon annans jaktområde. Den ansvariga myndigheten får genomföra de åtgärder som behövs för att hantera vilt som har avlivats. Den ansvariga myndigheten får även ge någon annan i uppdrag att genomföra åtgärderna.

Paragrafen reglerar myndighets rätt att avliva vilt i vissa situationer. Den motsvarar 9 § första stycket jaktlagen och 30 § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.9.1.

Paragrafens *första stycke* motsvarar 9 § första stycket jaktlagen om rätt att avliva vilt som orsakar avsevärd skada eller som kan antas vara farligt för människors säkerhet. I dag har Polismyndigheten det ansvaret. I stycket anges i stället den myndighet som regeringen bestämmer. Det förtydligas att myndigheten får genomföra de åtgärder som behövs för att avliva vilt i de aktuella situationerna. Det kan t.ex. omfatta att söka efter, spåra eller förfölja viltet för att avliva det. Sådana åtgärder räknas inte som jakt eftersom de inte räknas upp i definitionen av jakt. Det förtydligas vidare att myndigheten har möjlighet att genomföra lämpliga åtgärder som är mindre långtgående än att avliva viltet. Det kan t.ex. vara att skrämma bort vilt som orsakar avsevärd skada.

Andra stycket motsvarar 30 § jaktförordningen om myndighets rätt att avliva moderlösa årsungar av vissa viltarter av djurskyddsskäl. I dag har Polismyndigheten det ansvaret. I stycket anges i stället den

myndighet som regeringen bestämmer. Stycket innebär att den övergripande regleringen av myndighetens rätt att avliva moderlösa årsungar av vissa viltarter av djurskyddsskäl flyttas ihop med övrig reglering av myndighets rätt att avliva vilt i lagen. Det förtydligar att avlivning av moderlösa årsungar får ske på någon annans jaktområde och att myndigheten får hantera sådant avlivat vilt. Vilka viltarter som omfattas av regleringen anges även fortsatt på förordningsnivå, vilket behåller flexibiliteten. Möjligheten att fånga in moderlösa årsungar av vissa arter tas bort som ett uttryckligt alternativ. Det kan vara mindre lämpligt att fånga in vilt och sätta det i t.ex. djurparker eller vilthägn.

Av tredje stycket framgår att åtgärder enligt första eller andra stycket, så som avlivning och skrämsel, även får genomföras på någon annans jaktområde. En befogenhet införs som innebär att den ansvariga myndigheten får genomföra de åtgärder som behövs för att hantera vilt som har avlivats. Befogenheten underlättar hanteringen av viltet. Avlivat vilt tillfaller enligt huvudregeln jakträttshavaren. Om det t.ex. inte går att få tag på jakträttshavaren eller denne har svårt att eller inte vill behöva hantera det avlivade viltet får myndigheten genomföra de åtgärder som behövs för en annan hantering. Det omfattar även att viltet kan tillfalla någon annan än jakträttshavaren.

Det förtydligas också att den ansvariga myndigheten får ge någon annan i uppdrag att genomföra åtgärderna. Det avser samtliga åtgärder enligt bestämmelsen. Formuleringen ersätter den tidigare formuleringen om att Polismyndigheten får låta avliva viltet. Vissa språkliga justeringar görs också. Exempelvis ersätter lämplig lösning formuleringen tillfredställande lösning. Den nya formuleringen stämmer överens med naturvårdsdirektiven som är skälet till att formuleringen finns i bestämmelsen.

3 § Om ett frilevande vilt påträffas i ett sådant tillstånd att det snarast bör avlivas av djurskyddsskäl, får var och en avliva viltet även om det är fredat eller om det avlivas på någon annans jaktområde.

Om ett frilevande vilt kan antas vara i ett sådant tillstånd att det snarast bör avlivas av djurskyddsskäl, får jakträttshavaren genomföra de åtgärder som behövs för att söka efter, spåra eller förfölja viltet trots bestämmelsen om fredning.

Paragrafen motsvarar den i delbetänkandet (SOU 2025:32) föreslagna 9 a § jaktlagen om avlivning av djurskyddsskäl och om jakträttshavarens rätt att söka efter, spåra eller förfölja vilt inför avlivande av djurskyddsskäl. Övervägandena finns i avsnitt 7.9.2.

Avlivande enligt *första stycket* räknas inte som jakt enligt definitionen av avlivning. Då gäller inte samma krav som vid jakt på jaktmedel. Viltet får avlivas av var och en även om det är fredat eller om det avlivas på någon annans jaktområde.

Att en jakträttshavare söker efter, spårar eller förföljer vilt inför avlivning av djurskyddsskäl enligt *andra stycket* räknas som jakt enligt definitionen av jakt. När jakträttshavaren har kommit fram till viltet får en förnyad bedömning göras av vilket tillstånd viltet är i enligt första stycket och viltet får då avlivas om kriterierna för det är uppfyllda. Den fasen räknas inte som jakt utan som avlivning. Av andra stycket framgår mot denna bakgrund att andra jaktmedel och metoder än annars är tillåtna när det behövs vid jakten. Det förtydligas genom formuleringen att jakträttshavaren får genomföra de åtgärder som behövs.

Vilt som avlivas med stöd av paragrafen tillfaller jakträttshavaren enligt huvudregeln eller staten om det träffas av bestämmelsen om vilt som tillfaller staten. När det gäller statens vilt finns en särskild anmälningsskyldighet till Polismyndigheten i 10 kap. 7 § viltförvaltningsförordningen. Av 10 kap. 4 § viltförvaltningsförordningen framgår att den som har avlivat älg, kronhjort, dovhjort, rådjur, vildsvin eller mufflonfår ska informera jakträttshavaren, ofta fastighetsägaren, för att möjliggöra att denne tar tillvara viltet som resurs.

Skyddsjakt på myndighets initiativ

4 § Den myndighet som regeringen bestämmer får besluta om skyddsjakt för att

1. begränsa betydande risker för trafikolyckor eller för allvarliga skador av vilt till följd av en viltpopulations storlek,
2. begränsa risken för utbrott av en allmänfarlig djursjukdom,
3. begränsa betydande skaderisker till följd av förekomsten av en främmande viltart,
4. begränsa betydande skaderisker till följd av förekomsten av en hybrid mellan olika viltarter eller mellan vilt och tamdjur, eller
5. begränsa betydande skaderisker till följd av förekomsten av vilt som har rymt eller satts ut illegalt.

Den myndighet som regeringen bestämmer får besluta att skyddsjakt enligt första stycket får genomföras på någon annans jaktområde och att

vilt som dödas eller fångas eller ägg som tas vid sådan skyddsjakt ska tillfalla någon annan än jakträttshavaren.

Skyddsjakt enligt första stycket får avse unionsrättsligt skyddade viltarter endast om det inte finns några andra lämpliga lösningar och skyddsjakten inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för artens population i dess naturliga utbredningsområde.

Paragrafen reglerar skyddsjakt på myndighets initiativ och motsvarar 7 och 8 §§ jaktlagen samt delar av 23 a och 25 §§ jaktförordningen. Det är skyddsjakt som den myndighet som regeringen bestämmer kan initiera av olika angelägna intressen. Övervägandena finns i avsnitt 7.10.

Uttrycken som används i bestämmelsen, ”betydande risker för trafikolyckor eller för allvarliga skador” och ”betydande skaderisker”, innebär att det krävs mer för att motivera denna sorts skyddsjakt än för skyddsjakt efter ansökan eller på enskilds initiativ. Denna sorts skyddsjakt kan ske på någon annans jaktområde när det gäller samtliga viltarter och även utan jakträttshavarens samtycke. Skyddsjakten kan även omfatta ingrepp i vilts bon och att vilda fåglars ägg tas eller förstörs. Skyddsjakten är ett viktigt och starkt verktyg för myndigheterna i viltförvaltningen.

Enligt *första stycket 1* får skyddsjakt på myndighets initiativ beslutas för att begränsa betydande risker för trafikolyckor eller för allvarliga skador av vilt, som beror på ett viltbestånds storlek. Det motsvarar 7 § första stycket jaktlagen. Språket är justerat utan att någon förändring i sak är avsedd.

I *första stycket 2* införs en ny möjlighet att besluta om skyddsjakt på myndighets initiativ för att begränsa risken för utbrott av en allmänfarlig djursjukdom. Regleringen kan tillämpas redan innan det finns ett misstänkt fall av en allmänfarlig djursjukdom, men då det ändå är befogat att begränsa risken för utbrott. Regleringen kompletterar bestämmelserna i epizootilagen (1999:657) om att bl.a. förebygga eller bekämpa allmänfarliga djursjukdomar som kan spridas genom smitta bland djur eller från djur till människa (epizootiska sjukdomar). Epizootilagen kan tillämpas först när det finns ett misstänkt fall av en allmänfarlig djursjukdom.

I *första stycket 3* regleras möjligheten att besluta om skyddsjakt på myndighets initiativ på främmande viltarter. Det motsvarar 8 § jaktlagen och 25 § jaktförordningen. Uttrycket främmande viltart används med den betydelse det har enligt definitionen i 1 kap. 21 §

viltförvaltningslagen. Det innebär att mufflonfår nu omfattas av regleringen till skillnad från regleringen i 25 § jaktförordningen. Förekomsten av dessa främmande viltarter kan omfattas av ett beslut om skyddsjakt om det innebär en betydande skaderisk. När det gäller invasiva främmande viltarter bör förekomsten av dem i regel innebära en betydande skaderisk. Vildsvin räknas inte som främmande vilt eftersom arten har återintroducerats och omfattas inte av bestämmelsen, på samma sätt som tidigare.

I *första stycket 4* införs en reglering som förtydligar möjligheten till skyddsjakt på myndighets initiativ för att begränsa betydande skaderisker som beror på förekomsten av en hybrid mellan olika viltarter eller mellan vilt och tamdjur. Hybrider mellan vilt och tamdjur räknas som vilt eftersom de åtminstone delvis är vilt. Regleringen liknar den som gäller för främmande viltarter och hanterar liknande risker och även risken för fortsatt hybridisering som negativt kan påverka bevarandet av de inhemska viltarterna. Förekomsten av en hybrid bör ofta ses som en betydande skaderisk, t.ex. när det gäller hybrider mellan varg och hund eller hybridfalkar. I vissa fall behöver inte förekomsten av hybrider innebära betydande skaderisker som t.ex. när det gäller hybrider mellan skogshare och fälthare. Det är den beslutande myndigheten som får göra bedömningen om skaderisken. I *första stycket 5* införs en ny reglering som möjliggör skyddsjakt på myndighets initiativ för att begränsa betydande skaderisker som beror på förekomsten av förrymt eller illegalt utsatt vilt. Regleringen begränsar samma sorts risker som skyldigheten att hålla vilt i vilt-hägn betryggande instängt och förbudet mot att sätta ut vilt i frihet. Tillämpningen av paragrafen förutsätter att det förrymda eller illegalt utsatta viltet kan identifieras och särskiljas från övrigt vilt i området. Det bör finnas en rimlig tidsgräns för hur länge bestämmelsen kan anses tillämplig. Bestämmelsen bör i regel endast gälla för det vilt som har rymt eller släppts ut illegalt och inte dess avkomma.

Paragrafens *andra stycke* motsvarar delar av 7 § andra stycket jaktlagen. Det förtydligas att den myndighet som regeringen bestämmer får besluta att sådan skyddsjakt även får genomföras på någon annans jaktområde och att vilt som dödas eller fångas eller ägg som tas vid skyddsjakten ska tillfalla någon annan än jakträttshavaren. Ytterligare reglering om villkoren för denna sorts beslut om skyddsjakt finns på förordningsnivå.

Paragrafens *tredje stycke* motsvarar hänvisningen i 23 a § till 24 och 25 §§ jaktförordningen. Stycket innebär att samtliga kriterier för undantag enligt naturvårdsdirektivens skydd av arter kommer att gälla för skyddsjakt på myndighets initiativ på unionsrättsligt skyddade viltarter.

Bemyndiganden

5 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att vilt får

1. jagas för att märkas eller undersökas eller för att genomföra andra åtgärder i vetenskapligt syfte,
2. jagas för att skydda eller bevara vilda djur, växter eller livsmiljöer,
3. jagas för återinplantering eller återinförande av en viltart, och
4. fångas för att märkas eller undersökas eller för att genomföra andra åtgärder utifrån behov inom viltförvaltningen som ett led i att skydda eller bevara vilt.

Föreskrifter enligt första stycket får också avse insamling av vilda fåglars ägg. Föreskrifterna får innebära att jakten kan genomföras på någon annans jaktområde och att vilt och ägg genom beslut tillfaller någon annan än jakt-rättshavaren.

Paragrafen avser bemyndigande att meddela föreskrifter om forskningsjakt och jakt av naturvårdsskäl. Den motsvarar 24 § jaktlagen enligt förslaget i delbetänkandet (SOU 2025:32) och delar av 29 § jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

Paragrafens *första stycke 1* motsvarar 24 § jaktlagen om bemyndigande rörande jakt utifrån behov inom vetenskapen, dvs. forskningsjakt.

De föreskrifter som kan meddelas med stöd av första stycket 2–4 är föreskrifter om jakt av naturvårdsskäl.

Paragrafens *första stycke 2* motsvarar en del av bemyndigandet om skyddsjakt i 29 § jaktlagen. Det är delen som gäller föreskrifter om att vilt får jagas för att skydda eller bevara vilda djur, växter eller livsmiljöer. Bemyndigandet möjliggör för en reglering där sådan jakt är jakt av naturvårdsskäl i stället för att den räknas som skyddsjakt enligt 23 a § jaktförordningen.

Bestämmelsens *första stycke 3* innebär ett förtydligande i förhållande till 24 § jaktlagen. I punkten förtydligas att regeringen får meddela föreskrifter om att vilt får jagas för återinplantering eller återinförande av en art. Det omfattar även föreskrifter om att vilt får jagas

för den uppfödning som kan behövas för återinplanteringen eller återinförandet. Bemyndigandet om att vilt får fångas eller fällas på någon annans jaktområde utifrån behov inom vetenskapen i 24 § jaktlagen bör ha använts för att meddela föreskrifter om jakt för återinplantering eller återinförande av en art i 31 § jaktförordningen. Regleringen i jaktförordningen har använts som stöd för t.ex. beslut om att fånga in skogshöns för utsättning i bl.a. Tyskland.

Första stycket 4 motsvarar förslaget i delbetänkandet (SOU 2025:32) på en utökning av 24 § jaktlagen med ett bemyndigande att meddela föreskrifter om att fånga in vilt för märkning m.m. utifrån behov inom viltförvaltningen. Punkten justeras jämfört med förslaget i delbetänkandet vilket medför att förvaltningsmärkningen kan räknas som jakt av naturvårdsskäl. Det sker genom att formuleringen ”som ett led i att skydda eller bevara vilt” läggs till.

I *andra stycket* regleras att föreskrifter enligt första stycket också får innebära insamling av vilda fåglars ägg. Det kan både vara ett behov när det gäller forskningsjakt och jakt av naturvårdsskäl. Vidare anges att föreskrifterna får innebära att jakten kan ske på någon annans jaktområde. Det regleras även att föreskrifterna får innebära att vilt och ägg kan tillfalla någon annan än jakträttshavaren genom beslut. Det kan förekomma behov vid sådan verksamhet att behålla vilt eller ägg för t.ex. ytterligare undersökningar, forskning eller utsättning av vilt.

6 § Regeringen får föreskriva att vilt som fångas, dödas, avlivas eller påträffas dött ska tillfalla staten för att skydda hotade eller särskilt värdefulla viltarter och för att kunna säkerställa att exemplar av arterna finns tillgängliga för forskning, undervisning, miljöövervakning och viltövervakning.

Regeringen får meddela föreskrifter om provtagning av vilt som fångas eller dödas vid jakt, för forskning, miljöövervakning och viltövervakning och att de delar som behövs för provtagning tillfaller staten.

Paragrafen avser bemyndigande att meddela föreskrifter om att visst vilt tillfaller staten (statens vilt) och om provtagning av vilt som dödas eller fångas vid jakt. Det motsvarar 25 § jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.11.

Paragrafens *första stycke* omfattar ett bemyndigande att meddela föreskrifter som innebär att jakträttshavarens äganderätt till vilt som fångas, dödas, avlivas eller påträffas dött begränsas till förmån för allmänna intressen. Föreskrifterna kan bl.a. innebära att en myndighet

i beslut om jakt kan bestämma att vilt som dödas eller fångas under jakten ska tillfalla staten. Bemyndigandet moderniseras genom att dagens terminologi används. Uttrycket ”för att skydda utrotningshotade, sällsynta eller särskilt värdefulla djurarter och tillförsäkra vetenskapen och undervisningen djur av sådana arter” ersätts med ”för att skydda hotade eller särskilt värdefulla viltarter och för att kunna säkerställa att exemplar av arterna finns tillgängliga för forskning, undervisning, miljöövervakning och viltövervakning”. Den nya formuleringen förtydligar bl.a. att det inte är nödvändigt att forskningen m.m. i varje fall behöver exemplar av de berörda viltarterna utan att regleringen handlar om att kunna säkerställa att exemplar finns tillgängliga för forskning m.m. Vissa språkliga justeringar görs i bestämmelsen. Termen omhändertas byts ut mot fångas, vilket stämmer överens med terminologin i lagstiftningen i övrigt.

Paragrafens *andra stycke* är nytt och omfattar ett förtydligat bemyndigande att meddela föreskrifter om provtagning av vilt som fångas eller dödas vid jakt, för forskning, miljöövervakning och viltövervakning och att de delar som behövs för provtagning tillfaller staten. I jaktförordningen anges det på flera stället att den myndighet som beslutar om jakt också kan besluta om hur det ska förfaras med dödat vilt. Bl.a. kan en myndighet besluta om provtagning av vilt som behövs för viltövervakningen. Det är denna sorts föreskrifter som möjliggörs med det förtydligande bemyndigandet.

7 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om anmälningsskyldighet i fråga om

1. vilt som har varit inblandat i en sammanstötning med ett motorfordon,
2. vilt som har varit inblandat i en sammanstötning med ett spårbundet fordon,
3. vilt som har avlivats, som någon har försökt avliva eller som har följts för att avlivas, och
4. vilt som tillfaller staten.

Paragrafen innehåller bemyndigande i fråga om anmälningsskyldigheter som inte rör jaktresultat utan är knutna till olika allmänna intressen som regleras i 6 kap. viltförvaltningslagen. Paragrafen motsvarar delar av 26 § jaktlagen enligt förslaget i delbetänkandet (SOU 2025:32). Föreskrifter om anmälningsskyldighet kan både avse skyldighet att anmäla något till en myndighet och skyldighet att informera t.ex. jakträttshavaren.

Paragrafens *första stycke 1 och 2* möjliggör föreskrifter om anmälningsskyldighet för viltolyckor.

Paragrafens *första stycke 3* möjliggör föreskrifter om vilt som har avlivats, som någon har försökt avliva eller som har förföljts för att avlivas. Det kan t.ex. handla om anmälningsskyldighet i fråga om unionsrättsligt skyddade viltarter som behövs för Sveriges rapportering enligt naturvårdsdirektiven. Det kan också handla om informationsskyldighet till jakträttshavaren om visst vilt har avlivats.

Paragrafens *första stycke 4* möjliggör anmälningsskyldighet i fråga om vilt som tillfaller staten.

7 kap. Avgifter, kunskapskrav och tillsyn

Viltförvaltningsavgift

1 § Den som jagar ska betala en avgift per jaktår (viltförvaltningsavgift) med de undantag som regeringen bestämmer. Viltförvaltningsavgiften betalas för att främja viltförvaltningen eller andra liknande ändamål som är förenliga med syftet med denna lag.

Paragrafen reglerar att den som jagar ska betala en viltförvaltningsavgift per jaktår med de undantag som regeringen bestämmer. Den motsvarar delar 49 § jaktförordningen och 41 § första stycket jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.12.

Avgiften kallas för viltförvaltningsavgift i stället för viltvårdsavgift för att spegla lagstiftningens tillämpningsområde. Det hänger samman med bytet av lagstiftningens namn och definitionen av viltförvaltning. Avgiftens syfte motsvarar delar av 41 § första stycket jaktlagen. Med den formulering som används omfattas även viltforskning som inte är en del av viltförvaltningen.

2 § Viltförvaltningsavgifterna ska bilda en fond (viltförvaltningsfonden) som efter regeringens bestämmande får användas för de i 1 § angivna ändamålen.

Paragrafen reglerar att viltförvaltningsavgifterna ska bilda viltförvaltningsfonden och att regeringen bestämmer hur fondens medel ska användas för de i 1 § angivna ändamålen. Det motsvarar dagens 41 § andra stycket jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.12.

Fonden kallas för viltförvaltningsfonden i stället för viltvårdsfonden för att spegla lagstiftningens tillämpningsområde. Med den formulering som används i 1 § kan fondens medel även finansiera viltforskning som inte är en del av viltförvaltningen, men som är ett liknande ändamål som är förenligt med lagens syfte. Viltvårdsfonden används i dag för bl.a. finansiering av viltforskning. Paragrafen innebär att regeringen både kan fatta enskilda beslut och meddela föreskrifter om användningen av viltförvaltningsfonden.

Kunskapskrav

3 § För viss sorts jakt eller jakt med vissa jaktmedel krävs att den som jagar ska ha genomgått en särskild utbildning enligt föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av denna lag.

Paragrafen reglerar att det krävs en särskild utbildning för viss sorts jakt eller jakt med vissa jaktmedel enligt föreskrifter eller beslut som meddelats med stöd av lagen. Paragrafen är baserad på 40 § första stycket jaktlagen, men avser utbildningskrav och riktar sig till den som jagar i stället för att enbart innehålla ett bemyndigande. Övervägandena finns i avsnitt 7.13.

Paragrafen möjliggör krav på sådana utbildningar som anses befogade för viss sorts jakt eller jakt med vissa jaktmedel. Kraven kan behövas av t.ex. säkerhetsskäl eller för att viltet inte ska utsättas för onödigt lidande. Exempel är krav på viss utbildning för jakt på säl från båt och för jakt med vissa fångstredskap. Paragrafen reglerar utbildningskrav jämfört med paragrafen i jaktlagen som reglerar skyldighet att avlägga prov i fråga om kunskaper och skjutförmåga.

4 § Bestämmelser om teoretiskt och praktiskt prov som krav för tillstånd till innehav av jaktvapen finns i vapenlagstiftningen.

Paragrafen innehåller en upplysning om att bestämmelser om teoretiskt och praktiskt prov som krav för tillstånd till innehav av jaktvapen finns i vapenlagstiftningen. Bakgrunden till paragrafen är att kraven på jägarexamen, som omfattar både ett teoretiskt prov och praktiska skjutprov, för att få tillstånd att inneha jaktvapen baseras på regler i vapenlagstiftningen (2 kap. 4 § jaktförordningen) och inte på viltförvaltningslagen. Eftersom jägarexamen och tillstånd till att

inneha jaktvapen är centrala för jakten bidrar en upplysningsbestämmelse till att klargöra hur regelverken förhåller sig till varandra. I viltförvaltningsförordningen finns vidare bestämmelser om jägarregistret som innehåller uppgifter om de som avlagt prov som ingår i jägarexamen.

Tillsyn

5 § Jaktkontrollanter utövar tillsyn över att denna lag och att beslut som har meddelats med stöd av lagen följs.

Inom Sveriges ekonomiska zon utövar dock Kustbevakningen tillsyn.

Paragrafen reglerar att tillsyn över att lagen och tillhörande beslut följs utövas av jaktkontrollanter och i den svenska ekonomiska zonen av Kustbevakningen. Den motsvarar 42 § jaktlagen med den justering som föreslås i avsnitt 7.3.2 i delbetänkandet (SOU 2025:32).

Av paragrafen framgår vem som ansvarar för tillsynen. Med formuleringen lagen avses även föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Termen jakttillsynsmän har ersatts av jaktkontrollanter för att modernisera språket i lagen och göra det könsneutralt. Paragrafen kompletteras av 7 § som reglerar länsstyrelsens tillsyn över viltförvaltningslagen. Länsstyrelsens tillsyn är begränsad till två områden.

6 § Den myndighet som regeringen bestämmer får utse jaktkontrollanter. Jaktkontrollanter får förordnas att med stöd av 8 kap. 7 § ta egendom i beslag.

Paragrafen reglerar att den myndighet som regeringen bestämmer får utse jaktkontrollanter. Den reglerar också att jaktkontrollanter får förordnas att ta egendom i beslag. Paragrafen motsvarar 42 § jaktlagen. Termen jakttillsynsmän har ersatts av jaktkontrollanter för att modernisera språket i lagen och göra det könsneutralt.

7 § Länsstyrelsen utövar, trots det som anges i 5 §, tillsyn
1. över att beslut enligt 2 kap. 6 § om utfodring av vilt följs, och
2. över hållandet av vilt i hägn eller liknande anläggning.

Länsstyrelsen får besluta de förelägganden som behövs för tillsynen enligt första stycket. Förelägganden får förenas med vite.

Paragrafen reglerar att länsstyrelsen utövar tillsyn över beslut om utfodring av vilt och över hållande av vilt i hägn eller liknande anläggning enligt viltförvaltningslagen. Den reglerar också att länsstyrelsen får meddela förelägganden inom ramen för den tillsynen och att föreläggandena får förenas med vite. Paragrafen motsvarar 42 a § jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.14.2.

En skillnad mot paragrafen i jaktlagen är att hållande av vilt i hägn eller liknande anläggning har lagts till som tillsynsområde. Ändringen gör att det är länsstyrelsen som utövar tillsyn över vilt som anses hållas av människan enligt djurskyddslagstiftningen, över vilthägn enligt miljöbalken och över hållandet av vilt i hägn eller liknande anläggning enligt viltförvaltningslagstiftningen.

Länsstyrelsens tillsyn över viltförvaltningslagstiftningen är begränsad till dessa två områden. Tillsynen i övrigt utövas av jaktkontrollanter och Kustbevakningen.

Bemyndiganden

8 § Regeringen får meddela ytterligare föreskrifter om

1. viltförvaltningsavgiften enligt 1 §, och
2. skyldighet för den som jagar att betala en särskild avgift för vilt som dödats i strid med vad som gäller enligt ett beslut om populationsreglerande jakt.

Regeringen får meddela föreskrifter om att även avgifterna enligt första stycket 2 ska tillfalla viltförvaltningsfonden.

Paragrafen innehåller bemyndigande att meddela ytterligare föreskrifter om viltförvaltningsavgiften och avgifter för vilt som dödats i strid med beslut om populationsreglerande jakt. Paragrafen motsvarar förslaget på justerad 41 § jaktlagen enligt delbetänkandet (SOU 2025:32). Det innebär att bemyndigandet om fällavgift för visst vilt har tagit bort. Övervägandena finns i avsnitt 7.12.

Den första punkten i *första stycket* möjliggör föreskrifter om viltförvaltningsavgiften enligt 7 kap. 1 §. Det avser både föreskrifter om avgiften och om undantag från skyldigheten att betala avgiften. I den andra punkten ersätts bl.a. ordet *licens* med begreppet *beslut om populationsreglerande jakt*.

Av det *andra stycket* framgår att regeringen får föreskriva att avgifter för vilt som dödats i strid med beslut om populationsreglerande jakt, såsom överskjutningsavgiften för älg, ska tillfalla viltförvaltnings-

fonden. Vid ett avskaffande av älgvårdsfonderna kan regeringen välja att låta sådana avgifter tillfalla viltförvaltningsfonden så att de kan användas för att främja viltförvaltningen och liknande ändamål som är förenliga med syftet med lagen.

9 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om utbildningskrav enligt 3 §.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande att meddela föreskrifter om utbildningskrav enligt 7 kap. 3 §. Den baseras på 40 § första stycket jaktlagen och avser utbildningskrav i stället för skyldighet att avlägga prov i fråga om kunskaper och skjutförmåga. Övervägandena finns i avsnitt 7.13.

Paragrafen möjliggör krav på sådana utbildningar som anses befogade för viss sorts jakt eller jakt med vissa jaktmedel. Kraven kan behövas av t.ex. säkerhetsskäl eller för att viltet inte ska utsättas för onödigt lidande.

8 kap. Straff m.m.

Straff

1 § För jaktbrott döms till böter eller fängelse i högst ett år den som med uppsåt eller grov oaktsamhet

1. olovligen jagar på annans jaktområde eller där tillägnar sig vilt,
2. vid jakt som genomförs med stöd av en myndighets beslut enligt denna lag bryter mot en för jakten väsentlig bestämmelse i beslutet,
3. tillägnar sig vilt som tillfaller staten, eller
4. jagar val från svenskt fartyg eller luftfartyg på det fria havet utanför Sveriges ekonomiska zon.

För jaktbrott döms även den som med uppsåt eller oaktsamhet

1. jagar vilt som det inte enligt denna lag eller beslut i det enskilda fallet enligt lagen är tillåtet att jaga,
2. vid jakt använder motordrivna fortskaffningsmedel eller annan motor-driven anordning på ett sätt som inte är tillåtet, eller
3. jagar med otillåtna jaktmedel eller med jaktmedel som används eller har modifierats på ett sätt som inte är tillåtet.

I paragrafen regleras vilka gärningar som utgör jaktbrott. Den som gör sig skyldig till jaktbrott kan dömas till böter eller fängelse i högst ett år. Paragrafen motsvarar 43 § jaktlagen och har utformats med gärningsbeskrivningar. Övervägandena finns i avsnitt 9.5–9.6.

I *första stycket 1–4* anges överträdelser som kräver uppsåt eller grov oaktsamhet för att kunna straffas.

Genom *första stycket 1* straffbeläggs gärningen att utan lov jaga eller tillägna sig vilt på någon annans jaktområde. Punkten motsvarar 43 § 1 första ledet jaktlagen.

Av *första stycket 2* följer att den som vid jakt som genomförs med stöd av en myndighets beslut enligt viltförvaltningslagen bryter mot en för jakten väsentlig bestämmelse i beslutet gör sig skyldig till jaktbrott. Exempelvis kan populationsreglerande jakt och skyddsjakt genomföras med stöd av en myndighets beslut. Med ”enligt denna lag” avses även föreskrifter som meddelas med stöd viltförvaltningslagen, t.ex. viltförvaltningsförordningen, och beslut som grundas på sådana föreskrifter. Vad som är en för jakten väsentlig bestämmelse får bedömas från fall till fall. Punkten motsvarar delvis 43 § 1 andra ledet jaktlagen.

Genom *första stycket 3* straffbeläggs gärningen att tillägna sig vilt som tillfaller staten, dvs. statens vilt. Punkten motsvarar delvis 43 § 3 jaktlagen.

Av *första stycket 4* följer att den som jagar val från svenskt fartyg eller luftfartyg på det fria havet utanför Sveriges ekonomiska zon gör sig skyldig till jaktbrott. Förbudet mot att jaga val har tillkommit för att Sverige ska uppfylla sina åtaganden enligt valfångstkonventionen. Punkten motsvarar delvis 43 § 3 jaktlagen.

I *andra stycket 1–3* anges olika överträdelser som kräver uppsåt eller oaktsamhet för att kunna straffas.

Enligt *andra stycket 1* kan den som jagar vilt som det inte enligt viltförvaltningslagen eller beslut i det enskilda fallet enligt lagen är tillåtet att jaga, dvs. jagar ett vilt som är fredat, straffas för jaktbrott. Punkten motsvarar delvis 43 § 2 första ledet jaktlagen.

I *andra stycket 2* straffbeläggs gärningen att vid jakt använda motor drivna fortskaffningsmedel eller annan motordriven anordning på ett sätt som inte är tillåtet. 2 § lagen om vägtrafikdefinitioner kan vara till ledning för bedömningen av vad som anses med motordrivna fortskaffningsmedel eller motordriven anordning.

Enligt *andra stycket 3* gör den som jagar med otillåtna jaktmedel eller med jaktmedel som används eller har modifierats på ett sätt som inte är tillåtet sig skyldig till jaktbrott. Jaktmedel är som utgångspunkt otillåtna om de inte uttryckligen har tillåtits. Jaktmedel definieras i 1 kap. 16 § viltförvaltningslagen.

2 § Om ett jaktbrott är att anse som grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska särskilt beaktas

1. om det avsåg ett hotat, sällsynt eller annars särskilt skyddsvärt vilt,
2. om det har utförts vanemässigt eller i större omfattning,
3. om det utförts med otillåten hjälp av ett motordrivet fortskaffningsmedel eller någon annan motordriven anordning, eller
4. om det utförts med en särskilt plågsam jaktmetod.

Paragrafen motsvarar 44 § jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 9.6.2.

I paragrafens *första stycke* föreskrivs att för ett grovt jaktbrott ska det dömas till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

I *andra stycket* anges vilka omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett jaktbrott ska anses vara grovt. Särskilt plågsamma jaktmetoder kan t.ex. vara otillåtna fällor som orsakar viltet svåra lidanden eller användningen av gift som medför ett utdraget lidande.

3 § Till böter döms den som med uppsåt eller av grov oaksamhet

1. bryter mot 2 kap. 2 § första stycket eller 3 kap. 6 §,
 2. underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet enligt 3 kap. 4 § andra stycket eller 5 § eller föreskrifter som har meddelats med stöd av 4 kap. 14 § 1 eller 6 kap. 7 § 1 eller 4 om gärningen inte är belagd med straff i lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott,
 3. bryter mot 2 kap. 4 § om gärningen inte är belagd med straff i brottsbalken,
 4. underlåter att fullgöra skyldighet enligt 2 kap. 5 §,
 5. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 5 kap. 10 §, 4 kap. 17 § eller 5 kap. 8 § andra stycket,
 6. bryter mot 2 kap. 7 §, 5 kap. 2 § första stycket eller 7 kap. 1 § eller mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 2 kap. 12 § eller 7 kap. 9 §, eller
 7. bryter mot 5 kap. 4 §.
- Den som med uppsåt bryter mot 2 kap. 3 § första stycket döms till böter. I ringa fall ska inte dömas till ansvar enligt denna paragraf.

Paragrafen motsvarar 45 § jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 9.6.3. I paragrafen straffbeläggs vissa förfaranden som inte har ansetts vara så allvarliga att fängelse bör ingå i straffskalan. Den som bryter mot paragrafen kan således endast dömas till böter. I ringa fall ska inte dömas till ansvar, vilket innebär att bagatellförseelser är undantagna från straff (*se tredje stycket*). Paragrafen består av blan-

kettstraffbud som straffbelägger överträdelser mot olika föreskrifter i eller som har meddelats med stöd av viltförvaltningslagen.

Överträdelserna i *första stycket 1* rör förbudet att ofreda vilt, hundhållningen och jakten på samfälligheter.

Överträdelserna i *första stycket 2* rör underlåtenhet att anmäla sig för jakt på allmänt vatten och i den ekonomiska zonen, vilt som har dödats eller påskjutits under jakt, viltolyckor samt statens vilt.

Överträdelserna i *första stycket 3* rör bestämmelsen om att viltet inte får utsättas för onödigt lidande och att säkerheten för människor och egendom inte får äventyras. Vid de allvarigare brotten djurplågeri, allmänfarlig vårdslöshet och framkallande av fara för annan tillämpas i stället brottsbalken.

Överträdelserna i *första stycket 4* avser underlåtenhet att söka efter skadskjutet vilt och att underrätta jakträttshavare eller fastighetsägaren om vilt som gått in på hans eller hennes jaktområde.

Överträdelserna i *första stycket 5* gäller regler om tillgång till hund för eftersök, förbud att jaga under vissa tider på dygnet samt om transport och förvaring av skjutvapen i motordrivna forskaffningsmedel.

Överträdelserna i *första stycket 6* gäller regler om förbud att med vapen som kan användas för jakt ta väg över annans jaktmark och om utplantering av vilt, hållande av vilt i hägn, utbildningskrav och viltförvaltningsavgift.

Överträdelserna i *första stycket 7* avser förbudet mot att vid jakt med hund som förföljer vilt genomföra jakten så att drevet huvudsakligen går på någon annans jaktområde. Detta är i jaktlagen straffbart såsom jaktbrott enligt 43 §.

Genom *andra stycket* straffbeläggs uppsåtliga överträdelser av förbudet att skrämma, mota eller locka vilt från någon annans jaktområde.

4 § Den som obehörigen tar befattning med vilt, ägg eller bon som han eller hon vet eller har skälig anledning att anta har dödats eller åtkommits genom jaktbrott döms för jakthäleri till böter eller fängelse i högst ett år.

Om brottet är att anse som grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska särskilt beaktas sådana omständigheter som anges i 2 § andra stycket 1 och 2.

Till ansvar enligt denna paragraf döms inte om gärningen är belagd med straff i miljöbalken.

Paragrafen gäller jakthäleri och motsvarar 46 § jaktlagen.

I *första stycket* anges gärningsbeskrivningen för brottet jakthäleri. Med "vilt" avses även delar av ett vilt, t.ex. skinn, tassar och horn.

I *andra stycket* anges vilka omständigheter som särskilt ska beaktas vid bedömningen av om ett fall av jakthäleri ska anses vara grovt.

Tredje stycket syftar till att undanröja lagkonkurrensen mellan den i paragrafen nämnda lagen och viltförvaltningslagen.

5 § För försök eller förberedelse till grovt jaktbrott enligt 2 § eller grovt jakthäleri enligt 4 § andra stycket döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

I paragrafen, som motsvarar 46 a § jaktlagen, föreskrivs att den som gör sig skyldig till försök eller förberedelse till grovt jaktbrott eller grovt jakthäleri döms till ansvar enligt 23 kap. brottsbalken.

Straffbestämmelsernas förhållande till vite och sanktionsavgift

6 § Det ska inte dömas till ansvar eller beslutas om sanktionsavgift enligt denna lag för en gärning som omfattas av ett föreläggande om vite, om gärningen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.

Det ska inte dömas till ansvar enligt 1 eller 3 § om gärningen kan leda till sanktionsavgift enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 1 §.

Paragrafens *första stycke* innebär ett förbud mot att döma till ansvar för en gärning som omfattas av ett föreläggande om vite, om gärningen ligger till grund för en ansökan om utdömande av vitet.

Andra stycket innebär ett förbud att döma till ansvar för en gärning som kan leda till sanktionsavgift enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 1 § viltförvaltningslagen.

Övervägandena finns i avsnitt 10.4.2.

Särskild rättsverkan

7 § Påträffas någon på bar gärning då han eller hon begår jaktbrott, får vilt, ägg, bon och sådan egendom som enligt 9 § kan antas bli förverkad eller som kan antas ha betydelse för utredning om brottet tas i beslag av jakträttshavaren eller av någon som företräder honom eller henne. Samma befogenhet har särskilt förordnade jaktkontrollanter och behöriga kustbevakningstjänstemän.

Om egendom har tagits i beslag, ska anmälan om detta skyndsamt göras till Polismyndigheten eller åklagaren. Den polisman eller åklagare som tar

emot en sådan anmälan om beslag ska genomföra samma åtgärder som om han eller hon själv gjort beslaget.

En kustbevakningstjänsteman som tagit egendom i beslag ska anmäla beslaget till undersökningsledaren eller åklagaren.

För att undvika att vilt som har tagits i beslag förstörs, får viltet efter värdering säljas på lämpligt sätt.

Paragrafen motsvarar 47 och 51 §§ jaktlagen.

I *första stycket* anges under vilka förutsättningar vilt och egendom m.m. som kan antas bli förverkat får tas i beslag och vem som får genomföra beslaget. Beslag får ske även om den misstänkte inte grips. Av 27 kap. 4 § rättegångsbalken följer att även polisman har rätt att göra beslag. Med "vilt" avses även delar av ett vilt, t.ex. skinn, tassar och horn.

Andra och tredje stycket innehåller regler om anmälan om egendom som tagits i beslag. Den åklagare eller polis som tar emot en anmälan om beslag ska pröva om förutsättningarna för ett beslag är uppfyllda.

Av *fjärde stycket* följer att vilt som tagits i beslag får säljas i syfte att undvika att det förstörs.

8 § Om någon har begått ett jaktbrott eller jakthäleri, ska vilt, ägg och bon som han eller hon kommit över genom brottet förverkas, om det inte är uppenbart oskäligt. I stället för viltet kan dess värde helt eller delvis förverkas. Även andra vinster från ett sådant brott ska förverkas, om det inte är uppenbart oskäligt.

Paragrafen motsvarar 48 § första stycket jaktlagen och gäller förverkande av vilt, viltets värde eller andra vinster från ett jaktbrott eller jakthäleri. Om beslagtaget vilt har sålts med stöd av 7 § fjärde stycket, kan dess värde förverkas. Även annan vinst vid jaktbrott än vilt kan förverkas. Med vinst avses detsamma som enligt 36 kap. 3 § brottsbalken, exempelvis vederlag till den som utför jaktbrott på uppdrag av annan.

9 § Jaktmedel, motordrivna forskaffningsmedel och annan egendom som har använts som hjälpmedel vid ett jaktbrott eller jakthäleri får förverkas, om det behövs för att förebygga brott eller om det annars finns särskilda skäl. Detsamma gäller egendom som varit avsedd att användas som hjälpmedel vid ett sådant brott, om brottet har fullbordats eller om förfarandet har utgjort ett straffbart försök eller en straffbar förberedelse.

I stället för egendomen får dess värde helt eller delvis förverkas.

Paragrafen motsvarar 49 § jaktlagen och gäller förverkande av jaktmedel, bilar, och andra hjälpmedel m.m. som använts vid ett jaktbrott eller jakthäleri. Möjligheten att förverka egendom och hjälpmedel gäller även vid försök eller förberedelse till grovt jaktbrott eller grovt jakthäleri. Även egendom som inte medförts eller använts vid brottet, exempelvis förvaringsutrustning, kan förverkas om den varit avsedd att användas. Ett fortskaffningsmedel kan förverkas även om det inte använts på ett otillåtet sätt vid själva jakten. Beslagtagna vapen förverkas normalt vid grova jaktbrott.

10 § I fråga om förverkad egendom gäller särskilda bestämmelser om förfarandet med sådan egendom i den mån inte annat följer av 7 § fjärde stycket eller en föreskrift som har meddelats med stöd 13 eller 14 §.

Paragrafen motsvarar 50 § första ledet jaktlagen. De särskilda bestämmelser som avses finns i lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegoods m.m. och i 10 kap. 2 § vapenförordningen (1996:70). Av bestämmelserna följer att förverkad egendom i allmänhet ska säljas.

Domsrätt

11 § Svensk domstol är behörig att döma över brott enligt denna lag som har begåtts inom Sveriges ekonomiska zon även om det inte finns domsrätt enligt 2 kap. 3 § brottsbalken.

Paragrafen motsvarar 51 a § jaktlagen. Enligt 2 kap. 2–3 §§ brottsbalken ska brott som begåtts utanför Sveriges gränser under vissa förutsättningar prövas av svensk domstol. I fråga om brott enligt viltförvaltningslagen som begåtts inom Sveriges ekonomiska zon gäller detta utan någon inskränkning.

12 § Har ett brott enligt denna lag begåtts i Sveriges ekonomiska zon, får åtal för brottet väckas vid den tingsrätt vars domkrets är närmast den plats där brottet begicks.

Paragrafen motsvarar 51 b § jaktlagen. I paragrafen utpekas på samma sätt som i 17 § andra stycket lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon som behörig domstol den tingsrätt vars domkrets är närmast den plats där brottet förövades.

Bemyndiganden

13 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får föreskriva i vilka fall som vilt som har förverkats ska tillfalla jakträttshavaren.

Bemyndigandet motsvarar 48 § andra stycket och 52 § jaktlagen och ger regeringen eller den myndighet som regeringen utpekar rätt föreskriva om förverkat vilt.

14 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från de särskilda bestämmelserna som avses i 8 § i fråga om vilt, ägg eller bon som behövs för forskningsändamål eller av någon annan särskild anledning inte bör säljas på det sätt som anges i bestämmelserna.

Bemyndigandet motsvarar 50 § andra ledet och 52 § jaktlagen och ger regeringen eller den myndighet som regeringen utpekar rätt att göra undantag från bestämmelserna om förverkande av vilt, ägg eller bon under vissa förutsättningar.

9 kap. Sanktionsavgifter m.m.

Sanktionsavgifter

1 § Regeringen får meddela föreskrifter om att en sanktionsavgift ska betalas av den som underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet eller betala avgift enligt denna lag.

Genom paragrafen bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om att en sanktionsavgift ska betalas för överträdelser av viltförvaltningslagstiftningen. Vilka överträdelser som kan leda till sanktionsavgift och vilken sanktionsavgift som ska betalas för överträdelsen ska anges på förordningsnivå. Det är upp till regeringen i samråd med berörda myndigheter att närmare avgöra vilka överträdelser som bör kunna medföra sanktionsavgift. Regeringen bemyndigas alltså, i konsekvens med regleringen av dubbelbestraffningsförbudet i 8 kap. 6 §, att avkriminalisera överträdelser mot viltförvaltningslagstiftningen.

Övervägandena finns i avsnitt 10.5.1.

Sanktionsavgifternas storlek

2 § Sanktionsavgifterna ska uppgå till minst 1 000 kronor och högst 50 000 kronor. I de föreskrifter som avses i 1 § ska avgifternas storlek framgå. När regeringen meddelar föreskrifter om avgiftens storlek ska hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är och till betydelsen av den bestämmelse som överträdelsen avser.

I paragrafen stadgas att sanktionsavgiften ska vara minst 1 000 kronor och högst 50 000 kronor och att avgiftens storlek ska anges i regeringens föreskrifter, dvs. i viltförvaltningsförordningen. När regeringen bestämmer avgiftens storlek ska hänsyn tas till hur allvarlig överträdelsen är och till betydelsen av den bestämmelse som överträdelsen avser. Med "överträdelsens allvar" avses överträdelsens omfattning och den typiska faran som överträdelsen medför. "Betydelsen av den bestämmelse som överträdelsen avser" tar sikte på bestämmelsen som sådan och dess skyddsintresse.

Övervägandena finns i avsnitt 10.5.2.

Undantag från avgiftsskyldigheten

3 § En sanktionsavgift ska tas ut även om överträdelsen inte är uppsåtlig eller oaktsam.

Sanktionsavgift ska inte tas ut om det är oskäligt. Vid denna prövning ska det särskilt beaktas

1. om överträdelsen berott på sjukdom som medfört att den avgiftsskyldige inte förmått att på egen hand göra det som han eller hon varit skyldig att göra och inte heller förmått att ge någon annan i uppdrag att göra det,
 2. om överträdelsen annars berott på en omständighet som den avgiftsskyldige varken kunnat förutse eller borde ha förutsett och inte heller kunnat påverka, eller
 3. vad den avgiftsskyldige gjort för att undvika överträdelsen.
- Sanktionsavgift ska inte heller tas ut vid ringa överträdelser.

Av *första stycket* framgår att sanktionsavgiftssystemet bygger på strikt ansvar.

I *andra stycket* anges undantagssituationer när det är oskäligt att ta ut sanktionsavgift, som ska tillämpas restriktivt. Det bör inte anses oskäligt att ta ut avgift när överträdelsen t.ex. beror på att den avgiftsskyldige inte har känt till de regler som gäller, har ekonomiska problem eller om avgiften annars framstår som hög i förhållande till

den avgiftsskyldiges ekonomiska förhållanden. Ett sjukdomshinder ska normalt styrkas med sjukintyg. För att den avgiftsskyldige inte ska anses ha haft möjlighet att ge någon annan i uppdrag att fullgöra en skyldighet bör det vara fråga om allvarlig sjukdom. Normalt bör denna grund enbart kunna tillämpas i fråga om fysiska personer eller mycket små företag. Undantag från avgiftsskyldighet kan t.ex. komma i fråga om den avgiftsskyldige har ansträngt sig för att överträdelsen inte skulle inträffa, men där så ändå skett på grund av ett ursäktligt misstag.

Av *tredje stycket* följer att bagatellförseelser inte leder till sanktionsavgift. Om en överträdelse som kan leda till sanktionsavgift fortfarande hade varit kriminaliserad och bedömts som ringa brott enligt 8 kap. 3 § tredje stycket skulle överträdelsen varit undantagen från straff.

Övervägandena finns i avsnitt 10.5.3.

Tillfälle till yttrande

4 § Innan myndigheten beslutar om sanktionsavgift ska den som avgiften ska tas ut av få tillfälle att yttra sig.

I paragrafen stadgas att den som sanktionsavgiften riktas mot ska få tillfälle att yttra sig innan beslut. Paragrafen ger den avgiftsskyldige möjlighet att påtala eventuella felaktigheter i utredningsmaterialet och omständigheter som kan utgöra skäl för befrielse från avgift innan beslut fattas. Om rättelse vidtas i detta skede innebär inte det att möjligheten att påföra sanktionsavgift bortfaller. Så snart förutsättningarna har uppkommit kan sanktionsavgift påföras även om omständigheterna ändras innan beslut meddelas.

Övervägandena finns i avsnitt 10.5.6.

Preskription

5 § Sanktionsavgift får inte beslutas om den som avgiften ska tas ut av inte har fått tillfälle att yttra sig inom två år från den dag då överträdelsen ägde rum.

Av paragrafen följer att preskription inträder om den anspråket riktar sig mot inte fått tillfälle att yttra sig inom två år från det att överträdelsen skedde.

Övervägandena finns i avsnitt 10.5.9.

Verkställighet

6 § Ett beslut om sanktionsavgift får verkställas enligt utsökningsbalken när det har fått laga kraft.

Sanktionsavgiften ska tillfalla staten.

Av paragrafen följer att ett beslut om sanktionsavgift gäller som exekutionstitel så snart det har vunnit laga kraft och då får verkställas enligt utsökningsbalken samt att sanktionsavgiften ska tillfalla staten.

Övervägandena finns i avsnitt 10.5.2 och 10.5.8.

7 § En beslutad sanktionsavgift faller bort till den del beslutet inte har verkställts inom fem år från det att beslutet fått laga kraft.

Av paragrafen följer att en beslutad sanktionsavgift faller bort om beslutet inte har verkställts inom fem år från det att beslutet fått laga kraft. Preskriptionstiden motsvarar påföljdspreskriptionen vid bötesbrott.

Övervägandena finns i avsnitt 10.5.9.

Ansvariga myndigheter

8 § Den myndighet som regeringen bestämmer beslutar om sanktionsavgift.

Genom paragrafen bemyndigas regeringen att bestämma vilka myndigheter som får befogenhet att besluta om sanktionsavgifter. Det kan t.ex. handla om länsstyrelserna, Kustbevakningen eller Naturvårdsverket.

Övervägandena finns i avsnitt 10.5.5.

10 kap. Överklagande, handläggning i domstol och verkställbarhet

Överklagande

- 1 § Beslut enligt denna lag överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen motsvarar 54 § jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 11.3.1.

Av *första stycket* framgår att beslut enligt viltförvaltningslagen får överklagas och att överklagande görs till allmän förvaltningsdomstol, dvs. förvaltningsrätt som första instans.

Enligt *andra stycket* krävs prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten.

Miljöorganisationers rätt att överklaga

- 2 § Överklagbara domar och beslut om jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter får överklagas av en ideell förening eller en annan juridisk person som

1. har till huvudsakligt ändamål att tillvarata naturskydds- eller miljöskyddsintressen,
2. inte är vinstdrivande,
3. har bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år, och
4. har minst 100 medlemmar eller på annat sätt visar att verksamheten har allmänhetens stöd.

Den som vill överklaga med stöd av först stycket ska göra det innan tiden för överklagande har gått ut för parterna och sakägarna.

Första stycket reglerar natur- och miljöorganisationers rätt att överklaga domar och beslut avseende unionsrättsligt skyddade viltarter. Vad som avses med unionsrättsligt skyddade viltarter framgår av 1 kap. 22 §. Rätten att överklaga gäller bara en ideell förening eller annan juridisk person vars huvudsakliga ändamål är att tillvarata naturskydds- eller miljöintressen. Den juridiska personen får inte vara vinstdrivande. Vidare måste den juridiska personen ha bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år samt ha minst 100 medlemmar eller på annat sätt kan visa att dess verksamhet har allmänhetens stöd. Förutsättningarna motsvarar natur- och miljöorganisationers rätt att överklaga vissa domar och beslut enligt 16 kap. 13 § första stycket miljöbalken.

Det följer av *andra stycket* behöver ett beslut eller en dom inte delges miljöorganisationerna. Har beslutet eller domen vunnit laga kraft mot parterna eller sakägarna så ska den anses ha vunnit laga kraft mot organisationen. Med sakägare avses en fysisk eller juridisk person som har rätt att överklaga ett beslut eller en dom. Stycket motsvarar 16 kap. 13 § tredje stycket miljöbalken.

Övervägandena finns i avsnitt 11.3.2.

Handläggning i domstol

3 § Mål om jakt på stora rovdjur och om fastställande av miniminivåer för stora rovdjur ska handläggas skyndsamt.

Paragrafen motsvarar delvis 42 b § jaktlagen. I paragrafen föreskrivs att mål i domstol om jakt på stora rovdjur ska handläggas skyndsamt. Stora rovdjur definieras i 1 kap. 23 §.

Övervägandena finns i avsnitt 11.4 Överklagande m.m.

Verkställighetsförordnande

4 § En myndighet får bestämma att dess beslut enligt denna lag ska gälla omedelbart, även om det överklagas. Detta gäller dock inte beslut om sanktionsavgift.

Enligt paragrafen får en myndighet bestämma att ett beslut enligt viltförvaltningslagen ska gälla omedelbart och därmed få verkställas trots att beslutet inte har vunnit laga kraft. Det gäller dock inte ett beslut om sanktionsavgift, som i stället alltid ska gälla först när det fått laga kraft. Med "beslut enligt denna lag" avses även beslut som grundas på föreskrifter som meddelas med stöd viltförvaltningslagen, t.ex. viltförvaltningsförordningen.

Övervägandena finns i avsnitt 11.5.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.
2. Genom lagen upphävs jaktlagen (1987:259).
3. Beslut som har fattats med stöd av jaktlagen (1987:259) ska fortfarande gälla.

4. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet.

5. I fråga om överträdelse som skett före ikraftträdandet ska äldre föreskrifter tillämpas.

Ikraftträdandebestämmelsen i *punkten 1* innebär att viltförvaltningslagen träder i kraft den 1 juli 2027 då ett nytt jaktår börjar. Punkterna 2–5 är övergångsbestämmelser. Övervägandena finns i avsnitt 13.2 och 13.2.

Av *punkten 2* framgår att jaktlagen upphävs samtidigt som viltförvaltningslagen träder i kraft.

Av *punkten 3* framgår att beslut som har meddelats med stöd av jaktlagen fortfarande ska gälla.

Av *punkten 4* framgår att beslut som fattats före ikraftträdandet och som ska omprövas eller överprövas i domstol efter ikraftträdandet ska prövas enligt de regler som gällde före ikraftträdandet.

Av *punkten 5* framgår att äldre föreskrifter ska tillämpas för överträdelser som skett före ikraftträdandet. Det gäller både för straffrättsliga och administrativa sanktioner.

15.2 Förslaget till lag om ändring i Brottsbalken

2 kap.

4 §

Särskilda bestämmelser om svensk domstols behörighet att döma över vissa brott som har begåtts utanför Sverige finns i

1. 29 kap. 13 § miljöbalken,
2. 14 § lagen (1966:314) om kontinentalsockeln,
3. 10 kap. 10 § lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg,
4. 5 § lagen (1982:963) om rymdverksamhet,
5. 8 kap. 11 § *viltförvaltningslagen (2027:00)*,
6. 17 § lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon,
7. 49 § fiskelagen (1993:787),
8. 5 § lagen (1995:732) om skydd för gravfriden vid vraket efter passagerarfartyget Estonia,
9. 13 kap. 11 § luftfartslagen (2010:500),
10. 17 kap. 2 § radio- och tv-lagen (2010:696),
11. 2 § lagen (2012:179) om straff för olovlig befattning med klusterammunition, och
12. 17 § lagen (2014:406) om straff för vissa internationella brott.

Paragrafen är ändrad på så sätt att hänvisningen till jaktlagen har ersatt med en hänvisning till viltförvaltningslagen.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

Bestämmelsen föreskriver att lagen träder i kraft den 1 juli 2027.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

15.3 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

18 kap.

16 §

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till vapenregister enligt vapenlagen (1996:67), om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att skjutvapen enligt vapenlagen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin kommer till brottslig användning.

Sekretess gäller, under motsvarande förutsättning som anges i första stycket, hos

1. Kammarkollegiet och Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till *jägarregistret*,

2. Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till *register över uppgifter om jaktresultat, försök att avliva vilt, förföljande för att avliva vilt och flytt av fågelbon som omfattas av anmälningsskyldighet*,

3. en länsstyrelse för uppgift som hänför sig till register över verksamheter för livsmedelskontroll, *områden som har registrerats för jakt på älg eller kronhjort, vilthägn, småviltsjakt på statens mark ovanför odlingsgränsen och på renbetesfjällen eller uppgifter om jaktresultat som omfattas av anmälningsskyldighet*, och

4. Polismyndigheten för uppgift som hänför sig till registret över uppdragstagare inom Nationella viltolycksrådet.

Sekretessen enligt första stycket gäller inte för uppgift i vapenregister om namn och adress för den som har tillstånd att driva handel med skjutvapen, yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition eller ta emot skjutvapen för översyn eller reparation eller för uppgifter i registret över auktoriserade sammanslutningar för jakt- eller målskytte. Sekretess gäller inte heller för uppgift i vapenregister om vilka typer av vapen som omfattas av ett tillstånd att driva handel med skjutvapen, yrkesmässigt förmedla skjutvapen eller ammunition eller att ta emot skjutvapen för översyn eller reparation.

Paragrafen reglerar sekretess för uppgifter som hänför sig till vapenregister enligt vapenlagen m.m. Första och tredje styckena är oförändrade.

I *andra stycket 1 och 2* görs en ändring som innebär att sekretess ska gälla hos Kammarkollegiet och Naturvårdsverket för uppgift som hänför sig till jägarregistret i stället för jaktkortsregistret och jägarexamensregistret. Ändringen är en konsekvens av att termen jägarregistret ersätter jaktkortsregistret och jägarexamensregistret. Övervägandena finns i avsnitt 8.17.

I *andra stycket 2 och 3* görs ett tillägg som innebär att sekretess ska gälla hos Naturvårdsverket och en länsstyrelse för en uppgift som hänför sig till vissa register. En sådan uppgift får inte röjas om det inte står klart att det kan göras utan fara för att skjutvapen enligt vapenlagen, ammunition, ljuddämpare eller vapenmagasin kommer till brottslig användning. Det föreskrivs alltså ett omvänt skaderekvisit, dvs. det råder en presumtion för sekretess. Att sekretess gäller för uppgifter som hänför sig till register över vissa uppgifter som omfattas av anmälningsskyldighet innebär att uppgifter som lämnas vidare och används i ett annat sammanhang inom Naturvårdsverket eller en länsstyrelse fortfarande kan omfattas av sekretess, förutsatt att skaderekvisitet bedöms vara uppfyllt. Övervägandena finns i avsnitt 9.8 i SOU 2025:32 samt i avsnitt 12.6.

De föreslagna tystnadsplikerna inskränker inte rätten enligt 1 kap. 1 och 7 §§ tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 1 och 10 §§ yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

Bestämmelsen föreskriver att lagen träder i kraft den 1 juli 2027.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

15.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:1070) om handel med sälprodukter

8 §

Till böter döms den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1007/2009 genom att saluföra sälprodukter i strid mot artikel 3 i förordningen.

Om gärningen är att anse som ringa ska inte dömas till ansvar.

Till ansvar enligt denna lag döms inte om gärningen är belagd med straff i *viltförvaltningslagen* (2027:00) eller lagen (2000:1225) om straff för smuggling.

I paragrafens *tredje stycke* har jaktlagen ersatts av viltförvaltningslagen.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

Bestämmelsen föreskriver att lagen träder i kraft den 1 juli 2027.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

15.5 Förslaget till lag om ändring i kustbevakningslagen (2019:32)

3 kap.

2 §

Kustbevakningens direkta brottsbekämpning omfattar brott som rör

1. skyddslagstiftning i
 - a) lagen (2004:487) om sjöfartsskydd,
 - b) skyddslagen (2010:305), och
 - c) lagen (2016:319) om skydd för geografisk information,
2. sjötrafik och sjösäkerhet i
 - a) lagen (1983:293) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän farled och allmän hamn,
 - b) lagen (1983:294) om inrättande, utvidgning och avlysning av allmän flottled,
 - c) mönstringslagen (1983:929),
 - d) sjölagen (1994:1009),
 - e) lagen (1994:1776) om skatt på energi,
 - f) lagen (1998:958) om vilotid för sjömän,
 - g) fartygssäkerhetslagen (2003:364),
 - h) lagen (2006:263) om transport av farligt gods,

- i) barlastvattenlagen (2009:1165), och
 - j) lagen (2021:626) om förarbevis för vattenskoter,
3. vattenförorening och miljö i
- a) 10 kap. 1 § lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg, och
 - b) 29 kap. 1 § första stycket 1 miljöbalken i fråga om utsläpp från fritidsfartyg, samt 29 kap. 2–2 b §§, 4 § första stycket 1 j i fråga om otillåten hantering av ammunition som innehåller bly, 4 a § och 8 § första stycket 12 och 13 samma balk,
4. överträdelser av fiske- och *viltförvaltningslagstiftning* i
- a) *viltförvaltningslagen* (2027:00),
 - b) fiskelagen (1993:787),
 - c) lagen (1994:1709) om EU:s förordningar om den gemensamma fiskeripolitiken, och
 - d) vapenlagen (1996:67),
5. fornminnen och vrak i
- a) 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950), och
 - b) lagen (1995:732) om skydd för gravfriden vid vraket efter passagerarfartyget Estonia,
6. Sveriges maritima zoner i
- a) lagen (1966:314) om kontinentalsockeln, och
 - b) lagen (1992:1140) om Sveriges ekonomiska zon,
7. trafikbrottslagstiftning i 4 och 4 a §§ lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott, och
8. tullagstiftning i
- a) inregränslagen (1996:701),
 - b) lagen (2000:1064) om kontroll av produkter med dubbla användningsområden och av tekniskt bistånd,
 - c) lagen (2000:1225) om straff för smuggling,
 - d) lagen (2006:1329) om handel med vissa varor som kan användas till dödsstraff eller tortyr, m.m., och
 - e) tullagen (2016:253).

Brott som har begåtts i Sveriges maritima zoner omfattas alltid av den direkta brottsbekämpningen.

Regeringen får meddela föreskrifter om att ytterligare brott med endast böter i straffskalan ska ingå i den direkta brottsbekämpningen.

I paragrafens *första stycke 4 och 4 a* har jaktlagstiftningen och jaktlagen ersatts med viltförvaltningslagstiftning och viltförvaltningslagen.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

Bestämmelsen föreskriver att lagen träder i kraft den 1 juli 2027.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

15.6 Förslaget till viltförvaltningsförordning

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § Denna förordning innehåller bestämmelser om viltförvaltningen och genomförandet av jakt inom svenskt territorium och Sveriges ekonomiska zon samt frågor som har samband med det.

Paragrafen anger förordningens tillämpningsområde.

2 § Denna förordning är meddelad med stöd av

- 2 kap. 2 § viltförvaltningslagen i fråga om 4 kap. 10 §,
- 2 kap. 9 § viltförvaltningslagen i fråga om 4 kap. 7 §,
- 2 kap. 10 § viltförvaltningslagen i fråga om 2 kap. 14 §,
- 2 kap. 11 § viltförvaltningslagen i fråga om 6 kap. 8 och 12 §§ och 11 kap. 1, 2, 4–6 och 8 §§,
- 2 kap. 12 § viltförvaltningslagen i fråga om 9 kap. 1–3 och 6 §§,
- 3 kap. 12 § viltförvaltningslagen i fråga om 5 kap. 16 §,
- 3 kap. 13 § viltförvaltningslagen i fråga om 4 kap. 6 §,
- 3 kap. 14 § viltförvaltningslagen i fråga om 4 kap. 3 och 4 §§,
- 4 kap. 5 § viltförvaltningslagen i fråga om 2 kap. 6 §,
- 4 kap. 10 § viltförvaltningslagen i fråga om 3 kap. 2 §,
- 4 kap. 14 § viltförvaltningslagen i fråga om 2 kap. 1–3, 5, 11, 13, 15 och 16 §§, 3 kap. 7–15, 18 och 21 §§, 4 kap. 1–4, 6–9 och 11 §§, 5 kap. 3, 4 och 6 §§ samt 9 kap. 4 §,
- 4 kap. 15 § viltförvaltningslagen i fråga om 2 kap. 4, 7–10, 12 och 16 §§,
- 4 kap. 16 § viltförvaltningslagen i fråga om 3 kap. 4 och 5 §§,
- 4 kap. 17 § viltförvaltningslagen i fråga om 5 kap. 1, 2 och 14 §§,
- 4 kap. 18 § viltförvaltningslagen i fråga om 5 kap. 8–12 §§,
- 5 kap. 6 § viltförvaltningslagen i fråga om 6 kap. 1–13 §§,
- 5 kap. 7 § viltförvaltningslagen i fråga om 6 kap. 3 och 14 §§,
- 5 kap. 8 § viltförvaltningslagen i fråga om 7 kap. 1–7 §§,
- 5 kap. 9 § viltförvaltningslagen i fråga om 8 kap. 5 och 6 §§,
- 6 kap. 1 § viltförvaltningslagen i fråga om 10 kap. 2 §,
- 6 kap. 2 § viltförvaltningslagen i fråga om 10 kap. 3 §,
- 6 kap. 5 § viltförvaltningslagen i fråga om 5 kap. 3 och 5 §§ och 11 kap. 1–4 och 7 §§,
- 6 kap. 6 § viltförvaltningslagen i fråga om 3 kap. 19 §, 4 kap. 4 § och 10 kap. 5 och 6 §§,
- 6 kap. 7 § viltförvaltningslagen i fråga om 10 kap. 1, 4, 7 och 8 §§,
- 7 kap. 2 § viltförvaltningslagen i fråga om 10 kap. 10 § och 13 kap. 8 §,
- 7 kap. 8 § viltförvaltningslagen i fråga om 13 kap. 1–4 §§,
- 7 kap. 9 § viltförvaltningslagen i fråga om 5 kap. 15 §,
- 8 kap. 13 § viltförvaltningslagen i fråga om 14 kap. 4 §,
- 8 kap. 14 § viltförvaltningslagen i fråga om 14 kap. 5 §,
- 9 kap. 1 § viltförvaltningslagen i fråga om 14 kap. 6 och 7 §§,
- 9 kap. 2 § viltförvaltningslagen i fråga om 14 kap. 6 och 7 §§,

- 16 § andra stycket lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter i fråga om 8 kap. 1–4 och 7–9 §§,
- 8 kap. 11 § regeringsformen i fråga om 3 kap. 20 §, 10 kap. 17–19 §§, 12 kap. 17 §, 13 kap. 12 § och 14 kap. 8 §, samt
- 8 kap. 7 § regeringsformen i fråga om övriga bestämmelser.

Paragrafen anger stödet för förordningens olika bestämmelser. En bestämmelse kan i vissa fall vara meddelad med stöd av mer än ett bemyndigande.

3 § Ord och uttryck som används i denna förordning har samma betydelse som i viltförvaltningslagen.

Paragrafen reglerar att termer har samma betydelse i förordningen som i viltförvaltningslagen. Den motsvarar 1 § jaktförordningen.

2 kap. Allmän jakt och förvaltning av klövvilt

Allmän jakt

1 § Allmän jakt är tillåten under de tider av jaktåret (1 juli–30 juni) som anges för olika slags vilt och för olika delar av landet i bilaga 1. I vissa fall är allmän jakt enbart tillåten med de jaktmetoder som anges i bilaga 1.

Första stycket och bilaga 1 omfattar rätt att göra ingrepp i vilda däggdjurs bon, förutom när det gäller bäver.

Första stycket och bilaga 1 omfattar inte rätt att göra ingrepp i vilda fåglars bon eller att ta eller förstöra vilda fåglars ägg.

Paragrafen reglerar allmän jakt och hänvisar till bilaga 1 när det gäller jakttider, och i vissa fall, för allmän jakt för olika slags vilt och för olika delar av landet. Den motsvarar 2 § jaktförordningen.

Paragrafen förtydligar att bilaga 1 omfattar rätt att göra ingrepp i vilda däggdjurs bon. Vad som gäller för bävers bon regleras dock särskilt i 2 §. Liksom i jaktförordningen anges det att bilaga 1 inte omfattar rätt att göra ingrepp i vilda fåglars bon eller att ta eller förstöra vilda fåglars ägg. Övervägandena om vilts bon framgår av avsnitt 8.5.

I bilaga 1 definieras vaktjakt och smygjakt. Övervägandena i den delen finns i avsnitt 8.3.

Jakt på älgkalv utanför områden för älgjakt flyttas från jaktförordningens bilaga 2 till viltförvaltningsförordningens bilaga 1 och räknas som allmän jakt. Övervägandena i den delen finns i avsnitt 7.5.1.

2 § Att förstöra bävers dammbyggnad, men inte hydda, omfattas av allmän jakt under tiden den 1 maj–30 september.

Paragrafen reglerar när bävers dammbyggnad får förstöras som allmän jakt. Den motsvarar 29 § fjärde stycket jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 6.5.

Paragrafen ger rätt att förstöra bävers dammbyggnad 1 maj–30 september, men inte att förstöra bävers hydda. Både bävers hydda och det som hör till, t.ex. en dammbyggnad, räknas som bävers bon. Att göra ingrepp i någon av dessa räknas därför som jakt. Se vidare under definitionen av jakt i 1 kap. 6 § viltförvaltningslagen. Paragrafen reglerar rätt att förstöra bävers dammbyggnad en viss tid på året som allmän jakt jämfört med 29 § fjärde stycket jaktförordningen som reglerar det som skyddsjakt.

Populationsreglerande jakt på älg och områden för älgjakt

3 § Populationsreglerande jakt på älg är tillåten under de tider som anges i bilaga 2.

Vid populationsreglerande jakt på älg ska det finnas en jaktledare.

Paragrafen reglerar jakttider för populationsreglerande jakt på älg med hänvisning till bilaga 2 och jaktledare för sådan jakt. Den motsvarar 3 a § jaktförordningen.

Av *första stycket* framgår att de tider som populationsreglerande jakt på älg är tillåten anges i bilaga 2 till förordningen.

Det *andra stycket* motsvarar delvis 48 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2011:7) om jakt efter älg och kronhjort. Det anges att det ska finnas en jaktledare vid populationsreglerande jakt på älg. Övervägandena om jaktledare finns i avsnitt 7.4.

4 § Det ska finnas en skötselplan för ett älgskötselområde. Länsstyrelsen ska pröva frågan om planen kan fastställas för att jakt ska kunna genomföras med stöd av skötselplanen.

Paragrafen reglerar att det ska finnas en skötselplan för ett älgskötselområde och att skötselplanen ska ha fastställts av länsstyrelsen innan jakt kan genomföras med stöd av skötselplanen. Den motsvarar 3 § andra stycket jaktförordningen och 27 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2011:7) om jakt efter älg och kronhjort. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

5 § Länsstyrelsen ska årligen besluta om populationsreglerande jakt inom registrerade tilldelningsområden för älgjakt. Länsstyrelsen ska i beslutet ange den tillåtna avskjutningen. Beslutet får också innehålla villkor för jakten om det finns särskilda skäl.

Paragrafen reglerar årliga beslut om populationsreglerande jakt på älg för tilldelningsområden för älgjakt. Besluten ska ange den tillåtna avskjutningen, dvs. tilldelningen, och får innehålla villkor för jakten om det finns särskilda skäl. Paragrafen motsvarar delar av 43 och 45 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2011:7) om jakt efter älg och kronhjort. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

6 § Ett älgskötselområde ska medge en avskjutning av minst tio vuxna älgar om året eller minst fem vuxna älgar, om det finns särskilda skäl.

Paragrafen reglerar det antal vuxna älgar som ett älgskötselområde ska medge avskjutning av per år. Den motsvarar 33 § tredje stycket jaktlagen och 3 § tredje stycket jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

Paragrafen anger både huvudregeln om minst tio vuxna älgar och undantagsregeln om minst fem vuxna älgar om det finns särskilda skäl. Det motsvarar både regleringen i jaktlagen och jaktförordningen.

7 § Den som ansöker om registrering av älgskötselområde eller av tilldelningsområde för älgjakt ska betala en avgift till länsstyrelsen enligt föreskrifter som meddelas av Naturvårdsverket.

Paragrafen reglerar skyldighet att betala avgift för registrering av områden för älgjakt. Den motsvarar 3 b § jaktförordningen.

Älgförvaltningsområden och älgförvaltningsgrupper

8 § Länsstyrelsen ska besluta om att inrätta älgförvaltningsområden och älgförvaltningsgrupper enligt 4 kap. 3 § viltförvaltningslagen. Ett älgförvaltningsområde får inrättas utan hinder av en länsgräns.

Länsstyrelsen prövar om en älgförvaltningsplan kan godkännas enligt samma bestämmelse.

Paragrafen anger att det är länsstyrelsen som beslutar om inrättande av älgförvaltningsområden och älgförvaltningsgrupper samt prövar om en älgförvaltningsplan kan godkännas. Den motsvarar delar av 3 c § och 3 d § första stycket jaktförordningen.

9 § Om ett älgförvaltningsområde berör fler än ett län, ska beslutet om att inrätta området respektive älgförvaltningsgruppen fattas av länsstyrelsen i det län där huvuddelen av området ska ligga. Samma länsstyrelse prövar om en älgförvaltningsplan kan godkännas för ett sådant älgförvaltningsområde.

Paragrafen reglerar vilken länsstyrelse som fattar besluten enligt 8 § om ett älgförvaltningsområde berör flera län. Den motsvarar 3 c § andra stycket och 3 d § andra stycket jaktförordningen.

10 § En älgförvaltningsgrupp ska bestå av sex ledamöter, varav tre utses på förslag av markägarnas organisationer och tre på förslag av jägarnas organisationer. Inom älgförvaltningsområden där medlemmar i en sameby har rätt till jakt enligt 25 § rennäringslagen (1971:437) ska dock en av de ledamöter som företräder jaktintresset utses på förslag av Sametinget. Till ordförande i älgförvaltningsgruppen ska länsstyrelsen utse en av de ledamöter som företräder markägarintresset.

Om älgförvaltningsgruppen inte är enig om ett beslut, ska omröstning genomföras. Vid omröstning ska den mening gälla som omfattas av mer än hälften av ledamöternas röster. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Paragrafen reglerar sammansättningen i en älgförvaltningsgrupp och hur omröstning går till. Den motsvarar 3 d § tredje och fjärde stycket jaktförordningen.

Populationsreglerande jakt på kronhjort

11 § Populationsreglerande jakt på kronhjort är tillåten under de tider som anges i bilaga 3.

Vid populationsreglerande jakt på kronhjort ska det finnas en jaktledare.

Av paragrafens första stycke framgår att de tider som populationsreglerande jakt på kronhjort är tillåten anges i bilaga 3 till förordningen. Stycket motsvarar 5 § jaktförordningen. Jakttiderna i bilagan skiljer sig åt för hjort (vuxna handjur) samt för hind och årskälv.

Av paragrafens andra stycke framgår att det ska finnas en jaktledare vid populationsreglerande jakt på kronhjort. Andra stycket motsvarar delvis 54 § och 61 § tredje stycket Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2011:7) om jakt efter älg och kronhjort. Övervägandena om jaktledare finns i avsnitt 7.4.

12 § Det ska finnas en skötselplan för ett kronhjortskötselområde. Länsstyrelsen ska pröva frågan om planen kan fastställas för att jakt ska kunna genomföras med stöd av skötselplanen.

Paragrafen reglerar att det ska finnas en skötselplan för ett kronhjortskötselområde och att skötselplanen ska ha fastställts av länsstyrelsen innan jakt kan genomföras med stöd av skötselplanen. Det motsvarar regleringen 52 § första stycket 1 Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2011:7) om jakt efter älg och kronhjort. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

13 § Länsstyrelsen i Skåne län får efter ansökan besluta om populationsreglerande jakt på kronhjort inom tilldelningsområden för kronhjortsjakt. Länsstyrelsen ska i beslut om sådan jakt ange den tillåtna avskjutningen. Beslutet får också innehålla villkor för jakten om det finns särskilda skäl.

Paragrafen reglerar beslut om populationsreglerande jakt på kronhjort för tilldelningsområden för kronhjortsjakt i Skåne län. Beslutet ska ange den tillåtna avskjutningen, dvs. tilldelningen, och får innehålla villkor för jakten om det finns särskilda skäl. Paragrafen motsvarar delar av 58 och 61 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2011:7) om jakt efter älg och kronhjort. Övervägandena finns i avsnitt 7.5.

Utfodring av klövvilt

14 § Beslut enligt 2 kap. 6 § viltförvaltningslagen om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt som inte hålls i hägn får endast omfatta utfodring av klövvilt. Ett sådant beslut får dock även omfatta utfodring av annat vilt, om utfodringen sker på ett sådant sätt att klövvilt kan nyttja fodret.

Beslutet får inte omfatta utfodring i form av saltstenar, viltåkrar eller foder som placeras på åtelplatser för att genomföra åteljakt.

Paragrafen reglerar vad beslut om förbud mot eller villkor för utfodring av vilt får och inte får omfatta. Den motsvarar 43 § jaktförordningen. De inhemska arterna av klövvilt i Sverige är älg, kronhjort, dovhjort, rådjur och vildsvin. Det finns även klövvilt som är främmande viltarter, t.ex. mufflonfår.

Bemyndiganden

15 § Länsstyrelsen får meddela föreskrifter om en begränsning av jakttiden för allmän jakt för en viss viltart eller för populationsreglerande jakt på älg eller kronhjort om det behövs med hänsyn till snö-, is- eller temperaturförhållanden.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för länsstyrelsen att genom föreskrifter begränsa jakttiden för allmän jakt eller populationsreglerande jakt på älg eller kronhjort om det behövs med hänsyn till snö-, is- eller temperaturförhållanden. Den motsvarar 2 § andra stycket jaktförordningen.

16 § Naturvårdsverket får meddela ytterligare föreskrifter om

1. älgförvaltningsområden, älgförvaltningsgrupper, älgskötselområden och tilldelningsområden för älgjakt,
2. kronhjortsskötselområden, kronhjortsområden och tilldelningsområden för kronhjortsjakt, samt
3. populationsreglerande jakt på älg och kronhjort samt om jaktledare vid sådan jakt.

Paragrafen innehåller bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela föreskrifter som avser förvaltningen av älg och kronhjort. Den motsvarar 7 § jaktförordningen och förtydligas i förhållande till jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.4 och 7.5.

3 kap. Förvaltning av stora rovdjur och vissa sälar

Rovdjursförvaltningens syfte

1 § Rovdjursförvaltningen syftar till att de stora rovdjuren ska finnas i så stort antal att arterna långsiktigt finns kvar i den svenska faunan och att rovdjuren kan sprida sig till sina naturliga utbredningsområden. Detta syfte ska uppnås i en sådan takt som främjar samexistensen mellan människor och dessa arter samtidigt som skador och olägenheter förebyggs och begränsas.

Paragrafen anger syftet med rovdjursförvaltningen. Den motsvarar 1 § förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn. Paragrafen utvecklar syftet med rovdjursförvaltningen i förhållande till det som gäller generellt för förvaltningen av vilt enligt 1 kap. 2 § viltförvaltningslagen.

Rovdjursförvaltningsområden och samverkansråd

2 § I rovdjursförvaltningsområdena ingår följande län.

1. Norra rovdjursförvaltningsområdet omfattar Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

2. Mellersta rovdjursförvaltningsområdet omfattar Stockholms, Uppsala, Västra Götalands, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Dalarnas och Gävleborgs län.

3. Södra rovdjursförvaltningsområdet omfattar Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Skåne och Hallands län.

Paragrafen reglerar vilka län som ingår i de tre rovdjursförvaltningsområdena. Den kompletterar 4 kap. 10 § viltförvaltningslagen och motsvarar delar av 2 § förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

3 § Det ska finnas ett samverkansråd för varje rovdjursförvaltningsområde för samverkan mellan länsstyrelserna inom området i frågor om förvaltning av de stora rovdjuren. Samverkansråden ska också samverka med varandra i sådana frågor. I samverkansråden för Norra rovdjursförvaltningsområdet och Mellersta rovdjursförvaltningsområdet ska företrädare för Sametinget ingå.

Paragrafen reglerar att det ska finnas samverkansråd, vad deras syfte är och vilka samverkansråd som ska ha företrädare för Sametinget. Den motsvarar 3 § förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

Miniminivåer för vissa stora rovdjur

4 § Länsstyrelsen ska lämna förslag till samverkansrådet inom sitt rovdjursförvaltningsområde på miniminivåer för björn, järv och lodjur i länet samt för varg i rovdjursförvaltningsområdet.

Varje samverkansråd ska med utgångspunkt i länsstyrelsernas förslag lämna förslag till Naturvårdsverket på miniminivåer för björn, varg, järv

och lodjur i sitt rovdjursförvaltningsområde samt för björn, järv och lodjur i respektive län som ingår i rovdjursförvaltningsområdet.

Förslagen får inte innebära att det nationella referensvärdet i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för respektive art underskrids och behöver beakta arternas naturliga utbredningsområden.

Paragrafen reglerar vilka förslag på miniminivåer som ska lämnas från länsstyrelsen till samverkansrådet och från samverkansrådet till Naturvårdsverket inför fastställande av miniminivåer. Den motsvarar 4 § förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

Av *tredje stycket* framgår att förslagen på miniminivåer från länsstyrelserna respektive samverkansråden inte får innebära att det nationella referensvärdet i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för respektive art underskrids och behöver beakta arternas naturliga utbredningsområden. Det nationella referensvärdet i fråga om populationsstorlek är det lägsta antalet av en art som måste finnas nationellt för att arten ska anses ha gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet. Det är ett värde som rapporteras till EU-kommissionen enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet vart sjätte år.

5 § Efter förslag från samverkansråden ska Naturvårdsverket fastställa miniminivåer för björn, varg, järv och lodjur i respektive rovdjursförvaltningsområde och för björn, järv och lodjur i respektive län inom rovdjursförvaltningsområdena.

En miniminivå underskrids om antalet individer av arten, vid den period under året som inventeringsresultatet eller uppskattningen av populationen enligt 12 kap. 4 § avser, är lägre än den miniminivå som har fastställts för arten.

Paragrafen anger att Naturvårdsverket ska fastställa miniminivåer samt för vilka arter av stora rovdjur och på vilken nivå. För varg ska en miniminivå fastställas enbart på rovdjursförvaltningsområdesnivå. Paragrafen reglerar också när en miniminivå underskrids. Paragrafen kompletterar 4 kap. 11 § viltförvaltningslagen och motsvarar den andra delen av 4 § första stycket och 5 § första stycket förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

Övergripande riktlinjer för rovdjursförvaltningen

6 § Samverkansråden ska med beaktande av de fastställda miniminivåerna och rovdjursförvaltningsplanerna som anges i 12 kap. 2 § utforma långsiktiga övergripande riktlinjer för rovdjursförvaltningen i rovdjursförvaltningsområdet.

Paragrafen reglerar att samverkansråden ska utforma långsiktiga övergripande riktlinjer för rovdjursförvaltningen i rovdjursförvaltningsområdet. Den motsvarar 7 § tredje stycket förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

Populationsreglerande jakt på vissa stora rovdjur

7 § Beslut om populationsreglerande jakt på björn, järv eller lodjur får fattas om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,
 2. jakten inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för artens population i dess naturliga utbredningsområde,
 3. jakten är lämplig med hänsyn till populationens storlek och sammansättning,
 4. jakten genomförs selektivt, och
 5. jakten genomförs under strängt kontrollerade förhållanden.
- Ett beslut om jakt enligt första stycket får utformas och förenas med villkor som är ändamålsenliga med hänsyn till de olägenheter som förekomsten av täta rovdjurspopulationer orsakar.

Paragrafen innehåller kriterierna för populationsreglerande jakt på björn, järv eller lodjur. Den innehåller också en reglering om utformningen av och villkoren för beslut om sådan jakt. Paragrafen motsvarar 23 c § och 23 d § andra stycket jaktförordningen och ändras bara språkligt och genom att en numrerad lista införs.

8 § Beslut om populationsreglerande jakt på varg får fattas om

1. jakten inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för artens population i dess naturliga utbredningsområde,
 2. jakten genomförs selektivt, och
 3. jakten genomförs under kontrollerade förhållanden.
- Ett beslut om jakt enligt första stycket får utformas och förenas med villkor som är ändamålsenliga med hänsyn till de olägenheter som förekomsten av täta rovdjurspopulationer orsakar.

Paragrafen innehåller kriterierna för populationsreglerande jakt på varg. Den innehåller också en reglering om utformningen av och villkoren för beslut om sådan jakt. Paragrafen motsvarar delvis 23 c § och 23 d § andra stycket jaktförordningen. Kriterierna för jakten ändras jämfört med 23 c §. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.

9 § Naturvårdsverket får besluta om populationsreglerande jakt på björn, järv eller lodjur med stöd av 7 § samt på varg med stöd av 8 §.

Naturvårdsverket får överlämna till länsstyrelserna i ett rovdjursförvaltningsområde att besluta om populationsreglerande jakt på björn, järv eller lodjur med stöd av 7 § samt på varg med stöd av 8 §, under förutsättning att antalet individer av arten i rovdjursförvaltningsområdet överstiger de fastställda miniminivåerna enligt 5 §. Under tiden som överlämnandet gäller kan Naturvårdsverket inte besluta om sådan jakt.

Paragrafen reglerar att Naturvårdsverket får besluta om populationsreglerande jakt på björn, varg, järv eller lodjur. Naturvårdsverket får delegera beslutanderätten till länsstyrelserna i ett rovdjursförvaltningsområde om antalet individer av arten i rovdjursförvaltningsområdet överstiger de fastställda miniminivåerna. Är den förutsättningen uppfylld kan delegationen även ske till länsstyrelsen i ett län vars miniminivå underskrids. Det förtydligas att under tiden som överlämnandet gäller kan Naturvårdsverket inte besluta om sådan jakt. Paragrafen motsvarar 23 d § första stycket och 24 a § andra stycket jaktförordningen.

10 § Vid populationsreglerande jakt på björn, varg, järv och lodjur ska det finnas en jaktledare.

Paragrafen anger att det ska finnas en jaktledare vid populationsreglerande jakt på björn, varg, järv och lodjur. Sådan jakt genomförs ofta av flera jägare tillsammans i jaktlag. Det är en ny paragraf och den motsvarar kraven som i dag ställs på sådan jakt i jaktbesluten. Övervägandena finns i avsnitt 7.4.

Jakttider för populationsreglerande jakt på vissa stora rovdjur

11 § Jakttiden i ett beslut om populationsreglerande jakt på björn ska vara minst 30 dagar inom perioden från den 21 augusti till den 15 oktober. I de delar av Norrbottens län som ligger ovanför odlingsgränsen ska jakt-

tiden i stället vara minst 20 dagar inom perioden från den 21 augusti till den 30 september.

Paragrafen reglerar jakttiden som ska anges i ett beslut om populationsreglerande jakt på björn. Den motsvarar 5 kap. 1 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2022:4) om förvaltning av stora rovdjur. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

12 § Jakttiden i ett beslut om populationsreglerande jakt på järv ska vara hela perioden från den 1 oktober till den 31 december.

Paragrafen reglerar jakttiden som ska anges i ett beslut om populationsreglerande jakt på järv. Den motsvarar 5 kap. 3 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2022:4) om förvaltning av stora rovdjur. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

13 § Jakttiden i ett beslut om populationsreglerande jakt på lodjur i norra rovdjursförvaltningsområdet ska vara hela perioden från den 1 mars till den 15 april. I övriga delar av landet ska jakttiden vara hela perioden från den 1 mars till den 31 mars.

Paragrafen reglerar jakttiden som ska anges i ett beslut om populationsreglerande jakt på lodjur. Den motsvarar 5 kap. 4 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2022:4) om förvaltning av stora rovdjur. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

14 § Jakttiden i ett beslut om populationsreglerande jakt på varg ska vara hela perioden från den 2 januari till och med den 15 februari.

Paragrafen reglerar jakttiden som ska anges i ett beslut om populationsreglerande jakt på varg. Den motsvarar 5 kap. 2 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2022:4) om förvaltning av stora rovdjur. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

15 § Länsstyrelsen får besluta om att jakttiden för populationsreglerande jakt på stora rovdjur enligt 11, 12, 13 eller 14 § förkortas eller förlängas med högst två dagar.

Naturvårdsverket får efter ansökan av en länsstyrelse besluta om undantag från jakttiderna i 11, 12, 13 eller 14 § för populationsreglerande jakt på stora rovdjur.

Paragrafen ger länsstyrelsen möjlighet att förkorta eller förlänga jakttiden för populationsreglerande jakt på vissa stora rovdjur med två dagar. Naturvårdsverket kan efter ansökan besluta om undantag från jakttiderna utan begränsningen om två dagar. Paragrafen motsvarar delar av 7 kap. 1 § Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2022:4) om förvaltning av stora rovdjur. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.1.

Naturvårdsverkets uppföljning när det gäller vissa stora rovdjur

16 § Naturvårdsverket ska fortlöpande bedöma om beslut om populationsreglerande jakt på stora rovdjur efter delegation enligt 9 § andra stycket försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för någon av arternas populationer i deras naturliga utbredningsområden eller om möjligheten att besluta om sådan jakt annars utnyttjas i för stor omfattning. Om Naturvårdsverket bedömer att så är fallet, får myndigheten ändra eller återkalla en sådan delegation.

Paragrafen reglerar Naturvårdsverkets roll att följa upp om användandet av en delegation av beslutanderätten som rör populationsreglerande jakt på björn, varg, järv eller lodjur försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus eller om delegationen annars används i för stor omfattning. Naturvårdsverket får i så fall ändra eller återkalla en sådan delegation. Paragrafen motsvarar delar av 24 c § andra stycket jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.4.1.

17 § Naturvårdsverket ska fortlöpande bedöma om möjligheten till skyddsjakt på enskilds initiativ på björn, varg, järv eller lodjur eller annan skyddsjakt på de arterna försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för någon av arternas populationer i deras naturliga utbredningsområden eller annars används i för stor omfattning. Om Naturvårdsverket bedömer att så är fallet ska myndigheten genast anmäla detta till regeringen.

Paragrafen reglerar Naturvårdsverkets uppföljning av om möjligheten till skyddsjakt på enskilds initiativ på björn, varg, järv eller lodjur eller annan skyddsjakt på dessa stora rovdjur försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus eller annars används i för stor omfattning. Om så är fallet ska Naturvårdsverket genast anmäla det till regeringen för att möjliggöra åtgärder. Paragrafen motsvarar delvis 24 c § andra stycket samt 28 c § jaktförordningen. Bakgrunden till bestämmelsens utformning är att beslut om skyddsjakt på de stora

rovdjuren fattas direkt av länsstyrelsen utan delegation från Naturvårdsverket. Övervägandena finns i avsnitt 8.4.1.

Populationsreglerande jakt på vissa sälar

18 § Naturvårdsverket får besluta om populationsreglerande jakt på gråsäl eller knubbsäl om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,
2. jakten inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för artens population i dess naturliga utbredningsområde,
3. jakten är lämplig med hänsyn till populationens storlek och sammansättning,
4. jakten genomförs selektivt, och
5. jakten genomförs under strängt kontrollerade förhållanden.

Ett beslut om jakt enligt första stycket får utformas och förenas med villkor som är ändamålsenliga med hänsyn till de olägenheter som förekomsten av täta sälpopulationer orsakar.

Paragrafen anger kriterierna för när Naturvårdsverket kan besluta om populationsreglerande jakt på gråsäl eller knubbsäl. Den anger också hur beslutet kan utformas och vilka villkor som beslutet kan förenas med. Paragrafen motsvarar 23 g § jaktförordningen och ändras bara språkligt och genom att regleringen skrivs ut i stället för att utformas med hänvisningar. Regleringen om Havs- och vattenmyndighetens yttrande återfinns i 16 kap. 2 §.

19 § När Naturvårdsverket fattar ett beslut om populationsreglerande jakt på gråsäl eller knubbsäl får myndigheten bestämma om provtagning av dödat vilt för forskning, miljöövervakning eller viltövervakning och att de delar som behövs för provtagning tillfaller staten.

Paragrafen reglerar att Naturvårdsverket i beslut om populationsreglerande jakt på gråsäl och knubbsäl får besluta om provtagning av dödat vilt. Villkor om provtagning finns med i denna sorts beslut i dag. Paragrafen motsvarar delvis 24 e § jaktförordningen. En skillnad är att paragrafen specifikt reglerar provtagning i stället för en reglering om hur man ska förfara med dödat vilt. I beslut om provtagning kan anges att de delar av viltet som behövs för provtagningen tillfaller staten. Övervägandena finns i avsnitt 8.10.

Bemyndiganden

20 § Naturvårdsverket får meddela verkställighetsföreskrifter om samverkansråd för rovdjursförvaltningsområdena och miniminivåer.

Om rennäringen berörs ska Naturvårdsverket låta Sametinget yttra sig innan föreskrifterna meddelas.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela verkställighetsföreskrifter om samverkansråd för rovdjursförvaltningsområdena och miniminivåer. Sådana föreskrifter finns i dag i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2022:4) om förvaltning av stora rovdjur. Paragrafen motsvarar delar av 10 § förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

21 § Naturvårdsverket får meddela ytterligare föreskrifter om populationsreglerande jakt på björn, varg, järv, lodjur, gråsäl och knubbsäl samt om jaktledare enligt 10 §.

Paragrafen innehåller bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela föreskrifter om populationsreglerande jakt på björn, varg, järv, lodjur, gråsäl och knubbsäl. Den motsvarar 24 c § jaktförordningen. Bemyndigandet möjliggör även föreskrifter om populationsreglerande jakt på gråsäl och knubbsäl jämfört med bemyndigandet i jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.3 och 8.2.

4 kap. Skyddsjakt

Skyddsjakt på klövvilt och vissa andra vilda däggdjur

1 § Länsstyrelsen får efter ansökan av den som riskerar att drabbas av skada besluta om skyddsjakt på andra vilda däggdjur än unionsrättsligt skyddade viltarter om

1. vilt orsakar skada eller riskerar att orsaka skada,
2. det behövs för att förhindra skada, och
3. varken möjligheterna till allmän jakt, populationsreglerande jakt eller skyddsjakt på enskilda initiativ är tillräckliga för att förhindra skada.

Ett beslut som avses i första stycket får även avse rätt att göra ingrepp i vilts bon.

Paragrafen reglerar att länsstyrelsen efter ansökan får besluta om skyddsjakt på klövvilt och andra vilda däggdjursarter som inte är unionsrättsligt skyddade viltarter och kriterierna för sådan skyddsjakt. Den motsvarar 29 a § jaktförordningen enligt förslaget i delbetänkandet (SOU 2025:32).

Av *andra stycket* framgår att ett beslut om skyddsjakt får avse rätt att göra ingrepp i vilts bon. Övervägandena i denna del framgår av avsnitt 8.5.

Skyddsjakt på unionsrättsligt skyddade viltarter

2 § Länsstyrelsen får efter ansökan av den som riskerar att drabbas av skada besluta om skyddsjakt på unionsrättsligt skyddade viltarter, förutom sälar, om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för artens population i dess naturliga utbredningsområde

1. av hänsyn till allmän hälsa och säkerhet eller av andra tvingande skäl som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön,

2. av hänsyn till flygsäkerheten, eller

3. för att förhindra allvarlig skada, särskilt på gröda, boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom.

Ett beslut som avses i första stycket får även avse rätt att göra ingrepp i vilts bon eller förstöra vilda fåglars ägg.

Paragrafen reglerar att länsstyrelsen efter ansökan får besluta om skyddsjakt på unionsrättsligt skyddade viltarter och kriterierna för sådan jakt. Den motsvarar 23 a § jaktförordningen enligt förslaget i delbetänkandet (SOU 2025:32) och 29 § första stycket jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.4 och 8.5. En skillnad jämfört med 23 a § jaktförordningen är att punkt 4 om jakt för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer flyttas till bestämmelsen om jakt av naturvårdsskäl i 11 kap. 3 §.

Första stycket innebär att länsstyrelsen får besluta om skyddsjakt även på de stora rovdjuren utan någon delegation från Naturvårdsverket.

Av *andra stycket* framgår att skyddsjakten får avse rätt att göra ingrepp i vilts bon och inte enbart i vilda fåglars bon.

3 § Länsstyrelsen får när det gäller stora rovdjur besluta om skydds jakt enligt 2 § även

1. om någon skada inte har inträffat om det finns en stor sannolikhet för att allvarlig skada kommer att uppstå, eller

2. på eget initiativ.

I beslut om skydds jakt på stora rovdjur enligt 2 § får länsstyrelsen medge att jakten genomförs på annans jaktområde.

Paragrafen reglerar de ytterligare möjligheter som gäller för länsstyrelsens beslut om skydds jakt på de stora rovdjuren. Den motsvarar delar av 23 b och 24 a §§ samt 24 d § andra stycket jaktförordningen.

4 § Naturvårdsverket får efter ansökan av den som riskerar att drabbas av skada eller på eget initiativ besluta om skydds jakt på gråsäl, knubbsäl eller vikare om kriterierna i 2 § är uppfyllda.

Naturvårdsverket får besluta om sådan skydds jakt även om någon skada inte har inträffat om det finns en stor sannolikhet för att allvarlig skada kommer att uppstå. I beslut om skydds jakt på sälar får Naturvårdsverket medge att jakten genomförs på någon annans jaktområde.

När Naturvårdsverket fattar ett beslut om skydds jakt på sälar får myndigheten bestämma om provtagning av dödat vilt för forskning, miljöövervakning eller viltövervakning och att de delar som behövs för provtagning tillfaller staten.

Paragrafen reglerar att Naturvårdsverkets får besluta om skydds jakt på gråsäl, knubbsäl och vikare och kriterierna för sådan jakt. Den motsvarar delvis 23 b § och 24 d § andra stycket jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.4.1. och 8.10. Regleringen om Havs- och vattenmyndighetens yttrande återfinns i 16 kap. 2 §.

Av *tredje stycket* framgår att Naturvårdsverket får besluta om provtagning av döda sälar och att de delar av viltet som behövs för provtagningen tillfaller staten. Det ersätter möjligheten att besluta om hur man ska förfara med döda sälar.

Skydds jakt på myndighets initiativ med stöd av viltförvaltningslagen

5 § Naturvårdsverket får besluta om skydds jakt på myndighets initiativ på främmande viltart enligt 6 kap. 4 § första stycket 3 viltförvaltningslagen.

Länsstyrelsen får besluta om skydds jakt på myndighets initiativ i övrigt enligt samma bestämmelse.

Paragrafen reglerar vilken myndighet som är beslutande för de olika punkterna i bestämmelsen om skyddsjakt på myndighets initiativ med stöd av viltförvaltningslagen. Paragrafen motsvarar 24 och 25 §§ jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.10.

Länsstyrelsens beslutsmandat omfattar fler viltarter än i 24 § jaktförordningen. Länsstyrelsen får bl.a. fatta beslut när det gäller stora rovdjur, sälar och rovfåglar.

Skyddsjakt på enskilds initiativ

6 § Jakträttshavare får genomföra skyddsjakt på enskilds initiativ under de tider och förutsättningar som anges i bilaga 4 del a. Vidare får sådan skyddsjakt genomföras på någon annans jaktområde under de tider och förutsättningar som anges i bilaga 4 del b.

Ingrepp får göras i vilts bon och vilda fåglars ägg får förstöras vid skyddsjakt enligt första stycket under de förutsättningar som anges i respektive punkt i bilaga 4 del a och b.

För unionsrättsligt skyddade viltarter krävs även att det inte finns någon annan lämplig lösning för att skyddsjakt ska få genomföras enligt bilaga 4 del a 12–24 och del b 5.

Paragrafen reglerar skyddsjakt på enskilds initiativ och hänvisar till bilaga 4. I bilaga 4 del a regleras jakträttshavarens rätt till sådan skyddsjakt. I bilaga 4 del b regleras rätt att genomföra sådan skyddsjakt på någon annans jaktområde i enlighet med 3 kap. 10 § viltförvaltningslagen. Det är endast de punkterna i bilaga 4 del b som möjliggör skyddsjakt på enskilds initiativ på någon annans jaktområde. Sådan skyddsjakt är inte möjlig med stöd av bilaga 4 del a. Paragrafen motsvarar 26 § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 6.6.

Av *andra stycket* framgår att ingrepp i vilts bon och att förstöra vilda fåglars ägg får göras enligt paragrafen under de förutsättningar som anges i respektive punkt i bilaga 4 del a och b. Överväganden i denna del finns i avsnitt 8.5.

Av *tredje stycket* framgår att det för skyddsjakt på unionsrättsligt skyddade viltarter även krävs att det inte finns någon annan lämplig lösning för att skyddsjakt ska få genomföras enligt bilaga 4.

7 § Om björn, varg, järv eller lodjur angriper tamdjur eller om det finns skäl原因 anledning att befara ett sådant angrepp, får åtgärder genomföras för att skrämma bort rovdjuret.

Ägare eller vårdare av ett tamdjur får genomföra de åtgärder som behövs för att som skydds jakt på enskilds initiativ döda björn, varg, järv eller lodjur för att skydda tamdjuret

1. när rovdjuret angriper och skadar tamdjuret eller om det är uppenbart att ett sådant angrepp är omedelbart förestående,

2. om det finns skäl原因 anledning att befara ett angrepp på tamdjuret och dödandet sker i omedelbar anslutning till att rovdjuret har angripit och skadat eller dödat tamdjur, eller

3. om rovdjuret befinner sig inom inhägnat område avsett för skötsel av tamdjuret och det finns skäl原因 anledning att befara ett angrepp där.

Rovdjuret får bara dödas när det inte går att skrämma bort rovdjuret eller på något annat lämpligt sätt avbryta eller avvärja angreppet.

Skydds jakt enligt andra stycket 3 får, när det gäller lodjur, genomföras även för att skydda vilt som hålls i vilthägn eller liknande anläggning med tillstånd enligt 9 kap. 2 §.

Paragrafen reglerar skrämsel och skydds jakt på enskilds initiativ på björn, varg, järv eller lodjur för att avvärja rovdjursangrepp m.m. Den motsvarar 28 § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.4.2.

Det förtydligas att ägare och vårdare av tamdjur får ”genomföra de åtgärder som behövs” för att döda rovdjuret när övriga förutsättningar är uppfyllda. Formuleringen ”genomföra de åtgärder som behövs” innebär att andra jaktmedel och jaktmetoder får användas än de som annars är tillåtna vid skydds jakt. Formuleringen innebär också att skjutvapen får användas vid andra tider på dygnet än annars.

8 § Skydds jakt på enskilds initiativ enligt 7 § andra-fjärde styckena får även genomföras av annan som handlar på uppdrag av ägaren eller vårdaren för att skydda

1. hund som används vid jakt i jaktlag,

2. tamdjur som befinner sig inom inhägnat område avsett för skötsel av tamdjuret, eller

3. vilt som hålls i vilthägn eller liknande anläggning med tillstånd enligt 9 kap. 2 §.

Detsamma gäller när uppdrag saknas men den som genomför skydds-jakten har skäl原因 anledning att anta att ett sådant skulle ha lämnats om det funnits möjlighet till det.

Paragrafen reglerar när någon som handlar på uppdrag av ägare eller vårdare av tamdjur eller vilt i hägn kan genomföra skydds jakt på enskilds initiativ på björn, varg, järv eller lodjur för att avvärja rovdjursangrepp m.m. Den motsvarar 28 a § jaktförordningen.

Den som ensam genomför jakt med hund kan freda hunden med stöd av 7 §. Det gäller även för den som lånat en hund för att genomföra jakt. Den personen är att betraktas som hundens vårdare. De som är en del av ett jaktlag, och som inte är hundförare, är varken ägare eller vårdare och kan då freda en hund som används vid jakt i jaktlaget med stöd av denna paragraf.

9 § Inom nationalparker är skyddsjakt på enskilds initiativ enligt 7 § endast tillåten för att förhindra angrepp på ren.

Paragrafen reglerar att skyddsjakt på enskilds initiativ på björn, varg, järv eller lodjur för att avvärja rovdjursangrepp m.m. inom nationalparker endast är tillåten för att förhindra angrepp på ren. Paragrafen motsvarar delar av 28 b § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.4.2.

Att skyddsjakt på enskilds initiativ på stora rovdjur får genomföras på någon annans jaktområde regleras i 3 kap. 11 § viltförvaltningslagen.

Länsstyrelsens rätt att genomföra åtgärder för att motverka skador av visst vilt

10 § Länsstyrelsen får genomföra lämpliga åtgärder enligt 2 kap. 2 § andra stycket viltförvaltningslagen på någon annans fastighet i syfte att motverka att skador orsakas av björn, varg, trana, gäss eller svanar.

Paragrafen reglerar länsstyrelsens rätt att genomföra lämpliga åtgärder på någon annans fastighet i syfte att motverka att skador orsakas av vissa viltarter. Det kan handla om att skrämma viltet. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.1.

Bemyndiganden

11 § Naturvårdsverket får meddela ytterligare föreskrifter om skyddsjakt på stora rovdjur.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela ytterligare föreskrifter om skyddsjakt på stora rovdjur som kompletterar regleringen i viltförvaltningslagen och viltförvaltnings-

förordningen. Den motsvarar delvis 24 c § första stycket jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.3.

5 kap. Begränsningar av jakten och skyldighet att anmäla jakt och jaktresultat

Begränsningar av tid på dygnet för jakt med skjutvapen

1 § För jakt med skjutvapen på änder, gäss, björn, varg, järv, lodjur, älg, dovhjort, kronhjort och rådjur gäller följande begränsningar.

1. Bläsand, gräsand, ejder, knipa, kricka, sjöorre, storskrake, vigg, bläs-gås, grågås, kanadagås, sädgås och vitkindad gås får bara jagas från och med en timme före solens uppgång till och med en timme efter solens nedgång.

2. Björn får bara jagas under tiden från och med en timme före solens uppgång till och med två timmar före solens nedgång.

3. Varg, järv, lodjur, älg, dovhjort, kronhjort och rådjur får bara jagas från och med en timme före solens uppgång till och med en timme efter solens nedgång. Under timmen efter solens nedgång får jakten endast genomföras som smygjakt eller vaktjakt enligt definitionerna i bilaga 1.

Paragrafen reglerar vilka begränsningar i fråga om tid på dygnet som gäller för jakt med skjutvapen för vissa viltarter. Den motsvarar 9 § första stycket jaktförordningen.

2 § Länsstyrelsen får i enskilda fall besluta om undantag från 1 §. Om flera län är berörda provas frågan av länsstyrelsen i det län där huvuddelen av det berörda jaktområdet ligger.

I de fall Naturvårdsverket beslutar om jakt provar Naturvårdsverket frågan om undantag från 1 §.

Paragrafen reglerar undantag i det enskilda fallet från begränsningar av tid på dygnet för jakt med skjutvapen och beslutande myndighet. Den motsvarar 9 § andra och tredje stycket jaktförordningen.

Villkor i beslut om jakt

3 § I beslut om populationsreglerande jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter och i beslut om skyddsjakt, forskningsjakt och jakt av naturvårds-skäl ska det anges

1. vilka viltarter, antalet individer och vilken slags vilt som får dödas eller fångas,

2. vilken tid och i vilket område som jakten får genomföras,

3. vilka andra jaktmedel eller jaktmetoder som får användas än de som annars är tillåtna,

4. de villkor som i övrigt behövs för att så långt som möjligt undvika skador eller olägenheter av betydelse för de berörda viltarternas populationer,

5. den kontroll som kommer att ske,

6. vilka uppgifter i fråga om jaktresultat som behöver anmälas, utöver det som redan krävs enligt denna förordning, och hur anmälan görs, samt

7. de villkor i övrigt som behövs.

Paragrafen reglerar vilka villkor som ska finnas med i beslut om populationsreglerande jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter och i beslut om skyddsjakt, forskningsjakt och jakt av naturvårdsskäl. Den motsvarar 9 b § första stycket jaktförordningen enligt delbetänkandet (SOU 2025:32) och 9 c § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.6.

4 § I ett beslut om skyddsjakt på myndighets initiativ med stöd av 6 kap. 4 § viltförvaltningslagen ska det utöver villkoren i 3 § även anges

1. om skyddsjakten ska genomföras av jakträttshavare som har åtagit sig det eller av särskilt utsedda jägare på någon annans jaktområde, och

2. om vilt som dödas eller fångas vid skyddsjakten ska tillfalla jakträttshavaren, staten eller någon annan.

Paragrafen reglerar ytterligare villkor som ska anges i beslut om skyddsjakt på myndighet initiativ med stöd av viltförvaltningslagen. Den motsvarar 7 § andra stycket jaktlagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.10.

5 § I ett beslut om forskningsjakt och jakt av naturvårdsskäl ska det utöver villkoren i 3 § även anges

1. om jakten får genomföras på någon annans jaktområde, och

2. om vilt som fångas eller ägg som samlas in vid jakten ska sättas ut igen och om det får genomföras utan fastighetsägarens medgivande, eller

3. om vilt som dödas eller fångas eller ägg som samlas in vid jakten ska tillfalla någon annan än jakträttshavaren.

Paragrafen är ny och reglerar ytterligare villkor som kan krävas i beslut om forskningsjakt och jakt av naturvårdsskäl. För dessa jaktformer finns ytterligare beslutsbefogenheter och om befogenheterna har använts så behöver det anges som villkor i besluten. Övervägandena finns i avsnitt 8.6.

Skyldighet att anmäla jakt

6 § Den som avser att genomföra populationsreglerande jakt på varg, järv eller lodjur ska anmäla det till jägarregistret. Naturvårdsverket får i enskilda fall besluta om undantag från anmälningsskyldigheten.

Paragrafen reglerar skyldighet att anmäla deltagande i populationsreglerande jakt på varg, järv eller lodjur till jägarregistret och möjlighet till undantag. Skyldigheten att anmäla möjliggör kontroll av jakten. Paragrafen motsvarar 49 § andra stycket jaktförordningen. Övervägandena om jägarregistret finns i avsnitt 8.17.

7 § Anmälan om jakt på allmänt vatten enligt 3 kap. 4 § andra stycket eller inom Sveriges ekonomiska zon enligt 3 kap. 5 § viltförvaltningslagen ska göras till jägarregistret.

Paragrafen reglerar att anmälan om jakt på visst allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon ska göras till jägarregistret. Den motsvarar 49 § tredje stycket jaktförordningen enligt delbetänkandet (SOU 2025:32). Den som anmäler sig får rätt att jaga inom området. Övervägandena om jägarregistret finns i avsnitt 8.17.

Skyldighet att anmäla jaktresultat

8 § Jaktledaren ska ansvara för att jaktresultatet av populationsreglerande jakt på kronhjort eller älg anmäls till länsstyrelsen inom två veckor efter jakttidens utgång. Om en älg har dödats under populationsreglerande jakt ska dock jaktledaren ansvara för att detta anmäls inom två veckor efter att älgen dödades.

Den som vid allmän jakt har dödat älgkalv eller kronhjort ska ansvara för att det anmäls till länsstyrelsen inom två veckor efter jakttidens utgång. Den som vid skyddsjakt har dödat älg eller kronhjort ska ansvara för att det anmäls till länsstyrelsen inom två veckor efter det att viltet dödades.

Paragrafen reglerar skyldighet att anmäla jaktresultat när det gäller jakt på kronhjort och älg. Den motsvarar 5 a § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.

9 § Den som vid populationsreglerande jakt har dödat eller påskjutit björn, varg, järv eller lodjur ska ansvara för att detta anmäls till länsstyrelsen utan dröjsmål och senast inom en timme.

Den som vid skyddsjakt har dödat eller påskjutit björn, varg, järv eller lodjur ska ansvara för att detta anmäls till länsstyrelsen utan dröjsmål och

senast samma dag. Detta gäller dock inte vid skyddsjakt på enskilda initiativ på stora rovdjur.

Paragrafen reglerar skyldighet att anmäla dödade eller påskjutna stora rovdjur vid populationsreglerande jakt och skyddsjakt. Den motsvarar 5 b § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.

10 § Den som vid populationsreglerande jakt eller skyddsjakt har dödat eller påskjutit gråsäl, knubbsäl eller vikare ska ansvara för att detta anmäls till Naturvårdsverket utan dröjsmål och senast efterföljande dag.

Paragrafen reglerar skyldighet att anmäla dödade och påskjutna sälar vid populationsreglerande jakt och skyddsjakt. Den motsvarar 5 c § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.

11 § I en anmälan enligt 8–10 §§ ska det anges

1. var och när viltet dödades eller påsköts,
2. vilket kön viltet har, om det är möjligt att fastställa,
3. namn och kontaktuppgifter till den som har dödat eller påskjutit viltet i fråga om björn, varg, järv, lodjur och sälar, och
4. för älg och kronhjort, om det dödade viltet är en årskalv.

Paragrafen reglerar vilka uppgifter som ska finnas i en anmälan enligt 8–10 §§. Den motsvarar 6 § jaktförordningen.

Skyldighet att anmäla vissa dödade eller påskjutna stora rovdjur efter rovdjursangrepp m.m.

12 § Den som genom skyddsjakt på enskilda initiativ som avses i 4 kap. 7 och 8 §§ har dödat eller påskjutit ett stort rovdjur för att skydda tamdjur eller vilt i hägn ska snarast möjligt anmäla händelsen till länsstyrelsen. Rovdjuret får inte flyttas utan medgivande från länsstyrelsen.

Anmälan ska innehålla uppgifter om var och när rovdjuret dödades eller påsköts och om vilket eller vilka tamdjur eller vilt som skyddades.

Länsstyrelsen ska anmäla händelsen till Polismyndigheten, om det finns misstanke om brott.

Paragrafen reglerar skyldighet att snarast möjligt anmäla dödade eller påskjutna stora rovdjur vid skyddsjakt på enskilda initiativ med stöd av 4 kap. 7 och 8 §§. Den reglerar också vad en anmälan ska innehålla och vad som gäller efter en sådan anmälan. Paragrafen motsvarar

28 d § jaktförordning enligt delbetänkandet (SOU 2025:32) och delvis 37 § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.7.

Skyldighet för myndigheter att rapportera uppgifter

13 § Länsstyrelsen ska till Naturvårdsverket rapportera uppgifter om de beslut om jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter som myndigheten har fattat och de uppgifter om jaktresultat som myndigheten tagit emot efter besluten om jakt. Om uppgifter om jaktresultat saknas ska länsstyrelsen efterfråga uppgifterna.

Länsstyrelsen ska till Naturvårdsverket rapportera uppgifter om de anmälningar om dödade eller påskjutna stora rovdjur som myndigheten har tagit emot enligt 12 §.

Paragrafen reglerar skyldighet för länsstyrelsen att rapportera uppgifter om beslut om jakt och jaktresultat när det gäller unionsrättsligt skyddade viltarter. Länsstyrelsen ska efterfråga uppgifter om jaktresultat om de saknas för att säkerställa att de kommer in. Länsstyrelsen ska också rapportera uppgifter om anmälningar enligt 12 §. Kraven finns för att Sverige ska kunna leva upp till rapporteringskrav i naturvårdsdirektiven (Habides-rapporteringen). Paragrafen motsvarar kraven som finns i 24 § tredje stycket och 29 § sjätte stycket jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.8.

Bemyndiganden

14 § Länsstyrelsen får meddela föreskrifter om undantag från begränsningar av tiden på dygnet som jakt med skjutvapen får genomföras enligt 1 §.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för länsstyrelsen att meddela föreskrifter om undantag från de begränsningar av tiden på dygnet för jakt med skjutvapen som gäller för olika viltarter enligt 1 §. Den motsvarar 9 § fjärde stycket jaktförordningen.

15 § Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om eller i beslut om jakt ange utbildningskrav för viss sorts jakt och jakt med vissa jaktmedel.

Paragrafen är ny. Den grundar sig på 7 kap. 3 och 9 §§ viltförvaltningslagen om utbildningskrav för viss sorts jakt och jakt med vissa jaktmedel. Övervägandena finns i avsnitt 7.13.

Kraven på viss utbildning kan finnas både i Naturvårdsverkets föreskrifter och i beslut om jakt som myndigheten fattar. Naturvårdsverkets föreskrifter kan även avse jakt som länsstyrelsen beslutar om eller som genomförs utan föregående beslut med stöd av lagstiftningen.

16 § Länsstyrelsen får meddela föreskrifter om, eller i beslut i det enskilda fallet meddela villkor för, jakt på sådant allmänt vatten och sådana klippor och öar som avses i 3 kap. 4 § andra stycket viltförvaltningslagen om det är motiverat med hänsyn till naturvården, turismen eller friluftslivet. Föreskrifterna eller villkoren får avse ett visst område eller en viss tid.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för länsstyrelsen att meddela föreskrifter om eller i det enskilda fallet besluta om villkor för jakten på allmänt vatten och klippor och öar som avses i 3 kap. 4 § andra stycket viltförvaltningslagen. Paragrafen motsvarar 47 § jaktförordningen enligt delbetänkandet (SOU 2025:32).

6 kap. Vapen, andra jaktmedel och begränsning av jaktmetoder

Vapen och andra jaktmedel

1 § Vid jakt får vapen och andra jaktmedel användas endast i den utsträckning, på det sätt och enligt de krav som anges i denna förordning eller i föreskrifter och beslut som har meddelats med stöd av förordningen.

Paragrafen motsvarar delar av 10 § och 10 a § första stycket jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

2 § Vid jakt med skjutvapen får vapnet inte gillras, fjärrstyras eller på annat sätt avfyras på avstånd från jägaren.

Paragrafen motsvarar 10 a § tredje stycket jaktförordningen med tillägg med förbud mot vapen som kan fjärrstyras eller på annat sätt avfyras på avstånd från jägaren. Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

3 § Det är förbjudet att fånga eller döda vilt av unionsrättsligt skyddade arter

1. med de jaktmedel eller jaktmetoder som anges i bilaga 5 del a, eller
2. med andra jaktmedel eller jaktmetoder som inte är selektiva och som lokalt kan medföra att populationen av arten försvinner eller utsätts för en allvarlig störning.

Jakt på dalripar och fjällripar får dock genomföras med hjälp av snaror norr om 58° nordlig bredd.

Paragrafen motsvarar 10 a § andra stycket jaktförordningen. Den uppräkningslista av arter som finns i nuvarande paragrafen har ersatts men begreppet ”unionsrättsligt skyddade viltarter”. Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

4 § Den myndighet som beslutar om jakten får besluta om undantag från förbudet i 3 § och bilaga 5 del a att använda halvautomatiska vapen med magasinkapacitet som överstiger två patroner, om det är fråga om skydds jakt eller populationsreglerande jakt på björn.

Beslut enligt första stycket får bara meddelas om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,
2. det inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för artens population i dess naturliga utbredningsområde, och
3. undantaget är lämpligt med hänsyn till populationens storlek och sammansättning samt tillämpas selektivt och under strängt kontrollerade förhållanden.

Om flera län är berörda av beslutet och beslutet fattas av länsstyrelsen, prövas frågan av länsstyrelsen i det län där huvuddelen av det berörda jaktområdet ligger.

Paragrafen är en sammanslagning av 15 a § andra stycket och tredje stycket samt 15 d § jaktförordningen. Paragrafen är oförändrad med undantag för språklig ändring på så vis att Naturvårdsverket eller länsstyrelsen har ersatts av den beslutade myndigheten. Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

5 § Länsstyrelsen får efter ansökan i det enskilda fallet utöver 4 § besluta om användning av andra jaktmedel än vad som följer av denna förordning om det finns särskilda skäl. I fråga om bekämpningsmedel gäller i stället 10 §.

I fråga om unionsrättsligt skyddade viltarter ska i ett beslut enligt första stycket, som rör ett jaktmedel som är förbjudet enligt bilaga 5, anges

1. vilka viltarter som berörs,
2. vilka jaktmedel och metoder som får användas,
3. vilken tid och vilket område som avses,
4. de villkor som i övrigt behövs för att så långt som möjligt undvika skador eller olägenheter av betydelse för de berörda viltarternas populationer,
5. den kontroll som kommer att ske, och
6. de villkor i övrigt som behövs.

Paragrafen motsvarar 9 b § andra stycket samt 15 b § jaktförordningen. Paragrafen ger länsstyrelsen rätt att besluta om användning av andra jaktmedel än vad som följer av viltförvaltningsförordningen utifrån de föreskrifter som Naturvårdsverket har meddelat i frågan. I paragrafen finns delar av 9 b § som rör de beslut som omfattar unionsrättsligt skyddade viltarter samt 15 b § som i dag ger Naturvårdsverket rätt att besluta om undantag från att använda vissa jaktmedel och metoder. Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

Fångstredskap

6 § Fångstredskap ska vara av godkänd typ för att få användas.

Ett fångstredskap av en typ som har prövats i ett annat EU-land, Turkiet eller ett EFTA-land som har undertecknat EES-avtalet får dock användas om produkten uppnår en djurskydds- och säkerhetsnivå likvärdig den svenska. Den som importerar ett sådant fångstredskap ska anmäla det till Naturvårdsverket om redskapet inte redan har anmälts.

Paragrafen motsvarar delar av 11 § jaktförordningen och rör kravet på att fångstredskap ska vara av godkänd typ. Ett förtydligande har lagts till i paragrafen om att det är den som importerar ett fångstredskap som ska anmäla redskapet till Naturvårdsverket. Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

7 § Naturvårdsverket prövar efter samråd med Statens jordbruksverk frågor om godkännande av fångstredskap.

Naturvårdsverket är behörig myndighet för fångstredskap enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/515 av den 19 mars 2019 om ömsesidigt erkännande av varor som är lagligen saluförda i en annan medlemsstat och om upphävande av förordning (EG) nr 764/2008.

Paragrafen motsvarar delar av 11 § jaktförordningen och rör Naturvårdsverket prövning av godkännande av fångstredskap. Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

8 § Vilt som har fångats i fångstredskap ska vid vittjningstillfället omedelbart dödas eller sättas ut i frihet utan att det krävs fastighetsägarens medgivande.

Första stycket gäller inte vid fångst i vilthägn eller liknande anläggning av den viltart som tillståndet för anläggningen avser.

Vid dödande av vilt som har fångats med fångstredskap gäller inte bestämmelserna om jaktmedel.

Paragrafen motsvarar 12 a § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

Bekämpningsmedel

9 § Bekämpningsmedel får användas för att döda mullvadar, andra sorkar än bisam, lämlar, råttor, skogsmöss och husmöss, om medlet har godkänts för sådan användning enligt

1. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009 av den 21 oktober 2009 om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden och om upphävande av rådets direktiv 79/117/EEG och 91/414/EEG,

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 528/2012 av den 22 maj 2012 om tillhandahållande på marknaden och användning av biocid-produkter, eller

3. förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel.

Paragrafen motsvarar 13 § jaktförordningen.

10 § Länsstyrelsen får i enskilda fall besluta att ett godkänt bekämpningsmedel som avses i 9 § får användas för att döda vilda fåglar som orsakar allvarliga skador eller olägenheter för människors hälsa.

Om flera län är berörda prövas frågan av länsstyrelsen i det län där huvuddelen av det berörda jaktområdet ligger.

Paragrafen motsvarar 15 c § jaktförordningen. Paragrafen har ändrats genom att 2 punkten är flyttad till föreskriftsnivå.

Beslut som rör unionsrättsligt skyddade viltarter

11 § I fråga om unionsrättsligt skyddade viltarter får föreskrifter eller beslut enligt 5 §, 10 §, eller 12 § första stycket 1 och 2 denna förordning, som rör ett jaktmedel som är förbjudet enligt bilaga 5, meddelas endast om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,

2. det inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för de berörda arterna populationer i deras naturliga utbredningsområden, och

3. föreskriften eller beslutet behövs av något sådant skäl som anges i 4 kap. 2 § eller 10 kap. 1 eller 4 §.

Paragrafen motsvarar 15 d § jaktförordningen. Paragrafen är oförändrad med undantag för att den uppräknade av arter som finns i nuvarande paragraf har ersatts med begreppet ”unionsrättsligt skyddade viltarter”.

Bemyndiganden

12 § Naturvårdsverket får

1. meddela föreskrifter om användning av andra jaktmedel än vad som följer av denna förordning,
2. i enskilda fall besluta om undantag från kravet i 6 § att fångstredskap ska vara av godkänd typ och meddela föreskrifter om när sådana undantag får beviljas, och
3. meddela föreskrifter eller i enskilda fall besluta om undantag från kravet i 8 § att fångat vilt omedelbart ska avlivas eller sättas ut i frihet.

Paragrafen motsvarar 15 § 1–3 jaktförordningen.

13 § Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om

1. tillstånd, anmälan eller andra villkor för användande av fångstredskap,
2. befogenhet för länsstyrelsen att i enskilda fall ge tillstånd till användande av vissa fångstredskap,
3. typgodkännande och fångstredskap enligt 6 och 7 §§, och
4. att den som ansöker om godkännande av fångstredskap ska betala en avgift.

Paragrafen motsvarar 12 § jaktförordningen. Den nuvarande punkten 2 som ger Naturvårdsverket rätt att föreskriva om vittjande av fångstredskap omfattas i förslaget av punkten 1. Ett tillägg har gjorts i paragrafen genom punkten 4 om möjlighet för Naturvårdsverket att föreskriva om avgift.

14 § Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om

1. åtling för jakt vid åtelplatser som har anordnats för ändamålet,
2. att åtel inte får användas vid viss jakt eller vid jakt efter visst vilt,
3. användandet av belysning vid jakt,
4. användandet av vapentillbehör som inte är jaktmedel vid jakt, och
5. jaktmetoder för att ta eller förstöra vilda fåglars ägg.

Paragrafen motsvarar 15 § 4–5 jaktförordningen. Tre ytterligare punkter har lagts till i paragrafen som ger Naturvårdsverket rätt att meddela föreskrifter om användandet av belysning vid jakt, om användandet av vapentillbehör som inte är jaktmedel vid jakt och om jaktmetoder för att ta eller förstöra vilda fåglars ägg. Övervägandena finns i avsnitt 7.6 och 8.5.

Användandet av belysning vid jakt regleras i dag i jaktförordningen. Användandet av vapentillbehör regleras i dag i Naturvårdsverkets föreskrifter som förtydligar vilka vapentillbehör som får användas vid jakt. Bakgrunden till bemyndigandet i punkten 4 är den

snävare definitionen av jaktmedel i 1 kap. 16 § viltförvaltningslagen. Metoder som används för att ta eller förstöra vilda fåglar ägg regleras i dag främst genom villkor i tillstånd om jakt.

7 kap. Motordrivna fortskaffningsmedel vid jakt

Tillåten användning av motordrivna fortskaffningsmedel vid jakt

- 1 § Trots bestämmelsen i 5 kap. 3 § viltförvaltningslagen får
1. jakt genomföras från båt försedd med motor under förutsättning att motorn varit avstängd minst en minut,
 2. motordrivet fordon användas vid jakten av den som genomför skydds-jakt på uppdrag av den eller de kommunala nämnder som fullgör uppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet, och
 3. motordrivet fordon användas vid jakt i viltvägn eller liknande anläggning på den viltart som tillståndet för anläggningen avser.
- Första stycket 2–3 gäller inte vid jakt som avser unionsrättsligt skyddade viltarter.

Paragrafen motsvarar 20 § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.7.1.

Förbud mot fångst eller dödande av unionsrättsligt skyddade viltarter från transportmedel

- 2 § I fråga om unionsrättsligt skyddade viltarter är det förbjudet att för fångst eller dödande använda transportmedel på ett sådant sätt som anges i bilaga 5 del b.

Paragrafen är ny och förtydligar förbudet i bilaga 5 jaktförordningen att använda transportmedel på olika sätt vid jakten. Övervägandena finns i avsnitt 7.7.1.

Rullstolsburna personers jakt från motordrivet fordon

- 3 § Trots bestämmelsen i 5 kap. 3 § viltförvaltningslagen eller 2 § får en rullstolsburen person med bestående rörelsehinder jaga från ett motordrivet fordon under förutsättning att motorn är avstängd och fordonet inte är i rörelse.

Om jakten avser unionsrättsligt skyddade viltarter får jakten påbörjas när minst fem minuter förflutit sedan motorn stängts av.

Paragrafen är en sammanslagning av 20 a § och 20 b § jaktförordningen och de tidigare kraven i jaktlagstiftningen på tillstånd för rullstolsburen person med bestående rörelsehinder att få jaga från motor-drivet fordon har tagits bort. Övervägandena finns i avsnitt 6.4.

Beslut om undantag

4 § Utöver vad som följer av 1 och 3 §§ får den myndighet som beslutar om jakten besluta om undantag från förbudet i 5 kap. 3 § viltförvaltningslagen eller 2 § om det finns särskilda skäl.

Om flera län är berörda och det är länsstyrelsen som beslutar om undantag, prövas frågan av länsstyrelsen i det län där huvuddelen av det berörda jaktområdet ligger.

I fråga om unionsrättsligt skyddade viltarter får undantag medges endast om

1. det inte finns någon annan lämplig lösning,
2. det inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för de berörda arterna populationer i deras naturliga utbredningsområden, och
3. undantaget behövs för att en sådan begränsad jakt som avses i 3 kap. 5 § ska kunna genomföras eller behövs av något sådant skäl som anges i 4 kap. 2 § eller 10 kap. 1 eller 4 §§.

Paragrafen motsvarar 21 § jaktförordningen. Paragrafen är ändrad och ger den beslutande myndigheten möjlighet att besluta om undantag från i förbudet 5 kap. 3 § viltförvaltningslagen för alla arter om det finns särskilda skäl. Övervägandena finns i avsnitt 7.6.

5 § I fråga om unionsrättsligt skyddade viltarter ska den beslutande myndigheten i ett beslut enligt 4 § ange

1. vilka viltarter som berörs,
2. vilka motordrivna forskaffningsmedel eller transportmedel som undantaget avser,
3. vilken tid och vilket område som avses,
4. de villkor som i övrigt behövs för att så långt som möjligt undvika skador eller olägenheter av betydelse för de berörda arternas populationer,
5. den kontroll som kommer att ske, samt
6. de villkor i övrigt som behövs.

Paragrafen motsvarar 9 b § och rör undantag från i förbudet i 5 kap. 3 § viltförvaltningslagen i fråga om unionsrättsligt skyddade arter.

Skjutvapen vid färd med motordrivet fordon i terräng

6 § Skjutvapen får inte medföras vid färd med motordrivet fordon i terräng. Första stycket gäller inte

1 bevakningspersonal, militär personal, polisman eller kustbevakningstjänsteman under tjänsteutövning,

2. vid sådan jakt som genomförs med stöd av 1 §,

3. vid sådan jakt som genomförs av rullstolsburen person med stöd av bestämmelserna i 3 § första stycket,

4. när undantag medgetts eller beslut meddelats med stöd av 4 §, eller

5. vid sådan transport av dödat vilt som genomförs med stöd av 1 § andra stycket 5 terrängkörningsförordningen (1978:594).

Paragrafen motsvarar 22 § jaktförordningen och är ändrad på så sätt att paragrafen enbart reglerar när skjutvapen får medföras vid färd med motordrivet fordon i terräng. Första stycket andra meningen som rör förvaring av vapen i motordrivet fortskaffningsmedel har tagits bort. Övervägandena finns i avsnitt 7.7.2.

Bemyndigande

7 § Länsstyrelsen får i enskilda fall eller genom föreskrifter medge undantag från förbudet mot att medföra skjutvapen vid färd med motordrivet fordon i terräng om det behövs för renskötseln eller om det annars finns särskilda skäl.

Paragrafen motsvarar 23 § jaktförordningen.

8 kap. Användning av hund vid jakt, jaktträning och jaktprov

1 § Trots 16 § första stycket lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter, får hundar som är lämpande för respektive jaktändamål användas vid jakt, jaktträning eller jaktprov enligt bilaga 6 av jakträttshavaren eller av en annan person med jakträttshavarens medgivande.

Trots de tider som anges i bilaga 6 får hund användas vid all jakt för spårning eller apportering av skadat eller dödat vilt.

Paragrafen reglerar användning av hund vid jakt, jaktträning och jaktprov. Paragrafen motsvarar 16 § och delar av 17 § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.9.

Paragrafen är moderniserad och tillägg har gjorts om att bestämmelsen även gäller vid jaktprov. Delar av 16 § har flyttats till en bilaga

som benämns bilaga 6. Delar av 17 § har även flyttats till bestämmelsens andra stycke. Begreppet ”står under förarens kontroll” har tagits bort och fångas i stället upp av 8 kap. 3 § första stycket samt 16 § första stycket lag om tillsyn över hundar och katter.

2 § Trots 16 § första stycket lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter, får hundar som är lämpade för ändamålet användas för jaktträning och jaktprov under hela året i gryt som är särskilt iordningställda för ändamålet.

Paragrafen motsvarar 16 a § jaktförordningen och är oförändrad med undantag för modernisering av språket samt att bemyndigandet i andra stycket flyttats till 8 kap. 9 §.

3 § En hund som vid jakt, jaktträning eller jaktprov betar sig olämpligt med hänsyn till viltet ska snarast kopplas.

Jakt, jaktträning eller jaktprov med hund ska genomföras på ett sådant sätt att viltet inte utsätts för onödiga påfrestningar med hänsyn till väderförhållanden eller hundens egenskaper eller beteende.

Paragrafen motsvarar 18 § jaktförordningen. I bestämmelsens första stycke har ett tillägg gjorts vad gäller jaktprov med att en hund som ”betar sig olämpligt med hänsyn till viltet” ska kopplas. Skrivningen ersätter det tidigare begreppet ”jagar på ett olämpligt sätt”. I paragrafen andra stycke har snö, is och temperaturförhållanden ersatts men väderförhållanden och ett tillägg gjorts med ”beteende”. 18 § andra stycket jaktförordningen som rör Naturvårdsverket bemyndigande har flyttats till en egen paragraf.

Användning av hund inom jordbruket för att hindra att vilt skadas

4 § Trots 16 § första stycket lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter, får en hund användas inom jordbruket för att hindra att vilt kommer till skada.

Paragrafen motsvarar 17 § första stycket jaktförordningen. Exemplet i 17 § första stycket jaktförordningen om att en hund kan användas för att hindra att viltet kommer till skada vid slätter har tagits bort. Det är dock enbart exemplet som tagits bort, slätter är fortfarande

ett exempel på en situation som paragrafen är tänkt att träffa. Övervägandena finns i avsnitt 8.9.

Krav på tillgång till hund vid jakt

5 § Om ett vilt påskjuts vid jakt på björn, varg, järv, lodjur, älg, kronhjort, dovhjort, rådjur, mufflonfår eller vildsvin ska en hund som är särskilt tränad i att spåra upp skadat vilt vara på skottplatsen inom högst två timmar från påskjutningen om inte viltet har dödats eller påträffats dött innan dess.

Paragrafen motsvarar 17 § andra stycket jaktförordningen och är ändrad på så vis att ordet ”kunna” har bytts ut till ordet ”vara”. Övervägandena finns i avsnitt 8.9.

6 § En hund som kan apportera eller markera skjutna fåglar ska medföras vid jakt på ringduva, gäss eller änder. Vid jakt på andra vilda fåglar ska en sådan hund medföras under tiden mellan solens nedgång och en timme före solens uppgång. Skyldigheten att medföra hund gäller inte om jakten genomförs på snötäckt mark, från båt på öppet vatten eller vid havskust med hjälp av konstgjorda fåglar.

Paragrafen motsvarar 17 § tredje stycket jaktförordningen.

Bemyndigande m.m.

7 § Om det behövs till skydd för viltet eller av annat särskilt skäl, får länsstyrelsen trots 16 § första stycket lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter och 1 § meddela föreskrifter om

1. att hundar som förföljer vilt inte får användas vid jakt på älg, kronhjort, dovhjort, rådjur, mufflonfår eller vildsvin,
2. att hundar ska hållas under sådan tillsyn att de hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt också under annan tid än 1 mars–20 augusti,
3. att hundar ska hållas kopplade.

Har länsstyrelsen meddelat föreskrifter som avses i första stycket 2 till skydd för visst vilt, får dock hundar som inte driver eller förföljer sådant vilt användas för jakt enligt föreskrifter som meddelas av länsstyrelsen.

Paragrafen motsvarar 19 § jaktförordningen.

8 § Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om ytterligare undantag från 16 § första stycket lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter. Naturvårdsverket får även besluta om sådana undantag i beslut om delegering enligt 3 kap. 6 § andra stycket.

Om Naturvårdsverket inte har meddelat föreskrifter eller beslut om sådana undantag, får länsstyrelsen i enskilda fall besluta om undantag.

Paragrafen motsvarar 18 § andra stycket jaktförordningen.

9 § Jordbruksverket får efter samråd med Naturvårdsverket meddela föreskrifter om hur sådana gryt som avses i 2 § ska vara utformade.

Paragrafen motsvarar 16 a § andra stycket jaktförordningen.

9 kap. Vilt i hägn

Tillstånd för att hålla vilt i hägn

1 § Vilt får hållas i ett hägn eller liknande anläggning i mer än 48 timmar endast efter tillstånd av länsstyrelsen.

Kravet på tillstånd gäller dock inte vilt som hålls i anläggning för offentlig förevisning av djur.

Paragrafen innehåller kravet att vilt endast får hållas i hägn eller liknande anläggning i mer än 48 timmar efter tillstånd av länsstyrelsen. Kravet på tillstånd inte gäller för vilt som hålls i anläggning för offentlig förevisning av djur. Det motsvarar 41 a § första stycket jaktförordningen och 2 § Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:20) om vilthägn och inhägnader för handelsträdgårdar m.m. för att förebygga skador av hare. Övervägandena finns i avsnitt 7.14.1.

Tillståndskravet för att hålla vilt i hägn gäller även främmande vilt som lever i vilda populationer någon annan stans i världen. Se rättsfallet RÅ 2002 ref. 37 om hållande av strutsar i hägn.

2 § Länsstyrelsen får efter ansökan ge tillstånd till att hålla vilt i hägn eller liknande anläggning i mer än 48 timmar om

1. hägnet eller anläggningen uppfyller de krav som Naturvårdsverket har föreskrivit,

2. riskerna för biologisk mångfald samt skogs- och jordbruk om vilt tar sig ut ur hägnet eller anläggningen är acceptabla, och

3. det inte finns förhöjd risk för spridning av smittsamma sjukdomar.

Länsstyrelsen får i tillståndet besluta om de villkor som behövs för att uppfylla kriterierna i första stycket, för att uppfylla syftena med viltförvaltningen enligt 1 kap. 2 § viltförvaltningslagen eller för att viltet inte ska utsättas för onödigt lidande. Tillståndet får vara tidsbegränsat.

Paragrafen anger kriterier för att länsstyrelsen ska kunna meddela tillstånd för att hålla vilt i hägn eller liknande anläggning i mer än 48 timmar. Den motsvarar delar av 41 a § första stycket jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.14.1.

3 § Länsstyrelsen får återkalla tillstånd att hålla vilt i hägn eller liknande anläggning om

1. kraven i Naturvårdsverkets föreskrifter eller villkoren för tillståndet inte följs,

2. viltet inte hanteras enligt kraven i viltförvaltningslagen,

3. hägnet eller anläggningen inte sköts på rätt sätt, eller

4. hägnet eller anläggningen ger upphov till sådana risker som ska förhindras genom 2 § första stycket 2 eller 3.

Om ett tillstånd återkallas ska innehavaren avlägsna eller döda viltet som hålls i hägnet eller anläggningen.

Paragrafen reglerar återkallande av tillstånd att hålla vilt i hägn eller liknande anläggning. Den motsvarar delar av 41 a § första stycket jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.14.1.

Andra stycket är nytt och anger att om ett tillstånd återkallas ska innehavaren avlägsna eller döda viltet.

Jakt på vilt i hägn

4 § Inom ett hägn eller anläggning som omfattas av tillstånd för hållande av vilt enligt 2 § får vilt av den art som tillståndet avser jagas trots bestämmelserna om fredning. Inom en anläggning som omfattas av tillstånd för hållande av fåglar som är vilt enligt 2 § får ägg plockas trots bestämmelserna om fredning.

Första stycket gäller inte om viltet anses hållas av människan.

Paragrafen reglerar jakt och plockande av ägg i hägn eller anläggning med tillstånd för hållande av vilt enligt 2 §. Den motsvarar 8 § jaktförordningen och justeras så att kravet på hägnet eller anläggning knyts till tillståndet och att jakten kan ske på den art som tillståndet gäller för. Övervägandena finns i avsnitt 7.14.1.

Av *andra stycket* framgår att första stycket inte gäller om viltet anses hållas av människan. Det är ett nytt stycke som avgränsar paragrafens tillämplighet i förhållande till djurskyddslagstiftningen och Statens jordbruksverks särskilda regler om slakt och avlivning. Det regelverket gäller för djur, inklusive vilt, som anses hållas av människan (se 2 § första stycket djurskyddslagen [2018:1192]). Se rättsfallet RÅ 1977 ref. 110. Stycket innebär att vilt för att kunna jagas i hägn behöver anses leva fritt i hägnet under liknande förhållanden som vilda djur och man kan ta hänsyn till att även vilda djur kan stödutfodras på vintern.

Andra bestämmelser om vilt i hägn och vilthägn

5 § Bestämmelser om djurskydd för vilt som anses hållas av människan och om märkning och avlivning av sådant vilt m.m. i finns i djurskyddslagen (2018:1192) och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Bestämmelser om krav på tillstånd för att uppföra vilthägn i områden där allmänheten får färdas fritt finns i miljöbalken.

Paragrafen är ny och innehåller upplysningar om bestämmelser i annan lagstiftning som rör vilt som anses hållas av människan och vilthägn. Övervägandena finns i avsnitt 7.14.1.

Av *första stycket* framgår att det finns bestämmelser om djurskydd för vilt som anses hållas av människan och om märkning och avlivning av sådant vilt m.m. i djurskyddslagen och föreskrifter som meddelats med stöd av lagen. Upplysningen förtydligar vilken ytterligare reglering som gäller om vilt som hålls i hägn och liknande anläggningar anses hållas av människan.

Av *andra stycket* framgår att det finns bestämmelser i miljöbalken om krav på tillstånd för att uppföra vilthägn i områden där allmänheten får färdas fritt. En sådan bestämmelse finns i 12 kap. 11 § miljöbalken.

Bemyndigande

6 § Naturvårdsverket får efter samråd med Jordbruksverket meddela ytterligare föreskrifter om att hålla vilt i hägn eller liknande anläggning enligt 2 kap. 12 § 1 och 2 viltförvaltningslagen samt om länsstyrelsens prövning av ärenden om tillstånd för att hålla vilt i hägn eller liknande anläggning.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela ytterligare föreskrifter om att hålla vilt i hägn eller liknande anläggning och om länsstyrelsens prövning av tillstånd för sådan verksamhet. Paragrafen motsvarar delar av 42 § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.14.1.

10 kap. Viltolyckor, avlivning av vilt och vilt som tillfaller staten

Viltolyckor

1 § Har björn, varg, järv, lodjur, älg, kronhjort, dovhjort, rådjur, utter, vildsvin, mufflonfår eller örn varit inblandat i en sammanstötning med ett motorfordon, är fordonets förare skyldig att snarast möjligt märka ut olycksplatsen och underrätta Polismyndigheten.

Har ett sådant vilt varit inblandat i en sammanstötning med ett spårbundet fordon ska infrastrukturförvaltaren underrätta Polismyndigheten och ange var olycksplatsen är lokaliserad.

Paragrafen reglerar krav på att anmäla viltolyckor med motorfordon eller spårbundna fordon när det gäller uppräknade arter. Den motsvarar 40 § första stycket jaktförordningen.

2 § Har Polismyndigheten underrättats om att det har inträffat en sammanstötning mellan ett fordon och ett vilt av en art som anges i 1 § eller 5 §, får myndigheten genomföra de åtgärder som behövs för att viltet ska kunna spåras upp, dödas och hanteras eller uppdra åt någon annan att göra det enligt 6 kap. 1 § viltförvaltningslagen. Polismyndigheten ska om möjligt underrätta berörd jakträttshavare eller fastighetsägare om beslutet.

Paragrafen reglerar Polismyndighetens ansvar för eftersök vid viltolycka och kompletterar 6 kap. 1 § viltförvaltningslagen. Paragrafen motsvarar 40 § andra stycket jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.8.

Avlivning av vilt

3 § Polismyndigheten ska vara ansvarig myndighet enligt 6 kap. 2 § första stycket viltförvaltningslagen och får avliva vilt som orsakar avsevärd skada eller som kan antas vara farligt för människors säkerhet och genomföra reglerade åtgärder eller ge motsvarande uppdrag till någon annan.

Polismyndigheten ska vara ansvarig myndighet enligt 6 kap. 2 § andra stycket viltförvaltningslagen och får avliva moderlös årsunge av älg, kron-

hjort, dovhjort, rådjur, mufflonfår eller vildsvin av djurskyddsskäl och genomföra reglerade åtgärder eller ge motsvarande uppdrag till någon annan. Detsamma gäller för moderlös årsunge av björn och sälar om det inte finns någon annan lämplig lösning.

Paragrafen reglerar Polismyndighetens ansvar för avlivning av vilt enligt 6 kap. 2 § viltförvaltningslagen. Paragrafen motsvarar delar av 9 § jaktlagen och 30 § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 7.9.1.

4 § Den som har avlivat älg, kronhjort, dovhjort, rådjur, vildsvin eller mufflonfår av djurskyddsskäl med stöd av 6 kap. 3 § viltförvaltningslagen ska informera jakträttshavaren för att möjliggöra att viltet används som resurs.

Paragrafen är ny och reglerar en skyldighet för den som har avlivat klövvilt av djurskyddsskäl att informera jakträttshavaren för att möjliggöra att viltet används som resurs. Övervägandena finns i avsnitt 7.9.2.

Genom lantmäteriets webbtjänst går det att ta reda på vem som är fastighetsägare. Via fastighetsägaren är det möjligt att få reda på vem som är jakträttshavare. Den som har avlivat vilt som tillfaller staten (t.ex. de stora rovdjuren) har en skyldighet att anmäla det till Polismyndigheten enligt 7 §.

Vilt som tillfaller staten

5 § Vilt av följande arter eller artgrupper som fångas, dödas, avlivas eller påträffas dött när det är fredat tillfaller staten.

1. Björn, varg, järv, lodjur, fjällräv, utter, valar,
2. fiskgjuse, bivråk, tornuggla, hökuggla, berguv, fjälluggla, lappuggla, slaguggla, örnar, glador, falkar, kärrhökar, och
3. rördrom, lunnefågel, salskrake, svarthalsad dopping, skärfläcka, gråspett, vitryggig hackspett, mellanspett, kungsfiskare, blåkråka, härfågel, sommargylling, fjällgås, skräntärna, svarttärna och storkar.

Paragrafen reglerar vilka viltarter som tillfaller staten under vilka förutsättningar direkt med stöd av författning. Den motsvarar 33 § jaktförordningen enligt delbetänkandet (SOU 2025:32). Övervägandena finns i avsnitt 8.10. Till vilt som är fredat räknas vilt som inte får jagas enligt viltförvaltningslagen och inte heller omfattas av be-

slut om jakt som har meddelats med stöd av lagen. I paragrafen införs en punktlista för att underlätta läsningen.

I *första punkten* anges vilt som är däggdjur.

I *andra punkten* anges vilt som är rovfåglar.

I *tredje punkten* anges vilt som är fåglar i övrigt.

6 § Den myndighet som beslutar om jakt får även besluta att vilt av arterna eller artgrupperna i 5 § som fångas eller dödas under jakten tillfaller staten i stället för jakträttshavaren för de syften som anges i 6 kap. 6 § viltförvaltningslagen. Myndigheten får också besluta om provtagning av sådant vilt som fångas eller dödas under jakten för forskning, miljöövervakning eller viltövervakning och att de delar som behövs för provtagning tillfaller staten.

Stora rovdjur som har dödats vid skyddsjakt på enskilds initiativ enligt 4 kap. 7 eller 8 § för att skydda tamdjur eller vilt i hägn tillfaller staten.

Av paragrafens *första stycke* framgår att den myndighet som beslutar om jakt också kan besluta att vilt av arterna eller artgrupperna som anges i 5 § som fångas eller dödas under jakten tillfaller staten. Myndigheten får även besluta om provtagning av sådant vilt som fångas eller dödas under jakten och att de delar som behövs för provtagningen tillfaller staten. Det är en ny och förtydligad reglering och den motsvarar 24 d § första och andra stycket, 24 e § första stycket och 29 § andra stycket jaktförordningen. De nämnda bestämmelserna reglerar beslut om hur man ska förfara med djur som dödas under jakt.

Av paragrafens *andra stycke* framgår att stora rovdjur som har dödats för att skydda tamdjur eller vilt i hägn från rovdjursangrepp m.m. tillfaller staten. Det är ett förtydligande mot bakgrund av att sådant dödande av stora rovdjur räknas som skyddsjakt, vilket innebär att de stora rovdjuren inte anses vara fredade.

Övervägandena finns i avsnitt 8.10.

7 § Den som har påträffat ett dött vilt av sådan art eller artgrupp som anges i 5 §, har avlivat ett sådant vilt eller vid annat tillfälle än vid tillåten jakt har dödat eller fångat ett sådant vilt ska snarast möjligt anmäla händelsen till Polismyndigheten, utom i fall som avses i 5 kap. 12 §.

Får en ägare av en fastighet veta att ett sådant vilt har påträffats eller fångats på fastigheten, är fastighetsägaren skyldig att förvissa sig om att en anmälan har gjorts eller själv göra en anmälan. En arrendator och en jakträttshavare har samma skyldighet som fastighetsägaren.

Paragrafen reglerar skyldigheten att anmäla vilt som tillfaller staten till Polismyndigheten. Den motsvarar 36 § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.10.

8 § En anmälan enligt 7 § ska innehålla uppgifter om viltets art samt var och när viltet har påträffats, avlivats, dödats eller fångats.

Paragrafen reglerar vad som ska finnas med i en anmälan om vilt som tillfaller staten. Den motsvarar delvis 37 § jaktförordningen.

Ersättning vid eftersök vid viltolycka

9 § Polismyndigheten prövar frågor om ersättning för Polismyndighetens kostnader för eftersök vid viltolycka som avses i 2 § och om ersättning till den som har agerat på Polismyndighetens uppdrag vid eftersök vid viltolycka.

Paragrafen reglerar att det är Polismyndigheten som prövar frågor om ersättning för myndighetens egna kostnader för eftersök vid viltolycka och för ersättning till den som har agerat på myndighetens uppdrag vid eftersök vid viltolycka. Paragrafen motsvarar 40 b § första stycket jaktförordningen. Medlen för ersättning kommer från ett av Trafikverkets anslag och det regleras i Trafikverkets regleringsbrev.

Ersättning vid hantering av vilt som tillfaller staten

10 § Ersättning får lämnas ur viltförvaltningsfonden för

1. Polismyndighetens kostnader för att eftersöka, spåra, döda, avliva eller fånga vilt som tillfaller staten, och
2. kostnader med anledning av en anmälan om vilt som tillfaller staten enligt 7 §.

Ersättning ur fonden får även lämnas till den som på Polismyndighetens uppdrag har hanterat vilt som tillfaller staten på det sätt som anges i första stycket.

Polismyndigheten prövar frågor om ersättningen.

Paragrafen reglerar ersättning ur viltförvaltningsfonden vid hantering av vilt som tillfaller staten och att Polismyndigheten prövar frågor om sådan ersättning. Den motsvarar 40 a § första–tredje styckena jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.10.

Myndigheternas hantering av vilt som tillfaller staten

11 § När Polismyndigheten har tagit emot en anmälan om vilt som tillfaller staten enligt 7 § ska myndigheten se till att viltet hanteras enligt föreskrifter som har meddelats av Naturvårdsverket.

Detsamma gäller länsstyrelsen när myndigheten

1. har tagit emot en anmälan om ett stort rovdjur som har dödats eller påskjutits vid skydds jakt på enskilds initiativ för att skydda tamdjur eller vilt i hägn enligt 5 kap. 12 §, eller

2. har beslutat att vilt som fångas eller dödas vid jakt eller delar av sådant vilt ska tillfalla staten.

När Naturvårdsverket har beslutat att vilt som fångas eller dödas vid jakt eller delar av sådant vilt ska tillfalla staten ska myndigheten se till att viltet eller delarna hanteras.

Paragrafen reglerar Polismyndighetens, länsstyrelsens och Naturvårdsverkets skyldighet att se till att vilt eller delar av vilt som tillfaller staten hanteras efter en anmälan eller en myndighets beslut. Den motsvarar delvis 38 § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.10.

12 § Statens veterinärmedicinska anstalt ska för forskning, undervisning, miljöövervakning eller viltövervakning ta emot och hantera vilt som tillfaller staten om

1. viltet behövs för att utreda brott eller misstanke om sjukdom, eller

2. viltet är av arterna björn, varg, järv eller lodjur, förutom exemplar som har behandlats för att bevara dem.

Paragrafen reglerar Statens veterinärmedicinska anstalts roll och ansvar när det gäller vilt som tillfaller staten. Den motsvarar delvis 8 och 11 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2019:5) om vilt som tillfaller staten. Övervägandena finns i avsnitt 8.10.

13 § Naturhistoriska riksmuseet ska för forskning, undervisning, miljöövervakning eller viltövervakning ta emot och hantera vilt som tillfaller staten om

1. det är preparerade exemplar som har behandlats för att bevara dem, eller

2. det är vilt av andra arter än björn, varg, järv och lodjur.

Första stycket gäller inte i fråga om vilt som behövs för att utreda brott eller misstanke om sjukdom.

Paragrafen reglerar Naturhistoriska riksmuseets roll och ansvar när det gäller vilt som tillfaller staten. Den motsvarar delvis 9 och 10 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2019:5) om vilt som tillfaller staten. Övervägandena finns i avsnitt 8.10.

14 § Om vilt som tillfaller staten överlämnas till Statens veterinärmedicinska anstalt, Naturhistoriska riksmuseet eller en institution för forskning eller undervisning ska kostnaderna för överlämnandet ersättas av mottagaren.

Paragrafen reglerar att mottagaren ska stå för kostnaderna för att vilt som tillfaller staten överlämnas till Statens veterinärmedicinska anstalt, Naturhistoriska riksmuseet eller en institution för forskning eller undervisning. Den motsvarar 40 a § femte stycket jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.10.

15 § Den myndighet som förfogar över vilt som tillfaller staten får låna ut, sälja, överlåta utan ersättning eller låta destruera viltet enligt föreskrifter som har meddelats av Naturvårdsverket.

Paragrafen reglerar att myndigheter som förfogar över vilt som tillfaller staten får låna ut, sälja, överlåta utan ersättning eller låta destruera viltet enligt Naturvårdsverkets föreskrifter. Den motsvarar delar av 12 och 13 §§ Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2019:5) om vilt som tillfaller staten. Övervägandena finns i avsnitt 8.10.

16 § Om ingen annan myndighet har befogenhet att besluta om hur vilt som tillfaller staten ska hanteras får Naturvårdsverket besluta om det, inklusive besluta om hantering av viltet enligt 15 §.

Naturvårdsverket får framställa krav på skadestånd när det gäller statens vilt som har varit föremål för brott enligt viltförvaltningslagen.

Paragrafen reglerar Naturvårdsverkets subsidiära roll att besluta om hur vilt som tillfaller staten ska hanteras. Den reglerar också i andra stycket Naturvårdsverkets roll att framställa krav på skadestånd om vilt som tillfaller staten har varit föremål för brott enligt viltförvaltningslagen, såsom jaktbrott. Första stycke motsvarar delvis 38 § jaktförordningen. Naturvårdsverkets får fatta beslut om de andra myndigheterna inte har befogenhet att göra det. Myndigheterna har inte överlappande befogenheter. Övervägandena finns i avsnitt 8.10.

Bemyndiganden

17 § Naturvårdsverket får efter samråd med Polismyndigheten meddela ytterligare föreskrifter om eftersök vid viltolycka, men inte om Polismyndighetens medverkan.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela ytterligare föreskrifter om eftersök vid viltolycka. Den motsvarar 40 § tredje stycket jaktförordningen.

18 § Naturvårdsverket får efter samråd med den myndighet som prövar frågor om sådan ersättning meddela ytterligare föreskrifter om ersättning enligt 9 och 10 §§ vid eftersök vid viltolycka och vid hantering av vilt som tillfaller staten.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela ytterligare föreskrifter om ersättning enligt 9 och 10 §§ vid eftersök vid viltolycka och vid hantering av vilt som tillfaller staten. Den motsvarar 40 a § fjärde stycket och 40 b § andra stycket jaktförordningen.

19 § Naturvårdsverket får meddela ytterligare föreskrifter om

1. vilt som tillfaller staten, och
2. beslut enligt 6 §.

Innan föreskrifterna meddelas ska Naturvårdsverket samråda med Havs- och vattenmyndigheten om föreskrifterna rör viltarter som lever i hav eller vatten.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela ytterligare föreskrifter om vilt som tillfaller staten och om beslut enligt 6 §. Den motsvarar 24 d §, 34 § enligt delbetänkandet (SOU 2025:32) och delvis 38 § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.10.

11 kap. Forskningsjakt, jakt av naturvårdsskäl och utsättning av vilt

Forskningsjakt

1 § Naturvårdsverket får efter ansökan besluta om forskningsjakt på vilt för märkning, undersökning eller andra åtgärder som genomförs i vetenskapligt syfte. Jakten får också avse insamling av vilda fåglars ägg. Beslutet får

innebära att viltet eller äggen sätts ut igen efter att märkning, undersökning eller andra åtgärder är klara.

Beslutet får innebära att jakten genomförs på någon annans jaktområde och att vilt eller ägg tillfaller någon annan än jakträttshavaren. Den som har fått ett sådant beslut ska informera jakträttshavaren om jakten innan den påbörjas. Om beslutet gäller varg ska även fastighetsägaren informeras.

När det gäller unionsrättsligt skyddade viltarter får jakt enligt första stycket endast beslutas om det inte finns någon annan lämplig lösning och jakten inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för artens population i dess naturliga utbredningsområde.

Paragrafen reglerar kriterierna för att Naturvårdsverket efter ansökan ska kunna besluta om forskningsjakt. Den reglerar också att det kan beslutas att jakten får genomföras på någon annans jaktområde och att vilt eller ägg sätts ut igen eller tillfaller någon annan än jakträttshavaren. Paragrafen är en sammanslagning av forskningsjakt som kan innebära att vilt dödas (delar av 31 § jaktförordningen), forskningsjakt som kan innebära att vilt fångas för märkning och undersökning (32 § andra stycket jaktförordningen) och forskningsmärkning m.m. av varg (delar av 32 a § jaktförordningen). Övervägandena finns i avsnitt 8.11.

2 § Den som har Naturhistoriska riksmuseets uppdrag att ringmärka vilda fåglar får utan särskilt beslut fånga vilda fåglar för märkning och undersökning på annans jaktområde som forskningsjakt. Den som ringmärker vilda fåglar ska informera jakträttshavaren innan fångstredskap sätts ut.

När märkning och undersökning av en vild fågel är klar ska fågel sätts ut i frihet igen utan att det krävs fastighetsägarens medgivande.

Paragrafen reglerar befogenheten att utan särskilt beslut fånga in vilda fåglar för märkning och undersökning på någon annans jaktområde för den som har ett uppdrag av Naturhistoriska riksmuseet att ringmärka vilda fåglar. Sådan ringmärkning räknas som forskningsjakt. Paragrafen motsvarar 32 § första stycket jaktförordningen. En skillnad är att jakträttshavaren ska underrättas innan fångstredskap sätts ut och inte bara om fångstredskap lämnas utan omedelbar tillsyn. Övervägandena finns i avsnitt 8.11.

Jakt av naturvårdsskäl

3 § Länsstyrelsen får efter ansökan eller på eget initiativ besluta om jakt av naturvårdsskäl på vilt om det behövs

1. för att skydda eller bevara vilda djur, växter eller livsmiljöer, och
2. för återinplantering eller återinförande av en viltart eller för den uppfödning som krävs för detta.

Beslut om jakt enligt första stycket får också avse insamling av vilda fåglars ägg. Beslutet får innebära att jakten genomförs på någon annans jaktområde och att vilt eller ägg tillfaller någon annan än jakträttshavaren. Den som har fått ett sådant beslut ska informera jakträttshavaren om jakten innan den påbörjas.

När det gäller unionsrättsligt skyddade viltarter får jakt enligt första stycket endast beslutas om det inte finns någon annan lämplig lösning och jakten inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för artens population i dess naturliga utbredningsområde.

Paragrafen reglerar att länsstyrelsen efter ansökan eller på eget initiativ får besluta om jakt av naturvårdsskäl. Den reglerar också det kan beslutas att jakten får genomföras på någon annans jaktområde och att vilt eller ägg tillfaller någon annan än jakträttshavaren. Det är en sammanslagning av regleringen om jakt för att skydda och bevara vilda djur, växter eller livsmiljöer (23 a § första stycket 4 jaktförordningen) och om jakt för återinplantering eller återinförande av en art (delar av 31 § jaktförordningen). Övervägandena finns i avsnitt 8.12.

4 § Naturvårdsverket eller den till vilken myndigheten uppdrar detta får

1. för ändamål inom viltförvaltningen, som är ett led i att skydda eller bevara varg, fånga en varg på någon annans jaktområde för att märka, undersöka eller behandla vargen och därefter sätta ut den i frihet igen utan att det krävs fastighetsägarens medgivande, och

2. i syfte att åstadkomma en ökad genetisk variation i vargpopulationen fånga en varg på någon annans jaktområde för att flytta den till en annan plats.

En förutsättning för att en åtgärd enligt första stycket ska få genomföras är att det inte finns någon annan lämplig lösning och att det inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för artens population i dess naturliga utbredningsområde. Fastighetsägaren och jakträttshavaren till det jaktområde där vargen fångas ska underrättas om åtgärden.

Paragrafen reglerar Naturvårdsverkets möjlighet att besluta om att fånga in en varg för förvaltningsmärkning m.m. samt för att flytta vargen till en annan plats. Paragrafen motsvarar 31 a § jaktförordningen och delar av 32 a § jaktförordningen enligt delbetänkandet (SOU 2025:32). Det förtydligas att vargen får sättas ut igen efter

märkning, undersökning eller behandling. Vid flytt av varg regleras utsättningen separat i 7 §.

Utsättning av vilt

5 § Naturvårdsverket får efter ansökan besluta om undantag i det enskilda fallet från förbudet mot att sätta ut vilt i frihet i 2 kap. 7 § viltförvaltningslagen om

1. det behövs av bevarandeskäl eller av annat särskilt skäl,
2. utsättningen i sig bedöms som lämplig, och
3. utsättningen inte medför oacceptabla risker för omgivningen.

Beslut enligt första stycket får innebära att vilt sätts ut i frihet utan fastighetsägarens medgivande.

Paragrafen reglerar att Naturvårdsverket genom beslut i det enskilda fallet får medge undantag från förbudet mot att sätta ut vilt och kriterierna för sådana beslut. Paragrafen är ny och utvecklar regleringen i 41 § andra stycket jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 8.13.

6 § Naturvårdsverket eller den till vilken myndigheten uppdrar detta får sätta ut varg i frihet i syfte att åstadkomma en ökad genetisk variation i vargpopulationen efter medgivande av jakträttshavaren.

Paragrafen reglerar att Naturvårdsverkets får sätta ut en varg efter flytt i syfte att åstadkomma en ökad genetisk variation i vargpopulationen efter medgivande av jakträttshavaren. Att fastighetsägarens medgivande krävs framgår av 2 kap. 7 § viltförvaltningslagen. Paragrafen kompletterar 4 § som reglerar fångst av varg för en sådan flytt. Den motsvarar 41 § tredje stycket jaktförordningen.

Bemyndiganden

7 § Naturvårdsverket får meddela ytterligare föreskrifter om jakt av naturvårdsskäl enligt 6 kap. 5 § första stycket 2 och 3 viltförvaltningslagen.

Paragrafen är ny och innehåller ett bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela ytterligare föreskrifter om jakt av naturvårdsskäl. Övervägandena finns i avsnitt 8.12.

8 § Naturvårdsverket får meddela ytterligare föreskrifter om undantag från förbudet att sätta ut vilt i frihet i 2 kap. 7 § viltförvaltningslagen, inklusive föreskrifter om att sätta ut visst vilt utan särskilt beslut. Föreskrifterna får medge undantag från kravet på fastighetsägarens medgivande för att sätta ut vilt i frihet.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för Naturvårdsverket att meddela ytterligare föreskrifter om att sätta ut vilt. Den kompletterar 5 § samt motsvarar 41 § andra stycket jaktförordningen.

12 kap. Förvaltningsplaner för vilt, rovdjursinventering och viltförvaltningsdelegationer

Förvaltningsplaner

1 § Naturvårdsverket ska för varje ny förvaltningsperiod upprätta en nationell förvaltningsplan för björn, varg, järv, lodjur, vildsvin respektive storskarv. En förvaltningsperiod motsvarar den tid en viss nationell förvaltningsplan gäller. Naturvårdsverket får även upprätta nationella förvaltningsplaner för andra viltarter för att uppfylla behov inom viltförvaltningen.

Havs- och vattenmyndigheten ska, efter samråd med Naturvårdsverket, för varje förvaltningsperiod upprätta en nationell förvaltningsplan för gråsäl, knubbsäl respektive vikare.

Nationella förvaltningsplaner ska vara vägledande för länsstyrelsernas arbete inom viltförvaltningen.

Paragrafen är ny och föreskriver bl.a. att Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har en skyldighet att upprätta nationella förvaltningsplaner för vissa viltarter. Övervägandena finns i avsnitt 8.14.

2 § Länsstyrelsen ska upprätta en rovdjursförvaltningsplan för länet med beaktande av de nationella förvaltningsplanerna för de stora rovdjuren.

Rovdjursförvaltningsplanen ska innehålla förvaltningsmål för förekomsten av björn, järv och lodjur i länet. Med förvaltningsmål avses den storlek på populationen för en art som förvaltningen i länet syftar till att långsiktigt nå och bibehålla under förvaltningsplanens giltighetstid.

Paragrafen motsvarar 7 § förordning om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn. Ett tillägg har gjorts i paragrafen som förtydligar att länsstyrelsen ska upprätta en rovdjursförvaltningsplan med beaktande av de nationella förvaltningsplanerna för respektive stort rovdjur.

Rovdjursinventering

3 § Länsstyrelsen ska varje år undersöka populationsstorlek och utbredning för varg, järv, lodjur, fjällräv och kungsörn i länet (rovdjursinventering).

Inom renskötselområdet ska länsstyrelsen dessutom varje år efter samråd med berörda samebyar undersöka populationernas storlek och utbredning för varg, järv och lodjur som förekommer inom samebyns svenska betesområde och om arterna förekommer regelbundet eller tillfälligt inom området. Länsstyrelsen ska även efter samråd med berörda samebyar undersöka om björn eller kungsörn förekommer inom samebyns svenska betesområde.

Resultaten av rovdjursinventeringarna ska lämnas till Naturvårdsverket.

Paragrafen motsvarar 8 § förordning om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn. Ett tillägg har gjorts i paragrafen som ställer krav på länsstyrelsen att varje år ska undersöka populationsstorlek och utbredning av fjällräv. Utöver det har begreppet ”hur många föryngringar” ersatts av ”populationernas storlek och utbredning”. Övervägandena finns i avsnitt 8.15.

4 § Naturvårdsverket ska varje år granska och fastställa inventeringsresultat för varg, järv, lodjur, fjällräv och kungsörn. Om väderförhållanden har orsakat betydande hinder för inventeringen av en art i ett visst område, ska Naturvårdsverket i stället göra en uppskattning av artens population och dess utbredning i det berörda området.

Naturvårdsverket ska minst en gång vart femte år göra en uppskattning av populationen av björn och dess utbredning.

Paragrafen motsvarar 9 § förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

Viltförvaltningsdelegationer och deras uppgifter

5 § En viltförvaltningsdelegation är ett organ inom länsstyrelsen för samverkan och beslut om övergripande riktlinjer i frågor som rör viltförvaltningen inom länet.

Paragrafen motsvarar 2 § förordningen (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer.

6 § En viltförvaltningsdelegation ska besluta om övergripande riktlinjer för
1. viltförvaltningen inom länet,

2. skötsel av älgpopulationen och i förekommande fall för skötsel av kronhjorts-, dovhjorts- och vildsvinspopulationerna,
3. populationsreglerande jakt och skyddsjakt inom länet, och
4. bidrag och ersättning enligt viltskadeförordningen (2001:724).

Paragrafen motsvarar 3 § förordningen om viltförvaltningsdelegationer.

- 7 § En viltförvaltningsdelegation ska pröva frågor om godkännande av
1. de förslag till miniminivåer för björn, varg, järv och lodjur som länsstyrelsen enligt 3 kap. 3 § ska lämna till samverkansrådet, och
 2. den rovdjursförvaltningsplan för länet som ska upprättas enligt 2 §.

Paragrafen motsvarar 4 § förordningen om viltförvaltningsdelegationer.

- 8 § Ärenden vid viltförvaltningsdelegationen bereds av anställda vid länsstyrelsen i samråd med ordföranden för viltförvaltningsdelegationen.

Paragrafen motsvarar 11 § förordningen om viltförvaltningsdelegationer.

- 9 § En viltförvaltningsdelegation är beslutför när ordföranden och minst tre fjärdedelar av de andra ledamöterna är närvarande.
- Om delegationen inte är enig om ett beslut, ska omröstning genomföras. Vid omröstning ska den mening gälla som omfattas av mer än hälften av ledamöternas röster. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Paragrafen motsvarar 12 § förordningen om viltförvaltningsdelegationer.

- 10 § Den som vill anmäla avvikande mening enligt 30 § första eller andra stycket förvaltningslagen (2017:900) i en fråga som en viltförvaltningsdelegation ska pröva ska göra det innan sammanträdet med delegationen avslutas.

Paragrafen motsvarar 13 § förordningen om viltförvaltningsdelegationer.

- 11 § Det ska föras protokoll över viltförvaltningsdelegationens sammanträden.

Paragrafen motsvarar 14 § förordningen om viltförvaltningsdelegationer.

Viltförvaltningsdelegationens sammansättning

12 § Landshövdingen är ordförande i viltförvaltningsdelegationen. Vid landshövdingens frånvaro ska landshövdingens ställföreträdare vara ordförande i delegationen.

Paragrafen motsvarar 5 § förordningen om viltförvaltningsdelegationer.

13 § En viltförvaltningsdelegation består, utöver ordföranden, av

1. fem ledamöter som är politiska företrädare och som utses efter förslag av regionen,
2. en ledamot som har särskild kunskap i frågor om trafiksäkerhet och illegal jakt och som utses efter förslag av Polismyndigheten,
3. en ledamot som representerar jakt- och viltförvaltningsintresset,
4. två ledamöter som representerar naturvårdsintresset,
5. en ledamot som representerar friluftsintrasset,
6. en ledamot som representerar ägare och brukare av jordbruksmark,
7. en ledamot som representerar lokalt näringsliv och turism,
8. en ledamot som representerar skogsnäringen, och
9. en ledamot som representerar natur- och ekoturismföretagen.

Ledamöterna i första stycket 3–9 ska utses efter förslag av den eller de berörda intresseorganisationerna i länet.

I län med en rennärlingsdelegation ska en av de politiska företrädarna enligt första stycket 1 utses efter samråd med Sametinget.

Paragrafen motsvarar 6 § förordningen om viltförvaltningsdelegationer.

14 § Utöver det som anges i 13 § ska en delegation i ett län med

1. yrkesfiske ha en ledamot som representerar yrkesfisket,
2. fåbodbruk ha en ledamot som representerar fåbodbruket,
3. rennärlingsdelegation ha en ledamot som representerar rennäringen, och
4. rennärling ha en ledamot som utses efter samråd med Sametinget.

Ledamöterna i första stycket 1–3 ska utses efter förslag av den eller de berörda intresseorganisationerna i länet.

Paragrafen motsvarar 7 § förordningen om viltförvaltningsdelegationer.

15 § För varje ledamot ska det finnas en ersättare. Det som i 13 och 14 §§ sägs om ledamöter gäller även för deras ersättare.

Paragrafen motsvarar 8 § förordningen om viltförvaltningsdelegationer.

16 § Länsstyrelsen utser ledamöter och ersättare i delegationen. När ledamöterna och ersättarna utses ska en jämn könsfördelning eftersträvas.

Ledamöterna och ersättarna ska vara folkbokförda i länet eller, när det är fråga om rennäringsutövare, vara medlemmar i en sameby som är registrerad hos Sametinget. De ska utses för en uppdragsperiod som inte är längre än fyra år. När perioden löpt ut för en ledamot eller ersättare, får han eller hon utses för en ny period. Om en ledamot eller ersättare avgår, ska en ny ledamot eller ersättare utses för återstoden av perioden.

Paragrafen motsvarar 9 § förordningen om viltförvaltningsdelegationer.

Bemyndiganden

17 § Naturvårdsverket får meddela

1. ytterligare föreskrifter om hur rovdjursinventering ska genomföras, och
2. verkställighetsföreskrifter om länsstyrelsernas rovdjursförvaltningsplaner.

Om rennäringen berörs ska Naturvårdsverket låta Sametinget yttra sig innan föreskrifterna meddelas.

Paragrafen motsvarar delar av 10 § förordningen om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn.

13 kap. Avgifter, jaktkort, viltförvaltningsfonden och jägarregistret

Avgifter

1 § Viltförvaltningsavgiften enligt 7 kap. 1 § viltförvaltningslagen ska vara 490 kronor. Viltförvaltningsavgiften ska betalas in till Kammarkollegiet. Skyldigheten att betala viltförvaltningsavgift gäller inte för den som genomför

1. forskningsjakt,
2. eftersök vid viltolyckor,
3. skyddsjakt på enskilds initiativ på ett stort rovdjur med stöd av 4 kap. 7 eller 8 §, eller
4. skyddsjakt på enskilds initiativ med stöd av de punkter eller underpunkter i bilaga 4 som markerats med *.

Avgift behöver inte heller betalas av den som vid jaktårets början är under arton år och vid samma tidpunkt inte har tillstånd att inneha skjutvapen för jaktändamål.

Paragrafen motsvarar 49 § och 50 § jaktförordningen men är ändrad när skyldigheten att betala viltförvaltningsavgift numera följer av viltförvaltningslagen.

2 § Kammarkollegiet får återbetala medel som någon betalat enligt 1 § om det visar sig att inbetalningen har varit uppenbart felaktig.

Paragrafen är ny och ger Kammarkollegiet en möjlighet att återbetala medel till någon när inbetalningen av viltförvaltningsavgiften har varit uppenbart felaktig. Övervägandena finns i avsnitt 8.16.

3 § Har fler älgar dödats än vad som följer av ett beslut om populationsreglerande jakt i ett tilldelningsområde för älgjakt, ska en särskild avgift betalas till länsstyrelsen. Avgiften uppgår till 7 000 kronor för en vuxen älg och 3 000 kronor för en kalv.

Avgift enligt första stycket ska inte betalas om viltet eller dess värde förklaras förverkat, eller om det är uppenbart oskäligt att kräva ut en avgift.

Paragrafen motsvarar 52 c § jaktförordningen och är ändrad enligt förslaget i delbetänkandet (SOU 2025:32).

4 § Avgifterna som betalas till länsstyrelsen enligt 3 § ska tillfalla viltförvaltningsfonden. Länsstyrelsen ska överföra medlen till Kammarkollegiet.

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 7.12.

Jaktkort

5 § Jaktkort tillhandahålls av Naturvårdsverket.

Ett jaktkort ska innehålla uppgifter om den betalandes namn, personnummer och adress samt om den betalande har anmält sig för sådan jakt som kräver särskild anmälan. För den som saknar personnummer ska födelsedatum anges.

Paragrafen motsvarar 51 § jaktförordningen och är ändrad enligt förslaget i delbetänkandet (SOU 2025:32).

6 § Den som jagar ska ha med sig sitt jaktkort

Ett jaktkort gäller som bevis för att viltförvaltningsavgiften har betalats.

Paragrafen motsvarar 52 § första stycket jaktförordningen.

Viltförvaltningsfonden

7 § Viltförvaltningsfonden förvaltas av Kammarkollegiet.

Kammarkollegiet ska bokföra influtna viltförvaltningsavgifter och de medel som länsstyrelsen har överfört enligt 4 § på viltförvaltningsfonden.

Paragrafen motsvarar 49 § tredje stycket samt 50 § andra stycket första meningen jaktförordningen. Fonden kallas för viltförvaltningsfonden i stället för viltvårdsfonden för att spegla lagstiftningens tillämpningsområde. Ändringen följer av 7 kap. 2 § viltförvaltningslagen. Övervägandena finns i avsnitt 7.12.

8 § Naturvårdsverket får använda medel ur viltförvaltningsfonden för att se till att åtgärder utförs som

1. avser uppföljning och övervakning av viltpopulationerna,
2. syftar till att minska lidandet för trafikskadat vilt, eller
3. bidrar till en adaptiv klövviltsförvaltning.

Regeringen beslutar hur mycket medel ur viltförvaltningsfonden Naturvårdsverket ska få använda för att se till att sådana åtgärder utförs.

Paragrafen motsvarar 48 a § jaktförordningen men bestämmelsens andra stycke har utgått.

9 § Ytterligare bestämmelser om användningen av viltförvaltningsfondens medel finns i 9 kap. 10 § samt i förordningen (1980:896) om viltvårdsområden och förordningen (2021:12) om vissa bidrag ur viltförvaltningsfonden.

Paragrafen motsvarar 48 b § jaktförordningen.

Jägarregistret

10 § Naturvårdsverket ska med hjälp av automatiserad behandling föra register över vilka personer som har

1. betalat viltförvaltningsavgift,
2. avlagt prov som ingår i jägarexamen, och
3. anmält sig för sådan jakt som kräver särskild anmälan.

I ärenden om tillstånd att inneha jaktvapen ska Naturvårdsverket på begäran av Polismyndigheten lämna uppgifter om avlagt prov som ingår i jägarexamen. Uppgifterna får lämnas ut på medium för automatiserad behandling.

Paragrafen motsvarar 52 f § jaktförordningen.

- 11 §** Jägarregistret ska ha till ändamål att
1. redovisa vilka personer som har betalat viltförvaltningsavgift,
 2. redovisa vilka personer som har anmält sig för sådan jakt som kräver särskild anmälan, och
 3. underlätta handläggningen av ansökningar om att inneha skjutvapen eller ammunition.
- Jägarregistret får användas för att underlätta utskick av information från statliga myndigheter till jägarna.

Paragrafen motsvarar 52 g § jaktförordningen. I förordningen har termen jägarregistret ersatt jaktkorts- och jägarexamensregistren utan ändring i sak. Övervägandena finns i avsnitt 8.17.

Bemyndiganden

- 12 §** Naturvårdsverket får meddela ytterligare föreskrifter om jägarregistret.

Paragrafen motsvarar 52 § jaktförordningen.

14 kap. Tillsyn, förverkat vilt och sanktionsavgifter

Tillsyn

- 1 §** Jaktkontrollant förordnas av länsstyrelsen i det län där han eller hon har sin hemvist. Förordnandet får omfatta ett eller flera län.

Paragrafen motsvarar 53 § jaktförordningen.

- 2 §** Jaktkortet ska på uppmaning visas för en polisman, jaktkontrollant, naturvårdsvakt, tillsynsman i nationalpark eller naturreservat, kustbevakningstjänsteman, fastighetsägaren eller jakträttshavaren.

En kustbevakningstjänsteman får ge en sådan uppmaning som framgår av första stycket även på land i anslutning till de områden som anges 1 kap. 4 och 5 §§ kustbevakningslagen (2019:32).

Paragrafen motsvarar 52 § jaktförordningen.

Förverkat vilt

3 § I viltförvaltningslagen finns bestämmelser om beslag av vilt och om försäljning av sådant vilt.

Paragrafen motsvarar 54 § jaktförordningen.

4 § Vilt, ägg eller bon som har förverkats tillfaller jakträttshavaren, om jakten har genomförts med tillåtna jaktmedel och under den tid när jakt på viltet var tillåten.

Paragrafen motsvarar 55 § och 57 § jaktförordningen.

5 § Vilt, ägg eller bon som har förverkats och som inte tillfaller jakträttshavaren får efter beslut av Naturvårdsverket överlämnas till Naturhistoriska riksmuseet, en institution för forskning eller undervisning eller någon annan mottagare som myndigheten bestämmer efter samråd med mottagaren.

Domstol som har beslutat om förverkande av vilt ska skicka en kopia av domen eller beslutet till Naturvårdsverket.

Paragrafen motsvarar 56 och 57 §§ jaktförordningen.

Sanktionsavgifter

6 § Om en sanktionsavgift har beslutats för en överträdelse och den avgiftsskyldige därefter inte upphör med överträdelsen, ska en ny avgift för överträdelsen tas ut som ska vara dubbelt så stor som det belopp som anges i den bestämmelse som ligger till grund för att påföra sanktionsavgiften. Varje ny avgift får dock tas ut med högst 50 000 kronor.

En ny avgift enligt första stycket får beslutas endast om den avgiftsskyldige har fått skälig tid att genomföra rättelse.

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 10.5.2.

7 § Om en sanktionsavgift har beslutats för en överträdelse och den avgiftsskyldige därefter inom två år från beslutet upprepar en sådan överträdelse, ska en avgift för den nya överträdelsen tas ut som ska vara dubbelt så stor som det belopp som anges i den bestämmelse som ligger till grund för att påföra sanktionsavgiften. Varje ny avgift får dock tas ut med högst 50 000 kronor.

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 10.5.4.

Bemyndiganden

8 § Polismyndigheten får meddela föreskrifter om förordnande och utbildning av jaktkontrollanter och om deras utrustning.

Paragrafen motsvarar 53 § andra stycket jaktförordningen.

15 kap. Överklagande, handläggning i domstol samt verkställighet och ändring av beslut

Överklagande

1 § I 40 § förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen motsvarar 58 § jaktförordningen.

Handläggning i domstol

2 § Mål om jakt på unionsrättsligt skyddade viltarter ska handläggas skyndsamt.

Paragrafen motsvarar 58 a § jaktförordningen.

Verkställighetsförordnande

3 § Polismyndigheten, länsstyrelsen och Naturvårdsverket får förordna att beslut enligt denna förordning ska gälla utan hinder av att det har överklagats.

Paragrafen motsvarar 59 § jaktförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 11.5.

När en myndighet får ändra ett beslut som har överklagats

4 § Ett beslut om populationsreglerande jakt på varg eller järv som har överklagats får ändras av den myndighet som har meddelat det som första instans även om överklagandet och övriga handlingar i ärendet har överlämnats till den högre instans som ska pröva överklagandet.

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 11.3.3.

16 kap. Övrigt

Översyn av jakttider m.m.

1 § Naturvårdsverket ska minst en gång vart sjätte år se över jakttider och uppräkningsgrupper av viltarter i denna förordning och vid behov föreslå ändringar till regeringen.

Paragrafen är ny. Övervägandena finns i avsnitt 8.1.

Yttrande om jakt från Havs- och vattenmyndigheten

2 § Innan Naturvårdsverket fattar beslut om jakt på viltarter som lever i hav eller vatten enligt denna förordning ska myndigheten låta Havs- och vattenmyndigheten yttra sig.

Paragrafen motsvarar 23 b § andra stycket, 23 g § andra stycket, 25 § andra stycket och 31 § tredje stycket jaktförordningen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2027.
2. Genom förordningen upphävs
 - a) jaktförordningen (1987:905),
 - b) förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn, samt
 - c) förordningen (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer.
3. Beslut som har fattats med stöd av jaktförordningen (1987:905), förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn eller förordningen (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer ska fortfarande gälla.
4. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet.

Övervägandena om ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna finns i avsnitt 13.1 och 13.2.

15.7 Förslaget om ändring i artskyddsförordningen (2007:845)

4 §

Det är förbjudet att

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar,
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon,
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma, och
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningsperiod, om inte störningen saknar betydelse för att
 - a. bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
 - b. återupprätta populationen till den nivån.

Förbudet i första stycket gäller inte jakt eller andra åtgärder som genomförs med stöd av viltförvaltningslagen (2027:00) eller viltförvaltningsförordningen (2027:00). I fråga om sådan jakt eller andra åtgärder finns bestämmelser med motsvarande innebörd i dessa författningar.

I paragrafen anges artskyddsförordningens regler om fridlysning av vilda fåglar.

I andra stycket görs ett tillägg om att artskyddsförordningen regler om fredning inte gäller för jakt eller andra åtgärder som genomförs med stöd av viltförvaltningslagen eller viltförvaltningsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 6.7.

4 a §

Det är förbjudet att, i fråga om sådana vilt levande djurarter som har markerats med N eller n i bilaga 1,

1. avsiktligt fånga eller döda djur,
 2. avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödnings-, övervintrings- och flyttperioder,
 3. avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och
 4. skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.
- Förbudet gäller alla levnadsstadier hos djuren.

Förbudet i första och andra stycket gäller inte jakt eller andra åtgärder som genomförs med stöd av viltförvaltningslagen (2027:00) eller viltförvaltningsförordningen (2027:00). I fråga om sådan jakt eller andra åtgärder finns bestämmelser med motsvarande innebörd i dessa författningar.

Förbudet gäller inte heller fiske. I fråga om fiske finns bestämmelser med motsvarande innebörd i förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen.

I paragrafen anges artskyddsförordningens regler om fridlysning av andra vilt levande djurarter än vilda fåglar.

I *tredje stycket* görs ett tillägg om att artskyddsförordningen regler om fredning inte gäller för jakt eller andra åtgärder som genomförs med stöd av viltförvaltningslagen eller viltförvaltningsförordningen. Övervägandena finns i avsnitt 6.7.

Ikraftträdandebestämmelse

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2027.

Bestämmelsen föreskriver att förordningen träder i kraft den 1 juli 2027.

Övervägandena finns i avsnitt 13.1.

Kommittédirektiv 2024:11

En moderniserad jaktlagstiftning

Beslut vid regeringssammanträde den 25 januari 2024

Sammanfattning

En särskild utredare ska göra en översyn av lagstiftningen på jaktområdet. Syftet med översynen är att få till stånd dels en modern lagstiftning med tydlig systematik och moderna bestämmelser för långsiktigt hållbar jakt och viltvård, dels ett förbättrat genomförande av EU-rättsliga regler på jaktområdet och ett säkerställande av att genomförandet inte avser andra arter än dem som omfattas av EU-reglerna.

Utredaren ska bl.a.

- utarbeta förslag till en ny jaktlag och en ny jaktförordning,
- förbättra genomförandet i svensk rätt av EU:s regelverk på jaktområdet,
- ta ställning till om den straffrättsliga regleringen i jaktlagstiftningen behöver ändras,
- ta ställning till om regleringen av överklagbarhet av beslut behöver ändras, och
- lämna nödvändiga författningsförslag som är förenliga med Sveriges EU-rättsliga åtaganden och annan internationell rätt.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2025.

Uppdraget att föreslå en moderniserad jaktlagstiftning

Regler om jakt och viltvård när det gäller vilda fåglar och vilda däggdjur finns främst i jaktlagen (1987:259) och i jaktförordningen (1987:905). I jaktlagen finns de civilrättsliga reglerna om jakträtt och de grundläggande krav som ställs på viltvården och jakten. Kompletterande regler finns i jaktförordningen och i Naturvårdsverkets föreskrifter.

Sverige är som medlem i EU skyldigt att följa EU:s förordningar och direktiv på jaktområdet, särskilt rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 (kodifierad version) om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet), de s.k. naturvårdsdirektiven. Art- och habitatdirektivet omfattar de arter och livsmiljöer som anges i direktivet, medan fågeldirektivet omfattar alla fåglar som förekommer naturligt i EU. Sverige är också part till den regionala konventionen under Europarådet om skydd av europeiska vilda djur och växter samt deras naturliga miljö (SÖ 1983:30), den så kallade Bernkonventionen. EU:s förordningar är direkt tillämpliga och gäller därmed som lag i Sverige, medan EU-direktiv ska genomföras i svensk författning. Naturvårdsdirektiven har främst genomförts i svensk rätt genom bestämmelser i miljöbalken, förordningar meddelade med stöd av balken och jaktförordningen.

Ansvar för att säkerställa livskraftiga viltstammar är nationellt, medan förvaltningen av vilt i stor utsträckning är regional och med lokalt inflytande. Naturvårdsverket är central myndighet för förvaltning av vilda däggdjur och fåglar. Regionalt fattar länsstyrelsen beslut om bl.a. älgförvaltning och skyddsjakt. Därutöver får Svenska Jägarförbundet bidrag ur viltvårdsfonden för att förbundet ska kunna leda delar av jakten och viltvården i landet.

Det behövs en ny jaktlagstiftning

Jaktlagen, som har funnits sedan slutet av 1980-talet, har ändrats ett flertal gånger. Regeringen tillsatte 2012 en utredning om översyn av jaktlagstiftningen. Utredningen, som tog namnet Jaktlagsutredningen, lämnade två delbetänkanden, *Viltmyndigheten – jakt och viltförvaltning i en ny tid* (SOU 2013:71) och *Vildsvin och viltskador – om ut-*

fodring, kameraövervakning och arrendatorers jakträtt (SOU 2014:54). Utredningen avslutades innan uppdraget skulle slutredovisas.

Riksdagen har efter det att utredningen avslutades tillkännaggett för regeringen vad miljö- och jordbruksutskottet anfört om vissa jaktfrågor (bet. 2014/15: MJU9, rskr. 2014/15:154 och bet. 2015/16: MJU19, rskr. 2015/16:227). Tillkännagivandena innebär att regeringen ska låta utreda ett antal frågor som den avvecklade Jaktlagsutredningen haft i uppdrag att utreda. En del av dessa, nämligen samernas rätt till jakt (den s.k. dubbla jakträtten), småviltjakt på statens mark ovanför odlingsgränsen, sälförvaltning och jakt efter kronhjort, har omhändertagits i annan ordning. Det som återstår att behandla är tillkännagivanden om jakt på allmänt vatten, jakt i Sveriges ekonomiska zon och allmän regelförenkling.

Riksdagen har i fråga om översyn av jaktlagen i ett tillkännagivande anfört bl.a. att en utredning bör tillsättas med uppdrag att se över jaktlagstiftningen i syfte att lägga fram en ny jaktlag med ett enkelt regelverk, en tydlig systematik och moderna bestämmelser (bet. 2021/22: MJU16, rskr. 2021/22:178).

Jaktformerna, tillgängliga hjälpmedel för jakt samt viltarternas utbredning och numerär har förändrats sedan jaktlagen utformades. Ökningen av en del viltstammar har medfört ökade skador för bl.a. jord- och skogsbruk samt ett ökat antal trafikolyckor. Även synen på jakt, viltvård och djurskydd är annorlunda i dag. När Sverige blev medlem i EU 1995 hade den nya jaktlagstiftningen varit i kraft en kortare tid. Det gjordes därför ingen total översyn av jaktlagstiftningen vid genomförandet av naturvårdsdirektiven i samband med medlemskapet. Direktiven genomfördes främst i jaktförordningen med en delvis ny systematik i förordningen som följd, men även i annan reglering. Flera skäl talar för att dessa direktiv, som är av grundläggande betydelse för viltförvaltningen, i större omfattning än i dag bör genomföras på lagnivå. Genomförandet av direktiven har delvis kommit att innebära att art- och habitatdirektivets kriterier för skyddsjakt även gäller för arter som inte omfattas av naturvårdsdirektiven (till exempel klövvilt). Detta kan göra tillämpningen av lagstiftningen onödigt komplicerad.

Från olika håll har det påtalats att den nuvarande lagstiftningen brister i tydlighet. Högsta domstolen har exempelvis i ett avgörande om ansvar för grovt jaktbrott m.m. uttalat att systematiken i jaktlagen inte präglas av den tydlighet som skulle ha varit önskvärd

(NJA 2008 s. 376). Vidare föreslog Rovdjursutredningen i sitt slutbetänkande *Mål för rovdjurspolitiken* (SOU 2012:22) att en utredning bör tillsättas för att arbeta fram ett regelverk som i språk och uppbyggnad är modernt, mer förutsägbart och enklare att tillämpa.

Utredaren ska därför

- utarbeta förslag till en ny jaktlag och en ny jaktförordning med tydlig och enkel systematik och moderna och lättillämpade bestämmelser om jakt och viltvård,
- förbättra genomförandet av EU-rättsliga regler på jaktområdet och säkerställa att genomförandet inte avser andra arter än dem som omfattas av EU-reglerna,
- analysera om det är ändamålsenligt att föra in bestämmelser från författningar som anknyter till jaktlagen och jaktförordningen, såsom förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn samt förordningen (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer, i jaktlagstiftningen i syfte att öka tydligheten och skapa en enhetlig jaktlagstiftning som är lätt att överblicka och tillämpa,
- utforma förslagen så att de är lätta och kostnadseffektiva att tillämpa för verksamhetsutövare, myndigheter och allmänheten, så att den administrativa hanteringen förenklas utan att syftet med regleringen urholkas och så att regleringen sker på den mest ändamålsenliga nivån (lag, förordning eller myndighetsföreskrifter),
- vid utformningen av förslagen ta hänsyn till regeringens mål att minska regelbördan och de administrativa kostnaderna för företagen, och
- lämna eventuella andra författningsförslag som behövs.

Frågor om älg- och kronhjortsförvaltningen (utöver vad som anges nedan under rubriken Hur kan en flerartsförvaltning av klövvilt finansieras?), förvaltningen av säl, fördelning av medel ur viltvårdsfonden, utfodring av vilt och samernas jakträtt omfattas inte av uppdraget. Den jakttidsberedning som regleras i 2 § tredje stycket jaktförordningen ska bevaras.

Hur kan en flerartsförvaltning av klövvilt finansieras?

Landet är indelat i älgskötselområden och i älgförvaltningsområden (33 § jaktlagen och 3 c § jaktförordningen). I varje älgförvaltningsområde ska länsstyrelsen inrätta en älgförvaltningsgrupp. Länsstyrelsen ansvarar för förvaltningen. Älgförvaltningen finansieras genom att en avgift tas ut för varje fälld älg (fällavgift). Naturvårdsverket har i en skrivelse till regeringen (LI2023/00515) angett att förutsättningarna för klövviltsförvaltningen varierar betydligt mellan olika delar av landet, vilket medför att länsstyrelserna har olika behov och möjligheter att finansiera de kostnader som uppstår i samband med förvaltningsarbetet. Enligt Naturvårdsverkets skrivelse anser flera länsstyrelser att de inte har täckning för sina kostnader, samtidigt som de inte anser att de kan höja fällavgiften. Minskande älgpopulationer leder till minskande intäkter för älgförvaltningen, medan länsstyrelsens kostnader i huvudsak kvarstår. Vidare framhåller Naturvårdsverket att växande populationer av andra klövviltsarter samtidigt leder till ökade behov av förvaltningsåtgärder för dessa. På grund av dessa förändringar har såväl myndigheter som intresseorganisationer och forskare identifierat ett behov av att utveckla system för s.k. flerartsförvaltning av flera slag av klövvilt inom ett och samma område. Naturvårdsverket analyserar i skrivelsen möjligheten att övergå till flerartsförvaltning som finansieras med s.k. områdesavgifter som betalas av fastighetsägaren i stället för fällavgifter. Regeringens bedömning är att frågan om en sådan finansiering kan ske genom avgift, eller om den kommer att ha karaktären av en skatt som kräver reglering i lag, bör utredas ytterligare.

Utredaren ska därför

- göra en juridisk analys av hur en flerartsförvaltning av klövvilt, med full kostnadstäckning, kan finansieras och lämna förslag till utformning,
- analysera om det behövs ytterligare författningsstöd för en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt och i så fall lämna förslag till lösning, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Den straffrättsliga regleringen

I 43–45 §§ jaktlagen finns bestämmelser om straff för olika överträdelser av jaktlagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. I jaktlagen finns också bestämmelser om försök och förberedelse till jaktbrott, jakthäleri och förverkande. Flertalet av lagens straffbestämmelser är s.k. blankettstraffbud, dvs. straffbestämmelser där brottsbeskrivningen fylls ut genom en hänvisning till andra bestämmelser i ett regelverk. Högsta domstolen har uttalat att regeringsformen inte tillåter att en myndighet fyller ut blankettstraffbud som har fängelse i straffskalan så att den gärning som straffbeläggs anges helt eller i det väsentliga i myndighetens föreskrifter (NJA 2005 s. 33).

Utredaren behöver därför undersöka i vilken mån jaktlagen innehåller blankettstraffbud som kan antas stå i strid med regeringsformen och lämna förslag på en lösning.

Högsta domstolens avgörande i NJA 2008 s. 376 kan tolkas som att en överträdelse av varje villkor som en myndighet ställer upp i ett beslut om licensjakt eller skyddsjakt utgör ett brott mot fredningsbestämmelsen i 3 § jaktlagen och därmed kan leda till straffansvar enligt 43 § 2 jaktlagen, oavsett villkorets syfte och innebörd. Det skulle innebära att det endast krävs oaktsamhet för att fällas till ansvar, medan övriga överträdelser som är straffbara enligt 43 och 45 §§ jaktlagen kräver åtminstone grov oaktsamhet. Regleringen kan uppfattas som otydlig och det bör utredas vad som bör gälla i fråga om brott mot fredningsbestämmelsen.

De straffrättsliga sanktionerna i jaktlagen har i stort sett varit oförändrade sedan de infördes 1988. Det finns därför anledning att överväga om påföljderna är ändamålsenliga och proportionerliga i alla delar eller om de bör justeras i något avseende. Utredaren bör till exempel överväga om straffsanktionerna i någon del bör ersättas med en administrativ sanktion, som vitesförelägganden eller sanktionsavgifter. Vid sådana överväganden behöver behovet, lämpligheten och följderna av en sanktionsväxling analyseras (jfr SOU 2013:38 s. 533–581). Om sanktionsavgifter övervägs bör regeringens riktlinjer för när sanktionsavgifter bör användas och hur de bör vara utformade för att uppfylla rimliga krav på effektivitet och rättssäkerhet beaktas (prop. 1981/82:142 s. 21–26).

Det är viktigt, bl.a. ur ett säkerhetsperspektiv, att jakt kan genomföras utan störningar. Det är även angeläget att personer som utför ett samhällsviktigt arbete på uppdrag av myndigheter, till exempel eftersöksjägare och jägare som bedriver skyddsjakt, ska kunna utföra sina uppdrag utan störningar. Jaktlagstiftningen saknar i nuläget bestämmelser om när jakträttsinnehavare på olika sätt hindras att utöva sin jakträtt, så kallat jaktsabotage. Sådana handlingar kan beroende på omständigheterna utgöra brott, till exempel ofredanden eller egenmäktigt förfarande. Det bör inhämtas faktaunderlag om förekomsten av jaktsabotage och vilka effekter jaktsabotage får. Det bör även analyseras om befintlig lagstiftning är tillräcklig för att tillgodose intresset av att jakt ska kunna genomföras utan störningar eller om ytterligare reglering behövs.

Utredaren ska därför

- analysera rättsläget och undersöka i vilken mån jaktlagen innehåller blankettstraffbud som kan antas stå i strid med regeringsformen,
- ta ställning till om ansvaret för brott mot fredningsbestämmelsen i 3 § jaktlagen bör justeras,
- ta ställning till om sanktionerna för överträdelser av jaktlagstiftningen är ändamålsenliga och proportionerliga i alla delar eller om de bör justeras, exempelvis genom att ersättas med en administrativ sanktion, som vitesförelägganden eller sanktionsavgifter,
- inhämta faktaunderlag om jaktsabotage och överväga om befintlig lagstiftning är tillräcklig för att tillgodose intresset av att jakt ska kunna genomföras utan störningar, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Överklagbarhet

Både 54 § jaktlagen och 58 § jaktförordningen begränsar möjligheterna att överklaga beslut. Domstolarna har under senare år i ett antal fall funnit att beslut om jakt och därmed sammanhörande frågor trots vad som anges i jaktlagstiftningen får överklagas till domstol. Det hänvisas i domarna till rätten till domstolsprövning av civila rättig-

heter (till exempel Kammarrätten i Göteborgs dom den 6 maj 2022 i mål 1222-22).

Utredaren ska därför

- föreslå hur en reglering av möjligheten till överklagande av beslut om jakt och därmed sammanhörande frågor kan utformas så att den bättre stämmer överens med rätten till domstolsprövning av civila rättigheter, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

En förenklad jakt på allmänt vatten och i svensk ekonomisk zon

På allmänt vatten där fastighetsägare inte har jakträtt, liksom på sådana holmar, klippor och skär som inte hör till något hemman, får enligt 12 § andra stycket jaktlagen jakt bedrivas endast efter tillstånd. Regeringen eller länsstyrelsen får genom beslut i det enskilda fallet eller genom föreskrifter meddela sådant tillstånd. Vidare gäller jaktlagen enligt 1 § andra stycket i särskilt angivna fall även inom Sveriges ekonomiska zon.

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att det bör övervägas hur möjligheterna till jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon kan förenklas och hur handläggningen av ärenden om sådan jakt kan effektiviseras (bet. 2014/15: MJU9, rskr. 2014/15:154).

Naturvårdsverket har till regeringen redovisat rapporterna Jakt på allmänt vatten – Redovisning av regeringsuppdrag om jakt på allmänt vatten (NV-00115-16 och NV-08120-17, LI2023/00501) och Jakt i Sveriges ekonomiska zon – Redovisning av regeringsuppdrag (NV-08969-16, LI2023/00504). Den senare remitterades under hösten 2018.

Naturvårdsverkets förslag i redovisningarna skiljer sig åt i vissa avseenden och har ännu inte medfört några författningsändringar.

Utredaren ska därför

- utifrån Naturvårdsverkets redovisningar och inkomna remissvar föreslå hur möjligheterna till jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon kan förenklas och handläggningen av ärenden om sådan jakt effektiviseras, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Konsekvensbeskrivningar

Konsekvensberäkningar och andra konsekvensbeskrivningar ska lämnas enligt vad som framgår av kommittéförordningen (1998:1474).

Kontakter och redovisning av uppdraget

Utredaren ska i den utsträckning det behövs inhämta synpunkter och upplysningar från berörda myndigheter och organisationer, särskilt Naturvårdsverket, Kustbevakningen, länsstyrelserna och Sveriges Lantbruksuniversitet samt berörda markägar-, naturvårds- och jägarorganisationer.

Utredaren ska hålla sig informerad om och beakta relevant arbete som pågår inom Regeringskansliet, kommittéväsendet och Europeiska unionen. Vid behov ska information om erfarenheter från andra länder inhämtas.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2025.

(Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)

Kommittédirektiv 2025:6

Tilläggsdirektiv till Jaktlagstiftningsutredningen (LI 2024:01)

Beslut vid regeringssammanträde den 23 januari 2025

Förlängd tid för uppdraget och delbetänkande

Regeringen beslutade den 25 januari 2024 kommittédirektiv om en moderniserad jaktlagstiftning (dir. 2024:11). Uppdraget skulle enligt direktiven redovisas senast den 31 augusti 2025.

Utredningstiden förlängs. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 31 december 2025. Ett delbetänkande som avser vissa delar i de ursprungliga direktiven ska dock lämnas senast den 7 april. 2025. Delbetänkandet avser uppdragen om att utredaren ska

- förbättra genomförandet av EU-rättsliga regler på jaktområdet och säkerställa att genomförandet inte avser andra arter än dem som omfattas av EU-reglerna,
- göra en juridisk analys av hur en flerartsförvaltning av klövvilt, med full kostnadstäckning, kan finansieras och lämna förslag till utformning,
- analysera om det behövs ytterligare författningsstöd för en försöksverksamhet med flerartsförvaltning av klövvilt och i så fall lämna förslag till lösning,
- inhämta faktaunderlag om jaktsabotage och överväga om befintlig lagstiftning är tillräcklig för att tillgodose intresset av att jakt ska kunna genomföras utan störningar,

- utifrån Naturvårdsverkets redovisningar och inkomna remissvar föreslå hur möjligheterna till jakt på allmänt vatten och i Sveriges ekonomiska zon kan förenklas och handläggningen av ärenden om sådan jakt effektiviseras, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

(Landsbygds- och infrastrukturdepartementet)

Statens offentliga utredningar 2025

Kronologisk förteckning

1. Skärpta krav för svenskt medborgarskap. Ju.
2. Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter. Ju.
3. Skatteincitament för forskning och utveckling. En översyn av FoU-avdraget och expertskatte-reglerna. Fi.
4. Moderna och enklare skatteregler för arbetslivet. Fi.
5. Avgift för områdessamverkan – och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö. LI.
6. Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret. Fö.
7. Ny kärnkraft i Sverige – effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter. KN.
8. Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan. U.
9. På språklig grund. U.
10. En förändrad abortlag – för en god, säker och tillgänglig abortvård. S.
11. Straffbarhetsåldern. Ju.
12. AI-kommissionens Färdplan för Sverige. Fi.
13. En effektivare organisering av mindre myndigheter – analys och förslag. Fi.
14. En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem. KN.
15. Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare. Volym 1 och 2. S.
16. Ett nytt regelverk för uppsikt och förvar. Ju.
17. Anpassning av svensk rätt till EU:s avskogningsförordning. LI.
18. Ett likvärdigt betygssystem. Volym 1 och 2. U.
19. Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande. U.
20. Kommunal anslutning till Utbetalningsmyndighetens verksamhet. Fi.
21. Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF). KN.
22. Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet. KN.
23. Ersättningsregler med brottsoffret i fokus. Ju.
24. Publiken i fokus – reformer för ett starkare filmland. Ku.
25. Arbetslivskriminalitet – upplägg, verktyg och åtgärder, fortsatt arbete. A.
26. Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet. U.
27. En socionomutbildning i tiden. U.
28. Frihet från våld, förtryck och utnyttjande. En jämställdhetspolitisk strategi mot våld och en stärkt styrning av centrala myndigheter. A.
29. Ökad kvalitet hos Samhall och fler vägar till skyddat arbete. A.
30. Enklare mervärdesskatteregler vid försäljning av begagnade varor och donation av livsmedel. Fi.
31. Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till miniminivån enligt EU:s migrations- och asylpakt. Ju.
32. Vissa förändringar av jaktlagstiftningen. LI.
33. Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd. Ju.
34. Ett modernare konsumentskydd vid distansavtal. Ju.
35. Etableringsboendelagen – ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända. A.

36. Skydd för biologisk mångfald i havsområden utanför nationell jurisdiktion. UD.
37. Skärpta villkor för friskolesektorn. U.
38. Att omhänderta barn och unga. S.
39. Digital teknik på lika villkor.
En reglering för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS. S.
40. Säkrare tivoli. Ju.
41. Pensionsnivåer och pensionsavgiften – analyser på hundra års sikt. S.
42. Säkerhetsskyddslagen – ytterligare kompletteringar. Ju.
43. Säkerställ tillgången till läkemedel – förordnande och utlämnande i bristsituationer. S.
44. Förbättrat stöd i skolan. U.
45. Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – några anslutande frågor. Ju.
46. Tryggare idrottsarrangemang. Ju.
47. Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? KN.
48. Stärkt pandemiberedskap. S.
49. Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter. Ju.
50. En ny nationell myndighet för viltförvaltning. LI.
51. Bättre förutsättningar för klimatanpassning. KN.
52. Ökad insyn i politiska processer. Ju.
53. Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för vissa grupper. S.
54. Ett skärpt regelverk om utvisning på grund av brott. Ju.
55. En reformerad samhällsorientering för bättre integration. A.
56. Stärkt skydd för domstolarnas och domarnas oberoende. Ju.
57. Polisiär beredskap i fred, kris och krig. Ju.
58. En stärkt hästnäring – för företagande, jämställdhet, jämlikhet och folkhälsa. LI.
59. Stärkt lagstiftning mot hedersrelaterat våld och förtryck. Ju.
60. En starkare fondmarknad. Fi.
61. Sveriges internationella adoptionsverksamhet – lärdomar och vägen framåt. Volym 1 och 2. S.
62. Ansvar för hälso- och sjukvården. Volym 1 Bedömningar och förslag. Volym 2 Underlagsrapporter. S.
63. Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens – utifrån hälso- och sjukvårdens och tandvårdens behov. S.
64. En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan – för ökad effektivitet, likvärdighet och konkurrenskraft. LI.
65. En mer flexibel hyresmarknad. Ju.
66. En straffreform. Volym 1, 2, 3 och 4. Ju.
67. Arlanda – en viktig port för det svenska välbefindandet. Åtgärder som stärker konkurrenskraften för Arlanda flygplats. LI.
68. Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap. KN.
69. Effektivare samverkan för djur- och folkhälsa. LI.
70. Längre liv, längre arbetsliv – förlängd rätt att kvarstå i anställningen. A.
71. Fortsatt utveckling av en nationell läkemedelslista – en del i en ny nationell infrastruktur för datadelning. Del 1 och 2. S.
72. Verktyg för en mer likvärdig resursfördelning till skolan. U.
73. En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv. A.
74. Ny reglering för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. A.
75. Folkbokföringsverksamhet, biometri och brottsbekämpning. Fi.
76. Det handlar om oss – så bryter vi utanförskapet och bygger en starkare gemenskap. A.
77. En översyn av den statliga lönegarantin. A.
78. En reformerad underrättelseverksamhet. Fö.
79. Samlade förmågor för ökad cybersäkerhet. Fö.
80. Koordinatbestämda fastighetsgränser. Ju.

81. En ny organisation av ekobrottsbekämpningen. Ju.
82. Sysselsättning och boende på landsbygden – Juridiska personers förvärv av jordbruksmark och en effektiv tillämpning av glesbygdsbestämmelserna. LI.
83. Ett nationellt förbud mot tiggeri. Ju.
84. Hem för barn och unga. För en trygg, säker och meningsfull vård. S.
85. Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik. LI.
86. Redo! En utredning om personalförsörjningen av det militära försvaret. Fö.
87. Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel. Ju.
88. Tidigt besked om lämplig användning av mark och vatten. KN.
89. En moderniserad fiskelagstiftning. Volym 1 och 2. LI.
90. Förmedling av post till personer med skydd i folkbokföringen. Fi.
91. Nya regler om arv och testamente – bland annat ett testamentsregister i offentlig regi och ett stärkt skydd för efterlevande sambor. Ju.
92. En kulturkanon för Sverige. Ku.
93. En robust skogspolitik för aktivt skogsbruk. Del 1 och 2. LI.
94. En säkrare utrikesförvaltning. UD.
95. Skärpta villkor för anhöriginvandring. Ju.
96. Fler möjligheter till ökat välbefinnande. Fi.
97. Krishantering och ändrade rörelse regler för försäkringsföretag. Volym I, II, III & IV. Fi.
98. En bättre organisering av fastighetsbildningsverksamheten. LI.
99. Ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar. Ju.
100. Åtgärder mot illegal ip-tv. Ku.
101. Anpassningar till AI-förordningen – säker användning, effektiv kontroll och stöd för innovation. Fi.
102. Bättre ansvarsfördelning. Ju.
103. En ny produktansvarslag. Ju.
104. Ny kärnkraft i Sverige – ett samlat system för omhändertagande av radioaktivt avfall. KN.
105. Om överföring av Första AP-fondens verksamhet och tillgångar till Tredje och Fjärde AP-fonderna. Fi.
106. Om överföring av Sjätte AP-fondens verksamhet och tillgångar till Andra AP-fonden. Fi.
107. Sveriges nationella klimatmål – uppdaterat etappmål till 2030. KN.
108. Ett datalyft mot fel, fusk och frånvaro. S.
109. Särskilda provocativa åtgärder. Ju.
110. Snabbare bredband i hela landet – åtgärder för effektivare utbyggnad av gigabitinfrastruktur. Fi.
111. Rättssäkerhetens pris. Ju.
112. Verktyg för skydd av EU-medel. Rättsliga förutsättningar för svenska myndigheter att använda Arachne och Edes. Fi.
113. En förbättrad elevhälsa. U.
114. Skärpningar i lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar och utlänningslagen. Volym 1 och 2. Ju.
115. Kompletterande bestämmelser till EU:s cyberresiliensförordning. Fi.
116. Distribution av radio och tv i det nya medielandskapet. Ku.
117. Fondandelsbolag – för en mer konkurrenskraftig fondmarknad. Volym 1 och 2. Fi.
118. Ökad och rättvis tillgång till data – kompletterande bestämmelser till EU:s dataförordning. Fi.
119. Ett nytt brott och andra åtgärder mot människohandel. Ju.
120. Effektivare organisering och genomförande av statlig väg och järnväg. LI.
121. Bodelning och betänketid – en effektivare process. Ju.
122. En kortare instanskedja för mark- och miljöärenden. KN.
123. Skärpta villkor för friskolesektorn – ytterligare förslag. U.
124. Åtgärder för en mer hållbar konsumtion. Ju.
125. En ny viltförvaltningslagstiftning. LI.

Statens offentliga utredningar 2025

Systematisk förteckning

Arbetsmarknadsdepartementet

- Arbetslivskriminalitet – upplägg, verktyg och åtgärder, fortsatt arbete. [25]
- Frihet från våld, förtryck och utnyttjande. En jämställdhetspolitisk strategi mot våld och en stärkt styrning av centrala myndigheter. [28]
- Ökad kvalitet hos Samhall och fler vägar till skyddat arbete. [29]
- Etableringsboendelagen – ett nytt system för bosättning för vissa nyanlända. [35]
- En reformerad samhällsorientering för bättre integration. [55]
- Längre liv, längre arbetsliv – förlängd rätt att kvarstå i anställningen. [70]
- En arbetsmiljöstrategi för ett förändrat arbetsliv. [73]
- Ny reglering för den arbetsmarknads-politiska verksamheten. [74]
- Det handlar om oss
 - så bryter vi utanförskapet och bygger en starkare gemenskap. [76]
- En översyn av den statliga löne-garantin. [77]

Finansdepartementet

- Skatteincitament för forskning och utveckling. En översyn av FoU-avdraget och expertskatte-reglerna. [3]
- Moderna och enklare skatteregler för arbetslivet. [4]
- AI-kommissionens Färdplan för Sverige. [12]
- En effektivare organisering av mindre myndigheter – analys och förslag. [13]
- Kommunal anslutning till Utbetalnings-myndighetens verksamhet. [20]
- Enklare mervärdesskatteregler vid försäljning av begagnade varor och donation av livsmedel. [30]
- En starkare fondmarknad. [60]

- Folkbokföringsverksamhet, biometri och brottsbekämpning. [75]
- Förmedling av post till personer med skydd i folkbokföringen. [90]
- Fler möjligheter till ökat välbstånd. [96]
- Krishantering och ändrade rörelseregler för försäkringsföretag. Volym I, II, III & IV. [97]
- Anpassningar till AI-förordningen – säker användning, effektiv kontroll och stöd för innovation. [101]
- Om överföring av Första AP-fondens verksamhet och tillgångar till Tredje och Fjärde AP-fonderna. [105]
- Om överföring av Sjätte AP-fondens verksamhet och tillgångar till Andra AP-fonden. [106]
- Snabbare bredband i hela landet – åtgärder för effektivare utbyggnad av gigabitinfrastruktur. [110]
- Verktyg för skydd av EU-medel. Rättsliga förutsättningar för svenska myndig-heter att använda Arachne och Edes. [112]
- Kompletterande bestämmelser till EU:s cyberresiliensförordning. [115]
- Fondandelsbolag – för en mer konkurrens-kraftig fondmarknad. Volym 1 och 2. [117]
- Ökad och rättvis tillgång till data – kompletterande bestämmelser till EU:s dataförordning. [118].

Försvarsdepartementet

- Plikten kallar! En modern personal-försörjning av det civila försvaret. [6]
- En reformerad underrättelse-verksamhet. [78]
- Samlade förmågor för ökad cybersäkerhet. [79]
- Redo! En utredning om personalförsörj-ningen av det militära försvaret. [86]

Justitiedepartementet

Skärpta krav för svenskt medborgarskap. [1]

Några frågor om grundläggande fri- och rättigheter. [2]

Straffbarhetsåldern. [11]

Ett nytt regelverk för uppsikt och förvar. [16]

Ersättningsregler med brottsoffret i fokus. [23]

Utmönstring av permanent uppehållstillstånd och vissa anpassningar till miniminivån enligt EU:s migrations- och asylpakt. [31]

Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd. [33]

Ett modernare konsumentskydd vid distansavtal. [34]

Säkrare tivoli. [40]

Säkerhetsskyddslagen – ytterligare kompletteringar. [42]

Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – några anslutande frågor. [45]

Tryggare idrottsarrangemang. [46]

Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter. [49]

Ökad insyn i politiska processer. [52]

Ett skärpt regelverk om utvisning på grund av brott. [54]

Stärkt skydd för domstolarnas och domarnas oberoende. [56]

Polisiär beredskap i fred, kris och krig. [57]

Stärkt lagstiftning mot hedersrelaterat våld och förtryck. [59]

En mer flexibel hyresmarknad. [65]

En straffreform. Volym 1, 2, 3 och 4. [66]

Koordinatbestämda fastighetsgränser. [80]

En ny organisation av ekobrottsbekämpningen. [81]

Ett nationellt förbud mot tiggeri. [83]

Straffrättsliga åtgärder mot korruption och tjänstefel. [87]

Nya regler om arv och testamente – bland annat ett testamentsregister i offentlig regi och ett stärkt skydd för efterlevande sambor. [91]

Skärpta villkor för anhöriginvandring. [95]

Ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar. [99]

Bättre ansvarsfördelning. [102]

En ny produktansvarslag. [103]

Särskilda provocativa åtgärder. [109]

Rättssäkerhetens pris. [111]

Skärpningar i lagen om särskild kontroll av vissa utlänningar och utlänningslagen. Volym 1 och 2. [114]

Ett nytt brott och andra åtgärder mot människohandel. [119]

Bodelning och betänketid – en effektivare process. [121]

Åtgärder för en mer hållbar konsumtion. [124]

Klimat- och näringslivsdepartementet

Ny kärnkraft i Sverige – effektivare tillståndsprövning och ändamålsenliga avgifter. [7]

En skärpt miljöstraffrätt och ett effektivt sanktionssystem. [14]

Miljömålsberedningens förslag om en strategi för hur Sverige ska leva upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn (LULUCF). [21]

Förbättrad konkurrens i offentlig och privat verksamhet. [22]

Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? [47]

Bättre förutsättningar för klimatanpassning. [51]

Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap. [68]

Tidigt besked om lämplig användning av mark och vatten. [88]

Ny kärnkraft i Sverige – ett samlat system för omhändertagande av radioaktivt avfall. [104]

Sveriges nationella klimatmål – uppdaterat etappmål till 2030. [107]

En kortare instanskedja för mark- och miljöärenden. [122]

Kulturdepartementet

- Publiken i fokus – reformer för ett starkare filmland. [24]
- En kulturkanon för Sverige. [92]
- Åtgärder mot illegal ip-tv. [100]
- Distribution av radio och tv i det nya medielandskapet. [116]

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

- Avgift för områdessamverkan – och andra åtgärder för trygghet i byggd miljö. [5]
- Anpassning av svensk rätt till EU:s avskogningsförfordning. [17]
- Vissa förändringar av jaktlagstiftningen. [32]
- En ny nationell myndighet för viltförvaltning. [50]
- En stärkt hästnäring – för företagande, jämställdhet, jämlikhet och folkhälsa. [58]
- En ny kontrollorganisation i livsmedelskedjan – för ökad effektivitet, likvärdighet och konkurrenskraft. [64]
- Arlanda – en viktig port för det svenska välståndet. Åtgärder som stärker konkurrenskraften för Arlanda flygplats. [67]
- Effektivare samverkan för djur- och folkhälsa. [69]
- Sysselsättning och boende på landsbygden – Juridiska personers förvärv av jordbruksmark och en effektiv tillämpning av glesbygdsbestämmelserna. [82]
- Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik. [85]
- En moderniserad fiskelagstiftning. Volym 1 och 2. [89]
- En robust skogspolitik för aktivt skogsbruk. Del 1 och 2. [93]
- En bättre organisering av fastighetsbildningsverksamheten. [98]
- Effektivare organisering och genomförande av statlig väg och järnväg. [120]
- En ny viltförvaltningslagstiftning. [125]

Socialdepartementet

- En förändrad abortlag – för en god, säker och tillgänglig abortvård. [10]
- Stärkta drivkrafter och möjligheter för biståndsmottagare Volym 1 och 2. [15]
- Att omhänderta barn och unga. [38]
- Digital teknik på lika villkor. En reglering för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS. [39]
- Pensionsnivåer och pensionsavgiften – analyser på hundra års sikt. [41]
- Säkerställ tillgången till läkemedel – förordnande och utlämnande i bristsituationer. [43]
- Stärkt pandemiberedskap. [48]
- Kvalificering till socialförsäkring och ekonomiskt bistånd för vissa grupper. [53]
- Sveriges internationella adoptionsverksamhet – lärdomar och vägen framåt. Volym 1 och 2. [61]
- Ansvar för hälso- och sjukvården. Volym 1 Bedömningar och förslag. Volym 2 Underlagsrapporter. [62]
- Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens – utifrån hälso- och sjukvårdens och tandvårdens behov. [63]
- Fortsatt utveckling av en nationell läkemedelslista – en del i en ny nationell infrastruktur för datadelning. Del 1 och 2. [71]
- Hem för barn och unga. För en trygg, säker och meningsfull vård. [84]
- Ett datalyft mot fel, fusk och frånvaro. [108]

Utbildningsdepartementet

- Bättre förutsättningar för trygghet och studiero i skolan. [8]
- På språklig grund. [9]
- Ett likvärdigt betygssystem Volym 1 och 2. [18]
- Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande. [19]
- Tid för undervisningsuppdraget – åtgärder för god undervisning och lärarkrafternas attraktivitet. [26]

En socionomutbildning i tiden. [27]
Skärpta villkor för friskolesektorn. [37]
Förbättrat stöd i skolan. [44]
Verktyg för en mer likvärdig
resursfördelning till skolan. [72]
En förbättrad elevhälsa. [113]
Skärpta villkor för friskolesektorn
– ytterligare förslag. [123]

Utrikesdepartementet

Skydd för biologisk mångfald i
havsområden utanför nationell
jurisdiktion. [36]
En säkrare utrikesförvaltning. [94]